

សុយាមរណ្ណតុស្ត ពេទ្យភ័ក្ត្រ

៣៥

អភិធម្មបិណ្ឌកេ

វិរាទុគ្គ

ห้องกรมพระเจ้าเอกทัศ

วิบูลย์

๒๙๔-๓ ๖

๓ ๙๙ ๙

ค. ๓๕ ๙.๔

สยามรัฐสัสด์ เคบ็องก์

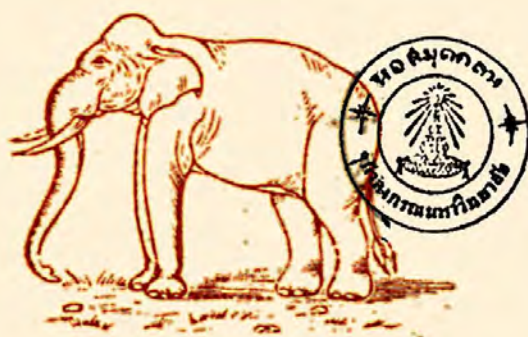
อภินิมิตตปิฎก วิภังค

วชิรณาณน มหาสมณน อาทอ ไสริโค

เขมจาริกุเทเรน อมมตติโถกาจริเยน

ปน ไสริโค

ราชปุมุเขน สยามรัฐสัสด์นา มหาชนน มุทุทาบีโต

สุมมณัฐสัสด์ ราชธานี

มหามกุฏราชวิทยาลัยเขน ปกาสิโค

พุทธปรินิพพานา ๒๔๖๘

๓๔๕๗

กรุงเทพ ฯ
โรงพิมพ์ไทย ถนนรองเมือง

ตุตตะนุตภาชนีย	ขงเก ๓
อภิธมฺมภาชนีย	" ๓๗
ปณฺหาปฺจุณก	" ๗๐

ธายตนวิภังโก

ตุตตะนุตภาชนีย	" ๘๕
อภิธมฺมภาชนีย	" "
ปณฺหาปฺจุณก	" ๘๘

ชาตุวิภังโก

ตุตตะนุตภาชนีย	" ๓๐๓
อภิธมฺมภาชนีย	" ๓๐๘
ปณฺหาปฺจุณก	" ๓๑๒

ตฺถวิภังโก

ตุตตะนุตภาชนีย	" ๓๒๗
อภิธมฺมภาชนีย	" ๓๓๘
ปณฺหาปฺจุณก	" ๓๔๘

อินทวิภังโก

อภิธมฺมภาชนีย	" ๓๖๓
ปณฺหาปฺจุณก	" ๓๖๕

กิตฺตฺนปคฺคํ

ปจฺจยาการวิภงฺโก

สํกฺกตฺตณฺทภาชนํ	ขงเก ๑๘๓
อภิสมฺมภาชนํ	" ๑๘๕
มาติกา	" "
อภุตฺตนิทฺเทโส	" ๑๘๒
ภุตฺตนิทฺเทโส	" ๒๒๕
อพฺยากตฺตนิทฺเทโส	" ๒๓๒
อวิชฺขามฺมตฺกภุตฺตนิทฺเทโส	" ๒๔๖
ภุตฺตมฺมตฺกวิปากนิทฺเทโส	" ๒๔๘
อภุตฺตมฺมตฺกวิปากนิทฺเทโส	" ๒๕๓

ตฺติปฏฺจจํวิภงฺโก

สํกฺกตฺตณฺทภาชนํ	" ๒๕๗
อภิสมฺมภาชนํ	" ๒๗๒
ปณฺหาปฺปจฺจกํ	" ๒๗๗

ตมฺมปฺปจฺจจํวิภงฺโก

สํกฺกตฺตณฺทภาชนํ	" ๒๗๘
อภิสมฺมภาชนํ	" ๒๘๔
ปณฺหาปฺปจฺจกํ	" ๒๘๘

อิทฺธิปาทวิภงฺโก

สํกฺกตฺตณฺทภาชนํ	" ๒๘๒
------------------	-------

กิตฺตฺนปคฺคํ

๓

อภิชมฺมภาชนียํ
ปณฺหาปฺปจฺฉกํ

ขงฺเก ๒๘๗

" ๕๐๓

โพชฺฌนุคฺคิภฺงโก

ตฺถกฺคฺตฺตภาชนียํ
อภิชมฺมภาชนียํ
ปณฺหาปฺปจฺฉกํ

" ๓๐๖

" ๓๐๘

" ๓๓๔

มคฺคคฺคิภฺงโก

ตฺถกฺคฺตฺตภาชนียํ
อภิชมฺมภาชนียํ
ปณฺหาปฺปจฺฉกํ

" ๓๓๗

" ๓๓๘

" ๓๔๕

ฉานนคฺคิภฺงโก

ตฺถกฺคฺตฺตภาชนียํ
อภิชมฺมภาชนียํ
ปณฺหาปฺปจฺฉกํ

" ๓๒๘

" ๓๕๖

" ๓๖๕

อปฺปมณฺณคฺคิภฺงโก

ตฺถกฺคฺตฺตภาชนียํ
อภิชมฺมภาชนียํ
ปณฺหาปฺปจฺฉกํ

" ๓๖๘

" ๓๗๕

" ๓๘๔

สํกฺขาปทคฺคิภฺงโก

อภิชมฺมภาชนียํ

" ๓๘๘

กิตฺตฺนปคฺคํ

๕

ทุกฺกนิตฺเตโส	ขงฺเก ๔๘๓
ติกฺกนิตฺเตโส	" ๔๘๘
จตุกฺกนิตฺเตโส	" ๕๐๔
ปณฺจกฺกนิตฺเตโส	" ๕๐๘
ฉกฺกนิตฺเตโส	" ๕๓๓
สํสฺสกฺกนิตฺเตโส	" ๕๓๘
อฏฺฐกฺกนิตฺเตโส	" ๕๔๓
นวกฺกนิตฺเตโส	" ๕๔๖
ทศกฺกนิตฺเตโส	" ๕๔๘
อฏฺฐารสํกนิตฺเตโส	" ๕๓๐
ทฺวารสฺสจฺฉิตฺตํจิกฺกนิตฺเตโส	" ๕๔๑

ธมฺมททฺยวិภงฺโก

สพฺพสํสํสคาทิกฺกวาโร	" ๕๔๓
อฺนุปปตฺตานุปฺปตฺติกาโร	" ๕๔๔
ปริยาปฺนฺนาปริยาปฺนฺนวาโร	" ๕๕๐
วิชฺชํมานาวิชฺชํมานวาโร	" ๕๕๓
ภุมฺมมฺตรวาโร	" ๕๖๖
อฺนุปฺปาทกมฺมธายุปฺปมาณวาโร	" ๕๖๗
อภินฺนุญฺยยาทิกวาโร	" ๕๗๓
ธารมฺมณวาโร	" ๕๗๕

๖

กิตฺตฺนปฺตํ

ทิวฺชาทิวาโร

ขจฺ.เก. ๕๗๗

กุสฺสคฺคิทฺทาทิวาโร

” ๕๗๘

หมื่น ศฤงคาร โคตรโคตร สมนามสมบุตย์

ขุนวิจิตร

[๑] ปณฺจกฺขนฺธา รุปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ สณฺณากฺขนฺโธ
สงฺขารกฺขนฺโธ วิญญานกฺขนฺโธ ฯ

ไฟล์ต้นฉบับของหน้านี้มีปัญหา จึงนำเนื้อความยกมาจากเอกสารฉบับอื่น ดังนี้

[๑] ปณฺจกฺขนฺธา รุปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ สณฺณากฺขนฺโธ
สงฺขารกฺขนฺโธ วิญญานกฺขนฺโธ ฯ

[๒] ตตฺถ กตฺโม รุปกฺขนฺโธ ยงฺกิลฺลิจิ รุปํ อตีตํ นาคตปฺจฺจุปฺปนํ
อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอพาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ
วา ปณฺธิตํ วา ยํ พุเร สนฺตติเก วา ตเทกษณํ อภิสสณฺณหิตฺวา
อภิสงฺขิปิตฺวา อยํ วุจฺจติ รุปกฺขนฺโธ ฯ

[๓] ตตฺถ กตมํ รุปํ อตีตํ ยํ รุปํ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ
วิปริณตํ อตฺถกฺกตํ อพฺภตฺถกฺกตํ อุปฺปชฺชิตฺวา วิคตํ อตีตํ
อตีตํเสน สงฺกหิตํ จตฺตาโร จ มหาภูตา จตฺตุนฺนญจ มหาภูตานํ
อุปาทาย รุปํ อิทํ วุจฺจติ รุปํ อตีตํ ฯ ตตฺถ กตมํ รุปํ อนาคตํ
ยํ รุปํ อชาตํ อภฺยตํ อสณฺณชาตํ อนินฺนพฺพตฺตํ อนนินฺนพฺพตฺตํ อปาตฺตฺตํ

อุปฺปนฺนํ สัมบุปนฺนํ อฏฺฐจิตํ สัมมฏฺฐจิตํ ปจฺจุปนฺนํ ปจฺจุปนฺนํเตน
 สํสฺสจิตํ จตุตาโร จ มหาภูตา จตุหฺนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย
 รมฺปี อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี ปจฺจุปนฺนํ ๑

[๔] ตตฺถ กตมํ รมฺปี อชฺฌตฺตํ ยํ รมฺปี เตธฺ เตธฺ สํสฺสฺตานํ
 อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกํ ปาณิปุคฺคตฺติกํ อุปาทินฺนํ จตุตาโร จ
 มหาภูตา จตุหฺนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รมฺปี อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี
 อชฺฌตฺตํ ๑ ตตฺถ กตมํ รมฺปี เพหิทฺธา ยํ รมฺปี เตธฺ เตธฺ ปรตฺสฺตานํ
 ปรปฺปฺกตฺตานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกํ ปาณิปุคฺคตฺติกํ อุปาทินฺนํ จตุตาโร
 จ มหาภูตา จตุหฺนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รมฺปี อิทํ อฏฺฐจิตํ
 รมฺปี เพหิทฺธา ๑

[๕] ตตฺถ กตมํ รมฺปี โยพาริกํ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑ โฉฏฺ-
 ฐพฺพายตฺนํ อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี โยพาริกํ ๑ ตตฺถ กตมํ รมฺปี สํสฺมํ
 อิตฺตฺติหฺนฺนุริยํ ๑เป ๑ กพฺเพกาโร อาหาโร อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี สํสฺมํ ๑

[๖] ตตฺถ กตมํ รมฺปี หีนํ ยํ รมฺปี เตธฺ เตธฺ สํสฺสฺตานํ
 อนฺนุญฺจํ อวฺนุญฺจํ หีฬิตํ ปรีกฺขิตํ อจิตฺตํ หีนํ หีนมตํ หีน-
 สัมมตํ อนิฏฺฐํ อกฺกตํ อมฺหานํ รมฺปา สํสฺสฺทา กฺกฺชา รตฺตา
 โฉฏฺฐพฺพาย อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี หีนํ ๑ ตตฺถ กตมํ รมฺปี ปณฺณตํ ยํ รมฺปี
 เตธฺ เตธฺ สํสฺสฺตานํ อนฺนุญฺจํ อวฺนุญฺจํ อหีฬิตํ อปรีกฺขิตํ จิตฺตํ
 ปณฺณตํ ปณฺณตมตํ ปณฺณตสัมมตํ นิฏฺฐํ กฺกฺตํ มฺหานํ รมฺปา สํสฺสฺทา
 กฺกฺชา รตฺตา โฉฏฺฐพฺพาย อิทํ อฏฺฐจิตํ รมฺปี ปณฺณตํ ๑ ตํ ตํ ๑

ปน รุมี อุปาทาย อุปาทาย รุมี หัน ปณัตถ์ ทฏฐัพพ ๑

[๗] ตตฺถ กตมํ รุมี ทูเร อิตฺถินทฺธิยํ ๑เป ๑ กพทิกาโร
อาหาโร ยํ วา ปณณมฺมํ อตฺถิ รุมี อนาสนฺเน อนุปกฺกฏฺเ
ทูเร อสนฺติเก อิทํ อจฺจุติ รุมี ทูเร ๑ ตตฺถ กตมํ รุมี สมนฺติเก
จกฺขายตฺถํ ๑เป ๑ โฉฏฐัพพายตฺถํ ยํ วา ปณณมฺมํ อตฺถิ รุมี
อาสนฺเน อนุปกฺกฏฺเ อวิทฺทูเร สมนฺติเก อิทํ อจฺจุติ รุมี สมนฺติเก ๑
คํ คํ วา ปน รุมี อุปาทาย อุปาทาย รุมี ทูเร สมนฺติเก ทฏฐัพพ ๑

[๘] ตตฺถ กตโม เวทนาภฺตฺตนิโส ยากาจิ เวทนา อตฺถิตานาคต-
ปจฺจุปปนฺนา อชฺฌตฺตฺตา วา พหิทฺฐา วา โอฬาริกา วา สฺสุมฺมา วา
หีนา วา ปณฺธิตา วา ยา ทูเร สมนฺติเก วา ตเทกชฺฌมํ อภิสํญญ-
หิตฺตฺวา อภิสํญฺหิตฺตฺวา อยํ อจฺจุติ เวทนาภฺตฺตนิโส ๑

[๙] ตตฺถ กตมา เวทนา อตฺถิตา ยา เวทนา อตฺถิตา นิรุทฺธา
วิคฺตฺตา วิปริณฺตฺตา อตฺถตฺตฺตา อพฺภตฺตฺตฺตา อนุปฺปชฺชิตฺตฺวา วิคฺตฺตา
อตฺถิตา อตฺถิตฺถํ สํกฺขิตฺตา สฺสฺวา เวทนา ทฺถฺวา เวทนา อทฺถ-
ชฺมสฺสฺวา เวทนา อยํ อจฺจุติ เวทนา อตฺถิตา ๑ ตตฺถ กตมา
เวทนา อนาคตา ยา เวทนา อชาตา อภฺตฺตา อสํญฺชาตา อนิพฺ-
พฺตฺตา อนนิพฺพตฺตา อปาคฺคฺตา อนุปฺปนฺนา อสํมุปปนฺนา อนนฺนฺจิตฺตา
อสนฺนฺจิตฺตา อนาคตา อนาคตฺถํ สํกฺขิตฺตา สฺสฺวา เวทนา ทฺถฺวา
เวทนา อทฺถชฺมสฺสฺวา เวทนา อยํ อจฺจุติ เวทนา อนาคตา ๑
ตตฺถ กตมา เวทนา ปจฺจุปปนฺนา ยา เวทนา ชาตา ภฺตฺตา

ธมฺมชาตา นิพฺพตฺตา อภินิพฺพตฺตา ปาตุญฺหา อุปฺปํภนา ธมฺมูปฺปํภนา
อฺนฺนํจิตฺตา ธมฺมอฺนฺนํจิตฺตา ปจฺจุปฺปํภนา ปจฺจุปฺปํภนํเตน สงฺกหิตฺตา ตฺฐา
เวทนา ทฺวฺชา เวทนา อทฺทวมฺตฺฐา เวทนา อยํ อฺจุจฺติ เวทนา
ปจฺจุปฺปํภนา ฯ

[๓๐] ตตฺถ กตฺมา เวทนา อชฺฌตฺตา ยา เวทนา เตธฺ เตธฺ
ธตฺตานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปฺกฺกตฺติกา อุปาทินฺหา ตฺฐา
เวทนา ทฺวฺชา เวทนา อทฺทวมฺตฺฐา เวทนา อยํ อฺจุจฺติ เวทนา
อชฺฌตฺตา ฯ ตตฺถ กตฺมา เวทนา พหิทฺธา ยา เวทนา เตธฺ
เตธฺ ปรตฺตฺตานํ ปรปฺกฺกตฺตานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปฺกฺกตฺติกา
อุปาทินฺหา ตฺฐา เวทนา ทฺวฺชา เวทนา อทฺทวมฺตฺฐา เวทนา
อยํ อฺจุจฺติ เวทนา พหิทฺธา ฯ

[๓๑] ตตฺถ กตฺมา เวทนา โยพาริกา ตฺฐมา อกฺุตฺตา เวทนา
โยพาริกา กฺุตฺตาพฺยาภาตา เวทนา ตฺฐมา กฺุตฺตาอกฺุตฺตา เวทนา
โยพาริกา อพฺยาภาตา เวทนา ตฺฐมา ทฺวฺชา เวทนา โยพาริกา
ตฺฐา ฯ อทฺทวมฺตฺฐา ฯ เวทนา ตฺฐมา ตฺฐทฺวฺชา เวทนา
โยพาริกา อทฺทวมฺตฺฐา เวทนา ตฺฐมา อตฺมาปฺนฺนตฺตํ เวทนา
โยพาริกา ตฺมาปฺนฺนตฺตํ เวทนา ตฺฐมา ตํสฺวา เวทนา โยพาริกา
อนาสฺวา เวทนา ตฺฐมา ตํ ตํ วา ปน เวทนี อุปาทาย อุปาทาย
เวทนา โยพาริกา ตฺฐมา ทฺวฺชฺพฺพา ฯ

[๓๒] ตตฺถ กตฺมา เวทนา หีนา ปณฺธิตา อกฺุตฺตา เวทนา หีนา

กุตตาพฺยาภคตา เวทนา ปณฺเฑตา กุตฺตาทกุตฺตา เวทนา หีนา อพฺยาภคตา
 เวทนา ปณฺเฑตา ทุกฺขตา เวทนา หีนา สฺสชา ฯ อทฺทกฺขมสฺสชา ฯ
 เวทนา ปณฺเฑตา สฺสทฺทกฺขตา เวทนา หีนา อทฺทกฺขมสฺสชา เวทนา
 ปณฺเฑตา อตฺมาปฺนฺนสฺส เวทนา หีนา สฺมาปฺนฺนสฺส เวทนา ปณฺเฑตา
 สํสวเวทนา หีนา อนาสวเวทนา ปณฺเฑตา ตํ ตํ วา ปน
 เวทนี อุปาทาย อุปาทาย เวทนา หีนา ปณฺเฑตา ทฺวํ จ พุทฺธา ฯ

[๓๓] ตคฺคก กตฺมา เวทนา ทฺวเร อกุตฺตา เวทนา กุตฺตา-
 พฺยาภคตาหิ เวทนาหิ ทฺวเร กุตฺตาพฺยาภคตา เวทนา อกุตฺตาท เวทนาย
 ทฺวเร กุตฺตา เวทนา อกุตฺตาพฺยาภคตาหิ เวทนาหิ ทฺวเร อกุตฺตาพฺยา-
 ภคตา เวทนา กุตฺตาท เวทนาย ทฺวเร อพฺยาภคตา เวทนา กุตฺตา-
 กุตฺตาหิ เวทนาหิ ทฺวเร กุตฺตาทกุตฺตา เวทนา อพฺยาภคตาท เวทนาย
 ทฺวเร ทุกฺขตา เวทนา สฺสชาท ฯ อทฺทกฺขมสฺสชาท ฯ เวทนาหิ ทฺวเร สฺสชา
 ฯ อทฺทกฺขมสฺสชา ฯ เวทนา ทุกฺขชาท เวทนาย ทฺวเร สฺสชา เวทนา
 ทุกฺขชาท ฯ อทฺทกฺขมสฺสชาท ฯ เวทนาหิ ทฺวเร ทุกฺขตา ฯ อทฺทกฺขมสฺสชา
 ฯ เวทนา สฺสชาท เวทนาย ทฺวเร อทฺทกฺขมสฺสชา เวทนา สฺส-
 ทฺทกฺขตาหิ เวทนาหิ ทฺวเร สฺสทฺทกฺขตา เวทนา อทฺทกฺขมสฺสชาท เวทนาย
 ทฺวเร อตฺมาปฺนฺนสฺส เวทนา สฺมาปฺนฺนสฺส เวทนาย ทฺวเร สฺมา-
 ปฺนฺนสฺส เวทนา อตฺมาปฺนฺนสฺส เวทนาย ทฺวเร สํสวเวทนา
 อนาสวเวทนาย ทฺวเร อนาสวเวทนา สํสวเวทนาย
 ทฺวเร อยํ วุจฺจติ เวทนา ทฺวเร ฯ ตคฺคก กตฺมา เวทนา สํมุติเก

อภุสฺสตา เวทนา อภุสฺสตา เวทนาย สันติเก กุสฺสตา เวทนา กุสฺสตา
 เวทนาย สันติเก อพฺยาภตา เวทนา อพฺยาภตายน เวทนาย สันติเก
 ทุกฺขตา เวทนา ทุกฺขาย เวทนาย สันติเก สฺสฺตา เวทนา สฺสฺตาย
 เวทนาย สันติเก อทุกฺขมฺสฺสฺตา เวทนา อทุกฺขมฺสฺสฺตาย เวทนาย
 สันติเก อตฺมาปฺนฺนตฺสฺสฺตา เวทนา อตฺมาปฺนฺนตฺสฺสฺตา เวทนาย สันติเก
 ตฺมาปฺนฺนตฺสฺสฺตา เวทนา ตฺมาปฺนฺนตฺสฺสฺตา เวทนาย สันติเก ตาสฺวา เวทนา
 ตาสฺวายน เวทนาย สันติเก อนาสฺวา เวทนา อนาสฺวายน เวทนาย
 สันติเก อยํ อฺจุจฺจติ เวทนา สันติเก ๑ ตํ ตํ วา ปน เวทนี
 อฺปาทาย อฺปาทาย เวทนา ทฺวเร สันติเก ทฺวเร อฺพพา ๑

[๓๔] ตตฺถ กตฺโม ตณฺเฎนฺทฺวโร ยากาจิ ตณฺเฎนฺทฺวโร อตฺตา-
 นาคคปฺปจฺจุปฺปนฺนา อชฺชตฺตา วา พหิทฺธา วา โสฬาริกา วา สฺสฺมา
 วา หีนฺตา วา ปณฺณตา วา ยา ทฺวเร สันติเก วา ตตฺถตฺถนํ อภิ-
 ตณฺเฎนฺทฺวโร อภิสงฺขมฺปิฏฺวา อยํ อฺจุจฺจติ ตณฺเฎนฺทฺวโร ๑

[๓๕] ตตฺถ กตฺมา ตณฺเฎนฺทฺวโร อตฺตา ยา ตณฺเฎนฺทฺวโร อตฺตา นิรุทฺธา
 วิคฺคา วิปริณฺตา อตฺถตฺถตฺตา อพฺภตฺถตฺตา อฺปฺปชฺชตฺตา วิคฺคา
 อตฺตา อตฺตํเตนฺตํ ตงฺกฺกิตฺตา จกฺขตฺตมฺสฺสฺสฺตา ตณฺเฎนฺทฺวโร ตตฺตมฺสฺสฺสฺสฺตา
 ตณฺเฎนฺทฺวโร ฆานตฺตมฺสฺสฺสฺสฺตา ตณฺเฎนฺทฺวโร อธิวาทตฺตมฺสฺสฺสฺสฺตา ตณฺเฎนฺทฺวโร กายตฺตม-
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺตา ตณฺเฎนฺทฺวโร มโนตฺตมฺสฺสฺสฺสฺสฺตา ตณฺเฎนฺทฺวโร อยํ อฺจุจฺจติ ตณฺเฎนฺทฺวโร
 อตฺตา ๑ ตตฺถ กตฺมา ตณฺเฎนฺทฺวโร อนาคตา ยา ตณฺเฎนฺทฺวโร อชาตา
 อภฺภาตา อตฺถชาตา อนิพฺพตฺตา อนนินิพฺพตฺตา อปาตฺตฺตา อนฺ-

โอฬาริกา อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา ตฺตฺมา
 อตฺมาปฺนฺนตฺตํ ตณฺหา โอฬาริกา ตมาปฺนฺนตฺตํ ตณฺหา ตฺตฺมา
 ตาตฺวา ตณฺหา โอฬาริกา อนาตฺวา ตณฺหา ตฺตฺมา ตํ ตํ
 วา ปน ตณฺหํ อฺปาทาย อฺปาทาย ตณฺหา โอฬาริกา ตฺตฺมา
 ทฏฺฐพฺพา ฯ

[๓๘] คตฺถ กตฺมา ตณฺหา หีนา ปณฺธิตา อกฺุตฺตา ตณฺหา หีนา
 กุตฺตาพฺยากตา ตณฺหา ปณฺธิตา กุตฺตาอกฺุตฺตา ตณฺหา หีนา อพฺยา-
 กตา ตณฺหา ปณฺธิตา ทฺกฺขาย เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา
 หีนา ตฺตฺมา ฯ อทุกฺขมตฺตํ ฯ เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา
 ปณฺธิตา ตฺตฺมาทฺกฺขาหิ เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา หีนา อทุกฺ-
 ขมตฺตํ เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา ปณฺธิตา อตฺมาปฺนฺนตฺตํ
 ตณฺหา หีนา ตมาปฺนฺนตฺตํ ตณฺหา ปณฺธิตา ตาตฺวา ตณฺหา หีนา
 อนาตฺวา ตณฺหา ปณฺธิตา ตํ ตํ วา ปน ตณฺหํ อฺปาทาย อฺปาทาย
 ตณฺหา หีนา ปณฺธิตา ทฏฺฐพฺพา ฯ

[๓๙] คตฺถ กตฺมา ตณฺหา ทฺเร อกฺุตฺตา ตณฺหา กุตฺตา-
 พฺยากตาหิ ตณฺหาหิ ทฺเร กุตฺตาพฺยากตา ตณฺหา อกฺุตฺตํ ตณฺหา
 ทฺเร กุตฺตา ตณฺหา อกฺุตฺตาพฺยากตาหิ ตณฺหาหิ ทฺเร อกฺุตฺตา-
 พฺยากตา ตณฺหา กุตฺตํ ตณฺหา ทฺเร อพฺยากตา ตณฺหา
 กุตฺตาอกฺุตฺตาหิ ตณฺหาหิ ทฺเร กุตฺตาอกฺุตฺตา ตณฺหา อพฺยา-
 กตา ทฺเร ทฺกฺขาย เวทนาย ตมฺปยุคฺตา ตณฺหา ตฺตฺมา ฯ

อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตาหิ สณฺณาหิ ทูเร ตฺตํชา ย จ
 อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สณฺณา ทุกฺขาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย ทูเร ตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตา สณฺณา
 ทุกฺขาย จ อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตาหิ สณฺณาหิ ทูเร
 ทุกฺขาย จ อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สณฺณา ตฺตํชา
 เวทนาย สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย ทูเร อทุกขมตฺตํชา เวทนาย สมฺป-

ไฟล์ต้นฉบับของหน้านี้มีปัญหา จึงนำเนื้อความมาจากเอกสารฉบับอื่น ดังนี้

อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตาหิ สณฺณาหิ ทูเร ตฺตํชา ย จ
 อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สณฺณา ทุกฺขาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย ทูเร ตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตา สณฺณา
 ทุกฺขาย จ อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตาหิ สณฺณาหิ ทูเร
 ทุกฺขาย จ อทุกขมตฺตํชา ย จ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สณฺณา ตฺตํชา
 เวทนาย สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย ทูเร อทุกขมตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตา
 สณฺณา ตฺตํชา ทุกฺขาหิ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตาหิ สณฺณาหิ ทูเร
 ตฺตํชา ทุกฺขาหิ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สณฺณา อทุกขมตฺตํชา เวทนาย
 สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย ทูเร อสมานนฺตสฺส สณฺณา สมานนฺตสฺส
 สณฺณาย ทูเร สมานนฺตสฺส สณฺณา อสมานนฺตสฺส สณฺณาย ทูเร
 สาสว สณฺณา อนาสว สณฺณาย ทูเร อนาสว สณฺณา สาสว
 สณฺณาย ทูเร อหิ วุจฺจติ สณฺณา ทูเร ๑ คคฺค กคฺคา สณฺณา
 สนฺติเก อกฺกุสลา สณฺณา อกฺกุสลา สณฺณาย สนฺติเก กุสลา
 สณฺณา กุสลา สณฺณาย สนฺติเก อพฺยากคฺคา สณฺณา อพฺยากคฺคา
 สณฺณาย สนฺติเก ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา สณฺณา ทุกฺขาย
 เวทนาย สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย สนฺติเก ตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตา
 สณฺณา ตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตํชา สณฺณาย สนฺติเก อทุกขมตฺตํชา
 เวทนาย สมฺปยุตฺตา สณฺณา อทุกขมตฺตํชา เวทนาย สมฺปยุตฺตํชา
 สณฺณาย สนฺติเก อสมานนฺตสฺส สณฺณา อสมานนฺตสฺส สณฺณาย
 สนฺติเก สมานนฺตสฺส สณฺณา สมานนฺตสฺส สณฺณาย สนฺติเก สาสว

ผสฺสชา เจตนา อิมํ อจฺจุจฺจนฺติ สงฺขารรา ปจฺจุปปนฺนา ฯ

[๒๒] ตตฺถ กตเม สงฺขารรา อชฺฌตฺตา เย สงฺขารรา เตสํ เตสํ
สคฺตानํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปฺกุคฺคิกา อฺปาทีนฺนา จกฺขุ-
สฺมผสฺสชา เจตนา ฯเปฯ มโนสฺมผสฺสชา เจตนา อิมํ อจฺจุจฺจนฺติ
สงฺขารรา อชฺฌตฺตา ฯ ตตฺถ กตเม สงฺขารรา พหิทฺธา เย สงฺขารรา
เตสํ เตสํ ปรสคฺตानํ ปรปฺกุคฺคานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปฺกุ-
คฺคิกา อฺปาทีนฺนา จกฺขุสฺมผสฺสชา เจตนา ฯเปฯ มโนสฺมผสฺสชา
เจตนา อิมํ อจฺจุจฺจนฺติ สงฺขารรา พหิทฺธา ฯ

[๒๓] ตตฺถ กตเม สงฺขารรา โยฬาริกา สํขมา อภุตฺตา สงฺขารรา
โยฬาริกา กุสฺสตาพฺยาภคฺตา สงฺขารรา สํขมา กุสฺสตาภุตฺตา สงฺขารรา
โยฬาริกา อพฺยาภคฺตา สงฺขารรา สํขมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา
สงฺขารรา โยฬาริกา สํขาย ฯ อทุกฺขมสํขาย ฯ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา
สงฺขารรา สํขมา สํขทุกฺขาหิ เวทนาหิ สมฺปยุตฺตา สงฺขารรา โยฬาริกา
อทุกฺขมสํขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา สงฺขารรา สํขมา สมาปนฺนสฺส
สงฺขารรา โยฬาริกา สมาปนฺนสฺส สงฺขารรา สํขมา สํสว สงฺขารรา
โยฬาริกา อนาสว สงฺขารรา สํขมา เต เต วา ปน สงฺขารเร
อฺปาทาย อฺปาทาย สงฺขารรา โยฬาริกา สํขมา ทฏฺฐัพฺพา ฯ

[๒๔] ตตฺถ กตเม สงฺขารรา หีนา ปณฺธตา อภุตฺตา สงฺขารรา
หีนา กุสฺสตาพฺยาภคฺตา สงฺขารรา ปณฺธตา กุสฺสตาภุตฺตา สงฺขารรา หีนา
อพฺยาภคฺตา สงฺขารรา ปณฺธตา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา สงฺขารรา

หีนํ สํชายนํ อตฺตกฺขมสํชายนํ เวทนาหิ สํปยุตฺตา สงฺขารว
 ปณฺณิตา สํชทกฺขาหิ เวทนาหิ สํปยุตฺตา สงฺขารว หีนํ อตฺตกฺข-
 มสํชายนํ เวทนาย สํปยุตฺตา สงฺขารว ปณฺณิตา อตฺตมาปนฺนสํส-
 สงฺขารว หีนํ สตฺมาปนฺนสํส สงฺขารว ปณฺณิตา ตํสํวา สงฺขารว
 หีนํ อนาสํวา สงฺขารว ปณฺณิตา เต เต วา ปน สงฺขาร-
 อุปาทาย อุปาทาย สงฺขารว หีนํ ปณฺณิตา ทฏฺฐพฺพา ฯ

[๒๕] คตฺถ กตฺเม สงฺขารว ทฺวเร อกฺขสํตา สงฺขารว กฺขสํตาพฺยา-
 กเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร กฺขสํตาพฺยาปกตา สงฺขารว อกฺขสํเตหิ สงฺขารเวหิ
 ทฺวเร กฺขสํตา สงฺขารว อกฺขสํตาพฺยาปกเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร อกฺขสํตาพฺยา-
 ปกตา สงฺขารว กฺขสํเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร อพฺยาปกตา สงฺขารว กฺขสํตา-
 กฺขสํเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร กฺขสํตํกฺขสํตา สงฺขารว อพฺยาปกเตหิ สงฺขารเวหิ
 ทฺวเร ทฺกฺชายนํ เวทนาย สํปยุตฺตา สงฺขารว สํชายนํ อตฺตกฺขม-
 สํชายนํ เวทนาหิ สํปยุตฺเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร สํชายนํ อตฺตกฺขม-
 สํชายนํ เวทนาหิ สํปยุตฺตา สงฺขารว ทฺกฺชายนํ เวทนาย สํปยุตฺเตหิ
 สงฺขารเวหิ ทฺวเร สํชายนํ เวทนาย สํปยุตฺตา สงฺขารว ทฺกฺชายนํ อตฺตกฺ-
 ขมสํชายนํ เวทนาหิ สํปยุตฺเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร ทฺกฺชายนํ อตฺตกฺขม-
 สํชายนํ เวทนาหิ สํปยุตฺตา สงฺขารว สํชายนํ เวทนาย สํปยุตฺเตหิ
 สงฺขารเวหิ ทฺวเร อตฺตกฺขมสํชายนํ เวทนาย สํปยุตฺตา สงฺขารว สํชทกฺ-
 ขาหิ เวทนาหิ สํปยุตฺเตหิ สงฺขารเวหิ ทฺวเร สํชทกฺขาหิ เวทนาหิ
 สํปยุตฺตา สงฺขารว อตฺตกฺขมสํชายนํ เวทนาย สํปยุตฺเตหิ สงฺขารเวหิ

ทฺวเร อตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ ตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ ทฺวเร ตฺมา-
 ปฺนฺนตฺถํ สํขารํ อตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ ทฺวเร ตํตฺวา สํขารํ
 อนาตฺตเวทํ สํขารํ ทฺวเร อนาตฺตวา สํขารํ ตํตฺตเวทํ สํขารํ
 ทฺวเร อิมํ อจฺจุจฺจนฺตํ สํขารํ ทฺวเร ๑ ตตฺถ กตฺตเม สํขารํ สํนฺติเก
 อกฺขตฺตา สํขารํ อกฺขตฺตานํ สํขารํ สํนฺติเก กฺขตฺตา สํขารํ
 กฺขตฺตานํ สํขารํ สํนฺติเก อพฺยากตฺตา สํขารํ อพฺยากตฺตานํ สํขาร-
 รํ สํนฺติเก ทฺถุชฺชาย เวทนาย สํปฺปยุตฺตา สํขารํ ทฺถุชฺชาย เวทนาย
 สํปฺปยุตฺตานํ สํขารํ สํนฺติเก สฺสชฺชาย เวทนาย สํปฺปยุตฺตา สํขารํ
 สฺสชฺชาย เวทนาย สํปฺปยุตฺตานํ สํขารํ สํนฺติเก อทฺถุชฺชมสฺสชฺชาย
 เวทนาย สํปฺปยุตฺตา สํขารํ อทฺถุชฺชมสฺสชฺชาย เวทนาย สํปฺปยุตฺตานํ
 สํขารํ สํนฺติเก อตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ อตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ
 สํนฺติเก ตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ ตฺมาปฺนฺนตฺถํ สํขารํ สํนฺติเก
 ตํตฺวา สํขารํ ตํตฺวานํ สํขารํ สํนฺติเก อนาตฺตวา สํขารํ
 อนาตฺตวานํ สํขารํ สํนฺติเก อิมํ อจฺจุจฺจนฺตํ สํขารํ สํนฺติเก ๑
 เต เต วา ปนฺ สํขารํ อฺปาทาย อฺปาทาย สํขารํ ทฺวเร สํนฺติเก
 ทฺวเร ๑

[๒๖] ตตฺถ กตฺตโม วิญฺญาณกฺขณฺโห ยงฺกิลฺลํ วิญฺญาณํ
 อตฺตํ ตํตฺวา ตปฺปจฺจุจฺจนฺตํ อจฺจุจฺจนฺตํ วา พหิทฺธา วา โยจาริกํ วา สฺสจฺจนํ
 วา หันํ วา ปณฺตํ วา ยํ ทฺวเร สํนฺติเก วา ตตฺถกฺขณํ อภิสํขณฺณํ
 อภิสํขณฺณํ วา อภํ อจฺจุจฺจนฺตํ วิญฺญาณกฺขณฺโห ๑

โอฬาริกา อพฺยาคคํ วิญฺญาณํ สํมุํ ทุกฺขาย เวทนาย สํมุပ္พยุคฺคํ
 วิญฺญาณํ โอฬาริกํ สํมุํ จ อทฺทกฺขมสํมุํ จ เวทนาหิ สํมุပ္พยุคฺคา
 วิญฺญาณา สํมุมา สํมุทกฺกฺขาหิ เวทนาหิ สํมุပ္พยุคฺคา วิญฺญาณา
 โอฬาริกา อทฺทกฺขมสํมุํ เวทนาย สํมุပ္พยุคฺคํ วิญฺญาณํ สํมุํ
 สํมาปนฺนสํมุํ วิญฺญาณํ โอฬาริกํ สํมาปนฺนสํมุํ วิญฺญาณํ สํมุํ
 สํสํ วิญฺญาณํ โอฬาริกํ อนาสํ วิญฺญาณํ สํมุํ คํ คํ วา ปน
 วิญฺญาณํ อฺปาทาย อฺปาทาย วิญฺญาณํ โอฬาริกํ สํมุํ ทฺวสฺสพฺพํ ฯ

[๓๐] คคฺค กคฺมํ วิญฺญาณํ หิํ ปณฺตี อกฺุสํ วิญฺญาณํ หิํ
 กุสํตาพฺยาคคา วิญฺญาณา ปณฺตีตา กุสํตาคุสํตา วิญฺญาณา หิํ
 อพฺยาคคํ วิญฺญาณํ ปณฺตี ทุกฺขาย เวทนาย สํมุပ္พยุคฺคํ วิญฺญาณํ
 หิํ สํมุํ จ อทฺทกฺขมสํมุํ จ เวทนาหิ สํมุပ္พยุคฺคา วิญฺญาณา
 ปณฺตีตา สํมุทกฺกฺขาหิ เวทนาหิ สํมุပ္พยุคฺคา วิญฺญาณา หิํ อทฺทกฺข-
 มสํมุํ เวทนาย สํมุပ္พยุคฺคํ วิญฺญาณํ ปณฺตี สํมาปนฺนสํมุํ วิญฺญาณํ
 หิํ สํมาปนฺนสํมุํ วิญฺญาณํ ปณฺตี สํสํ วิญฺญาณํ หิํ อนาสํ
 วิญฺญาณํ ปณฺตี คํ คํ วา ปน วิญฺญาณํ อฺปาทาย อฺปาทาย
 วิญฺญาณํ หิํ ปณฺตี ทฺวสฺสพฺพํ ฯ

[๓๑] คคฺค กคฺมํ วิญฺญาณํ ทฺวเร อกฺุสํ วิญฺญาณํ กุสํตาพฺยา-
 กเตหิ วิญฺญาเนหิ ทฺวเร กุสํตาพฺยาคคา วิญฺญาณา อกฺุสํตา วิญฺญาณา
 ทฺวเร กุสํตํ วิญฺญาณํ อกฺุสํตาพฺยาคเตหิ วิญฺญาเนหิ ทฺวเร อกฺุ-
 สํตาพฺยาคคา วิญฺญาณา กุสํตา วิญฺญาณา ทฺวเร อพฺยาคคํ วิญฺญาณํ

ກຸດຕາກຸດເຕີ ວິນຸພານເຕີ ທູເຣ ກຸດຕາກຸດຕາ ວິນຸພານາ ອພຸຍາກຕາ
 ວິນຸພານາ ທູເຣ ທຸກຊາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕິ ວິນຸພານີ ສຸຂາຍ ຈ
 ອທຸກຊມສຸຂາຍ ຈ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸເຕຕິ ວິນຸພານເຕີ ທູເຣ ສຸຂາຍ
 ຈ ອທຸກຊມສຸຂາຍ ຈ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ ທຸກຊາຍ ເວທນາຍ
 ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ ທູເຣ ສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕິ ວິນຸພານີ
 ທຸກຊາຍ ຈ ອທຸກຊມສຸຂາຍ ຈ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸເຕຕິ ວິນຸພານເຕີ
 ທູເຣ ທຸກຊາຍ ຈ ອທຸກຊມສຸຂາຍ ຈ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ
 ສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ ທູເຣ ອທຸກຊມສຸຂາຍ ເວທນາຍ
 ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕິ ວິນຸພານີ ສຸຂທຸກຊາຕິ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸເຕຕິ ວິນຸພານເຕີ
 ທູເຣ ສຸຂທຸກຊາຕິ ເວທນາຕິ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ ອທຸກຊມສຸຂາຍ
 ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕາ ວິນຸພານາ ທູເຣ ອສ່ມາປນຸນສຸຕິ ວິນຸພານີ
 ສ່ມາປນຸນສຸຕິ ວິນຸພານາ ທູເຣ ສ່ມາປນຸນສຸຕິ ວິນຸພານີ ອສ່ມາປນຸນສຸຕິ
 ວິນຸພານາ ທູເຣ ສ່າສວິ ວິນຸພານີ ອນາສວາ ວິນຸພານາ ທູເຣ ອນາສວິ
 ວິນຸພານີ ສ່າສວາ ວິນຸພານາ ທູເຣ ອທິ ວຸຈຸຈຕິ ວິນຸພານີ ທູເຣ າ
 ຕຸກຸດ ກຸດມິ ວິນຸພານີ ສ່ນຕິເກ ອກຸດຕິ ວິນຸພານີ ອກຸດຕສຸຕິ ວິນຸພາ-
 ນສຸຕິ ສ່ນຕິເກ ກຸດຕິ ວິນຸພານີ ກຸດຕສຸຕິ ວິນຸພານສຸຕິ ສ່ນຕິເກ
 ອພຸຍາກຕິ ວິນຸພານີ ອພຸຍາກຕສຸຕິ ວິນຸພານສຸຕິ ສ່ນຕິເກ ທຸກຊາຍ
 ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕິ ວິນຸພານີ ທຸກຊາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕສຸຕິ ວິນຸພາ-
 ນສຸຕິ ສ່ນຕິເກ ສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕິ ວິນຸພານີ ສຸຂາຍ ເວທນາຍ
 ສ່ມຸປຸຍຸຕຸຕສຸຕິ ວິນຸພານສຸຕິ ສ່ນຕິເກ ອທຸກຊມສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສ່ມຸປ-

ເຄີ ວິນຸເບຍຍຸບໍ ອຸນິຈຸ ອຸຣາກິກຸດໍ ເອວໍ ເອກວິເໝ ຮຸປກຸຂນໂໂ ຯ

[๓๔] ทุติเรน รูปกฺขณฺโธ อตฺถิ รุปํ อฺปาทา อตฺถิ รุปํ
โน อฺปาทา ฯ อตฺถิ รุปํ อฺปาทินฺนํ อตฺถิ รุปํ อนฺปาทินฺนํ ฯ
อตฺถิ รุปํ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ อตฺถิ รุปํ อนฺปาทินฺนฺปาทานิยํ ฯ
อตฺถิ รุปํ สนิทตฺถํ อตฺถิ รุปํ อนิทตฺถํ ฯ อตฺถิ รุปํ สบฺปญฺจํ
อตฺถิ รุปํ อสฺบฺปญฺจํ ฯ อตฺถิ รุปํ อินฺทริยํ อตฺถิ รุปํ น อินฺทริยํ ฯ
อตฺถิ รุปํ มหากฺคํ อตฺถิ รุปํ น มหากฺคํ ฯ อตฺถิ รุปํ วิณฺณตฺตฺติ
อตฺถิ รุปํ น วิณฺณตฺตฺติ ฯ อตฺถิ รุปํ จิตฺตตฺตฺตฺตฺตฺตํ อตฺถิ รุปํ
น จิตฺตตฺตฺตฺตฺตํ ฯ อตฺถิ รุปํ จิตฺตตฺตฺตฺตํ อตฺถิ รุปํ น จิตฺตตฺตฺตฺตํ ฯ
อตฺถิ รุปํ จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ อตฺถิ รุปํ น จิตฺตฺตฺตฺตฺตํ ฯ อตฺถิ
รูปํ อชฺชตฺตฺตํ อตฺถิ รุปํ พาทิรํ ฯ อตฺถิ รุปํ โสฬาริกํ อตฺถิ
รูปํ ตฺตฺตํ ฯ อตฺถิ รุปํ ทฺวเร อตฺถิ รุปํ สํหิตฺเต ฯ เป ฯ อตฺถิ รุปํ
กพฺพิกาโร อาหาโร อตฺถิ รุปํ น กพฺพิกาโร อาหาโร ฯ เหว
ทุติเรน รูปกฺขณฺโธ ฯ

[illegible]

คํ อตฺถิ กพฺพิกาโร อาหาโร อตฺถิ น กพฺพิกาโร อาหาโร เหว
ติวฺจิเรน รูปกฺขณฺโห ๑

[๓๖] จตุพฺพิเรน รูปกฺขณฺโห ยนฺคํ รุปํ อฺปาทา คํ อตฺถิ
อฺปาทินฺนํ อตฺถิ อฺนฺปาทินฺนํ ยนฺคํ รุปํ อฺนฺปาทา คํ อตฺถิ อฺปาทินฺนํ
อตฺถิ อฺนฺปาทินฺนํ ๑ ยนฺคํ รุปํ อฺปาทา คํ อตฺถิ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ
อตฺถิ อฺนฺปาทินฺนฺปาทานิยํ ยนฺคํ รุปํ อฺนฺปาทา คํ อตฺถิ อฺปา-
ทินฺนฺปาทานิยํ อตฺถิ อฺนฺปาทินฺนฺปาทานิยํ ๑ ยนฺคํ รุปํ อฺปาทา
คํ อตฺถิ สํปฺปฏฺธิํ อตฺถิ อํปฺปฏฺธิํ ยนฺคํ รุปํ อฺนฺปาทา คํ อตฺถิ
สํปฺปฏฺธิํ อตฺถิ อํปฺปฏฺธิํ ๑ ยนฺคํ รุปํ อฺปาทา คํ อตฺถิ โยฬาริกํ
อตฺถิ สํมุํ ยนฺคํ รุปํ อฺนฺปาทา คํ อตฺถิ โยฬาริกํ อตฺถิ สํมุํ ๑
ยนฺคํ รุปํ อฺปาทา คํ อตฺถิ ทฺเร อตฺถิ สํนฺติเก ยนฺคํ รุปํ อฺนฺปาทา
คํ อตฺถิ ทฺเร อตฺถิ สํนฺติเก ๑เป ๑ ทิฏฺฐํ สํคํ มํคํ วิญฺญาตํ
เหว จตุพฺพิเรน รูปกฺขณฺโห ๑

[๓๗] ปญฺจวิเรน รูปกฺขณฺโห ปจฺจวํชาตุ ธาโปจฺจตุ เตโธจฺจตุ
วาโยจฺจตุ ยํณจ รุปํ อฺปาทา เหว ปญฺจวิเรน รูปกฺขณฺโห ๑

[๓๘] ฉพฺพิเรน รูปกฺขณฺโห จกฺขวิญฺญเญยฺยํ รุปํ โสตฺตวิญฺญเญยฺยํ
รูปํ ฆานวิญฺญเญยฺยํ รุปํ ชิวฺหาวิญฺญเญยฺยํ รุปํ กายวิญฺญเญยฺยํ
รูปํ มโนวิญฺญเญยฺยํ รุปํ เหว ฉพฺพิเรน รูปกฺขณฺโห ๑

[๓๙] สํคตฺตวิเรน รูปกฺขณฺโห จกฺขวิญฺญเญยฺยํ รุปํ ๑เป ๑ มโน-
จฺจวิญฺญเญยฺยํ รุปํ มโนวิญฺญาตฺตวิญฺญเญยฺยํ รุปํ เหว สํคตฺตวิเรน

เวทนากุขฺโฆ อตฺถิ กามาจโร อตฺถิ รูปาจโร อตฺถิ อรูปาจโร
 อตฺถิ อปรียาปนโน ๑ ปญฺจวิเชน เวทนากุขฺโฆ อตฺถิ สุตฺตฺนทฺริยํ
 อตฺถิ ทฺถุชฺชนทฺริยํ อตฺถิ โสมนสฺสฺตฺนทฺริยํ อตฺถิ โทมนสฺสฺตฺนทฺริยํ อตฺถิ
 อุกฺกมฺชนทฺริยํ ๑ ฉพฺพิเชน เวทนากุขฺโฆ จกฺขุสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา
 โสตฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา ฆานสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา ชิวฺหาสฺสํมฺสฺสฺสชา
 เวทนา กายสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา มโนสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา เหวํ
 ฉพฺพิเชน เวทนากุขฺโฆ ๑ สํคฺคตฺวิเชน เวทนากุขฺโฆ จกฺขุสฺสํมฺสฺสฺสชา
 เวทนา ๑เป ๑ กายสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา มโนธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา
 มโนวิญฺญาณธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา เหวํ สํคฺคตฺวิเชน เวทนากุขฺโฆ ๑
 อญฺฺจวิเชน เวทนากุขฺโฆ จกฺขุสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา ๑เป ๑ กาย-
 สฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา อตฺถิ สฺสชา อตฺถิ ทฺถุชา มโนธาคฺสํมฺสฺสฺสชา
 เวทนา มโนวิญฺญาณธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา เหวํ อญฺฺจวิเชน
 เวทนากุขฺโฆ ๑ นววิเชน เวทนากุขฺโฆ จกฺขุสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา
 ๑เป ๑ กายสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา มโนธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา มโน-
 วิญฺญาณธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา อตฺถิ กุสฺสตา อตฺถิ อกุสฺสตา อตฺถิ
 อพฺยาภคตา เหวํ นววิเชน เวทนากุขฺโฆ ๑ ทสฺสฺสฺสวิเชน เวทนากุขฺโฆ
 จกฺขุสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา ๑เป ๑ กายสฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา อตฺถิ สฺสชา
 อตฺถิ ทฺถุชา มโนธาคฺสํมฺสฺสฺสชา เวทนา มโนวิญฺญาณธาคฺสํมฺ-
 สฺสฺสชา เวทนา อตฺถิ กุสฺสตา อตฺถิ อกุสฺสตา อตฺถิ อพฺยาภคตา
 เหวํ ทสฺสฺสวิเชน เวทนากุขฺโฆ ๑

[๔๕] เอกวิเชน เวทนาภุชนโร ผตฺตตมฺปยุตฺโต ฯ ทุวิเชน
 เวทนาภุชนโร อตฺถิ สเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ฯ ติวิเชน เวทนาภุ-
 ชนโร อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปាកมฺมมฺโม อตฺถิ เนววิปាកน-
 วิปាកมฺมมฺโม อตฺถิ อฺปาทีนฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อฺนฺปาทีนฺนฺปา-
 ทานิโย อตฺถิ อฺนฺปาทีนฺนฺปาทานิโย อตฺถิ สํกัถิฏฺฐสํกัถิเดสโก
 อตฺถิ อสํกัถิฏฺฐสํกัถิเดสโก อตฺถิ อสํกัถิฏฺฐาสํกัถิเดสโก อตฺถิ
 สํกัถกฺกสํกัถโร อตฺถิ อสํกัถกฺกสํกัถโร อตฺถิ อสํกัถกฺกสํกัถโร
 อตฺถิ ทสฺสเนน ปหาคพฺโไฟ อตฺถิ ภาวนาย ปหาคพฺโไฟ อตฺถิ
 เนวทสฺสเนน ภาวนาย ปหาคพฺโไฟ อตฺถิ ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุโก
 อตฺถิ ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุโก อตฺถิ เนวทสฺสเนน ภาวนาย
 ปหาคพฺพเหตุโก อตฺถิ อาจยคามิ อตฺถิ อปจยคามิ อตฺถิ เนวา-
 จยคามินา ปจยคามิ อตฺถิ เสกฺโข อตฺถิ อเสกฺโข อตฺถิ เนวเสกฺโข-
 นาสเสกฺโข อตฺถิ ปริศฺโต อตฺถิ มหคฺคฺโต อตฺถิ อปฺปมาโน อตฺถิ
 ปริศฺตารมฺมโน อตฺถิ มหคฺคฺตารมฺมโน อตฺถิ อปฺปมาณารมฺมโน
 อตฺถิ ทัฬฺโ อตฺถิ มชฺฌนิโม อตฺถิ ปณฺโฑ อตฺถิ มิจฺจุคฺคณิโย
 อตฺถิ สมฺมคฺคณิโย อตฺถิ อณิโย อตฺถิ มคฺคการมฺมโน อตฺถิ
 มคฺคเหตุโก อตฺถิ มคฺคการิปีติ อตฺถิ อฺปฺปนฺโน อตฺถิ อฺนฺปฺปนฺโน
 อตฺถิ อฺปฺปาทิ อตฺถิ อตฺถิโก อตฺถิ อนาคโก อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺโน
 อตฺถิ อตฺถิการมฺมโน อตฺถิ อนาคการมฺมโน อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนา-
 รมฺมโน อตฺถิ อชฺฌนคฺโค อตฺถิ พหิทฺโธ อตฺถิ อชฺฌนคฺคพหิทฺโธ

อตุลิต อชฺณตตารมฺมโน อตุลิต พหิตุชารมฺมโน อตุลิต อชฺณตต-
พหิตุชารมฺมโน ฯ เป ฯ เหว ทสฺวิเรน เวทนาทฺชนโร ฯ

[๔๖] เอกวิเรน เวทนาทฺชนโร ฌตฺตสํปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน
เวทนาทฺชนโร อตุลิต เหตุสํปยุตฺโต อตุลิต เหตุวิปฺปยุตฺโต อตุลิต
น เหตุ สเหตุโก อตุลิต น เหตุ ขเหตุโก อตุลิต โถกฺโข อตุลิต
โตกฺกตฺโร อตุลิต เกณฺหิ วิณฺณเยโย อตุลิต เกณฺหิ น วิณฺณเยโย
อตุลิต สาสโว อตุลิต อนาสโว อตุลิต ขาสวสํปยุตฺโต อตุลิต ขาสว-
วิปฺปยุตฺโต . อตุลิต ขาสววิปฺปยุตฺตสาสโว อตุลิต ขาสววิปฺปยุตฺต-
อนาสโว อตุลิต สณฺโณทฺชนโร อตุลิต อสณฺโณทฺชนโร อตุลิต สณฺโณ-
ทฺชนสํปยุตฺโต อตุลิต สณฺโณทฺชนวิปฺปยุตฺโต อตุลิต สณฺโณทฺชนวิปฺปยุตฺต-
สณฺโณทฺชนโร อตุลิต สณฺโณทฺชนวิปฺปยุตฺตอสณฺโณทฺชนโร อตุลิต คณฺณนฺโธ
อตุลิต อคณฺณนฺโธ อตุลิต คณฺณสํปยุตฺโต อตุลิต คณฺณวิปฺปยุตฺโต อตุลิต
คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนฺโธ อตุลิต คณฺณวิปฺปยุตฺตอคณฺณนฺโธ อตุลิต โอมฺนฺโธ
อตุลิต อโอมฺนฺโธ อตุลิต โอมฺสํปยุตฺโต อตุลิต โอมฺวิปฺปยุตฺโต อตุลิต
โอมฺวิปฺปยุตฺตโอมฺนฺโธ อตุลิต โอมฺวิปฺปยุตฺตอโอมฺนฺโธ อตุลิต โยคฺนฺโธ
อตุลิต อโยคฺนฺโธ อตุลิต โยคฺสํปยุตฺโต อตุลิต โยคฺวิปฺปยุตฺโต อตุลิต
โยคฺวิปฺปยุตฺตโยคฺนฺโธ อตุลิต โยคฺวิปฺปยุตฺตอโยคฺนฺโธ อตุลิต นีวฺรณฺนฺโธ
อตุลิต อนีวฺรณฺนฺโธ อตุลิต นีวฺรณฺสํปยุตฺโต อตุลิต นีวฺรณฺวิปฺปยุตฺโต
อตุลิต นีวฺรณฺวิปฺปยุตฺตนีวฺรณฺนฺโธ อตุลิต นีวฺรณฺวิปฺปยุตฺตอนีวฺรณฺนฺโธ
อตุลิต ปฺรามฺมฺโจ อตุลิต อปฺรามฺมฺโจ อตุลิต ปฺรามาสํปยุตฺโต อตุลิต

ปราสาทวิปยุตโต อตฺถิ ปราสาทวิปยุตฺตปราสาทุโจ อตฺถิ ปรา-
 มาตวิปยุตฺตอปราสาทุโจ อตฺถิ อุปาทินโน อตฺถิ อนุปาทินโน อตฺถิ
 อุปาทานโย อตฺถิ อนุปาทานโย อตฺถิ อุปาทานสมุပ္ยุตโต อตฺถิ
 อุปาทานวิปยุตโต อตฺถิ อุปาทานวิปยุตฺตอุปาทานโย อตฺถิ
 อุปาทานวิปยุตฺตอนุปาทานโย อตฺถิ สงฺกิเลตฺตโก อตฺถิ อตฺสงฺกิเลตฺตโก
 อตฺถิ สงฺกิตฺติญฺโจ อตฺถิ อตฺสงฺกิตฺติญฺโจ อตฺถิ กิเลตฺตสมุပ္ยุตโต อตฺถิ
 กิเลตฺตวิปยุตโต อตฺถิ กิเลตฺตวิปยุตฺตตฺสงฺกิเลตฺตโก อตฺถิ กิเลตฺ-
 ตวิปยุตฺตตฺสงฺกิเลตฺตโก อตฺถิ ทตฺตฺตเนน ปหาตพฺโพ อตฺถิ น ทตฺตฺตเนน
 ปหาตพฺโพ อตฺถิ ภาวนาย ปหาตพฺโพ อตฺถิ น ภาวนาย ปหาตพฺโพ
 อตฺถิ ทตฺตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ น ทตฺตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุโก
 อตฺถิ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก
 อตฺถิ สํวิตฺตโก อตฺถิ อวิตฺตโก อตฺถิ สํวิจฺจโร อตฺถิ อวิจฺจโร
 อตฺถิ สํปมิตฺติโก อตฺถิ อปมิตฺติโก อตฺถิ มิตฺติสทฺทโค อตฺถิ น
 มิตฺติสทฺทโค อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ น กามาวจโร อตฺถิ รุปาวจโร
 อตฺถิ น รุปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ น อรูปาวจโร
 อตฺถิ ปริยาปนโน อตฺถิ อปริยาปนโน อตฺถิ นิยุยานโก อตฺถิ
 อนิยุยานโก อตฺถิ นิยโต อตฺถิ อนิยโต อตฺถิ สยฺยตฺตโร อตฺถิ
 อหุตฺตโร อตฺถิ สรโณ อตฺถิ อรโณ ฯ คิฉิเรน เวทนาถฺชนโร อตฺถิ
 กุสโล อตฺถิ อกุสโล อตฺถิ อพฺยากโต ฯ เป ฯ เสงฺ ๑ ทตฺตฺตเนน
 เวทนาถฺชนโร ฯ

[๔๗] เอกวิเรน เวทนาทฺชนฺโง ผตฺตํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ สรฺโณ อตฺถิ อรฺโณ ๑ ตฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง
 อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปากมฺมมฺโม อตฺถิ เหววิปากนวิปากมฺม-
 มฺโม ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺฌคฺคตารมฺโมณ อตฺถิ พหิทฺธารมฺโมณ อตฺถิ
 อชฺฌคฺคพหิทฺธารมฺโมณ ๑เป ๑ เหว ทตฺติเรน เวทนาทฺชนฺโง ๑

ทุกมฺตํ ๑

[๔๘] เอกวิเรน เวทนาทฺชนฺโง ผตฺตํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ สหฺเฏโก อตฺถิ อหฺเฏโก ๑ ตฺวิเรน เวทนาทฺ-
 ชนฺโง อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโก ๑เป ๑ เหว
 ทตฺติเรน เวทนาทฺชนฺโง ๑ เอกวิเรน เวทนาทฺชนฺโง ผตฺตํมฺป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ สรฺโณ อตฺถิ อรฺโณ ๑
 ตฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโก
 ๑เป ๑ เหว ทตฺติเรน เวทนาทฺชนฺโง ๑ เอกวิเรน เวทนาทฺชนฺโง
 ผตฺตํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ สหฺเฏโก อตฺถิ
 อหฺเฏโก ๑ ตฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปาก-
 มฺมมฺโม อตฺถิ เหววิปากนวิปากมฺมมฺโม ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺฌคฺคตาร-
 มฺโมณ อตฺถิ พหิทฺธารมฺโมณ อตฺถิ อชฺฌคฺคพหิทฺธารมฺโมณ ๑เป ๑
 เหว ทตฺติเรน เวทนาทฺชนฺโง ๑ เอกวิเรน เวทนาทฺชนฺโง ผตฺตํ-
 มฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ สรฺโณ อตฺถิ อรฺโณ ๑
 ตฺวิเรน เวทนาทฺชนฺโง อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปากมฺมมฺโม อตฺถิ

เนววิปากนวิปากมมมมโม ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺชณตฺตวามมมมโน อตฺถิ
พหิทฺฐวามมมโน อตฺถิ อชฺชณตฺตพหิทฺฐวามมมมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน
เวทนากฺขณโธ ๑

ติกกมฺมุตํ ๑

[๔๘] เขกวิเรน เวทนากฺขณโธ ผลฺลสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
เวทนากฺขณโธ อตฺถิ สฺสเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ๑ ติวึเรน เวทนากฺขณโธ
อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต อตฺถิ อพฺยากโต ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน
เวทนากฺขณโธ ๑ เขกวิเรน เวทนากฺขณโธ ผลฺลสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
เวทนากฺขณโธ อตฺถิ เหตุสํมฺปยุตฺโต อตฺถิ เหตุวิปฺปยุตฺโต ๑ ติวึเรน
เวทนากฺขณโธ อตฺถิ วิปากอ อตฺถิ วิปากมมมมโม อตฺถิ เนววิปากน-
วิปากมมมมโม ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน เวทนากฺขณโธ ๑ เขกวิเรน
เวทนากฺขณโธ ผลฺลสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนากฺขณโธ อตฺถิ น
เหตุ สเหตุโก อตฺถิ น เหตุ อเหตุโก ๑ ติวึเรน เวทนากฺขณโธ อตฺถิ
อนฺปาทินฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อนฺปาทินฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อนฺปาทินฺนา-
นฺปาทานิโย ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน เวทนากฺขณโธ ๑ เขกวิเรน
เวทนากฺขณโธ ผลฺลสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนากฺขณโธ อตฺถิ
โถกิโย อตฺถิ โถกุตฺตโร ๑ ติวึเรน เวทนากฺขณโธ อตฺถิ สํกฺกิตฺติจฺจุ-
สํกฺกิตฺเตสโก อตฺถิ อสํกฺกิตฺติจฺจุสํกฺกิตฺเตสโก อตฺถิ อสํกฺกิตฺติจฺจุสํกฺกิตฺเต-
สโก ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน เวทนากฺขณโธ ๑ เขกวิเรน เวทนาก-
กฺขณโธ ผลฺลสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน เวทนากฺขณโธ " อตฺถิ เกณจิ

วิณฺณณฺญโย อคฺคฺติ เกณจิ น วิณฺณณฺญโย ฯ ติวฺริเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ อคฺคฺติ
 สํวิตฺตกฺกสํวิจฺจโร อคฺคฺติ อวิตฺตกฺกวิจฺจารมตฺโต อคฺคฺติ *อวิตฺตภาวิจฺจโร
 ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ เอกฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ
 ผสฺสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ ตาสฺสํว อคฺคฺติ ชนา-
 สฺสํว ๑ ติวฺริเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ ทสฺสฺสเนน ปฺหาคพฺโไฟ อคฺคฺติ
 ภาวณาย ปฺหาคพฺโไฟ อคฺคฺติ เนวทสฺสฺสเนน ภาวณาย ปฺหาคพฺโไฟ ๑ เป ๑
 เหวํ ทสฺสฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ เอกฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ผสฺสฺสํมฺป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ อาสํวสํมฺปยุตฺโต อคฺคฺติ
 อาสํววิปฺปยุตฺโต ๑ ติวฺริเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ ทสฺสฺสเนน ปฺหาคพฺพ-
 เหตุโก อคฺคฺติ ภาวณาย ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคฺติ เนวทสฺสฺสเนน ภาวณาย
 ปฺหาคพฺพเหตุโก ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ เอกฺวิเชน
 เวทนาภฺตฺตฺนุโ ผสฺสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ
 อาสํววิปฺปยุตฺตตาสฺสํว อคฺคฺติ อาสํววิปฺปยุตฺตชนาสฺสํว ๑ ติวฺริเชน
 เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ อาจยคามิ อคฺคฺติ อปจยคามิ อคฺคฺติ เนวอาจยคา-
 มิ นاپจยคามิ ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ เอกฺวิเชน
 เวทนาภฺตฺตฺนุโ ผสฺสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ
 สณฺโณชฌนนิโย อคฺคฺติ อสณฺโณชฌนนิโย ๑ ติวฺริเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ
 เสกฺโก อคฺคฺติ อเสกฺโก อคฺคฺติ เนวเสกฺโก นาสเสกฺโก ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสฺวิเชน
 เวทนาภฺตฺตฺนุโ ๑ เอกฺวิเชน เวทนาภฺตฺตฺนุโ ผสฺสฺสํมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน
 เวทนาภฺตฺตฺนุโ อคฺคฺติ สณฺโณชฌนสํมฺปยุตฺโต อคฺคฺติ สณฺโณชฌนวิปฺ-

เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ โยธสํมุပ္ပยุตฺโต อตฺถิ โยธวิปฺปยุตฺโต ๑ ติวฺริเชน
 เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ อตฺถิโต อตฺถิ อนาคโต อตฺถิ ปจฺจุปปนฺโน ๑ เป ๑
 เหวํ ทสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ เอกวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ ผสฺสสํมุ-
 ปปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ โยธวิปฺปยุตฺตโณสนฺนิโย
 อตฺถิ โยธวิปฺปยุตฺตโณสนฺนิโย ๑ ติวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ อตฺถิคาร-
 มฺมโน อตฺถิ อนาคตารมฺมโน อตฺถิ ปจฺจุปปนฺนารมฺมโน ๑ เป ๑
 เหวํ ทสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ เอกวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ ผสฺสสํมุ-
 ปปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ โยคฺคฺนิโย อตฺถิ โยคฺคฺนิโย ๑
 ติวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ อชฺชณฺตฺโต อตฺถิ พหิทฺโธ อตฺถิ อชฺชณฺตฺต-
 พหิทฺโธ ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ เอกวฺริเชน เวทนากุ-
 ชฺชนโ ๑ ผสฺสสํมุပ္ပยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ โยคฺคํมุ-
 ปปยุตฺโต อตฺถิ โยคฺควิปฺปยุตฺโต ๑ ติวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ อชฺ-
 ฌณฺตฺตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ อชฺชณฺตฺตพหิทฺธารมฺมโน
 ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑

อฏฺโठวทฺสมกํ

[๕๐] สํสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต อตฺถิ
 อพฺพยากโต อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร
 อตฺถิ อปริยาปนฺโน เหวํ สํสฺสวฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อปฺปโรบี สํสฺส-
 วฺริเชน เวทนากุชฺชนโ ๑ อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปากธมฺมธมฺโม อตฺถิ
 เหนวฺวิปากนวิปากธมฺมธมฺโม ๑ เป ๑ อตฺถิ อชฺชณฺตฺตารมฺมโน อตฺถิ

วิเชน เวทนากฺขนฺโธ ๑

[๕๒] คีตฺตวิเชน เวทนากฺขนฺโธ จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจยา เวทนากฺ-
 ขนฺโธ อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ
 อปฺริยาปนฺโน โสคสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑ ขานสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑
 ฐิฏฺฐาสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑ กายสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑ มโนสฺสํ-
 มุตฺตํปจฺจยา เวทนากฺขนฺโธ อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ
 อรูปาวจโร อคฺคิ อปฺริยาปนฺโน จกฺขุสฺสํมุตฺตํชา เวทนา ๑เป ๑
 มโนสฺสํมุตฺตํชา เวทนา เอวํ คีตฺตวิเชน เวทนากฺขนฺโธ ๑

[๕๓] พหุวิเชน เวทนากฺขนฺโธ จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจยา เวทนากฺขนฺโธ
 อคฺคิ กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยากโต อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ
 รูปาวจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ อปฺริยาปนฺโน โสคสฺสํมุตฺตํปจฺจยา
 ๑เป ๑ ขานสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑ ฐิฏฺฐาสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑
 กายสฺสํมุตฺตํปจฺจยา ๑เป ๑ มโนสฺสํมุตฺตํปจฺจยา เวทนากฺขนฺโธ อคฺคิ
 กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยากโต อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปา-
 วจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ อปฺริยาปนฺโน จกฺขุสฺสํมุตฺตํชา เวทนา
 ๑เป ๑ มโนสฺสํมุตฺตํชา เวทนา เอวํ พหุวิเชน เวทนากฺขนฺโธ ๑
 อปฺโรวํ พหุวิเชน เวทนากฺขนฺโธ จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจยา เวทนากฺขนฺโธ
 อคฺคิ วิปาโก อคฺคิ วิปากธมฺมธมฺโม อคฺคิ เหนววิปากนวิปากธมฺม-
 ธมฺโม ๑เป ๑ อคฺคิ อชฺชตฺตตารมฺมโน อคฺคิ พหิทฺถารมฺมโน อคฺคิ
 อชฺชตฺตตพหิทฺถารมฺมโน อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ

อรูปาวจร อคฺติ อปริยาปนโน โสคตมฺมุตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ ฆาน-
 ตมฺมุตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ ฐิตฺวาทมฺมุตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ กายตมฺมุตฺต-
 ปจฺจยา ๑เป ๑ มโนตมฺมุตฺตปจฺจยา เวทนาจฺจนฺโธ อคฺติ อชฺฌมคฺคตา-
 รมฺมโน อคฺติ พหิทฺธารมฺมโน อคฺติ อชฺฌมคฺคพหิทฺธารมฺมโน อคฺติ
 กามาวจร อคฺติ รูปาวจร อคฺติ อรูปาวจร อคฺติ อปริยาปนโน
 จกฺขตมฺมุตฺตชา เวทนา ๑เป ๑ มโนตมฺมุตฺตชา เวทนา ๑เป ๑ พหุวิธเน
 เวทนาจฺจนฺโธ ๑

ชยฺ วจฺจติ เวทนากฺขนฺโธ ฯ

คคณ กคโม สณณากุณโ

[๕๔] เอกวิเรน สัมมฏากุณโธ มตฺตตมฺมปฺยุคฺโต ฯ ทฺวิเรน
 สัมมฏากุณโธ อตฺถิ สหฺเตโก อตฺถิ อหฺเตโก ฯ ตฺวิวิเรน สัมมฏากุณโธ
 อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต อตฺถิ อพฺยาภาโต ฯ จคฺคหฺพิเรน สัมมฏากุ-
 ณฺโธ อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รุปาวจโร อตฺถิ อรุปาวจโร อตฺถิ
 อปริยาปนโน ฯ ปณฺจวิเรน สัมมฏากุณฺโธ อตฺถิ สํวินฺนทฺริยสํมปฺยุคฺโต
 อตฺถิ ทฺถุชฺชนทฺริยสํมปฺยุคฺโต อตฺถิ โสณนสํวินฺนทฺริยสํมปฺยุคฺโต อตฺถิ
 โทมนสํวินฺนทฺริยสํมปฺยุคฺโต อตฺถิ อฺเปกฺกชฺชนทฺริยสํมปฺยุคฺโต ฯ ฉหฺพิเรน
 สัมมฏากุณฺโธ จกฺขุสํมมตฺตชา สัมมฏา โสคตสํมมตฺตชา สัมมฏา
 ฆานสํมมตฺตชา สัมมฏา ชฺฉิหาสํมมตฺตชา สัมมฏา กายสํมมตฺตชา
 สัมมฏา มโนสํมมตฺตชา สัมมฏา เอวํ ฉหฺพิเรน สัมมฏากุณฺโธ ฯ
 สคฺคตฺวิเรน สัมมฏากุณฺโธ จกฺขุสํมมตฺตชา สัมมฏา ฯ เป ฯ กายสํม-

ผลัดธา สณฺญา มโนชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา มโนวิญญานชาตุสฺม-
ผลัดธา สณฺญา เอวํ สคฺคตวิเรน สณฺญากุขฺนโร ๑ อฏฺฐวิเรน
สณฺญากุขฺนโร จกฺขุสฺมผลัดธา สณฺญา ๑เป ๑ กายสฺมผลัดธา สณฺญา
อคฺคิ สฺวสฺสทคฺคา อคฺคิ ทกฺขสฺสทคฺคา มโนชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา
มโนวิญญานชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา เอวํ อฏฺฐวิเรน สณฺญากุขฺนโร ๑
นทวิเรน สณฺญากุขฺนโร จกฺขุสฺมผลัดธา สณฺญา ๑เป ๑ กายสฺมผลัด-
ธา สณฺญา มโนชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา มโนวิญญานชาตุสฺมผลัดธา
สณฺญา อคฺคิ กุสฺสตา อคฺคิ อกุสฺสตา อคฺคิ อพฺยากตา เอวํ นทวิเรน
สณฺญากุขฺนโร ๑ ทสฺวิเรน สณฺญากุขฺนโร จกฺขุสฺมผลัดธา สณฺญา
๑เป ๑ กายสฺมผลัดธา สณฺญา อคฺคิ สฺวสฺสทคฺคา อคฺคิ ทกฺขสฺสทคฺคา
มโนชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา มโนวิญญานชาตุสฺมผลัดธา สณฺญา
อคฺคิ กุสฺสตา อคฺคิ อกุสฺสตา อคฺคิ อพฺยากตา เอวํ ทสฺวิเรน สณฺญา-
กุขฺนโร ๑

[๕๕] เอกวิเรน สณฺญากุขฺนโร ผลัดสํปยุตฺโต ๑ ทวิเรน
สณฺญากุขฺนโร อคฺคิ สฺสเหตุโก อคฺคิ อเหตุโก ๑ ตวิเรน สณฺญากุ-
ขฺนโร อคฺคิ สฺวชย เวทนาย สํปยุตฺโต อคฺคิ ทกฺขชย เวทนาย
สํปยุตฺโต อคฺคิ อทกฺขชย เวทนาย สํปยุตฺโต อคฺคิ วิปาโก
อคฺคิ วิปากธมฺมธมฺโม อคฺคิ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อคฺคิ
อฺฐปาทินฺนฺปาทานิโย อคฺคิ อนฺนฺปาทินฺนฺปาทานิโย อคฺคิ อนฺนฺปาทินฺนา-
นฺนฺปาทานิโย อคฺคิ สํกฺกิตฺติจฺจุสฺสํกฺกิตฺติโก อคฺคิ อสํกฺกิตฺติจฺจุสฺสํกฺกิตฺติโก

โดฤคุตโร อตฺถิ เกณจิ วิณฺณณฺเอย โอตฺถิ เกณจิ น วิณฺณณฺเอย
 อตฺถิ ตํสํว อตฺถิ อนาสํว อตฺถิ อาสํวสํปยุตฺโต อตฺถิ
 อาสํววิปยุตฺโต อตฺถิ อาสํววิปยุตฺตํสํว อตฺถิ อาสํววิปยุ-
 ตฺตอนาสํว อตฺถิ สํญฺโณชนฺนิโย อตฺถิ อสํญฺโณชนฺนิโย อตฺถิ สํญฺโณ-
 ชนสํปยุตฺโต อตฺถิ สํญฺโณชนวิปยุตฺโต อตฺถิ สํญฺโณชนวิปยุตฺต-
 สํญฺโณชนฺนิโย อตฺถิ สํญฺโณชนวิปยุตฺตอสนํญฺโณชนฺนิโย อตฺถิ คนฺถนฺนิโย
 อตฺถิ อคนฺถนฺนิโย อตฺถิ คนฺถสํปยุตฺโต อตฺถิ คนฺถวิปยุตฺโต อตฺถิ
 คนฺถวิปยุตฺตคนฺถนฺนิโย อตฺถิ คนฺถวิปยุตฺตอคนฺถนฺนิโย อตฺถิ โอฆนฺนิโย
 อตฺถิ อโนฆนฺนิโย อตฺถิ โอฆสํปยุตฺโต อตฺถิ โอฆวิปยุตฺโต อตฺถิ
 โอฆวิปยุตฺตโอฆนฺนิโย อตฺถิ โอฆวิปยุตฺตอโนฆนฺนิโย อตฺถิ โยคนฺนิโย
 อตฺถิ อโยคนฺนิโย อตฺถิ โยคสํปยุตฺโต อตฺถิ โยควิปยุตฺโต
 อตฺถิ โยควิปยุตฺตโยคนฺนิโย อตฺถิ โยควิปยุตฺตอโยคนฺนิโย อตฺถิ
 นีวรณฺนิโย อตฺถิ อนีวรณฺนิโย อตฺถิ นีวรณสํปยุตฺโต อตฺถิ นีวรณ-
 วิปยุตฺโต อตฺถิ นีวรณวิปยุตฺตนีวรณฺนิโย อตฺถิ นีวรณวิปยุ-
 ตฺตอนีวรณฺนิโย อตฺถิ ปรามญฺโง อตฺถิ อปรามญฺโง อตฺถิ
 ปรามาสสํปยุตฺโต อตฺถิ ปรามาสวิปยุตฺโต อตฺถิ ปรามาส-
 วิปยุตฺตปรามญฺโง อตฺถิ ปรามาสวิปยุตฺตอปรามญฺโง อตฺถิ
 อูปาทินฺโน อตฺถิ อนูปาทินฺโน อตฺถิ อูปาทานฺนิโย อตฺถิ อนูปาทานฺนิโย
 อตฺถิ อูปาทานสํปยุตฺโต อตฺถิ อูปาทานวิปยุตฺโต อตฺถิ อูปาทาน-
 วิปยุตฺตอูปาทานฺนิโย อตฺถิ อูปาทานวิปยุตฺตอนูปาทานฺนิโย อตฺถิ

สังขยิโก อคฺติ อสังขยิโก อคฺติ สังขยิโก อคฺติ อสังขยิโก
 อคฺติ กิเลตตมฺปยุตฺโต อคฺติ กิเลตตวิปยุตฺโต อคฺติ กิเลตตวิป-
 ยุตฺตสังขยิโก อคฺติ กิเลตตวิปยุตฺตอสังขยิโก อคฺติ ทสฺสเนน
 ปหาคพฺโพ อคฺติ น ทสฺสเนน ปหาคพฺโพ อคฺติ ภาวนาย ปหาคพฺโพ
 อคฺติ น ภาวนาย ปหาคพฺโพ อคฺติ ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุโก
 อคฺติ น ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุโก อคฺติ ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุโก
 อคฺติ น ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุโก อคฺติ สจิตฺตโก อคฺติ อจิตฺตโก
 อคฺติ สจิตฺตโร อคฺติ อจิตฺตโร อคฺติ สปริยัติโก อคฺติ อปริยัติโก
 อคฺติ ปิตฺติหคฺโค อคฺติ น ปิตฺติหคฺโค อคฺติ สุตฺตหคฺโค อคฺติ น
 สุตฺตหคฺโค อคฺติ อปฺเปกฺขาสหคฺโค อคฺติ น อปฺเปกฺขาสหคฺโค อคฺติ
 กามาวจโร อคฺติ น กามาวจโร อคฺติ รูปาวจโร อคฺติ น
 รูปาวจโร อคฺติ อรูปาวจโร อคฺติ น อรูปาวจโร อคฺติ ปริยา-
 ปนฺโน อคฺติ อปริยาปนฺโน อคฺติ นิยฺยานิโก อคฺติ อนิยฺยานิโก
 อคฺติ นิยโค อคฺติ อนิยโค อคฺติ สชฺชตฺตโร อคฺติ อชฺชตฺตโร อคฺติ
 สโรณ อคฺติ อโรณ ๑ ติจฺจิเรน สณฺณวากฺขณฺโธ อคฺติ กุสฺโส
 อคฺติ อกุสฺโส อคฺติ อพฺยายโก ๑เป ๑ เหว ทสฺสจิเรน สณฺณวากฺขณฺโธ ๑

[๕๗] เหวจิเรน สณฺณวากฺขณฺโธ สุตฺตตมฺปยุตฺโต ๑. ทุจิเรน
 สณฺณวากฺขณฺโธ อคฺติ สโรณ อคฺติ อโรณ ๑ ติจฺจิเรน สณฺณวาก-
 ขณฺโธ อคฺติ สุตฺต เวทนาย สมฺปยุตฺโต อคฺติ ทุชฺชเวทนาย
 สมฺปยุตฺโต อคฺติ อทุชฺชเวทนาย สมฺปยุตฺโต ๑เป ๑ อคฺติ

อชฺฌมคฺคตารมฺมโน อคฺคิ พหิทฺธารมฺมโน อคฺคิ อชฺฌมคฺคพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน สํญญากฺขณฺโห ๑

ทุกมฺมุตกํ ๑

[๕๘] เอกวิเรน สํญญากฺขณฺโห ผสฺสสํมฺปยุคฺโค ๑ ทฺวิเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สํเหตฺโก อคฺคิ อเหตฺโก ๑ ติวึเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยาโกโต ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน สํญญากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สํญญากฺขณฺโห ผสฺสสํมฺปยุคฺโค ๑ ทฺวิเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สฺวโร อคฺคิ อโร ๑ ติวึเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยาโกโต ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน สํญญากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สํญญากฺขณฺโห ผสฺสสํมฺปยุคฺโค ๑ ทฺวิเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สํเหตฺโก อคฺคิ อเหตฺโก ๑ ติวึเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สํชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค อคฺคิ ทฺถชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค อคฺคิ อทฺถชมฺสํชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค ๑เป ๑ อคฺคิ อชฺฌมคฺคตารมฺมโน อคฺคิ พหิทฺธารมฺมโน อคฺคิ อชฺฌมคฺคพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวึเรน สํญญากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สํญญากฺขณฺโห ผสฺสสํมฺปยุคฺโค ๑ ทฺวิเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สฺวโร อคฺคิ อโร ๑ ติวึเรน สํญญากฺขณฺโห อคฺคิ สํชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค อคฺคิ ทฺถชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค อคฺคิ อทฺถชมฺสํชาย เวทนาย สํมฺปยุคฺโค ๑เป ๑ อคฺคิ อชฺฌมคฺคตารมฺมโน อคฺคิ พหิทฺธารมฺมโน อคฺคิ อชฺฌมคฺคพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ

ทตฺตวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ๑

คิกมฺมุตถิ ๑

[๕๘] เอกวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ สเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ๑ ตฺวิเรน สณฺณวากุ-
 ชฺโณ อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เหว
 ทตฺตวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ๑ เอกวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ผตฺตสํป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ เหตุสํปยุตฺโต อตฺถิ
 เหตุวิปยุตฺโต ๑ ตฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ สฺชาย เวทนาย
 สํปยุตฺโต อตฺถิ ทฺชชาย เวทนาย สํปยุตฺโต อตฺถิ อทฺชชมฺสฺชาย
 เวทนาย สํปยุตฺโต ๑ เป ๑ เหว ทตฺตวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ๑
 เอกวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณวากุ-
 ชฺโณ อตฺถิ น เหตุ สเหตุโก อตฺถิ น เหตุ อเหตุโก ๑
 ตฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ วิปโก อตฺถิ วิปากรมฺมรมฺโม อตฺถิ
 เหววิปากรมฺมรมฺโม ๑ เป ๑ เหว ทตฺตวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ๑
 เอกวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ
 อตฺถิ โลกโย อตฺถิ โลกุตฺตโร ๑ ตฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ
 อฺนุปาทินฺนุปาทานโย อตฺถิ อฺนุปาทินฺนุปาทานโย อตฺถิ อฺนุปาทินฺนา-
 นุปาทานโย ๑ เป ๑ เหว ทตฺตวิเรน สณฺณวากุชฺโณ ๑ เอกวิเรน
 สณฺณวากุชฺโณ ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณวากุชฺโณ อตฺถิ
 เกณจิ วิณฺณมฺเยโย อตฺถิ เกณจิ น วิณฺณมฺเยโย ๑ ตฺวิเรน สณฺณวากุ-

สัมปโลชนวิปยุตโต ๑ ทิวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ อายคามิ
 อตฺถิ อปายคามิ อตฺถิ เหนวอายคามินาปายคามิ ๑เป ๑ เหว
 ทสฺวีเรน สัมมฏากุชฺโธ ๑ เอกวิเรน สัมมฏากุชฺโธ ผตฺตสम्मป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ สัมปโลชนวิปยุต-
 ตสัมปโลชนนิโย อตฺถิ สัมปโลชนวิปยุตฺตอตฺตสัมปโลชนนิโย ๑ ทิวิเรน
 สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ เสกฺโข อตฺถิ อเสกฺโข อตฺถิ เหนว เสกฺโข
 นาสเสกฺโข ๑เป ๑ เหว ทสฺวีเรน สัมมฏากุชฺโธ ๑ เอกวิเรน สัมมฏากุ-
 ชฺโธ ผตฺตสम्मปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ คณฺณนियो
 อตฺถิ อคณฺณนियो ๑ ทิวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ ปริตฺโต อตฺถิ
 มหคฺคฺโต อตฺถิ อปฺปมาโน ๑เป ๑ เหว ทสฺวีเรน สัมมฏากุชฺโธ ๑
 เอกวิเรน สัมมฏากุชฺโธ ผตฺตสम्मปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สัมมฏากุชฺโธ
 อตฺถิ คณฺณสम्मปยุตฺโต อตฺถิ คณฺณวิปยุตฺโต ๑ ทิวิเรน สัมมฏากุชฺโธ
 อตฺถิ ปริตฺตารมฺมโน อตฺถิ มหคฺคตารมฺมโน อตฺถิ อปฺปมาณา-
 รมฺมโน ๑เป ๑ เหว ทสฺวีเรน สัมมฏากุชฺโธ ๑ เอกวิเรน สัมมฏากุ-
 ชฺโธ ผตฺตสम्मปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ คณฺณวิป-
 ยุตฺตคณฺณนियो อตฺถิ คณฺณวิปยุตฺตอคณฺณนियो ๑ ทิวิเรน สัมมฏากุ-
 ชฺโธ อตฺถิ หิโน อตฺถิ มชฺฌิโม อตฺถิ ปณฺโณ ๑เป ๑ เหว
 ทสฺวีเรน สัมมฏากุชฺโธ ๑ เอกวิเรน สัมมฏากุชฺโธ ผตฺตสम्मป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ โอนนियो อตฺถิ อนนนियो ๑
 ทิวิเรน สัมมฏากุชฺโธ อตฺถิ มิจฺฉคตฺตนิยโต อตฺถิ สัมมคตฺตนิยโต

อตฺถิ อนิยโต ๑ เป ๑ เหว่ ทตฺตวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน
 สณฺณากฺขณฺโห ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ
 โยสสํปยุตฺโต อตฺถิ โยสวิปฺปยุตฺโต ๑ ติวิเรน สณฺณากฺขณฺโห
 อตฺถิ มคฺคการมฺมโน อตฺถิ มคฺคเหตุโก อตฺถิ มคฺคการปติ ๑ เป ๑
 เหว่ ทตฺตวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ผตฺตสํป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ โยสวิปฺปยุตฺตโยสณฺนิโย อตฺถิ
 โยสวิปฺปยุตฺตโยสณฺนิโย ๑ ติวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ อฺปฺปฺปโน
 อตฺถิ อฺนุปฺปโน อตฺถิ อฺปฺปปาถ ๑ เป ๑ เหว่ ทตฺตวิเรน สณฺณาก-
 ขณฺโห ๑ เอกวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ โยคณฺนิโย อตฺถิ อโยคณฺนิโย ๑ ติวิเรน สณฺณาก-
 ขณฺโห อตฺถิ อตฺโต อตฺถิ อนาทโต อตฺถิ ปจฺจุปฺปโน ๑ เป ๑ เหว่
 ทตฺตวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ผตฺตสํปยุตฺโต ๑
 ทฺวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ โยสสํปยุตฺโต อตฺถิ โยสวิปฺปยุตฺโต ๑
 ติวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ อตฺตการมฺมโน อตฺถิ อนาทการมฺมโน
 อตฺถิ ปจฺจุปฺปนารมฺมโน ๑ เป ๑ เหว่ ทตฺตวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ๑
 เอกวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณากฺขณฺโห
 อตฺถิ โยสวิปฺปยุตฺตโยคณฺนิโย อตฺถิ โยสวิปฺปยุตฺตโยคณฺนิโย ๑ ติวิเรน
 สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ อจฺจตฺโต อตฺถิ พหิทฺโธ อตฺถิ อจฺจตฺต-
 พหิทฺโธ ๑ เป ๑ เหว่ ทตฺตวิเรน สณฺณากฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน สณฺณาก-
 ขณฺโห ผตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สณฺณากฺขณฺโห อตฺถิ นีวรณฺนิโย

คิวิเรน สณฺณทกฺขณฺโธ ๑ อปโรปปี จตุรฺรตฺติคิวิเรน สณฺณทกฺขณฺโธ จกฺข-
 สมนฺตฺตปจฺจยา สณฺณทกฺขณฺโธ อตฺถิ ตฺถาย เวทนาย สมนฺตฺตปจฺจโต อตฺถิ
 ทกฺขาย เวทนาย สมนฺตฺตปจฺจโต อตฺถิ อทกฺขมตฺถาย เวทนาย สมน-
 ตฺตปจฺจโต ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺชตฺตตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ
 อชฺชตฺตพหิทฺธารมฺมโน โสคฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ ฆานสมนฺตฺต-
 ปจฺจยา ๑เป ๑ ชิวหาสมนฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ กายสมนฺตฺตปจฺจยา
 ๑เป ๑ มโนสมนฺตฺตปจฺจยา สณฺณทกฺขณฺโธ อตฺถิ อชฺชตฺตตารมฺมโน
 อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ อชฺชตฺตพหิทฺธารมฺมโน จกฺขสมนฺตฺต-
 สณฺณท ๑เป ๑ มโนสมนฺตฺตสว สณฺณท เอยฺว จตุรฺรตฺติคิวิเรน สณฺณทก-
 ขณฺโธ ๑

[๖๒] คิวิเรน สณฺณทกฺขณฺโธ จกฺขสมนฺตฺตปจฺจยา สณฺณทก-
 ขณฺโธ อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ
 อปรียาปนโน โสคฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ ฆานสมนฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑
 ชิวหาสมนฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ กายสมนฺตฺตปจฺจยา ๑เป ๑ มโนส-
 มนต์ปจฺจยา สณฺณทกฺขณฺโธ อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ
 อรูปาวจโร อตฺถิ อปรียาปนโน จกฺขสมนฺตฺตสว สณฺณท ๑เป ๑
 มโนสมนฺตฺตสว สณฺณท เอยฺว คิวิเรน สณฺณทกฺขณฺโธ ๑

[๖๓] พหุวิเรน สณฺณทกฺขณฺโธ จกฺขสมนฺตฺตปจฺจยา สณฺณทก-
 ขณฺโธ อตฺถิ กุตฺโต อตฺถิ อกุตฺโต อตฺถิ อชฺชากโต อตฺถิ กามาวจโร
 อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปรียาปนโน โสคฺตฺตปจฺจ-

ปจฺจุยา ๑เป ๑ ฆานตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ ชีวฺหาตมฺมตฺตปจฺจุยา
 ๑เป ๑ กายตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ มโนตมฺมตฺตปจฺจุยา ตณฺณากฺขณฺโ
 อตฺถิ กุตฺโต อตฺถิ อกุตฺโต อตฺถิ อพฺยาโกโต อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ
 รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปริยาปนฺโน จกฺขตมฺมตฺตชา
 ตณฺณา ๑เป ๑ มโนตมฺมตฺตชา ตณฺณา เอวํ พหุวิเรน ตณฺณากฺ
 ขณฺโ ๑ อปโรบี พหุวิเรน ตณฺณากฺขณฺโ จกฺขตมฺมตฺตปจฺจุยา
 ตณฺณากฺขณฺโ อตฺถิ ตุชฺชา เวทนาย ตมฺมปฺยุคฺโต อตฺถิ ทุกฺชวย เวทนาย
 ตมฺมปฺยุคฺโต อตฺถิ อทุกฺชมตฺตชฺชา เวทนาย ตมฺมปฺยุคฺโต ๑เป ๑ อตฺถิ
 อชฺฌตฺตการมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโน
 อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปริยาปนฺโน
 โตตตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ ฆานตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ ชีวฺหาตม
 ตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ กายตมฺมตฺตปจฺจุยา ๑เป ๑ มโนตมฺมตฺตปจฺจุยา
 ตณฺณากฺขณฺโ อตฺถิ อชฺฌตฺตการมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ
 อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ
 อรูปาวจโร อตฺถิ อปริยาปนฺโน จกฺขตมฺมตฺตชา ตณฺณา ๑เป ๑
 มโนตมฺมตฺตชา ตณฺณา เอวํ พหุวิเรน ตณฺณากฺขณฺโ ๑

อภิมฺมจฺจุติ ตณฺณากฺขณฺโ ๑

ตคฺค กตโม ตงฺขารกฺขณฺโ

[๒๔] เขภวิเรน ตงฺขารกฺขณฺโ จิตฺตตมฺมปฺยุคฺโต ๑ ทวิเรน
 ตงฺขารกฺขณฺโ อตฺถิ เหตุ อตฺถิ น เหตุ ๑ ตวิเรน ตงฺขารกฺขณฺโ อตฺถิ

กุตโต อตฺถิ อกุตโต อตฺถิ อพฺยาगतโต ฯ จตุวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห
 อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปรียา-
 ปนฺโน ฯ ปญฺจวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สฺสชินฺทริยสํปยุตฺโต
 อตฺถิ ทฺถชินฺทริยสํปยุตฺโต อตฺถิ โสมนสฺสชินฺทริยสํปยุตฺโต อตฺถิ
 ไทมนสฺสชินฺทริยสํปยุตฺโต อตฺถิ อูเปกฺชินฺทริยสํปยุตฺโต ฯ ฉพฺพิเรน
 สงฺฆารกฺขณฺโห จกฺขุสํมุสฺสํชา เจตนา โสคตํมุสฺสํชา เจตนา
 ฆานสํมุสฺสํชา เจตนา ชีวฺหาสํมุสฺสํชา เจตนา กายสํมุสฺสํชา
 เจตนา มโนสํมุสฺสํชา เจตนา เอวํ ฉพฺพิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห ฯ
 สทฺตวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห จกฺขุสํมุสฺสํชา เจตนา ฯเปฯ กาย-
 สํมุสฺสํชา เจตนา มโนชาตฺสํมุสฺสํชา เจตนา มโนวิญฺญาณชาตฺ-
 สํมุสฺสํชา เจตนา เอวํ สทฺตวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห ฯ อฏฺฐวิเรน
 สงฺฆารกฺขณฺโห จกฺขุสํมุสฺสํชา เจตนา ฯเปฯ กายสํมุสฺสํชา เจตนา
 อตฺถิ สฺสขสํหคตา อตฺถิ ทฺถขสํหคตา มโนชาตฺสํมุสฺสํชา เจตนา
 มโนวิญฺญาณชาตฺสํมุสฺสํชา เจตนา เอวํ อฏฺฐวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห ฯ
 นววิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห จกฺขุสํมุสฺสํชา เจตนา ฯเปฯ มโนชาตฺ-
 สํมุสฺสํชา เจตนา มโนวิญฺญาณชาตฺสํมุสฺสํชา เจตนา อตฺถิ กุสฺสตา
 อตฺถิ อกุสฺสตา อตฺถิ อพฺยากตา เอวํ นววิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห ฯ
 ทสวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโห จกฺขุสํมุสฺสํชา เจตนา ฯเปฯ กายสํ-
 มุสฺสํชา เจตนา อตฺถิ สฺสขสํหคตา อตฺถิ ทฺถขสํหคตา มโนชาตฺสํ-
 มุสฺสํชา เจตนา มโนวิญฺญาณชาตฺสํมุสฺสํชา เจตนา อตฺถิ กุสฺสตา

อตุถิ อตุตฺตา อตุถิ อพฺยาจกตา เขวํ ทสฺสวិเชน ธงฺขารกฺขณฺโ ๑

[๖๕] เขวํวิเชน ธงฺขารกฺขณฺโ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน
 ธงฺขารกฺขณฺโ อตุถิ เหตุ อตุถิ น เหตุ ๑ ทฺวิเชน ธงฺขารกฺขณฺโ
 อตุถิ ธงฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตุถิ ทฺถขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต
 อตุถิ อทฺถขมฺธงฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตุถิ วิปาโก อตุถิ
 วิปากรมฺมมฺโม อตุถิ เนววิปากนวิปากรมฺมมฺโม อตุถิ อฺปาทินฺ-
 ฺนุปาทานิโย อตุถิ อฺปาทินฺนุปาทานิโย อตุถิ อฺปาทินฺนานุปาทานิโย
 อตุถิ ธงฺกิตฺติฐสงฺกิตฺเตสฺสโก อตุถิ ธสงฺกิตฺติฐสงฺกิตฺเตสฺสโก อตุถิ ธสง-
 ฺกิตฺติฐสงฺกิตฺเตสฺสโก อตุถิ ธวิตฺตกฺกธวิจาโร อตุถิ ธวิตฺตกฺกธวิจารมฺมโค
 อตุถิ ธวิตฺตกฺกธวิจาโร อตุถิ มิตฺตสฺสทฺทโค อตุถิ ธงฺสสฺสทฺทโค อตุถิ
 อฺเปกฺกฐาสฺสทฺทโค อตุถิ ทสฺสสฺสเนน ปหาตพฺโพ อตุถิ ภาวนาย ปหา-
 ตพฺโพ อตุถิ เนวทสฺสสฺสเนนภาวนายปหาตพฺโพ อตุถิ ทสฺสสฺสเนน
 ปหาตพฺพเหตุโก อตุถิ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อตุถิ เนวทสฺสสฺสเนน
 นภาวนายปหาตพฺพเหตุโก อตุถิ อายจคามิ อตุถิ อปจยคามิ อตุถิ
 เนวอายจคามินาปจยคามิ อตุถิ เสกฺโข อตุถิ อเสกฺโข อตุถิ เนว
 เสกฺโข นาสเสกฺโข อตุถิ ปริตฺโต อตุถิ มหคฺคโค อตุถิ อปฺปมาโน
 อตุถิ ปริตฺตารมฺมโน อตุถิ มหคฺคตารมฺมโน อตุถิ อปฺปมาณาร-
 มฺมโน อตุถิ ทฺโน อตุถิ มชฺฌนิโม อตุถิ ปณฺโณ อตุถิ มิจฺจุตฺต-
 นิโย อตุถิ สมฺมตฺตนิโย อตุถิ อนิโย อตุถิ มคฺคตารมฺมโน อตุถิ
 มคฺคเหตุโก อตุถิ มคฺคตาริปี อตุถิ อปฺปนฺโน อตุถิ อฺนุปฺปนฺโน

อตุลิตี อรูปปาทิ อตุลิตี อตฺโต อตุลิตี อนาคโต อตุลิตี ปจฺจุปปนฺโน
 อตุลิตี อตฺตการมฺมโน อตุลิตี อนาคการมฺมโน อตุลิตี ปจฺจุปปนฺนการมฺมโน
 อตุลิตี อชฺฌตฺโต อตุลิตี พหิทฺโธ อตุลิตี อชฺฌตฺตพหิทฺโธ อตุลิตี อชฺฌตฺต-
 การมฺมโน อตุลิตี พหิทฺถการมฺมโน อตุลิตี อชฺฌตฺตพหิทฺถการมฺมโน
 ๑ เป ๑ เอว ทตฺตวิเชน ตํชารกฺขณฺโธ ๑

[๖๖] เอกวิเชน ตํชารกฺขณฺโธ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทวิเชน
 ตํชารกฺขณฺโธ อตุลิตี สเหตุโก อตุลิตี อเหตุโก อตุลิตี เหตุสมฺปยุตฺโต
 อตุลิตี เหตุวิปยุตฺโต อตุลิตี เหตุ เจว สเหตุโก ๑ อตุลิตี สเหตุโก เจว
 น ๑ เหตุ อตุลิตี เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต ๑ อตุลิตี เหตุสมฺปยุตฺโต
 เจว น ๑ เหตุ อตุลิตี น เหตุ สเหตุโก อตุลิตี น เหตุ อเหตุโก อตุลิตี
 โถกฺกโย อตุลิตี โลกฺกตฺโร อตุลิตี เกณจิ วิญฺญेญโย อตุลิตี เกณจิ น
 วิญฺญेญโย อตุลิตี อาสโว อตุลิตี โน อาสโว อตุลิตี สาสโว อตุลิตี
 อนาสโว อตุลิตี อาสวสมฺปยุตฺโต อตุลิตี อาสววิปยุตฺโต อตุลิตี
 อาสโว เจว สาสโว ๑ อตุลิตี สาสโว เจว โน ๑ อาสโว อตุลิตี อาสโว
 เจว อาสวสมฺปยุตฺโต ๑ อตุลิตี อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน ๑ อาสโว
 อตุลิตี อาสววิปยุตฺตตฺตาสโว อตุลิตี อาสววิปยุตฺตอนาสโว อตุลิตี
 สญฺโฆชนํ อตุลิตี โน สญฺโฆชนํ อตุลิตี สญฺโฆชนนฺนโย อตุลิตี อสญฺโฆ-
 ชนนฺนโย อตุลิตี สญฺโฆชนสมฺปยุตฺโต อตุลิตี สญฺโฆชนวิปยุตฺโต อตุลิตี
 สญฺโฆชนนฺนเจว สญฺโฆชนนฺนโย ๑ อตุลิตี สญฺโฆชนนฺนโย เจว โน ๑
 สญฺโฆชนํ อตุลิตี สญฺโฆชนนฺนเจว สญฺโฆชนสมฺปยุตฺโต ๑ อตุลิตี

อคฺคิ นัฏฺฐณวิปฺปยุตฺตอหัฏฺฐณโย อคฺคิ ปฺรามาโธ อคฺคิ โน ปฺรามาโธ
 อคฺคิ ปฺรามาญฺโห อคฺคิ อปฺรามาญฺโห อคฺคิ ปฺรามาธัสมฺปยุตฺโต อคฺคิ
 ปฺรามาธวิปฺปยุตฺโต อคฺคิ ปฺรามาโธ เจว ปฺรามาญฺโห ฯ อคฺคิ ปฺรา-
 มาญฺโห เจว โน ฯ ปฺรามาโธ อคฺคิ ปฺรามาธวิปฺปยุตฺตอปฺรามาญฺโห
 อคฺคิ ปฺรามาธวิปฺปยุตฺตอปฺรามาญฺโห อคฺคิ อฺปาทินฺโน อคฺคิ อฺปา-
 ทินฺโน อคฺคิ อฺปาทานํ อคฺคิ โน อฺปาทานํ อคฺคิ อฺปาทานิโย อคฺคิ
 อฺปาทานิโย อคฺคิ อฺปาทานสมฺปยุตฺโต อคฺคิ อฺปาทานวิปฺปยุตฺโต
 อคฺคิ อฺปาทานญฺเจว อฺปาทานิโย ฯ อคฺคิ อฺปาทานิโย เจว โน ฯ
 อฺปาทานํ อคฺคิ อฺปาทานญฺเจว อฺปาทานสมฺปยุตฺโต ฯ อคฺคิ อฺปา-
 ทานสมฺปยุตฺโต เจว โน ฯ อฺปาทานํ อคฺคิ อฺปาทานวิปฺปยุตฺตอฺปาทา-
 นิโย อคฺคิ อฺปาทานวิปฺปยุตฺตอฺปาทานิโย อคฺคิ กิเลโส อคฺคิ โน
 กิเลโส อคฺคิ สงฺกิลเลสีโก อคฺคิ อสงฺกิลเลสีโก อคฺคิ สงฺกิลฺลิจฺจํ อคฺคิ
 อสงฺกิลฺลิจฺจํ อคฺคิ กิเลธสมฺปยุตฺโต อคฺคิ กิเลธวิปฺปยุตฺโต อคฺคิ
 กิเลโส เจว สงฺกิลเลสีโก ฯ อคฺคิ สงฺกิลเลสีโก เจว โน ฯ กิเลโส อคฺคิ
 กิเลโส เจว สงฺกิลฺลิจฺจํ ฯ อคฺคิ สงฺกิลฺลิจฺจํ เจว โน ฯ กิเลโส อคฺคิ
 กิเลโส เจว กิเลธสมฺปยุตฺโต ฯ อคฺคิ กิเลธสมฺปยุตฺโต เจว โน ฯ
 กิเลโส อคฺคิ กิเลธวิปฺปยุตฺตสงฺกิลเลสีโก อคฺคิ กิเลธวิปฺปยุตฺต-
 อสงฺกิลเลสีโก อคฺคิ ทสฺสเนน ปฺหาคพฺโพ อคฺคิ น ทสฺสเนน ปฺหาคพฺโพ
 อคฺคิ ภาวนาย ปฺหาคพฺโพ อคฺคิ น ภาวนาย ปฺหาคพฺโพ อคฺคิ ทสฺส-
 เนน ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคิ น ทสฺสเนน ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคิ

ภาวนาย ปหัตตพหุโลก อตฺถิ น ภาวนาย ปหัตตพหุโลก อตฺถิ
 สจิตฺตโก อตฺถิ อจิตฺตโก อตฺถิ สจิตฺตโร อตฺถิ อจิตฺตโร อตฺถิ
 สปัปฺปติโก อตฺถิ อปัปฺปติโก อตฺถิ มิตฺติสทฺทโก อตฺถิ น มิตฺติสทฺทโก
 อตฺถิ สทฺทสทฺทโก อตฺถิ น สทฺทสทฺทโก อตฺถิ อูปะกัชาสทฺทโก อตฺถิ น
 อูปะกัชาสทฺทโก อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ น กามาวจโร อตฺถิ
 รูปาวจโร อตฺถิ น รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ น อรูปาวจโร
 อตฺถิ ปรียายปณฺโณ อตฺถิ ขปรียายปณฺโณ อตฺถิ นียยานิโก อตฺถิ อนิย-
 ยานิโก อตฺถิ นียโค อตฺถิ อนียโค อตฺถิ สอตุตฺตโร อตฺถิ อนตุตฺตโร
 อตฺถิ สโรณ อตฺถิ อโรณ ๑ ติวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ กุสโล
 อตฺถิ อกุสโล อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑เป ๑ เหวํ ทสฺสวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห ๑

[๖๗] เอกวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ สโรณ อตฺถิ อโรณ ๑ ติวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห
 อตฺถิ สํชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ ทฺชชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต
 อตฺถิ อทฺชชมสํชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺฌมคฺคา-
 รมฺมโน อตฺถิ พหิทฺฐารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมฺมโน ๑เป ๑
 เหวํ ทสฺสวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห ๑

ทุกมุตํ ๑

[๖๘] เอกวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ เหตุ อตฺถิ น เหตุ ๑ ติวิเรน สงฺขารกฺขณฺโห
 อตฺถิ กุสโล อตฺถิ อกุสโล อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑เป ๑ เหวํ ทสฺสวิเรน

สังฆารกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑
 ทฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สรโณ อตฺถิ อรโณ ๑ ติวิเรนฺ สังฆา-
 รกฺขณฺโห อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เอวํ
 ทสฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺ-
 โต ๑ ทฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ เหตุ อตฺถิ น เหตุ ๑ ติวิเรนฺ
 สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สํชายน เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ ทุกฺขาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺโต อตฺถิ อทุกฺขมสํชายน เวทนาย สมฺปยุตฺโต ๑ เป ๑ อตฺถิ
 อชฺฌตฺตารมฺมโณ อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโณ อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโณ
 ๑ เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห
 จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สรโณ อตฺถิ
 อรโณ ๑ ติวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สํชายน เวทนาย สมฺปยุตฺโต
 อตฺถิ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ อทุกฺขมสํชายน เวทนาย สม-
 ปยุตฺโต ๑ เป ๑ อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมโณ อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโณ อตฺถิ
 อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโณ ๑ เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห ๑

ติกมฺมุตํ ๑

[๖๘] เอกวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ เหตุ อตฺถิ น เหตุ ๑ ติวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห
 อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรน
 สังฆารกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห จิตฺตสมฺปยุตฺโต ๑
 ทฺวิเรนฺ สังฆารกฺขณฺโห อตฺถิ สเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ๑ ติวิเรน

สังขารกฺขณโห อตฺถิ ตฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺโต อตฺถิ ทฺถาย
 เวทนาย สัมปยุตฺโต อตฺถิ อตฺถวมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺโต
 ๑ เป ๑ เหวํ ทตฺตวิเรน สังขารกฺขณโห ๑ เอกวิเรน สังขารกฺขณโห
 จิตฺตสัมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ เหตุสัมปยุตฺโต
 อตฺถิ เหตุวิปฺปยุตฺโต ๑ ตฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ วิปាក
 อตฺถิ วิปាកมฺมมฺมโม อตฺถิ เนววิปាកนวิปាកมฺมมฺมโม ๑ เป ๑
 เหวํ ทตฺตวิเรน สังขารกฺขณโห ๑ เอกวิเรน สังขารกฺขณโห จิตฺต-
 สัมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ เหตุ เจว สเหตุโก ๑
 อตฺถิ สเหตุโก เจว น ๑ เหตุ ๑ ตฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ
 อฺปาทินฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อฺปาทินฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อฺปาทินฺนา-
 นฺปาทานิโย ๑ เป ๑ เหวํ ทตฺตวิเรน สังขารกฺขณโห ๑ เอกวิเรน
 สังขารกฺขณโห จิตฺตสัมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ
 เหตุ เจว เหตุสัมปยุตฺโต ๑ อตฺถิ เหตุสัมปยุตฺโต เจว น ๑
 เหตุ ๑ ตฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ สํกฺกิตฺติขฺสงฺกิตฺเตสโก อตฺถิ
 อสงฺกิตฺติขฺสงฺกิตฺเตสโก อตฺถิ อสงฺกิตฺติขฺสงฺกิตฺเตสโก ๑ เป ๑ เหวํ
 ทตฺตวิเรน สังขารกฺขณโห ๑ เอกวิเรน สังขารกฺขณโห จิตฺตสัม-
 ปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ น เหตุ สเหตุโก อตฺถิ
 น เหตุ อเหตุโก ๑ ตฺวิเรน สังขารกฺขณโห อตฺถิ สวิตฺตกฺกตฺตวิจโร
 อตฺถิ สวิตฺตกฺกตฺตวิจโร อตฺถิ สวิตฺตกฺกตฺตวิจโร ๑ เป ๑ เหวํ ทตฺตวิเรน
 สังขารกฺขณโห ๑ เอกวิเรน สังขารกฺขณโห จิตฺตสัมปยุตฺโต ๑

ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ โถถิโย อคฺคิ โถกฺคฺคฺสโร ฯ คิวิเรน
 สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ ปิตีสฺสทฺทโค อคฺคิ สฺสสฺสทฺทโค อคฺคิ อฺเปกฺขา-
 สฺสทฺทโค ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ ฯ เอกวิเรน สงฺฆา-
 รกฺขนฺโธ จิตฺตสํปยุคฺโค ฯ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ เกณจิ
 วิณฺณณฺเยโย อคฺคิ เกณจิ น วิณฺณณฺเยโย ฯ คิวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ
 ทสฺสเนน ปฺหาคพฺโพ อคฺคิ ภาวนาย ปฺหาคพฺโพ อคฺคิ เนวทสฺสเนน-
 นภาวนายปฺหาคพฺโพ ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ ฯ เอก-
 วิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ จิตฺตสํปยุคฺโค ฯ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ
 อคฺคิ อาสํโว อคฺคิ โน อาสํโว ฯ คิวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ ทสฺส-
 เนน ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคิ ภาวนาย ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคิ เนวทสฺส-
 เนนภาวนายปฺหาคพฺพเหตุโก ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารก-
 ขนฺโธ ฯ เอกวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ จิตฺตสํปยุคฺโค ฯ ทฺวิเรน
 สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ สํสํโว อคฺคิ อนาสํโว ฯ คิวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ
 อคฺคิ อาจยคามิ อคฺคิ อปจยคามิ อคฺคิ เนวอาจยคามินปจยคามิ
 ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ ฯ เอกวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ
 จิตฺตสํปยุคฺโค ฯ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ อาสํวสํปยุคฺโค
 อคฺคิ อาสํววิปฺยุคฺโค ฯ คิวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ เสกฺโข อคฺคิ
 อเสกฺโข อคฺคิ เนวเสกฺโขนาเสกฺโข ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารก-
 ขนฺโธ ฯ เอกวิเรน สงฺฆารกฺขนฺโธ จิตฺตสํปยุคฺโค ฯ ทฺวิเรน
 สงฺฆารกฺขนฺโธ อคฺคิ อาสํโว เจว สํสํโว จ อคฺคิ สํสํโว เจว โน จ

อาสวโ ๑ คิวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ อคฺคิ ปริตฺโต อคฺคิ มหคฺคโต อคฺคิ
 ขปฺปมาโน ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ เขกฺวิเรน สงฺฆา-
 รกฺขณโ จิตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ อาสว
 เจว อาสวสํปยุตฺโต ๑ อคฺคิ อาสวสํปยุตฺโต เจว โน ๑ อาสวโ ๑
 คิวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ ปริตฺตารมฺมโน อคฺคิ มหคฺคตารมฺมโน
 อคฺคิ ขปฺปมาณารมฺมโน ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ เขก-
 วิเรน สงฺฆารกฺขณโ จิตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ
 อาสววิปฺปยุตฺตาสวโ อคฺคิ อาสววิปฺปยุตฺตอาสวโ ๑ คิวิเรน
 สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ หีน อคฺคิ มชฺฌิมิ อคฺคิ ปณฺโฑ ๑ เป ๑ เหวํ
 ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ เขกฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ จิตฺตสํป-
 ยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ สญฺเญชนํ อคฺคิ โน สญฺเญ-
 ชนํ ๑ คิวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ มิจฺจุคฺคตนิยโต อคฺคิ สมนฺตคฺคตนิยโต
 อคฺคิ อนิยโต ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ เขกฺวิเรน สงฺฆา-
 รกฺขณโ จิตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ สญฺเญชนนีย
 อคฺคิ อสญฺเญชนนีย ๑ คิวิเรน สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ มคฺคตารมฺมโน อคฺคิ
 มคฺคตเหตุโก อคฺคิ มคฺคตาริปติ ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑
 เขกฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ จิตฺตสํปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ
 อคฺคิ สญฺเญชนสํปยุตฺโต อคฺคิ สญฺเญชนวิปฺปยุตฺโต ๑ คิวิเรน
 สงฺฆารกฺขณโ อคฺคิ ขุปฺปนโน อคฺคิ ขนฺนุปฺปนโน อคฺคิ ขุปฺปาทิ
 ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ ๑ เขกฺวิเรน สงฺฆารกฺขณโ จิตฺต-

สมบุยุคโต ๑ ทุณิเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ สญฺโญชนนฺนฺเจว สญฺโญ-
ชนนฺโห ๑ อตฺถิ สญฺโญชนนฺโห เจว โน ๑ สญฺโญชนํ ๑ ติวฺริเณ สงฺขาร-
กฺขณฺโห อตฺถิ อตฺถิโต อตฺถิ อนาคโต อตฺถิ ปจฺจุปปนฺโน ๑ เป ๑
เอวํ ทตฺถิเณ สงฺขารกฺขณฺโห ๑ เอกวิเณ สงฺขารกฺขณฺโห จิตฺต-
สมบุยุคโต ๑ ทุณิเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ สญฺโญชนนฺนฺเจว สญฺโญ-
ชนสมบุยุคโต ๑ อตฺถิ สญฺโญชนสมบุยุคโต เจว โน ๑ สญฺโญชนํ ๑
ติวฺริเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ อตฺถิคารมฺมโน อตฺถิ อนาคตารมฺมโน
อตฺถิ ปจฺจุปปนฺนารมฺมโน ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺถิเณ สงฺขารกฺขณฺโห ๑
เอกวิเณ สงฺขารกฺขณฺโห จิตฺตสมบุยุคโต ๑ ทุณิเณ สงฺขารกฺขณฺโห
อตฺถิ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสญฺโญชนนฺโห อตฺถิ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺต-
สญฺโญชนนฺโห ๑ ติวฺริเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ อชฺฌตฺโต อตฺถิ
พหิทฺโห อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺโห ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺถิเณ สงฺขารกฺขณฺโห ๑
เอกวิเณ สงฺขารกฺขณฺโห จิตฺตสมบุยุคโต ๑ ทุณิเณ สงฺขารกฺขณฺโห
อตฺถิ คนฺโถ อตฺถิ โน คนฺโถ ๑ ติวฺริเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ อชฺฌตฺต-
คารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺถารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺถารมฺมโน
๑ เป ๑ เอวํ ทตฺถิเณ สงฺขารกฺขณฺโห ๑

อภิปฺปวาทกํ ๑

[๗๐] สตฺตฺติวฺริเณ สงฺขารกฺขณฺโห อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต
อตฺถิ อพฺยาโกโต อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร
อตฺถิ อปริยาปนฺโน เอวํ สตฺตฺติวฺริเณ สงฺขารกฺขณฺโห ๑ อปฺปโรมี สตฺตฺต-

[๗๒] คีตวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโธ จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจุยา สงฺฆา-
รกฺขณฺโธ อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ
อปริยาปนฺโน โสตสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ ฆานสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ
ชิวหาสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ กายสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ มโนสํ-
มุตฺตํปจฺจุยา สงฺฆารกฺขณฺโธ อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร
อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ อปริยาปนฺโน จกฺขุสฺสํมุตฺตํชา เจตนา ฯ เป ฯ
มโนสํมุตฺตํชา เจตนา เอวํ คีตวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโธ ฯ

[๗๓] พหุวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโธ จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจุยา สงฺฆา-
รกฺขณฺโธ อคฺคิ กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยาโกโต อคฺคิ
กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ อปริยาปนฺโน
โสตสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ ฆานสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ ชิวหาสํ-
มุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ กายสํมุตฺตํปจฺจุยา ฯ เป ฯ มโนสํมุตฺตํปจฺจุยา
สงฺฆารกฺขณฺโธ อคฺคิ กุสฺโส อคฺคิ อกุสฺโส อคฺคิ อพฺยาโกโต อคฺคิ
กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร อคฺคิ อรูปาวจโร อคฺคิ อปริยา-
ปนฺโน จกฺขุสฺสํมุตฺตํชา เจตนา ฯ เป ฯ มโนสํมุตฺตํชา เจตนา เอวํ
พหุวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโธ ฯ อปโรบี พหุวิเรน สงฺฆารกฺขณฺโธ
จกฺขุสฺสํมุตฺตํปจฺจุยา สงฺฆารกฺขณฺโธ อคฺคิ สํวาย เวทนาย สํปยุตฺโต
อคฺคิ ทุกฺขาย เวทนาย สํปยุตฺโต อคฺคิ อทฺถกฺขมสํวาย เวทนาย
สํปยุตฺโต ฯ เป ฯ อคฺคิ อชฺเชตฺตคารมมโน อคฺคิ พหิทฺธารมมโน
อคฺคิ อชฺเชตฺตพหิทฺธารมมโน อคฺคิ กามาวจโร อคฺคิ รูปาวจโร

ចតុតិ ចរុបាវទរិ ចតុតិ ចបរិយាបន្តិណៃ តៃគត្ថម្ពដត្ថបទុយា ។ បេ ។
 ឆានត្ថម្ពដត្ថបទុយា ។ បេ ។ ឆិវុហត្ថម្ពដត្ថបទុយា ។ បេ ។ កាយត្ថម្ព-
 ដត្ថបទុយា ។ បេ ។ មនៃត្ថម្ពដត្ថបទុយា ឥន្ទធារកុឆន្តិ ចតុតិ ចឆុណតុ-
 ការម្ពណៃ ចតុតិ ភតិកុធារម្ពណៃ ចតុតិ ចឆុណតុភតិកុធារម្ពណៃ
 ចតុតិ កាមាវទរិ ចតុតិ រូបាវទរិ ចតុតិ ចរុបាវទរិ ចតុតិ ចបរិ-
 យាបន្តិណៃ កុឆុត្ថម្ពដត្ថឆា គេតណា ។ បេ ។ មនៃត្ថម្ពដត្ថឆា គេតណា
 ខេវ ភុវិចេន ឥន្ទធារកុឆន្តិ ។

ឧបិ វុទុទតិ ឥន្ទធារកុឆន្តិ ។

តតុត កតិណៃ វិណុណានកុឆន្តិ

[២៤] ខេកវិចេន វិណុណានកុឆន្តិ ដត្ថត្ថម្ពបុគ្គតៃ ។ ភុវិចេន
 វិណុណានកុឆន្តិ ចតុតិ តៃតៃកៃ ចតុតិ ចតៃកៃ ។ តិវិចេន
 វិណុណានកុឆន្តិ ចតុតិ កុត្តតៃ ចតុតិ ចកុត្តតៃ ចតុតិ ចកុយាកតៃ ។
 កុតុភុវិចេន វិណុណានកុឆន្តិ ចតុតិ កាមាវទរិ ចតុតិ រូបាវទរិ
 ចតុតិ ចរុបាវទរិ ចតុតិ ចបរិយាបន្តិណៃ ។ បេ វិចេន វិណុណានកុ-
 ឆន្តិ ចតុតិ ឥន្ទិណត្រិយត្ថម្ពបុគ្គតៃ ចតុតិ កុត្តិណត្រិយត្ថម្ពបុគ្គតៃ ចតុតិ
 តៃមនត្ថតិណត្រិយត្ថម្ពបុគ្គតៃ ចតុតិ តៃមនត្ថតិណត្រិយត្ថម្ពបុគ្គតៃ ចតុតិ
 ចុបេកុឆិណត្រិយត្ថម្ពបុគ្គតៃ ។ ឆុវិចេន វិណុណានកុឆន្តិ កុត្តិវិណុណាន
 តៃតិវិណុណាន ឆានវិណុណាន ឆិវុហវិណុណាន កាយវិណុណាន មនៃ-
 វិណុណាន ខេវ ឆុវិចេន វិណុណានកុឆន្តិ ។ តតុតិវិចេន វិណុណានកុ-
 ឆន្តិ កុត្តិវិណុណាន ។ បេ ។ កាយវិណុណាន មនៃត្ថាតុ មនៃ-

อตฺถิ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก
 อตฺถิ เนวทสฺสเนน ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ อาจยคามิ อตฺถิ
 อปจยคามิ อตฺถิ เนวาจยคามิ นาปจยคามิ อตฺถิ เสฏฺโฐ อตฺถิ อเสฏฺโฐ
 อตฺถิ เนวเสฏฺโฐ นาเสฏฺโฐ อตฺถิ ปริศฺโค อตฺถิ มหคฺคโค อตฺถิ
 อปฺปมาโน อตฺถิ ปริศฺตารมฺมโน อตฺถิ มหคฺคตารมฺมโน อตฺถิ
 อปฺปมาณารมฺมโน อตฺถิ ทัโน อตฺถิ มชฺฌนิโม อตฺถิ ปณฺโฑ อตฺถิ
 มิจฺจุตฺตนิยโต อตฺถิ สมฺมตฺตนิยโต อตฺถิ อนิยโต อตฺถิ มคฺคตารมฺมโน
 อตฺถิ มคฺคเหตุโก อตฺถิ มคฺคตาริปี อตฺถิ อฺปฺปนฺโน อตฺถิ
 อนฺปฺปนฺโน อตฺถิ อฺปฺปาทิ อตฺถิ อตฺโธ อตฺถิ อนาคโค อตฺถิ
 ปจฺจุปฺปนฺโน อตฺถิ อตฺตํตารมฺมโน อตฺถิ อนาคตารมฺมโน อตฺถิ
 ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌตฺโต อตฺถิ พหิทฺโธ อตฺถิ อชฺฌตฺต-
 พหิทฺโธ อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ
 อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺสวិเรน วิญฺญานกฺขนฺโธ ๑

[๘๖] เอกวิเรน วิญฺญานกฺขนฺโธ สทฺธสฺสมฺปยุตฺโต ๑ ทฺวิเรน
 วิญฺญานกฺขนฺโธ อตฺถิ เหตุสฺสมฺปยุตฺโต อตฺถิ เหตุวิปฺปยุตฺโต อตฺถิ
 น เหตุ สเหตุโก อตฺถิ น เหตุ อเหตุโก อตฺถิ โถกียิ อตฺถิ
 โถกุตฺโตโร อตฺถิ เกนจิ วิญฺญะยฺโย อตฺถิ เกนจิ น วิญฺญะยฺโย
 อตฺถิ สาสโว อตฺถิ อนาสโว อตฺถิ อาสวสฺสมฺปยุตฺโต อตฺถิ
 อาสววิปฺปยุตฺโต อตฺถิ อาสววิปฺปยุตฺตสาสโว อตฺถิ อาสววิปฺปยุตฺต-
 อนาสโว อตฺถิ สญฺโญชนียิ อตฺถิ อสญฺโญชนียิ อตฺถิ สญฺโญชน-

สมมุติฐาน อตฺถิ สมมุติฐานวิปยุตฺโต อตฺถิ สมมุติฐานวิปยุตฺต-
 สมมุติฐานนิโย อตฺถิ สมมุติฐานวิปยุตฺตอสมมุติฐานนิโย อตฺถิ คณฺณนิโย
 อตฺถิ อคณฺณนิโย อตฺถิ คณฺณสมมุติฐาน อตฺถิ คณฺณวิปยุตฺโต
 อตฺถิ คณฺณวิปยุตฺตคณฺณนิโย อตฺถิ คณฺณวิปยุตฺตอคณฺณนิโย อตฺถิ
 โสมนิโย อตฺถิ อโสมนิโย อตฺถิ โสมสมมุติฐาน อตฺถิ โสมวิปยุ-
 ตฺโต อตฺถิ โสมวิปยุตฺตโสมนิโย อตฺถิ โสมวิปยุตฺตอโสมนิโย
 อตฺถิ โยคนิโย อตฺถิ อโยคนิโย อตฺถิ โยคสมมุติฐาน อตฺถิ
 โยควิปยุตฺโต อตฺถิ โยควิปยุตฺตโยคนิโย อตฺถิ โยควิปยุตฺต-
 อโยคนิโย อตฺถิ นีวรณนิโย อตฺถิ อนีวรณนิโย อตฺถิ นีวรณสมมุ-
 ตฺโต อตฺถิ นีวรณวิปยุตฺโต อตฺถิ นีวรณวิปยุตฺตนีวรณนิโย
 อตฺถิ นีวรณวิปยุตฺตอนีวรณนิโย อตฺถิ ปราภวญฺโง อตฺถิ อปราภวญฺโง
 อตฺถิ ปราภวสมมุติฐาน อตฺถิ ปราภววิปยุตฺโต อตฺถิ ปราภว-
 วิปยุตฺตปราภวญฺโง อตฺถิ ปราภววิปยุตฺตอปราภวญฺโง อตฺถิ
 อปาทินโน อตฺถิ อนุปาทินโน อตฺถิ อปาทานนิโย อตฺถิ อนุปาทานนิโย
 อตฺถิ อปาทานสมมุติฐาน อตฺถิ อปาทานวิปยุตฺโต อตฺถิ อปา-
 ทานวิปยุตฺตอปาทานนิโย อตฺถิ อปาทานวิปยุตฺตอนุปาทานนิโย อตฺถิ
 สงฺกิตฺติโก อตฺถิ อสงฺกิตฺติโก อตฺถิ สงฺกิตฺติญฺโง อตฺถิ อสง-
 กิตฺติญฺโง อตฺถิ กิเลสสมมุติฐาน อตฺถิ กิเลสวิปยุตฺโต อตฺถิ
 กิเลสวิปยุตฺตสงฺกิตฺติโก อตฺถิ กิเลสวิปยุตฺตอสงฺกิตฺติโก อตฺถิ
 ทสฺสเนน ปหาคพฺโพ อตฺถิ น ทสฺสเนน ปหาคพฺโพ อตฺถิ ภาวนาย

ปหาตพฺพ อตฺถิ น ภาวนาถ ปหาตพฺพ อตฺถิ ทสฺสเนน ปหาตพฺพ-
 เหตุโก อตฺถิ น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ ภาวนาถ
 ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ น ภาวนาถ ปหาตพฺพเหตุโก อตฺถิ สจิตฺตโก
 อตฺถิ อจิตฺตโก อตฺถิ สจิตฺตโร อตฺถิ อจิตฺตโร อตฺถิ สจิตฺตโก
 อตฺถิ อจิตฺตโก อตฺถิ ปิตฺติสทฺทโก อตฺถิ น ปิตฺติสทฺทโก อตฺถิ
 สทฺทโก อตฺถิ น สทฺทโก อตฺถิ อปฺเปกฺขาสทฺทโก อตฺถิ
 น อปฺเปกฺขาสทฺทโก อตฺถิ กามาวจร อตฺถิ น กามาวจร อตฺถิ
 รูปาวจร อตฺถิ น รูปาวจร อตฺถิ อรูปาวจร อตฺถิ น
 อรูปาวจร อตฺถิ ปริยาปนโน อตฺถิ อปริยาปนโน อตฺถิ
 นิยุยานโก อตฺถิ อนิยุยานโก อตฺถิ นียโต อตฺถิ อนียโต อตฺถิ
 สจฺจุตฺตโร อตฺถิ อนจฺจุตฺตโร อตฺถิ สโรณ อตฺถิ อโรณ ฯ ติจฺฉิเรน
 วิณฺณณณกฺขณโร อตฺถิ กุสฺสโต อตฺถิ อกุสฺสโต อตฺถิ อพฺพยากโต
 ฯ เป ฯ เอวํ ทสฺสวเรน วิณฺณณณกฺขณโร ฯ

[๗๗] เขกวิเรน วิญญาณกฺขณโธ ผลุตตมฺปยุโต ๑ ทฺวิเรน
 วิญญาณกฺขณโธ อตฺถิ ตฺรเณ อตฺถิ อรเณ ๑ คฺวิเรน วิญญา-
 ณกฺขณโธ อตฺถิ สฺสุขาย เวทนาย ตมฺปยุโต อตฺถิ ทฺกุขาย เวทนาย
 ตมฺปยุโต อตฺถิ อทฺกุขมฺสฺสุขาย เวทนาย ตมฺปยุโต ๑ เป ๑ อตฺถิ
 อชฺฌตฺตคารมฺมเณ อตฺถิ พหิทฺฐารมฺมเณ อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺฐา-
 รมฺมเณ ๑ เป ๑ เหวํ ทสฺสวเเรน วิญญาณกฺขณโธ ๑..

ทุกมดก ๑

[๗๘] เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฆตฺตํสมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สํเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ฯ ตฺวิเรน วิญญานกฺ-
 ขณฺโห อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโก ๑เป ๑ เอวํ
 ทสฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฆตฺตํสมฺป-
 ยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สรฺโณ อตฺถิ อรฺโณ ฯ
 ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโก
 ๑เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห
 ฆตฺตํสมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สํเหตุโก อตฺถิ
 อเหตุโก ฯ ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สํชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต
 อตฺถิ ทฺชชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ อทฺชชสํชาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺโต ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺชณตฺตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน
 อตฺถิ อชฺชณตฺตพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรน วิญญานกฺ-
 ขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฆตฺตํสมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สรฺโณ อตฺถิ อรฺโณ ฯ ตฺวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สํชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ
 ทฺชชาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ อทฺชชสํชาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺโต ๑เป ๑ อตฺถิ อชฺชณตฺตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน
 อตฺถิ อชฺชณตฺตพหิทฺธารมฺมโน ๑เป ๑ เอวํ ทสฺวิเรน วิญญา-
 นกฺขณฺโห ฯ

ติกมฺฤตํ ๑

[๗๘] เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห สุตฺตสมฺปยุตฺโต ทฺวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ฯ ติวิเรน วิญญา-
 ณกฺขณฺโห อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺยาโกโต ฯ เป ฯ เหวํ
 ทตฺตวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห สุตฺต-
 สมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ เหตุสมฺปยุตฺโต อตฺถิ
 เหตุวิปฺปยุตฺโต ฯ ติวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สฺวาย เวทนาย
 สมฺปยุตฺโต อตฺถิ ทฺวสว เวทนาย สมฺปยุตฺโต อตฺถิ อทฺวสมฺสว
 เวทนาย สมฺปยุตฺโต ฯ เป ฯ เหวํ ทตฺตวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ฯ
 เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห สุตฺตสมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน วิญญา-
 ณกฺขณฺโห อตฺถิ นเหตุ สเหตุโก อตฺถิ นเหตุ อเหตุโก ฯ
 ติวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ วิปาโก อตฺถิ วิปากรมฺมมฺโม
 อตฺถิ เนววิปากนวิปากกรมฺมมฺโม ฯ เป ฯ เหวํ ทตฺตวิเรน วิญญา-
 ณกฺขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห สุตฺตสมฺปยุตฺโต ฯ ทฺวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ โถถิโย อตฺถิ โถกฺกตฺโร ฯ ติวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ อฺปาทินฺนฺปาทานิโย อตฺถิ อนฺปาทินฺนฺปา-
 ทานิโย อตฺถิ อนฺปาทินฺนฺปาทานิโย ฯ เป ฯ เหวํ ทตฺตวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห ฯ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห สุตฺตสมฺปยุตฺโต ฯ
 ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ เกณจิ วิญญเญโย อตฺถิ เกณจิ น
 วิญญเญโย ฯ ติวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อตฺถิ สํกฺกิตฺติจฺจุสํกฺกิตฺเตสโก
 อตฺถิ อสํกฺกิตฺติจฺจุสํกฺกิตฺเตสโก อตฺถิ อสํกฺกิตฺติจฺจุสํกฺกิตฺเตสโก ฯ เป ฯ

เอวํ ทตฺถวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห
 ผลฺลตฺถมฺปยุคฺโต ๑ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ ตํสาโว อคฺคิ
 อนาสโว ๑ ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ สํวิตกฺกตฺตวิจาร์ อคฺคิ
 อวิตกฺกตฺตวิจาร์ อคฺคิ อวิตกฺกตฺตวิจาร์ ๑เป ๑ เอวํ ทตฺถวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ผลฺลตฺถมฺปยุคฺโต ๑
 ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ อตฺถตฺถมฺปยุคฺโต อคฺคิ อตฺถตฺถวิปฺ-
 ยุคฺโต ๑ ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ ปิตฺตํหคฺโค อคฺคิ สํวตฺตํหคฺโค
 อคฺคิ อูปฺเปกฺขตฺตํหคฺโค ๑เป ๑ เอวํ ทตฺถวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ๑
 เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ผลฺลตฺถมฺปยุคฺโต ๑ ทฺวิเรน วิญญาน-
 กฺขณฺโห อคฺคิ อตฺถตฺถวิปฺยุคฺตํสาโว อคฺคิ อตฺถตฺถวิปฺยุคฺต-
 อนาสโว ๑ ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ ทตฺถตฺถเนน ปฺหาคพฺโ-
 อคฺคิ ภาวณาย ปฺหาคพฺโ อคฺคิ เนวทตฺถตฺถเนน ภาวณาย ปฺหา-
 คพฺโ ๑เป ๑ เอวํ ทตฺถวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน
 วิญญานกฺขณฺโห ผลฺลตฺถมฺปยุคฺโต ๑ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห
 อคฺคิ สํญฺญานนํ อคฺคิ อตฺถญฺญานนํ ๑ ตฺวิเรน วิญญานกฺ-
 ขณฺโห อคฺคิ ทตฺถตฺถเนน ปฺหาคพฺพเหตุโก อคฺคิ ภาวณาย ปฺหาคพฺพ-
 เหตุโก อคฺคิ เนวทตฺถตฺถเนน ภาวณาย ปฺหาคพฺพเหตุโก ๑เป ๑ เอวํ
 ทตฺถวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ๑ เอกวิเรน วิญญานกฺขณฺโห ผลฺล-
 ตฺถมฺปยุคฺโต ๑ ทฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ สํญฺญานนํมฺปยุคฺโต
 อคฺคิ สํญฺญานนํวิปฺยุคฺโต ๑ ตฺวิเรน วิญญานกฺขณฺโห อคฺคิ

ณฺณทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ผสฺสธมฺมปยุตฺโต ๑
 ทฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ โธธมฺมปยุตฺโต อคฺคิ โธธวิป-
 ยุตฺโต ๑ ตฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ มคฺคตารมฺมโน
 อคฺคิ มคฺคเหตุโก อคฺคิ มคฺคตารปติ ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺตวิเชน วิญญา-
 ณณฺทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ผสฺสธมฺมปยุตฺโต ๑
 ทฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ โธธวิปยุตฺตโธธนฺนโย อคฺคิ
 โธธวิปยุตฺตโธธนฺนโย ๑ ตฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ อฺปนฺนโน
 อคฺคิ อฺปนฺนโน อคฺคิ อฺปนฺนํ ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺตวิเชน วิญญา-
 ณณฺทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ผสฺสธมฺมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน
 วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ โยคนฺนโย อคฺคิ อโยคนฺนโย ๑ ตฺวิเชน
 วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ อคฺคิโต อคฺคิ อณาคคิโต อคฺคิ ปจฺจุปฺปนฺโน
 ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺตวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญา-
 ณณฺทฺธโร ผสฺสธมฺมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ โยค-
 ธมฺมปยุตฺโต อคฺคิ โยควิปยุตฺโต ๑ ตฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ
 อคฺคิตารมฺมโน อคฺคิ อณาคตารมฺมโน อคฺคิ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโน
 ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺตวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญา-
 ณณฺทฺธโร ผสฺสธมฺมปยุตฺโต ๑ ทฺวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร อคฺคิ โยค-
 วิปยุตฺตโยคนฺนโย อคฺคิ โยควิปยุตฺตอโยคนฺนโย ๑ ตฺวิเชน วิญญา-
 ณณฺทฺธโร อคฺคิ อชฺฌณฺคโต อคฺคิ พหิทฺโธ อคฺคิ อชฺฌณฺคพหิทฺโธ
 ๑ เป ๑ เอวํ ทตฺตวิเชน วิญญานณฺณทฺธโร ๑ เอกวิเชน วิญญา-

ณฺณกฺขนฺโธ ๑ อปโรปปี จตุर्वัสติวิเรน วิญฺญาณกฺขนฺโธ จกฺขุสฺมฺมุตฺตํ-
 ปจฺจุยา วิญฺญาณกฺขนฺโธ อตฺถิ ตุชฺชาย เวทนาย สํปยุตฺโต อตฺถิ
 ทุกฺขนฺต เวทนาย สํปยุตฺโต อตฺถิ อทฺทกฺขนฺต เวทนาย สํปยุตฺโต
 ๑ เป ๑ อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมโน อตฺถิ พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌตฺต-
 พหิทฺธารมฺมโน ไสฺตสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑ ขานสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา
 ๑ เป ๑ ชิวฺหาสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑ กายสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑
 มโนสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา วิญฺญาณกฺขนฺโธ อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมโน อตฺถิ
 พหิทฺธารมฺมโน อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมโน จกฺขุวิญฺญาณํ
 ๑ เป ๑ มโนวิญฺญาณํ เอว จตุर्वัสติวิเรน วิญฺญาณกฺขนฺโธ ๑

[๘๒] คัสติวิเรน วิญฺญาณกฺขนฺโธ จกฺขุสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา วิญฺญา-
 ณฺณกฺขนฺโธ อตฺถิ กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร
 อตฺถิ อปปริยาปนฺโน ไสฺตสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑ ขานสฺมฺมุตฺตํ-
 ปจฺจุยา ๑ เป ๑ ชิวฺหาสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑ กายสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา
 ๑ เป ๑ มโนสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา วิญฺญาณกฺขนฺโธ อตฺถิ กามาวจโร
 อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปปริยาปนฺโน จกฺขุ-
 วิญฺญาณํ ๑ เป ๑ มโนวิญฺญาณํ เอว คัสติวิเรน วิญฺญาณกฺขนฺโธ ๑

[๘๓] พหุวิเรน วิญฺญาณกฺขนฺโธ จกฺขุสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา วิญฺญา-
 ณฺณกฺขนฺโธ อตฺถิ กุสฺโส อตฺถิ อกุสฺโส อตฺถิ อพฺพยากโต อตฺถิ
 กามาวจโร อตฺถิ รูปาวจโร อตฺถิ อรูปาวจโร อตฺถิ อปปริยา-
 ปนฺโน ไสฺตสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑ ขานสฺมฺมุตฺตํปจฺจุยา ๑ เป ๑

กตฺติ อกฺุสฺสตา กตฺติ อพฺยากตา ๑เป ๑ กตฺติ สรรณา กตฺติ อรรณา ๑

[๘๕] รูปกฺขณฺโห อพฺยากโต จตุตฺตารอ ขนฺธธา สียา กุสฺสตา
 สียา อกฺุสฺสตา สียา อพฺยากตา ๑ เทว ขนฺธธา น วตฺตพฺพธา สฺสุชาย
 เวทนาย สมนฺปยุตฺตาคิณิํ ทกฺขาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาคิณิํ อทฺกฺขม-
 สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาคิณิํ ตโย ขนฺธธา สียา สฺสุชาย เวทนาย
 สมนฺปยุตฺตา สียา ทกฺขาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา สียา อทฺกฺขมสฺสุชาย
 เวทนาย สมนฺปยุตฺตา ๑ รูปกฺขณฺโห เหนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม
 จตุตฺตารอ ขนฺธธา สียา วิปากา สียา วิปากธมฺมธมฺมา สียา เหนว-
 วิปากนวิปากธมฺมธมฺมา ๑ รูปกฺขณฺโห สียา อุปาทินฺนุปาทานิโย
 สียา อนุปาทินฺนุปาทานิโย จตุตฺตารอ ขนฺธธา สียา อุปาทินฺนุปาทานิยา
 สียา อนุปาทินฺนุปาทานิยา สียา อนุปาทินฺนาอนุปาทานิยา ๑ รูปกฺขณฺโห
 อสงฺกิตฺติขุสสงฺกิตฺเตสํโก จตุตฺตารอ ขนฺธธา สียา สงฺกิตฺติขุสสงฺกิตฺเตสํกา
 สียา อสงฺกิตฺติขุสสงฺกิตฺเตสํกา สียา อสงฺกิตฺติขุสสงฺกิตฺเตสํกา ๑ รูปก-
 ขณฺโห อวิตกฺกทวิจารอ ตโย ขนฺธธา สียา สวิตกฺกทวิจารว สียา
 อวิตกฺกทวิจารมคฺตา สียา อวิตกฺกทวิจารว สงฺขารกฺขณฺโห สียา
 สวิตกฺกทวิจารอ สียา อวิตกฺกทวิจารมคฺโต สียา อวิตกฺกทวิจารอ สียา
 น วตฺตพฺพโห สวิตกฺกทวิจารอติณิํ อวิตกฺกทวิจารมคฺโตติณิํ อวิตกฺก-
 ทวิจารอติณิํ ๑ รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺพโห มิตฺติสํหคโตติณิํ สฺสุสํหคโตติณิํ
 อุเปกฺขาสํหคโตติณิํ เวทนายกฺขณฺโห สียา มิตฺติสํหคโต น สฺสุสํหคโต
 น อุเปกฺขาสํหคโต สียา น วตฺตพฺพโห มิตฺติสํหคโตติ ตโย ขนฺธธา

สียา ปัตติงหคคา สียา ตุขงหคคา สียา อุเปกขาสหคคา สียา
 น วคฺตพฺพา ปัตติงหคคาติปี ตุขงหคคาติปี อุเปกขาสหคคาติปี ฯ
 รูปกฺขณฺโห เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาตพฺโพ จตุตาโร ชนฺธา สียา
 ทตฺถเนน ปหาตพฺพา สียา ภาวนาย ปหาตพฺพา สียา เนวทตฺถเนน
 ภาวนาย ปหาตพฺพา ฯ รูปกฺขณฺโห เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาตพฺพ-
 เหตุโก จตุตาโร ชนฺธา สียา ทตฺถเนน ปหาตพฺพเหตุกา สียา
 ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา สียา เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาตพฺพ-
 เหตุกา ฯ รูปกฺขณฺโห เนวอาจยคามินอปปจยคามิ จตุตาโร ชนฺธา
 สียา อาจยคามิโน สียา อปปจยคามิโน สียา เนวอาจยคามิโน-
 นอปปจยคามิโน ฯ รูปกฺขณฺโห เนวเสกฺขนาเสกฺขโ จตุตาโร ชนฺธา
 สียา เสกฺขา สียา อเสกฺขา สียา เนวเสกฺขนาเสกฺขา ฯ รูปกฺขณฺโห
 ปริตฺโต จตุตาโร ชนฺธา สียา ปริตฺตา สียา มหคฺคตา สียา
 อปฺปมาณา ฯ รูปกฺขณฺโห อนารมฺมโน จตุตาโร ชนฺธา สียา
 ปริตฺตารมฺมณา สียา มหคฺคตารมฺมณา สียา อปฺปมาณารมฺมณา
 สียา น วคฺตพฺพา ปริตฺตารมฺมณาติปี มหคฺคตารมฺมณาติปี อปฺป-
 มานารมฺมณาติปี ฯ รูปกฺขณฺโห มชฺฌิโม จตุตาโร ชนฺธา สียา
 ทินฺนา สียา มชฺฌิมา สียา ปณฺธิดา ฯ รูปกฺขณฺโห อนิยโต จตุตาโร
 ชนฺธา สียา มิจุตฺตนิยตา สียา สัมมตฺตนิยตา สียา อนิยตา ฯ
 รูปกฺขณฺโห อนารมฺมโน จตุตาโร ชนฺธา สียา มคฺคตารมฺมณา
 สียา มคฺคเหตุกา สียา มคฺคตาริปีติโน สียา น วคฺตพฺพา มคฺคา-

รมมณาคีมี มคฺคเหตุกาตีมี มคฺคตาริปีโนตีมี ฯ สียา อูปฺปนฺนา สียา
 อูปฺปนฺนา สียา อูปฺปาติโน สียา อคฺคตา สียา อนาคตา สียา
 ปจฺจุปปฺนฺนา ฯ รูปกฺขณฺโห อณารมฺมโน จตุตฺตาริ ฆนฺธา สียา
 อคฺคตารมฺมณฺนา สียา อนาคตารมฺมณฺนา สียา ปจฺจุปปฺนฺนารมฺมณฺนา
 สียา น วคฺคตฺตพฺพา อคฺคตารมฺมณาคีมี อนาคตารมฺมณาคีมี ปจฺจุ-
 ปฺนฺนารมฺมณาคีมี ฯ สียา อชฺฌมคฺคตา สียา พหิทฺฐา สียา อชฺฌมคฺค-
 พหิทฺฐา ฯ รูปกฺขณฺโห อณารมฺมโน จตุตฺตาริ ฆนฺธา สียา
 อชฺฌมคฺคตารมฺมณฺนา สียา พหิทฺฐารมฺมณฺนา สียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา-
 รมฺมณฺนา สียา น วคฺคตฺตพฺพา อชฺฌมคฺคตารมฺมณาคีมี พหิทฺฐารมฺมณาคีมี
 อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมฺมณาคีมี ฯ จตุตฺตาริ ฆนฺธา อนิทฺถสํสณฺนปฺปฏฺธิมา
 รูปกฺขณฺโห สียา สนิทฺถสํสณฺนปฺปฏฺธิโห สียา อนิทฺถสํสณฺนปฺปฏฺธิโห สียา
 อนิทฺถสํสณฺนปฺปฏฺธิโห ฯ

[๘๖] จตุตฺตาริ ฆนฺธา น เหตุ สํวฏฺฐารกฺขณฺโห สียา เหตุ
 สียา น เหตุ ฯ รูปกฺขณฺโห อเหตุโก จตุตฺตาริ ฆนฺธา สียา
 สเหตุกา สียา อเหตุกา ฯ รูปกฺขณฺโห เหตุวิปฺปยุคฺโค จตุตฺตาริ
 ฆนฺธา สียา เหตุสํมฺปยุคฺตา สียา เหตุวิปฺปยุคฺตา ฯ รูปกฺขณฺโห
 น วคฺคตฺตพฺโพ เหตุ เจว สเหตุโก จาคีมี สเหตุโก เจว น จ
 เหตุตีมี ตโย ฆนฺธา น วคฺคตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาคี
 สียา สเหตุกา เจว น จ เหตุ สียา น วคฺคตฺตพฺพา สเหตุกา
 เจว น จ เหตุติ สํวฏฺฐารกฺขณฺโห สียา เหตุ เจว สเหตุโก จ.

สียา สเหตุโก เจว น จ เหตุ สียา น วตฺตพฺโพ เหตุ เจว
 สเหตุโก จาติบี สเหตุโก เจว น จ เหตุติบี ฯ ๑ รูปกฺขณโธ น
 วตฺตพฺโพ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จาติบี เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น
 จ เหตุติบี ตโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา
 จาติ สียา เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ สียา น วตฺตพฺพา
 เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุติ สงฺฆารกฺขณโธ สียา เหตุ เจว
 เหตุสมฺปยุตฺโต จ สียา เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ สียา น
 วตฺตพฺโพ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จาติบี เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น
 จ เหตุติบี ฯ ๑ รูปกฺขณโธ น เหตุ อเหตุโก ตโย ชนฺธา สียา
 น เหตุ สเหตุกา สียา น เหตุ อเหตุกา สงฺฆารกฺขณโธ สียา
 น เหตุ สเหตุโก สียา น เหตุ อเหตุโก สียา น วตฺตพฺโพ น
 เหตุ สเหตุโกติบี น เหตุ อเหตุโกติบี ฯ ๑

[๔๗] สंपฺปจฺจยา สงฺฆตา ฯ จตุตฺตาริ ชนฺธา อนิทฺตฺตฺน
 รูปกฺขณโธ สียา สนิทฺตฺตฺน สียา อนิทฺตฺตฺน ฯ จตุตฺตาริ ชนฺธา
 ชปฺปฏฺฐิยา รูปกฺขณโธ สียา สंपฺปฏฺฐิยา สียา ชปฺปฏฺฐิยา ฯ
 รูปกฺขณโธ รูปิ จตุตฺตาริ ชนฺธา อรูปา ฯ รูปกฺขณโธ โลกีย
 จตุตฺตาริ ชนฺธา สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ เกณจิ วิณฺณฺเยยฺยา
 เกณจิ น วิณฺณฺเยยฺยา ฯ

[๔๘] จตุตฺตาริ ชนฺธา โน อาตฺวา สงฺฆารกฺขณโธ สียา
 อาตฺวา สียา โน อาตฺวา ฯ รูปกฺขณโธ ตาตฺวา จตุตฺตาริ

อนุชา ตียา ตาตฺวา ตียา อนาตฺวา ฯ รูปกฺขณฺโห อตฺตวชิปฺปยุตฺโต
 จตฺตาริ อนุชา ตียา อตฺตวตฺถมฺปยุตฺตา ตียา อตฺตวชิปฺปยุตฺตา ฯ
 รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺโพ อตฺถโว เจว ตาตฺถโว จาคิ ตาตฺถโว เจว
 โน จ อตฺถโว คโย อนุชา น วตฺตพฺพวา อตฺถวา เจว ตาตฺถวา
 จาคิ ตียา ตาตฺถวา เจว โน จ อตฺถวา ตียา น วตฺตพฺพวา
 ตาตฺถวา เจว โน จ อตฺถวาติ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา อตฺถโว เจว
 ตาตฺถโว จ ตียา ตาตฺถโว เจว โน จ อตฺถโว ตียา น วตฺตพฺโพ
 อตฺถโว เจว ตาตฺถโว จาคินิ ตาตฺถโว เจว โน จ อตฺถโวคินิ ฯ
 รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺโพ อตฺถโว เจว อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต จาคินิ
 อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต เจว โน จ อตฺถโวคินิ คโย อนุชา น วตฺตพฺพวา
 อตฺถวา เจว อตฺตวตฺถมฺปยุตฺตา จาคิ ตียา อตฺตวตฺถมฺปยุตฺตา เจว
 โน จ อตฺถวา ตียา น วตฺตพฺพวา อตฺตวตฺถมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 อตฺถวาติ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา อตฺถโว เจว อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต จ
 ตียา อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต เจว โน จ อตฺถโว ตียา น วตฺตพฺโพ
 อตฺถโว เจว อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต จาคินิ อตฺตวตฺถมฺปยุตฺโต เจว โน จ
 อตฺถโวคินิ ฯ รูปกฺขณฺโห อตฺตวชิปฺปยุตฺตตฺตาตฺถโว จตฺตาริ อนุชา
 ตียา อตฺตวชิปฺปยุตฺตตฺตาตฺถวา ตียา อตฺตวชิปฺปยุตฺตอนาตฺวา ตียา น
 วตฺตพฺพวา อตฺตวชิปฺปยุตฺตตฺตาตฺถวาจาคินิ อตฺตวชิปฺปยุตฺตอนาตฺวาจาคินิ ฯ

[๘๘] จตฺตาริ อนุชา โน ตณฺโณชฌา สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา
 ตณฺโณชฌนํ ตียา โน ตณฺโณชฌนํ ฯ รูปกฺขณฺโห ตณฺโณชฌนินิ จตฺตาริ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

น วตฺตพฺพชา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียาติมี สณฺโณชนวิปฺปยุตฺต-
อสนฺโณชนียาติมี ฯ

[๘๐] จตุตฺตาริ ชนฺชา โน คนฺถา สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา คนฺโถ
ตียา โน คนฺโถ ฯ รูปกฺขณฺโห คนฺถนีย โจ จตุตฺตาริ ชนฺชา ตียา
คนฺถนียา ตียา อคนฺถนียา ฯ รูปกฺขณฺโห คนฺถวิปฺปยุตฺโต จตุตฺตาริ
ชนฺชา ตียา คนฺถสมฺปยุตฺตา ตียา คนฺถวิปฺปยุตฺตา ฯ รูปกฺขณฺโห
น วตฺตพฺพ โน คนฺโถ เจว คนฺถนีย จาติ คนฺถนีย เจว โน จ
คนฺโถ ตโย ชนฺชา น วตฺตพฺพชา คนฺถา เจว คนฺถนียา จาติ
ตียา คนฺถนียา เจว โน จ คนฺถา ตียา น วตฺตพฺพชา คนฺถนียา
เจว โน จ คนฺถาติ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา คนฺโถ เจว คนฺถนีย
จ ตียา คนฺถนีย เจว โน จ คนฺโถ ตียา น วตฺตพฺพ โน คนฺโถ
เจว คนฺถนีย จาติมี คนฺถนีย เจว โน จ คนฺโถติมี ฯ
รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺพ โน คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จาติมี
คนฺถสมฺปยุตฺโต เจว โน จ คนฺโถติมี ตโย ชนฺชา น วตฺตพฺพชา
คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จาติ ตียา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน
จ คนฺถา ตียา น วตฺตพฺพชา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถาติ
สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ ตียา คนฺถ-
สมฺปยุตฺโต เจว โน จ คนฺโถ ตียา น วตฺตพฺพ โน คนฺโถ เจว
คนฺถสมฺปยุตฺโต จาติมี คนฺถสมฺปยุตฺโต เจว โน จ คนฺโถติมี ฯ
รูปกฺขณฺโห คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนีย จตุตฺตาริ ชนฺชา ตียา คนฺถ-

วิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ตียา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ตียา น วตฺตพฺพา
คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยาติมี คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยาติมี ฯ

[๔๓] จตุตฺตารอ ชนฺธา โน โธชา ฯ เป ฯ โน โยชา ฯ เป ฯ
โน นีวรณา สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา นีวรณํ ตียา โน นีวรณํ ฯ
รฺรูกฺขณฺโห นีวรณฺนิโย จตุตฺตารอ ชนฺธา ตียา นีวรณฺนิยา ตียา
ชนีวรณฺนิยา ฯ รฺรูกฺขณฺโห นีวรณวิปฺปยุตฺโต จตุตฺตารอ ชนฺธา
ตียา นีวรณสํปยุตฺตา ตียา นีวรณวิปฺปยุตฺตา ฯ รฺรูกฺขณฺโห น
วตฺตพฺโพ นีวรณญฺเจว นีวรณฺนิโย จาติ นีวรณฺนิโย เจว โน จ
นีวรณํ ตโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา นีวรณญฺเจว นีวรณฺนิยา จาติ
ตียา นีวรณฺนิยา เจว โน จ นีวรณา ตียา น วตฺตพฺพา นีวรณฺนิยา
เจว โน จ นีวรณาติ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา นีวรณญฺเจว นีวรณฺนิโย
จ ตียา นีวรณฺนิโย เจว โน จ นีวรณํ ตียา น วตฺตพฺโพ
นีวรณญฺเจว นีวรณฺนิโย จาติมี นีวรณฺนิโย เจว โน จ นีวรณนฺติมี ฯ
รฺรูกฺขณฺโห น วตฺตพฺโพ นีวรณญฺเจว นีวรณสํปยุตฺโต จาติมี
นีวรณสํปยุตฺโต เจว โน จ นีวรณนฺติมี ตโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา
นีวรณา เจว นีวรณสํปยุตฺตา จาติ ตียา นีวรณสํปยุตฺตา เจว โน
จ นีวรณา ตียา น วตฺตพฺพา นีวรณสํปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาติ
สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา นีวรณญฺเจว นีวรณสํปยุตฺโต จ ตียา นีวรณ-
สํปยุตฺโต เจว โน จ นีวรณํ ตียา น วตฺตพฺโพ นีวรณญฺเจว
นีวรณสํปยุตฺโต จาติมี นีวรณสํปยุตฺโต เจว โน จ นีวรณนฺติมี ฯ

รูปกฺขณฺโห นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิโย จตุตฺตาริ ทนฺธา ตียา นีวรณ-
 วิปฺปยุตฺตนีวรณิยา ตียา นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยา ตียา น วตฺตพฺพา
 นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยาติมี นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณิยาติมี ฯ

[๘๒] จตุตฺตาริ ทนฺธา โน ปรามาธํ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา
 ปรามาธํ ตียา โน ปรามาธํ ฯ รูปกฺขณฺโห ปรามญฺโห
 จตุตฺตาริ ทนฺธา ตียา ปรามญฺสา ตียา อปรามญฺสา ฯ รูปกฺขณฺโห
 ปรามาธวิปฺยุตฺโต คโย ทนฺธา ตียา ปรามาธตฺมปฺยุตฺตา ตียา
 ปรามาธวิปฺยุตฺตา สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา ปรามาธตฺมปฺยุตฺโต ตียา
 ปรามาธวิปฺยุตฺโต ตียา น วตฺตพฺโห ปรามาธตฺมปฺยุตฺโตติมี
 ปรามาธวิปฺยุตฺโตติมี ฯ รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺโห ปรามาธํ เจว
 ปรามญฺโห จาติ ปรามญฺโห เจว โน จ ปรามาธํ คโย ทนฺธา
 น วตฺตพฺพา ปรามาธํ เจว ปรามญฺสา จาติ ตียา ปรามญฺสา
 เจว โน จ ปรามาธํ ตียา น วตฺตพฺพา ปรามญฺสา เจว โน
 จ ปรามาธํติ สงฺฆารกฺขณฺโห ตียา ปรามาธํ เจว ปรามญฺโห
 จ ตียา ปรามญฺโห เจว โน จ ปรามาธํ ตียา น วตฺตพฺโห
 ปรามาธํ เจว ปรามญฺโห จาติมี ปรามญฺโห เจว โน จ
 ปรามาธํติมี ฯ รูปกฺขณฺโห ปรามาธวิปฺยุตฺตปรามญฺโห จตุตฺตาริ
 ทนฺธา ตียา ปรามาธวิปฺยุตฺตปรามญฺสา ตียา ปรามาธวิปฺยุตฺต-
 อปรามญฺสา ตียา น วตฺตพฺพา ปรามาธวิปฺยุตฺตปรามญฺสาติมี
 ปรามาธวิปฺยุตฺตอปรามญฺสาติมี ฯ

[๘๕] จตุตถโร ชนฺธา นุปาทานา สงฺฆารกฺขณโธ สียา อุปาทานํ
 สียา นุปาทานํ ๑ รูปกฺขณโธ อุปาทานิโย จตุตถโร ชนฺธา สียา
 อุปาทานิยา สียา อนุปาทานิยา ๑ รูปกฺขณโธ อุปาทานวิปฺปยุตฺโต
 จตุตถโร ชนฺธา สียา อุปาทานสมฺปยุตฺตา สียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ๑
 รูปกฺขณโธ น วตฺตพฺโพ อุปาทานญฺเจว อุปาทานิโย จาคิ อุปาทานิโย
 เจว โน จ อุปาทานํ ตโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว
 อุปาทานิยา จาคิ สียา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานา สียา
 น วตฺตพฺพา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานาคิ สงฺฆารกฺขณโธ
 สียา อุปาทานญฺเจว อุปาทานิโย จ สียา อุปาทานิโย เจว โน
 จ อุปาทานํ สียา น วตฺตพฺโพ อุปาทานญฺเจว อุปาทานิโย จาคิมิ
 อุปาทานิโย เจว โน จ อุปาทานนฺติมิ ๑ รูปกฺขณโธ น วตฺตพฺโพ
 อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺโต จาคิมิ อุปาทานสมฺปยุตฺโต เจว
 โน จ อุปาทานนฺติมิ ตโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว
 อุปาทานสมฺปยุตฺตา จาคิ สียา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 อุปาทานา สียา น วตฺตพฺพา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 อุปาทานาคิ สงฺฆารกฺขณโธ สียา อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺโต
 จ สียา อุปาทานสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อุปาทานํ สียา น วตฺตพฺโพ
 อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺโตจิมิ อุปาทานสมฺปยุตฺโต เจว
 โน จ อุปาทานนฺติมิ ๑ รูปกฺขณโธ อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานิโย
 จตุตถโร ชนฺธา สียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานิยา สียา อุปาทาน-

โน จ กิเลโสคิมิ ฯ รูปกฺขณฺโห น วตฺตพฺโพ กิเลโส เจว
 กิเลตฺตมฺปยุคฺโต จาคิมิ กิเลตฺตมฺปยุคฺโต เจว โน จ กิเลโสคิมิ
 คโย ชนฺธา น วตฺตพฺพา กิเลสา เจว กิเลตฺตมฺปยุคฺตา จาคิ
 สียา กิเลตฺตมฺปยุคฺตา เจว โน จ กิเลสา สียา น วตฺตพฺพา
 กิเลตฺตมฺปยุคฺตา เจว โน จ กิเลสา คิ สงฺขารกฺขณฺโห สียา
 กิเลโส เจว กิเลตฺตมฺปยุคฺโต จ สียา กิเลตฺตมฺปยุคฺโต เจว
 โน จ กิเลโส สียา น วตฺตพฺโพ กิเลโส เจว กิเลตฺตมฺปยุคฺโต
 จาคิมิ กิเลตฺตมฺปยุคฺโต เจว โน จ กิเลโสคิมิ ฯ รูปกฺขณฺโห
 กิเลตฺตวิปฺปยุคฺตสงฺกิลเลสิโก จตุตฺตารो ชนฺธา สียา กิเลตฺตวิปฺปยุคฺต-
 สงฺกิลเลสิกา สียา กิเลตฺตวิปฺปยุคฺตสงฺกิลเลสิกา สียา น วตฺตพฺพา
 กิเลตฺตวิปฺปยุคฺตสงฺกิลเลสิกา คิมิ กิเลตฺตวิปฺปยุคฺตสงฺกิลเลสิกา คิมิ ฯ

[๘๖] รูปกฺขณฺโห น ทตฺตเนน ปหาตพฺโพ จตุตฺตารो ชนฺธา
 สียา ทตฺตเนน ปหาตพฺพา สียา น ทตฺตเนน ปหาตพฺพา ฯ
 รูปกฺขณฺโห น ภาวนาย ปหาตพฺโพ จตุตฺตารो ชนฺธา สียา ภาวนาย
 ปหาตพฺพา สียา น ภาวนาย ปหาตพฺพา ฯ รูปกฺขณฺโห น ทตฺตเนน
 ปหาตพฺพเหตุโก จตุตฺตารो ชนฺธา สียา ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา
 สียา น ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา ฯ รูปกฺขณฺโห น ภาวนาย
 ปหาตพฺพเหตุโก จตุตฺตารो ชนฺธา สียา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา
 สียา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ฯ รูปกฺขณฺโห อวิคกฺโก จตุตฺตารो
 ชนฺธา สียา อวิคกฺกา สียา อวิคกฺกา ฯ รูปกฺขณฺโห อวิจโร

จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา ตวิจจวรา ตียา อวิจจวรา ฯ รูปกฺขณฺโ
 ธิปฏีติโก จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา อธิปฏีติกา ตียา ธิปฏีติกา ฯ
 รูปกฺขณฺโ น มิตฺติสทฺทโค จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา มิตฺติสทฺทคา
 ตียา น มิตฺติสทฺทคา ฯ เทว ฆนฺธา น สุตฺตสทฺทคา ตโย ฆนฺธา ตียา
 สุตฺตสทฺทคา ตียา น สุตฺตสทฺทคา ฯ เทว ฆนฺธา น อฺเปกฺขาสทฺทคา
 ตโย ฆนฺธา ตียา อฺเปกฺขาสทฺทคา ตียา น อฺเปกฺขาสทฺทคา ฯ
 รูปกฺขณฺโ กามาวจโร จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา กามาวจรา ตียา
 น กามาวจรา ฯ รูปกฺขณฺโ น รูปาวจโร จตุตถาโร ฆนฺธา
 ตียา รูปาวจรา ตียา น รูปาวจรา ฯ รูปกฺขณฺโ น อรูปาวจโร
 จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา อรูปาวจรา ตียา น อรูปาวจรา ฯ รูปกฺขณฺโ
 ปริยาปนฺโน จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา ปริยาปนฺนา ตียา ธิปริยาปนฺนา ฯ
 รูปกฺขณฺโ ธินิยฺยานิกโก จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา ธินิยฺยานิกา ตียา
 ธินิยฺยานิกา ฯ รูปกฺขณฺโ ธินิยโค จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา ธินิยคา
 ตียา ธินิยคา ฯ รูปกฺขณฺโ สทฺตฺตโร จตุตถาโร ฆนฺธา ตียา
 สทฺตฺตวรา ตียา ธิสทฺตฺตวรา ฯ รูปกฺขณฺโ ธิวโร จตุตถาโร ฆนฺธา
 ตียา ธิวรา ตียา ธิวราติ ฯ

ปณฺหาปฺจุณํ ฯ

ฆนฺธวิภังโก สมตฺโต ฯ

อายตน์วิภังโก

[๘๘] ทูตราชยานันิ จกฺขายคณิ รูปายคณิ โสธายคณิ
สทฺทายคณิ ฆานายคณิ คนฺธรายคณิ ชิวฺหุทายคณิ รธายคณิ กายายคณิ
โณฏจฺฟพายคณิ มนายคณิ รมนายคณิ ฯ

[๘๘] จกฺขํ อนิจฺจํ ทกฺขํ อนคฺตา วิปริณามธมฺมํ ฐาปา อนิจฺจา
 ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณามธมฺมา ใต้คํ อนิจฺจํ ทกฺขํ อนคฺตา
 วิปริณามธมฺมํ ตํทฺหา อนิจฺจา ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณามธมฺมา
 ฆาณํ อนิจฺจํ ทกฺขํ อนคฺตา วิปริณามธมฺมํ ฌณฺหา อนิจฺจา ทกฺขชา
 อนคฺตา วิปริณามธมฺมา ฐิฏฺหา อนิจฺจา ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณาม-
 ธมฺมา รัตตา อนิจฺจา ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณามธมฺมา กาโย
 อนิจฺโจ ทกฺโข อนคฺตา วิปริณามธมฺโม โฉฏฺสงฺฆោ อนิจฺจา
 ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณามธมฺมา มโน อนิจฺโจ ทกฺโข อนคฺตา
 วิปริณามธมฺโม ธมฺมา อนิจฺจา ทกฺขชา อนคฺตา วิปริณามธมฺมา ฯ

สัตว์คนุคภานนย ๑

[๘๘] ทูวาทถ่ายคนานี จกุชยาคณ์ ไส่ค้ายคณ์ ชานายคณ์
ชิวุหายคณ์ กายายคณ์ มนายคณ์ รูปายคณ์ สักทหายคณ์ คนุชยาคณ์
รธ่ายคณ์ ไผฏฐพพายคณ์ ฌมุนายคณ์ ฯ

[๑๐๐] ศตฤท กตมํ จกฺขยคณํ ยํ จกฺขุ จตฺตุนํ มหาวฏฏานํ
 อปฺปาทาย ปตํโท ๑เปว" สฺสญฺโฆ คาโมเปโส อิทํ อจฺจุจติ

• [๕๑๖] ขมฺมสจฺจนํ โยโธเจตฺตํ ។

กคณํ รูปํ อนิหตฺตํ ฌปฺปปฏิฆํ ฌมฺมายตนปริยาปณฺเณ อิตฺติณฺหุริยํ
 ๑เป๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทํ อุกฺกุจฺจํ รูปํ อนิหตฺตํ ฌปฺปปฏิฆํ
 ฌมฺมายตนปริยาปณฺเณ ๑ คตฺถก กคมา อตฺตงฺกคา ชาตฺถุ ราชกฺขโ
 โทตฺถกฺขโ โมหกฺขโ อยํ อุกฺกุจฺจํ อตฺตงฺกคา ชาตฺถุ ๑ อิทํ อุกฺกุจฺจํ
 ฌมฺมายตนํ ๑

อภิธรรมภาวนีย์ ๕๐

[๓๐๓] ทิวาทส่ายคนานี จกฺขายคณํ ฐปายคณํ ๑เป ๑ มนยาคณํ
 ฐมฺมายคณํ ๑ ทิวาทสณฺณํ อายคณานํ กติ กุสฺสตา กติ อกุสฺสตา กติ
 อพฺยากตา ๑เป ๑ กติ สรรณา กติ อรรณา ๑

[๓๐๒] ทถ้ายคณา อพฺยาคตา ทฺวายคณา ตียา กุสฺสตา ตียา
 ขกุสฺสตา ตียา อพฺยาคตา ฯ ทถ้ายคณา น วุตฺตพฺพฯ สฺถาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตาคินี ทฺวาย เวทนาย สัมปยุตฺตาคินี อทฺทวมสฺถาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตาคินี มนายนํ ตียา สฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ ตียา
 ทฺวาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ ตียา อทฺทวมสฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ
 มนายนํ ตียา สฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ ตียา ทฺวาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตํ ตียา อทฺทวมสฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ ตียา น วุตฺตพฺพ
 สฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตคินี ทฺวาย เวทนาย สัมปยุตฺตคินี
 อทฺทวมสฺถาย เวทนาย สัมปยุตฺตคินี ทถ้ายคณา เหววิปากนวิปาก-
 รมฺมรมฺมา ทฺวายคณา ตียา วิปากา ตียา วิปากรมฺมรมฺมา ตียา
 เหววิปากนวิปากรมฺมรมฺมา ฯ ปญฺจายคณา อฺปาทินพฺปาทานิยา

ตทฺทายคณํ ออนุปาทินฺนุปาทานิยํ จตุตทารายคณา ตีเยา ออนุปาทินฺนุ-
 ปาทานิยา ตีเยา ออนุปาทินฺนุปาทานิยา ตีเยา ออนุปาทินฺนุนาอนุปาทานิยา
 ทุวายคณา ตีเยา ออนุปาทินฺนุปาทานิยา ตีเยา ออนุปาทินฺนุปาทานิยา ตีเยา
 ออนุปาทินฺนุนาอนุปาทานิยา ฯ ทถายคณา อตฺถกิตฺติขุสฺสตฺถกิตฺติกา ทฺวา-
 ยคณา ตีเยา ตฺถกิตฺติขุสฺสตฺถกิตฺติกา ตีเยา อตฺถกิตฺติขุสฺสตฺถกิตฺติกา ตีเยา
 อตฺถกิตฺติขุสฺสตฺถกิตฺติกา ฯ ทถายคณา อวิตกกถวิจารว มนายคณํ
 ตีเยา ตวิตกกถวิจารวํ ตีเยา อวิตกกถวิจารมคฺคํ ตีเยา อวิตกกถวิจารวํ
 รมฺมมายนคณํ ตีเยา ตวิตกกถวิจารวํ ตีเยา อวิตกกถวิจารมคฺคํ ตีเยา อวิ-
 ตกกถวิจารวํ ตีเยา น วคฺคพฺพํ ตวิตกกถวิจารมคฺคํ อวิตกกถวิจารมคฺค-
 คณคฺคํ อวิตกกถวิจารมคฺคํ ฯ ทถายคณา น วคฺคพฺพํ มิตฺติสฺส-
 ทาคคํ ตฺฐสฺสทคฺคคํ อปฺเปกฺขาสฺสทคฺคคํ ทฺวายนคณา ตีเยา มิตฺติส-
 ทคฺคา ตีเยา ตฺฐสฺสทคฺคา ตีเยา อปฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ตีเยา น วคฺคพฺพํ
 มิตฺติสฺสทคฺคคํ ตฺฐสฺสทคฺคคํ อปฺเปกฺขาสฺสทคฺคคํ ฯ ทถายคณา
 เนวทตฺถสฺสเนน นภาวณาย ปฺหาคพฺพํ ทฺวายนคณา ตีเยา ทตฺถสฺสเนน
 ปฺหาคพฺพํ ตีเยา นภาวณาย ปฺหาคพฺพํ ตีเยา เนวทตฺถสฺสเนน นภาวณาย-
 ปฺหาคพฺพํ ฯ ทถายคณา เนวทตฺถสฺสเนน นภาวณาย ปฺหาคพฺพเหตุกา
 ทฺวายนคณา ตีเยา ทตฺถสฺสเนน ปฺหาคพฺพเหตุกา ตีเยา นภาวณาย ปฺหา-
 คพฺพเหตุกา ตีเยา เนวทตฺถสฺสเนน นภาวณาย ปฺหาคพฺพเหตุกา ฯ ทถา-
 ยคณา เนวอาจยคามินิ นอปจยคามินิ ทฺวายนคณา ตีเยา อาจย-
 คามินิ ตีเยา อปจยคามินิ ตีเยา เนวอาจยคามินิ นอปจยคามินิ ฯ

ทสยตนา เณวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา ทวายตนา ตียา เสฏฺฐา ตียา
 อเสฏฺฐา ตียา เณวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา ๑ ทสยตนา ปริตฺตา ทวาย
 ตนา ตียา ปริตฺตา ตียา มหคฺคตา ตียา อปฺปมาณา ๑ ทสย
 ตนา อนารมฺมณา ทวายตนา ตียา ปริตฺตารมฺมณา ตียา
 มหคฺคตารมฺมณา ตียา อปฺปमानารมฺมณา ตียา น วตฺตพฺพา
 ปริตฺตารมฺมณาติปิ มหคฺคตารมฺมณาติปิ อปฺปमानารมฺมณาติปิ ๑
 ทสยตนา มชฺฌิมา ทวายตนา ตียา หีนา ตียา มชฺฌิมา ตียา
 ปถฺตา ๑ ทสยตนา อนิยตา ทวายตนา ตียา มิจฺฉิตฺตนิยตา
 ตียา สมฺมุตฺตนิยตา ตียา อนิยตา ๑ ทสยตนา อนารมฺมณา
 ทวายตนา ตียา มคฺคตารมฺมณา ตียา มคฺคเหตุกา ตียา มคฺคาธิปติโน
 ตียา น วตฺตพฺพา มคฺคตารมฺมณาติปิ มคฺคเหตุกาติปิ มคฺคาธิปติ
 โนติปิ ๑ ปณฺจายตนา ตียา อปฺปนฺหา ตียา อปฺปาทิโน น
 วตฺตพฺพา อนปฺปนฺหาติ สทฺทายตนา ตียา อปฺปนฺหา ตียา อนปฺ
 ปนฺหา น วตฺตพฺพา อปฺปาทิโน ปณฺจายตนา ตียา อปฺปนฺหา ตียา
 อนปฺปนฺหา ตียา อปฺปาทิโน รมฺมายคฺคํ ตียา อปฺปนฺหา ตียา
 อนปฺปนฺหา ตียา อปฺปาทิโน น วตฺตพฺพา อปฺปนฺหานฺติปิ อนปฺปนฺหานฺติปิ
 อปฺปาทิณํ ๑ เอกาทสยตนา ตียา อตฺถตา ตียา อนาคตา ตียา
 ปจฺจุปฺปนฺหา รมฺมายคฺคํ ตียา อตฺถํ ตียา อนาคํ ตียา ปจฺจุ
 ปนฺหา ตียา น วตฺตพฺพา อตฺถคฺคณฺติปิ อนาคคฺคณฺติปิ ปจฺจุ
 ปนฺหานฺติปิ ๑ ทสยตนา อนารมฺมณา ทวายตนา ตียา อตฺถตารมฺมณา ตียา

อนาคตารมมณา ตียา ปจฺจุปปนฺนารมมณา ตียา น วตฺตพฺพา
 อตฺตํการมมณาติมี อนาคตารมมณาติมี ปจฺจุปปนฺนารมมณาติมี ตียา
 อชฺฌมคฺคา ตียา พหิทฺฐา ตียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา ฯ ทถายตนา
 อนารมมณา ทฺวายตนา ตียา อชฺฌมคฺคการมมณา ตียา พหิทฺฐา-
 รมมณา ตียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมมณา ตียา น วตฺตพฺพา อชฺฌมคฺคา-
 รมมณาติมี พหิทฺฐารมมณาติมี อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมมณาติมี ฯ ฐปา-
 ยคํ สนิทฺธสฺสณฺณปฺปฏิจฺฉํ ทฺวายตนา อนิทฺธสฺสณฺณปฺปฏิจฺฉา ทฺวายตนา
 อนิทฺธสฺสณฺณปฺปฏิจฺฉา ฯ

[๓๐๓] เอกาทถายตนา น เหตุ รมฺมายคํ ตียา เหตุ ตียา น
 เหตุ ฯ ทถายตนา อเหตุกา ทฺวายตนา ตียา สเหตุกา ตียา อเหตุกา ฯ
 ทถายตนา เหตุวิปฺปยุตฺตา ทฺวายตนา ตียา เหตุสมฺปยุตฺตา ตียา
 เหตุวิปฺปยุตฺตา ฯ ทถายตนา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาคิมิ
 สเหตุกา เจว น จ เหตุคิมิ มนายคํ น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว
 สเหตุกญฺจาทิ ตียา สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพํ
 สเหตุกญฺเจว น จ เหตุติ รมฺมายคํ ตียา เหตุ เจว สเหตุกญฺจ
 ตียา สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว สเหตุกญฺ-
 จาคิมิ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุคิมิ ฯ ทถายตนา น วตฺตพฺพา
 เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาคิมิ เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุคิมิ
 มนายคํ น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจาทิ ตียา เหตุ-
 สมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว

น จ เหตุติ ฌมฺมายตน์ ตียา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตญจ
 ตียา เหตุสมฺปยุตฺตญเจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว
 เหตุสมฺปยุตฺตญจาทิปี เหตุสมฺปยุตฺตญเจว น จ เหตุติปี ฯ ทถายตนา
 น เหตุ อเหตุกา มนายตน์ ตียา น เหตุ สเหตุกํ ตียา น
 เหตุ อเหตุกํ ฌมฺมายตน์ ตียา น เหตุ สเหตุกํ ตียา น เหตุ
 อเหตุกํ ตียา น วตฺตพฺพํ น เหตุ สเหตุกฺกนฺติปี น เหตุ อเหตุกฺกนฺติปี ฯ

[๓๐๔] เอกาทถายตนา สंपฺปจฺจยา ฌมฺมายตน์ ตียา สंप-
 ฺปจฺจยํ ตียา สंपฺปจฺจยํ ฯ เอกาทถายตนา สงฺขตา ฌมฺมายตน์
 ตียา สงฺขตํ ตียา สสงฺขตํ ฯ เอกาทถายตนา อนิทฺถํนา รุปายตน์
 สนิทฺถํนา ฯ ทถายตนา สंपฺปฏฺฐา ทวายตนา สंपฺปฏฺฐา ฯ
 ทถายตนา รุปา มนายตน์ อรูปํ ฌมฺมายตน์ ตียา รุปํ ตียา
 อรูปํ ฯ ทถายตนา โลกียา ทวายตนา ตียา โลกียา ตียา
 โลกฺกคฺครา ฯ เกณจิ วิญฺญเญยฺยา เกณจิ น วิญฺญเญยฺยา ฯ

[๓๐๕] เอกาทถายตนา โน อาสวํ ฌมฺมายตน์ ตียา อาสวโ
 ตียา โน อาสวโ ฯ ทถายตนา สาสวํ ทวายตนา ตียา สาสวํ
 ตียา อนาสวํ ฯ ทถายตนา อาสววิปฺปยุตฺตา ทวายตนา ตียา
 อาสวสมฺปยุตฺตา ตียา อาสววิปฺปยุตฺตา ฯ ทถายตนา น วตฺตพฺพา
 อาสวํ เจว สาสวํ จาติ สาสวํ เจว โน จ อาสวํ มนายตน์
 น วตฺตพฺพํ อาสวโ เจว สาสวณฺญจาทิ ตียา สาสวณฺญเจว โน จ
 อาสวโ ตียา น วตฺตพฺพํ สาสวณฺญเจว โน จ อาสวโติ ฌมฺมายตน์

ธียา อาสว เจว สาสวณฺญสฺส ธียา สาสวณฺญเจว โน ๑ อาสว ธียา
 น วคฺคตพฺพํ อาสว เจว สาสวณฺญจาทิมี สาสวณฺญเจว โน ๑ อาสวโวลิตี ๑
 ทส่ายคณา น วคฺคตพฺพํ อาสว เจว อาสวสํปยุตฺตา จาทิมี อาสว-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ อาสวโวลิตี มหายคณํ น วคฺคตพฺพํ อาสว เจว
 อาสวสํปยุตฺตญฺจาทิ ธียา อาสวสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ อาสว
 ธียา น วคฺคตพฺพํ อาสวสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ อาสวโวลิตี ฐมฺมยคณํ
 ธียา อาสว เจว อาสวสํปยุตฺตญฺส ธียา อาสวสํปยุตฺตญฺเจว
 โน ๑ อาสว ธียา น วคฺคตพฺพํ อาสว เจว อาสวสํปยุตฺตญฺจาทิมี
 อาสวสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ อาสวโวลิตี ๑ ทส่ายคณา อาสววิปฺป-
 ยุตฺตสํสวาท ทส่ายคณา ธียา อาสววิปฺปยุตฺตสํสวาท ธียา อาสว-
 วิปฺปยุตฺตอนาสวาท ธียา น วคฺคตพฺพํ อาสววิปฺปยุตฺตสํสวาทิมี
 อาสววิปฺปยุตฺตอนาสวาทิมี ๑

[๓๐๖] เอกาทส่ายคณา โน สญฺโฆชนา ฐมฺมยคณํ ธียา
 สญฺโฆชนํ ธียา โน สญฺโฆชนํ ๑ ทส่ายคณา สญฺโฆชนียา ทส่ายคณา
 ธียา สญฺโฆชนียา ธียา อสญฺโฆชนียา ๑ ทส่ายคณา สญฺโฆชน-
 วิปฺปยุตฺตา ทส่ายคณา ธียา สญฺโฆชนสํปยุตฺตา ธียา สญฺโฆ-
 ชนวิปฺปยุตฺตา ๑ ทส่ายคณา น วคฺคตพฺพํ สญฺโฆชนา เจว สญฺโฆชนียา
 จาทิ สญฺโฆชนียา เจว โน ๑ สญฺโฆชนา มหายคณํ น วคฺคตพฺพํ
 สญฺโฆชนญฺเจว สญฺโฆชนียญฺจาทิ ธียา สญฺโฆชนียญฺเจว โน ๑
 สญฺโฆชนํ ธียา น วคฺคตพฺพํ สญฺโฆชนียญฺเจว โน ๑ สญฺโฆชนนฺติ

ขมูมายตนํ สียา สณฺโณชนณฺเจว สณฺโณชนนิยฺมจฺ สียา สณฺโณ-
 ชนนิยฺมเจว โน จ สณฺโณชนํ สียา น วตฺตพฺพํ สณฺโณชนณฺเจว
 สณฺโณชนนิยฺมจาทิมี สณฺโณชนนิยฺมเจว โน จ สณฺโณชนนฺติมี ฯ
 ทถายคณา น วตฺตพฺพา สณฺโณชนา เจว สณฺโณชนสํปยุตฺตา
 จาทิมี สณฺโณชนสํปยุตฺตา เจว โน จ สณฺโณชนาติมี มนายนฺ
 น วตฺตพฺพํ สณฺโณชนณฺเจว สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺจาทิ สียา
 สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺเจว โน จ สณฺโณชนํ สียา น วตฺตพฺพํ
 สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺเจว โน จ สณฺโณชนนฺติ ขมูมายตนํ สียา
 สณฺโณชนณฺเจว สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺจ สียา สณฺโณชนสํปยุตฺ-
 ตญฺเจว โน จ สณฺโณชนํ สียา น วตฺตพฺพํ สณฺโณชนณฺเจว
 สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺจาทิมี สณฺโณชนสํปยุตฺตญฺเจว โน จ สณฺโณ-
 ชนนฺติมี ฯ ทถายคณา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียา ทวายนฺ
 สียา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียา สียา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺต-
 อสณฺโณชนียา สียา น วตฺตพฺพา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชน-
 ยาทิมี สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตอสณฺโณชนียาทิมี ฯ

[๑๐๘] เอกาทถายคณา โน คณฺถา ขมูมายตนํ สียา คณฺโถ สียา
 โน คณฺโถ ฯ ทถายคณา คณฺถนียา ทวายนฺ สียา คณฺถนียา สียา
 อคณฺถนียา ฯ ทถายคณา คณฺถวิปฺปยุตฺตา ทวายนฺ สียา คณฺถ-
 สํปยุตฺตา สียา คณฺถวิปฺปยุตฺตา ฯ ทถายคณา น วตฺตพฺพา คณฺถา
 เจว คณฺถนียา จาทิ คณฺถนียา เจว โน จ คณฺถา มนายนฺ น

วตฺตพฺพํ คณฺโถ เจว คณฺถนียญฺจาทิ ตียา คณฺถนียญฺเจว โน ๑
 คณฺโถ ตียา น วตฺตพฺพํ คณฺถนียญฺเจว โน ๑ คณฺโถติ สมฺมายนํ
 ตียา คณฺโถ เจว คณฺถนียญฺจ ตียา คณฺถนียญฺเจว โน ๑ คณฺโถ ตียา
 น วตฺตพฺพํ คณฺโถ เจว คณฺถนียญฺจาทิมิ คณฺถนียญฺเจว โน ๑ คณฺโถ-
 ติมิ ๑ ทถายตนา น วตฺตพฺพํ คณฺถา เจว คณฺถสํปยุตฺตา จาทิมิ
 คณฺถสํปยุตฺตา เจว โน ๑ คณฺถาทิมิ มนายนํ น วตฺตพฺพํ คณฺโถ
 เจว คณฺถสํปยุตฺตญฺจาทิ ตียา คณฺถสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ คณฺโถ
 ตียา น วตฺตพฺพํ คณฺถสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ คณฺโถติ สมฺมายนํ
 ตียา คณฺโถ เจว คณฺถสํปยุตฺตญฺจ ตียา คณฺถสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑
 คณฺโถ ตียา น วตฺตพฺพํ คณฺโถ เจว คณฺถสํปยุตฺตญฺจาทิมิ คณฺถ-
 สํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ คณฺโถติมิ ๑ ทถายตนา คณฺถวิปฺปยุตฺตคณฺถนียา
 ทถายตนา ตียา คณฺถวิปฺปยุตฺตคณฺถนียา ตียา คณฺถวิปฺปยุตฺตคณฺถนียา
 ตียา น วตฺตพฺพํ คณฺถวิปฺปยุตฺตคณฺถนียาทิมิ คณฺถวิปฺปยุตฺตคณฺถ-
 นียาทิมิ ๑

[๓๐๘] เอกาทถายตนา โน โธฆา ๑เป ๑ โน โยคา ๑เป ๑ โน
 นีวรณา สมฺมายนํ ตียา นีวรณํ ตียา โน นีวรณํ ๑ ทถายตนา
 นีวรณียา ทถายตนา ตียา นีวรณียา ตียา อนีวรณียา ๑ ทถายตนา
 นีวรณวิปฺปยุตฺตา ทถายตนา ตียา นีวรณสํปยุตฺตา ตียา นีวรณ-
 วิปฺปยุตฺตา ๑ ทถายตนา น วตฺตพฺพํ นีวรณา เจว นีวรณียา จาติ
 นีวรณียา เจว โน ๑ นีวรณา มนายนํ น วตฺตพฺพํ นีวรณญฺเจว

นีวรณียญจาติ สียา นีวรณียญเจว โห ๑ นีวรณํ สียา น วุตตัพพะ
 นีวรณียญเจว โห ๑ นีวรณนุติ ฌมฺมายคณํ สียา นีวรณญเจว
 นีวรณียญจ สียา นีวรณียญเจว โห ๑ นีวรณํ สียา น วุตตัพพะ
 นีวรณญเจว นีวรณียญจาติบี นีวรณียญเจว โห ๑ นีวรณนุติบี ฯ
 ทถายตนา น วุตตัพพา นีวรณา เจว นีวรณสํปยุตฺตา จาติบี
 นีวรณสํปยุตฺตา เจว โห ๑ นีวรณาติบี มนายคณํ น วุตตัพพะ
 นีวรณญเจว นีวรณสํปยุตฺตญจาติ สียา นีวรณสํปยุตฺตญเจว
 โห ๑ นีวรณํ สียา น วุตตัพพะ นีวรณสํปยุตฺตญเจว โห ๑ นีวรณนุติ
 ฌมฺมายคณํ สียา นีวรณญเจว นีวรณสํปยุตฺตญจ สียา นีวรณ-
 สํปยุตฺตญเจว โห ๑ นีวรณํ สียา น วุตตัพพะ นีวรณญเจว นีวรณ-
 สํปยุตฺตญจาติบี นีวรณสํปยุตฺตญเจว โห ๑ นีวรณนุติบี ฯ ทถาย-
 ตนา นีวรณวิปยุตฺตนีวรณียา ทถายตนา สียา นีวรณวิปยุตฺต-
 นีวรณียา สียา นีวรณวิปยุตฺตอนีวรณียา สียา น วุตตัพพา
 นีวรณวิปยุตฺตนีวรณียาติบี นีวรณวิปยุตฺตอนีวรณียาติบี ฯ

[๓๐๘] เอกาทถายตนา โห ปรามาธํ ฌมฺมายคณํ สียา ปรา-
 มาโส สียา โห ปรามาโส ฯ ทถายตนา ปรามญฺสา ทถายตนา
 สียา ปรามญฺสา สียา อปรามญฺสา ฯ ทถายตนา ปรามาสํวิปยุตฺตา
 มนายคณํ สียา ปรามาสํสํปยุตฺตํ สียา ปรามาสํวิปยุตฺตํ ฌมฺมาย-
 คณํ สียา ปรามาสํสํปยุตฺตํ สียา ปรามาสํวิปยุตฺตํ สียา น
 วุตตัพพะ ปรามาสํสํปยุตฺตนุติบี ปรามาสํวิปยุตฺตนุติบี ฯ ทถายตนา

ន វត្ថុតុល្យា បរាមាថា ទេវ បរាមនុស្សា ភាគី បរាមនុស្សា ទេវ ណ ។
 បរាមាថា អនាមតនំ ន វត្ថុតុល្យា បរាមាថា ទេវ បរាមនុស្សាភាគី
 តិយា បរាមនុស្សាទេវ ណ ។ បរាមាថា តិយា ន វត្ថុតុល្យា បរាមនុស្សា-
 ទេវ ណ ។ បរាមាថា តិ ធម្មនាមតនំ តិយា បរាមាថា ទេវ បរា-
 មនុស្សា តិយា បរាមនុស្សាទេវ ណ ។ បរាមាថា តិយា ន វត្ថុតុល្យា
 បរាមាថា ទេវ បរាមនុស្សាភាគី បរាមនុស្សាទេវ ណ ។ បរាមា-
 ថា តិយា ។ តតាយតនា បរាមាថាវិប្បយុត្តបរាមនុស្សា តុល្យាតនា តិយា
 បរាមាថាវិប្បយុត្តបរាមនុស្សា តិយា បរាមាថាវិប្បយុត្តបរាមនុស្សា
 តិយា ន វត្ថុតុល្យា បរាមាថាវិប្បយុត្តបរាមនុស្សាភាគី បរាមាថាវិប្ប-
 យុត្តបរាមនុស្សាភាគី ។

[៣៣០] តតាយតនា ឧបាសម្ពុទ្ធា អនាមតនំ ឧបាសម្ពុទ្ធ ធម្មនាម-
 តនំ តិយា ឧបាសម្ពុទ្ធ តិយា ឧបាសម្ពុទ្ធ ។ អនាមតនំ ភិក្ខុ ខេកា-
 តតាយតនា ណ ភិក្ខុ ។ ខេកាតតាយតនា ខេកាភិក្ខុ ធម្មនាមតនំ
 តិយា ភិក្ខុ តិយា ខេកាភិក្ខុ ។ តតាយតនា ភិក្ខុវិប្បយុត្តា ធម្មនាម-
 តនំ តិយា ភិក្ខុវិប្បយុត្ត តិយា ភិក្ខុវិប្បយុត្ត អនាមតនំ ន វត្ថុតុល្យា
 ភិក្ខុតេន ឧប្បយុត្តន្តិយំ ភិក្ខុតេន វិប្បយុត្តន្តិយំ ។ តតាយតនា ភិក្ខុ-
 វិប្បយុត្តន្ត ធម្មនាមតនំ តិយា ភិក្ខុវិប្បយុត្តន្ត តិយា ភិក្ខុវិប្បយុត្តន្ត អនាម-
 តនំ ន វត្ថុតុល្យា ភិក្ខុតេន វិប្បយុត្តន្តិយំ ភិក្ខុតេន វិប្បយុត្តន្តិយំ ។ ធម្មនា
 ណ ភិក្ខុវិប្បយុត្តន្ត ធម្មនា តិយា ភិក្ខុវិប្បយុត្តន្ត តិយា ណ ភិក្ខុ-
 វិប្បយុត្តន្ត ។ ខេកាតតាយតនា ណ ភិក្ខុវិប្បយុត្តន្ត ធម្មនាមតនំ តិយា

จิตฺตํหฺมํ ตึยา โน จิตฺตํหฺมํ ๑ เอกาทสํายคณา โน จิตฺตานุปริวคฺติโน
 รมฺมํายคณํ ตึยา จิตฺตานุปริวคฺติ ตึยา โน จิตฺตานุปริวคฺติ ๑
 เอกาทสํายคณา โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํ รมฺมํายคณํ ตึยา จิตฺต-
 ตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํ ตึยา โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํ ๑ เอกาทสํายคณา
 โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํหฺมํโน รมฺมํายคณํ ตึยา จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺ-
 จฺจํหฺมํ ตึยา โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํหฺมํ ๑ เอกาทสํายคณา
 โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํหฺมํนุปริวคฺติโน รมฺมํายคณํ ตึยา จิตฺตตํสํญฺส-
 มฺมฺจฺจํหฺมํนุปริวคฺติ ตึยา โน จิตฺตตํสํญฺสํมฺมฺจฺจํหฺมํนุปริวคฺติ ๑
 ฉายคณา อชฺฌณคฺคิกา ฉายคณา พาหิรา ๑ นวายคณา อุปาทา
 ทฺวํายคณา นุปาทา รมฺมํายคณํ ตึยา อุปาทา ตึยา นุปาทา ๑
 ปณฺจายคณา อุปาทีนุมา ตํทฺทํายคณํ อนุปาทีนุํ ฉายคณา ตึยา
 อุปาทีนุมา ตึยา อนุปาทีนุมา ๑

[๓๓๓] เอกาทสํายคณา นุปาทานา รมฺมํายคณํ ตึยา อุปาทานํ
 ตึยา นุปาทานํ ๑ ทสํายคณา อุปาทานิยา ทฺวํายคณา ตึยา อุปาทา-
 นิยา ตึยา อนุปาทานิยา ๑ ทสํายคณา อุปาทานวิปฺปยุคฺตา ทฺวํายคณา
 ตึยา อุปาทานสํปฺปยุคฺตา ตึยา อุปาทานวิปฺปยุคฺตา ๑ ทสํายคณา
 น วตฺตพฺพํ อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จาติ อุปาทานิยา เจว
 โน จ อุปาทานา รมฺมํายคณํ น วตฺตพฺพํ อุปาทานญฺเจว อุปาทานิ-
 ยญฺจาติ ตึยา อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานํ ตึยา น วตฺตพฺพํ
 อุปาทานิยญฺเจว โน จ อุปาทานนฺติ รมฺมํายคณํ ตึยา อุปาทานญ-

๑ กิเลสา มนายนํ น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว' สงฺกิลេสีกณฺจาคิ
 สียา สงฺกิลេสีกณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น วตฺตพฺพํ สงฺกิลេสีกณฺเจว
 โน ๑ กิเลโสคิ ชมฺมายนํ สียา กิเลโส เจว สงฺกิลេสีกณฺจ สียา
 สงฺกิลេสีกณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว สงฺกิลे-
 สีกณฺจาคิมิ สงฺกิลេสีกณฺเจว โน ๑ กิเลโสคิมิ ๑ ทฬายคณา น
 วตฺตพฺพวา กิเลสา เจว สงฺกิลิตฺฐสา จาคิมิ สงฺกิลิตฺฐสา เจว โน ๑
 กิเลสาคิมิ มนายนํ น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว สงฺกิลิตฺฐจณฺจาคิ
 สียา สงฺกิลิตฺฐจณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น วตฺตพฺพํ สงฺกิลิตฺฐจณฺเจว
 โน ๑ กิเลโสคิ ชมฺมายนํ สียา กิเลโส เจว สงฺกิลิตฺฐจณฺจ สียา
 สงฺกิลิตฺฐจณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว สงฺกิลิตฺฐ-
 จณฺจาคิมิ สงฺกิลิตฺฐจณฺเจว โน ๑ กิเลโสคิมิ ๑ ทฬายคณา น วตฺตพฺพวา
 กิเลสา เจว กิเลสํมฺปยุตฺตคา จาคิมิ กิเลสํมฺปยุตฺตคา เจว โน ๑
 กิเลสาคิมิ มนายนํ น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว กิเลสํมฺปยุตฺตณฺจาคิ
 สียา กิเลสํมฺปยุตฺตณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น วตฺตพฺพํ กิเลสํมฺป-
 ยุตฺตณฺเจว โน ๑ กิเลโสคิ ชมฺมายนํ สียา กิเลโส เจว กิเลส-
 ํมฺปยุตฺตณฺจ สียา กิเลสํมฺปยุตฺตณฺเจว โน ๑ กิเลโส สียา น
 วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว กิเลสํมฺปยุตฺตณฺจาคิมิ กิเลสํมฺปยุตฺตณฺเจว
 โน ๑ กิเลโสคิมิ ๑ ทฬายคณา กิเลสํมฺปยุตฺตสงฺกิลેสีกา ทฬายคณา
 สียา กิเลสํมฺปยุตฺตสงฺกิลેสีกา สียา กิเลสํมฺปยุตฺตสงฺกิลેสีกา
 สียา น วตฺตพฺพวา กิเลสํมฺปยุตฺตสงฺกิลેสีกาคิมิ กิเลสํมฺปยุตฺต-

อสังกิตเตตีกาติบี ๑

[๑๓๓] ทส่ายตนา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ทฺวายตนา ตียา
 ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ตียา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ๑ ทส่ายตนา
 น ภาวณาย ปหาตพฺพา ทฺวายตนา ตียา ภาวณาย ปหาตพฺพา ตียา
 น ภาวณาย ปหาตพฺพา ๑ ทส่ายตนา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา
 ทฺวายตนา ตียา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ตียา น ทสฺสเนน ปหา-
 ตพฺพเหตุกา ๑ ทส่ายตนา น ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา ทฺวายตนา
 ตียา ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา ตียา น ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา ๑
 ทส่ายตนา อวิตกฺกา ทฺวายตนา ตียา อวิตกฺกา ตียา อวิตกฺกา ๑
 ทส่ายตนา อวิจารา ทฺวายตนา ตียา อวิจารา ตียา อวิจารา ๑
 ทส่ายตนา อปฺปํติกา ทฺวายตนา ตียา อปฺปํติกา ตียา อปฺปํติกา ๑
 ทส่ายตนา น ปฺปิตฺตํหคฺคา ทฺวายตนา ตียา ปฺปิตฺตํหคฺคา ตียา น
 ปฺปิตฺตํหคฺคา ๑ ทส่ายตนา น สฺสํสํหคฺคา ทฺวายตนา ตียา สฺสํสํหคฺคา
 ตียา น สฺสํสํหคฺคา ๑ ทส่ายตนา น อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคา ทฺวายตนา
 ตียา อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคา ตียา น อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคา ๑ ทส่ายตนา กามา-
 วจฺรา ทฺวายตนา ตียา กามาวจฺรา ตียา น กามาวจฺรา ๑ ทส่าย-
 ตนา น รุปาวจฺรา ทฺวายตนา ตียา รุปาวจฺรา ตียา น รุปาวจฺรา ๑
 ทส่ายตนา น อรุปาวจฺรา ทฺวายตนา ตียา อรุปาวจฺรา ตียา น
 อรุปาวจฺรา ๑ ทส่ายตนา ปริยาปนฺนา ทฺวายตนา ตียา ปริยาปนฺนา
 ตียา อปริยาปนฺนา ๑ ทส่ายตนา อนิยุยานิกา ทฺวายตนา ตียา

นิยุยานิกา ตียา อนิยุยานิกา ๑ ทถายตนา อนิยตา ทวายตนา ตียา
 นิยตา , ตียา อนิยตา ๑ ทถายตนา สตุตฺตรา ทวายตนา ตียา
 สตุตฺตรา ตียา อนุตฺตรา ๑ ทถายตนา อรณา ทวายตนา ตียา
 อรณา ตียา อรณาติ ๑

ปณฺหาปฺจจกั ๑

ชಾಯตวิภังโก สมคฺโค ๑

ธาตุวิภังโก

[๓๓๔] ฉ ธาตุโย ปจฺจวฺธาตุ ชาไปฺธาตุ เตโธธาตุ วาโยธาตุ
 อากาเสธาตุ วิญญานธาตุ ๑

[๓๓๕] ตตฺถ กตฺมา ปจฺจวฺธาตุ ปจฺจวฺธาตุทฺวํ อตฺถิ อชฺฌตฺติกา
 อตฺถิ พาหิรา ๑ ตตฺถ กตฺมา อชฺฌตฺติกา ปจฺจวฺธาตุ ยํ อชฺฌตฺตํ
 ปจฺจจตฺตํ กกฺขฬํ ชฺริคตํ กกฺขฬตฺตํ กกฺขฬภาโว อชฺฌตฺตํ อูปาทินฺนํ
 เตยฺยถํ เกสา โดมา นขา ทนฺตา คฺโง มถํ นฺหารุ อฏฺฐํ
 อฏฺฐจิมิณฺฐํ วฏฺกํ หทยํ ยกนํ ทิโถมกํ ปัทมํ ปปฺผาฬํ อนฺตํ
 อนฺตคฺคณฺ อูทริยํ กรีถํ ยํ วา ปณฺณณฺมมี อตฺถิ อชฺฌตฺตํ ปจฺจจตฺตํ
 กกฺขฬํ ชฺริคตํ กกฺขฬตฺตํ กกฺขฬภาโว อชฺฌตฺตํ อูปาทินฺนํ ขยํ
 วุจฺจติ อชฺฌตฺติกา ปจฺจวฺธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา พาหิรา ปจฺจวฺธาตุ
 ยํ พาหิรํ กกฺขฬํ ชฺริคตํ กกฺขฬตฺตํ กกฺขฬภาโว พหิทฺธา อนูปาทินฺนํ

เสยฺยถํ อย โส ติปฺ สํ ธรรมํ มุคฺตา มณิ เวหฺริโย
 สงฺโฆ สิตา ปวฬํ รัชํ ชาตฺรํ โสหิตฺตํโค มถารคตฺตํ ติณฺ
 กฺขจํ สกฺขรา กถา ภูมि ปาสาโน ปพฺพโต ยํ ภา ปนณฺณมฺบิ
 อคฺติ พาหิรํ กฺกขฬํ ฆริทํ กฺกขฬคฺตํ กฺกขฬภาโว พหิทฺธา
 อนฺูปาทินฺนํ อยํ อจฺจุติ พาหิรา ปจฺจวฺชาตฺ ๑ ยา ๑ อชฺฌมคฺติกา
 ปจฺจวฺชาตฺ ยา ๑ พาหิรา ปจฺจวฺชาตฺ ตเทกชฺฌมํ อภิสํญญหิตฺวา
 อภิสํญญิตฺวา อยํ อจฺจุติ ปจฺจวฺชาตฺ ๑

[๓๑๖] ตตฺถ กตฺมา อาโปชาตฺ อาโปชาตฺทวฺยํ อคฺติ อชฺฌมคฺติกา
 อคฺติ พาหิรา ๑ ตตฺถ กตฺมา อชฺฌมคฺติกา อาโปชาตฺ ยํ อชฺฌมคฺตํ
 ปจฺจุคฺตํ อาโป อาโปคฺตํ เสนฺโห เสนฺหคฺตํ พนฺชนคฺตํ รูปสฺส
 อชฺฌมคฺตํ อฺูปาทินฺนํ เสยฺยถํ มิตฺตํ เสนฺหํ ปพฺพโต โสหิตํ เถโท
 เมโท อสฺสํ ๑ตา เถโธ สํฆาณิกา สติกา มุคฺตํ ยํ ภา
 ปนณฺณมฺบิ อคฺติ อชฺฌมคฺตํ ปจฺจุคฺตํ อาโป อาโปคฺตํ เสนฺโห
 เสนฺหคฺตํ พนฺชนคฺตํ รูปสฺส อชฺฌมคฺตํ อฺูปาทินฺนํ อยํ อจฺจุติ
 อชฺฌมคฺติกา อาโปชาตฺ ๑ ตตฺถ กตฺมา พาหิรา อาโปชาตฺ ยํ
 พาหิรํ อาโป อาโปคฺตํ เสนฺโห เสนฺหคฺตํ พนฺชนคฺตํ รูปสฺส พหิทฺธา
 อนฺูปาทินฺนํ เสยฺยถํ มุตฺรโส ฆนฺทรโส ตจฺรโส ปตฺตฺรโส
 ปฺปฺปฺรโส ผตฺรโส ฐิรํ ทริ สํปฺปิ นวณฺติ เตถ มรฺ ฆาณิกํ
 ภูมฺมานิ ภา อุกฺกานิ อนฺนคฺติกฺขานิ ภา ยํ ภา ปนณฺณมฺบิ อคฺติ
 พาหิรํ อาโป อาโปคฺตํ เสนฺโห เสนฺหคฺตํ พนฺชนคฺตํ รูปสฺส พหิทฺธา

อนุปาทินัน อัย วุจฺจติ พาหิรา ชาโปธาคฺ ๑ ยา ๑ อชฺฌตฺติกา
 ชาโปธาคฺ ยา ๑ พาหิรา ชาโปธาคฺ ตเทกขฺฌํ อภิสํญญหิตฺวา
 อภิสังขิปปิตฺวา อัย วุจฺจติ ชาโปธาคฺ ๑

[๓๓๗] ตตฺถ กตฺมา เตโธธาคฺ เตโธธาคฺทวํ อตฺถิ อชฺฌตฺติกา
 อตฺถิ พาหิรา ๑ ตตฺถ กตฺมา อชฺฌตฺติกา เตโธธาคฺ ยํ อชฺฌตฺ
 ปจฺจตฺเต เตโธ เตโธทํ อุตฺตมา อุตฺตมกตํ อุตฺตมํ อุตฺตมกตํ อชฺฌตฺ
 อนุปาทินัน เสงฺฆยถํ เยน ๑ สมนุคฺคปฺปติ เยน ๑ ชีวติ เยน
 ๑ ปริทฺยหติ เยน ๑ อตฺถิปปิตฺวา ยิตฺถายิตํ ตมฺวา ปริณามํ กจฺจติ
 ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ อชฺฌตฺ ปจฺจตฺเต เตโธ เตโธทํ
 อุตฺตมา อุตฺตมกตํ อุตฺตมํ อุตฺตมกตํ อชฺฌตฺ อนุปาทินัน อัย วุจฺจติ
 อชฺฌตฺติกา เตโธธาคฺ ๑ ตตฺถ กตฺมา พาหิรา เตโธธาคฺ ยํ
 พาหิรํ เตโธ เตโธทํ อุตฺตมา อุตฺตมกตํ อุตฺตมํ อุตฺตมกตํ พหิทฺธา
 อนุปาทินัน เสงฺฆยถํ กฏฺฐกฺติ สกฺกตฺติ กิณฺณกฺติ โคมยฺกฺติ
 กุสฺสกฺติ สกฺกการกฺติ อิทฺทกฺติ อคฺคิณฺณตาโป สฺวียณฺณตาโป กฏฺฐ-
 สณฺนิยยณฺณตาโป คิณฺณสณฺนิยยณฺณตาโป ฐณฺณสณฺนิยยณฺณตาโป ภาณฺมา-
 สณฺนิยยณฺณตาโป ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ พาหิรํ เตโธ เตโธทํ
 อุตฺตมา อุตฺตมกตํ อุตฺตมํ อุตฺตมกตํ พหิทฺธา อนุปาทินัน อัย วุจฺจติ
 พาหิรา เตโธธาคฺ ๑ ยา ๑ อชฺฌตฺติกา เตโธธาคฺ ยา ๑
 พาหิรา เตโธธาคฺ ตเทกขฺฌํ อภิสํญญหิตฺวา อภิสังขิปปิตฺวา อัย
 วุจฺจติ เตโธธาคฺ ๑

ยัม อชฺฐมคฺคํ ปจฺจุคฺคํ อากาโส อากาธคฺคํ อมฺ อมคฺคํ วิจโร
 วิจรคฺคํ อธมฺมญฺจํ มธฺโสโหหิตฺติ อชฺฐมคฺคํ อปาทินฺนํ เสดฺยถักํ
 กณฺณจฺฉิตฺทํ นาทจฺฉิตฺทํ มุขทวารํ เยน ฯ อตฺถปิยตฺถายิตถายิตํ
 อชฺโฆหริติ ยตฺถ ฯ อตฺถปิยตฺถายิตถายิตํ ธนฺตฺติจฺฉิตฺติ เยน ฯ
 อตฺถปิยตฺถายิตถายิตํ อโรภาคํ นิภฺจฺฉมิตฺติ ยัม วา ปนณฺณมฺมํ อตฺถ
 อชฺฐมคฺคํ ปจฺจุคฺคํ อากาโส อากาธคฺคํ อมฺ อมคฺคํ วิจโร วิจรคฺคํ
 อธมฺมญฺจํ มธฺโสโหหิตฺติ อชฺฐมคฺคํ อปาทินฺนํ อยัม อจฺจุจฺฉิตฺติ อชฺฐมคฺคิตฺติกา
 อากาธธาคฺ ๑ ตตฺถ กตฺมา พาทิรา อากาธธาคฺ ยัม พาทิรํ
 อากาโส อากาธคฺคํ อมฺ อมคฺคํ วิจโร วิจรคฺคํ อธมฺมญฺจํ จตฺตฺติ
 มหาภูเตหิ พหิตฺถา อปาทินฺนํ อยัม อจฺจุจฺฉิตฺติ พาทิรา อากาธธาคฺ ๑
 ยา ฯ อชฺฐมคฺคิตฺติกา อากาธธาคฺ ยา ฯ พาทิรา อากาธธาคฺ
 ตเทกชฺฉนฺ อภิสํญฺญหิตฺตฺวา อภิสํญฺญิตฺตฺวา อยัม อจฺจุจฺฉิตฺติ อากาธธาคฺ ๑

[๓๒๐] ตตฺถ กตฺมา วิญฺญาณธาคฺ จกฺขุวิญฺญาณธาคฺ โสค-
 วิญฺญาณธาคฺ ฆานวิญฺญาณธาคฺ ชิวหาวิญฺญาณธาคฺ กายวิญฺญาณ-
 ธาคฺ มโนวิญฺญาณธาคฺ อยัม อจฺจุจฺฉิตฺติ วิญฺญาณธาคฺ ๑

อิมํ น ธาคฺโย ๑

[๓๒๑] อปรามิ น ธาคฺโย สุตฺตธาคฺ ทฺถธาคฺ โสมนสฺสธาคฺ
 โทมนสฺสธาคฺ อฺเปกฺขธาคฺ อวิชฺฐธาคฺ ๑ ตตฺถ กตฺมา สุตฺตธาคฺ
 ยัม กายิกํ ธาคํ กายิกํ สุตฺตํ กายสํมสฺสธาคํ ธาคํ สุตฺตํ เวทียิตํ
 กายสํมสฺสธาคํ ธาคา สุตฺตา เวทนา อยัม อจฺจุจฺฉิตฺติ สุตฺตธาคฺ ๑ ตตฺถ

กตมา ทกฺขรชาตุ ยํ กายิกํ อสงฺาตํ กายิกํ ทกฺขรํ กายสํมฺมตฺตํ
 อสงฺาตํ ทกฺขรํ เวทียิตํ กายสํมฺมตฺตํ อสงฺาคา ทกฺขรํ เวทนา
 อยํ อฺจุจติ ทกฺขรชาตุ ๑ คคฺค กตมา โสมนตฺตํชาตุ ยํ เจตสิกํ
 สงฺาตํ เจตสิกํ ตฺวํ เจโตสํมฺมตฺตํ สงฺาตํ ตฺวํ เวทียิตํ เจโตสํมฺมตฺตํ
 สงฺาคา ตฺวํ เวทนา อยํ อฺจุจติ โสมนตฺตํชาตุ ๑ คคฺค กตมา
 โทมนตฺตํชาตุ ยํ เจตสิกํ อสงฺาตํ เจตสิกํ ทกฺขรํ เจโตสํมฺมตฺตํ
 อสงฺาตํ ทกฺขรํ เวทียิตํ เจโตสํมฺมตฺตํ อสงฺาคา ทกฺขรํ เวทนา
 อยํ อฺจุจติ โทมนตฺตํชาตุ ๑ คคฺค กตมา อฺเปกฺขารชาตุ ยํ
 เจตสิกํ เนวสงฺาตํ นาสตํ เจโตสํมฺมตฺตํ อทกฺขรมตฺตํ เวทียิตํ
 เจโตสํมฺมตฺตํ อทกฺขรมตฺตํ เวทนา อยํ อฺจุจติ อฺเปกฺขารชาตุ ๑
 คคฺค กตมา อวิชฺฐารชาตุ ยํ อณฺเฏวณํ อทตฺตํ ๑ เป ๑ อวิชฺฐา-
 ตฺตํ โมโห อทตฺตมฺมํ อยํ อฺจุจติ อวิชฺฐารชาตุ ๑ อิมํ น ชาตุโย ๑

[๓๒๒] อปรานี น ชาตุโย กามชาตุ พฺยาปาทชาตุ วิหิตฺตาชาตุ
 เนกขมฺมชาตุ อพฺยาปาทชาตุ อวิหิตฺตาชาตุ ๑ คคฺค กตมา กามชาตุ
 กามปฺปิตฺตํคฺค โค คคฺคโก วิคคฺคโก สงฺกปโป อปฺปนา พฺยปฺปนา
 เจตโส อภินิโรปนา มิจฺฉาสงฺกปโป อยํ อฺจุจติ กามชาตุ เหฏฺฐโต
 อวิจฺฉินฺนํ ปฺริยนฺตํ กริตฺวา อฺปฺริโต ปฺรนิมฺมิตฺตวตฺตํ เทเว อนฺโต
 กริตฺวา ยํ เขตฺตํ น ๑ นนฺตเร เขตฺตวาวจรา เขตฺต ปฺริยาปฺนนา
 ขนฺธชาตุอาຍကမ္မာ ၇ ပ္ပိ ၇ เวทနာ ၇ နဏ္ဍာ ၇ န္ဍာ ၇ ဘိဏ္ဍာ ၇

• [๓๐๐] ธรรมสงฺกม္ပိ ๒ โยโลเกတฺ ๑

อรุจติ กามธาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา พฺยาปาทธาตุ พฺยาปาทปฺปฏิสํยุตฺโต
 ตกฺโก วิตกฺโก ฯ เป ฯ มิจฺฉาสังกฺกโป อโย อรุจติ พฺยาปาทธาตุ
 ทสฺส
 ทสฺส
 โทโป ปโกโป สมนฺโกโป โทโส ปโทโส สมนฺโทโส จิตฺตสฺส
 พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โทโส กุชฺฌนา กุชฺฌนิคฺคตฺ โทโส ทฺธนา
 ทฺธิตฺตตฺติ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตฺตตฺติ วิโรโห ปฺปฏิจฺจโรโห
 จณฺทิกุกฺกํ อสฺสโรโป อนคฺคตฺมคฺคา จิตฺตสฺส อโย อรุจติ พฺยาปาท-
 ธาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา วิหิตฺถาธาตุ วิหิตฺถาปฺปฏิสํยุตฺโต ตกฺโก
 วิตกฺโก ฯ เป ฯ มิจฺฉาสังกฺกโป อโย อรุจติ วิหิตฺถาธาตุ อิชฺเชกฺกโจ
 ปาณินา วา เตหฺหฺหฺหฺนา วา ทณฺเฑน วา สํคฺเคน วา รชฺชชฺชา วา
 อณฺณตฺรณฺณตฺเรณ สํคฺเค วิเหเสติ ยา เอวฺวปา เหาณา วิเหเสนา
 หิตฺถา วิหิตฺถา โรธฺนา วิโรธฺนา ปฺรปฺปชาโต อโย อรุจติ วิหิตฺถาธาตุ ฯ
 ตตฺถ กตฺมา เนกขมฺมธาตุ เนกขมฺมปฺปฏิสํยุตฺโต ตกฺโก วิตกฺโก
 ฯ เป ฯ สมนฺมาสังกฺกโป อโย อรุจติ เนกขมฺมธาตุ สัพเพหิ กุสฺสา
 ธมฺมา เนกขมฺมธาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา อพฺยาปาทธาตุ อพฺยาปาท-
 ปฺปฏิสํยุตฺโต ตกฺโก วิตกฺโก ฯ เป ฯ สมนฺมาสังกฺกโป อโย อรุจติ
 อพฺยาปาทธาตุ ยา สํคฺเคสฺส
 เมตฺติ เมตฺตายนฺนา เมตฺตายนฺนิคฺคตฺติ
 เมตฺตา เจโตวิมฺมุตฺติ อโย อรุจติ อพฺยาปาทธาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา
 อวิหิตฺถาธาตุ อวิหิตฺถาปฺปฏิสํยุตฺโต ตกฺโก วิตกฺโก สังกฺกโป อปฺปนา
 พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรธนา สมนฺมาสังกฺกโป อโย อรุจติ อวิหิตฺถา-

โสตฺถาธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา ตฺถตฺถธาตุ โย ตฺถโต จตฺตุนฺนิ มหาภูตานิ
 อุปาทาย อนิทฺตฺตโน สํปฺปฏฺธิสฺส ๑เป ๑ ตฺถตฺถธาตุเปตฺถ อยํ อุกฺกุจฺติ
 ตฺถตฺถธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา โสตฺถวิญฺญาณธาตุ โสตฺถณฺจ ปฏฺิจฺจ
 ตฺถตฺถ ๑ อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายนฺ
 มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขณฺโห คชฺชา โสตฺถวิญฺญาณธาตุ อยํ
 อุกฺกุจฺติ โสตฺถวิญฺญาณธาตุ ๑

[๓๒๘] ตตฺถ กตฺมา ฆานธาตุ ยํ ฆานํ จตฺตุนฺนิ มหาภูตานิ
 อุปาทาย ปตฺตาโท ๑เป ๑ สํญฺโญ ทาโมเปโส อยํ อุกฺกุจฺติ
 ฆานธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา คณฺฐธาตุ โย คณฺโธ จตฺตุนฺนิ มหาภูตานิ
 อุปาทาย อนิทฺตฺตโน สํปฺปฏฺธิสฺส ๑เป ๑ คณฺฐธาตุเปตฺถ อยํ อุกฺกุจฺติ
 คณฺฐธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา ฆานวิญฺญาณธาตุ ฆานณฺจ ปฏฺิจฺจ
 คณฺเฐ ๑ อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายนฺ
 มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขณฺโห คชฺชา ฆานวิญฺญาณธาตุ อยํ
 อุกฺกุจฺติ ฆานวิญฺญาณธาตุ ๑

[๓๒๙] ตตฺถ กตฺมา ชิวฺหาธาตุ ยา ชิวฺหา จตฺตุนฺนิ มหาภูตานิ
 อุปาทาย ปตฺตาโท ๑เป ๑ สํญฺโญ ทาโมเปโส อยํ อุกฺกุจฺติ
 ชิวฺหาธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา รตฺถธาตุ โย รโส จตฺตุนฺนิ มหาภูตานิ
 อุปาทาย อนิทฺตฺตโน สํปฺปฏฺธิสฺส ๑เป ๑ รตฺถธาตุเปตฺถ อยํ อุกฺกุจฺติ
 รตฺถธาตุ ๑ ตตฺถ กตฺมา ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ ชิวฺหาณฺจ ปฏฺิจฺจ
 รตฺถ ๑ อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายนฺ

มณินทริยํ วิญญานํ วิญญานกฺขณฺโห คฺชชา ชิวหาวิญญานชาตุ
 ธมฺมํ อุกฺกุจฺติ ชิวหาวิญญานชาตุ ฯ

[๓๒๘] ตตฺถ กตฺมา กายชาตุ โย กาโย จตฺตุนํ มหาภูตानํ
 อุปาทาย ปตฺตาโห ฯ เป ฯ สฺสญฺโณ คาโมเปโต ธมฺมํ อุกฺกุจฺติ
 กายชาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา โสญฺสพฺพชาตุ ปสฺสวฺชาตุ ฯ เป ฯ
 โสญฺสพฺพชาตุเปตฺตา ธมฺมํ อุกฺกุจฺติ โสญฺสพฺพชาตุ ฯ ตตฺถ กตฺมา กาย-
 วิญญานชาตุ กายญฺจ ปฏิจฺจุ โสญฺสพฺเพ จ อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน
 มานตํ หทยํ ปณฺจวํ มโน มนายนฺตํ มณินทริยํ วิญญานํ วิญญานกฺ-
 ขณฺโห คฺชชา กายวิญญานชาตุ ธมฺมํ อุกฺกุจฺติ กายวิญญานชาตุ ฯ

[๓๓๐] ตตฺถ กตฺมา มโนชาตุ จกฺขุวิญญานชาตุยา อุปฺปชฺ-
 ชิตฺวา นิรุตฺตมฺนตฺรา อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานตํ หทยํ ปณฺจวํ
 มโน มนายนฺตํ มณินทริยํ วิญญานํ วิญญานกฺขณฺโห คฺชชา
 มโนชาตุ โสคฺวิญญานชาตุยา ฯ เป ฯ ขานวิญญานชาตุยา ฯ เป ฯ
 ชิวหาวิญญานชาตุยา ฯ เป ฯ กายวิญญานชาตุยา อุปฺปชฺชิตฺวา
 นิรุตฺตมฺนตฺรา อุปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานตํ หทยํ ปณฺจวํ
 มโน มนายนฺตํ มณินทริยํ วิญญานํ วิญญานกฺขณฺโห คฺชชา มโนชาตุ
 สฺพพฺพมฺเมตฺถ วา ปน ปจฺมตฺมมฺนนาหาโร ธมฺมํ อุกฺกุจฺติ มโนชาตุ ฯ
 ตตฺถ กตฺมา ฐมฺมชาตุ เวทนาภฺกฺขณฺโห สฺสญฺโณภฺกฺขณฺโห สฺงฺขารภฺกฺขณฺโห
 ยญฺจ รุปํ ธมฺมํ สฺสญฺโณ อุปฺปชฺชติ ฐมฺมายนฺตปฺริยาปนฺนํ อตฺตวฺชา
 จ ชาตุ ฯ ตตฺถ กตฺโม เวทนาภฺกฺขณฺโห เวทวิเชน เวทนาภฺกฺขณฺโห

ผัสสสัมปยุตโต ๑ ทวิเรน เวทนากุณฑโร อตฺถิ สเหตุโก อตฺถิ
 อเหตุโก ๑ ตวิเรน เวทนากุณฑโร อตฺถิ กุสโล อตฺถิ อกุสโล
 อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เหว พหุวิเรน เวทนากุณฑโร ๑ อยํ
 อจฺจุติ เวทนากุณฑโร ๑ คตฺถ กตโม สญฺญากุณฑโร ๑ เขกฺวิเรน
 สญฺญากุณฑโร ผัสสสัมปยุตโต ๑ ทวิเรน สญฺญากุณฑโร อตฺถิ
 สเหตุโก อตฺถิ อเหตุโก ๑ ตวิเรน สญฺญากุณฑโร อตฺถิ กุสโล
 อตฺถิ อกุสโล อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เหว พหุวิเรน สญฺญากุ-
 ณฺฑโร ๑ อยํ อจฺจุติ สญฺญากุณฑโร ๑ คตฺถ กตโม สงฺขารกุณฑโร
 เขกฺวิเรน สงฺขารกุณฑโร จิตฺตสัมปยุตโต ๑ ทวิเรน สงฺขารกุณฑโร
 อตฺถิ เหตุ อตฺถิ น เหตุ ๑ ตวิเรน สงฺขารกุณฑโร อตฺถิ กุสโล
 อตฺถิ อกุสโล อตฺถิ อพฺยาโกโต ๑ เป ๑ เหว พหุวิเรน สงฺขารกุณฑโร
 อยํ อจฺจุติ สงฺขารกุณฑโร ๑ คตฺถ กตมํ ฐมํ อนิทฺถํ อปฺปฏิจฺฉ
 รมฺมํ ยตนปฺปรีชาปณฺณํ อิตฺถินทฺริยํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร
 อิทํ อจฺจุติ ฐมํ อนิทฺถํ อปฺปฏิจฺฉ รมฺมํ ยตนปฺปรีชาปณฺณํ ๑
 คตฺถ กตมา อสงฺขตา ธาตุ ๑ ราคกุชโย โทสกุชโย โมหกุชโย
 อยํ อจฺจุติ อสงฺขตา ธาตุ ๑ อยํ อจฺจุติ รมฺมธฺมา ๑ คตฺถ
 กตมา มโนวิญฺญาณธฺมา จกฺขุวิญฺญาณธฺมา อปฺปชฺชติฯ
 นีรุตฺตมมฺหุตฺรา อปฺปชฺชติ มโนธฺมา มโนธฺมา นี อปฺปชฺชติฯ
 นีรุตฺตมมฺหุตฺรา อปฺปชฺชติ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ คชฺชา
 มโนวิญฺญาณธฺมา โสทวิญฺญาณธฺมา ๑ เป ๑ ฆานวิญฺญาณ-

ตียา ตุชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตา ตียา ทฺกฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตา
 ตียา อทฺกฺชฺมตฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตา รมฺมธาคฺ ตียา ตุชฺชา
 เวทนาย สมนฺยุตฺตา ตียา ทฺกฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตา ตียา
 อทฺกฺชฺมตฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตา ตียา น วคฺคพฺพา ตุชฺชา
 เวทนาย สมนฺยุตฺตาคิมิ ทฺกฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตาคิมิ อทฺกฺชฺม-
 ตฺชฺชา เวทนาย สมนฺยุตฺตาคิมิ ฯ ๑ ทธ ธาตุโย เนววิปากนวิปาก-
 รมฺมธมา ปณฺจ ธาตุโย วิปากา มโนธาคฺ ตียา วิปากา
 ตียา เนววิปากนวิปากรมฺมธมา เทว ธาตุโย ตียา วิปากา
 ตียา วิปากรมฺมธมา ตียา เนววิปากนวิปากรมฺมธมา ฯ ๑ ทธ
 ธาตุโย อุปาทินฺนุปาทานิยา ตฺททธาคฺ ธนุปาทินฺนุปาทานิยธ ปณฺจ
 ธาตุโย ตียา อุปาทินฺนุปาทานิยา ตียา ธนุปาทินฺนุปาทานิยา เทว
 ธาตุโย ตียา อุปาทินฺนุปาทานิยา ตียา ธนุปาทินฺนุปาทานิยา ตียา
 ธนุปาทินฺนุปาทานิยา ฯ ๑ โสฬส ธาตุโย อตฺถกิตฺติฐตฺถกิตฺเตตฺถกา
 เทว ธาตุโย ตียา ตฺถกิตฺติฐตฺถกิตฺเตตฺถกา ตียา อตฺถกิตฺติฐตฺถกิตฺเตตฺถกา
 ตียา อตฺถกิตฺติฐตฺถกิตฺเตตฺถกา ฯ ๑ ปนฺนรตฺ ธาตุโย อวิตฺกฺกตฺถวិการา
 มโนธาคฺ อวิตฺกฺกตฺถวิการา มโนวินฺญาณธาคฺ ตียา อวิตฺกฺกตฺถวิการา
 ตียา อวิตฺกฺกตฺถวิการมคฺคา ตียา อวิตฺกฺกตฺถวิการา รมฺมธาคฺ ตียา
 อวิตฺกฺกตฺถวิการา ตียา อวิตฺกฺกตฺถวิการมคฺคา ตียา อวิตฺกฺกตฺถวิการา
 ตียา น วคฺคพฺพา อวิตฺกฺกตฺถวิการาคิมิ อวิตฺกฺกตฺถวิการมคฺคาคิมิ อวิตฺกฺก-
 ตฺถวิการาคิมิ ฯ ๑ ทธ ธาตุโย น วคฺคพฺพา มิตฺติสํหคฺคาคิมิ ตฺถสํหคฺคาคิมิ

อุเปกฺขาสหคตาคิมี ปณฺจ ชาติโย อุเปกฺขาสหคตา กายวิญญาณ-
 ชาติ น ปิติดสหคตา ตียา สหคตาคิ น อุเปกฺขาสหคตา ตียา น
 วัตถุพฺพา สหคตาคิ เทว ชาติโย ตียา ปิติดสหคตา ตียา สหคตาคิ
 ตียา อุเปกฺขาสหคตา ตียา น วัตถุพฺพา ปิติดสหคตาคิมี สหคตาคิมี
 อุเปกฺขาสหคตาคิมี ฯ โสฬส ชาติโย เนวทสฺสเนน ภาวนายปหา-
 ตพฺพา เทว ชาติโย ตียา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ตียา ภาวนาย
 ปหาตพฺพา ตียา เนวทสฺสเนน ภาวนายปหาตพฺพา ฯ โสฬส ชาติโย
 เนวทสฺสเนน ภาวนายปหาตพฺพเหตุกา เทว ชาติโย ตียา ทสฺสเนน
 ปหาตพฺพเหตุกา ตียา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ตียา เนวทสฺสเนน
 ภาวนายปหาตพฺพเหตุกา ฯ โสฬส ชาติโย เนวอาจยคามิโน-
 อปจยคามิโน เทว ชาติโย ตียา อาจยคามิโน ตียา อปจยคา-
 มิโน ตียา เนวอาจยคามิโนน อปจยคามิโน ฯ โสฬส ชาติโย
 เนวเสกฺขานาเสกฺขา เทว ชาติโย ตียา เสกฺขา ตียา อเสกฺขา
 ตียา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ฯ โสฬส ชาติโย ปริตฺตา เทว
 ชาติโย ตียา ปริตฺตา ตียา มหคฺคตา ตียา อปฺปมาณา ฯ ทส
 ชาติโย อนารมฺมณา น ชาติโย ปริตฺตารมฺมณา เทว ชาติโย
 ตียา ปริตฺตารมฺมณา ตียา มหคฺคตารมฺมณา ตียา อปฺปมาณา-
 รมฺมณา ตียา น วัตถุพฺพา ปริตฺตารมฺมณาติมี มหคฺคตารมฺมณาติมี
 อปฺปมาณารมฺมณาติมี ฯ โสฬส ชาติโย มชฺฌิมา เทว ชาติโย
 ตียา ทินา ตียา มชฺฌิมา ตียา ปณฺศฺตา ฯ โสฬส ชาติโย อนิยตา

เทว ธาตุโย ตียา มิจฺจุตฺตนิยตา ตียา สมฺมตฺตนิยตา ตียา อนิยตา ฯ
 ทธ ธาตุโย อนารมฺมณา น ธาตุโย น วตฺตพฺพา มคฺคารมฺม-
 ณาติมี มคฺคเหตุกาติมี มคฺคาธิปฺติโนติมี เทว ธาตุโย ตียา มคฺคา-
 รมฺมณา ตียา มคฺคเหตุกา ตียา มคฺคาธิปฺติโน ตียา น วตฺตพฺพา
 มคฺคารมฺมณาติมี มคฺคเหตุกาติมี มคฺคาธิปฺติโนติมี ฯ ทธ ธาตุโย
 ตียา อฺปฺปนฺนา ตียา อฺปฺปาทีโน น วตฺตพฺพา อฺนฺปฺปนฺนาติ สทฺทธาตุ
 ตียา อฺปฺปนฺนา ตียา อฺนฺปฺปนฺนา น วตฺตพฺพา อฺปฺปาทีนํติ น ธาตุโย
 ตียา อฺปฺปนฺนา ตียา อฺนฺปฺปนฺนา ตียา อฺปฺปาทีโน สมฺมธาตุ
 ตียา อฺปฺปนฺนา ตียา อฺนฺปฺปนฺนา ตียา อฺปฺปาทีนํ ตียา น วตฺตพฺพา
 อฺปฺปนฺนาติมี อฺนฺปฺปนฺนาติมี อฺปฺปาทีนํติมี ฯ สคฺคธฺรธ ธาตุโย ตียา
 อตฺตธา ตียา อนาคธา ตียา ปจฺจุปฺปนฺนา สมฺมธาตุ ตียา อตฺตธา
 ตียา อนาคธา ตียา ปจฺจุปฺปนฺนา ตียา น วตฺตพฺพา อตฺตธาติมี
 อนาคธาติมี ปจฺจุปฺปนฺนาติมี ฯ ทธ ธาตุโย อนารมฺมณา น ธาตุโย
 ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เทว ธาตุโย ตียา อตฺตการมฺมณา ตียา
 อนาคการมฺมณา ตียา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ตียา น วตฺตพฺพา
 อตฺตการมฺมณาติมี อนาคการมฺมณาติมี ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาติมี ตียา
 อชฺฌตฺตธา ตียา พหิทฺธา ตียา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฯ ทธ ธาตุโย
 อนารมฺมณา น ธาตุโย ตียา อชฺฌตฺตารมฺมณา ตียา พหิทฺธา-
 รมฺมณา ตียา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา เทว ธาตุโย ตียา
 อชฺฌตฺตารมฺมณา ตียา พหิทฺธารมฺมณา ตียา อชฺฌตฺตพหิทฺธา-

รวมณา ตียา น วตฺตพฺพา อชฺฌมคฺตารมฺมณาติมี พหิทฺธารมฺมณาติมี
 อชฺฌมคฺตพหิทฺธารมฺมณาติมี ๑ รูปธาตุ ธมฺมทตฺถนตฺตปฺปฏิจฺจา นว
 ธาตุโย ธมฺมทตฺถนตฺตปฺปฏิจฺจา อชฺช ธาตุโย ธมฺมทตฺถนตฺตปฺปฏิจฺจา ๑

[๓๓๓] ตตฺตรธ ธาตุโย น เหตุ มฺมธธาตุ ตียา เหตุ ตียา น
 เหตุ ๑ โสฬส ธาตุโย อเหตุกา เทว ธาตุโย ตียา สเหตุกา ตียา
 อเหตุกา ๑ โสฬส ธาตุโย เหตุวิปฺปยุตฺตา เทว ธาตุโย ตียา เหตุ-
 ตมฺปยุตฺตา ตียา เหตุวิปฺปยุตฺตา ๑ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา เหตุ
 เจว สเหตุกา จาติมี สเหตุกา เจว น จ เหตุติมี มโนวิญฺญาณธาตุ
 น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติมี ตียา สเหตุกา เจว น จ เหตุ
 ตียา น วตฺตพฺพา สเหตุกา เจว น จ เหตุติ มฺมธธาตุ ตียา เหตุ
 เจว สเหตุกา จ ตียา สเหตุกา เจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพา
 เหตุ เจว สเหตุกา จาติมี สเหตุกา เจว น จ เหตุติมี ๑ โสฬส
 ธาตุโย น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุตมฺปยุตฺตา จาติมี เหตุตมฺปยุตฺตา
 เจว น จ เหตุติมี มโนวิญฺญาณธาตุ น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุ-
 ตมฺปยุตฺตา จาติ ตียา เหตุตมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพา
 เหตุตมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุติ มฺมธธาตุ ตียา เหตุ เจว เหตุตมฺป-
 ยุตฺตา จ ตียา เหตุตมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพา เหตุ
 เจว เหตุตมฺปยุตฺตา จาติมี เหตุตมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุติมี ๑
 โสฬส ธาตุโย น เหตุ อเหตุกา มโนวิญฺญาณธาตุ ตียา น เหตุ
 สเหตุกา ตียา น เหตุ อเหตุกา มฺมธธาตุ ตียา น เหตุ สเหตุกา

ธียา น เหตุ อเหตุกา ธียา น วตฺตพฺพา น เหตุ สเหตุกาติมี น เหตุ
อเหตุกาติมี ฯ

[๓๓๕] สत्ตฺรธ ธาตุโย ธปฺปจฺจยา มฺมธธาตุ ธียา ธปฺปจฺจยา
ธียา ธปฺปจฺจยา ฯ สत्ตฺรธ ธาตุโย ธงฺขตา มฺมธธาตุ ธียา
ธงฺขตา ธียา ธงฺขตา ฯ สत्ตฺรธ ธาตุโย อนิหตฺตนา รุปธาตุ
สนิหตฺตนา ฯ ทธ ธาตุโย ธปฺปฏฺฐา อฏฺฐ ธาตุโย ธปฺปฏฺฐา ฯ
ทธ ธาตุโย รุปา สคฺค ธาตุโย อรูปา มฺมธธาตุ ธียา รุปํ ธียา
อรุปํ ฯ โสฬส ธาตุโย โลกียา เทว ธาตุโย ธียา โลกียา ธียา
โลกุตฺตรา ฯ เกณจิ วิณฺณเมยฺยา เกณจิ น วิณฺณเมยฺยา ฯ

[๓๓๕] สत्ตฺรธ ธาตุโย โน ธาตฺวา มฺมธธาตุ ธียา ธาตฺโว
ธียา โน ธาตฺโว ฯ โสฬส ธาตุโย ธาตฺวา เทว ธาตุโย ธียา ธาตฺวา
ธียา ธาตฺวา ฯ โสฬส ธาตุโย ธาตฺววิปฺปยุตฺตา เทว ธาตุโย ธียา
ธาตฺวธมฺมยุตฺตา ธียา ธาตฺววิปฺปยุตฺตา ฯ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา
ธาตฺวา เจว ธาตฺวา จาติ ธาตฺวา เจว โน จ ธาตฺวา มโนวิณฺณาน-
ธาตุ น วตฺตพฺพา ธาตฺโว เจว ธาตฺวา จาติ ธียา ธาตฺวา เจว โน จ
ธาตฺโว ธียา น วตฺตพฺพา ธาตฺวา เจว โน จ ธาตฺโวติ มฺมธธาตุ
ธียา ธาตฺโว เจว ธาตฺวา จ ธียา ธาตฺวา เจว โน จ ธาตฺโว ธียา
น วตฺตพฺพา ธาตฺโว เจว ธาตฺวา จาติมี ธาตฺวา เจว โน จ ธาตฺโว-
ติมี ฯ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา ธาตฺวา เจว ธาตฺวธมฺมยุตฺตา
จาติมี ธาตฺวธมฺมยุตฺตา เจว โน จ ธาตฺวาติมี มโนวิณฺณานธาตุ

น วตฺตพฺพชา อาสวโจ เจว อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา จาติ ตียา อาสวสํมุ-
 ยุตฺตา เจว โน ๑ อาสวโจ ตียา น วตฺตพฺพชา อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา เจว
 โน ๑ อาสวโจติ รมฺมชาตุ ตียา อาสวโจ เจว อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา ๑
 ตียา อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา เจว โน ๑ อาสวโจ ตียา น วตฺตพฺพชา
 อาสวโจ เจว อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา จาติมี อาสวสํมุပ္ပยุตฺตา เจว โน ๑
 อาสวโจติมี ๑ โสฬส ชาติโย อาสววิปฺปยุตฺตสํสาธา เทว ชาติโย
 ตียา อาสววิปฺปยุตฺตสํสาธา ตียา อาสววิปฺปยุตฺตอนาสวสา ตียา
 น วตฺตพฺพชา อาสววิปฺปยุตฺตสํสาธาติมี อาสววิปฺปยุตฺตอนาสวธาติมี ๑

[๓๓๖] สคฺครส ชาติโย โน สญฺโฆสนา รมฺมชาตุ ตียา
 สญฺโฆสนํ ตียา โน สญฺโฆสน ๑ โสฬส ชาติโย สญฺโฆสนียา
 เทว ชาติโย ตียา สญฺโฆสนียา ตียา อสญฺโฆสนียา ๑ โสฬส
 ชาติโย สญฺโฆสนวิปฺปยุตฺตา เทว ชาติโย ตียา สญฺโฆสนสํมุ-
 ยุตฺตา ตียา สญฺโฆสนวิปฺปยุตฺตา ๑ โสฬส ชาติโย น วตฺตพฺพชา
 สญฺโฆสนา เจว สญฺโฆสนียา จาติ สญฺโฆสนียา เจว โน ๑
 สญฺโฆสนา มโนวิญญานาตฺตา น วตฺตพฺพชา สญฺโฆสนญฺเจว สญฺ-
 โฆสนียา จาติ ตียา สญฺโฆสนียา เจว โน ๑ สญฺโฆสนํ ตียา น
 วตฺตพฺพชา สญฺโฆสนียา เจว โน ๑ สญฺโฆสนนฺติ รมฺมชาตุ ตียา
 สญฺโฆสนญฺเจว สญฺโฆสนียา ๑ ตียา สญฺโฆสนียา เจว โน ๑
 สญฺโฆสนํ ตียา น วตฺตพฺพชา สญฺโฆสนญฺเจว สญฺโฆสนียา จาติมี
 สญฺโฆสนียา เจว โน ๑ สญฺโฆสนนฺติมี ๑ โสฬส ชาติโย น วตฺตพฺพชา

สณฺโณชฌา เจว สณฺโณชนสํปยุตฺตา จาติบี สณฺโณชนสํปยุตฺตา
 เจว โน ๑ สณฺโณชนาติบี มโนวิญญานธาตุน วตฺตพฺพหา สณฺโณ-
 ชนญฺเจว สณฺโณชนสํปยุตฺตา จาติ ตียา สณฺโณชนสํปยุตฺตา
 เจว โน ๑ สณฺโณชนํ ตียา น วตฺตพฺพหา สณฺโณชนสํปยุตฺตา เจว
 โน ๑ สณฺโณชนนฺติ รมฺมธาทฺ ตียา สณฺโณชนญฺเจว สณฺโณชน-
 สํปยุตฺตา ๑ ตียา สณฺโณชนสํปยุตฺตา เจว โน ๑ สณฺโณชนํ
 ตียา น วตฺตพฺพหา สณฺโณชนญฺเจว สณฺโณชนสํปยุตฺตา จาติบี
 สณฺโณชนสํปยุตฺตา เจว โน ๑ สณฺโณชนนฺติบี ๑ โสฬส ธาตุโย
 สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียา เทว ธาตุโย ตียา สณฺโณชน-
 วิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียา ตียา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียา ตียา
 น วตฺตพฺพหา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชนียาติบี สณฺโณชนวิปฺปยุตฺ-
 ตสณฺโณชนียาติบี ๑

[๓๓๗] สกฺตรธ ธาตุโย โน คณฺถา รมฺมธาทฺ ตียา คณฺโถ ตียา
 โน คณฺโถ ๑ โสฬส ธาตุโย คณฺถนียา เทว ธาตุโย ตียา คณฺถนียา
 ตียา อคณฺถนียา ๑ โสฬส ธาตุโย คณฺถวิปฺปยุตฺตา เทว ธาตุโย
 ตียา คณฺถสํปยุตฺตา ตียา คณฺถวิปฺปยุตฺตา ๑ โสฬส ธาตุโย น
 วตฺตพฺพหา คณฺถา เจว คณฺถนียา จาติ คณฺถนียา เจว โน ๑ คณฺถา
 มโนวิญญานธาตุน วตฺตพฺพหา คณฺโถ เจว คณฺถนียา จาติ ตียา
 คณฺถนียา เจว โน ๑ คณฺโถ ตียา น วตฺตพฺพหา คณฺถนียา เจว โน ๑
 คณฺโถติ รมฺมธาทฺ ตียา คณฺโถ เจว คณฺถนียา ๑ ตียา คณฺถนียา

เจว โน ๑ คนฺโถ ตียา น วุตฺตพฺพา คนฺโถ เจว คนฺถนียา จาติมี
 คนฺถนียา เจว โน ๑ คนฺโถติมี ๑ โสฬส ชาติโย น วุตฺตพฺพา คนฺถา
 เจว คนฺถสํปยุตฺตา จาติมี คนฺถสํปยุตฺตา เจว โน ๑ คนฺถาติมี
 มโนวิญญานชาติ น วุตฺตพฺพา คนฺโถ เจว คนฺถสํปยุตฺตา จาติ
 ตียา คนฺถสํปยุตฺตา เจว โน ๑ คนฺโถ ตียา น วุตฺตพฺพา คนฺถสํป-
 ยุตฺตา เจว โน ๑ คนฺโถติ ฌมฺมชาติ ตียา คนฺโถ เจว คนฺถสํป-
 ยุตฺตา ๑ ตียา คนฺถสํปยุตฺตา เจว โน ๑ คนฺโถ ตียา น วุตฺตพฺพา
 คนฺโถ เจว คนฺถสํปยุตฺตา จาติมี คนฺถสํปยุตฺตา เจว โน ๑ คนฺโถ-
 ติมี ๑ โสฬส ชาติโย คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนียา เทว ชาติโย ตียา
 คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนียา ตียา คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนียา ตียา น วุตฺตพฺ-
 พา คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนียาติมี คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนียาติมี ๑

[๓๓๘] สุตฺตรส ชาติโย โน โยธา ๑เป ๑ โน โยธา ๑เป ๑ โน
 นีวรณา ฌมฺมชาติ ตียา นีวรณํ ตียา โน นีวรณํ ๑ โสฬส ชาติโย
 นีวรณียา เทว ชาติโย ตียา นีวรณียา ตียา อนีวรณียา ๑ โสฬส
 ชาติโย นีวรณวิปฺปยุตฺตา เทว ชาติโย ตียา นีวรณสํปยุตฺตา ตียา
 นีวรณวิปฺปยุตฺตา ๑ โสฬส ชาติโย น วุตฺตพฺพา' นีวรณา เจว นีวร-
 ณียา จาติ นีวรณียา เจว โน ๑ นีวรณา มโนวิญญานชาติ น
 วุตฺตพฺพา นีวรณญฺเจว นีวรณียา จาติ ตียา นีวรณียา เจว โน
 ๑ นีวรณํ ตียา น วุตฺตพฺพา นีวรณียา เจว โน ๑ นีวรณนฺติ ฌมฺม-
 ชาติ ตียา นีวรณญฺเจว นีวรณียา ๑ ตียา นีวรณียา เจว โน ๑

นักรณํ ตียา น วตฺตพฺพา นักรณญฺเจว นักรณียา จาติบี นักรณียา
 เจว โน ๑ นักรณนฺติบี ๑ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา นักรณา เจว
 นักรณสํปยุตฺตา จาติบี นักรณสํปยุตฺตา เจว โน ๑ นักรณาติบี
 มโนวิญญานธาตุ น วตฺตพฺพา นักรณญฺเจว นักรณสํปยุตฺตา จาติ
 ตียา นักรณสํปยุตฺตา เจว โน ๑ นักรณํ ตียา น วตฺตพฺพา นักรณ-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ นักรณนฺติ ฌมฺมธาตุ ตียา นักรณญฺเจว
 นักรณสํปยุตฺตา ๑ ตียา นักรณสํปยุตฺตา เจว โน ๑ นักรณํ
 ตียา น วตฺตพฺพา นักรณญฺเจว นักรณสํปยุตฺตา จาติบี นักรณ-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ นักรณนฺติบี ๑ โสฬส ธาตุโย นักรณวิป-
 ulyut นักรณียา เทว ธาตุโย ตียา นักรณวิปulyut นักรณียา ตียา
 นักรณวิปulyut นักรณียา ตียา น วตฺตพฺพา นักรณวิปulyut-
 นักรณียาติบี นักรณวิปulyut นักรณียาติบี ๑

[๓๓๘] สกฺตรธ ธาตุโย โน ปรามาธํ ฌมฺมธาตุ ตียา ปรา-
 มาธํ ตียา โน ปรามาธํ ๑ โสฬส ธาตุโย ปรามญฺสา เทว
 ธาตุโย ตียา ปรามญฺสา ตียา อปรามญฺสา ๑ โสฬส ธาตุโย ปรา-
 มาธวิปulyut มโนวิญญานธาตุ ตียา ปรามาธสํปยุตฺตา ตียา
 ปรามาธวิปulyut ฌมฺมธาตุ ตียา ปรามาธสํปยุตฺตา ตียา
 ปรามาธวิปulyut ตียา น วตฺตพฺพา ปรามาธสํปยุตฺตาติบี ปรา-
 มาธวิปulyut ตียา ๑ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา ปรามาธํ เจว
 ปรามญฺสา จาติ ปรามญฺสา เจว โน ๑ ปรามาธํ มโนวิญญาน-

โน จิตฺตานุปริวคฺติโน รมฺมธาตุ ตียา จิตฺตานุปริวคฺติ ตียา โน
 จิตฺตานุปริวคฺติ ฯ ตตฺตฺรธ ธาตุโย โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานา รมฺม-
 ธาตุ ตียา จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานา ตียา โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานา ฯ
 ตตฺตฺรธ ธาตุโย โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานตฺถกฺโก รมฺมธาตุ ตียา
 จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานตฺถกฺโก ตียา โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานตฺถกฺโก ฯ
 ตตฺตฺรธ ธาตุโย โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานานุปริวคฺติโน รมฺมธาตุ
 ตียา จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉานานุปริวคฺติ ตียา โน จิตฺตตํธฺมฺมจฺฉา-
 นานุปริวคฺติ ฯ ทฺวาทธ ธาตุโย อชฺฌตฺตกฺกา ๓ ธาตุโย พาหิรา ฯ
 นว ธาตุโย อุปาทา อฏฺฐ ธาตุโย นุปาทา รมฺมธาตุ ตียา อุปาทา
 ตียา นุปาทา ฯ ทธ ธาตุโย อุปาทินฺนา ตฺถกฺกธาตุ อนุปาทินฺนา
 ตตฺต ธาตุโย ตียา อุปาทินฺนา ตียา อนุปาทินฺนา ฯ

[๓๔๑] ตตฺตฺรธ ธาตุโย นุปาทานา รมฺมธาตุ ตียา อุปาทานิ
 ตียา นุปาทานิ ฯ โสฬส ธาตุโย อุปาทานิยา เทว ธาตุโย
 ตียา อุปาทานิยา ตียา อนุปาทานิยา ฯ โสฬส ธาตุโย อุปาทาน-
 วิปฺปยุคฺตา เทว ธาตุโย ตียา อุปาทานตฺมฺมฺปยุคฺตา ตียา อุปา-
 ทานวิปฺปยุคฺตา ฯ โสฬส ธาตุโย น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว อุปา-
 ทานิยา จาติ อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานา มโนวิณฺณวณธาตุ
 น วตฺตพฺพา อุปาทานญฺเจว อุปาทานิยา จาติ ตียา อุปาทานิยา เจว
 โน ๑ อุปาทานิ ตียา น วตฺตพฺพา อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทา-
 นนฺติ รมฺมธาตุ ตียา อุปาทานญฺเจว อุปาทานิยา ๑ ตียา อุปาทานิยา

เจว โน ๑ อุปาทานํ สียา น วตฺตพฺพชา อุปาทานญฺเจว อุปาทานียา
 จาติมี อุปาทานียา เจว โน ๑ อุปาทานนฺติมี ๑ โสฬส ชาติโย น
 วตฺตพฺพชา อุปาทานา เจว อุปาทานสํปยุตฺตา จาติมี อุปาทาน-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานนฺติมี มโนวิญญานชาติโย น
 วตฺตพฺพชา อุปาทานญฺเจว อุปาทานสํปยุตฺตา จาติ สียา อุปาทาน-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานํ สียา น วตฺตพฺพชา อุปาทาน-
 สํปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานนฺติ รมฺมชาติโย สียา อุปาทา-
 นญฺเจว อุปาทานสํปยุตฺตา ๑ สียา อุปาทานสํปยุตฺตา เจว โน
 ๑ อุปาทานํ สียา น วตฺตพฺพชา อุปาทานญฺเจว อุปาทานสํปยุตฺตา
 จาติมี อุปาทานสํปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานนฺติมี ๑ โสฬส
 ชาติโย อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานียา เทว ชาติโย สียา อุปาทาน-
 วิปฺปยุตฺตอุปาทานียา สียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานียา สียา
 น วตฺตพฺพชา อุปาทานวิปฺปยุตฺตอุปาทานียาติมี อุปาทานวิปฺปยุตฺต-
 อนุปาทานียาติมี ๑

[๓๔๒] ตฺตฺตรส ชาติโย โน กิเตธํ รมฺมชาติโย สียา กิเตธํ
 สียา โน กิเตธํ ๑ โสฬส ชาติโย สงฺกิเตธิกา เทว ชาติโย
 สียา สงฺกิเตธิกา สียา อสงฺกิเตธิกา ๑ โสฬส ชาติโย อสงฺกิเตธฺชา
 เทว ชาติโย สียา สงฺกิเตธฺชา สียา อสงฺกิเตธฺชา ๑ โสฬส
 ชาติโย กิเตธวิปฺปยุตฺตา เทว ชาติโย สียา กิเตธสํปยุตฺตา
 สียา กิเตธวิปฺปยุตฺตา ๑ โสฬส ชาติโย น วตฺตพฺพชา กิเตธํ

เจว สงฺกิลเฐถิกา จาติ สงฺกิลเฐถิกา เจว โน ๑ กิลเฐถา มโน-
 วิญญาณชาตฺถ น วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว สงฺกิลเฐถิกา จาติ ตียา
 สงฺกิลเฐถิกา เจว โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา สงฺกิลเฐถิกา
 เจว โน ๑ กิลเฐถาติ ฆมฺมชาตฺถ ตียา กิลเฐถา เจว สงฺกิลเฐถิกา
 ๑ ตียา สงฺกิลเฐถิกา เจว โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา
 กิลเฐถา เจว สงฺกิลเฐถิกา จาติมี สงฺกิลเฐถิกา เจว โน ๑ กิล-
 เฐถาติมี ๑ ไสฺรเสถ ชาติโย น วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว สงฺกิลฺลิจฺจา
 จาติมี สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑ กิลเฐถาติมี มโนวิญญาณชาตฺถ น
 วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว สงฺกิลฺลิจฺจา จาติ ตียา สงฺกิลฺลิจฺจา เจว
 โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑
 กิลเฐถาติ ฆมฺมชาตฺถ ตียา กิลเฐถา เจว สงฺกิลฺลิจฺจา ๑ ตียา
 สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว
 สงฺกิลฺลิจฺจา จาติมี สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑ กิลเฐถาติมี ๑ ไสฺรเสถ
 ชาติโย น วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา จาติมี
 กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา เจว โน ๑ กิลเฐถาติมี มโนวิญญาณชาตฺถ น
 วตฺตพฺพวา กิลเฐถา เจว กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา จาติ ตียา กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา
 เจว โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา เจว
 โน ๑ กิลเฐถาติ ฆมฺมชาตฺถ ตียา กิลเฐถา เจว กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา
 ๑ ตียา กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา เจว โน ๑ กิลเฐถา ตียา น วตฺตพฺพวา
 กิลเฐถา เจว กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา จาติมี กิลเฐถสฺมปฺยุตฺตา เจว โน

๑ กิเลโสคิมิ ฯ โสฬส ชาตุโย กิเลตวิปยุตฺตตงฺกิเลตติกา เทว
 ชาตุโย ตียา กิเลตวิปยุตฺตตงฺกิเลตติกา ตียา กิเลตวิปยุตฺตตงฺ-
 กิเลตติกา ตียา น วตฺตพฺพา กิเลตวิปยุตฺตตงฺกิเลตติกาติมิ กิเลต-
 วิปยุตฺตตงฺกิเลตติกาติมิ ฯ

[๓๔๓] โสฬส ชาตุโย น ทตฺตเนน ปหาตพฺพา เทว ชาตุโย
 ตียา ทตฺตเนน ปหาตพฺพา ตียา น ทตฺตเนน ปหาตพฺพา ฯ
 โสฬส ชาตุโย น ภาวนาย ปหาตพฺพา เทว ชาตุโย ตียา ภาวนาย
 ปหาตพฺพา ตียา น ภาวนาย ปหาตพฺพา ฯ โสฬส ชาตุโย น
 ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา เทว ชาตุโย ตียา ทตฺตเนน ปหาตพฺพ-
 เหตุกา ตียา น ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา ฯ โสฬส ชาตุโย น
 ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เทว ชาตุโย ตียา ภาวนาย ปหาตพฺพ-
 เหตุกา ตียา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ฯ ปนฺนรตฺ ชาตุโย
 อวิตกฺกา มโนวิมฺภวณชาตุ สวิตกฺกา เทว ชาตุโย ตียา
 สวิตกฺกา ตียา อวิตกฺกา ฯ ปนฺนรตฺ ชาตุโย อวิจารว มโนชาตุ
 สวิจารว เทว ชาตุโย ตียา สวิจารว ตียา อวิจารว ฯ โสฬส
 ชาตุโย อปฺปัติกา เทว ชาตุโย ตียา สปฺปัติกา ตียา อปฺปัติกา ฯ
 โสฬส ชาตุโย น มิตฺติหคฺคา เทว ชาตุโย ตียา มิตฺติหคฺคา
 ตียา น มิตฺติหคฺคา ฯ ปนฺนรตฺ ชาตุโย น สุตฺตหคฺคา ทิสฺโส
 ชาตุโย ตียา สุตฺตหคฺคา ตียา น สุตฺตหคฺคา ฯ เอกาทส ชาตุโย
 น อฺเปกฺขาสหคฺคา ปณฺจ ชาตุโย อฺเปกฺขาสหคฺคา เทว ชาตุโย

สียา อูเปกฺขาสหคตา สียา น อูเปกฺขาสหคตา ฯ โสฬส ชาตุโย
 กามาวจรา เทว ชาตุโย สียา กามาวจรา สียา น กามาวจรา ฯ
 โสฬส ชาตุโย น รูปาวจรา เทว ชาตุโย สียา รูปาวจรา สียา น
 รูปาวจรา ฯ โสฬส ชาตุโย น อรูปาวจรา เทว ชาตุโย สียา
 อรูปาวจรา สียา น อรูปาวจรา ฯ โสฬส ชาตุโย ปริยาปนฺนา
 เทว ชาตุโย สียา ปริยาปนฺนา สียา อปริยาปนฺนา ฯ โสฬส ชาตุโย
 อนิยุยานิกา เทว ชาตุโย สียา นิยุยานิกา สียา อนิยุยานิกา ฯ
 โสฬส ชาตุโย อนิยตา เทว ชาตุโย สียา นิยตา สียา อนิยตา ฯ
 โสฬส ชาตุโย สอฺกฺกตรรา เทว ชาตุโย สียา สอฺกฺกตรรา สียา
 อนอฺกฺกตรรา ฯ โสฬส ชาตุโย อรณา เทว ชาตุโย สียา อรณา
 สียา อรณาคี ฯ

ปณฺหาปฺจุตํ ฯ

ชาตุวิภังโก สมฺมตโต ฯ

ศุภวิภังโก

[๓๔๔] จตุตถาริ อริยสํจุจํ ทฺวํ อริยสํจุจํ ทฺวํ สํมุทโย
 อริยสํจุจํ ทฺวํ นิโรโธ อริยสํจุจํ ทฺวํ นิโรธคามินิํ ปฏฺธิปทา อริยสํจุจํ ฯ

[๓๔๕] ตตฺถ กตมํ ทฺวํ อริยสํจุจํ ชาตินิํ ทฺวํ ชราณิํ
 ทฺวํ มรณมฺปิ ทฺวํ โสถปฺริเทวทฺวํ โทมนสฺสํ ปายาสํ ปิํ ทฺวํ

ขปฺมียะหิ สมนฺปโยโค ทฺกฺโข มียะหิ วิปฺปโยโค ทฺกฺโข ยมฺมียํ
น ธมฺมํ ทฺกฺขํ สํวิตฺเตน ปณฺญาปาทนฺทฺธํ ทฺกฺขา ฯ

[๓๔๖] ตตฺถ กตฺมา ชาติ ยํ เตธํ เตธํ สํตฺตํ ทฺมฺหิ
ทฺมฺหิ สํตฺตนิกาเย ชาติ สํธฺชาติ โยถฺกฺกฺกฺติ อภินิพฺพุติ ฆนฺธํ
ปาศฺสวาโว อายตฺตํ ปฏฺฐาโก อโย อจฺจุติ ชาติ ฯ

[๓๔๗] ตตฺถ กตฺมา ชฺรา ยํ เตธํ เตธํ สํตฺตํ ทฺมฺหิ
ทฺมฺหิ สํตฺตนิกาเย ชฺรา ชฺรณฺดา ฆนฺทิจฺจุํ ปาติจฺจุํ วตฺตฺตฺตา
อายฺมํ สํหํ อินฺทฺริยานํ ปรีปาโก อโย อจฺจุติ ชฺรา ฯ

[๓๔๘] ตตฺถ กตฺมํ มรณํ ยํ เตธํ เตธํ สํตฺตํ ทฺมฺหา
ทฺมฺหา สํตฺตนิกาเย จฺติ จวนฺตา เกโท อนฺตรฆนํ มจฺจุ มรณํ
กาดกิริยา ฆนฺธํ เกโท กเหวรสฺส นิกฺเขโป สํวิตฺติทฺริยสฺส
อฺปฺปจฺเฉโท อิทํ อจฺจุติ มรณํ ฯ

[๓๔๙] ตตฺถ กตฺโม โสโก ฌาติพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส
โรคฺคพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส โรคฺคพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส สํถพฺยธฺเนน
วา สฺมุจฺจสฺส ทฺริยจฺพิยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส อณฺณตฺรณฺณตฺเรณ พฺยธฺเนน
สํนฺนาคตฺสส อณฺณตฺรณฺณตฺเรณ ทฺกฺขมฺเมณ สฺมุจฺจสฺส โสโก
โสจฺณา โสจฺจิตฺตํ อนฺโตโสโก อนฺโตปรีโสโก เจตฺโส ปรีชฺณายนา
โทมนสฺส โสกตฺตํ อโย อจฺจุติ โสโก ฯ

[๓๕๐] ตตฺถ กตฺโม ปรีเทโว ฌาติพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส
โรคฺคพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส โรคฺคพฺยธฺเนน วา สฺมุจฺจสฺส สํถพฺยธฺเนน

วา มุฏฐัสสัฏฐิ ทิฏฐิพยัสสเนน วา มุฏฐัสสัฏฐิ อณฺเฏตฺรณฺเฏตฺรณ พยัสสเนน
 สมนฺนาทคฺคัสสัฏฐิ อณฺเฏตฺรณฺเฏตฺรณ ทุกฺขธมฺเมเนน มุฏฐัสสัฏฐิ อาเทโหว
 ปริเทโหว อาเทวณา ปริเทวณา อาเทวคฺคคฺคัฏฐิ ปริเทวคฺคคฺคัฏฐิ วาจา ปถาโป
 วิปฺปถาโป ตาถาโป ตาถปณา ตาถปิตฺคคฺคัฏฐิ อยํ อฺจุจฺจติ ปริเทโหว ฯ

[๓๕๓] ตตฺถ กตมํ ทุกฺขํ ยํ กายิกํ อธาคํ กายิกํ ทุกฺขํ
 กายสํมุสฺสัฏฐิ ธาคํ ทุกฺขํ เวทียิตํ กายสํมุสฺสัฏฐิชา ธาคา ทุกฺขา
 เวทณา อิทํ อฺจุจฺจติ ทุกฺขํ ฯ

[๓๕๔] ตตฺถ กตมํ โทมนัสฺสํ ยํ เจตสิกํ ธาคํ เจตสิกํ
 ทุกฺขํ เจโตสํมุสฺสัฏฐิ ธาคํ ทุกฺขํ เวทียิตํ เจโตสํมุสฺสัฏฐิชา ธาคา
 ทุกฺขา เวทณา อิทํ อฺจุจฺจติ โทมนัสฺสํ ฯ

[๓๕๕] ตตฺถ กตโม อูปายาโส ฌาติพยัสสเนน วา มุฏฐัสสัฏฐิ
 โภคพยัสสเนน วา มุฏฐัสสัฏฐิ โรคพยัสสเนน วา มุฏฐัสสัฏฐิ สัถฺตพยัสสเนน
 วา มุฏฐัสสัฏฐิ ทิฏฐิพยัสสเนน วา มุฏฐัสสัฏฐิ อณฺเฏตฺรณฺเฏตฺรณ พยัสสเนน
 สมนฺนาทคฺคัสสัฏฐิ อณฺเฏตฺรณฺเฏตฺรณ ทุกฺขธมฺเมเนน มุฏฐัสสัฏฐิ ขายาโส
 อูปายาโส อายาธิตคฺคัฏฐิ อูปายาธิตคฺคัฏฐิ อยํ อฺจุจฺจติ อูปายาโส ฯ

[๓๕๖] ตตฺถ กตโม อปฺปมียะหิ สํมุปโยโค ทุกฺโข อิทํ ยสฺส
 เต โหณฺติ อนินฺนุจา อกนฺตา อมณาปา รุปา สทฺททา คนฺธา วธฺา
 โผฏฺฐพฺพา เป วา ปณฺธัสฺส เต โหณฺติ อนตฺถกามา อหิภกามา
 อฆาตฺกามา อโยคกฺขเมกามา ยา เตหิ สงฺกฺคิ สํมาคฺคโม สโมธานิ
 มิสฺสัฏฐิภาโว อยํ อฺจุจฺจติ อปฺปมียะหิ สํมุปโยโค ทุกฺโข ฯ

[๓๕๕] ตตฺถ กตโม ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข อีห ยตฺถ
 เต โหหนฺติ อธิจฺฉา กนฺตา มนฺวา รุปา ตฺถทา กนฺธา รัสสา
 โผฏฺฐพฺพา เย วา ปนตฺถ เต โหหนฺติ ตตฺถกามา หิตกามา
 ผาสฺสกาма โยคกฺกเขมกามา มาตา วา ปิตา วา ภاتا วา ภคินี
 วา มิตฺตา วา อมฺจฺจา วา ฌาติสาโถหิตา วา ยา เตหิ
 อตฺถกฺติ อตฺถมากโม อตฺถโมรณํ อมิตฺตํภาโว อโย อจฺจุตฺติ ปิเยหิ
 วิปฺปโยโค ทุกฺโข ฯ

[๓๕๖] ตตฺถ กตมํ ยมฺมีจฺจนํ น ภกฺติ ตมฺมี ทุกฺขํ ชาตฺธิมฺมานํ
 ตตฺถตฺถนํ เอวํ อธิจฺฉา อปฺปชฺชตฺติ อโห วต มโย น ชาตฺธิมฺมา
 อตฺถตฺถม น ๑ วต โน ชาติ อากฺขณฺเญยฺยาติ น โห ปเนตํ อธิจฺฉาย
 ปตฺตพฺพํ อิทมฺมี ยมฺมีจฺจนํ น ภกฺติ ตมฺมี ทุกฺขํ ชรารมฺมานํ
 ตตฺถตฺถนํ ๑เป ๑ พฺยาธิมฺมานํ ตตฺถตฺถนํ ๑เป ๑ มรณมฺมานํ ตตฺถตฺถนํ
 ๑เป ๑ โสภปริเทวทุกฺขโทมนตฺถตฺถปายาสมฺมานํ ตตฺถตฺถนํ เอวํ อธิจฺฉา
 อปฺปชฺชตฺติ อโห วต มโย น โสภปริเทวทุกฺขโทมนตฺถตฺถปายาส-
 มฺมา อตฺถตฺถม น ๑ วต โน โสภปริเทวทุกฺขโทมนตฺถตฺถปายาส
 อากฺขณฺเญยฺยตฺติ น โห ปเนตํ อธิจฺฉาย ปตฺตพฺพํ อิทมฺมี ยมฺมีจฺจนํ
 น ภกฺติ ตมฺมี ทุกฺขํ ๑

[๓๕๗] ตตฺถ กตเม ตฺถชฺชิตฺเตน ปณฺจฺปาทานกฺขณฺธา ทุกฺขา
 เสยฺยถํ ฐปฺปนาทานกฺขณฺโห เวทณฺนาทานกฺขณฺโห สณฺณนาทานก-
 ขณฺโห ตฺถชฺชารฺนาทานกฺขณฺโห วิญฺญาณนาทานกฺขณฺโห อิมะ อจฺจุตฺติ

สงฆ์ชุกเตน ปณฺญาปาทานกฺขณฺชา ทกฺกชา ฯ

ចំពោះ កុសុមតិ ពុករង ឧបនិស្សិត ។

[๓๕๕] คคฺค กคฺคํ ทกฺขณํมฺหุโย อริยสัจจํ ขายํ คณฺหา
โปโณพฺภวิกา นนฺทิวราศฺสหคฺคา คคฺคคคฺคาภินนฺทินิ เสงฺยถิํทํ กาม-
คณฺหา ภวคณฺหา วิภวคณฺหา ฯ

[๓๕๘] ต้า ไช ปเนสา ตณหา กตฺถ อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ
กตฺถ นินฺตฺตมานา นินฺตฺติ ฯ ยํ โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ เอตฺถเสสา
ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ นินฺตฺตมานา นินฺตฺติ ฯ
กิญฺจ โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ ฯ จกฺขุ โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ
เอตฺถเสสา ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ นินฺตฺตมานา
นินฺตฺติ โสคํ ฯ เปฯ ขานํ ชิวฺหา กาโย มโน โถเก นียรูปํ
ตํคฺคํ เอตฺถเสสา ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ
นินฺตฺตมานา นินฺตฺติ ฯ ฐาปา โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ เอตฺถเสสา
ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ นินฺตฺตมานา นินฺตฺติ สทฺธา
ฯ เปฯ คณฺธา รธา โฆฏฺฐพฺพา ธมฺมา โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ
เอตฺถเสสา ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ นินฺตฺตมานา
นินฺตฺติ ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ เอตฺถเสสา ตณฺหา
อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เอตฺถ นินฺตฺตมานา นินฺตฺติ โสคฺวิญฺญาณํ
ฯ เปฯ ขานวิญฺญาณํ ชิวฺหาวิญฺญาณํ กายวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณํ
โถเก นียรูปํ ตํคฺคํ เอตฺถเสสา ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ

เหตุ นินิตมานา นินิตติ ๑ จกขุสมุตโต โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี
 เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา นินิตติ
 โสตสมุตโต ๑เป ๑ ฆานสมุตโต ชิวหาสมุตโต กายสมุตโต
 มโนสมุตโต โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา
 อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา นินิตติ ๑ จกขุสมุตตชา เวทนา
 โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ
 เหตุ นินิตมานา นินิตติ โสตสมุตตชา เวทนา ๑เป ๑ ฆาน-
 สมุตตชา เวทนา ชิวหาสมุตตชา เวทนา กายสมุตตชา เวทนา
 มโนสมุตตชา เวทนา โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา
 อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา นินิตติ ๑ รูปสญฺญา
 โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ
 เหตุ นินิตมานา นินิตติ สทฺทสญฺญา ๑เป ๑ คนฺธสญฺญา รตฺตสญฺญา
 โสจฺจุสพฺพสญฺญา ฆมฺมสญฺญา โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา
 คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา นินิตติ ๑
 รูปสญฺเจตนา โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา
 อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา นินิตติ สทฺทสญฺเจตนา ๑เป ๑
 คนฺธสญฺเจตนา รตฺตสญฺเจตนา โสจฺจุสพฺพสญฺเจตนา ฆมฺมสญฺเจตนา
 โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ
 เหตุ นินิตมานา นินิตติ ๑ รูปคณฺหา โลเก นียรูปี ๑ ศาตรูปี
 เหตุเถสา คณหา อุปปชฺชมานา อุปปชฺชติ เหตุ นินิตมานา

นิวิสฺสตี สํทุกตณฺหา ๑เป ๑ คณฺธตณฺหา รตฺตตณฺหา โฉฏฺฐพฺพตณฺหา
 ฌมฺมตณฺหา โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา
 อุปฺปชฺชติ เขตฺต นินฺนํมานา นินฺนํ ๑ รูปวิตฺกฺโก โถเก นียรูบํ
 สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เขตฺต
 นินฺนํมานา นินฺนํ สํทุกวิตฺกฺโก ๑เป ๑ คณฺธวิตฺกฺโก รตฺตวิตฺกฺโก
 โฉฏฺฐพฺพวิตฺกฺโก ฌมฺมวิตฺกฺโก โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ
 ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เขตฺต นินฺนํมานา นินฺนํ ๑
 รูปวิจาโร โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา
 อุปฺปชฺชติ เขตฺต นินฺนํมานา นินฺนํ สํทุกวิจาโร ๑เป ๑ คณฺธ-
 วิจาโร รตฺตวิจาโร โฉฏฺฐพฺพวิจาโร ฌมฺมวิจาโร โถเก นียรูบํ
 สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เขตฺต
 นินฺนํมานา นินฺนํ ๑

อิทํ อูจฺจติ ทฺวฏฺฐสํมุทโย อริยสํจํ ๑

[๑๖๐] ตตฺถ กตมํ ทฺวฏฺฐนิโรโห อริยสํจํ โย ตตฺถายะ
 ตณฺหาเย อเสสํวิราคฺคนิโรโห จาโค ปฏฺธิเนตฺตํโก มุคฺติ อนาถโย ๑

[๑๖๑] สํ ไซ ปเนสํ ตณฺหา กตฺถ ปหียํมานา ปหียติ
 กตฺถ นินฺนํมานา นินฺนํ ๑ ยํ โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ
 ตณฺหา ปหียํมานา ปหียติ เขตฺถ นินฺนํมานา นินฺนํ ๑ กิณฺนํ
 โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ ๑ จกฺขํ โถเก นียรูบํ สํตฺตรูบํ เขตฺตเถสํ
 ตณฺหา ปหียํมานา ปหียติ เขตฺถ นินฺนํมานา นินฺนํ ๑

๑เป ๑ ขานํ ชิวหา กาโย มโน โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา
 คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ รูปา
 โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ
 นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ สทฺธา ๑เป ๑ คนฺธา รสา โผฏฺฐพฺพา
 ขมฺมา โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา
 ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ ๑ จกฺขุวิญฺญาณํ โลเก
 มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ
 นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ ๑ สทฺธิวิญฺญาณํ ๑เป ๑ ขานวิญฺญาณํ ชิวหา
 วิญฺญาณํ กายวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณํ โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ
 เหตุเถสา คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑
 ๑ จกฺขุสํมุตฺตํ โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา
 ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ ๑ สทฺธสํมุตฺตํ ๑เป ๑
 ขานสํมุตฺตํ ชิวหาสํมุตฺตํ กายสํมุตฺตํ มโนสํมุตฺตํ โลเก
 มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ
 นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ ๑ จกฺขุสํมุตฺตชา เวทนา โลเก มียรูปํ
 ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา
 นิรุชฌติ ๑ ๑ สทฺธสํมุตฺตชา เวทนา ๑เป ๑ ขานสํมุตฺตชา เวทนา
 ชิวหาสํมุตฺตชา เวทนา กายสํมุตฺตชา เวทนา มโนสํมุตฺตชา
 เวทนา โลเก มียรูปํ ๑ ตาตรูปํ ๑ เหตุเถสา คณหา ปหียมานา
 ปหียติ ๑ เหตุ นิรุชฌมานา นิรุชฌติ ๑ ๑ รูปสณฺหา โลเก มียรูปํ

สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา
 นิรุชฺฌมติ สทฺทสณฺเฑนา ๑เป ๑ คณฺฐสณฺเฑนา รตฺสณฺเฑนา โฉฏฺฐพฺพ-
 สณฺเฑนา ฌมฺมสณฺเฑนา โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา
 ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ ๑ รูปสณฺเฑเจตนา
 โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ
 เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ สทฺทสณฺเฑเจตนา ๑เป ๑ คณฺฐ-
 สณฺเฑเจตนา รตฺสณฺเฑเจตนา โฉฏฺฐพฺพสณฺเฑเจตนา ฌมฺมสณฺเฑเจตนา โถเก
 มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ
 นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ ๑ รูปตณฺหา โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา
 ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ สทฺท-
 ตณฺหา ๑เป ๑ คณฺฐตณฺหา รตฺตตณฺหา โฉฏฺฐพฺพตณฺหา ฌมฺมตณฺหา
 โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ
 เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ ๑ รูปวิคฺคโก โถเก มียํรํ สัจธรรมิ
 เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ
 สทฺทวิคฺคโก ๑เป ๑ คณฺฐวิคฺคโก รตฺตวิคฺคโก โฉฏฺฐพฺพวิคฺคโก ฌมฺม-
 วิคฺคโก โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา
 ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา นิรุชฺฌมติ ๑ รูปวิจฺจโร โถเก มียํรํ
 สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา ปหิยมานา ปหิยติ เหตุตฺถ นิรุชฺฌมมานา
 นิรุชฺฌมติ สทฺทวิจฺจโร ๑เป ๑ คณฺฐวิจฺจโร รตฺตวิจฺจโร โฉฏฺฐพฺพ-
 วิจฺจโร ฌมฺมวิจฺจโร โถเก มียํรํ สัจธรรมิ เหตุเกิดสา ตณฺหา

[๓๖๘] ตตฺถ กตโม สัมมาวายาโม อธิ ภิกขุ ออนุปฺปนฺนํ
 ปาปกาณํ อกฺุสฺสณํ รมฺมานํ ออนุปฺปาทาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี
 วิริยํ อารมฺมตี จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตี ปทหตี ออนุปฺนฺนํ ปาปกาณํ
 อกฺุสฺสณํ รมฺมานํ ปทานาย ๑เป ๑ ออนุปฺนฺนํ กุสฺสณํ รมฺมานํ
 ออนุปฺปาทาย ๑เป ๑ ออนุปฺนฺนํ กุสฺสณํ รมฺมานํ จิตฺตํ อสฺมโมธาย
 ภิชฺชโยภาวาย เวปฺตุสฺสย ภาวนาย ปาริบริยาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี
 วิริยํ อารมฺมตี จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตี ปทหตี อธิ อจฺจุจตี สัมมา-
 วายาโม ๑

[๓๖๘] ตตฺถ กตมา สัมมาสตี อธิ ภิกขุ กาเย กายาอนุปฺสฺสํ
 วิหริตี อาตปฺปี สัมปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ
 เวทนาสุ ๑เป ๑ จิตฺเต ๑เป ๑ รมฺเมสุ รมฺมานอนุปฺสฺสํ วิหริตี
 อาตปฺปี สัมปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ อธิ
 อจฺจุจตี สัมมาสตี ๑

[๓๗๐] ตตฺถ กตโม สัมมาสมมฺมตี อธิ ภิกขุ วิวิจฺจุจ
 กามเมหิ วิวิจฺจุ อกฺุสฺสเถหิ รมฺเมหิ สจิตฺตํ สจิตฺตํ วิเวกํ
 ปิตฺติสฺสํ ปจฺมํ ฌานํ อปฺสํปชฺช วิหริตี วิตฺตกฺกวิจฺจารณํ อปฺสํ
 อชฺฌตฺตํ สัมปสฺสทณํ เจตโส เอโกทิกภาวํ อจิตฺตํ อจิตฺตํ สมมตฺตํ
 ปิตฺติสฺสํ ทุคฺคิยํ ฌานํ อปฺสํปชฺช วิหริตี ปิตฺติยา ๑ วิจฺจากา อปฺสํ
 ๑ วิหริตี สโต ๑ สัมปชาโน สจฺจญฺจ กาเยน ปฏฺฐิเตเวเตหิ ยนฺตํ
 อริยา อจฺจุจฺจนฺตี อปฺสํปชฺชโก สติมา สจฺจวิหริตี ทุคฺคิยํ ฌานํ

กิตเตธานํ ปหานํ อयํ อัจจุติ ทุกฺขนิโรธ ๑

[๓๘๗] ตตฺถ กตฺมา ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อธิ ภิกฺขุ
ยธฺมํ สมฺเย โถกฺกตฺตํ ฌานํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺปยคามิ
ทิจฺจุจฺจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภุมฺมียา ปคฺคิตฺยา วิวิจฺจุเจว กามเห
๑เป๑ ปจฺมํ ฌานํ อปฺปสมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺหาภินฺถํ
ตธฺมํ สมฺเย อชฺชวฺสวฺกโก มคฺโค โหติ สมฺมาทิจฺจุ ๑เป๑ สมฺมา
สฺมาธิ อยํ อัจจุติ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อวเสธํ ฌมา
ทุกฺขนิโรธคามินียา ปฏิปทาย สมฺปยุตฺตา ๑

[๓๘๘] ตตฺถ กตฺโม ทุกฺขสมฺุทโย ตณฺหา ๑ อวเสธํ ๑
กิตเตธํ อวเสธํ ๑ อกฺุสธํ ฌมา อยํ อัจจุติ ทุกฺขสมฺุทโย ๑

[๓๘๘] ตตฺถ กตฺมํ ทุกฺขํ ตัณฺหิ ๑ กุสฺสณฺณานิ ธาธฺวานิ
อวเสธํ ๑ ธาธฺวา กุสฺสา ฌมา ธาธฺวา ๑ กุสฺสากุสฺสานิ
ฌมานํ วิปากา เย ๑ ฌมา กิริยา เหนว กุสฺสา นากุสฺสา น
๑ กมฺมวิปากา สํพฺพญ ๑ รุปํ อิทํ อัจจุติ ทุกฺขํ ๑

[๓๘๙] ตตฺถ กตฺโม ทุกฺขนิโรธํ ตณฺหา ๑ อวเสธํ ๑
กิตเตธานํ อวเสธํ ๑ อกฺุสธํ ฌมานํ ปหานํ อยํ อัจจุติ
ทุกฺขนิโรธ ๑

[๓๘๙] ตตฺถ กตฺมา ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อธิ ภิกฺขุ
ยธฺมํ สมฺเย โถกฺกตฺตํ ฌานํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺปยคามิ
ทิจฺจุจฺจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภุมฺมียา ปคฺคิตฺยา วิวิจฺจุเจว กามเห

[๒๐๑] ตตฺถ กตโม ทฺวํสํมฺภวํ คณฺหา อํ อจฺจุติ
ทฺวํสํมฺภวํ ฯ

[๒๐๒] ตตฺถ กตมํ ทฺวํสํ อวตฺถา จ กิเลสา อวตฺถา
จ อกฺขตา ฐมฺมา ตํณิ จ กุสฺสํมฺภวํ ตํณฺวาณิ อวตฺถา จ
ตํณฺวา กุสฺสตา ฐมฺมา ตํณฺวา จ กุสฺสตา กุสฺสตาณํ ฐมฺมานํ วิปាកา
เย จ ฐมฺมา กิริยา เหน กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ กมฺมวิปាកา
ตฺทพฺพญ รุปํ อิทํ อจฺจุติ ทฺวํสํ ฯ

[๒๐๓] ตตฺถ กตโม ทฺวํสนิโรธํ คณฺหาเย ปหานํ อํ
อจฺจุติ ทฺวํสนิโรธํ ฯ

[๒๐๔] ตตฺถ กตมา ทฺวํสนิโรธคามินิ ปฏฺธิปทา อิทํ ภิกฺขุ
ยตฺถมํ ตมฺเย โถกฺกตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปฺลยคามิํ ทิฏฺฐิ-
กตํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ
ปชฺมํ ฌานํ อปฺลยปชฺช วิหริติ ทฺวํสาปฏฺธิปทํ ทนฺหาภินฺถํ ตตฺถมํ
ตมฺเย ปณฺจกฺโข มคฺโข โหติ ตมฺมาทิสฺสํ ตมฺมาตฺตํกปฺโป ตมฺมา-
วายาโม ตมฺมาตฺติ ตมฺมาตฺมาธิ ฯ

[๒๐๕] ตตฺถ กตมา ตมฺมาทิสฺสํ ยํ ปณฺณํ ปชานนา ฯเปฯ
อโมโห ฐมฺมวิจโย ตมฺมาทิสฺสํ ฐมฺมวิจยตมฺโพชฺฌนํโก มคฺคํ
มคฺคปริยาปนํ อํ อจฺจุติ ตมฺมาทิสฺสํ ฯ

[๒๐๖] ตตฺถ กตโม ตมฺมาตฺตํกปฺโป โย ตกฺโข วิตกฺโข ตํกปฺโป
ฯเปฯ มคฺคํ มคฺคปริยาปนํ อํ อจฺจุติ ตมฺมาตฺตํกปฺโป ฯ

[๒๐๗] ตตฺถ กตโม สมนวาวายาโม โย เจตสีโก วิริยารมฺโห
 ๑ เป ๑ สมนวาวายาโม วิริยสฺมโพนฺธุโร มคฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ
 อโย อจฺจุติ สมนวาวายาโม ๑

[๒๐๘] ตตฺถ กตมา สมนาสติ ยา สติ อนุสฺสติ ๑ เป ๑
 สมนาสติ สติสฺมโพนฺธุโร มคฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย อจฺจุติ
 สมนาสติ ๑

[๒๐๙] ตตฺถ กตโม สมนาสมาธิ ยา จิตฺตสฺส จิตฺติ ๑ เป ๑
 สมนาสมาธิ สมาสฺมโพนฺธุโร มคฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย
 อจฺจุติ สมนาสมาธิ ๑

อโย อจฺจุติ ทฺวณฺโณโรคาณิ ปฏฺฐา อวเสธา ฌมา ทฺวณฺโณ-
 โรคาณินิยา ปฏฺฐา สมนฺนํ ๑ ๑ เป ๑

[๒๑๐] ตตฺถ กตโม ทฺวณฺโณ คณฺหา จ อวเสธา จ
 กิเลสํ อวเสธา จ อกฺกตา ฌมา คณฺหา จ กุสฺมณฺโณ สํวณฺ
 อวเสธา จ สํวณ กุสฺมา ฌมา อโย อจฺจุติ ทฺวณฺโณ ๑

[๒๑๑] ตตฺถ กตมํ ทฺวณฺโณ สํวณ กุสฺมา กุสฺมา ฌมานํ
 วิปกา เป จ ฌมา กิริยา เหนว กุสฺมา นากุสฺมา น จ กมฺมวิปกา
 สัพพญฺ รุปํ อโย อจฺจุติ ทฺวณฺโณ ๑

[๒๑๒] ตตฺถ กตโม ทฺวณฺโณ คณฺหา จ อวเสธานญฺ
 กิเลสํ อวเสธานญฺ อกฺกตา ฌมานํ คณฺหา กุสฺมณฺโณ
 สํวณํ อวเสธานญฺ สํวณ กุสฺมา ฌมานํ ปหานํ อโย

อุจฺจติ ทฺวณฺโณโรโร ๑

[๒๓๓] ตตฺถ กตฺมา ทฺวณฺโณโรโรคํ ปฏฺธิปทา อธิ ภิกฺขุ
ยถํ ธรรมเย โถกฺกตฺวํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺปจฺยคํ ติฏฺฐจฺจิทฺตํ
ปหานาย ปจฺมาย ภูมียํ ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ
ฌานํ อปฺปมฺภพฺสฺส จิหฺรติ ทฺวณฺโณปฏฺธิปทํ ทนฺทณฺโณ
คตฺมํ ธรรมเย
ปญฺจกฺโข มคฺโข โหติ ธรรมาทิฏฺฐิ ธรรมาสกฺกปโป ธรรมาวายาโม
ธรรมาสติ ธรรมาสมาธิ อโย อุจฺจติ ทฺวณฺโณโรโรคํ ปฏฺธิปทา
อวเสธา ฌมฺมา ทฺวณฺโณโรโรคํ ปฏฺธิปทา ธรรมปยุตฺตา ๑

[๒๓๔] จตฺตาริ สจฺจานิ ทฺวณฺโณ ทฺวณฺโณปฏฺธิปทา ทฺวณฺโณโรโร
ทฺวณฺโณโรโรคํ ปฏฺธิปทา ๑

[๒๓๕] ตตฺถ กตฺโม ทฺวณฺโณปฏฺธิปทา ตณฺหา อโย อุจฺจติ
ทฺวณฺโณปฏฺธิปทา ๑

[๒๓๖] ตตฺถ กตฺมํ ทฺวณฺโณ อวเสธา จ กิเลสา อวเสธา
จ อกฺกตฺตา ฌมฺมา คตฺติ จ กุสฺสณฺณนิ สํสวณฺนิ อวเสธา จ
สํสวา กุสฺสตา ฌมฺมา สํสวา จ กุสฺสตาอกฺกตฺตํ ฌมฺมานํ วิปกา
เย จ ฌมฺมา กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ กมฺมวิปกา
สพฺพญฺญู รุปํ อโย อุจฺจติ ทฺวณฺโณ ๑

[๒๓๗] ตตฺถ กตฺโม ทฺวณฺโณโรโรคํ ตณฺหาปทานํ อโย อุจฺจติ
ทฺวณฺโณโรโรคํ ๑

[๒๓๘] ตตฺถ กตฺมา ทฺวณฺโณโรโรคํ ปฏฺธิปทา อธิ ภิกฺขุ

ยธัมมัสมาเย โสภิตุสสุตฺตํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺปจฺยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ
 ปหานาย ปชฺฌมา ย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ ๑ เป ฯ
 ปชฺฌมํ ฌานํ อปฺปชฺฌมฺปชฺช วิหริติ ทฺวฏฺฐาปฺปิยํ ทนฺตรากิณฺณํ ตธฺมํ
 สมเย ฌตฺถํ โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ อโย อจฺจุจติ ทฺวฏฺฐ-
 นิโรธคามิํ ปฏิปทา ฯ ๑ เป ฯ

[๒๕๔] ตตฺถ กตโม ทฺวฏฺฐมฺภุทโย ตณฺหา ฯ อวเสธํ ฯ
 กิเลธํ อวเสธํ ฯ อภฺยตฺตา ฌมฺมา ตณฺหา ฯ กุสฺลมฺมุตฺตํ สํสํวณํ
 อวเสธํ ฯ สํสํวา กุสฺลตา ฌมฺมา อโย อจฺจุจติ ทฺวฏฺฐมฺภุทโย ฯ

[๒๕๕] ตตฺถ กตมํ ทฺวฏฺฐํ สํสํวา กุสฺลตาภิธานํ ฌมฺมานํ
 วิปากา ย ฯ ๑ ฌมฺมา ทิวิยา เหนว กุสฺลตา นากุสฺลตา น ๑ กมฺม-
 วิปากา สัพฺพญฺส รุปํ อิทํ อจฺจุจติ ทฺวฏฺฐํ ฯ

[๒๕๖] ตตฺถ กตโม ทฺวฏฺฐนิโรธो ตณฺหา ๑ อวเสธํ ๑
 กิเลธํ ๑ อวเสธํ ๑ อภฺยตฺตํ ๑ ฌมฺมานํ ๑ ตณฺหา ๑ กุสฺลมฺมุตฺตํ ๑
 สํสํวณํ ๑ อวเสธํ ๑ สํสํวา ๑ กุสฺลตา ๑ ฌมฺมานํ ๑ ปหานํ ๑
 อโย อจฺจุจติ ทฺวฏฺฐนิโรโธ ฯ

[๒๕๗] ตตฺถ กตมา ทฺวฏฺฐนิโรธคามิํ ปฏิปทา อธิ ภิกฺขุ
 ยธัมมัสมาเย โสภิตุสสุตฺตํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺปจฺยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ
 ปหานาย ปชฺฌมา ย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ ๑ เป ฯ
 ปชฺฌมํ ฌานํ อปฺปชฺฌมฺปชฺช วิหริติ ทฺวฏฺฐาปฺปิยํ ทนฺตรากิณฺณํ ตธฺมํ
 สมเย ฌตฺถํ โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ อโย อจฺจุจติ ทฺวฏฺฐ-

ทุฏฐธํชํ ตียา ธงฺกิตฺธิฏฐธํกิตฺเตตฺถํ ตียา ธงฺกิตฺธิฏฐธํกิตฺเตตฺถํ ๑
 สมุทฺยธํชํ ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ นิโรธธํชํ ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ มคฺคธํชํ
 ตียา ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ ตียา ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารมคฺคํ ตียา ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ
 ทุฏฐธํชํ ตียา ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ ตียา ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารมคฺคํ ตียา
 ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารํ ตียา น วตฺตพฺพํ ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารนฺตฺธิมํ ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจาร-
 มคฺคนฺตฺธิมํ ธฺวิตฺถกฺกธฺวิจารนฺตฺธิมํ ๑ เทว ธํชํ ตียา มิตฺติสํหคฺคา
 ตียา ธํชํสํหคฺคา ตียา อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคา นิโรธธํชํ น วตฺตพฺพํ
 มิตฺติสํหคฺคนฺตฺธิมํ ธํชํสํหคฺคนฺตฺธิมํ อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคนฺตฺธิมํ ทุฏฐธํชํ ตียา
 มิตฺติสํหคํ ตียา ธํชํสํหคํ ตียา อฺปฺเปกฺขาสํหคํ ตียา น วตฺตพฺพํ มิตฺติ-
 สํหคฺคนฺตฺธิมํ ธํชํสํหคฺคนฺตฺธิมํ อฺปฺเปกฺขาสํหคฺคนฺตฺธิมํ ๑ เทว ธํชํ เวน-
 ทธํชํเนน นภาวนํยปฺหาคพฺพํ สมุทฺยธํชํ ตียา ทธํชํเนน ปฺหาคพฺพํ
 ตียา นภาวนํย ปฺหาคพฺพํ ทุฏฐธํชํ ตียา ทธํชํเนน ปฺหาคพฺพํ ตียา
 นภาวนํย ปฺหาคพฺพํ ตียา เวนทธํชํเนน นภาวนํยปฺหาคพฺพํ ๑
 เทว ธํชํ เวนทธํชํเนน นภาวนํยปฺหาคพฺพเหตฺวกํ สมุทฺยธํชํ
 ตียา ทธํชํเนน ปฺหาคพฺพเหตฺวกํ ตียา นภาวนํย ปฺหาคพฺพเหตฺวกํ
 ทุฏฐธํชํ ตียา ทธํชํเนน ปฺหาคพฺพเหตฺวกํ ตียา นภาวนํย ปฺหาคพฺพเหตฺวกํ
 ตียา เวนทธํชํเนน นภาวนํยปฺหาคพฺพเหตฺวกํ ๑ สมุทฺยธํชํ อาจยคามิ
 มคฺคธํชํ อปจยคามิ นิโรธธํชํ เวนอาจยคามินอปจยคามิ
 ทุฏฐธํชํ ตียา อาจยคามิ ตียา เวนอาจยคามินอปจยคามิ ๑
 มคฺคธํชํ เสกฺขํ ตินิ ธํชํ เวนเสกฺขานํเสกฺขา ๑ สมุทฺยธํชํ

ปริตฺตํ เทวํ ธรรมํ อปฺปมาณา ทฺวํ ธรรมํ ธรรมํ ปริตฺตํ ธรรมํ
 มหคฺคํ ๑ นิโรธธรรมํ อปฺปมาณา มคฺคธรรมํ อปฺปมาณา ธรรมํ
 ธรรมธรรมํ ธรรม ปริตฺตธรรมํ ธรรม มหคฺคธรรมํ น อปฺป-
 มาณา ธรรม ธรรม น ธรรม ปริตฺตธรรมธรรมํ มหคฺคต-
 ธรรมธรรมํ ทฺวํ ธรรม ปริตฺตธรรม ธรรม มหคฺคธรรม ธรรม
 ธรรม อปฺปมาณา ธรรม ธรรม น ธรรม ปริตฺตธรรมธรรมํ
 มหคฺคธรรมธรรมํ อปฺปมาณา ธรรมธรรม ๑ ธรรมธรรม ธรรม
 เทว ธรรม ธรรม ทฺวํ ธรรม ธรรม ธรรม ธรรม ธรรม
 นิโรธธรรม อธิษฏ มคฺคธรรม ธรรมธรรม ธรรม เทว ธรรม ธรรม
 มคฺคธรรม ธรรม อธิษฏ ๑ นิโรธธรรม อปฺปมาณา ธรรมธรรม
 น ธรรม มคฺคธรรมธรรมํ มคฺคธรรมธรรมํ มคฺคธรรมธรรมํ
 ธรรม น มคฺคธรรม ธรรม มคฺคธรรม ธรรม มคฺคธรรม ธรรม
 น ธรรม มคฺคธรรมธรรมํ มคฺคธรรมธรรมํ ทฺวํ ธรรม ธรรม มคฺค-
 ธรรม น มคฺคธรรม ธรรม มคฺคธรรม ธรรม น ธรรม มคฺคธรรม-
 ธรรมธรรมํ มคฺคธรรมธรรม ๑ เทว ธรรม ธรรม อปฺปมาณา ธรรม อปฺปมาณา
 น ธรรม อปฺปมาณา นิโรธธรรม น ธรรม อปฺปมาณา
 อปฺปมาณา อปฺปมาณา ทฺวํ ธรรม ธรรม อปฺปมาณา ธรรม อปฺปมาณา
 ธรรม อปฺปมาณา ๑ ธรรม ธรรม ธรรม อธิษฏ ธรรม อธิษฏ ธรรม อธิษฏ
 นิโรธธรรม น ธรรม อธิษฏ อธิษฏ อธิษฏ อธิษฏ อธิษฏ
 ๑ นิโรธธรรม อปฺปมาณา มคฺคธรรม น ธรรม อธิษฏ

ธียา น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว สเหตุกณฺหาติมี สเหตุกณฺหาเจว น จ
 เหตุติมี ฯ สมุทฺยธฺตฺจํ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตณฺจ นิโรธธฺตฺจํ
 น วตฺตพฺพํ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาติมี เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาเจว
 น จ เหตุติมี มคฺคธฺตฺจํ ธียา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตณฺจ ธียา
 เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาเจว น จ เหตุ ทุฏฺฐธฺตฺจํ ธียา เหตุ เจว เหตุสมฺป-
 ยุตฺตณฺจ ธียา เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาเจว น จ เหตุ ธียา น วตฺตพฺพํ
 เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาติมี เหตุสมฺปยุตฺตณฺหาเจว น จ เหตุติมี ฯ
 นิโรธธฺตฺจํ น เหตุ อเหตุกํ สมุทฺยธฺตฺจํ น วตฺตพฺพํ น เหตุ สเหตุ-
 กณฺหาติมี น เหตุ อเหตุกณฺหาติมี มคฺคธฺตฺจํ ธียา น เหตุ สเหตุกํ ธียา
 น วตฺตพฺพํ น เหตุ สเหตุกณฺหาติมี น เหตุ อเหตุกณฺหาติมี ทุฏฺฐธฺตฺจํ ธียา
 น เหตุ สเหตุกํ ธียา น เหตุ อเหตุกํ ธียา น วตฺตพฺพํ น เหตุ สเหตุ-
 กณฺหาติมี น เหตุ อเหตุกณฺหาติมี ฯ

[๒๒๖] ตัณฺหิ ธฺตฺจา สํปฺปจฺจยา นิโรธธฺตฺจํ อปฺปจฺจยํ ฯ ตัณฺหิ
 ธฺตฺจา สํวชฺชา นิโรธธฺตฺจํ อสํวชฺชํ ฯ ตัณฺหิ ธฺตฺจา อนิทฺธสฺสนา
 ทุฏฺฐธฺตฺจํ ธียา สนิทฺธสฺสนํ ธียา อนิทฺธสฺสนํ ฯ ตัณฺหิ ธฺตฺจา อปฺปฏฺฐิฆา
 ทุฏฺฐธฺตฺจํ ธียา สํปฺปฏฺฐิฆํ ธียา อปฺปฏฺฐิฆํ ฯ ตัณฺหิ ธฺตฺจา รุปา ทุฏฺฐ-
 ธฺตฺจํ ธียา รูปํ ธียา อรูปํ ฯ เทว ธฺตฺจา โถกียา เทว ธฺตฺจา โถกฺต-
 ตฺรา ฯ เกณฺหิ วิณฺณฺณเยยฺยา เกณฺหิ น วิณฺณฺณเยยฺยา ฯ

[๒๒๗] สมุทฺยธฺตฺจํ อาสวํ เทว ธฺตฺจา โน อาสวํ ทุฏฺฐธฺตฺจํ
 ธียา อาสวํ ธียา โน อาสวํ ฯ เทว ธฺตฺจา ตาสวํ เทว ธฺตฺจา

อนาสว ๑ สมุทฺยธฺรจํ อาสวสมฺปยุตฺตํ เทว ธฺรจํ อาสววิป-
 ulyuta ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา อาสวสมฺปยุตฺตํ สฺยิยา อาสววิปulyuta ๑
 สมุทฺยธฺรจํ อาสวโจ เจว ธาสวญฺจ เทว ธฺรจํ น วตฺตพฺพํ อาสว
 เจว ธาสว จาติมี ธาสว เจว โน จ อาสวาติมี ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา
 อาสวโจ เจว ธาสวญฺจ สฺยิยา ธาสวญฺเจว โน จ อาสวโจ ๑ สมุทฺยธฺรจํ
 อาสวโจ เจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ เทว ธฺรจํ น วตฺตพฺพํ อาสว เจว
 อาสวสมฺปยุตฺตา จาติมี อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวาติมี
 ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา อาสวโจ เจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ สฺยิยา อาสวสมฺปยุ-
 ตฺตญฺเจว โน จ อาสวโจ สฺยิยา น วตฺตพฺพํ อาสวโจ เจว อาสวสมฺปยุ-
 ตฺตญฺจาติมี อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวโจติมี ๑ เทว ธฺรจํ
 อาสววิปulyutaอนาสว สมุทฺยธฺรจํ น วตฺตพฺพํ อาสววิปulyutaธ-
 าสวนฺติมี อาสววิปulyutaอนาสวนฺติมี ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา อาสววิปulyuta-
 าสว สฺยิยา น วตฺตพฺพํ อาสววิปulyutaธาสวนฺติมี อาสววิปulyuta-
 อนาสวนฺติมี ๑

[๒๒๘] สมุทฺยธฺรจํ สณฺโณชนํ เทว ธฺรจํ โน สณฺโณชนา
 ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา สณฺโณชนํ สฺยิยา โน สณฺโณชนํ ๑ เทว ธฺรจํ
 สณฺโณชนิยา เทว ธฺรจํ อสณฺโณชนิยา ๑ สมุทฺยธฺรจํ สณฺโณ-
 ชนสมฺปยุตฺตํ เทว ธฺรจํ สณฺโณชนวิปulyuta ทุฏฺธธฺรจํ สฺยิยา
 สณฺโณชนสมฺปยุตฺตํ สฺยิยา สณฺโณชนวิปulyuta ๑ สมุทฺยธฺรจํ สณฺโณ-
 ชนญฺเจว สณฺโณชนิยญฺจ เทว ธฺรจํ น วตฺตพฺพํ สณฺโณชนา

เจว สณฺโณชฌนียา จาติมี สณฺโณชฌนียา เจว โน ๑ สณฺโณชฌนาคีมี
 ทุกฺขธจฺจํ ตียา สณฺโณชฌนญฺเจว สณฺโณชฌนียญฺจ ตียา สณฺโณชฌนีย
 ญฺเจว โน ๑ สณฺโณชฌนํ ๑ สํหุยธจฺจํ สณฺโณชฌนญฺเจว สณฺโณชฌน
 สํปยุตฺตญฺจ เทว ธจฺจา น วตฺตพฺพา สณฺโณชฌนา เจว สณฺโณชฌน
 สํปยุตฺตา จาติมี สณฺโณชฌนสํปยุตฺตา เจว โน ๑ สณฺโณชฌนาคีมี
 ทุกฺขธจฺจํ ตียา สณฺโณชฌนญฺเจว สณฺโณชฌนสํปยุตฺตญฺจ ตียา
 สณฺโณชฌนสํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ สณฺโณชฌนํ ตียา น วตฺตพฺพํ สณฺโณ
 ชฌนญฺเจว สณฺโณชฌนสํปยุตฺตญฺจาติมี สณฺโณชฌนสํปยุตฺตญฺเจว โน
 ๑ สณฺโณชฌนคฺคีมี ๑ เทว ธจฺจา สณฺโณชฌนวิปฺปยุตฺตอสนฺโณชฌนียา
 สํหุยธจฺจํ น วตฺตพฺพํ สณฺโณชฌนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชฌนียคฺคีมี สณฺโณ
 ชฌนวิปฺปยุตฺตอสนฺโณชฌนียคฺคีมี ทุกฺขธจฺจํ ตียา สณฺโณชฌนวิปฺปยุตฺ
 สณฺโณชฌนียํ ตียา น วตฺตพฺพํ สณฺโณชฌนวิปฺปยุตฺตสณฺโณชฌนียคฺคีมี
 สณฺโณชฌนวิปฺปยุตฺตอสนฺโณชฌนียคฺคีมี ๑

[๒๒๘] สัมมุตตจํ คนฺโถ เทว สจฺจา โน คนฺถา ทຸກຸຂສຸຈຸ
 ດີຍາ ກນໂຄ ດີຍາ ໂນ ກນໂຄ າ ເທວ ສຈຈາ ກນຸນິຍາ ເທວ ສຈຈາ
 ອກນຸນິຍາ າ ເທວ ສຈຈາ ກນຸວິປປຍຸຕຸຕາ ເທວ ສຈຈາ ດີຍາ ກນຸ
 ສມປຍຸຕຸຕາ ດີຍາ ກນຸວິປປຍຸຕຸຕາ າ ສັມຸທຍສຈຈຸ ກນໂຄ ເຈວ ກນຸ
 ນິຍ໌ບຸ ເທວ ສຈຈາ ນ ວຸທຸພຸພາ ກນຸຄາ ເຈວ ກນຸນິຍາ ຈາຕິນີ ກນຸ
 ນິຍາ ເຈວ ໂນ ຈ ກນຸຄາຕິນີ ທຸກຸຂສຈຈຸ ດີຍາ ກນໂຄ ເຈວ ກນຸນິຍ໌ບຸ
 ດີຍາ ກນຸນິຍ໌ບຸເຈວ ໂນ ຈ ກນໂຄ າ ສັມຸທຍສຈຈຸ ກນໂຄ ເຈວ ກນຸ

สมฺปยุตฺตญฺจ สฺยิยา น วตฺตพฺพํ คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺตญฺจจาติบี
 คนฺถสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ คนฺโถติบี เทว สจฺจา น วตฺตพฺพา
 คนฺธา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จาติบี คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 คนฺธาติบี ทุกฺขสจฺจํ สฺยิยา คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺตญฺจ สฺยิยา
 คนฺถสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ คนฺโถ สฺยิยา น วตฺตพฺพํ คนฺโถ เจว
 คนฺถสมฺปยุตฺตญฺจจาติบี คนฺถสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ คนฺโถติบี ฯ เทว
 สจฺจา คนฺถวิปฺปยุตฺตอกคนฺถนิยา เทว สจฺจา สฺยิยา คนฺถวิปฺปยุตฺต-
 คนฺถนิยา สฺยิยา น วตฺตพฺพา คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยาติบี คนฺถวิป-
 ปยุตฺตอกคนฺถนิยาติบี ฯ

[๒๓๐] สมฺมุตฺตสจฺจํ โยโฆ ฯ เป ฯ โยโค ฯ เป ฯ นีวรณํ เทว
 สจฺจา โน นีวรณา ทุกฺขสจฺจํ สฺยิยา นีวรณํ สฺยิยา โน นีวรณํ ฯ เทว
 สจฺจา นีวรณนิยา เทว สจฺจา อนีวรณนิยา ฯ สมฺมุตฺตสจฺจํ นีวรณ-
 สมฺปยุตฺตํ เทว สจฺจา นีวรณวิปฺปยุตฺตา ทุกฺขสจฺจํ สฺยิยา นีวรณ-
 สมฺปยุตฺตํ สฺยิยา นีวรณวิปฺปยุตฺตํ ฯ สมฺมุตฺตสจฺจํ นีวรณญฺเจว นีวรณ-
 นิยฺมญฺจ เทว สจฺจา น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว นีวรณนิยา จาติบี นีวร-
 ณนิยา เจว โน จ นีวรณาติบี ทุกฺขสจฺจํ สฺยิยา นีวรณญฺเจว นีวร-
 ณนิยฺมญฺจ สฺยิยา นีวรณนิยฺมญฺเจว โน จ นีวรณํ ฯ สมฺมุตฺตสจฺจํ นีวรณญ-
 เจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ เทว สจฺจา น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว
 นีวรณสมฺปยุตฺตา จาติบี นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาติบี
 ทุกฺขสจฺจํ สฺยิยา นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ สฺยิยา นีวรณ-

สมุทฺตญฺจ สียา กิเลตฺตสมุทฺตญฺจเจว โน จ กิเลโส สียา น
 วจฺตพฺพํ กิเลโส เจว กิเลตฺตสมุทฺตญฺจจาติมี กิเลตฺตสมุทฺตญฺจ
 โน จ กิเลโสติมี ๑ เทวํ สจฺจํ กิเลตฺตวิปฺปยุตฺตอสงฺกิเลตฺตกา
 สมุทฺตญฺจํ น วจฺตพฺพํ กิเลตฺตวิปฺปยุตฺตอสงฺกิเลตฺตญฺจํ กิเลตฺตวิปฺ-
 ยุตฺตอสงฺกิเลตฺตญฺจํ ทฺวํสจฺจํ สียา กิเลตฺตวิปฺปยุตฺตอสงฺกิเลตฺตํ
 สียา น วจฺตพฺพํ กิเลตฺตวิปฺปยุตฺตอสงฺกิเลตฺตญฺจํ กิเลตฺตวิปฺปยุตฺ-
 ตอสงฺกิเลตฺตญฺจํ ๑

[๒๓๕] เทวํ สจฺจํ น ทตฺตเนน ปหาตพฺพํ เทวํ สจฺจํ สียา
 ทตฺตเนน ปหาตพฺพํ สียา น ทตฺตเนน ปหาตพฺพํ ๑ เทวํ สจฺจํ
 น ภาวณาย ปหาตพฺพํ เทวํ สจฺจํ สียา ภาวณาย ปหาตพฺพํ
 สียา น ภาวณาย ปหาตพฺพํ ๑ เทวํ สจฺจํ น ทตฺตเนน ปหาตพฺพ-
 เหตุกา เทวํ สจฺจํ สียา ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา สียา น
 ทตฺตเนน ปหาตพฺพเหตุกา ๑ เทวํ สจฺจํ น ภาวณาย ปหาตพฺพ-
 เหตุกา เทวํ สจฺจํ สียา ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา สียา น
 ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา ๑ สมุทฺตญฺจํ อวิตกฺกํ นิโรธสจฺจํ
 อวิตกฺกํ เทวํ สจฺจํ สียา อวิตกฺกา สียา อวิตกฺกา ๑ สมุทฺต-
 ญฺจํ อวิจาร์ํ นิโรธสจฺจํ อวิจาร์ํ เทวํ สจฺจํ สียา อวิจาร์า
 สียา อวิจาร์า ๑ นิโรธสจฺจํ อปฺปมิตฺติกํ ตตฺถ สจฺจํ สียา
 อปฺปมิตฺติกา สียา อปฺปมิตฺติกา ๑ นิโรธสจฺจํ น ปตฺติสทฺทํ ตตฺถ สจฺจํ
 สียา ปตฺติสทฺทกา สียา น ปตฺติสทฺทกา ๑ นิโรธสจฺจํ น สจฺจสทฺทํ

คตินิ ธรรมชา สียา ธรรมชา สียา น ธรรมชา ๑ นิโรธธรรมชา
 น อุปเพกขาธรรมชา คตินิ ธรรมชา สียา อุปเพกขาธรรมชา สียา
 น อุปเพกขาธรรมชา ๑ สมุทตธรรมชา กามาวจร เทว ธรรมชา น
 กามาวจรา ทุกขธรรมชา สียา กามาวจร สียา น กามาวจร ๑
 คตินิ ธรรมชา น รูปาวจรา ทุกขธรรมชา สียา รูปาวจร สียา น
 รูปาวจร ๑ คตินิ ธรรมชา น อรูปาวจรา ทุกขธรรมชา สียา อรูปาวจร
 สียา น อรูปาวจร ๑ เทว ธรรมชา ปริยาปนนา เทว ธรรมชา
 อุปริยาปนนา ๑ มคตธรรมชา นิยยานิก คตินิ ธรรมชา อนิยยานิกา ๑
 มคตธรรมชา นิยค นิโรธธรรมชา อนิยค เทว ธรรมชา สียา นิยคา
 สียา อนิยคา ๑ เทว ธรรมชา สกตธรรมชา เทว ธรรมชา อนสกตธรรมชา ๑
 สมุทตธรรมชา ธรรมชา เทว ธรรมชา อรณา ทุกขธรรมชา สียา ธรรมชา
 สียา อรณนค ๑

ปณฺหาปจฺจกํ ๑

ธรรมชาวิภังโก สมคโค ๑

อินทรียวิภังโก

[๒๓๖] พาวธคินทรียานิ จกฺขณทรียํ โสคินทรียํ ฆานินทรียํ
 ชิวฺหินทรียํ กายินทรียํ มนินทรียํ อิตฺถินทรียํ ปริสฺสินทรียํ ชิวฺคินทรียํ
 สฺสฺสอินทรียํ กุกฺกอินทรียํ โสมนสฺสอินทรียํ โทมนสฺสอินทรียํ อุปเพกฺขินทรียํ
 ๑๑

ปคฺคาโห วิริยํ วิริยีนุทฺธิยํ วิริยพฺลํ สํมาวาจาโม อิทํ อุกฺกุจฺติ
 วิริยีนุทฺธิยํ ๑ ตตฺถ กตมํ สติโนทฺธิยํ ยถา สติ อนุสฺสติ ปฏฺฐสฺสติ
 สติ สรณตา ชารณตา อมฺีตาปนตา อสํมฺุสฺสนตา สติ สติโนทฺธิยํ
 สติพฺลํ สํมาสติ อิทํ อุกฺกุจฺติ สติโนทฺธิยํ ๑ ตตฺถ กตมํ สมาริ-
 นุทฺธิยํ ยถา จิตฺตสฺสํ จิตฺติ สณฺุจฺติ อวฺุจฺติ อวิธํหาโร อวิกฺุเขโป
 อวิธํหาหฺมานสฺสตา สโมโห สมาริโนทฺธิยํ สมาริพฺลํ สํมาสํมาริ อิทํ
 อุกฺกุจฺติ สมาริโนทฺธิยํ ๑ ตตฺถ กตมํ ปณฺุณิโนทฺธิยํ ยถา ปณฺุณา
 ปชานนา วิจโย ปวิจโย ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สํมาทิฏฺฐิ
 อิทํ อุกฺกุจฺติ ปณฺุณิโนทฺธิยํ ๑

[๒๔๓] ตตฺถ กตมํ อนนฺุณตณฺุณสฺสํสติโนทฺธิยํ ยถา เตสํ
 รมฺมานํ อนนฺุณตณฺุณํ อทิฏฺฐจํ อปฺปคฺคตณฺุณํ อวิทิตณฺุณํ อสํุณฺุณคณฺุณํ
 สํุณฺุณคณฺุณกิริยาย ปณฺุณา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สํมา-
 ทิฏฺฐิ รมฺมวิจยสํุโพชฺฌณฺุโค มคฺคกํ มคฺคปรียาปนฺนํ อิทํ อุกฺกุจฺติ
 อนนฺุณตณฺุณสฺสํสติโนทฺธิยํ ๑ ตตฺถ กตมํ อนนฺุณิโนทฺธิยํ ยถา เตสํ
 รมฺมานํ ณาตณฺุณํ ทิฏฺฐจํ ปคฺคตณฺุณํ วิทิตณฺุณํ สํุณฺุณคณฺุณํ สํุณฺุณ-
 คณฺุณกิริยาย ปณฺุณา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สํมาทิฏฺฐิ
 รมฺมวิจยสํุโพชฺฌณฺุโค มคฺคกํ มคฺคปรียาปนฺนํ อิทํ อุกฺกุจฺติ
 อนนฺุณิโนทฺธิยํ ๑ ตตฺถ กตมํ อนนฺุณตณฺุณวิโนทฺธิยํ ยถา เตสํ อนนฺุณ-
 ตณฺุณจํ รมฺมานํ อนนฺุณตณฺุณํ ปณฺุณา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺม-
 วิจโย สํมาทิฏฺฐิ รมฺมวิจยสํุโพชฺฌณฺุโค มคฺคกํ มคฺคปรียาปนฺนํ

๖๓ ๖๖๖๖๖ ๖๖๖๖๖๖๖๖๖ ๖

อักษรมนภาษาญ่ ๗

[๒๕๔] พาวังตตินุทริยานิ จกฺขณฺทริยํ โสตฺถินฺทริยํ ฆานินฺทริยํ
 ชิวฺหินฺทริยํ กายินฺทริยํ มนินฺทริยํ อิตฺถินฺทริยํ ปฺรตฺฐินฺทริยํ ชิว-
 ตินฺทริยํ สุตฺถินฺทริยํ ทฺถุชฺชนฺทริยํ โสมนตฺถินฺทริยํ โทมนตฺถินฺทริยํ
 อปฺเปกฺขินฺทริยํ สทฺถุชฺชนฺทริยํ วิริยินฺทริยํ สตฺตินฺทริยํ สฺมาชฺชนฺทริยํ
 ปญฺณินฺทริยํ อณฺณปณฺณตฺถินฺทริยํ อณฺณินฺทริยํ อณฺณปาทา-
 วินฺทริยํ ฯ พาวังตตินุทริยานํ กติ กุตฺถา กติ อกุตฺถา กติ อพฺยากตา
 ฯ เป ฯ กติ สรณํ กติ อรณํ ฯ

[๒๔๓] ทสัณฺหุริยา อพฺยาภกตา โทมนสฺสัณฺหุริยํ อภุสฺสํ อนนฺต-
คณฺณสฺสํ สํสัณฺหุริยํ ภุสฺสํ จตุตฺตาริณฺหุริยา สัณฺหา ภุสฺสตา สัณฺหา
อพฺยาภกตา ฉ อินฺหุริยา สัณฺหา ภุสฺสตา สัณฺหา อภุสฺสตา สัณฺหา อพฺยา-
ภกตา ฯ ทฺวาทสัณฺหุริยา น วคฺคหฺวา สํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ
ทฺชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ อทฺทกฺขมสํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิ-
ณิ ฉ อินฺหุริยา สัณฺหา สํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ อทฺทกฺข-
มสํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ คัณฺนิหุริยา สัณฺหา สํชฺยา เวทนาย
สํปยุตฺตาคิณิ ทฺชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ อทฺทกฺข-
มสํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ ชีวคิณฺหุริยา สัณฺหา สํชฺยา เวทนาย
สํปยุตฺตาคิณิ ทฺชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ อทฺทกฺขมสํชฺยา
เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ น วคฺคหฺวา สํชฺยา เวทนาย สํปยุตฺตาคิณิ

อุเปกฺขาสํหคฺคา ตียา น วคฺคพฺพา ปิณฑํหคฺคาติมี สํหคฺคาติมี
 อุเปกฺขาสํหคฺคาติมี ฯ ปนฺนรตฺธินฺทริยา เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหา-
 คพฺพา โทมนตฺถินฺทริยํ ตียา ทตฺถเนน ปหาคพฺพํ ตียา ภาวนาย
 ปหาคพฺพํ ฉ อินฺทริยา ตียา ทตฺถเนน ปหาคพฺพา ตียา ภาวนาย
 ปหาคพฺพา ตียา เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาคพฺพา ฯ ปนฺนรตฺธินฺทริยา
 เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุกา โทมนตฺถินฺทริยํ ตียา ทตฺถ-
 เนน ปหาคพฺพเหตุกํ ตียา ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุกํ ฉ อินฺทริยา
 ตียา ทตฺถเนน ปหาคพฺพเหตุกา ตียา ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุกา
 ตียา เนวทตฺถเนน ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุกา ฯ ทตฺธินฺทริยา เนว-
 อาจยคามินิ นอปจยคามินิ โทมนตฺถินฺทริยํ อาจยคามิ อณฺเฏ-
 ตณฺณตฺถินฺทริยํ อปจยคามิ อณฺเฏอินฺทริยํ ตียา อปจยคามิ
 ตียา เนวอาจยคามินิ นอปจยคามิ นวินฺทริยา ตียา อาจยคามินิ
 ตียา อปจยคามินิ ตียา เนวอาจยคามินิ นอปจยคามินิ ฯ
 ทตฺธินฺทริยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ทวินฺทริยา เสกฺขา อณฺเฏนาตา-
 วินฺทริยํ อเสกฺขํ นวินฺทริยา ตียา เสกฺขา ตียา อเสกฺขา ตียา
 เนวเสกฺขานาเสกฺขา ฯ ทตฺธินฺทริยา ปริตฺตา ตินฺทริยา อปฺปมาณา
 นวินฺทริยา ตียา ปริตฺตา ตียา มหคฺคคา ตียา อปฺปมาณา ฯ
 สตฺติอินฺทริยา อนารมฺมณา ทวินฺทริยา ปริตฺตารมฺมณา ตินฺทริยา
 อปฺปมาณารมฺมณา โทมนตฺถินฺทริยํ ตียา ปริตฺตารมฺมณํ ตียา
 มหคฺคตารมฺมณํ น อปฺปมาณารมฺมณํ ตียา น วคฺคพฺพํ ปริตฺตา-

อุปฺปาทีโน ๑ ดียา อตฺตา ดียา อนาคตา ดียา ปจฺจุปฺปนา ๑
 สํคฺคินฺทรียา อนารมฺมณา ทฺวินฺทรียา ปจฺจุปฺปนารมฺมณา ตัณฺหิ-
 ทรียา น วตฺตพฺพา อคฺคิตารมฺมณาติปฺปี อนาคตารมฺมณาติปฺปี ปจฺจุ-
 ปนารมฺมณาติปฺปี ทณฺทรียา ดียา อคฺคิตารมฺมณา ดียา อนาคตา-
 รมฺมณา ดียา ปจฺจุปฺปนารมฺมณา ดียา น วตฺตพฺพา อคฺคิตา-
 รมฺมณาติปฺปี อนาคตารมฺมณาติปฺปี ปจฺจุปฺปนารมฺมณาติปฺปี ๑ ดียา
 อชฺฌมคฺคตา ดียา พหิทฺฐา ดียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา ๑ สํคฺคินฺทรียา
 อนารมฺมณา ตัณฺหิทฺฐา พหิทฺฐารมฺมณา จตุตฺตารินฺทรียา ดียา
 อชฺฌมคฺคตารมฺมณา ดียา พหิทฺฐารมฺมณา ดียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา-
 รมฺมณา อฏฺฐินฺทรียา ดียา อชฺฌมคฺคตารมฺมณา ดียา พหิทฺฐารมฺมณา
 ดียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมฺมณา ดียา น วตฺตพฺพา อชฺฌมคฺคตารมฺม-
 ณาติปฺปี พหิทฺฐารมฺมณาติปฺปี อชฺฌมคฺคพหิทฺฐารมฺมณาติปฺปี ๑ ปณฺจินฺท-
 รียา อนิทฺถสํสํปฺปฏฺฐา สํคฺคตฺตณฺทรียา อนิทฺถสํสํปฺปฏฺฐา ๑

[๒๔๕] จตุตฺตารินฺทรียา เหตุ อฏฺฐารินฺทรียา น เหตุ ๑
 สํคฺคินฺทรียา สเหตุกา นวินฺทรียา อเหตุกา ฉ อินฺทรียา ดียา
 สเหตุกา ดียา อเหตุกา ๑ สํคฺคินฺทรียา เหตุสํมปฺยุตฺตา นวินฺทรียา
 เหตุวิปฺยุตฺตา ฉ อินฺทรียา ดียา เหตุสํมปฺยุตฺตา ดียา เหตุ-
 วิปฺยุตฺตา ๑ จตุตฺตารินฺทรียา เหตุ เจว สเหตุกา จ นวินฺทรียา
 น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติปฺปี สเหตุกา เจว น จ
 เหตุติปฺปี ตัณฺหิทฺฐา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติ

สเหตุกา เจว น จ เหตุ น อินฺทริยา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว
 สเหตุกา จาติ ตียา สเหตุกา เจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพา
 สเหตุกา เจว น จ เหตุติ ๑ จตุตารินฺทริยา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา
 จ นวินฺทริยา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติบี
 เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุคิมี ตัณฺนินฺทริยา น วตฺตพฺพา
 เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติ เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ
 น อินฺทริยา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติ ตียา
 เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ ตียา น วตฺตพฺพา เหตุสมฺปยุตฺตา
 เจว น จ เหตุติ ๑ นวินฺทริยา น เหตุ อเหตุกา ตัณฺนินฺทริยา น
 เหตุ สเหตุกา จตุตารินฺทริยา น วตฺตพฺพา น เหตุ สเหตุกาคิมี
 น เหตุ อเหตุกาคิมี น อินฺทริยา ตียา น เหตุ สเหตุกา ตียา
 น เหตุ อเหตุกา ๑

[๒๔๕] สปปจฺจยา สงฺขตา อนิหตฺตนา ๑ ปณฺจินฺทริยา สปปจฺจยา
 สคฺตรตฺนินฺทริยา อปปจฺจยา ๑ สตฺตินฺทริยา รูปา จุทฺทตฺนินฺทริยา
 อรูปา ชีวตฺนินฺทริยํ ตียา รุปํ ตียา อรูปํ ๑ ทตฺนินฺทริยา โถกียา
 ตัณฺนินฺทริยา โลกฺกุตฺรา นวินฺทริยา ตียา โถกียา ตียา โลกฺกุตฺรา ๑
 เกณจิ วิณฺมเยยฺยา เกณจิ น วิณฺมเยยฺยา ๑

[๒๔๖] โน อาสวฺวา ๑ ทตฺนินฺทริยา อาสวฺวา ตัณฺนินฺทริยา
 อนาสวฺวา นวินฺทริยา ตียา อาสวฺวา ตียา อนาสวฺวา ๑ ปณฺน-
 ตินฺทริยา อาสวฺววิปปยุตฺตา โทมนสฺตฺนินฺทริยํ อาสวฺวสมฺปยุตฺตํ น

อินทรียา ตียา อาตวสัมปยุตฺตา ตียา อาตววิปยุตฺตา ฯ ทตฺถินทรียา
 น วตฺตพฺพา อาตฺวา เจว ตํสาตฺวา จาติ ตํสาตฺวา เจว โน ๑ อาตฺวา
 ตตฺถินทรียา น วตฺตพฺพา อาตฺวา เจว ตํสาตฺวา จาติบี ตํสาตฺวา เจว
 โน ๑ อาตฺวาติบี นวินทรียา น วตฺตพฺพา อาตฺวา เจว ตํสาตฺวา
 จาติ ตียา ตํสาตฺวา เจว โน ๑ อาตฺวา ตียา น วตฺตพฺพา ตํสาตฺวา
 เจว โน ๑ อาตฺวาติ ๑ ปนฺนรตฺถินทรียา น วตฺตพฺพา อาตฺวา เจว
 อาตวสัมปยุตฺตา จาติบี อาตวสัมปยุตฺตา เจว โน ๑ อาตฺวาติบี
 โทมนตฺถินทรียํ น วตฺตพฺพํ อาตฺวา เจว อาตวสัมปยุตฺตญฺจาติ
 อาตวสัมปยุตฺตญฺเจว โน ๑ อาตฺวา ๓ อินทรียา น วตฺตพฺพา
 อาตฺวา เจว อาตวสัมปยุตฺตา จาติ ตียา อาตวสัมปยุตฺตา เจว
 โน ๑ อาตฺวา ตียา น วตฺตพฺพา อาตวสัมปยุตฺตา เจว โน
 ๑ อาตฺวาติ ๑ นวินทรียา อาตววิปยุตฺตํสาตฺวา ตตฺถินทรียา
 อาตววิปยุตฺตอณาตฺวา โทมนตฺถินทรียํ น วตฺตพฺพํ อาตววิปยุตฺต-
 ํสาตฺวนฺติบี อาตววิปยุตฺตอณาตฺวนฺติบี ตตฺถินทรียา ตียา อาตว-
 วิปยุตฺตํสาตฺวา ตียา อาตววิปยุตฺตอณาตฺวา ๓ อินทรียา ตียา
 อาตววิปยุตฺตํสาตฺวา ตียา อาตววิปยุตฺตอณาตฺวา ตียา น วตฺตพฺพา
 อาตววิปยุตฺตํสาตฺวาติบี อาตววิปยุตฺตอณาตฺวาติบี ๑

[๒๔๗] โน สญฺโฆชฌา ๑ ทตฺถินทรียา สญฺโฆชฌนียา ตตฺถินทรียา
 อตฺถญฺโฆชฌนียา นวินทรียา ตียา สญฺโฆชฌนียา ตียา อตฺถญฺโฆชฌนียา ๑
 ปนฺนรตฺถินทรียา สญฺโฆชฌนวิปยุตฺตา โทมนตฺถินทรียํ สญฺโฆชฌ-

สัมปยุตฺตํ น อินฺทริยา ตียา สลฺโลชนสํปยุตฺตา ตียา สลฺโลชน-
 วิปฺปยุตฺตา ฯ ทสฺสอินฺทริยา น วตฺตพฺพา สลฺโลชนา เจว สลฺโลชนนียา
 จาติ สลฺโลชนนียา เจว โน ๑ สลฺโลชนา ตึณฺนินฺทริยา น
 วตฺตพฺพา สลฺโลชนา เจว สลฺโลชนนียา จาติมี สลฺโลชนนียา เจว
 โน ๑ สลฺโลชนาติมี นวินฺทริยา น วตฺตพฺพา สลฺโลชนา เจว
 สลฺโลชนนียา จาติ ตียา สลฺโลชนนียา เจว โน ๑ สลฺโลชนา ตียา
 น วตฺตพฺพา สลฺโลชนนียา เจว โน ๑ สลฺโลชนาติ ๑ ปนฺน-
 สฺสอินฺทริยา น วตฺตพฺพา สลฺโลชนา เจว สลฺโลชนสํปยุตฺตา จาติมี
 สลฺโลชนสํปยุตฺตา เจว โน ๑ สลฺโลชนาติมี โทมนสฺสอินฺทริยํ
 น วตฺตพฺพํ สลฺโลชนนญฺเจว สลฺโลชนสํปยุตฺตญฺจาติ สลฺโลชน-
 สํปยุตฺตญฺเจว โน ๑ สลฺโลชนํ น อินฺทริยา น วตฺตพฺพา
 สลฺโลชนา เจว สลฺโลชนสํปยุตฺตา จาติ ตียา สลฺโลชนสํปยุตฺตา
 เจว โน ๑ สลฺโลชนา ตียา น วตฺตพฺพา สลฺโลชนสํปยุตฺตา เจว โน
 ๑ สลฺโลชนาติ ๑ นวินฺทริยา สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา ตึณฺนิน-
 ทริยา สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา โทมนสฺสอินฺทริยํ น วตฺตพฺพํ
 สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียนฺติมี สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนีย-
 ติมี ตึณฺนินฺทริยา ตียา สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา ตียา
 สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา น อินฺทริยา ตียา สลฺโลชน-
 วิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา ตียา สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียา ตียา น
 วตฺตพฺพา สลฺโลชนวิปฺปยุตฺตสลฺโลชนนียาติมี สลฺโลชนวิปฺปยุตฺต-

ชัสถโณชนียาคีมี ฯ

[๒๔๘] โน คณฺหา ฯ ทธินฺทรียา คณฺณนิยา คัณฺณทรียา
 อคณฺณนิยา นวินฺทรียา ตียา คณฺณนิยา ตียา อคณฺณนิยา ฯ
 ปนฺนรตฺถินฺทรียา คณฺณวิปฺปยุตฺตา โทมนตฺถินฺทรียํ คณฺณตมฺปยุตฺตํ
 ฉ อินฺทรียา ตียา คณฺณตมฺปยุตฺตา ตียา คณฺณวิปฺปยุตฺตา ฯ
 ทธินฺทรียา น วตฺตพฺพา คณฺหา เจว คณฺณนิยา จาติ คณฺณนิยา
 เจว โน จ คณฺหา คัณฺณทรียา น วตฺตพฺพา คณฺหา เจว
 คณฺณนิยา จาติมี คณฺณนิยา เจว โน จ คณฺหาติมี นวินฺทรียา
 น วตฺตพฺพา คณฺหา เจว คณฺณนิยา จาติ ตียา คณฺณนิยา เจว โน
 จ คณฺหา ตียา น วตฺตพฺพา คณฺณนิยา เจว โน จ คณฺหาติ ฯ
 ปนฺนรตฺถินฺทรียา น วตฺตพฺพา คณฺหา เจว คณฺณตมฺปยุตฺตา จาติมี
 คณฺณตมฺปยุตฺตา เจว โน จ คณฺหาติมี โทมนตฺถินฺทรียํ น วตฺตพฺพํ
 คณฺโโก เจว คณฺณตมฺปยุตฺตคณฺหาติ คณฺณตมฺปยุตฺตคณฺหาเจว โน จ คณฺโโก
 ฉ อินฺทรียา น วตฺตพฺพา คณฺหา เจว คณฺณตมฺปยุตฺตา จาติ ตียา
 คณฺณตมฺปยุตฺตา เจว โน จ คณฺหา ตียา น วตฺตพฺพา คณฺณตมฺปยุตฺตา
 เจว โน จ คณฺหาติ ฯ นวินฺทรียา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา คัณฺณทรียา
 คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา โทมนตฺถินฺทรียํ น วตฺตพฺพํ คณฺณวิปฺปยุตฺต-
 คณฺณนิยคัณฺณนิยา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยคัณฺณนิยา คัณฺณทรียา ตียา คณฺณ-
 วิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ตียา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ฉ อินฺทรียา
 ตียา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ตียา คณฺณวิปฺปยุตฺตคณฺณนิยา ตียา น

วตฺตพฺพา คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยาติมี คนฺถวิปฺปยุตฺตอคนฺถนิยาติมี ฯ

[๒๔๘] โน โสพา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน นีวรณา ฯ
 ทสฺสีนฺทฺริยา นีวรณียา ตฺตฺนินฺทฺริยา อนีวรณียา นวินฺทฺริยา ตียา
 นีวรณียา ตียา อนีวรณียา ฯ ปนฺนทสฺสีนฺทฺริยา นีวรณวิปฺปยุตฺตา
 โทมนตฺตฺนินฺทฺริยํ นีวรณตฺมปฺยุตฺตํ ฉ อินฺทฺริยา ตียา นีวรณ-
 ตฺมปฺยุตฺตา ตียา นีวรณวิปฺปยุตฺตา ฯ ทสฺสีนฺทฺริยา น วตฺตพฺพา
 นีวรณา เจว นีวรณียา จาติ นีวรณียา เจว โน จ นีวรณา
 ตฺตฺนินฺทฺริยา น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว นีวรณียา จาติมี นีวรณียา
 เจว โน จ นีวรณาติมี นวินฺทฺริยา น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว
 นีวรณียา จาติ ตียา นีวรณียา เจว โน จ นีวรณา ตียา น
 วตฺตพฺพา นีวรณียา เจว โน จ นีวรณาติ ฯ ปนฺนทสฺสีนฺทฺริยา
 น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว นีวรณตฺมปฺยุตฺตา จาติมี นีวรณตฺมปฺยุตฺตา
 เจว โน จ นีวรณาติมี โทมนตฺตฺนินฺทฺริยํ น วตฺตพฺพํ นีวรณญฺเจว
 นีวรณตฺมปฺยุตฺตญฺจาติมี นีวรณตฺมปฺยุตฺตญฺเจว โน จ นีวรณนฺติมี
 ฉ อินฺทฺริยา น วตฺตพฺพา นีวรณา เจว นีวรณตฺมปฺยุตฺตา จาติ
 ตียา นีวรณตฺมปฺยุตฺตา เจว โน จ นีวรณา ตียา น วตฺตพฺพา
 นีวรณตฺมปฺยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาติ ฯ นวินฺทฺริยา นีวรณวิปฺปยุตฺตา-
 นีวรณียา ตฺตฺนินฺทฺริยา นีวรณวิปฺปยุตฺตอนีวรณียา โทมนตฺตฺนินฺทฺริยํ
 น วตฺตพฺพํ นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณนฺติมี นีวรณวิปฺปยุตฺตอคนฺถนิ-
 ยนฺติมี ตฺตฺนินฺทฺริยา ตียา นีวรณวิปฺปยุตฺตนีวรณียา ตียา นีวรณ-

วิปฺปยุตฺตอนัฏฐณิยา น ชินธุริยา ตียา นัฏฐณวิปฺปยุตฺตอนัฏฐณิยา
 ตียา นัฏฐณวิปฺปยุตฺตอนัฏฐณิยา ตียา น วคฺคัพฺพา นัฏฐณวิปฺปยุตฺต-
 นัฏฐณิยาติมี นัฏฐณวิปฺปยุตฺตอนัฏฐณิยาติมี ฯ

[๒๕๐] โน ปรามาสํ ฯ ทตฺตินธุริยา ปรามนฺธุสํ ตตฺตินธุริยา
 อปรามนฺธุสํ นวินธุริยา ตียา ปรามนฺธุสํ ตียา อปรามนฺธุสํ ฯ
 โสฬตฺตินธุริยา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตา น ชินธุริยา ตียา ปรามาส-
 ตมฺปิยุตฺตา ตียา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตา ฯ ทตฺตินธุริยา น วคฺคัพฺพา
 ปรามาสํ เจว ปรามนฺธุสํ จาติ ปรามนฺธุสํ เจว โน จ ปรามาสํ
 ตตฺตินธุริยา น วคฺคัพฺพา ปรามาสํ เจว ปรามนฺธุสํ จาติมี
 ปรามนฺธุสํ เจว โน จ ปรามาสํติมี นวินธุริยา น วคฺคัพฺพา
 ปรามาสํ เจว ปรามนฺธุสํ จาติ ตียา ปรามนฺธุสํ เจว โน จ
 ปรามาสํ ตียา น วคฺคัพฺพา ปรามนฺธุสํ เจว โน จ ปรามาสํติ ฯ
 ทตฺตินธุริยา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตปรามนฺธุสํ ตตฺตินธุริยา ปรามาส-
 วิปฺปยุตฺตอปรามนฺธุสํ ตตฺตินธุริยา ตียา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตปรามนฺธุสํ
 ตียา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตอปรามนฺธุสํ น ชินธุริยา ตียา ปรามาส-
 วิปฺปยุตฺตปรามนฺธุสํ ตียา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตอปรามนฺธุสํ ตียา น
 วคฺคัพฺพา ปรามาสํวิปฺปยุตฺตปรามนฺธุสํติมี ปรามาสํวิปฺปยุตฺตอปรา-
 มนฺธุสํติมี ฯ

[๒๕๑] สคฺคิตฺตินธุริยา อนารมฺมณํ จุกฺทตฺตินธุริยา ตารมฺมณํ
 ฐวิตฺตินธุริยํ ตียา ตารมฺมณํ ตียา อนารมฺมณํ ฯ เอกวีสตฺตินธุริยา

นุปริวตฺติ ตียา โน จิตฺตตํสฺสจฺฉนฺนุชานานุปริวตฺติ ฯ ๑ ฌ อินทรียา
 อชฺฌมคฺคิกา โสฬสอินทรียา พาหิรา ฯ ๑ สตฺตอินทรียา อุปาทา
 จุทฺทอินทรียา นุปาทา ธีวตฺตอินทรียํ ตียา อุปาทา ตียา นุปาทา ฯ
 นวอินทรียา อุปาทินฺนา จตฺตารินทรียา อนุปาทินฺนา นวอินทรียา
 ตียา อุปาทินฺนา ตียา อนุปาทินฺนา ฯ

[๒๕๒] นุปาทานา ฯ ทสฺนอินทรียา อุปาทานิยา คีณินทรียา
 อนุปาทานิยา นวอินทรียา ตียา อุปาทานิยา ตียา อนุปาทานิยา ฯ
 โสฬสอินทรียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ฌ อินทรียา ตียา อุปาทาน-
 สัมปยุตฺตา ตียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ฯ ทสฺนอินทรียา น วตฺตพฺพา
 อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จาติ อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานา
 คีณินทรียา น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จาติมี
 อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานาคีมี นวอินทรียา น วตฺตพฺพา
 อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จาติ ตียา อุปาทานิยา เจว โน ๑
 อุปาทานา ตียา น วตฺตพฺพา อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานาคี ๑
 โสฬสอินทรียา น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว อุปาทานสัมปยุตฺตา
 จาติมี อุปาทานสัมปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานาคีมี ฌ อินทรียา
 น วตฺตพฺพา อุปาทานา เจว อุปาทานสัมปยุตฺตา จาติ ตียา
 อุปาทานสัมปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานา ตียา น วตฺตพฺพา
 อุปาทานสัมปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานาคี ๑ ทสฺนอินทรียา อุปาทาน-
 วิปฺปยุตฺตอุปาทานิยา คีณินทรียา อุปาทานวิปฺปยุตฺตอนุปาทานิยา

คตินุทริยา ตียา อุปาทานวิปยุตฺตอุปาทานิยา ตียา อุปาทาน-
 วิปยุตฺตอุปาทานิยา น อินุทริยา ตียา อุปาทานวิปยุตฺต-
 อุปาทานิยา ตียา อุปาทานวิปยุตฺตอุปาทานิยา ตียา น วตฺตพฺพา
 อุปาทานวิปยุตฺตอุปาทานิยาติมี อุปาทานวิปยุตฺตอุปาทานิยาติมี ฯ

[๒๕๓] โน กิเลสา ฯ ทตฺตินุทริยา สงฺกิลเลตฺถกา คตินุทริยา
 อสงฺกิลเลตฺถกา นวินุทริยา ตียา สงฺกิลเลตฺถกา ตียา อสงฺกิลเลตฺถกา ฯ
 ปนฺนรตฺตินุทริยา อสงฺกิลฺลิจฺจา โทมนตฺตินุทริยํ สงฺกิลฺลิจฺจํ น
 อินุทริยา ตียา สงฺกิลฺลิจฺจา ตียา อสงฺกิลฺลิจฺจา ฯ ปนฺนรตฺตินุทริยา
 กิเลตฺตวิปยุตฺตา โทมนตฺตินุทริยํ กิเลตฺตมฺปยุตฺตํ น อินุทริยา
 ตียา กิเลตฺตมฺปยุตฺตา ตียา กิเลตฺตวิปยุตฺตา ฯ ทตฺตินุทริยา น
 วตฺตพฺพา กิเลสา เจว สงฺกิลเลตฺถกา จาติ สงฺกิลเลตฺถกา เจว โน
 ๑ กิเลสา คตินุทริยา น วตฺตพฺพา กิเลสา เจว สงฺกิลเลตฺถกา
 จาติมี สงฺกิลเลตฺถกา เจว โน ๑ กิเลสาติมี นวินุทริยา น วตฺตพฺพา
 กิเลสา เจว สงฺกิลเลตฺถกา จาติ ตียา สงฺกิลเลตฺถกา เจว โน ๑
 กิเลสา ตียา น วตฺตพฺพา สงฺกิลเลตฺถกา เจว โน ๑ กิเลสาติ ฯ
 ปนฺนรตฺตินุทริยา น วตฺตพฺพา กิเลสา เจว สงฺกิลฺลิจฺจา จาติมี
 สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑ กิเลสาติมี โทมนตฺตินุทริยํ น วตฺตพฺพา
 กิเลตฺต เจว สงฺกิลฺลิจฺจนฺนจาติ สงฺกิลฺลิจฺจนฺนเจว โน ๑ กิเลตฺต น
 อินุทริยา น วตฺตพฺพา กิเลสา เจว สงฺกิลฺลิจฺจา จาติ ตียา
 สงฺกิลฺลิจฺจา เจว โน ๑ กิเลสา ตียา น วตฺตพฺพา สงฺกิลฺลิจฺจา

เจว โน จ กิเลสาติ ๑ ปนฺนรตฺธินฺทฺริยา น วตฺตพฺพํ กิเลสา เจว
 กิเลสํมฺปยุตฺตา จาติบี กิเลสํมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสาติบี
 โทมนตฺธินฺทฺริยํ น วตฺตพฺพํ กิเลโส เจว กิเลสํมฺปยุตฺตญฺจาติ
 กิเลสํมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ กิเลโส น อินฺทฺริยา น วตฺตพฺพํ
 กิเลสา เจว กิเลสํมฺปยุตฺตา จาติ ตียา กิเลสํมฺปยุตฺตา เจว
 โน จ กิเลสา ตียา น วตฺตพฺพํ กิเลสํมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 กิเลสาติ ๑ นินฺทฺริยา กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติกา ตฺถินฺทฺริยา
 กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติกา โทมนตฺธินฺทฺริยํ น วตฺตพฺพํ กิเลส-
 ํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติบี กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติบี ตฺถินฺทฺริยา
 ตียา กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติกา ตียา กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติกา
 น อินฺทฺริยา ตียา กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติกา ตียา กิเลสํมฺปยุตฺ-
 ตํกิเลสํกิตฺติกา ตียา น วตฺตพฺพํ กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติบี
 กิเลสํมฺปยุตฺตํกิเลสํกิตฺติบี ๑

[๒๕๕] ปนฺนรตฺธินฺทฺริยา น ทตฺถเนน ปหาตพฺพํ ตฺถินฺทฺริยา
 ตียา ทตฺถเนน ปหาตพฺพํ ตียา น ทตฺถเนน ปหาตพฺพํ ๑ ปนฺน-
 ธินฺทฺริยา น ภาวนํ ปหาตพฺพํ ตฺถินฺทฺริยา ตียา ภาวนํ
 ปหาตพฺพํ ตียา น ภาวนํ ปหาตพฺพํ ๑ ปนฺนรตฺธินฺทฺริยา น
 ทตฺถเนน ปหาตพฺพํเหตุกา ตฺถินฺทฺริยา ตียา ทตฺถเนน ปหาตพฺพ-
 เหตุกา ตียา น ทตฺถเนน ปหาตพฺพเหตุกา ๑ ปนฺนรตฺธินฺทฺริยา
 น ภาวนํ ปหาตพฺพเหตุกา ตฺถินฺทฺริยา ตียา ภาวนํ ปหาตพฺพ-

ณ อินฺทฺริยา ตียา ตฺรณา ตียา อรณาติ ฯ

ปณฺหาปฺจุตํ ฯ

อินฺทฺริยวิภังโก ตมคฺคโต ฯ

ปจฺจยาการวิภังโก

[๒๕๕] อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ
วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ นามรูปปจฺจยา ตฺฬายตณํ ตฺฬายตณ-
ปจฺจยา ผสฺสํ ผสฺสปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา
ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ภาโว ภวปจฺจยา
ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ ตฺสกปริเทวทฺทชฺโหมนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ตมฺภวณฺติ เอวเมตตฺต
ตมฺภวณฺติ ๑

[๒๕๖] ตคฺคตฺ กตฺมา อวิชฺชา ทฺทฺชฺช อณฺณณํ ทฺทฺชฺชตมฺภวณ-
อณฺณณํ ทฺทฺชฺชนิโรชฺช อณฺณณํ ทฺทฺชฺชนิโรชฺชคามินียา ปฏิปทาย
อณฺณณํ อยํ อจฺจุตฺติ อวิชฺชา ฯ

[๒๕๗] ตคฺคตฺ กตฺเม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา ปุณฺณณภิสฺสงฺขารो
อปุณฺณณภิสฺสงฺขารो อานนฺณณภิสฺสงฺขารอ กายสงฺขารอ วจฺสงฺขารอ
จิตฺตสงฺขารอ ฯ ตคฺคตฺ กตฺโม ปุณฺณณภิสฺสงฺขารอ กุสฺสตา เจตนา
กามาจฺจรา รุปาจฺจรา ทานมฺยา ตฺถมฺยา ภาวนามฺยา อยํ อจฺจุตฺติ
ปุณฺณณภิสฺสงฺขารอ ตคฺคตฺ กตฺโม อปุณฺณณภิสฺสงฺขารอ อกุสฺสตา เจตนา

กามาจจรา อัยฺมฺ อุกฺกตฺติ อปฺปญฺญาภิสํขารโ ๑ ตตฺถ กตโม
 อาเนญฺชาภิสํขารโ กุตฺตา เจตนา อรูปาจจรา อัยฺมฺ อุกฺกตฺติ
 อาเนญฺชาภิสํขารโ ๑ ตตฺถ กตโม กายสํขารโ กายตฺถเจตนา
 กายสํขารโ วจฺสตฺถเจตนา วจฺสสํขารโ มโนตฺถเจตนา จิตฺต-
 สํขารโ ๑ อิมํ อุกฺกนฺติ อวิชฺชาปจฺจยา สํขารว ๑

[๒๕๘] ตตฺถ กตมํ สํขารปจฺจยา วิญฺญาณํ จกฺขุวิญฺญาณํ
 ใสตฺวิญฺญาณํ ฆานวิญฺญาณํ ชฺชิวหาวิญฺญาณํ กายวิญฺญาณํ มโน-
 วิญฺญาณํ อิทํ อุกฺกตฺติ สํขารปจฺจยา วิญฺญาณํ ๑

[๒๕๙] ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ อตฺถิ นามํ
 อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนา ตฺถเวทนา เจตนา ผลฺโส
 มนสิกาโร อิทํ อุกฺกตฺติ นามํ ๑ ตตฺถ กตมํ รูปํ จตฺตาโร
 จ มหาภูตา จตฺตุนนฺเจ มหาภูตานํ อุปาทาย รูปํ อิทํ อุกฺกตฺติ
 รูปํ ๑ อิติ อิทนฺจ นามํ อิทนฺจ รูปํ อิทํ อุกฺกตฺติ วิญฺญาณ-
 ปจฺจยา นามรูปํ ๑

[๒๖๐] ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจยา ตฺฬายตฺนํ จกฺขฺชาตฺนํ
 ใสตฺยาตฺนํ ฆานายตฺนํ ชฺชิวหาตฺนํ กายายตฺนํ มนายตฺนํ อิทํ อุกฺกตฺติ
 นามรูปปจฺจยา ตฺฬายตฺนํ ๑

[๒๖๑] ตตฺถ กตโม ตฺฬายตฺนปจฺจยา ผลฺโส จกฺขฺตฺมผลฺโส
 ใสตฺตฺมผลฺโส ฆานตฺมผลฺโส ชฺชิวหาตฺมผลฺโส กายตฺมผลฺโส มโนตฺม-
 ผลฺโส อัยฺมฺ อุกฺกตฺติ ตฺฬายตฺนปจฺจยา ผลฺโส ๑

[๒๐๒] ตตฺถ กตฺมา ผลັถปจฺจุยา เวทฺหา จกฺขฺตมฺผลັถชา
 เวทฺหา โสถตมฺผลັถชา เวทฺหา ฆานตมฺผลັถชา เวทฺหา ฐิฏฺหาตม-
 ผลັถชา เวทฺหา กายตมฺผลັถชา เวทฺหา มโนตมฺผลັถชา เวทฺหา
 ฌยํ วุจฺจติ ผลັถปจฺจุยา เวทฺหา ฯ

[๒๖๓] คตฺถ กตฺมา เวทนาปจฺจุยา คณฺหา รูปคณฺหา สทฺท-
คณฺหา คณฺชคณฺหา วสฺสคณฺหา โผฏฺฐพฺพคณฺหา รมฺมคณฺหา อหํ-
วํสจฺฉิตฺติ เวทนาปจฺจุยา คณฺหา ฯ

[๒๖๔] ศตฺถ กตมํ ตณฺหาปจฺจยา อฺปาทานํ กามฺปาทานํ
ทิจฺฉปฺปาทานํ สํกัปปตฺปาทานํ อคฺคฉวาทฺปาทานํ อิทํ อจฺจุตํ ตณฺหา-
ปจฺจยา อฺปาทานํ ฯ

[๒๖๕] ตตฺถ กตฺโม อูปาทานปจฺจุยา ภโว ทุวฺธิเนน ภโว
 อตฺถิ กมฺมภโว อตฺถิ อูปปตฺติภโว ฯ ตตฺถ กตฺโม กมฺมภโว
 ปุณฺณวาทิสฺสชาโร อปุณฺณวาทิสฺสชาโร อาเนญฺชนวาทิสฺสชาโร อหํ อจฺจุจติ
 กมฺมภโว ๕ พุพฺพปปี ภวตฺถามิ กมฺมํ กมฺมภโว ฯ ตตฺถ กตฺโม
 อูปปตฺติภโว กามภโว รูปภโว อรูปภโว ๕ สณฺณวาทิ อสณฺณวาทิ
 เหนวสณฺณวาทา สณฺณวาทิ ๕ เอกโถการภโว จตุโถการภโว ปญฺจโถ-
 การภโว อหํ อจฺจุจติ อูปปตฺติภโว ฯ อิติ อยฺยญฺญ กมฺมภโว
 อยฺยญฺญ อูปปตฺติภโว อหํ อจฺจุจติ อูปาทานปจฺจุยา ภโว ฯ

[๒๖๖] ศตฺถ กตฺมา ภวปจฺจุยา ชาติ ยา เสด์ เสด์ สัตฺตานํ
คฺคหิ คฺคหิ สัตฺตนิกาเย ชาติ สญฺชาติ โอฏฺกนฺติ อภินิพฺพคฺติ ชนฺธานํ

ปริเทโว อาทวนา ปริเทวนา อาเทวิตฺตํ ปริเทวิตฺตํ วาจา ปถาโป
วิปฺปถาโป ตาถโป ตาถปนา ตาถปิตฺตํ อโย อฺจุจฺติ ปริเทโว ฯ

[๒๗๐] ตคฺค กตมํ กุฏฺฐํ ยํ กายิกํ อธํคํ กายิกํ กุฏฺฐํ
กายธมฺมธฺตํ อธํคํ กุฏฺฐํ เวทยิตํ กายธมฺมธฺตํชา อธํคชา กุฏฺฐชา
เวทนา อิทํ อฺจุจฺติ กุฏฺฐํ ฯ

[๒๗๑] ตคฺค กตมํ โทมนธฺตํ ยํ เจตสิกํ อธํคํ เจตสิกํ
กุฏฺฐํ เจตธมฺมธฺตํ อธํคํ กุฏฺฐํ เวทยิตํ เจตธมฺมธฺตํชา อธํคชา
กุฏฺฐชา เวทนา อิทํ อฺจุจฺติ โทมนธฺตํ ฯ

[๒๗๒] ตคฺค กตโม อูปายาโส ฌาติพฺยธฺเนน วา อฺญฺจธฺตํ
โกภพฺยธฺเนน วา อฺญฺจธฺตํ โรคพฺยธฺเนน วา อฺญฺจธฺตํ ธฺตพฺยธฺเนน
วา อฺญฺจธฺตํ ทฺวิจฺพิพฺยธฺเนน วา อฺญฺจธฺตํ อณฺณตฺรณฺณตฺเรณ พฺยธฺเนน
ธมฺมณาคคธฺตํ อณฺณตฺรณฺณตฺเรณ กุฏฺฐธมฺเมเนน อฺญฺจธฺตํ อายาโส
อูปายาโส อายาธิตคฺคํ อูปายาธิตคฺคํ อโย อฺจุจฺติ อูปายาโส ฯ

[๒๗๓] เขวมตฺตธฺตํ เกวตฺตธฺตํ กุฏฺฐกฺขณธฺตํ ธมฺมทโย โหคฺคิตฺติ
เขวมตฺตธฺตํ เกวตฺตธฺตํ กุฏฺฐกฺขณธฺตํ ธมฺมคฺคิตฺติ โหคฺคิตฺติ ธมฺมคโม โหคฺคิตฺติ
ธมฺมคณํ โหคฺคิตฺติ ปาตุภาโว โหคฺคิตฺติ เตน อฺจุจฺติ เขวมตฺตธฺตํ เกวตฺตธฺตํ
กุฏฺฐกฺขณธฺตํ ธมฺมทโย โหคฺคิตฺติ ฯ

ธมฺมคณฺณทภาณนํ ฯ

[๒๗๔] อวิชฺชาปจฺจุยา ธมฺมชาโร ธมฺมชาปจฺจุยา วิญฺญาณํ
วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา อญฺจายคณํ อญฺจายคณ-

ปจฺจุยา ผตฺถิ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา
 ตณฺหาปจฺจุยา อูปาทานํ อูปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา
 ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เกวตฺถํ ทุกฺขฏฺฐนฺธํ
 ตมฺภโย โหติ ฯ

[๒๗๕] อวิชฺชาปจฺจุยา ตังฺขาโร ตังฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา ผตฺถิ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา
 เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยา อูปาทานํ อูปาทานปจฺจุยา
 ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ
 เกวตฺถํ ทุกฺขฏฺฐนฺธํ ตมฺภโย โหติ ฯ

[๒๗๖] อวิชฺชาปจฺจุยา ตังฺขาโร ตังฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณปจฺจุยา นามรูปํ นามรูปปจฺจุยา ฉฺชํสายนํ ฉฺชํสายน-
 ปจฺจุยา ผตฺถิ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา
 ตณฺหาปจฺจุยา อูปาทานํ อูปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา
 ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เกวตฺถํ ทุกฺขฏฺฐนฺธํ
 ตมฺภโย โหติ ฯ

[๒๗๗] อวิชฺชาปจฺจุยา ตังฺขาโร ตังฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณปจฺจุยา นามรูปํ นามรูปปจฺจุยา ตสฺสายนํ ตสฺสายน-
 ปจฺจุยา ผตฺถิ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา
 ตณฺหาปจฺจุยา อูปาทานํ อูปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา
 ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เกวตฺถํ ทุกฺขฏฺฐนฺธํ

สัมทโย โหติ ฯ

ปจฺยจตุกกํ ฯ

[๒๘๘] อวิชฺชาปจฺยา ตังขารโ อวิชฺชาเหตุโก ตังขารปจฺยา
 วิญฺญาณํ ตังขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ
 นามปจฺยา ฉฺชํสายนํ นามเหตุกํ ฉฺชํสายนปจฺยา ผัสฺโส
 ฉฺชํสายนเหตุโก ผัสฺสฺสปจฺยา เวทนา ผัสฺสฺสเหตุกา เวทนาปจฺยา
 ตณฺหา เวทนาเหตุกา ตณฺหาปจฺยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ
 อุปาทานปจฺยา ภโว ภวปจฺยา ชาติ ชาติปจฺยา ชรามรณํ
 เอวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส ทุกฺขฏฺฐนฺธสฺส สัมทโย โหติ ฯ

[๒๘๙] อวิชฺชาปจฺยา ตังขารโ อวิชฺชาเหตุโก ตังขารปจฺยา
 วิญฺญาณํ ตังขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ
 นามปจฺยา ผัสฺโส นามเหตุโก ผัสฺสฺสปจฺยา เวทนา ผัสฺสฺสเหตุกา
 เวทนาปจฺยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา ตณฺหาปจฺยา อุปาทานํ
 ตณฺหาเหตุกํ อุปาทานปจฺยา ภโว ภวปจฺยา ชาติ ชาติปจฺยา
 ชรามรณํ เอวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส ทุกฺขฏฺฐนฺธสฺส สัมทโย โหติ ฯ

[๒๙๐] อวิชฺชาปจฺยา ตังขารโ อวิชฺชาเหตุโก ตังขารปจฺยา
 วิญฺญาณํ ตังขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺยา นามรูปํ วิญฺญาณเหตุกํ
 นามรูปปจฺยา ฉฺชํสายนํ นามรูปเหตุกํ ฉฺชํสายนปจฺยา ผัสฺโส
 ฉฺชํสายนเหตุโก ผัสฺสฺสปจฺยา เวทนา ผัสฺสฺสเหตุกา เวทนาปจฺยา
 ตณฺหา เวทนาเหตุกา ตณฺหาปจฺยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ

อุปาทานปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ
 เจวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขกฺขณํตตํ สํหโย โหติ ฯ

[๒๘๑] อวิชฺชาปจฺจยา ตังขาโร อวิชฺชาเหตุโก ตังขารปจฺจยา
 วิญฺญาณํ ตังขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺญาณ-
 เหตุกํ นามรูปปจฺจยา ตฬายตนํ นามรูปเหตุกํ ตฬายตนปจฺจยา
 ผสฺสํ ตฬายตนเหตุโก ผสฺสํปจฺจยา เวทนา ผสฺสเหตุกา เวทนา-
 ปจฺจยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาเหตุกํ
 อุปาทานปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ
 เจวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขกฺขณํตตํ สํหโย โหติ ฯ

เหตุจตุกกํ ฯ

[๒๘๒] อวิชฺชาปจฺจยา ตังขาโร อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ตังขาร-
 ปจฺจยา วิญฺญาณํ ตังขารตมฺปยุตฺตํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ
 วิญฺญาณตมฺปยุตฺตํ นามปจฺจยา ฉฺชํสยตนํ นามตมฺปยุตฺตํ ฉฺชํส-
 ยตนปจฺจยา ผสฺสํ ฉฺชํสยตนตมฺปยุตฺโต ผสฺสํปจฺจยา เวทนา
 ผสฺสํตมฺปยุตฺตา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาตมฺปยุตฺตา ตณฺหา-
 ปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาตมฺปยุตฺตํ อุปาทานปจฺจยา ภโว ภว-
 ปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เจวเมตตํ เกวตตํ
 ทุกฺขกฺขณํตตํ สํหโย โหติ ฯ

[๒๘๓] อวิชฺชาปจฺจยา ตังขาโร อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ตังขาร-
 ปจฺจยา วิญฺญาณํ ตังขารตมฺปยุตฺตํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ

วิญญานธมฺมปยุตฺตํ นามปจฺจุยา ผลฺโล นามธมฺมปยุตฺโต ผลฺล-
 ปจฺจุยา เวทนา ผลฺลธมฺมปยุตฺตา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา เวทนา-
 ธมฺมปยุตฺตา ตณฺหาปจฺจุยา อุปาทานํ ตณฺหาธมฺมปยุตฺตํ อุปาทาน-
 ปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตลฺล-
 เกวลลฺลํ ทุกฺขฏฺฐนฺธลฺลํ ธมฺมทโย โหติ ฯ

[๒๘๔] อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺขารो อวิชฺชาธมฺมปยุตฺโต สงฺขาร-
 ปจฺจุยา วิญญานํ สงฺขารธมฺมปยุตฺตํ วิญญานปจฺจุยา นามรูปํ
 วิญญานธมฺมปยุตฺตํ นามํ นามรูปปจฺจุยา นญฺจายตนํ นามธมฺมปยุตฺตํ
 นญฺจายตนปจฺจุยา ผลฺโล นญฺจายตนธมฺมปยุตฺโต ผลฺลปจฺจุยา เวทนา
 ผลฺลธมฺมปยุตฺตา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา เวทนาธมฺมปยุตฺตา ตณฺหา-
 ปจฺจุยา อุปาทานํ ตณฺหาธมฺมปยุตฺตํ อุปาทานปจฺจุยา ภโว ภว-
 ปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตลฺลํ เกวลลฺลํ
 ทุกฺขฏฺฐนฺธลฺลํ ธมฺมทโย โหติ ฯ

[๒๘๕] อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺขารो อวิชฺชาธมฺมปยุตฺโต สงฺขาร-
 ปจฺจุยา วิญญานํ สงฺขารธมฺมปยุตฺตํ วิญญานปจฺจุยา นามรูปํ
 วิญญานธมฺมปยุตฺตํ นามํ นามรูปปจฺจุยา สหายตนํ นามธมฺมปยุตฺตํ
 สหายตนปจฺจุยา ผลฺโล สหายตนธมฺมปยุตฺโต ผลฺลปจฺจุยา เวทนา
 ผลฺลธมฺมปยุตฺตา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา เวทนาธมฺมปยุตฺตา ตณฺหา-
 ปจฺจุยา อุปาทานํ ตณฺหาธมฺมปยุตฺตํ อุปาทานปจฺจุยา ภโว
 ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตลฺลํ เกวลลฺลํ

ชารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยาํ สงฺขารो วิญฺญาณปจฺจุยา
 นามรูปํ นามรูปปจฺจุยาํ วิญฺญาณํ นามรูปปจฺจุยา ฉฺชยฺสยฺสคํ
 ฉฺชยฺสยฺสคปจฺจุยาํ นามรูปํ ฉฺชยฺสยฺสคปจฺจุยา ผตฺถํ ผตฺถปจฺจุ-
 ยาํ ฉฺชยฺสยฺสคํ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยาํ ผตฺถํ
 เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยาํ เวทนา ตณฺหาปจฺจุยา
 อุปาทานํ อุปาทานปจฺจุยาํ ตณฺหา อุปาทานปจฺจุยา ภาโว ภวปจฺจุ-
 ยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เภวตฺถํ ทุกฺขก-
 ขนฺธํ สํมุทโย โหติ ฯ

[๒๘๘] อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺขารो สงฺขารปจฺจุยาํ อวิชฺชา
 สงฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยาํ สงฺขารो วิญฺญาณ-
 ปจฺจุยา นามรูปํ นามรูปปจฺจุยาํ วิญฺญาณํ นามรูปปจฺจุยา
 สหยฺสยฺสคํ สหยฺสยฺสคปจฺจุยาํ นามรูปํ สหยฺสยฺสคปจฺจุยา ผตฺถํ
 ผตฺถปจฺจุยาํ สหยฺสยฺสคํ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยาํ
 ผตฺถํ เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยาํ เวทนา ตณฺหา-
 ปจฺจุยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจุยาํ ตณฺหา อุปาทานปจฺจุยา ภาโว
 ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เภวตฺถํ
 ทุกฺขกขนฺธํ สํมุทโย โหติ ฯ

อนฺนมณฺณคฺคกํ ฯ

[๒๘๐] สงฺขารปจฺจุยา อวิชฺชา ฯ เป ฯ วิญฺญาณปจฺจุยา อวิชฺชา
 ฯ เป ฯ นามปจฺจุยา อวิชฺชา ฯ เป ฯ ฉฺชยฺสยฺสคปจฺจุยา อวิชฺชา

าเป ๑ ผัสสอุปจยา อวิชชา ๑เป ๑ เวทนาอุปจยา อวิชชา ๑เป ๑
 ตณฺหาอุปจยา อวิชชา ๑เป ๑ อุปาทานอุปจยา อวิชชา ๑เป ๑ อวิช-
 ชาอุปจยา สังขารโร สังขารอุปจยา วิญญานํ วิญญานอุปจยา
 นารมฺ ๑ นามรูปอุปจยา สฬายคณํ สฬายคณอุปจยา ผัสสํ ผัสส-
 ๑อุปจยา เวทนา เวทนาอุปจยา ตณฺหา ตณฺหาอุปจยา อุปาทานํ
 อุปาทานอุปจยา ภโว ภวอุปจยา ชาติ ชาติอุปจยา ขรามรณํ
 เขวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขทุกฺขตตํ สํมูทย โหติ ๑

มาติกา ๑

[๒๘๓] กตเม ชมฺมา อภุตฺตา ยถัมมี สมเย อภุตํ จิตฺตํ
 อุปฺปนํ โหติ โสมนตฺตํหคํ ทิฏฺฐิจิตตมฺบยุคํ รูปารมฺมณํ ๑
 สทฺถารมฺมณํ ๑ คณฺธารมฺมณํ ๑ รสธารมฺมณํ ๑ โสจฺจุพฺพา-
 รมฺมณํ ๑ ชมฺมารมฺมณํ ๑ ยํ ยํ ๑ ปนารพฺภ คตฺถัมมี สมเย
 อวิชชาอุปจยา สังขารโร สังขารอุปจยา วิญญานํ วิญญาน-
 ๑อุปจยา นามํ นามอุปจยา นญฺจายคณํ นญฺจายคณอุปจยา ผัสสํ
 ผัสสอุปจยา เวทนา เวทนาอุปจยา ตณฺหา ตณฺหาอุปจยา
 อุปาทานํ อุปาทานอุปจยา ภโว ภวอุปจยา ชาติ ชาติอุปจยา
 ขรามรณํ เขวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขทุกฺขตตํ สํมูทย โหติ ๑

[๒๘๔] ตตฺถ กตมา อวิชชา ยํ อญฺญานํ อทตฺตํ ๑เป ๑
 อวิชชาตฺถํ โมโห อภุตตมฺมํ อยํ ๑ จุจฺจติ อวิชชา ๑

[๒๘๕] ตตฺถ กตโม อวิชชาอุปจยา สังขารโร ยา เจตนา

สฺกฺเขตนา สฺกฺเขตยิตฺตํ อโย อฺจุจฺติ อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺฆาโร ฯ

[๒๘๔] ตตฺถ กตมํ สงฺฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานสํ หทยํ ปณฺฑริ มโน มนายนฺ มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณกฺขนฺโห คชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อฺจุจฺติ สงฺฆาร-
 ปจฺจุยา วิญฺญาณํ ฯ

[๒๘๕] ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ เวทนากฺขนฺโห
 สฺกฺเขตนา กฺขนฺโห สงฺฆารกฺขนฺโห อิทํ อฺจุจฺติ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ ฯ

[๒๘๖] ตตฺถ กตมํ นามปจฺจุยา ฉฺชฺสายตฺนํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานสํ หทยํ ปณฺฑริ มโน มนายนฺ มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณกฺขนฺโห คชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อฺจุจฺติ นามปจฺจุยา
 ฉฺชฺสายตฺนํ ฯ

[๒๘๗] ตตฺถ กตโม ฉฺชฺสายตฺนปจฺจุยา ผลฺโส โย ผลฺโส
 ผลฺสฺนา สฺมฺผลฺสฺนา สฺมฺผลฺสฺยิตฺตํ อโย อฺจุจฺติ ฉฺชฺสายตฺนปจฺจุยา ผลฺโส ฯ

[๒๘๘] ตตฺถ กตมา ผลฺสฺปจฺจุยา เวทนา ยํ เจตสิกํ ตํ
 เจตสิกํ ตฺฐํ เจโตสฺมฺผลฺสฺยํ ตํ ตฺฐํ เวทยิตํ เจโตสฺมฺผลฺสฺชา
 ตํ ตํ ตฺฐา เวทนา อโย อฺจุจฺติ ผลฺสฺปจฺจุยา เวทนา ฯ

[๒๘๙] ตตฺถ กตมา เวทนาปจฺจุยา คณฺหา โย ราโค
 ตํ ราโค อหฺนโย อหฺนโร นหฺนํ นหฺนํ ราโค จิตฺตตฺถ ตํ ราโค
 อโย อฺจุจฺติ เวทนาปจฺจุยา คณฺหา ฯ

[๓๐๐] ตตฺถ กตมํ คณฺหาปจฺจุยา อฺปาทานํ ยา ทิฏฺฐิ

ทัญญุจิกตํ ๑เป ๑ ติจฺจายตนํ วิปริยตฺตคฺคาโห อิทํ อุกฺกุจฺติ ตณฺหา-
ปจฺจุยา อุปาทานํ ๑

[๓๐๓] ตตฺถ กตฺโม อุปาทานปจฺจุยา ภโว ชฺเปตฺวา อุปาทานํ
เวทนาภฺกฺขนฺโห ตณฺเฎนาภฺกฺขนฺโห ตงฺขารภฺกฺขนฺโห วิญฺญาณภฺกฺขนฺโห อยํ
อุกฺกุจฺติ อุปาทานปจฺจุยา ภโว ๑

[๓๐๔] ตตฺถ กตฺมา ภวปจฺจุยา ชาติ ยา เคตํ รมฺมานํ
ชาติ ตณฺชาติ นิพฺพุตฺติ อภินิพฺพุตฺติ ปาตุภาโว อยํ อุกฺกุจฺติ
ภวปจฺจุยา ชาติ ๑

[๓๐๕] ตตฺถ กตฺมํ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ อตฺถิ ชฺรา อตฺถิ
มรณํ ๑ ตตฺถ กตฺมา ชฺรา ยา เคตํ รมฺมานํ ชฺรา ชฺรณฺตา
ธายฺโน ตํหาณิ อยํ อุกฺกุจฺติ ชฺรา ๑ ตตฺถ กตฺมํ มรณํ โย
เคตํ รมฺมานํ ชโย วโย เกโห ปริเกโห อนิจฺจุตา อนฺตรธานํ
อิทํ อุกฺกุจฺติ มรณํ ๑ อิติ อยฺยจฺ ชฺรา อิทฺยจฺ มรณํ อิทํ อุกฺกุจฺติ
ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ ๑

[๓๐๖] เอวเมตฺถตฺถ เกวตฺถตฺถ ทฺถกฺขนฺนฺธตฺถ ตมฺภโย โหตฺติ
เอวเมตฺถตฺถ เกวตฺถตฺถ ทฺถกฺขนฺนฺธตฺถ ตงฺกฺติ โหติ ตมฺภคโม โหติ
ตมฺภานํ โหติ ปาตุภาโว โหติ เตน อุกฺกุจฺติ เอวเมตฺถตฺถ เกวตฺถตฺถ
ทฺถกฺขนฺนฺธตฺถ ตมฺภโย โหตฺติ ๑

[๓๐๗] ตตฺถมํ ตมฺเย อวิชฺชาปจฺจุยา ตงฺขารो ตงฺขารปจฺจุยา
วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา ผตฺถํ ผตฺถ-

ปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ
 อุปาทานปจฺจยา ภาโว ภาวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ
 เจวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทุกฺขกฺขนฺธํ สํสูกฺโข โหติ ฯ

[๓๐๖] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อเบฺพนํ อภุตฺตํ ฯ เป ฯ
 อวิชฺชาตฺถิ โมโห อภุตฺตมฺมํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺชา ฯ ตตฺถ กตฺโม
 อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารो ย เจตนา สเบฺเจตนา สเบฺเจตยิตตฺตํ
 อยํ อจฺจุติ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารो ฯ ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา
 วิเบฺพนํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ฯ เป ฯ คชฺชา มโนวิเบฺพนธาคฺค
 อิทํ อจฺจุติ สงฺขารปจฺจยา วิเบฺพนํ ฯ ตตฺถ กตมํ วิเบฺพน-
 ปจฺจยา นามํ เวทนาภฺทฺทํ สเบฺพนภฺทฺทํ สงฺขารภฺทฺทํ อิทํ
 อจฺจุติ วิเบฺพนปจฺจยา นามํ ฯ นามปจฺจยา ผตฺโธติ ตตฺถ
 กตมํ นามํ จเปควา ผตฺธํ เวทนาภฺทฺทํ สเบฺพนภฺทฺทํ สงฺขาร-
 ภฺทฺทํ วิเบฺพนภฺทฺทํ อิทํ อจฺจุติ นามํ ฯ ตตฺถ กตฺโม
 นามปจฺจยา ผตฺโธ โย ผตฺโธ ผตฺถา สมฺผตฺถา สมฺผตฺติตตฺตํ
 อยํ อจฺจุติ นามปจฺจยา ผตฺโธ ฯ เป ฯ เตน อจฺจุติ เจวเมตฺตํ
 เกวตฺตํ ทุกฺขกฺขนฺธํ สํสูกฺโข โหติติ ฯ

[๓๐๗] คตฺถิ สมฺเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารो สงฺขารปจฺจยา
 วิเบฺพนํ วิเบฺพนปจฺจยา นามรูปํ นามรูปปจฺจยา ฉฺชฺชายตนํ
 ฉฺชฺชายตนปจฺจยา ผตฺโธ ผตฺธปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา
 ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ภาโว ภาวปจฺจยา

ชาติ ชาติปัจจุया ขรามรณํ เอวเมตตํสํ เกวตตํสํ ทุกขกฺขณตํสํ
สมุทโย โหติ ฯ

[๓๐๘] คตฺถ กตมา อวิชฺชา ยํ อญฺเญวณํ อทตฺตํ ๑ เป ๑
อวิชฺชาตฺถํ โมโห อภุตฺตมฺมํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺชา ฯ คตฺถ
กคโม อวิชฺชาปัจจุया สงฺขารो ยา เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจ-
ตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺชาปัจจุया สงฺขารो ฯ คตฺถ กตมํ
สงฺขารปัจจุया วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ คตฺถ
มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ อจฺจุติ สงฺขารปัจจุया วิญฺญาณํ ฯ คตฺถ
กตมํ วิญฺญาณปัจจุया นามรูปํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ คตฺถ
กตมํ นามํ เวทนาภฺตฺตํ สญฺเญนาภฺตฺตํ สงฺขารภฺตฺตํ อิทํ
อจฺจุติ นามํ ๑ คตฺถ กตมํ รูปํ จกฺขายตฺตํ อฺปฺจโย
โสตาယตฺตํ อฺปฺจโย ขานายตฺตํ อฺปฺจโย ชิวฺหาयตฺตํ อฺปฺจโย
กายายตฺตํ อฺปฺจโย ยํ ๑ ๑ ปนฺนพฺพมฺมํ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชฺ
จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมฺมุจฺจํ อิทํ อจฺจุติ รูปํ ๑ อิตฺติ อิทญฺจ นามํ
อิทญฺจ รูปํ อิทํ อจฺจุติ วิญฺญาณปัจจุया นามรูปํ ๑ นามรูป-
ปัจจุया ฉนฺนํ จายตฺตํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ คตฺถ กตมํ
นามํ เวทนาภฺตฺตํ สญฺเญนาภฺตฺตํ สงฺขารภฺตฺตํ อิทํ อจฺจุติ
นามํ ๑ คตฺถ กตมํ รูปํ ยํ รูปํ นิสฺสํ ขานมโนวิญฺญาณชาตุ
อตฺถติ อิทํ อจฺจุติ รูปํ ๑ อิตฺติ อิทญฺจ นามํ อิทญฺจ รูปํ
อิทํ อจฺจุติ นามรูปํ ๑ คตฺถ กตมํ นามรูปปัจจุया ฉนฺนํ จายตฺตํ

ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญญานชาตุ อิทํ อุกฺกุจฺติ
นามรูปปฺปญฺญา ญฺญายตนํ ๑ ตตฺถ กตฺโม ญฺญายตนปฺปญฺญา ฌตฺโต
โย ฌตฺโต ฌตฺตา สมฺฌตฺตา สมฺฌตฺตคฺคํ อยํ อุกฺกุจฺติ ญฺญายตน-
ปฺปญฺญา ฌตฺโต ๑เป ๑ เตน อุกฺกุจฺติ เหวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทฺวฏฺฐ-
ทฺฐตฺตํ สมฺทโย โหตฺติ ๑

[๓๐๘] คตฺมํ สมฺเย อวิชฺชาปฺปญฺญา สงฺฆาโร สงฺฆารปฺปญฺญา
วิญญานํ วิญญานปฺปญฺญา นามรูปํ นามรูปปฺปญฺญา สหายนํ
สหายตนปฺปญฺญา ฌตฺโต ฌตฺตปฺปญฺญา เวทนา เวทนาปฺปญฺญา
ตณฺหา ตณฺหาปฺปญฺญา อุปาทานํ อุปาทานปฺปญฺญา ภโว
ภวปฺปญฺญา ชาติ ชาติปฺปญฺญา ชรามรณํ เหวเมตฺตํ เกวตฺตํ
ทฺวฏฺฐทฺฐตฺตํ สมฺทโย โหติ ๑

[๓๐๙] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อญฺญานํ อตฺตํ ๑เป ๑
อวิชฺชาตฺถํ โมโห อภิสตมฺมํ อยํ อุกฺกุจฺติ อวิชฺชา ๑ ตตฺถ กตฺโม
อวิชฺชาปฺปญฺญา สงฺฆาโร ยํ เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตฺตํ
อยํ อุกฺกุจฺติ อวิชฺชาปฺปญฺญา สงฺฆาโร ๑ ตตฺถ กตฺมํ สงฺฆารปฺปญฺญา
วิญญานํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญญานชาตุ
อิทํ อุกฺกุจฺติ สงฺฆารปฺปญฺญา วิญญานํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ วิญญาน-
ปฺปญฺญา นามรูปํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ นามํ
เวทนามุขมฺโห สญฺญามุขมฺโห สงฺฆารมุขมฺโห อิทํ อุกฺกุจฺติ นามํ ๑
ตตฺถ กตฺมํ รูปํ จกฺขายตนตฺตํ อุปจโย ๑เป ๑ กายายตนตฺตํ

ឧបាយ មំ វា បណ្ណបិដក ឧត្តិ រូបំ ទិតុត្ថំ ទិតុត្ថេត្តំ ទិតុត្ថ-
 មុខ្យានំ ចិត្តំ ទុក្ខទិ រូបំ ។ ចិត្តិ ចិត្តេ ឈាមំ ចិត្តេ រូបំ
 ចិត្តំ ទុក្ខទិ វិញ្ញាណប្រសាទា ឈាមរូបំ ។ ឈាមរូបប្រសាទា ឥសាន្តន្តិ
 ឧត្តិ ឈាមំ ឧត្តិ រូបំ ។ គត្ត កត្តំ ឈាមំ វេទនាភូមិ
 ឥន្ទ្រាភូមិ ឥន្ទ្រាភូមិ ចិត្តំ ទុក្ខទិ ឈាមំ ។ គត្ត កត្តំ
 រូបំ ទត្ថាវ ។ មហាភូមិ ឈាម រូបំ មិត្តាម មិត្តាម ឈាម
 ចិត្តិ ចិត្តំ ទុក្ខទិ រូបំ ។ ចិត្តិ ចិត្តេ ឈាមំ ចិត្តេ រូបំ
 ចិត្តំ ទុក្ខទិ ឈាមរូបំ ។ គត្ត កត្តំ ឈាមរូបប្រសាទា ឥសាន្ត
 ទត្ថាន្ត ឥសាន្ត ឈាមរូបប្រសាទា ឥសាន្ត ឈាមរូបប្រសាទា
 ចិត្តំ ទុក្ខទិ ឈាមរូបប្រសាទា ឥសាន្ត ។ គត្ត កត្ត ឥសាន្ត
 ប្រសាទា ឥសាន្ត ឈាម ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត
 ទុក្ខទិ ឥសាន្តប្រសាទា ឥសាន្ត ។ បេ ។ តេ ទុក្ខទិ ចេត្តេត្ត
 កេត្តេត្ត កុត្តេត្តេត្ត ឥសាន្ត តេត្តិ ។

ប្រសាទាគត្តិ ។

[៣៣៣] គត្តិ ឥសាន្ត ចិត្តាប្រសាទា ឥសាន្ត ចិត្តាគត្តិ
 ឥសាន្តប្រសាទា វិញ្ញាណំ ឥសាន្តគត្តិ វិញ្ញាណប្រសាទា ឈាមំ
 វិញ្ញាណគត្តិ ឈាមប្រសាទា ឥសាន្ត ឈាមគត្តិ ឥសាន្ត
 ប្រសាទា ឥសាន្ត ឥសាន្តគត្តិ ឥសាន្តប្រសាទា ឥសាន្ត
 វេទនាប្រសាទា គត្តិ វេទនាគត្តិ គត្តិប្រសាទា ឥសាន្ត
 គត្តិគត្តិ ឥសាន្តប្រសាទា ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត
 ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត ឥសាន្ត

ชราภรณ์ เอวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทุกฺขกฺขณฺตํ สมุทโย โหติ ฯ

[๓๓๒] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อปฺปณฺณํ อทตฺตํ ฯ ๑เป ฯ
 อวิชฺชาตฺถํ โมหํ อภัสตมฺมํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺชา ฯ ตตฺถ กตฺโม
 อวิชฺชาปฺปญฺยา สงฺขารํ อวิชฺชาเหตุโก ยํ เจตนา ตณฺเจตนา
 ตณฺเจตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺชาปฺปญฺยา สงฺขารํ อวิชฺชาเหตุโก ฯ
 ตตฺถ กตฺมํ สงฺขารปฺปญฺยา วิปฺปณฺณํ สงฺขารเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานํ ฯ ๑เป ฯ ตชฺชา มโนวิปฺปณฺณาตฺถํ อิทํ อจฺจุติ สงฺขารปฺปญฺยา
 วิปฺปณฺณํ สงฺขารเหตุกํ ฯ ตตฺถ กตฺมํ วิปฺปณฺณปฺปญฺยา นามํ
 วิปฺปณฺณเหตุกํ เวทนาภฺกฺขณํ ตณฺหาภฺกฺขณํ สงฺขารภฺกฺขณํ อิทํ
 อจฺจุติ วิปฺปณฺณปฺปญฺยา นามํ วิปฺปณฺณเหตุกํ ฯ ตตฺถ กตฺมํ นาม-
 ปฺปญฺยา ฉฺชํสาตฺถํ นามเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน มานํ ฯ ๑เป ฯ
 ตชฺชา มโนวิปฺปณฺณาตฺถํ อิทํ อจฺจุติ นามปฺปญฺยา ฉฺชํสาตฺถํ
 นามเหตุกํ ฯ ตตฺถ กตฺโม ฉฺชํสาตฺถํ ปฺปญฺยา ผตฺโธ ฉฺชํสาต-
 เหตุโก โย ผตฺโธ มุตฺตนา ตมฺมุตฺตนา ตมฺมุตฺตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ ฉฺช-
 ํสาตฺถํ ปฺปญฺยา ผตฺโธ ฉฺชํสาตฺถํ เหตุโก ฯ ตตฺถ กตฺมา ผตฺตปฺปญฺยา
 เวทนา ผตฺตเหตุกา ยํ เจตสิกํ ตํสาตฺถํ เจตสิกํ ตฺถํ เจตตมฺมผตฺตชฺชํ
 ตํสาตฺถํ ตฺถํ เวทยิตฺถํ เจตตมฺมผตฺตชฺชา ตํสาตฺถํ ตฺถา เวทนา อยํ อจฺจุติ
 ผตฺตปฺปญฺยา เวทนา ผตฺตเหตุกา ฯ ตตฺถ กตฺมา เวทนาปฺปญฺยา
 ตณฺหา เวทนาเหตุกา โย ราโค ตํราโค ฯ ๑เป ฯ จิตฺตตฺถํ ตํราโค
 อยํ อจฺจุติ เวทนาปฺปญฺยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา ฯ ตตฺถ กตฺมํ

คณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ คณฺหาเหตุกํ ยํ ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิภคํ ทิฏฺฐิภคหนํ
 ทิฏฺฐิภคฺคาโร ทิฏฺฐิวิธฺธายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺสนฺนํ ทิฏฺฐิสงฺกฺกมฺมํ คํหา
 ปฏิกฺคฺคาโร อภินิเวสํ ปรามาสํ กุมฺมกฺโก มิจฺฉาปโป มิจฺฉตฺตํ
 ติตฺถายคฺชนํ วิปฺริเยสฺสคฺคาโร อิทํ อจฺจุตฺติ คณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ
 คณฺหาเหตุกํ ๑ เป ๑ เตน อจฺจุตฺติ เหวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส กุกฺกนฺนสฺส
 สมนฺทโย โหตฺติ ๑

[๓๑๓] คตฺถํ สมนฺทโย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารो อวิชฺชาเหตุโก
 สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ
 วิญฺญาณเหตุกํ นามปจฺจยา ผสฺสํ นามเหตุโก ผสฺสปจฺจยา
 เวทนํ ผสฺสเหตุกา เวทนาปจฺจยา คณฺหา เวทนาเหตุกา คณฺหา-
 ปจฺจยา อุปาทานํ คณฺหาเหตุกํ อุปาทานปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา
 ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เหวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส กุกฺกนฺนสฺส
 สมนฺทโย โหติ ๑

[๓๑๔] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อญฺเญยานํ อตฺถสฺสํ ๑ เป ๑
 อวิชฺชาตฺถํ โมโห อภฺยตฺถํ อภฺย อจฺจุตฺติ อวิชฺชา ๑ ตตฺถ กตฺโม
 อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารो อวิชฺชาเหตุโก ยํ เจตนา สญฺเจตนา
 สญฺเจตยิตฺตํ อภฺย อจฺจุตฺติ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารอ อวิชฺชาเหตุโก ๑
 ตตฺถ กตฺมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานสํ ๑ เป ๑ ตชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อจฺจุตฺติ สงฺขารปจฺจยา
 วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ

วิญฺญาณเหตุกํ เวทนาภุขุโธ สญฺญาภุขุโธ สงฺขารภุขุโธ อิทํ
 อุกฺกุจฺจํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ วิญฺญาณเหตุกํ ฯ นามปจฺจุยา ผสฺสโธ
 นามเหตุโกติ คตฺถ กตมํ นามํ สเปตฺวา ผสฺสโธ เวทนาภุขุโธ
 สญฺญาภุขุโธ สงฺขารภุขุโธ วิญฺญาณภุขุโธ อิทํ อุกฺกุจฺจํ นามํ ฯ
 คตฺถ กตโม นามปจฺจุยา ผสฺสโธ นามเหตุโก โย ผสฺสโธ สุตฺตนา
 สมนุสฺสนา สมนุสฺสคตฺตํ อयํ อุกฺกุจฺจํ นามปจฺจุยา ผสฺสโธ นามเหตุโก ฯ
 ฯเปฯ เตน อุกฺกุจฺจํ เอวเมตฺถสฺส เกวลตฺถสฺส ทฺถุขภุขุณฺหสฺส สมนุทโย
 โหติ ๑

[๓๑๕] ตตฺถมี สมนฺเย อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺขารํ อวิชฺฐาเหตุโก
 สงฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ สงฺขารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามรูปํ
 วิญฺญาณเหตุกํ นามรูปปจฺจุยา ฉฺชฺชํายคณํ นามรูปเหตุกํ ฉฺชฺชําย-
 คณปจฺจุยา ผสฺสโธ ฉฺชฺชํายคณเหตุโก ผสฺสสฺสปจฺจุยา เวทนา ผสฺสสฺส-
 เหตุกา เวทนาปจฺจุยา คณฺหา เวทนาเหตุกา คณฺหาปจฺจุยา อฺปา-
 ทานํ คณฺหาเหตุกํ อฺปาทานปจฺจุยา ภาโว ภาวปจฺจุยา ชาติ ชาติ-
 ปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถสฺส เกวลตฺถสฺส ทฺถุขภุขุณฺหสฺส สมนุทโย
 โหติ ๑

[๓๑๖] คตฺถ กตมา อวิชฺฐา ยํ อญฺญาณํ อทฺถสฺสนํ ฯเปฯ
 อวิชฺฐาตฺถุคฺคํ โมโห อภุสฺสณมฺภูตํ อยํ อุกฺกุจฺจํ อวิชฺฐา ฯ คตฺถ กตโม
 อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺขารํ อวิชฺฐาเหตุโก ยา เจตนา สญฺเจตนา
 สญฺเจตยคตฺตํ อยํ อุกฺกุจฺจํ อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺขารํ อวิชฺฐาเหตุโก ฯ

ตตฺถ กตมํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺเฒาณํ สงฺขารเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานถํ ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวิญฺเฒาณธาคู อิทํ อจฺจุจติ สงฺขารปจฺจยา
 วิญฺเฒาณํ สงฺขารเหตุกํ ๑ ตตฺถ กตมํ วิญฺเฒาณปจฺจยา นามรูปํ
 วิญฺเฒาณเหตุกํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนาภุ-
 ขนฺโธ สณฺเฒาภุขนฺโธ สงฺขารภุขนฺโธ อิทํ อจฺจุจติ นามํ ๑ ตตฺถ
 กตมํ รูปํ จกฺขายตนธตฺถ อปฺปจโย ๑เป ๑ กายายตนธตฺถ อปฺปจโย ยํ
 วา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชฺชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตธมฺมัญฺจํ อิทํ
 อจฺจุจติ รูปํ ๑ อิติ อิทญฺจ นามํ อิทญฺจรูปํ อิทํ อจฺจุจติ วิญฺเฒาณ-
 ปจฺจยา นามรูปํ วิญฺเฒาณเหตุกํ ๑ นามรูปปจฺจยา ฉฺชํชายตนํ
 นามรูปเหตุกนฺติ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนาภุ-
 ขนฺโธ สณฺเฒาภุขนฺโธ สงฺขารภุขนฺโธ อิทํ อจฺจุจติ นามํ ๑ ตตฺถ กตมํ
 รูปํ ยํ รูปํ นิสฺสําย มโนวิญฺเฒาณธาคู อตฺถติ อิทํ อจฺจุจติ รูปํ ๑
 อิติ อิทญฺจ นามํ อิทญฺจ รูปํ อิทํ อจฺจุจติ นามรูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ
 นามรูปปจฺจยา ฉฺชํชายตนํ นามรูปเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน มานถํ
 ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวิญฺเฒาณธาคู อิทํ อจฺจุจติ นามรูปปจฺจยา ฉฺชํชาย-
 ตนํ นามรูปเหตุกํ ๑ ตตฺถ กตมํ ฉฺชํชายตนปจฺจยา ผตฺถิสฺสํ ฉฺชํ-
 ชายตนเหตุโก โย ผตฺถิสฺสํ ผตฺถนา สมนฺผตฺถนา สมนฺผตฺถิตฺตํ อยํ อจฺจุจติ
 ฉฺชํชายตนปจฺจยา ผตฺถิสฺสํ ฉฺชํชายตนเหตุโก ๑เป ๑ เทน อจฺจุจติ
 เหวเมตฺถสฺสํ เหวตฺถสฺสํ ภุคฺคภุคฺคณฺธสฺสํ สมนฺทโย โหตฺถติ ๑

[๓๑๗] ตตฺถมํ สมนฺเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาริ อวิชฺชาเหตุโก

สังฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ สังฆารเหตุกํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามรูปํ
 วิญฺญาณเหตุกํ นามรูปปจฺจุยา สฬายตนํ นามรูปเหตุกํ สฬาย-
 ตนปจฺจุยา ผสฺสํ สฬายตนเหตุโก ผสฺสํปจฺจุยา เวทนา ผสฺสํเหตุกา
 เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา เวทนาเหตุกา ตณฺหาปจฺจุยา อุปาทานํ
 ตณฺหาเหตุกํ อุปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา
 ชรามรณํ เภวเมตฺตํ เภวตฺตํ ทุกฺขกฺขหนตฺตํ สมุทโย โหติ ฯ

[๓๑๘] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺฐา ยํ อญฺญาณํ อทตฺตํ ฯ ๑ เป ฯ
 อวิชฺฐาตฺตํ โมโห อภุสฺสณํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺฐา ฯ ตตฺถ กตฺโม
 อวิชฺฐาปจฺจุยา สังฆาโร อวิชฺฐาเหตุโก ยา เจตนา สญฺเจตนา
 สญฺเจตยิตตฺตํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺฐาปจฺจุยา สังฆาโร อวิชฺฐาเหตุโก ฯ
 ตตฺถ กตมํ สังฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ สังฆารเหตุกํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานตํ ฯ ๑ เป ฯ ตชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อจฺจุติ สังฆารปจฺจุยา
 วิญฺญาณํ สังฆารเหตุกํ ฯ ตตฺถ กตมํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามรูปํ
 วิญฺญาณเหตุกํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ฯ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนา-
 กฺขนํ สเบวากฺขนํ สังฆารกฺขนํ อิทํ อจฺจุติ นามํ ฯ ตตฺถ
 กตมํ รูปํ จกฺขายตนตฺตํ อุปจโย ฯ ๑ เป ฯ กายายตนตฺตํ อุปจโย ยํ
 วา ปณฺณณมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชฺร จิตฺตเหตุกํ จิตฺตตฺตมฺมฺฐานํ อิทํ
 อจฺจุติ รูปํ ฯ อตฺถิ อิทณฺจ นามํ อิทณฺจ รูปํ อิทํ อจฺจุติ วิญฺญาณ-
 ปจฺจุยา นามรูปํ วิญฺญาณเหตุกํ ฯ นามรูปปจฺจุยา สฬายตนํ นาม-
 รูปเหตุกนฺติ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ฯ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนา-

ขุโธ ธรรมภาณุโธ สังฆารกขุโธ อิทํ อรุจติ นามํ ๑ ตตฺถ กตมํ
 ฐมํ จตุตฺตาริ จ มหาภูตา ยนฺน ฐมํ นิสฺสํสา ย มโนวิญญาณธาค
 วจุตฺติ อิทํ อรุจติ ฐมํ ๑ อิติ อิทนฺน นามํ อิทนฺน ฐมํ อิทํ อรุจติ
 นามฐมํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจยา สํพายตน์ นามรูปเหตุก
 จกฺขายตน์ ๑ เป ๑ มนายนฺ อิทํ อรุจติ นามรูปปจฺจยา สํพายตน์
 นามรูปเหตุก ๑ ตตฺถ กตโม สํพายตน์ปจฺจยา ผลฺลิตํ สํพายตน์
 เหตุโก โย ผลฺลิตํ ผลฺลนา สมนฺผลฺลนา สมนฺผลฺลิตตฺตํ อยํ อรุจติ สํพาย
 ตน์ปจฺจยา ผลฺลิตํ สํพายตน์เหตุโก ๑ เป ๑ เตน อรุจติ เหวเมตฺตํ
 เกวตฺตํ ทุกฺขกฺขนฺตํ สมนฺทโย โหตฺติ ๑

เหตุจตุก ๑

[๓๑๘] ตตฺถมํ สมนฺ อวิชฺชาปจฺจยา สังฆาริ อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต
 สังฆารปจฺจยา วิญญาณํ สังฆารตมฺปยุตฺตํ วิญญาณปจฺจยา นามํ
 วิญญาณตมฺปยุตฺตํ นามปจฺจยา นฺนจายตน์ นามตมฺปยุตฺตํ นฺน
 จายตน์ปจฺจยา ผลฺลิตํ นฺนจายตน์ตมฺปยุตฺโต ผลฺลิตปจฺจยา เวทนา
 ผลฺลิตตมฺปยุตฺตา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนาตมฺปยุตฺตา ตณฺหา
 ปจฺจยา อุปาทานํ ตณฺหาตมฺปยุตฺตํ อุปาทานปจฺจยา ภโว ภว
 ปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เหวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทุก
 ขกฺขนฺตํ สมนฺทโย โหติ ๑

[๓๒๐] ตตฺถ กตมา อวิชฺชา ยํ อญฺญาณํ อทฺตํ ๑ เป ๑
 อวิชฺชาตมฺปยุตฺตํ โมหิ อทฺตมฺปยุตฺตํ อยํ อรุจติ อวิชฺชา ๑ ตตฺถ กตโม

คณฺหาตมฺปยุตฺตํ ๑เป ๑ เตนฺ อฺจุจฺติ เหวเมตตฺตํ เกวตตฺตํ ทุกฺขกฺ-
ขณฺตตฺตํ ตมฺทโย โหตีติ ๑

[๓๒๓] คตฺถิ ตมฺเย อวิชฺชาปจฺจยา ตงฺขารो อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต
ตงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ ตงฺขารตมฺปยุตฺตํ วิญฺญาณปจฺจยา นามิ
วิญฺญาณตมฺปยุตฺตํ นามปจฺจยา ผตฺโถ นามตมฺปยุตฺโต ผตฺต-
ปจฺจยา เวทนา ผตฺตตมฺปยุตฺตา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา เวทนา-
ตมฺปยุตฺตา ตณฺหาปจฺจยา อฺปาทานํ ตณฺหาตมฺปยุตฺตํ อฺปาทาน-
ปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เหวเม-
ตตฺตํ เกวตตฺตํ ทุกฺขกฺขณฺตตฺตํ ตมฺทโย โหติ ๑

[๓๒๔] คตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อญฺญาณํ อทตฺตํ ๑เป ๑
อวิชฺชาตงฺกํ โมโห อทตฺตมฺถํ อยํ อฺจุจฺติ อวิชฺชา ๑ คตฺถ
กตฺโม อวิชฺชาปจฺจยา ตงฺขารो อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ยา เจตนา
ตมฺเจตนา ตมฺเจตยิตฺตํ อยํ อฺจุจฺติ อวิชฺชาปจฺจยา ตงฺขารो
อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ๑ คตฺถ กตมํ ตงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ ตงฺขาร-
ตมฺปยุตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานถํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ
อิทํ อฺจุจฺติ ตงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ ตงฺขารตมฺปยุตฺตํ ๑ คตฺถ กตมํ
วิญฺญาณปจฺจยา นามิ วิญฺญาณตมฺปยุตฺตํ เวทนามฺกฺขณฺโธ ตมฺ-
ณฺนามกฺขณฺโธ ตงฺขารกฺขณฺโธ อิทํ อฺจุจฺติ วิญฺญาณปจฺจยา นามิ
วิญฺญาณตมฺปยุตฺตํ ๑ นามปจฺจยา ผตฺโถ นามตมฺปยุตฺโตติ คตฺถ
กตมํ นามิ จเปตฺวา ผตฺตํ เวทนามกฺขณฺโธ ตมฺณฺนามกฺขณฺโธ ตงฺขาร-

รกฺขนุโห วิญญาณกฺขนุโห อิทํ อฺจุจฺติ นามํ ๑ ตตฺถ กคโม นาม-
ปจฺจุยา ฌตฺโธ นามสํปยุตฺโต โย ฌตฺโธ ฌตฺตนา สมนฺตฺตนา
สมนฺตฺตคคฺคํ อยํ อฺจุจฺติ นามปจฺจุยา ฌตฺโธ นามสํปยุตฺโต
๑ เป ๑ เทน อฺจุจฺติ เหวเมตฺตฺส เกวตฺตฺส ทฺถกฺกนฺนฺตฺส สมนุโย
โหคฺคิ ๑

[๓๒๓] คตฺถิ สมนฺเย อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺฆาโร อวิชฺชาสํปยุตฺโต
สงฺฆารปจฺจุยา วิญญาณํ สงฺฆารสํปยุตฺตํ วิญญาณปจฺจุยา
นามรูปํ วิญญาณสํปยุตฺตํ นามํ นามรูปปจฺจุยา ฉฺชฺชายตฺนํ
นามสํปยุตฺตํ ฉฺชฺชายตฺนปจฺจุยา ฌตฺโธ ฉฺชฺชายตฺนสํปยุตฺโต
ฌตฺตปจฺจุยา เวทนา ฌตฺตสํปยุตฺตา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา
เวทนาสํปยุตฺตา ตณฺหาปจฺจุยา อฺปาทานํ ตณฺหาสํปยุตฺตํ
อฺปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ
เอวเมตฺตฺส เกวตฺตฺส ทฺถกฺกนฺนฺตฺส สมนุโย โหคฺคิ ๑

[๓๒๔] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อณฺเวยาณํ อภุสฺสณํ ๑ เป ๑
อวิชฺชาตฺถกฺคิ โมโห อภุสฺสณมฺภูตํ อยํ อฺจุจฺติ อวิชฺชา ๑ ตตฺถ
กคโม อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺฆาโร อวิชฺชาสํปยุตฺโต ยา เจตนา
สณฺเวยเจตนา สณฺเวยเจตนิคคฺคํ อยํ อฺจุจฺติ อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺฆาโร
อวิชฺชาสํปยุตฺโต ๑ ตตฺถ กตฺมํ สงฺฆารปจฺจุยา วิญญาณํ สงฺฆาร-
สํปยุตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ คชฺชา มโนวิญญาณธาคู
อิทํ อฺจุจฺติ สงฺฆารปจฺจุยา วิญญาณํ สงฺฆารสํปยุตฺตํ ๑ ตตฺถ

นามสัมปยุตฺตํ ตํหยาคนปจฺจยา ผลฺลํโส ตํหยาคนตมฺปยุตฺโต ผลฺลํ-
ปจฺจยา เวทนา ผลฺลํตมฺปยุตฺตา เวทนาปจฺจยา คณฺหา เวทนา-
ตมฺปยุตฺตา คณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ คณฺหาตมฺปยุตฺตํ อุปาทาน-
ปจฺจยา ภาโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เอวเม-
คตฺตํ เกวตตฺตํ ทุกฺขฏฺฐนฺตตฺตํ ตมฺภโย โหติ ฯ

[๓๒๖] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อญฺเญณํ อทตฺตํ ๑เป ๑
อวิชฺชาตฺตํ โมโห อภุตฺตมฺมํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺชา ฯ ตตฺถ
กตฺโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺฆาโร อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ยา เจตนา
ตมฺเจตนา ตมฺเจตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺฆาโร
อวิชฺชาตมฺปยุตฺโต ฯ ตตฺถ กตฺมํ สงฺฆารปจฺจยา วิญฺเญณํ สงฺฆาร-
ตมฺปยุตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานตํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญฺเญณชาตุ
อิทํ อจฺจุติ สงฺฆารปจฺจยา วิญฺเญณํ สงฺฆารตมฺปยุตฺตํ ฯ ตตฺถ
กตฺมํ วิญฺเญณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺเญณตมฺปยุตฺตํ นามํ อตฺถิ
นามํ อตฺถิ รูปํ ฯ ตตฺถ กตฺมํ นามํ เวทนามุขฺโง ตมฺภยา-
มุขฺโง สงฺฆารมุขฺโง อิทํ อจฺจุติ นามํ ฯ ตตฺถ กตฺมํ รูปํ
จกฺขายคนตฺตํ อุปจโย ๑เป ๑ กายายคนตฺตํ อุปจโย ยํ จา
ปณฺณมมฺมํ อตฺถิ รูปํ จิตฺตํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตตมฺภฺฐานํ อิทํ
อจฺจุติ รูปํ ฯ อิติ อิทญฺจ นามํ อิทญฺจ รูปํ อิทํ อจฺจุติ
วิญฺเญณปจฺจยา นามรูปํ วิญฺเญณตมฺปยุตฺตํ นามํ ฯ นามรูป-
ปจฺจยา ตํหยาคนํ นามตมฺปยุตฺตภูติ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ฯ

ตตฺถ กตมํ นาม เวทนากุชฺโฆ สญฺญากุชฺโฆ สงฺฆารกุชฺโฆ
 อิทํ อุกฺกุจฺติ นาม ๑ ตตฺถ กตมํ ฐมํ จคฺคาโร จ มหาภูตา
 ยญฺญ ฐมํ นิสฺสํสาเย มโนวิญญฺวานธาคู วคฺคตฺติ อิทํ อุกฺกุจฺติ ฐมํ ๑
 อิติ อิทญฺจ นาม อิทญฺจ ฐมํ อิทํ อุกฺกุจฺติ นาม ฐมํ ๑ ตตฺถ
 กตมํ นามรูปปจฺจุยา สํหายนํ นามสํมุပ္ပยุตฺตํ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
 มนายนํ อิทํ อุกฺกุจฺติ นามรูปปจฺจุยา สํหายนํ นามสํมุပ္เพยุตฺตํ ๑
 ตตฺถ กตโม สํหายนนปจฺจุยา ผลฺลํโส สํหายนนสํมุပ္เพยุตฺโต โย
 ผลฺลํโส ผลฺลํนา สมนฺนํ สมนฺนํ สมนฺนํ สมนฺนํ อโย อุกฺกุจฺติ สํหายนนปจฺจุยา
 ผลฺลํโส สํหายนนสํมุပ္เพยุตฺโต ๑ เป ๑ เทน อุกฺกุจฺติ เอยเมตลฺลํสํ เกวตลฺลํ
 กุชฺโฆกุชฺโฆกุชฺโฆ สมนฺนํ โหตฺติ ๑

សំបុត្រគតុក្កកំ ។

[๓๒๗] คตฺถิมี สัมเม อวิชชาปจฺจุยา ตังขາโร ตังขารปจฺจุยามี
อวิชชา ตังขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยามี ตังขาโร
วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยามี วิญฺญาณํ นามปจฺจุยา
ฉนฺดูช่ายตนํ ฉนฺดูช่ายตนปจฺจุยามี นามํ ฉนฺดูช่ายตนปจฺจุยา ผลฺลิตํ
ผลฺลิตปจฺจุยามี ฉนฺดูช่ายตนํ ผลฺลิตปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยามี
ผลฺลิตํ เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยามี เวทนา ตณฺหา-
ปจฺจุยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจุยามี ตณฺหา อุปาทานปจฺจุยา
ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ขรามรณํ เขวมคตฺถสฺส
เกวตตฺถสฺส ทฏฺฐกฏฺฐนุหตฺถสฺส สมฺมุตโย โหติ ฯ

[໓໒໔] ຕຊຸດ ກຕມາ ອວິຊຊາ ຍໍ ອນຸພາຣ໌ ອກຸຣຸດນິ ໑ ເປ ໑
ອວິຊຊາດຸກໍ ໂມໂຫ ອກຸຣຸດມຸດ ອຍໍ ດຸຣຸຈຕິ ອວິຊຊາ

[໓໒໕] ຕຊຸດ ກຕໂມ ອວິຊຊາປຣຸຈຍາ ສຸ່ຂາໂຣ ຍາ ເຈຕນາ
ສຸ່ເຈຕນາ ສຸ່ເຈຕຍິຕຊຸດ ອຍໍ ດຸຣຸຈຕິ ອວິຊຊາປຣຸຈຍາ ສຸ່ຂາໂຣ ໑
ຕຊຸດ ກຕມາ ສຸ່ຂາຣປຣຸຈຍານີ ອວິຊຊາ ຍໍ ອນຸພາຣ໌ ອກຸຣຸດນິ
໑ ເປ ໑ ອວິຊຊາດຸກໍ ໂມໂຫ ອກຸຣຸດມຸດ ອຍໍ ດຸຣຸຈຕິ ສຸ່ຂາຣປຣຸ-
ຈຍານີ ອວິຊຊາ ໑

[໓໒໖] ຕຊຸດ ກຕມໍ ສຸ່ຂາຣປຣຸຈຍາ ວິນຸພາຣ໌ ຍໍ ຈິຕຸຕໍ ມໂນ
ມານຕໍ ໑ ເປ ໑ ຕຊຊາ ມໂນວິນຸພາຣ໌ ອິທໍ ດຸຣຸຈຕິ ສຸ່ຂາຣ-
ປຣຸຈຍາ ວິນຸພາຣ໌ ໑ ຕຊຸດ ກຕໂມ ວິນຸພາຣ໌ປຣຸຈຍານີ ສຸ່ຂາໂຣ
ຍາ ເຈຕນາ ສຸ່ເຈຕນາ ສຸ່ເຈຕຍິຕຊຸດ ອຍໍ ດຸຣຸຈຕິ ວິນຸພາຣ໌-
ປຣຸຈຍານີ ສຸ່ຂາໂຣ ໑

[໓໒໗] ຕຊຸດ ກຕມໍ ວິນຸພາຣ໌ປຣຸຈຍາ ນາມໍ ເວທນາກຸຊນໂຮ
ສຸ່ເຈຕນາກຸຊນໂຮ ສຸ່ຂາຣກຸຊນໂຮ ອິທໍ ດຸຣຸຈຕິ ວິນຸພາຣ໌ປຣຸຈຍາ
ນາມໍ ໑ ຕຊຸດ ກຕມໍ ນາມປຣຸຈຍານີ ວິນຸພາຣ໌ ຍໍ ຈິຕຸຕໍ ມໂນ
ມານຕໍ ໑ ເປ ໑ ຕຊຊາ ມໂນວິນຸພາຣ໌ ອິທໍ ດຸຣຸຈຕິ ນາມປຣຸຈ-
ຍານີ ວິນຸພາຣ໌ ໑

[໓໒໘] ຕຊຸດ ກຕມໍ ນາມປຣຸຈຍາ ດຊຸຈາຍຕນໍ ຍໍ ຈິຕຸຕໍ ມໂນ
ມານຕໍ ໑ ເປ ໑ ຕຊຊາ ມໂນວິນຸພາຣ໌ ອິທໍ ດຸຣຸຈຕິ ນາມປຣຸຈຍາ
ດຊຸຈາຍຕນໍ ໑ ຕຊຸດ ກຕມໍ ດຊຸຈາຍຕນປຣຸຈຍານີ ນາມໍ ເວທນາກຸ-

ชนุโธ สณฺณาภุชนุโธ สงฺฆารุชนุโธ อิทํ วุจฺเจติ นนฺดูรายตน-
ปจฺจยาบี นามํ ฯ

[๓๓๓] ตตฺถ กตฺโม นนฺทฺจายตนปจฺจยา ผลํโส โย ผลํโส
 มุตฺตนา สมนฺตนา สมนฺตตตฺตํ อຍံ ဂုဇ္ဈတိ ဣဒ္ဓါယတနပဉ္စယာ
 ခုတိ ၁ တတုဂ္ဂ ကတံ ခုတိပဉ္စယာယီ ဣဒ္ဓါယတနံ ယံ ခုတိ မံ
 ယာတံ ၁ ပေ ၁ နန္ဒာ မံ ဝိညာဏဇာတု ယံ ဂုဇ္ဈတိ ခုတိ-
 ပဉ္စယာယီ ဣဒ္ဓါယတနံ ၁

[๓๓๕] ทตฺถ กตฺมา ผลฺลปฺปจฺญา เวทฺณา ยํ เจตสิกํ ตํคํ
 เจตสิกํ ตํขํ เจโตสมฺมผลฺลขํ ตํคํ ตํขํ เวทฺยํ เจโตสมฺมผลฺลขํ
 ตํคํ ตํขํ เวทฺณา อयํ วุจฺจติ ผลฺลปฺปจฺญา เวทฺณา ฯ ทตฺถ
 กตฺโม เวทฺณาปฺปจฺยานี ผลฺลโถ โย ผลฺลโถ มุตฺตนา สมฺมุตฺตนา
 สมฺมุตฺติตตฺถ อยํ วุจฺจติ เวทฺณาปฺปจฺยานี ผลฺลโถ ฯ

[๓๓๕] คตฺถ กตฺมา เวทฺหาปจฺจุยา คณฺหา โย ราโค ตํราโค
 ๗เป ๗ จิตฺตตฺถ ตํราโค อหํ อจฺจุจติ เวทฺหาปจฺจุยา คณฺหา ๗
 คตฺถ กตฺมา คณฺหาปจฺจุยาหิ เวทฺหา หิ เจตฺถิโก ตํคํ เจตฺถิโก ตฺถํ
 เจโตตมมุตฺตํหิ ตํคํ ตฺถํ เวทฺยิตํ เจโตตมมุตฺตํหิ ตํคตา ตฺถา เวทฺหา
 อหํ อจฺจุจติ คณฺหาปจฺจุยาหิ เวทฺหา ๗

[๓๓๖] ตตฺถ กตมํ คณฺหาปจฺจุยา อุปาทานํ ยํ ทิฏฺฐิํ ทิฏฺฐิํคคํ
 ๑เป ๑ ติตฺถายตฺนํ วิปฺปยสํคฺคาโห อิทํ จุจฺจติ คณฺหาปจฺจุยา
 อุปาทานํ ๑ ตตฺถ กตมา อุปาทานปจฺจุยาํ คณฺหา โย ราโค ตํราโค

๑ เป ๑ จิตฺตํ ตํราโค อโย อจฺจุติ อปาทานปจฺจยา มิตฺตนา ๑

[๓๓๗] ตตฺถ กตฺโม อปาทานปจฺจยา ภโว จเปตฺวา อปาทานํ
เวทนาภุชฺโฆ สณฺเฑนาภุชฺโฆ สงฺฆารภุชฺโฆ วิญฺเฒานภุชฺโฆ อโย
อจฺจุติ อปาทานปจฺจยา ภโว ๑

[๓๓๘] ตตฺถ กตฺมา ภวปจฺจยา ชาติ ยา เตสํ รมฺมานํ ชาติ
สณฺเฑชาติ นิพฺพุตฺติ อภินิพฺพุตฺติ ปาตฺถาโว อโย อจฺจุติ ภวปจฺจยา ชาติ ๑

[๓๓๙] ตตฺถ กตฺมํ ชาติปจฺจยา ขรามรณํ อตฺถิ ขรา อตฺถิ
มรณํ ๑ ตตฺถ กตฺมา ขรา ยา เตสํ รมฺมานํ ขรา ขฺรณตา อายฺโน
ตํหานิ อโย อจฺจุติ ขรา ๑ ตตฺถ กตฺมํ มรณํ โย เตสํ รมฺมานํ
อโย ฌโย เกโท ปริเกโท อนิจฺจุตา อนุคฺคฺรณํ อิทํ อจฺจุติ มรณํ ๑
อิตฺติ อยฺญจ ขรา อิทฺญจ มรณํ อิทํ อจฺจุติ ชาติปจฺจยา ขรามรณํ ๑

[๓๔๐] เอวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทฺถุชฺชทฺถุชฺชํ สมฺมุทโย โหตฺติ
เอวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทฺถุชฺชทฺถุชฺชํ สงฺกฺคิ โหติ สฺมาภโม โหติ
สฺมาภามํ โหติ ปาตฺถาโว โหติ เตน อจฺจุติ เอวเมตฺตํ เกวตฺตํ
ทฺถุชฺชทฺถุชฺชํ สมฺมุทโย โหตฺติ ๑

[๓๔๑] ตสฺมึ สมฺเย อวิชฺชาปจฺจยา สงฺฆาโร สงฺฆารปจฺจยา มิตฺตนา
อวิชฺชา สงฺฆารปจฺจยา วิญฺเฒานํ วิญฺเฒานปจฺจยา มิตฺตนา
วิญฺเฒานปจฺจยา นามํ นามปจฺจยา มิตฺตนา นามปจฺจยา ผสฺสํ
ผสฺสํปจฺจยา นามํ ผสฺสํปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา มิตฺตนา
เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา มิตฺตนา เวทนา ตณฺหาปจฺจยา

ផត្ថិត ។ គគ្គ កក្ក ផត្ថិតបទុយាប្បី ណាមី វេណាភុណ្ឌិត ឥណ្ឌាភុណ្ឌិត ឥន្ទ្រាភុណ្ឌិត វិណ្ឌាណភុណ្ឌិត វិហិត ទុទ្ទតិ ផត្ថិតបទុយាប្បី ណាមី ។ បេ ។ គេណ ទុទ្ទតិ ខេណេគត្ថិត កេណេគត្ថិត កុណ្ឌិតភុណ្ឌិត ឥណ្ឌិត វិហិត ។

[៣៤៣] គត្ថិមី ឥណ្ឌេ វិវិធាបទុយា ឥន្ទ្រាវិ ឥន្ទ្រាបទុយាប្បី វិវិធា ឥន្ទ្រាបទុយា វិណ្ឌាណំ វិណ្ឌាណបទុយាប្បី ឥន្ទ្រាវិ វិណ្ឌាណបទុយា ណាមរូបំ ណាមរូបបទុយាប្បី វិណ្ឌាណំ ណាមរូបបទុយា ឆន្ទ្រាយត្ថិត ឆន្ទ្រាយត្ថិតបទុយាប្បី ណាមរូបំ ឆន្ទ្រាយត្ថិតបទុយា ផត្ថិត ផត្ថិតបទុយាប្បី ឆន្ទ្រាយត្ថិត ផត្ថិតបទុយា វេណា វេណាបទុយាប្បី ផត្ថិត វេណាបទុយា គណ្ឌិត គណ្ឌិតបទុយាប្បី វេណា គណ្ឌិតបទុយា ឧបាតាណំ ឧបាតាណបទុយាប្បី គណ្ឌិត ឧបាតាណបទុយា ភិវិ ភិវិបទុយា ឆាតិ ឆាតិបទុយា ឆរាមរណំ ខេណេគត្ថិត កេណេគត្ថិត កុណ្ឌិតភុណ្ឌិត ឥណ្ឌិត វិហិត ។

[៣៤៤] គគ្គ កក្កា វិវិធា បំ ឥណ្ឌាណំ វិវិធា ។ បេ ។ វិវិធាត្ថិត វិវិធា វិវិធា វិវិធា វិវិធា ។ គគ្គ កក្កា វិវិធាបទុយា ឥន្ទ្រាវិ បា គេណា ឥណ្ឌាគេណា ឥណ្ឌាគេណា វិវិធាបទុយា ឥន្ទ្រាវិ គគ្គ កក្កា ឥន្ទ្រាបទុយាប្បី វិវិធា បំ ឥណ្ឌាណំ វិវិធា ។ បេ ។ វិវិធាត្ថិត វិវិធា វិវិធា ។ គគ្គ កក្កា ឥន្ទ្រាបទុយាប្បី វិវិធា ។ គគ្គ កក្កា ឥន្ទ្រាបទុយា វិណ្ឌាណំ បំ វិហិត វិណ្ឌាណំ ។ បេ ។ គគ្គា វិណ្ឌាណាឆាតិ

[illegible]

[๓๔๕] คตัมมํ สัมมเย อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺขาร໌ สงฺขารปจฺจุยา໌
 อวิชฺชา สงฺขารปจฺจุยา วิญฺเณวณ໌ วิญฺเณวณปจฺจุยา໌ สงฺขาร໌
 วิญฺเณวณปจฺจุยา นามรูป໌ นามรูปปจฺจุยา໌ วิญฺเณวณ໌ นามรูปปจฺจุยา
 สํหยาต໌ สํหยาตปจฺจุยา໌ นามรูป໌ สํหยาตปจฺจุยา ผลฺล໌
 ผลฺลปจฺจุยา໌ สํหยาต໌ ผลฺลปจฺจุยา เวทນา เวทນาปจฺจุยา໌ ผลฺล໌
 เวทນาปจฺจุยา คณฺหา คณฺหาปจฺจุยา໌ เวทນา คณฺหาปจฺจุยา
 อุປาทาน໌ อุປาทานปจฺจุยา໌ คณฺหา อุປาทานปจฺจุยา ภาວ ภาວ-
 ปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ขรามรณ໌ เอยฺเมตต໌ เอยฺเมตต໌

อิทํ อุกฺกุจฺติ นามรูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจุยามี วิญฺญาณํ ยํ
 จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ อุกฺกุจฺติ
 นามรูปปจฺจุยามี วิญฺญาณํ ๑ นามรูปปจฺจุยยา สหยาตฺตณฺติ อตฺถิ
 นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามํ เวทฺทากฺขณฺโห สณฺณวากฺขณฺโห
 สงฺฆารากฺขณฺโห อิทํ อุกฺกุจฺติ นามํ ๑ ตตฺถ กตมํ รูปํ จตุตฺตาริ จ
 มหาภูตา ยณฺญ รูปํ นิสฺสํสา ย มโนวิญฺญาณชาตุ อตฺถติ อิทํ
 อุกฺกุจฺติ รูปํ ๑ อิติ อิทฺทญฺจ นามํ อิทฺทญฺจ รูปํ อิทํ อุกฺกุจฺติ นามรูปํ ๑
 ตตฺถ กตมํ นามรูปปจฺจุยยา สหยาตฺตณฺ จกฺขยาตฺตณ ๑เป ๑ มนยาตฺตณ
 อิทํ อุกฺกุจฺติ นามรูปปจฺจุยยา สหยาตฺตณ ๑ ตตฺถ กตมํ สหยาตฺตณ-
 ปจฺจุยามี นามรูปํ อตฺถิ นามํ อตฺถิ รูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ นามํ
 เวทฺทากฺขณฺโห สณฺณวากฺขณฺโห สงฺฆารากฺขณฺโห อิทํ อุกฺกุจฺติ นามํ ๑
 ตตฺถ กตมํ รูปํ จกฺขยาตฺตณตฺตํ อูปจโย ๑เป ๑ กายาตฺตณตฺตํ อูปจโย
 ยํ วา ปณฺณมณฺธิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชฺช จิตฺตเหตฺตํ จิตฺตสฺสมุฏฺฐาณํ อิทํ
 อุกฺกุจฺติ รูปํ ๑ อิติ อิทฺทญฺจ นามํ อิทฺทญฺจ รูปํ อิทํ อุกฺกุจฺติ สหยาตฺตณ-
 ปจฺจุยามี นามรูปํ ๑ ตตฺถ กตมํ สหยาตฺตณปจฺจุยยา สหฺสฺสโต โย
 สหฺสฺสโต สหฺสฺสตา สหฺสฺสสฺสตา สหฺสฺสสฺสจฺจ จยํ อุกฺกุจฺติ สหยาตฺตณปจฺจุยยา
 สหฺสฺสโต ๑ ตตฺถ กตมํ สหฺสฺสโตปจฺจุยามี สหยาตฺตณ จกฺขยาตฺตณ ๑เป ๑
 มนยาตฺตณ อิทํ อุกฺกุจฺติ สหฺสฺสโตปจฺจุยามี สหยาตฺตณ ๑เป ๑ เทน อุกฺกุจฺติ
 เหวเมตฺตํ เหวตฺตํ ทฺวักขณฺตํ สหฺสฺสโต โหตฺติ ๑

อณฺณมณฺณจกฺกํ ๑

[๓๔๗] กตเม ฐมา อกุตตา ยถัม ธรรมเย อกุตตํ จิตฺตํ
 อุปฺปนํ โหติ โสมนตฺตํหคํ ทิฏฺฐิจิตฺตมฺปยุตฺตํ ตํสงฺฆาเรน ๑เป ๑
 โสมนตฺตํหคํ ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺยุตฺตํ ๑เป ๑ โสมนตฺตํหคํ ทิฏฺฐิจิตฺต-
 วิปฺยุตฺตํ ตํสงฺฆาเรน รูปารมฺมณํ วา ๑เป ๑ ฐมารมฺมณํ วา
 ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คตฺถัม ธรรมเย อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺฆาโร สงฺฆาร-
 ปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา นฺนุจายคณํ
 นฺนุจายคณปจฺจุยา ฆตฺถํ ฆตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา
 ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว
 ภาวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เขวเมตฺตํ เกวตฺตํ
 ทุกฺขกฺขนตฺตํ สํหโย โหติ ๑

[๓๔๘] คตฺถ กตมา อวิชฺฐา ยํ ขณฺณํ อทฺตํ ๑เป ๑
 อวิชฺฐาตฺถํ โมโห อกุตฺตมฺมํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺฐา ๑ คตฺถ กตโม
 อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺฆาโร ยา เจตนา ตณฺเจตนา ตณฺเจตยิตฺตํ
 อयํ อจฺจุติ อวิชฺฐาปจฺจุยา สงฺฆาโร ๑เป ๑ คตฺถ กตโม ตณฺหา-
 ปจฺจุยา อธิโมกฺโข โย จิตฺตตฺตํ อธิโมกฺโข อธิมฺจุจนา คทมิคฺคตา
 อयํ อจฺจุติ ตณฺหาปจฺจุยา อธิโมกฺโข ๑ คตฺถ กตโม อธิโมกฺข-
 ปจฺจุยา ภาโว สเปตฺวา อธิโมกฺขํ เวทนามฺกฺขนฺโ อณฺณามฺกฺขนฺโ
 สงฺฆารามฺกฺขนฺโ วิญฺญาณามฺกฺขนฺโ อยํ อจฺจุติ อธิโมกฺขปจฺจุยา
 ภาโว ๑เป ๑ เทน อจฺจุติ เขวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทุกฺขกฺขนตฺตํ
 สํหโย โหติ ๑เป ๑

[๓๔๙] กตเม ชมฺมา อกุตฺตา ยสฺมึ สมฺเย อกุตฺตํ จิตฺตํ
 อุปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิจิตฺตสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ ๑ เป ๑
 ชมฺมารมฺมณํ ๑า ยํ ยํ ๑า ปนารพฺภ ๑สฺมึ สมฺเย อวิชฺชา-
 ปจฺจุยา สงฺฆาโร สงฺฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา
 นามํ นามปจฺจุยา ญฺจายตนํ ญฺจายตนปจฺจุยา ผลฺโส ผลฺส-
 ปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจุยา อฺปาทานํ
 อฺปาทานปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ
 เอวเมตฺถสฺส เกวลสฺสํ ทฺวฏฺฐนฺนสฺสํ สํมูทโย โหติ ๑

[๓๕๐] ตตฺถ กตมา อวิชฺชา ยํ อญฺเญยานํ อทตฺตํ ๑ เป ๑
 อวิชฺชาตฺถกํ โมโห อกุตฺตมฺมํ อยํ อจฺจุติ อวิชฺชา ๑ เป ๑ ตตฺถ
 กตมา ผลฺสฺสปจฺจุยา เวทนา ยํ เจตสีกํ เนว สํคตํ นาสํคตํ
 เจโตสฺมฺผลฺสฺสํ อทฺทวมสฺสํ เวทยิตํ เจโตสฺมฺผลฺสฺสา อทฺทวมสฺสา
 เวทนา อยํ อจฺจุติ ผลฺสฺสปจฺจุยา เวทนา ๑ เป ๑ เตน อจฺจุติ
 เอวเมตฺถสฺส เกวลสฺสํ ทฺวฏฺฐนฺนสฺสํ สํมูทโย โหคฺติ ๑ เป ๑

[๓๕๑] กตเม ชมฺมา อกุตฺตา ยสฺมึ สมฺเย อกุตฺตํ จิตฺตํ
 อุปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิจิตฺตสมฺปยุตฺตํ สสงฺฆาเรน ๑ เป ๑
 อฺเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ๑ เป ๑ อฺเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิจิต-
 ตวิปฺปยุตฺตํ สสงฺฆาเรน รูปารมฺมณํ ๑า ๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณํ ๑า
 ยํ ยํ ๑า ปนารพฺภ ๑สฺมึ สมฺเย อวิชฺชาปจฺจุยา สงฺฆาโร
 สงฺฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา

จิตฺตตฺตํ อิทํ อจฺจุติ เวทนาปจฺจุยา อุตฺตรจฺจุ ๑ ตตฺถ กตฺโม
 อุตฺตรจฺจุปจฺจุยา อธิโมกฺโข โย จิตฺตตฺตํ อธิโมกฺโข อธิมฺจุณา
 ตทธีมุตฺตตา อयํ อจฺจุติ อุตฺตรจฺจุปจฺจุยา อธิโมกฺโข ๑ ตตฺถ
 กตฺโม อธิโมกฺขปจฺจุยา ภโว ชฺเปตฺวา อธิโมกฺขํ เวทนาภฺตฺตํ
 สํญฺญาภฺตฺตํ สงฺฆารภฺตฺตํ วิญฺญาณภฺตฺตํ อยํ อจฺจุติ อธิ-
 โมกฺขปจฺจุยา ภโว ๑เป ๑ เทน อจฺจุติ เหวเมตฺตํ เกวตฺตํ
 ทฺกฺขภฺตฺตํ สํมุทฺโย โหติ ๑เป ๑

อกุสฺสณิกุเทโส ๑

[๓๕๘] กตฺเม ชฺมมา กุสฺสตา ยตฺถมี สํเย กามาจฺจํ กุสฺสํ
 จิตฺตํ อปฺปปนฺนํ โหติ โสมนตฺตํสทฺทํ ฌานตฺตํปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ
 วา ๑เป ๑ ชฺมมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภํ ตตฺถมี สํเย
 กุสฺสตมฺภูตปจฺจุยา สงฺฆาโร สงฺฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณ-
 ปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา นฺจฺจุสยคณํ นฺจฺจุสยคณปจฺจุยา ผตฺตํ
 ผตฺตปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ปตฺตาโท ปตฺตาทปจฺจุยา
 อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา
 ชฺรามรณํ เหวเมตฺตํ เกวตฺตํ ทฺกฺขภฺตฺตํ สํมุทฺโย โหติ ๑

[๓๕๙] ตตฺถ กตฺเม กุสฺสตมฺภูตา อโลโก อโทโส อโมโห ๑ ตตฺถ
 กตฺโม อโลโก โย อโลโก อตฺตพฺภนา อตฺตพฺภิตฺตํ อตฺตาราค
 อตฺตารชฺชนา อตฺตารชฺชิตฺตํ อนนฺนิชฺชนา อโลโก กุสฺสตมฺภูตํ อยํ อจฺจุติ
 อโลโก ๑ ตตฺถ กตฺโม อโทโส โย อโทโส อทฺตนา อทฺติตฺตํ

ปจฺยการ วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺยการ นามํ นามปจฺยการ. ฉนฺนุจาย-
คณํ ฉนฺนุจายคณปจฺยการ ผสฺสโส ผสฺสตปจฺยการ เวทนา เวทนาปจฺย-
การ ปสฺสาโท ปสฺสาทปจฺยการ อธิโมกฺขโฆ อธิโมกฺขปจฺยการ ภโว
ภวปจฺยการ ชาติ ชาติปจฺยการ ขรามรณํ เอวเมตฺถสฺส เกวตสฺส
ทุกฺขทุกฺขนุสฺส สํมุทโย โหติ ฯ

[๓๖๓] คตฺถ กตเม กุสฺสณฺณูตา อโถโก อโถโส ฯ คตฺถ กตโม
อโถโก โย อโถโก อตฺตพฺภนา อตฺตพฺภิตฺตํ อตฺตวราโก อตฺตวฺชฺชนา
อตฺตวฺชฺชิตฺตํ อนนิจฺชณา อโถโก กุสฺสณฺณูตํ อยํ อจฺจุจติ อโถโก ฯ
คตฺถ กตโม อโถโส โย อโถโส อทฺถสฺนา อทฺถสฺสิตฺตํ อพฺยาปาทो
อพฺยาปชฺชโฆ อโถโส กุสฺสณฺณูตํ อยํ อจฺจุจติ อโถโส ฯ อิมํ อจฺจุจนฺติ
กุสฺสณฺณูตา ฯ คตฺถ กตโม กุสฺสณฺณูปจฺยการ สงฺฆาโร ยา เจตนา
สณฺนเจตนา สณฺนเจตยิตฺตํ อยํ อจฺจุจติ กุสฺสณฺณูปจฺยการ สงฺฆาโร ฯ เปฯ
เตน อจฺจุจติ เอวเมตฺถสฺส เกวตสฺส ทุกฺขทุกฺขนุสฺส สํมุทโย โหติติ ฯ

[๓๖๔] กตเม ชมฺมา กุสฺสณฺณูตา ยสฺมิมิ สมนฺเย กามาจฺจริ กุสฺส-
ณฺณูตํ อปฺปปฺพนํ โหติ อปฺเปกฺขาสทฺทคํ ฌานสํมปฺยุตฺตํ ฯ เปฯ อปฺเปกฺ-
ขาสทฺทคํ ฌานสํมปฺยุตฺตํ สสงฺฆาเรน ฐปฺปารมฺมณํ วา ฯ เปฯ
ชมนฺนารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมิมิ สมนฺเย กุสฺสณฺณู-
ปจฺยการ สงฺฆาโร สงฺฆารปจฺยการ วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺยการ
นามํ นามปจฺยการ ฉนฺนุจายคณํ ฉนฺนุจายคณปจฺยการ ผสฺสโส ผสฺส-
ตปจฺยการ เวทนา เวทนาปจฺยการ ปสฺสาโท ปสฺสาทปจฺยการ อธิโมกฺขโฆ

อรุณนที กุศลมูตา ฯ ตตฺถ กติโม กุศลมุตปจฺจุยา สงฺฆาโร ย
 เจตนา สัมมเจตนา สัมมเจตยิตฺตํ อຍံ အုဇ္ဈတိ ကုသမ္မတ္တပညာ
 ဟောရိ ၊ ပေ၊ တေ အုဇ္ဈတိ ဧဝမေတံ သံဂေါလံ ဗုဒ္ဓဘူတစင်္ဂဟံ
 သမ္ဘုယ ဟိန္တိ ၊

[illegible]

[๓๖๗] ตตฺถ กตฺเม กุสฺสํมุตฺตา อโถโก อโທၢ် အံၤ ၁ ပေၤ
 ဝိမေ ဂုဗ္ဗုဒ္ဓိ ကုသ်မ္မုဒ္ဓါ ၁ တတုဂ္ဂ ကတိမ္မ ကုသ်မ္မုဒ္ဓပါဗ္ဗာယာ ဝံသ္မာဝိ
 ဃာ ဧတဏှာ ဝံသ္မာဝိ ဝံသ္မာဝိတတုဂ္ဂ ဝိမေ ဂုဗ္ဗုဒ္ဓိ ကုသ်မ္မုဒ္ဓပါဗ္ဗာယာ
 ဝံသ္မာဝိ ၁ ပေၤ တေ ဂုဗ္ဗုဒ္ဓိ ဝေသ္မာဝိဝံသ္မာဝိ ဝေသ္မာဝိ ဝေသ္မာဝိ
 ဝံသ္မာဝိ ဝိသ္မာဝိ ၁

[๓๖๘] กตเม ฐมา กุตธา ยถัมมิ สมเย อรูปปปคิตยา
มกฺกั ภเวติ สัพพะโส อากิญจณนยาตมํ สมติกุกมฺม เวนสณฺหา-
นาตณฺนยาตมสณฺหาตคฺคํ สฺวรสฺสํ จ ปหามา ฯ เป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ

ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เขวเมเตสํ ฌมฺมานํ
 สฺมุตฺตโย โหติ ฯ

[๓๗๓] คตฺถ กตฺเม กุสฺสณฺณูตา อโถโก อโถโส อโมโห ฯ เป ฯ
 คตฺถ กตฺโม อโมโห ยา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ฌมฺ-
 วิจโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ ฌมฺมฺวิจยสฺมฺโพชฺฌณฺุโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยา-
 ปนฺนํ อयํ อจฺจุติ อโมโห ฯ อิมํ อจฺจุตฺติ กุสฺสณฺณูตา ฯ คตฺถ กตฺโม
 กุสฺสณฺณูปจฺจุยา สฺงฺขารो ยา เจตนา สณฺเฑตฺตนา สณฺเฑตฺตยิตฺตํ
 อยํ อจฺจุติ กุสฺสณฺณูปจฺจุยา สฺงฺขารो ฯ เป ฯ คตฺถ กตฺมา ผลฺลสฺส-
 ปจฺจุยา เวทนา ยํ เจตสิกํ ตํ ตํ เจตสิกํ สฺขํ เจตสฺมฺผลฺลสฺสํ ตํ
 สฺขํ เวทียํ เจตสฺมฺผลฺลสฺสชา ตํ ตา สฺขา เวทนา อยํ อจฺจุติ
 ผลฺลสฺสปจฺจุยา เวทนา ฯ คตฺถ กตฺโม เวทนาปจฺจุยา ปสาโท ยา
 สทฺธา สทฺทฺทฺหา โอภปฺปนา อภิปฺปสาโท อยํ อจฺจุติ เวทนา-
 ปจฺจุยา ปสาโท ฯ คตฺถ กตฺโม ปสาทปจฺจุยา อธิโมกฺโข โย
 จิตฺตสฺส อธิโมกฺโข อธิมุจฺจนา ตทฺธิมุคฺคตา อยํ อจฺจุติ ปสาท-
 ปจฺจุยา อธิโมกฺโข ฯ คตฺถ กตฺโม อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว สเปตฺวา
 อธิโมกฺขํ เวทนามกฺขนฺโ สณฺเฎนามกฺขนฺโ สงฺขารกฺขนฺโ วิญฺญาณกฺขนฺโ
 อยํ อจฺจุติ อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว ฯ เป ฯ เขวเมเตสํ ฌมฺมานํ สฺมุตฺตโย
 โหติติ เขวเมเตสํ ฌมฺมานํ สงฺกฺคิ โหติ สฺมาคโม โหติ สโมธานํ
 โหติ ปาคุภาโว โหติ เตน อจฺจุติ เขวเมเตสํ ฌมฺมานํ สฺมุตฺตโย โหติติ ฯ
 กุสฺสณิกุเทโส ฯ

[๓๗๘] กตเม ฐมฺมา อพฺยาคตา ยถัมมี สัมเย กามาจฺจรสฺส
 กุสฺสธสฺส กมฺมธสฺส กตฺตฺตา อปฺปจิตฺตฺตา วิปาทา มโนธาคฺคฺ อปฺปปฺนฺหา
 โหติ อฺเปกฺขาสํหคฺคา รุปรามฺมณฺนา วา ๑ เป ๑ โสจฺจสพฺพารมฺมณฺนา
 วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คตฺถัมมี สัมเย สงฺขารปจฺจุยยา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณปจฺจุยยา นามํ นามปจฺจุยยา ฉฺชฺชํสาณํ ฉฺชฺชํสาณ-
 ปจฺจุยยา ผสฺสํ ผสฺสํปจฺจุยยา เวทนา เวทนาปจฺจุยยา อธิโมกฺโข
 อธิโมกฺขปจฺจุยยา ภโว ภวปจฺจุยยา ชาติ ชาติปจฺจุยยา ชรามรณํ
 เขวมคฺคธสฺส เกวลธสฺส กุกฺกขกฺขมฺมธสฺส สํมุกฺโข โหติ ๑

[๓๘๐] คคฺค กตโม สงฺขารो ยา เจตนา สํญเจตนา
 สํญเจตยิตฺตํ อयํ อจฺจุจฺติ สงฺขารो ๑ คคฺค กตมํ สงฺขารปจฺจุยยา
 วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ คชฺชา มโนธาคฺคฺ อิทํ
 อจฺจุจฺติ สงฺขารปจฺจุยยา วิญฺญาณํ ๑ เป ๑ คคฺค กตมา ผสฺสํปจฺจุยยา
 เวทนา ยํ เจตถิเก เนวธํคํ นาสํคํ เจตถมฺมผสฺสํคํ อทุกฺกขมฺมธสฺส
 เวทยิตํ เจตถมฺมผสฺสํคํ อทุกฺกขมฺมธสฺส เวทนา อยํ อจฺจุจฺติ ผสฺสํ-
 ปจฺจุยยา เวทนา ๑ คคฺค กตโม เวทนาปจฺจุยยา อธิโมกฺโข โย
 จิตฺตธสฺส อธิโมกฺโข อธิมฺมจฺจุยยา คทฺธิมฺมคฺคตา อยํ อจฺจุจฺติ เวทนา-
 ปจฺจุยยา อธิโมกฺโข ๑ คคฺค กตโม อธิโมกฺขปจฺจุยยา ภโว สเปคฺควา
 อธิโมกฺขํ เวทนามฺมจฺจุยยา สํญญามฺมจฺจุยยา สงฺขารามฺมจฺจุยยา วิญฺญาณกฺ-
 ขมฺมจฺจุยยา อยํ อจฺจุจฺติ อธิโมกฺขปจฺจุยยา ภโว ๑ เป ๑ เทน อจฺจุจฺติ
 เขวมคฺคธสฺส เกวลธสฺส กุกฺกขกฺขมฺมธสฺส สํมุกฺโข โหติ ๑

[๓๘๓] กตเม ฐมฺมา อพฺยาคตา ยถัมมี สมฺเย กามาจฺจรตฺถํ
 กุตตตฺถํ กมฺมตฺถํ กตคฺคตา อฺปจิตคฺคตา วิปาคา มโนวิญฺญาณธาตุ
 อฺปฺปณฺนา โหติ อฺเปกฺขาสทฺทคฺคา รุปรามฺมณา วา ๑เป ๑ ฐมฺมา-
 รามฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตถัมมี สมฺเย สงฺขารปจฺจุยา
 วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา นฺนุสํยตนํ
 นฺนุสํยตนปจฺจุยา ผตฺโถ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา
 อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว ภาวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา
 ชรามรณํ เอวเมตตฺถํ เกวตตฺถํ ทฺถกฺขณฺนตฺถํ สํมุทโย โหติ ๑

[๓๘๔] ตคฺค กตโม สงฺขารो ยา เจตนา สณฺเญเจตนา
 สณฺเญเจตยิตคฺคํ อยํ อจฺจุติ สงฺขารो ๑ ตคฺค กตมํ สงฺขารปจฺจุยา
 วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ
 อิทํ อจฺจุติ สงฺขารปจฺจุยา วิญฺญาณํ ๑เป ๑ ตคฺค กตมา ผตฺถ-
 ปจฺจุยา เวทนา ยํ เจตสิกํ เนวธํตํ นาสํตํ เจโตสํผตฺถํ
 อทฺทกฺขณฺนตฺถํ เวทยิตํ เจโตสํผตฺถชา อทฺทกฺขณฺนตฺถา เวทนา อยํ
 อจฺจุติ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา ๑ ตคฺค กตโม เวทนาปจฺจุยา อธิโมกฺโข
 โย จิตฺตตฺถํ อธิโมกฺโข อธิมฺุจฺจนา ตทหิมฺุคฺคตา อยํ อจฺจุติ
 เวทนาปจฺจุยา อธิโมกฺโข ๑ ตคฺค กตโม อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว
 ๑เปตฺวา อธิโมกฺโข เวทนามฺุขนฺโธ สณฺเญนามฺุขนฺโธ สงฺขารามฺุขนฺโธ
 วิญฺญาณเวทนามฺุขนฺโธ อยํ อจฺจุติ อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาโว ๑เป ๑ เตน
 อจฺจุติ เอวเมตตฺถํ เกวตตฺถํ ทฺถกฺขณฺนตฺถํ สํมุทโย โหติคฺคิ ๑

ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ ธมฺมานํ
สมุทฺทโย โหติ ฯ

[๓๘๐] กคเม ธมฺมา อพฺยากตา ยถัมมี สมฺเย อภฺยตฺถตฺถ
กมฺมตฺถ กคคฺคา อปฺจิตคฺคา วิปากํ จกฺขวิญฺญาณํ อปฺปนฺนํ โหติ
อฺเปกฺขาสทฺทํ รูปารมฺมณํ ฯ ๑เป ฯ ไสยวิญฺญาณํ อปฺปนฺนํ โหติ
อฺเปกฺขาสทฺทํ สทฺทารมฺมณํ ฯ ๑เป ฯ ฆานวิญฺญาณํ อปฺปนฺนํ โหติ
อฺเปกฺขาสทฺทํ คันธารมฺมณํ ฯ ๑เป ฯ ชิวฺหาวิญฺญาณํ อปฺปนฺนํ โหติ
อฺเปกฺขาสทฺทํ รัสธารมฺมณํ ฯ ๑เป ฯ กายวิญฺญาณํ อปฺปนฺนํ โหติ
ทฺถุชฺชทฺทํ โฉฐฺพพฺพารมฺมณํ คตฺถัมมี สมฺเย สงฺฆารปจฺจุยา วิญ-
ญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา ฉฺชฺชายคณํ ฉฺชฺชาย-
คณปจฺจุยา ผตฺถโส ผตฺถปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ภโว
ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเมตฺถํ เกวตฺถตฺถ
ทฺถุชฺชทฺทตฺถตฺถ สมุทฺทโย โหติ ฯ

[๓๘๑] ตตฺถ กตฺโม สงฺฆาโร ยา เจตนา ตณฺณเจตนา ตณฺ-
เจตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ สงฺฆาโร ฯ ตตฺถ กตฺมํ สงฺฆารปจฺจุยา
วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ฯ ๑เป ฯ ตชฺชฺชา กายวิญฺญาณชาตุ
อิทํ อจฺจุติ สงฺฆารปจฺจุยา วิญฺญาณํ ฯ ๑เป ฯ ตตฺถ กตฺมา ผตฺถ-
ปจฺจุยา เวทนา ยํ กายิกํ อตฺถาตํ กายิกํ ทฺถุชฺชํ กายสมฺผตฺถชฺช
อตฺถาตํ ทฺถุชฺชํ เวทยิตํ กายสมฺผตฺถชฺชา อตฺถาตา ทฺถุชฺชา เวทนา อยํ
อจฺจุติ ผตฺถปจฺจุยา เวทนา ฯ ตตฺถ กตฺโม เวทนาปจฺจุยา ภโว

ឧបេក្ខា វេហំ ឥណ្ឌាភូមិ ឥន្ទ្រាភូមិ វិណ្ឌ្យាណភូមិ
 ចម្បំ ទុរុទ្ទិ វេហាឧបាសា វា ។ ឧបេ ។ គេហ ទុរុទ្ទិ ខេមេតត្ថ
 ភោគត្ថ ភូមិភូមិភូមិ ឥណ្ឌា តិក្ខិ ។

[៣៩២] ភក្កេ ធម្មា ឧបាសា យត្ថិ ឥណ្ឌេ ឧត្តតត្ថ
 កម្មតត្ថ ភក្កេ ឧបាសា វិហា ឆិណ្ឌា ឧបាសា តិក្ខិ
 ឧបេក្ខាឥណ្ឌា ឧបាសា វា ។ ឧបេ ។ ឆិណ្ឌេ ឧបាសា វា
 យំ យំ វា ឧបាសា តត្ថិ ឥណ្ឌេ ឥន្ទ្រាឧបាសា វិណ្ឌ្យាណ
 វិណ្ឌ្យាណឧបាសា ឆា ឆាឧបាសា ឆា ឆាឧបាសា
 ឧបាសា ឆា ឆាឧបាសា វេហា វេហាឧបាសា ឧបាសា
 ឧបាសាឧបាសា វា វាឧបាសា ឆា ឆាឧបាសា ឆាឆាឆា
 ខេមេតត្ថ ភោគត្ថ ភូមិភូមិភូមិ ឥណ្ឌា តិក្ខិ ។

[៣៩៣] ភក្កេ ភក្កេ ឥន្ទ្រា ឆា ឆា ឆា ឆា ឆា
 ឆាឆា ចម្បំ ទុរុទ្ទិ ឥន្ទ្រា ។ ភក្កេ ភក្កេ ឥន្ទ្រាឧបាសា
 វិណ្ឌ្យាណ យំ ឆា ឆា ឆា ។ ឧបេ ។ ឆា ឆា ឆា ឆា
 ទុរុទ្ទិ ឥន្ទ្រាឧបាសា វិណ្ឌ្យាណ ។ ឧបេ ។ ភក្កេ ភក្កេ ឆាឆាឆា
 វេហា យំ ឆាឆា ឆាឆា ឆាឆាឆា ឆាឆាឆា
 វេហា យំ ទុរុទ្ទិ ឆាឆាឆា ឆាឆាឆា វេហា ចម្បំ ទុរុទ្ទិ ឆាឆា
 ឧបាសា វេហា ។ ភក្កេ ភក្កេ វេហាឧបាសា ឆាឆាឆា ឆា
 ឆាឆា ឆាឆាឆា ឆាឆាឆា ឆាឆាឆា ចម្បំ ទុរុទ្ទិ វេហា
 ឧបាសា ឆាឆាឆា ។ ភក្កេ ភក្កេ ឆាឆាឆាឧបាសា វា ឆាឆាឆា

อชิโมกฺขํ เวทนาภฺทฺทํ ฌณฺณภฺทฺทํ สํวธาภฺทฺทํ วิญฺญา-
ณภฺทฺทํ อยํ อจฺจุติ อชิโมกฺขปจฺจุยา ภโว ๑ เป ๑ เทน อจฺจุติ
เอวเมตตํ เกวตตํ ทฺวฏฺฐนฺตํ สํมูทโย โหคฺติ ๑

[๓๘๔] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยถัมมี สมฺเย อภฺทฺทํ
กมฺมํ กตฺตา อปฺจิตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อปฺปนฺนา
โหติ อปฺเปกฺขาสทฺทตา รูปารมฺมณา วา ๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณา
วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตถัมมี สมฺเย สํวธาปจฺจุยา วิญฺญาณํ
วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา นฺนํ นนฺนํ ปจฺจุยา
ผตฺโต ผตฺตปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา อชิโมกฺขํ อชิโมกฺข-
ปจฺจุยา ภโว ภวปจฺจุยา ชาติ ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เอวเม-
ตตํ เกวตตํ ทฺวฏฺฐนฺตํ สํมูทโย โหติ ๑

[๓๘๕] ตตฺถ กตโม สํวธาโร ยา เจตนา ฌณฺเจตนา ฌณ-
เจตยิตฺตํ อยํ อจฺจุติ สํวธาโร ๑ ตตฺถ กตมํ สํวธาปจฺจุยา
วิญฺญาณํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ ตชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ
อิทํ อจฺจุติ สํวธาปจฺจุยา วิญฺญาณํ ๑ เป ๑ เทน อจฺจุติ เอวเมตตํ
เกวตตํ ทฺวฏฺฐนฺตํ สํมูทโย โหคฺติ ๑

[๓๘๖] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยถัมมี สมฺเย มโนธาตุ
อปฺปนฺนา โหติ ทิริยา เวน กุสฺสา นากุสฺสา น จ กมฺมวิปากา
อปฺเปกฺขาสทฺทตา รูปารมฺมณา วา ๑ เป ๑ โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา
ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ๑ เป ๑ มโนวิญฺญาณธาตุ อปฺปนฺนา โหติ

กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ กมฺมุวิปํกกา โสมนตฺตํสทกฺคา
 ฐปารมฺมณา วา ๑เป ๑ ฐมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ
 ๑เป ๑ มโนวิญฺญาณธาตุ อุပ္ปนฺหา โหติ กิริยา เหนว กุสฺสตา
 นากุสฺสตา น จ กมฺมุวิปํกกา อุเปกฺขาสทกฺคา ฐปารมฺมณา วา
 ๑เป ๑ ฐมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตตฺถมํ สมฺเย
 สํขารปฺปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปฺปจฺจยา นามํ นามปฺปจฺจยา
 ฉฺชยฺยตฺถํ ฉฺชยฺยตฺถนปฺปจฺจยา ผตฺถโต ผตฺตปฺปจฺจยา เวทนา
 เวทนาปฺปจฺจยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปฺปจฺจยา ภโว ภวปฺปจฺจยา
 ชาติ ชาติปฺปจฺจยา ฐรามรณํ เหวเมตตํ เกวตตํ ทฺวฏฺฐนุ-
 ตตํ ตมฺภโย โหติ ๑

[๓๘๗] กตเม ฐมฺมา อพฺยาภตา ยตฺถมํ สมฺเย มโนวิญ-
 ญาณธาตุ อุပ္ปนฺหา โหติ กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ
 กมฺมุวิปํกกา โสมนตฺตํสทกฺคา ญาณตมฺปยุตฺตา ๑เป ๑ โสมนตฺตํ-
 สทกฺคา ญาณตมฺปยุตฺตา สํสํขารเณ ๑เป ๑ โสมนตฺตํสทกฺคา
 ญาณวิปยุตฺตา ๑เป ๑ โสมนตฺตํสทกฺคา ญาณวิปยุตฺตา สํสํ-
 ขารเณ ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทกฺคา ญาณตมฺปยุตฺตา ๑เป ๑ อุเปกฺ-
 ขาสทกฺคา ญาณตมฺปยุตฺตา สํสํขารเณ ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทกฺคา
 ญาณวิปยุตฺตา ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทกฺคา ญาณวิปยุตฺตา สํสํขารเณ
 ฐปารมฺมณา วา ๑เป ๑ ฐมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ
 ตตฺถมํ สมฺเย สํขารปฺปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปฺปจฺจยา นามํ

ชาติ ชาติปจฺจยา ขรามรณํ เหวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขทฺฆน-
 ะตํ สํทโย โหติ ฯ

อพฺยาगतินิทฺเตโส ฯ

[๔๐๐] กตเม รมฺมา กุตฺตา ยถฺมํ สํเย กามาจฺจํ กุตฺตํ
 จิตฺตํ อปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตํหคฺคํ ฌานสํมุပ္ပตฺตํ ฐปารมมณํ
 วา ฯ เปฯ รมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภา ตถฺมํ สํเย
 อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารํ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณ-
 ปจฺจยา นามํ นามปจฺจยา ญฺจายตฺนํ ญฺจายตฺนปจฺจยา ฆตฺตํ
 ฆตฺตปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา ปตฺตาโท ปตฺตาทปจฺจยา
 อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจยา ภาโว ภาวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา
 ขรามรณํ เหวเมตตํ เกวตตํ ทุกฺขทฺฆนะตํ สํทโย โหติ ฯ

[๔๐๑] ตตฺถ กตโม อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารํ ยา เจตนา
 สญฺเจตนา สญฺเจตยิตฺตํ อयํ อจฺจุติ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารํ
 ฯ เปฯ ตตฺถ กตมา ฆตฺตปจฺจยา เวทนา ยํ เจตตีํ ตํ
 เจตตีํ ตฺวํ เจโตสฺมฺฆตฺตํ ตํ ตฺวํ เวยยิตํ เจโตสฺมฺฆตฺตํ
 ตํ ตฺวํ เวทนา อยํ อจฺจุติ ฆตฺตปจฺจยา เวทนา ฯ ตตฺถ
 กตโม เวทนาปจฺจยา ปตฺตาโท ยา ตฺทฺธา ตฺทฺทฺหนา โสภปฺปนา
 อภิปฺปตฺตาโท อยํ อจฺจุติ เวทนาปจฺจยา ปตฺตาโท ฯ ตตฺถ กตโม
 ปตฺตาทปจฺจยา อธิโมกฺโข โย จิตฺตตฺตํ อธิโมกฺโข อธิมุจฺจนา
 ตทฺธิมุจฺจตา อยํ อจฺจุติ ปตฺตาทปจฺจยา อธิโมกฺโข ฯ ตตฺถ กตโม
 อธิโมกฺขปจฺจยา ภาโว จเปตฺวา อธิโมกฺขํ เวณาทฺตํ สญฺญา-

[๔๐๕] กตเม ฐมา กุสตา ยถัมมี สมนเย กามาจจว กุสตี
 จิตฺตํ อูปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปฺยคฺคํ ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑เป ๑
 โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปฺยคฺคํ ๑เป ๑ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปฺย-
 คฺคํ ตตฺตฺตฺตฺตฺต ๑เป ๑ อูปฺปนฺนํทกฺคํ ฌานตฺมปฺยคฺคํ ๑เป ๑
 อูปฺปนฺนํทกฺคํ ฌานตฺมปฺยคฺคํ ตตฺตฺตฺตฺต ๑เป ๑ อูปฺปนฺนํทกฺคํ
 ฌานตฺมปฺยคฺคํ ๑เป ๑ อูปฺปนฺนํทกฺคํ ฌานตฺมปฺยคฺคํ ตตฺตฺตฺตฺต
 รุปรารมฺมณํ ๑ ๑เป ๑ ฐมารมฺมณํ ๑ ยํ ยํ ๑ ๑ นนารพฺภ
 ตตฺตฺตฺต สมนเย อวิชฺชาปจฺจุยา ตตฺตฺตวโร ตตฺตวโรปจฺจุยา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา ฉญฺจายตฺนํ ฉญฺจายตฺนปจฺจุยา
 ผลฺลํ ผลฺลปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ปตฺตาโท ปตฺตาท-
 ปจฺจุยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาว ภาวปจฺจุยา ชาติ ชาติ-
 ปจฺจุยา ชรามรณํ เหวเมตตฺตํ เกวตตฺตํ ทฺวฏฺฐทฺวฏฺฐตฺตํ สมนฺทโย โหติ ๑

[๔๐๖] กตเม ฐมา กุสตา ยถัมมี สมนเย รุปรูปปฏฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑เป ๑ ปจฺจํ ฌานํ อูปตฺมปจฺจช วิหริติ
 ปจฺจํกตฺตํ ตตฺตฺต สมนเย อวิชฺชาปจฺจุยา ตตฺตวโร ตตฺตวโรปจฺจุยา
 วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจุยา นามํ นามปจฺจุยา ฉญฺจายตฺนํ ฉญฺจ-
 ายตฺนปจฺจุยา ผลฺลํ ผลฺลปจฺจุยา เวทนา เวทนาปจฺจุยา ปตฺตาโท
 ปตฺตาทปจฺจุยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปจฺจุยา ภาว ภาวปจฺจุยา ชาติ
 ชาติปจฺจุยา ชรามรณํ เหวเมตตฺตํ เกวตตฺตํ ทฺวฏฺฐทฺวฏฺฐตฺตํ สมนฺทโย
 โหติ ๑

[๔๐๗] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมี สฺมเย อรฺรูปปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ สํพุพฺโธ อากิณฺณญฺณายคณํ สํตฺติกมฺมํ เหนวสฺสญฺณานาสฺสญ-
 ญายคณสฺสญฺณาสฺสคคํ สํสํสํสํ ๑ ปหานา ๑เป ๑ จตุคฺคํ ฌานํ
 อุปสํมฺปชฺช วิหริติ ตถัมมี สฺมเย อวิชฺฐาปฺปจฺจยา สํสํสํสํ สํสํสํ-
 ปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ นามปจฺจยา ฉฺชํสํสํ
 ฉฺชํสํสํปจฺจยา สสฺสํสํ สสฺสํสํปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา
 ปสํสํสํ ปสํสํปจฺจยา อธิโมกฺขํ อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว ภว-
 ปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เหวเมตฺสํสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํ สํสํสํสํสํสํสํ ๑

[๔๐๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมี สฺมเย โถกคฺคํ ฌานํ
 ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา ยมฺมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ อุปสํมฺปชฺช วิหริติ
 ทุกฺขาปฺปิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตถัมมี สฺมเย อวิชฺฐาปฺปจฺจยา สํสํสํสํ
 สํสํสํปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามํ นามปจฺจยา
 ฉฺชํสํ
 สสฺสํสํปจฺจยา ปสํสํสํ ปสํสํปจฺจยา อธิโมกฺขํ อธิโมกฺขปจฺจยา ภโว
 ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ เหวเมตฺสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํ ๑

อวิชฺฐามูลกกุศลนิทเทโส ๑

[๔๐๙] กตเม ชมฺมา อพฺยาภคตา ยถัมมี สฺมเย กามาวจรสํสํ

ชาตหคตา รุปรามมณา วา ๑เป ๑ รมมารมมณา วา ยิ ยิ
 วา ปนารพุก ตัมมิ สมเย กุสัลมุตตปรุจยา สังฆาโร สังฆาร-
 ปรุจยา วิญญานัน วิญญานปรุจยา นามิ นามปรุจยา ฉนุส่ายคณิ
 ฉนุส่ายคณปรุจยา ผตฺถิสฺส ผตฺถิสฺสปรุจยา เวทนา เวทนาปรุจยา
 อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปรุจยา ภโว ภวปรุจยา ชาติ ชาติปรุจยา
 ชรามรณิ เอวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส ทุกฺขทฺขนฺธสฺส สมฺภูโย โหติ ๑

[๔๓๒] กตเม รมมา อพฺยาคตา ยตัมมิ สมเย กามาจรตฺถ
 กุสัลตฺถสฺส กมฺมตฺถสฺส กตคฺคา อฺปฺจิตคฺคา วิปาภา มโนวิญญานชาตุ
 อฺปฺปยุตฺตา โหติ โสมนตฺถสฺสหคตา ฌานตฺมปฺยุตฺตา ๑เป ๑ โสมนตฺถ-
 สหคตา ฌานตฺมปฺยุตฺตา ตฺตฺงฺขารเณ ๑เป ๑ โสมนตฺถสฺสหคตา ฌาน-
 วิปฺยุตฺตา ๑เป ๑ โสมนตฺถสฺสหคตา ฌานวิปฺยุตฺตา ตฺตฺงฺขารเณ
 ๑เป ๑ อฺเปกฺขาสหคตา ฌานตฺมปฺยุตฺตา ๑เป ๑ อฺเปกฺขาสหคตา
 ฌานตฺมปฺยุตฺตา ตฺตฺงฺขารเณ ๑เป ๑ อฺเปกฺขาสหคตา ฌานวิปฺยุตฺตา
 ๑เป ๑ อฺเปกฺขาสหคตา ฌานวิปฺยุตฺตา ตฺตฺงฺขารเณ รุปรามมณา
 วา ๑เป ๑ รมมารมมณา วา ยิ ยิ วา ปนารพุก ตัมมิ สมเย
 กุสัลมุตตปรุจยา สังฆาโร สังฆารปรุจยา วิญญานัน วิญญาน-
 ปรุจยา นามิ นามปรุจยา ฉนุส่ายคณิ ฉนุส่ายคณปรุจยา ผตฺถิสฺส
 ผตฺถิสฺสปรุจยา เวทนา เวทนาปรุจยา ปตฺถาโท ปตฺถาทปรุจยา อธิ-
 โมกฺโข อธิโมกฺขปรุจยา ภโว ภวปรุจยา ชาติ ชาติปรุจยา
 ชรามรณิ เอวเมตฺถสฺส เกวตฺถสฺส ทุกฺขทฺขนฺธสฺส สมฺภูโย โหติ ๑

๔๑๖] ปรุจยาการวิภังคะ อภุตตมุตตกวิปากนิตฺเทโส ๒๕๓

ฉนฺทฺชาเยตฺถิ ฉนฺทฺชาเยตฺถปรุจยา ฝตฺโส ฝตฺตปรุจยา เวทนา
เวทนาปรุจยา ปตฺตาโท ปตฺตาทปรุจยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปรุจยา
ภาโว ภวปรุจยา ชาติ ชาติปรุจยา ชรามรณํ เหวเมตฺตตฺ
เกวตฺตตฺ ทุกฺขกฺขนฺตตฺ ธรรมุโย โหติ ฯ

[๔๑๕] กตเม ฐมฺมา อพฺยากตา ยตฺถิ ธรรมเย โถกฺกตฺตฺร ฌานํ
ภาเวติ นิยุยานิโก อปรุจยคามิ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ฐมฺมียา
ปคฺคตฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อปรุตฺตมฺปชฺช วิหริติ
ทุกฺขาปชฺชิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตตฺถิ ธรรมเย ฝตฺโส โหติ ฯเปฯ อวิภุ-
เชโป โหติ อิม ฐมฺมา กุตฺตา ตตฺเตว โถกฺกตฺตฺรตฺตฺ กุตฺตตฺตฺ
ฌานตฺตฺ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ
ฌานํ อปรุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปชฺชิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ สุนฺณํ ตตฺถิ
ธรรมเย กุตฺตมฺุตปรุจยา ตฺงฺหาโร ตฺงฺขารปรุจยา วิณฺณฌานํ วิณฺ-
ณานปรุจยา นามํ นามปรุจยา ฉนฺทฺชาเยตฺถิ ฉนฺทฺชาเยตฺถปรุจยา
ฝตฺโส ฝตฺตปรุจยา เวทนา เวทนาปรุจยา ปตฺตาโท ปตฺตาท-
ปรุจยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปรุจยา ภาโว ภวปรุจยา ชาติ
ชาติปรุจยา ชรามรณํ เหวเมตฺต ฐมฺมานํ ธรรมุโย โหติ ฯ

กุตฺตมุตตกวิปากนิตฺเทโส ฯ

[๔๑๖] กตเม ฐมฺมา อพฺยากตา ยตฺถิ ธรรมเย อภุตฺตตฺตฺ
กมฺมตฺตฺ กตฺตฺตา อปรุจิตฺตฺตา วิปากํ จกฺขวิณฺณฌานํ อปรุปนฺนํ โหติ
อปรุเปกฺขาตฺหคฺคํ ฐปารมฺมณํ ตตฺถิ ธรรมเย อภุตฺตมฺุตปรุจยา ตฺงฺหาโร

๔๒๓] ปรุจยาการวิภังเก อภุสฺสทฺมฺสทวิปาณิทฺเต ๒๕๕

สมุทโย โหติ ๑

[๔๑๘] กตเม ชมฺมา อพฺยาทตา ยถัมมี สมเย อภุสฺสทฺส
กมฺมทฺส กตฺตฺตา อฺปฺจิตฺตฺตา วิปากา มโนวิญญานธาตุ อฺปฺปนา
โหติ อฺเปกฺขาสทฺทตา รุปรามฺมณา วา ๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณา วา
ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ทถัมมี สมเย อภุสฺสทฺมฺสปรุจยา สงฺฆาโร
สงฺฆารปรุจยา วิญญานํ วิญญานปรุจยา นามํ นามปรุจยา
ณฺฑายตฺนํ ณฺฑายตฺนปรุจยา ผสฺสโต ผสฺสทฺปรุจยา เวทนา เวทนา-
ปรุจยา อธิโมกฺโข อธิโมกฺขปรุจยา ภโว ภวปรุจยา ชาติ
ชาติปรุจยา ชรามรณํ เอวเมตฺสฺส เทวตฺสฺส ทฺถกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
สมุทโย โหติ ๑

[๔๒๐] ตตฺถ กตโม อภุสฺสทฺมฺสปรุจยา สงฺฆาโร ยา เจตนา
สณฺเจตนา สณฺเจตยิตฺตํ อยํ อฺจุจฺติ อภุสฺสทฺมฺสปรุจยา สงฺฆาโร ๑

[๔๒๑] ตตฺถ กตมํ สงฺฆารปรุจยา วิญญานํ ยํ จิตฺตํ มโน
มานสํ ๑ เป ๑ คชฺชา มโนวิญญานธาตุ อิทํ อฺจุจฺติ สงฺฆารปรุจยา
วิญญานํ ๑

[๔๒๒] ตตฺถ กตมํ วิญญานปรุจยา นามํ เวทนามฺมฺมฺม
สณฺเภาวามฺมฺมฺม สงฺฆารามฺมฺมฺม อิทํ อฺจุจฺติ วิญญานปรุจยา นามํ ๑

[๔๒๓] ตตฺถ กตมํ นามปรุจยา ณฺฑายตฺนํ ยํ จิตฺตํ มโน
มานสํ ๑ เป ๑ คชฺชา มโนวิญญานธาตุ อิทํ อฺจุจฺติ นามปรุจยา
ณฺฑายตฺนํ ๑

ธโมชานํ โหติ ปาคุภาโว โหติ เตน วุจฺจติ เอวเมคฺคํ เกวลลํ
 ทกฺขทกฺขณํ สํมูทโย โหคฺคิ ฯ

อภฺยตฺถมฺมกฺกวิปากนิทฺเทโส ฯ

อภิชมนุภาชนียํ ฯ

ปจฺจุยาการวิงฺกะโต สมนฺโคโต ฯ

สติปฏฐานวิงฺกะโต

[๔๓๑] จตุตฺตารํ สติปฏฺฐานา ฯ อธิ ภิกฺขุ อชฺชฌตฺตํ กายะ
 กายานุปฺสํสํ วิหริติ พหิทฺฐา กายะ กายานุปฺสํสํ วิหริติ อชฺชฌตฺต-
 พหิทฺฐา กายะ กายานุปฺสํสํ วิหริติ อาตปฺปี สํมฺปชาโน สติมา
 วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌณาโทมนํสํ ฯ อชฺชฌตฺตํ เวทนาสุ เวทนานุปฺสํสํ
 วิหริติ พหิทฺฐา เวทนาสุ เวทนานุปฺสํสํ วิหริติ อชฺชฌตฺตพหิทฺฐา
 เวทนาสุ เวทนานุปฺสํสํ วิหริติ อาตปฺปี สํมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย
 โถเก อภิชฺฌณาโทมนํสํ ฯ อชฺชฌตฺตํ จิตฺเต จิตฺตานุปฺสํสํ วิหริติ
 พหิทฺฐา จิตฺเต จิตฺตานุปฺสํสํ วิหริติ อชฺชฌตฺตพหิทฺฐา จิตฺเต
 จิตฺตานุปฺสํสํ วิหริติ อาตปฺปี สํมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก
 อภิชฺฌณาโทมนํสํ ฯ อชฺชฌตฺตํ รมฺเมสุ รมฺมานุปฺสํสํ วิหริติ พหิทฺฐา
 รมฺเมสุ รมฺมานุปฺสํสํ วิหริติ อชฺชฌตฺตพหิทฺฐา รมฺเมสุ รมฺมานุปฺสํสํ
 วิหริติ อาตปฺปี สํมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌณาโทมนํสํ ฯ

[๔๓๒] กถณฺจ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ กายเ กายานุปฺปตฺตํ วิหริ
 อีช ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ กายํ อุตฺตรปาทตถา อโธเกธมคฺคตถา ตจฺปรียนฺตํ
 ปุรณฺณานุปการตฺตํ อตฺตจฺโหน ปจฺจเวกฺขติ อตฺตติ อิมตฺตํ กายเ
 เกธํ โถมา นฆา ทนฺตฺตา ตฺโจ มตฺตํ นหฺนารุ อฏฺฐจํ อฏฺฐจิมินฺนํ
 วกฺกํ หทฺธํ ยกฺกํ กิโถมกํ มีหกํ ปปฺปฬตฺตํ อนฺตํ อนฺตคฺคณฺ
 อุตฺตรียํ กรีตํ มีตฺตํ เสมฺหํ ปุพฺโพ โถหิตํ เสโท เมโท อตฺตํ
 วตฺตา เชโฬ ตีฆาณิกา ตตฺติกา มุตฺตคฺคณฺ ๑ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ
 ภาเวติ พหุตฺตํโรติ ตฺววตฺตติํ อวตฺตเปติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ
 ภาเวติ พหุตฺตํกริเตว ตฺววตฺตติํ อวตฺตเปเตว พหิทฺฐา กายเ จิตฺตํ
 อฺปตฺตํหริ ๑

[๔๓๓] กถณฺจ ภิกฺขุ พหิทฺฐา กายเ กายานุปฺปตฺตํ วิหริ
 อีช ภิกฺขุ พหิทฺฐา กายํ อุตฺตรปาทตถา อโธเกธมคฺคตถา ตจฺปรียนฺตํ
 ปุรณฺณานุปการตฺตํ อตฺตจฺโหน ปจฺจเวกฺขติ อตฺตติตฺตํ กายเ เกธํ
 โถมา นฆา ทนฺตฺตา ตฺโจ มตฺตํ นหฺนารุ อฏฺฐจํ อฏฺฐจิมินฺนํ วกฺกํ
 หทฺธํ ยกฺกํ กิโถมกํ มีหกํ ปปฺปฬตฺตํ อนฺตํ อนฺตคฺคณฺ อุตฺตรียํ กรีตํ
 มีตฺตํ เสมฺหํ ปุพฺโพ โถหิตํ เสโท เมโท อตฺตํ วตฺตา เชโฬ
 ตีฆาณิกา ตตฺติกา มุตฺตคฺคณฺ ๑ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ ภาเวติ
 พหุตฺตํโรติ ตฺววตฺตติํ อวตฺตเปติ โส ตํ นิมิตฺตํ อาเสวติ
 ภาเวติ พหุตฺตํกริเตว ตฺววตฺตติํ อวตฺตเปเตว อชฺฌตฺตพหิทฺฐา
 กายเ จิตฺตํ อฺปตฺตํหริ ๑

[๔๓๔] กถณฺญ ภิกฺขุ อชฺฌมคฺคตฺตพหิทฺฐา กายเ ภายานุปฺตํ วิหริ
 อธิ ภิกฺขุ อชฺฌมคฺคตฺตพหิทฺฐา กายํ อุตฺตํ ปาทคฺคตา อโฆเกสฺมคฺคตกา
 คจฺจปริยณฺตํ ปุรณฺณานุปฺปการสฺส อสฺสจฺโณ ปรุจฺจเวกฺขติ อคฺคิ กายเ
 เกสฺสา โงมา นขา ทนฺดา คฺโค มํสํ นหารุ อญฺจํ อญฺจิมินฺชํ
 จุกฺกํ หทฺธํ ยกนํ ทิโถมกํ ปิณฑํ ปปฺปสาณํ อนฺตํ อนฺตคฺคณฺ
 อุตฺตริยํ กริณฺทํ ปิณฑํ เสมฺภุํ ปุพฺโพ โสหิตํ เตโห เมโห อสฺส
 วสฺสา เขโห สํฆาณิกา ตติกา มุคฺคตฺตํ เอวํ ภิกฺขุ อชฺฌมคฺคตฺตพหิทฺฐา
 กายเ ภายานุปฺตํ วิหริ อาตานิ สํปฺปชาโน สติมา วิเนยฺย
 โสเก อภิชฺฌณาโหมนฺตํ ๑

[๔๓๕] อนุปฺตํสํติ คคฺค กคฺมา อนุปฺตํสํนา ยา ปณฺณา
 ปชาณนา ๑เป ๑ อโมโห ชฺฌมวฺจโย สํมฺมาทิฏฺฐิ อโย อจฺจติ
 อนุปฺตํสํนา อิมาย อนุปฺตํสํนาย อฺเปโต โหติ สํมฺเปโต อฺปากโต
 สํมฺปากโต อฺปฺปนฺโน สํมฺปฺปนฺโน สํมฺนฺนาคโต เตน อจฺจติ
 อนุปฺตํสํติ ๑

[๔๓๖] วิหริคฺคิ อิริยติ จคฺคติ ปาเถติ ยเปติ ยาเปติ จริติ
 วิหริติ เตน อจฺจติ วิหริคฺคิ ๑

[๔๓๗] อาตานิคิ คคฺค กคฺมํ อาตปฺปํ โย เจตฺตโก
 วิริยารมฺภ ๑เป ๑ สํมฺมาวายาโม อิทํ อจฺจติ อาตปฺปํ อิมินา
 อาตปฺปนํ อฺเปโต โหติ สํมฺเปโต อฺปากโต สํมฺปากโต อฺปฺปนฺโน
 สํมฺปฺปนฺโน สํมฺนฺนาคโต เตน อจฺจติ อาตานิคิ ๑

[๔๔๓] กถณฺจ ภิกฺขุ อชฺชตฺตํ เวทนาสุ เวทนานุปัสฺสํ วิหริตฺติ
 อิทฺถ ภิกฺขุ สฺสํ เวทนํ เวทยมาโน สฺสํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ
 ทฺถวํ เวทนํ เวทยมาโน ทฺถวํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ อทฺทขมสฺสํ
 เวทนํ เวทยมาโน อทฺทขมสฺสํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ สํมิถํ
 วา สฺสํ เวทนํ เวทยมาโน สํมิถํ สฺสํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ
 นิรามิถํ วา สฺสํ เวทนํ เวทยมาโน นิรามิถํ สฺสํ เวทนํ เวทยามํติ
 ปชานาติ สํมิถํ วา ทฺถวํ เวทนํ เวทยมาโน สํมิถํ ทฺถวํ
 เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ นิรามิถํ วา ทฺถวํ เวทนํ เวทยมาโน
 นิรามิถํ ทฺถวํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ สํมิถํ วา อทฺทขมสฺสํ
 เวทนํ เวทยมาโน สํมิถํ อทฺทขมสฺสํ เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ
 นิรามิถํ วา อทฺทขมสฺสํ เวทนํ เวทยมาโน นิรามิถํ อทฺทขมสฺสํ
 เวทนํ เวทยามํติ ปชานาติ ฯ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติ ภาเวติ
 พหุสํภโรติ สฺสํวตฺติตํ อวตฺตเปติ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติว
 ภาเวติว พหุสํภโรติว สฺสํวตฺติตํ อวตฺตเปติว พหิทฺธา เวทนาสุ
 จิตฺตํ อุปสํหริติ ฯ

[๔๔๔] กถณฺจ ภิกฺขุ พหิทฺธา เวทนาสุ เวทนานุปัสฺสํ วิหริตฺติ
 อิทฺถ ภิกฺขุ สฺสํ เวทนํ เวทยมานํ สฺสํ เวทนํ เวทยตํติ ปชานาติ
 ทฺถวํ เวทนํ เวทยมานํ ทฺถวํ เวทนํ เวทยตํติ ปชานาติ อทฺทขมสฺสํ
 เวทนํ เวทยมานํ อทฺทขมสฺสํ เวทนํ เวทยตํติ ปชานาติ สํมิถํ
 วา สฺสํ เวทนํ เวทยมานํ สํมิถํ สฺสํ เวทนํ เวทยตํติ ปชานาติ

นิรามิต্ত์ วา สฺขั เวทนํ เวทยमानํ นิรามิต্ত์ สฺขั เวทนํ เวทยตฺติ
 ปชานาติ ตํนิมิตฺตํ วา ทฺวขั เวทนํ เวทยमानํ ตํนิมิตฺตํ ทฺวขั เวทนํ
 เวทยตฺติ ปชานาติ นิรามิต্ত์ วา ทฺวขั เวทนํ เวทยमानํ นิรามิต্ত์
 ทฺวขั เวทนํ เวทยตฺติ ปชานาติ ตํนิมิตฺตํ วา อทฺทขมสฺสั เวทนํ
 เวทยमानํ ตํนิมิตฺตํ อทฺทขมสฺสั เวทนํ เวทยตฺติ ปชานาติ นิรามิต্ত์
 วา อทฺทขมสฺสั เวทนํ เวทยमानํ นิรามิตฺตํ อทฺทขมสฺสั เวทนํ เวทยตฺติ
 ปชานาติ ฯ โส ตํ นิมิคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ สํวตฺตติ
 ขวตฺตเปติ โส ตํ นิมิคฺคํ อาเสวติว ภาเวติว พหุตฺถโรติว
 สํวตฺตติ ขวตฺตเปติว อชฺฌตฺตพหิทฺธา เวทนาสุ จิตฺตํ อุปตฺถโรติ ฯ

[๔๔๓] กถญจ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตพหิทฺธา เวทนาสุ เวทนานุปตฺถ
 วิหโรติ อธิ ภิกฺขุ สฺขั เวทนํ สฺขั เวทนาติ ปชานาติ ทฺวขั
 เวทนํ ทฺวขั เวทนาติ ปชานาติ อทฺทขมสฺสั เวทนํ อทฺทขมสฺสั
 เวทนาติ ปชานาติ ตํนิมิตฺตํ สฺขั เวทนํ ตํนิมิตฺตํ สฺขั เวทนาติ
 ปชานาติ นิรามิตฺตํ สฺขั เวทนํ นิรามิตฺตํ สฺขั เวทนาติ ปชานาติ
 ตํนิมิตฺตํ ทฺวขั เวทนํ ตํนิมิตฺตํ ทฺวขั เวทนาติ ปชานาติ นิรามิตฺตํ
 ทฺวขั เวทนํ นิรามิตฺตํ ทฺวขั เวทนาติ ปชานาติ ตํนิมิตฺตํ อทฺทขมสฺสั
 เวทนํ ตํนิมิตฺตํ อทฺทขมสฺสั เวทนาติ ปชานาติ นิรามิตฺตํ อทฺทขมสฺสั
 เวทนํ นิรามิตฺตํ อทฺทขมสฺสั เวทนาติ ปชานาติ เอวํ ภิกฺขุ
 อชฺฌตฺตพหิทฺธา เวทนาสุ เวทนานุปตฺถ วิหโรติ อาคามี สัมปชาน
 ตฺติมา วิเนยฺย โสโก อภิธฺมาโทมนสฺสั ฯ

[๔๔๔] อนุปตฺตํ ๑ เป ๑ วิหรัตฺติ ๑ เป ๑ อาตานิ ๑ เป ๑
 สมฺปชาโนติ ๑ เป ๑ สติมาติ ๑ เป ๑ วิเนยฺย โถเก อภิขุมา-
 โทมนตฺตํ ๑ ตตฺถ กตโม โถโก ตาเยว เวทนา โถโก ปญฺจบี
 อูปาทานกฺขณฺชา โถโก อโย อฺจุจติ โถโก ๑ ตตฺถ กตมา
 อภิขุมา โย ราโค ตาราโค ๑ เป ๑ จิตฺตตฺตํ ตาราโค อโย
 อฺจุจติ อภิขุมา ๑ ตตฺถ กตมํ โทมนตฺตํ ยํ เจตสิกํ อตฺถํ
 เจตสิกํ ทฺวํ เจตสฺสมตฺตํ อตฺถํ ทฺวํ เวทิตํ เจตสฺสมตฺตํ
 อตฺถา ทฺวํ เวทนา อิทํ อฺจุจติ โทมนตฺตํ ๑ อิติ อโย
 อภิขุมา อิทญฺจ โทมนตฺตํ อิมมฺหิ โถเก วินิตา โหนติ ปฏิวินิตา
 สมิตา สมิตา อฺปนฺนตา อตฺถกฺตา อพฺกตฺกฺตา อปฺปิตา พฺยปฺปิตา
 สติตฺตา วิสตีตฺตา พฺยตฺตํ ตา เตน อฺจุจติ วิเนยฺย โถเก อภิขุมา-
 โทมนตฺตํ ๑

เวทนานุปตฺตํ นทฺทเทโส ๑

[๔๔๕] กตญฺจ ภิฏฺฐ อชฺฌตฺตํ จิตฺเต จิตฺตานุปตฺตํ วิหรั-
 ติ ภิฏฺฐ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ
 ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ๑
 ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ
 ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ
 ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ
 ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑
 ๑ ตฺวํ ๑ เม จิตฺตํ ปชานาติ ๑ ตฺวํ ๑ จิตฺตํ ๑ ตฺวํ ๑

จิตฺตุนฺติ ปชานาติ มหกุคฺคํ วา จิตฺตํ มหกุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ
 ปชานาติ อมกุคฺคํ วา จิตฺตํ อมกุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ
 ตํอนุคฺคํ วา จิตฺตํ ตํอนุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ อนุคฺคํ วา
 จิตฺตํ อนุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ตํมาหิตํ วา จิตฺตํ ตํมาหิตํ
 เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ตํมาหิตํ วา จิตฺตํ ตํมาหิตํ เม จิตฺตุนฺติ
 ปชานาติ วิมฺมุคฺคํ วา จิตฺตํ วิมฺมุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ อวิมฺมุคฺคํ
 วา จิตฺตํ อวิมฺมุคฺคํ เม จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ฯ โส ตํ นิमितฺตํ
 ขาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ ตํวตฺตติ ตํวตฺตเปติ โส ตํ นิमितฺตํ
 ขาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ ตํวตฺตติ ตํวตฺตเปติ พหิทฺธา
 จิตฺเต จิตฺตํ อุปตฺถโรติ ฯ

[๔๔๖] กถญญ ภิภุช พหิทฺธา จิตฺเต จิตฺตานุปตฺตํ วิหริ
 อธิ ภิภุช ตฺรารํ วาตฺตํ จิตฺตํ ตฺรารตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ วัตรารํ
 วาตฺตํ จิตฺตํ วัตรารตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ตํโกตํ วาตฺตํ จิตฺตํ
 ตํโกตตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ วัตโกตํ วาตฺตํ จิตฺตํ วัตโกตตฺตํ
 จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ตํโมหํ วาตฺตํ จิตฺตํ ตํโมหตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ
 วัตโมหํ วาตฺตํ จิตฺตํ วัตโมหตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ ตํจฺจิตฺตํ วาตฺตํ
 จิตฺตํ ตํจฺจิตฺตตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ วิกฺขิตฺตํ วาตฺตํ จิตฺตํ วิกฺขิตฺตตฺตํ
 จิตฺตุนฺติ ปชานาติ มหกุคฺคํ วาตฺตํ จิตฺตํ มหกุคฺคตฺตํ จิตฺตุนฺติ
 ปชานาติ อมกุคฺคํ วาตฺตํ จิตฺตํ อมกุคฺคตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ
 ตํอนุคฺคํ วาตฺตํ จิตฺตํ ตํอนุคฺคตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชานาติ อนุคฺคํ

วาสถ จิตฺตํ อนุตฺตํ จิตฺตํ ปชานาติ ตมาหิตํ วาสถ จิตฺตํ
 ตมาหิตํ จิตฺตํ ปชานาติ อตมาหิตํ วาสถ จิตฺตํ อตมาหิตํ
 จิตฺตํ ปชานาติ วิมุตฺตํ วาสถ จิตฺตํ วิมุตฺตํ จิตฺตํ
 ปชานาติ อวิมุตฺตํ วาสถ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปชานาติ ๑
 โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ สํวตฺถติ อวตฺถเปติ
 โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติภา ภาเวติภา พหุตฺถโรติภา สํวตฺถติภา อวตฺถ-
 เปติภา อชฺชตฺตพหิทฺธา จิตฺเต จิตฺตํ อุปสงฺหริติ ๑

[๔๔๗] กถเบจ ภิกฺขุ อชฺชตฺตพหิทฺธา จิตฺเต จิตฺตานุปฺปตฺตํ วิหริ-
 อธิ ภิกฺขุ ตํวาคํ วา จิตฺตํ ตํวาคํ จิตฺตํ ปชานาติ อตฺถวาคํ
 วา จิตฺตํ อตฺถวาคํ จิตฺตํ ปชานาติ สโตสํ วา จิตฺตํ สโตสํ
 จิตฺตํ ปชานาติ อตฺถสโตสํ วา จิตฺตํ อตฺถสโตสํ จิตฺตํ ปชานาติ
 สโมหํ วา จิตฺตํ สโมหํ จิตฺตํ ปชานาติ อตฺถสโมหํ วา จิตฺตํ
 อตฺถสโมหํ จิตฺตํ ปชานาติ สํวตฺถติ วา จิตฺตํ สํวตฺถติ จิตฺตํ
 ปชานาติ อตฺถสํวตฺถติ วา จิตฺตํ อตฺถสํวตฺถติ จิตฺตํ ปชานาติ มหคฺคํ
 วา จิตฺตํ มหคฺคํ จิตฺตํ ปชานาติ อตฺถมหคฺคํ วา จิตฺตํ
 อตฺถมหคฺคํ จิตฺตํ ปชานาติ สํวตฺถติ วา จิตฺตํ สํวตฺถติ จิตฺตํ
 ปชานาติ อนุตฺตํ วา จิตฺตํ อนุตฺตํ จิตฺตํ ปชานาติ ตมาหิตํ
 วา จิตฺตํ ตมาหิตํ จิตฺตํ ปชานาติ อตมาหิตํ วา จิตฺตํ
 อตมาหิตํ จิตฺตํ ปชานาติ วิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุตฺตํ จิตฺตํ
 ปชานาติ อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปชานาติ . เอว

ภิกขุ อชฺฌตฺตพหิทฺธา จิตฺเต จิตฺตานุปฺปັตฺตํ วิหรติ อาทาเปี สมนุสฺสาโน
 สติมา วิเนยฺย โลกเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ ๑

[๔๔๘] อนุปฺปັตฺตํ ๑ เป ๑ วิหรตฺตํ ๑ เป ๑ อาทาเปี ๑ เป ๑
 สมนุสฺสาโน ๑ เป ๑ สติมา ๑ เป ๑ วิเนยฺย โลกเก อภิชฺฌณา-
 โทมนสฺสํ ๑ ตตฺถ กตโม โลกโก ตํเยว จิตฺตํ โลกโก ปญฺญี
 อูปาทานกฺขณฺธา โลกโก อโย อุกฺกุจฺจํ โลกโก ๑ ตตฺถ กตมา อภิชฺฌณา
 โย วาโก สํวราโก ๑ เป ๑ จิตฺตสฺส สํวราโก อโย อุกฺกุจฺจํ อภิชฺฌณา ๑
 ตตฺถ กตมํ โทมนสฺสํ ยํ เจตสิกํ อตฺตํ เจตสิกํ ทฺวํ เจโต-
 สมนสฺสํ อตฺตํ ทฺวํ เวทิตํ เจโตสมนสฺสํ อตฺตํ ทฺวํ
 เวทนา อิทํ อุกฺกุจฺจํ โทมนสฺสํ ๑ อิติ อญฺญํ อภิชฺฌณา อิทญฺญํ
 โทมนสฺสํ อิมมํ โลกเก จินฺตา โหณฺติ ปฏิจฺฉินฺตา สมนฺตา สมิตา
 อูปตฺตมนฺตา อตฺตตฺตมนฺตา อพฺพตฺตตฺตมนฺตา อปฺปตฺตมนฺตา สตฺตตฺตมนฺตา
 วิสตฺตตฺตมนฺตา พฺยตฺตตฺตมนฺตา เทน อุกฺกุจฺจํ วิเนยฺย โลกเก อภิชฺฌณา-
 โทมนสฺสํ ๑

จิตฺตานุปฺปັตฺตํ นานิทฺเตโส ๑

[๔๔๘] กถญฺญํ ภิกขุ อชฺฌตฺตํ ฌมฺเมตฺตํ ฌมฺมานุปฺปັตฺตํ วิหรติ
 อิทํ ภิกขุ สํวรา วา อชฺฌตฺตํ กามจฺจนฺตํ อตฺตํ เม อชฺฌตฺตํ
 กามจฺจนฺตํ ปชานาติ อตฺตํ วา อชฺฌตฺตํ กามจฺจนฺตํ นตฺตํ
 เม อชฺฌตฺตํ กามจฺจนฺตํ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนสฺสํ
 กามจฺจนฺตสฺสํ อูปปาโท โหติ ตถญฺญํ ปชานาติ ยถา ๑ อูปป-

นตฺถํ กามจฺจนฺตํ ปหณํ โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ๑
 ปหณตฺถํ กามจฺจนฺตํ อายตฺตํ อหฺมปฺปาโท โหติ ตณฺหํ ปชานาติ
 ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ พยาปาทํ ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ ถีนมิตฺถํ
 ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ อหฺมจฺจกุกฺกุจํ ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา
 อชฺฌตฺตํ วิจิกิจฺจนํ อคฺคิ เม อชฺฌตฺตํ วิจิกิจฺจนํ ปชานาติ
 อตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ วิจิกิจฺจนํ นคฺคิ เม อชฺฌตฺตํ วิจิกิจฺจนํ
 ปชานาติ ยถา ๑ อหฺมปฺปนฺนํ วิจิกิจฺจนํ อหฺมปฺปาโท โหติ ตณฺหํ
 ปชานาติ ยถา ๑ อหฺมปฺปนฺนํ วิจิกิจฺจนํ ปหณํ โหติ ตณฺหํ
 ปชานาติ ยถา ๑ ปหณํ วิจิกิจฺจนํ อายตฺตํ อหฺมปฺปาโท โหติ
 ตณฺหํ ปชานาติ ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ สติสํโพชฺฌนํ อคฺคิ เม
 อชฺฌตฺตํ สติสํโพชฺฌนํ ปชานาติ อตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ
 สติสํโพชฺฌนํ นคฺคิ เม อชฺฌตฺตํ สติสํโพชฺฌนํ ปชานาติ
 ยถา ๑ อหฺมปฺปนฺนํ สติสํโพชฺฌนํ อหฺมปฺปาโท โหติ ตณฺหํ
 ปชานาติ ยถา ๑ อหฺมปฺปนฺนํ สติสํโพชฺฌนํ ภาวนาปาริปุริ
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ จมฺมวិยสํโพชฺฌนํ
 ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ วิริยสํโพชฺฌนํ ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา
 อชฺฌตฺตํ ปิตฺติสํโพชฺฌนํ ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ ปสฺสทฺธิสํ-
 โพชฺฌนํ ๑เป ๑ ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ สมาริสํโพชฺฌนํ ๑เป ๑
 ตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ อหฺมจฺจสํโพชฺฌนํ อคฺคิ เม อชฺฌตฺตํ
 อหฺมจฺจสํโพชฺฌนํ ปชานาติ อตํนตฺถํ วา อชฺฌตฺตํ อหฺมจฺจ-

สมุโพชฌงกํ นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ อูปะกฺขาสฺมุปุชฌงกโถติ ปชานาติ
 ยถา ฯ อุนุप्ปนฺนตฺตํ อูปะกฺขาสฺมุปุชฌงกตฺตํ อุนุप्ปาโท โหติ
 ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ฯ อุนุप्ปนฺนตฺตํ อูปะกฺขาสฺมุปุชฌงกตฺตํ
 ภาวณาปาริบริ โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ฯ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติ
 ภาเวติ พหุตฺถกโรติ ตฺถวตฺถกิตํ อวตฺถกเปติ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติ
 ภาเวติ พหุตฺถกโรติ ตฺถวตฺถกิตํ อวตฺถกเปติ พหิทฺธา รมฺเมตฺถ
 จิตฺตํ อปฺปตฺถโรติ ฯ

[๔๕๐] กถญํ ภิกฺขุ พหิทฺธา รมฺเมตฺถ รมฺมานุปตฺตํ วิหริ
 อธิ ภิกฺขุ ตฺนํ วาตฺตํ กามจฺจนํ อตฺถิตฺตํ กามจฺจนโหติ ปชานาติ
 อตฺนํ วาตฺตํ กามจฺจนํ นตฺถิตฺตํ กามจฺจนโหติ ปชานาติ ยถา
 ฯ อุนุप्ปนฺนตฺตํ กามจฺจนตฺตํ อุนุप्ปาโท โหติ ตณฺหํ ปชานาติ
 ยถา ฯ อุนุप्ปนฺนตฺตํ กามจฺจนตฺตํ ปหานํ โหติ ตณฺหํ ปชานาติ
 ยถา ฯ ปหานตฺตํ กามจฺจนตฺตํ อายตฺตํ อุนุप्ปาโท โหติ ตณฺหํ
 ปชานาติ ตฺนํ วาตฺตํ พยาปาทํ ฯ เป ฯ ตฺนํ วาตฺตํ ถันมิตฺถ
 ฯ เป ฯ ตฺนํ วาตฺตํ อุกฺกฏกุกฺกฏจํ ฯ เป ฯ ตฺนํ วาตฺตํ วิจิกิञฺ
 อตฺถิตฺตํ วิจิกิञฺนาติ ปชานาติ อตฺนํ วาตฺตํ วิจิกิञฺ นตฺถิตฺตํ
 วิจิกิञฺนาติ ปชานาติ ยถา ฯ อุนุप्ปนฺนํ วิจิกิञฺนํ อุนุप्ปาโท
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ฯ อุนุप्ปนฺนํ วิจิกิञฺนํ ปหานํ
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ฯ ปหานํ วิจิกิञฺนํ อายตฺตํ อุนุप्ปาโท
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ฯ ตฺนํ วาตฺตํ ตตฺตสมุโพชฌงกํ อตฺถิตฺตํ

สติสัมโพชฌณโคติ ปชานาติ อตฺถนํ วาสุตฺตํ สติสัมโพชฌณกํ นคฺคิสุตฺตํ
 สติสัมโพชฌณโคติ ปชานาติ ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ สติสัมโพช-
 ฌณกํสุตฺตํ อหุปฺปาโท โหติ ตถา ๑ ปชานาติ ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ
 สติสัมโพชฌณกํสุตฺตํ ภาวนาปาริปุริ โหติ ตถา ๑ ปชานาติ สํหํ
 วาสุตฺตํ ฐมฺมวิจยตฺถมฺโพชฌณกํ ๑เป ๑ สํหํ วาสุตฺตํ วิริยตฺถมฺโพชฌณกํ
 ๑เป ๑ สํหํ วาสุตฺตํ ปิยตฺถมฺโพชฌณกํ ๑เป ๑ สํหํ วาสุตฺตํ ปตฺตํทริ-
 ตมฺโพชฌณกํ ๑เป ๑ สํหํ วาสุตฺตํ สมาริยตฺถมฺโพชฌณกํ ๑เป ๑ สํหํ
 วาสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณกํ อคฺคิสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณโคติ ปชานาติ
 อตฺถนํ วาสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณกํ นคฺคิสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณโคติ
 ปชานาติ ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณกํสุตฺตํ อหุปฺปาโท
 โหติ ตถา ๑ ปชานาติ ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ อหุเปกฺขตฺถมฺโพชฌณกํสุตฺตํ
 ภาวนาปาริปุริ โหติ ตถา ๑ ปชานาติ ๑ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติ
 ภาวติ พหุตฺถกโรติ สํวอคฺคิ ตวคฺคฺเปติ โส ตํ นิमितฺตํ อาเสวติว
 ภาวติว พหุตฺถกโรติว สํวอคฺคิ ตวคฺคฺเปติว อหุคฺคฺเปติว อหุคฺคฺเปติว
 ฐมฺเมตฺถ จิตฺตํ อหุคฺคฺเปติ ๑

[๔๕๑] กถา ๑ ภิภุช อหุคฺคฺเปติ ๑ ฐมฺเมตฺถ ฐมฺมานุสฺสํ
 จิหฺรติ อหุ ภิภุช สํหํ วา กามจฺจนํ อคฺคิ กามจฺจนโคติ
 ปชานาติ อตฺถนํ วา กามจฺจนํ นคฺคิ กามจฺจนโคติ ปชานาติ
 ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ กามจฺจนํสุตฺตํ อหุปฺปาโท โหติ ตถา ๑
 ปชานาติ ยถา ๑ อหุပ္ปนฺนํสุตฺตํ กามจฺจนํสุตฺตํ ปหานํ โหติ ตถา ๑

ปชานาติ ยถา ๑ ปหีนุตฺตํ กามจุณฺณุตฺตํ อายตฺติ อนุปฺปาโท
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ สํหตํ วา พยาปาทํ ๑เป ๑ สํหตํ วา
 ถีนมิทฺธํ ๑เป ๑ สํหตํ วา อุกฺกฏจกุกฺกฏจํ ๑เป ๑ สํหตํ วา
 วิจิกิञฺจํ อตฺถิ วิจิกิञฺจนาติ ปชานาติ อตฺถนฺตํ วา วิจิกิञฺจํ นตฺถิ
 วิจิกิञฺจนาติ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนํ วิจิกิञฺจนาถ อนุปฺปาโท
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนํ วิจิกิञฺจนาถ ปหามํ
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ๑ ปหีนํ วิจิกิञฺจนาถ อายตฺติ
 อนุปฺปาโท โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ๑ สํหตํ วา ตติสฺสํโพชฺฌนํ
 อตฺถิ ตติสฺสํโพชฺฌนํโหติ ปชานาติ อตฺถนฺตํ วา ตติสฺสํโพชฺฌนํ
 นตฺถิ ตติสฺสํโพชฺฌนํโหติ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนํ ตติสฺส-
 โพชฺฌนํ อนุปฺปาโท โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปน-
 นํ ตติสฺสํโพชฺฌนํ ภาวนาปาริปุริ โหติ ตณฺหํ ปชานาติ
 สํหตํ วา ธมฺมวิจยธมฺโพชฺฌนํ ๑เป ๑ สํหตํ วา วิริยธมฺโพชฺฌนํ
 ๑เป ๑ สํหตํ วา ปิฏฺฐธมฺโพชฺฌนํ ๑เป ๑ สํหตํ วา ปตฺถสํห-
 ธมฺโพชฺฌนํ ๑เป ๑ สํหตํ วา สมาริธมฺโพชฺฌนํ ๑เป ๑ สํหตํ
 วา อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌนํ อตฺถิ อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌนํโหติ ปชานาติ
 อตฺถนฺตํ วา อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌนํ นตฺถิ อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌนํโหติ
 ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนํ อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌนํ อนุปฺปาโท
 โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ยถา ๑ อนุปฺปนฺนํ อูปฺเปกฺขธมฺโพชฺฌ-
 นํ ภาวนาปาริปุริ โหติ ตณฺหํ ปชานาติ ๑ เอวํ ภิกฺขุ

อชฺฐตฺตพหิทฺธา ชฺมเมตฺต ชฺมมานุสฺสํ วิหฺรติ อาตมํ สฺมปฺชาโน
 สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌนาโทมนสฺสํ ฯ

[๔๕๒] อนุสฺสํสฺสํ ตฺตฺต กตฺมา อนุสฺสํสฺสํ ยา ปญฺญา
 ปชานนา ฯเปฯ อโมโห ชฺมมฺวิจฺโย สฺมมาทิฏฺฐิ อํมํ อจฺจุตฺติ
 อนุสฺสํสฺสํ อิมาย อนุสฺสํสฺสํ อฺเปโต โหติ สฺมเปโต อฺปาคโต
 สฺมปาคโต อฺปฺปนฺโน สฺมปฺปนฺโน สฺมฺนฺนาคโต เตน อจฺจุตฺติ
 อนุสฺสํสฺสํ ฯ

[๔๕๓] วิหฺรตฺติ อิริยติ อจฺจุตฺติ ปาถติ ยเปติ ยาเปติ จรติ
 วิหฺรติ เตน อจฺจุตฺติ วิหฺรตฺติ ฯ

[๔๕๔] อาตมํติ ตฺตฺต กตฺมํ อาตมํมํ โย เจตฺถิโก วิริยา-
 รมฺโภา ฯเปฯ สฺมมาจายาโม อิทํ อจฺจุตฺติ อาตมํมํ อิมินา
 อาตมฺเบเน อฺเปโต โหติ ฯเปฯ สฺมฺนฺนาคโต เตน อจฺจุตฺติ
 อาตมํมํติ ฯ

[๔๕๕] สฺมปฺชาโนติ ตฺตฺต กตฺมํ สฺมปฺชณฺณํ ยา ปญฺญา
 ปชานนา ฯเปฯ อโมโห ชฺมมฺวิจฺโย สฺมมาทิฏฺฐิ อิทํ อจฺจุตฺติ
 สฺมปฺชณฺณํ อิมินา สฺมปฺชณฺณเบเน อฺเปโต โหติ ฯเปฯ สฺมฺนฺนาคโต
 เตน อจฺจุตฺติ สฺมปฺชาโนติ ฯ

[๔๕๖] สติมาติ ตฺตฺต กตฺมา สติ ยา สติ อนุสฺสํสฺสํ ฯเปฯ
 สฺมมาสฺสํ อํมํ อจฺจุตฺติ สติ อิมาย สติยา อฺเปโต โหติ ฯเปฯ
 สฺมฺนฺนาคโต เตน อจฺจุตฺติ สติมาติ ฯ

[๔๕๘] วิเนยฺย โถเก อภิขฺฌณาโทมนสฺสํหติ ๑ ตตฺถ กตโม
 โถโก เคว ชมฺมา โถโก ปญฺจปียํ อุนาทานกฺขนฺชา โถโก อຍံ
 อฺจุจฺจติ โถโก ๑ ตตฺถ กตมา อภิขฺฌณา โย ราโค ตํราโค
 ๑ เป ๑ จิตฺตํ ตํราโค อຍံ อฺจุจฺจติ อภิขฺฌณา ๑ ตตฺถ กตมํ
 โทมนสฺสํ ยํ เจตสิกํ อตฺถาติ เจตสิกํ ทฺวํ เจตฺสํมฺสํสํสํ อตฺถาติ
 ทฺวํ เวทียํ เจตฺสํมฺสํสํสํสํ อตฺถาตา ทฺวํชา เวทนา อิทํ อฺจุจฺจติ
 โทมนสฺสํ ๑ อิติ อຍညํ อภิขฺฌณา อិทธညํ โทมนสฺสํ อิมมฺหิ
 โถเก วิณฺတာ โหหนฺติ ปญฺจวิณฺတာ สํหตา สํหิตา อฺပ္ပสํหตา อตฺถจฺจกตา
 อပ္ပจฺจจฺจกตา อပ္ပိတာ พยပ္ပิตา ใสตฺธา วิใสตฺธา พยฺหนฺตฺกตา
 เตน อฺจุจฺจติ วิเนยฺย โถเก อภิขฺฌณาโทมนสฺสํหติ ๑

ชฺมมานุสฺสํหานิทฺเทโส ๑

สํสฺสํสํสํสํสํ ๑

[๔๕๙] จตุตฺวาริ สติปญฺจจํหา อิช ภิภุชฺ กาเย กายานุสฺสํ
 วิหริติ เวทนาตํ เวทนานุสฺสํ วิหริติ จิตฺเต จิตฺตานุสฺสํ วิหริติ
 ชฺมเมตฺตํ ชฺมมานุสฺสํ วิหริติ ๑

[๔๕๙] กถญฺจ ภิภุชฺ กาเย กายานุสฺสํ วิหริติ อิช ภิภุชฺ
 ยตฺถํ สํเย โถกฺตฺตํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจฺยคามิํ ทฺวํจิกฺกานํ
 ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ
 ฌานํ อฺပ္ပสํปชฺช วิหริติ ทฺวํชาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ กาเย กายา-
 นุสฺสํ . ยะ สตฺมํ สํเย สติ อฺนุสฺสํ ๑ เป ๑ สํมฺมาตฺติ สติสํ-

โพชฌนํโก มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนํ อิทํ อจฺจุตํ สติปฏฺฐานํ
 ขวเตธํ ฐมฺมา สติปฏฺฐานํมฺปยุคฺคา ฯ กถญฺจ ภิกฺขุ เวทนาสุ
 เวทนาหุสฺสํ วิหริติ อิท ภิกฺขุ ยถํมี สมเย โลกฺกุศฺลํ ฌานํ
 ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปตฺมฺปชฺช วิหริติ
 ทฺกุฐาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ เวทนาสุ เวทนาหุสฺสํ ยา ตถํมี สมเย
 สติ อนฺตฺสํติ ฯเปฯ สํมฺมาสํติ สติสํโพชฌนํโก มคฺคํกํ มคฺค-
 ปริยาปนํ อิทํ อจฺจุตํ สติปฏฺฐานํ ขวเตธํ ฐมฺมา สติปฏฺฐาน-
 มฺปยุคฺคา ฯ กถญฺจ ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตนาหุสฺสํ วิหริติ อิท
 ภิกฺขุ ยถํมี สมเย โลกฺกุศฺลํ ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามํ
 ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ
 ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปตฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุฐาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ
 จิตฺเต จิตฺตนาหุสฺสํ ยา ตถํมี สมเย สติ อนฺตฺสํติ ฯเปฯ สํมฺมาสํติ
 สติสํโพชฌนํโก มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนํ อิทํ อจฺจุตํ สติปฏฺฐานํ
 ขวเตธํ ฐมฺมา สติปฏฺฐานํมฺปยุคฺคา ฯ กถญฺจ ภิกฺขุ ฐมฺเมสุ
 ฐมฺมาหุสฺสํ วิหริติ อิท ภิกฺขุ ยถํมี สมเย โลกฺกุศฺลํ ฌานํ ภาเวติ
 นิยุยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา
 วิวิจฺเจว กามเหติ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปตฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุฐา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ ฐมฺเมสุ ฐมฺมาหุสฺสํ ยา ตถํมี สมเย สติ
 อนฺตฺสํติ ฯเปฯ สํมฺมาสํติ สติสํโพชฌนํโก มคฺคํกํ มคฺคปริยา-

ปณฺหํ อิทํ อัจฺจุตํ สติปฏฺฐานํ อวเสธํ ชมฺมา สติปฏฺฐาน-
 สมฺปยุตฺตา ฯ กถณฺจ ภิกฺขุ เวทนาสุ เวทนานุปัสสํ วิหริติ อิท
 ภิกฺขุ ยถัมมํ สมฺเย โถกฺกตฺรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี
 ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ
 ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ
 คตฺถมํ สมฺเย ฆตฺถํ โหติ ฯเปฯ อวิภฺเขโป โหติ อิมํ ชมฺมา
 กุสฺสตา คตฺถํ โถกฺกตฺรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี
 ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ
 ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ
 สํวณฺทํ เวทนาสุ เวทนานุปัสสํ ย
 คตฺถมํ สมฺเย สติ อานุสฺสํติ ฯเปฯ สมฺมาสํติ สติสํโพชฺฌนฺโค
 มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปณฺหํ อิทํ อัจฺจุตํ สติปฏฺฐานํ อวเสธํ
 ชมฺมา สติปฏฺฐานสมฺปยุตฺตา ฯ กถณฺจ ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปัสสํ
 วิหริติ อิท ภิกฺขุ ยถัมมํ สมฺเย โถกฺกตฺรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ
 อปฺยคามี ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว
 กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุขาปฺปฏิปทํ
 ทนฺธาภินฺนํ คตฺถมํ สมฺเย ฆตฺถํ โหติ ฯเปฯ อวิภฺเขโป โหติ
 อิมํ ชมฺมา กุสฺสตา คตฺถํ โถกฺกตฺรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ
 อปฺยคามี ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว
 กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺกุขาปฺปฏิปทํ
 ทนฺธาภินฺนํ สํวณฺทํ จิตฺเต จิตฺตานุปัสสํ ย
 คตฺถมํ สมฺเย สติ อานุสฺสํติ ฯเปฯ สมฺมาสํติ สติสํ-

វិទ្យាគោ មគ្គកង្កំ មគ្គកបរិយាប័ណ្ណំ ចិត្តំ ទុក្ខតិ ឥតិប្បដានំ
 ខវតេត្ថា ធម្មា ឥតិប្បដានំមុប្បត្តតា ។ កត្តេ វិទ្យុ ធម្មេត្ថ
 ធម្មានុប្បត្តំ វិហរតិ ចិត្ត វិទ្យុ យត្ថំ ឥមេ តិក្ខុត្ថវ ធានំ
 វាទេតិ វិជ្ជាណំ ឧប្បយកាមំ វិជ្ជាជិតានំ វាហនាយ វាសាយ វាសិយា
 វត្ថុតិយា វិជ្ជាទេ វាហេតិ ។ ឧប្ប ឧប្ប ធានំ ឧប្បត្ថមុប្បត្ត វិហរតិ
 តុក្កាប្បិប្បំ តុក្កាវិប្បំ តត្ថំ ឥមេ ធម្មត្ថ តិក្ខុ ។ ឧប្ប
 ចិត្តេវ តិក្ខុ ចិវេ ធម្មា កុត្តា តត្ថេវ តិក្ខុត្ថវត្ថ ឧប្បត្ថ
 កុត្តត្ថ ធានត្ថ កត្តត្ថា វាហិត្ថា វិហិត្ថ វិជ្ជាទេ វាហេតិ ។ ឧប្ប
 ឧប្ប ធានំ ឧប្បត្ថមុប្បត្ត វិហរតិ តុក្កាប្បិប្បំ តុក្កាវិប្បំ ឥត្ថេវ
 ធម្មេត្ថ ធម្មានុប្បត្តំ យា តត្ថំ ឥមេ ឥតិ ឧប្បត្ថតិ ។ ឧប្ប
 ឥតិធម្មតិ ឥតិធម្មវិទ្យាគោ មគ្គកង្កំ មគ្គកបរិយាប័ណ្ណំ ចិត្តំ ទុក្ខតិ
 ឥតិប្បដានំ ខវតេត្ថា ធម្មា ឥតិប្បដានំមុប្បត្តតា ។ កត្តេ
 កត្ថំ ឥតិប្បដានំ ចិត្ត វិទ្យុ យត្ថំ ឥមេ តិក្ខុត្ថវ ធានំ វាទេតិ
 វិជ្ជាណំ ឧប្បយកាមំ វិជ្ជាជិតានំ វាហនាយ វាសាយ វាសិយា វត្ថុតិយា
 វិជ្ជាទេ វាហេតិ ។ ឧប្ប ឧប្ប ធានំ ឧប្បត្ថមុប្បត្ត វិហរតិ តុក្កា
 ប្បិប្បំ តុក្កាវិប្បំ តត្ថំ ឥមេ ធម្មត្ថ តិក្ខុ ។ ឧប្ប ចិត្តេវ តិក្ខុ
 តិក្ខុ ចិវេ ធម្មា កុត្តា តត្ថេវ តិក្ខុត្ថវត្ថ កុត្តត្ថ ធានត្ថ
 កត្តត្ថា វាហិត្ថា វិហិត្ថ វិជ្ជាទេ វាហេតិ ។ ឧប្ប ឧប្ប ធានំ
 ឧប្បត្ថមុប្បត្ត វិហរតិ តុក្កាប្បិប្បំ តុក្កាវិប្បំ ឥត្ថេវ ធម្មេត្ថ
 ធម្មានុប្បត្តំ យា តត្ថំ ឥមេ ឥតិ ឧប្បត្ថតិ ។ ឧប្ប ឥតិធម្មតិ

สตฺติสมุโพชฺฌนุโก มกฺขกฺกํ มกฺขกปริยาปนฺนํ อิทํ วุจฺจติ สติปฏฺฐานํ
อวเสธํ วมฺมา สติปฏฺฐานสมฺปยุตฺตา ฯ

อภิธมฺมภาณนํ ฯ

[๔๖๒] จตุตาโร สติปฏฺฐานา อธิ ภิกฺขุ กายะ กายานุปฺตํ
วิหริติ อาตมํ สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิขฺฌณาโทมนสฺสํ
เวทนายํ เวทนายูปฺตํ วิหริติ อาตมํ สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย
โถเก อภิขฺฌณาโทมนสฺสํ จิตฺเต จิตฺตานุปฺตํ วิหริติ อาตมํ สมฺป-
ชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิขฺฌณาโทมนสฺสํ วมฺเมตํ วมฺมานุ-
ปฺตํ วิหริติ อาตมํ สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิขฺฌณา-
โทมนสฺสํ ฯ จตุณํ สติปฏฺฐานานํ กติ กุสฺลา กติ อกุสฺลา กติ
อพฺยากตา ฯ เปฯ กติ สฺรณา กติ อรณา ฯ

[๔๖๓] สฺติยา กุสฺลา สฺติยา อพฺยากตา สฺติยา สฺตฺตฺตฺต เวทนาย
สมฺปยุตฺตา สฺติยา อตฺตฺตตฺตเวทนาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา สฺติยา วิปาคา
สฺติยา วิปาคตฺตตฺตตฺต อนุปาทินฺนอนุปาทานียา อตฺตฺตตฺตตฺต
ตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา
ตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺต-
ตฺตตฺตตฺต เวทตฺตตฺตตฺตตฺตตฺตตฺต เวทตฺตตฺตตฺตตฺตตฺต-
ตฺตตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา เวทตฺตตฺตตฺตตฺต-
ตฺตตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺต ตฺตตฺตตฺต ตฺต-
ตฺตตฺตตฺตตฺต ตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺตตฺต สฺติยา ตฺตตฺตตฺต มกฺ-

การมูมนานา สียา มคฺคาเหตุกา สียา มคฺคาธิปติโน สียา น วุตฺตพฺพา
มคฺคาเหตุกาติบี มคฺคาธิปติโนติบี สียา อุปฺปนฺนา สียา อนุป-
ปนฺนา สียา อุปฺปาทิโน สียา อตฺตคา สียา อนาคตา สียา ปจฺจุปฺ-
ปนฺนา น วุตฺตพฺพา อตฺตการมูมนานาติบี อนาคการมูมนานาติบี ปจ-
จุปฺปนฺนการมูมนานาติบี สียา อชฺชมตฺตา สียา พหิทฺธา สียา
อชฺชมตฺตพหิทฺธา พหิทฺธารมมฺนา อนิทฺถํนอปฺปฏฺิชา ฯ

[๔๖๔] น เหตุ สเหตุกา เหตุสมบุยุตฺตา น จตุคัพฺพา
เหตุ เจว สเหตุกา จาติ สเหตุกา เจว น จ เหตุ น จตุคัพฺพา
เหตุ เจว เหตุสมบุยุตฺตา จาติ เหตุสมบุยุตฺตา เจว น จ เหตุ
น เหตุ สเหตุกา ฯ สंपฺปจฺจยา สังฺกตา อนิทฺถังนา อปฺปฏฺฐา
ธรรฺปา โลกุตฺตรา เกณจิ วิญญเญยา เกณจิ น วิญญเญยา ฯ
โน อาสวฺวา อนาสวฺวา อาสวฺวิมฺบุยุตฺตา น จตุคัพฺพา อาสวฺวา
เจว ตาสวฺวา จาติมี ตาสวฺวา เจว โน จ อาสวฺวาติมี น จตุคัพฺพา
อาสวฺวา เจว อาสวฺวสมฺบุยุตฺตา จาติมี อาสวฺวสมฺบุยุตฺตา เจว โน
จ อาสวฺวาติมี อาสวฺวิมฺบุยุตฺตอนาสวฺวา ฯ โน สณฺโณโชนา ฯ เป ฯ
โน คณฺหา ฯ เป ฯ โน โสสา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน นีวรนา
ฯ เป ฯ โน ปรามาธา ฯ เป ฯ สारम्मณา โน จิตฺตา เจตตีกา
จิตฺตสมฺบุยุตฺตา จิตฺตตังฺฆฺจา จิตฺตสมฺมุจฺจนา จิตฺตสทฺทโน
จิตฺตานุปริวตฺติโน จิตฺตตังฺฆฺจสมฺมุจฺจนา จิตฺตตังฺฆฺจสมฺมุจฺจนา-
สทฺทโน จิตฺตตังฺฆฺจสมฺมุจฺจนานุปริวตฺติโน พาหิรา นุปาทา

อนุภาทิโนนา ๑ อนุภาทานา ๑ เป ๑ โน กิเถธา ๑ เป ๑ น ทสฺสเนน
 ปหาตพฺพา น ภาวนาย ปหาตพฺพา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา
 น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา สียา สฺวิตฏกา สียา อฺวิตฏกา
 สียา สฺวิจจรา สียา อฺวิจจรา สียา สบฺบิฏิกา สียา อฺสบฺบิฏิกา
 สียา มิตฺติสํหคคา สียา น มิตฺติสํหคคา สียา สฺสํสํหคคา สียา
 น สฺสํสํหคคา สียา อฺเปกฺขาสํหคคา สียา น อฺเปกฺขาสํหคคา
 น กามาวจฺจรา น รูปาวจฺจรา น อรูปาวจฺจรา อปริยาปนฺนา
 สียา นิยุยานิกา สียา อนิยุยานิกา สียา นิยตา สียา อนิยตา
 อนุคฺคฺตรา อรณาคิ ๑

ปณฺหาปฺปจฺจํ ๑

สฺติปญฺจํ วิภังโก สํมคฺโค ๑

สมมุติฐานวิภังโก

[๔๖๕] จตุตฺตาริ สํมุทฺตปฺปชานา อิชฺ ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนํ ปาป-
 กานํ อกฺุสฺสณํ รมฺมานํ อนุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมตฺติ วิริยํ
 อารภตฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อฺปฺปนฺนํ ปาปกานํ อกฺุสฺสณํ
 รมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อนุปฺปนฺนํ กุสฺสณํ รมฺมานํ อฺปฺปาทาย
 ฉนฺทํ ชเนติ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อฺป-

[๔๖๘] วิริยํ อารกตํ ตตฺถ กตมํ วิริยํ โย เจตสีโก
 วิริยารมฺโห ๑เป ๑ สัมมาวายาโม อิทํ อัจฺจุติ วิริยํ อิมํ วิริยํ
 อารกตํ สมารกตํ อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ เตน อัจฺจุติ วิริยํ
 อารกตํ ๑

[๔๗๐] จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตํ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานสํ ๑เป ๑ ศฺชชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อัจฺจุติ จิตฺตํ อิมํ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ สัมปคฺคณฺหาติ อุปคฺคณฺหาติ ปจฺจุปคฺคณฺหาติ
 เตน อัจฺจุติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตํ ๑

[๔๗๑] ปทหตฺติ ตตฺถ กตมํ ปธานํ โย เจตสีโก วิริยารมฺโห
 ๑เป ๑ สัมมาวายาโม อิทํ อัจฺจุติ ปธานํ อิมินา ปธานเนน อุปเปโต
 โหติ ๑เป ๑ สมนฺนาทโต เตน อัจฺจุติ ปทหตฺติ ๑

[๔๗๒] กถญฺจ ภิกฺขุ อุปฺปन्नํ ปาปกาณํ อกฺุสฺสาณํ รมฺมานํ
 ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ ฉายมตฺติ วิริยํ อารกตํ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
 ปทหติ ๑ ตตฺถ กตเม อุปฺปन्นา ปาปกา อกฺุสฺสา รมฺมา ตฺถนิ
 อกฺุสฺสมฺมุตฺตานิ โลภ โทโส โมโห ตเทกฺขจฺจ จ กิเลสํ ตํสฺมปฺยุคฺโต
 เวทนาภฺชฺโช สณฺณาภฺชฺโช สงฺฆารภฺชฺโช วิญฺญาณภฺชฺโช
 ตํสฺมฺมุจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมเ อัจฺจุตฺติ อุปฺปन्นา
 ปาปกา อกฺุสฺสา รมฺมา ๑ อิติ อิมสํ อุปฺปन्नํ ปาปกาณํ
 อกฺุสฺสาณํ รมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ ฉายมตฺติ วิริยํ อารกตํ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ๑

[๔๗๓] ฉนฺทํ ชนฺตํคิตฺติ ตตฺถ กตโม ฉนฺโท โย ฉนฺโท ฉนฺทํกตา
 กตฺตกมฺยุตา กุสฺสโต รมฺมจฺฉนฺโท อโย อฺจุจฺจติ ฉนฺโท อิมํ ฉนฺทํ
 ชนฺตํ สฉนฺตํ อจฺจุจฺจเปตฺติ สจฺจุจฺจเปตฺติ นิพฺพุตฺเตติ อภินิพฺพุตฺเตติ
 เตน อฺจุจฺจติ ฉนฺทํ ชนฺตํคิตฺติ ฯ

[๔๗๔] วายมคิตฺติ ตตฺถ กตโม วายาโม โย เจตฺตโก วิริยา-
 รมฺโง ๑เป ๑ สจฺจุจฺจวายาโม อโย อฺจุจฺจติ วายาโม อิมินา วายาเมน
 อฺเปโต โหติ ๑เป ๑ สมนฺนาคโต เตน อฺจุจฺจติ วายมคิตฺติ ฯ

[๔๗๕] วิริยํ อารกคิตฺติ ตตฺถ กตมํ วิริยํ โย เจตฺตโก วิริ-
 ยารมฺโง ๑เป ๑ สจฺจุจฺจวายาโม อิทํ อฺจุจฺจติ วิริยํ อิมํ วิริยํ
 อารกํ สมารกํ อาเวตฺติ ภาเวตฺติ พหุสํกโรติ เตน อฺจุจฺจติ วิริยํ
 อารกคิตฺติ ฯ

[๔๗๖] จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตคิตฺติ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน
 มานสํ ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวិณฺญาณธาคู อิทํ อฺจุจฺจติ จิตฺตํ อิมํ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ สจฺจุจฺจปคฺคณฺหาติ อฺปคฺคณฺมุเกติ ปจฺจุจฺจปคฺคณฺมุเกติ
 เตน อฺจุจฺจติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตคิตฺติ ฯ

[๔๗๗] ปทหคิตฺติ ตตฺถ กตมํ ปชานํ โย เจตฺตโก วิริยารมฺโง
 ๑เป ๑ สจฺจุจฺจวายาโม อิทํ อฺจุจฺจติ ปชานํ อิมินา ปชานเณ อฺเปโต
 โหติ ๑เป ๑ สมนฺนาคโต เตน อฺจุจฺจติ ปทหคิตฺติ ฯ

[๔๗๘] กถญฺจ ภาทฺตํ อญฺญปฺปญฺหานํ กุสฺสณํ รมฺมานํ อญฺญปาทาย
 ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมํ วิริยํ อารกํ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหํ ๑ ตตฺถ

กตเม อรูปปณฺหา กุสฺสา ฐมา ตฺฉิ กุสฺตมฺภานิ อโถโก อโถโส
 อโมโห คัมมฺพยุตฺโต เวทนาภฺชฺโช สณฺณาภฺชฺโช สงฺฆาภฺชฺโช
 วิญฺญาณภฺชฺโช คัมมฺภูจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมे
 วุจฺจหนฺติ อรูปปณฺหา กุสฺสา ฐมา ฯ อิติ อิมํ อรูปปณฺหานํ กุสฺสานํ
 ฐมานํ อรูปาทาย ฌนํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ

[๔๗๘] ฌนํ ชเนตฺติ ฯ เป ฯ วายมตฺติ ฯ เป ฯ วิริยํ อารภตฺติ
 ฯ เป ฯ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตฺติ ฯ เป ฯ ปทหตฺติ ตตฺถ กตมํ ปณฺหานํ โย
 เจตฺติโก วิริยารมฺภโก ฯ เป ฯ สมฺมาวายาโม อิทํ วุจฺจติ ปณฺหานํ อิมินา
 ปณฺาเนน อรูปโต โหติ ฯ เป ฯ สมฺมฺนาโคโต เตन วุจฺจติ ปทหตฺติ ฯ

[๔๗๙] กถญฺจ ภิกฺขุ อรูปปณฺหานํ กุสฺสานํ ฐมานํ จิตฺตยา
 อสฺมโมสําย ภฺยโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย ปาริปุริยา ฌนํ
 ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ ตตฺถ กตเม
 อรูปปณฺหา กุสฺสา ฐมา ตฺฉิ กุสฺตมฺภานิ อโถโก อโถโส อโมโห
 คัมมฺพยุตฺโต เวทนาภฺชฺโช สณฺณาภฺชฺโช สงฺฆาภฺชฺโช วิญฺญา-
 ณภฺชฺโช คัมมฺภูจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมे วุจฺจหนฺติ
 อรูปปณฺหา กุสฺสา ฐมา ฯ อิติ อิมํ อรูปปณฺหานํ กุสฺสานํ ฐมานํ
 จิตฺตยา อสฺมโมสําย ภฺยโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย ปาริปุริยา
 ฌนํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ

[๔๘๐] จิตฺตยาติ .ยา จิตฺติ โส อสฺมโมโส โย อสฺมโมโส โส

ภิกขุโยภาโจ โย ภิกขุโยภาโจ ตं เวปตุตฺตํ ยํ เวปตุตฺตํ สา ภาวนา
ยา ภาวนา สา ปาริปุริ ๑

[๔๘๒] ฉนฺทํ ชนฺตํ ๑ เป ๑ วายมตฺติ ๑ เป ๑ วิริยํ อารภตฺติ
๑ เป ๑ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตฺติ ๑ เป ๑ ปทหตฺติ ตตฺถ กตมํ ปธานํ
โย เจตฺตโก วิริยารมฺโภ ๑ เป ๑ สมนฺวาจายาโม อิทํ วุจฺจติ
ปธานํ อิมินา ปธานเณ อุเปโต โหติ ๑ เป ๑ สมนฺนาคโต เตน
วุจฺจติ ปทหตฺติ ๑

สํวตฺตภาวนํ ๑

[๔๘๓] จตุตฺตาริ สมนฺวปฺปธานา อิท ภิက္ขุ อณฺวปฺปณฺณานํ ปาป-
กานํ อกฺุสฺสณํ ฐมฺมานํ อณฺวปฺปาทาย ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมตฺติ วิริยํ
อารภตฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อณฺวปฺปณฺณานํ ปาปกานํ อกฺุสฺสณํ
ฐมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ จิตฺตํ
ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อณฺวปฺปณฺณานํ กุสฺสณํ ฐมฺมานํ อณฺวปฺปาทาย
ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ
อณฺวปฺปณฺณานํ กุสฺสณํ ฐมฺมานํ จิตฺตยา อสฺมโมธาย ภิกขุโยภาวาย
เวปตุตฺตาย ภาวนาย ปาริปุริยา ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ
จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ๑

[๔๘๔] กถณฺจ ภิက္ขุ อณฺวปฺปณฺณานํ ปาปกานํ อกฺุสฺสณํ ฐมฺมานํ
อณฺวปฺปาทาย ฉนฺทํ ชนฺตํ วายมตฺติ วิริยํ อารภตฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
ปทหติ อิท ภิက္ขุ ยถมํ สมนฺเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ

อปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ เณนํ อุปสฺมปฺชชฺ วิหริติ ทุกฺขาปฺปิปทํ
 ทนฺธาภิณฺณํ ตถมํ สมฺเย อนุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกฺุสฺสานํ ชมฺมานํ
 อนุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
 ปทเทติ ฯ

[๔๘๕] ฉนฺทํ ชเนตฺติ ตคฺค กตโม ฉนฺโท โย ฉนฺโท ฉนฺท-
 กตา กคฺคกมฺยตา กุสฺโส ชมฺมจฺฉนฺโท อโย จุจฺจติ ฉนฺโท อิมํ
 ฉนฺทํ ชเนติ สทฺธชเนติ อชฺชสาเปติ สมฺชฺชสาเปติ นิพฺพตฺเตติ อภินิพ-
 พตฺเตติ เตน จุจฺจติ ฉนฺทํ ชเนตฺติ ฯ

[๔๘๖] วายมตฺติ ตคฺค กตโม วายาโม โย เจตฺติโก วิริยา-
 รมฺโห นิภกฺโก ปรรกฺโก อชฺชยาโม วายาโม อุตฺถสาโห อุตฺถโสฬสํ
 ธาโม จิตฺติ อตฺถิตฺตปรรกฺกมฺตา อนิกฺขิตฺตจฺฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตจฺฉรฺตา
 จฺจสฺมปคฺคาโห วิริยํ วิริยนฺทฺริยํ วิริยพฺลํ สมฺมาวายาโม วิริยสม-
 โพรชฺฌนฺโค มคฺคกมฺมํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อโย จุจฺจติ วายาโม อิมินา
 วายาเมน อชฺชเปโต โหติ สมฺชฺชเปโต อชฺชปาคโต สมฺชฺชปาคโต อชฺชปนฺโน
 สมฺชฺชปนฺโน สมนฺนาคโต เตน จุจฺจติ วายมตฺติ ฯ

[๔๘๗] วิริยํ อารภตฺติ ตคฺค กตมํ วิริยํ โย เจตฺติโก
 วิริยารมฺโห ฯ เป ฯ สมฺมาวายาโม วิริยสมฺโพรชฺฌนฺโค มคฺคกมฺมํ มคฺค-
 ปฺริยาปนฺนํ อิทํ จุจฺจติ วิริยํ อิมํ วิริยํ อารภติ สมารภติ
 อาเสวติ ภาเวติ พหุสฺสโกโรติ เตน จุจฺจติ วิริยํ อารภตฺติ ฯ

[๔๘๘] จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตีติ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ
มโน มานสํ ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวินฺญาณธาตุ อิทํ อุกฺกุจฺติ จิตฺตํ
อิมํ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตี สัมปกฺขณฺหาตี อุปตฺตมฺภเอตี ปจฺจุปตฺตมฺภเอตี
เตน อุกฺกุจฺติ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตีติ ๑

[๔๘๙] ปทหตฺตีติ ตตฺถ กตมํ สัมมปฺปชานํ โย เจตสีโก
วิริยารมฺภโก ๑เป ๑ สัมมาวายาโม วิริยสัมโพชฺฌณฺโงโก มกฺขกุกฺกํ
มกฺขปรียาปนฺนํ อิทํ อุกฺกุจฺติ สัมมปฺปชานํ อวเสธํ ฐมา
สัมมปฺปชานสัมปยุตฺตา ๑

[๔๙๐] กถญฺจ ภิกฺขุ อุปฺปन्नํ ปาปกาณํ อกฺุสฺถานํ ฐมฺมานํ
ปหานาย ฌนฺทํ ชเนตี วายมตี วิริยํ อารภตี จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตี
ปทหตี อิทํ ภิกฺขุ ยถัมมํ สมฺเย โสภุสฺสวํ ฌานํ ภาเวตี นิยุยานิกํ
อปฺปายคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว
กามเอหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช วิหริตี ทุกฺขาปฺปฏิปทํ
ทนฺหาภินฺนํ ตถัมมํ สมฺเย อุปฺปन्नํ ปาปกาณํ อกฺุสฺถานํ
ฐมฺมานํ ปหานาย ฌนฺทํ ชเนตี วายมตี วิริยํ อารภตี จิตฺตํ
ปกฺขณฺหาตี ปทหตี ๑

[๔๙๑] ฌนฺทํ ชเนตฺตีติ ๑เป ๑ วายมตฺตีติ ๑เป ๑ วิริยํ อารภตฺตี
๑เป ๑ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตีติ ๑เป ๑ ปทหตฺตีติ ตตฺถ กตมํ สัมมปฺปชานํ
โย เจตสีโก วิริยารมฺภโก ๑เป ๑ สัมมาวายาโม วิริยสัมโพชฺฌณฺโงโก
มกฺขกุกฺกํ มกฺขปรียาปนฺนํ อิทํ อุกฺกุจฺติ สัมมปฺปชานํ อวเสธํ

ธมฺมา สัมมปฏปานสัมปยุตฺตา ฯ

[๔๘๒] กถณฺจ ภิกฺขุ ธนุปนฺนํ กุสฺสํ ธมฺมํ อุปฺปาทย
 ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อิช
 ภิกฺขุ ยถัมมี สมฺเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคํ
 ทิฏฺฐจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กามเห
 ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺสํปชฺช วิหฺรติ ทฺวฏฺฐาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณ
 คธัมมี สมฺเย ธนุปนฺนํ กุสฺสํ ธมฺมํ อุปฺปาทย ฌนฺทํ
 ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ

[๔๘๓] ฌนฺทํ ชเนตฺติ ๑เป ๑ วายมตฺติ ๑เป ๑ วิริยํ อารภตฺติ
 ๑เป ๑ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตฺติ ๑เป ๑ ปทหตฺติ คคฺค กตมํ สัมมปฏปานํ
 โย เจตฺถิโก วิริยารมฺโภ ๑เป ๑ สัมมาวาจาโม วิริยธมฺโพชฺฌนฺโค
 มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อิทํ วุจฺจติ สัมมปฏปานํ อวเสธา
 ธมฺมา สัมมปฏปานสัมปยุตฺตา ฯ

[๔๘๔] กถณฺจ ภิกฺขุ ธนุปนฺนํ กุสฺสํ ธมฺมํ จิตฺติยา
 อธมฺโมธาย ภิชฺชโยภาวาย เวปฺตุตฺตาย ภาวนาย ปาวิปฺริยา ฌนฺทํ
 ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อิช
 ภิกฺขุ ยถัมมี สมฺเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคํ
 ทิฏฺฐจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กามเห
 ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺสํปชฺช วิหฺรติ ทฺวฏฺฐาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณ
 คธัมมี สมฺเย ธนุปนฺนํ กุสฺสํ ธมฺมํ จิตฺติยา อธมฺโมธาย

ภิชฺยโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย ปาริปุริยา ฌนํ ชเนติ วายมตี
 วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ ฯ

[๔๘๕] จิตฺตียาติ ยํ จิตฺตํ โส อตฺมโมโส โย อตฺมโมโส
 โส ภิชฺยโยภาโว โย ภิชฺยโยภาโว ตํ เวปฺตุถํ ยํ เวปฺตุถํ ตํ
 ภาวนา ยํ ภาวนา ตํ ปาริปุริ ฯ

[๔๘๖] ฌนํ ชเนตฺติ ตตฺถ กตโม ฌนโห โย ฌนโห
 ฌนํกตํ กตฺตกมฺยตา กุสฺโส ฌมฺมจฺจณโห อयํ อจฺจุจติ ฌนโห
 อิมํ ฌนํ ชเนติ ตณฺชเนติ อญฺจุจเปติ ตมฺมญฺจุจเปติ นิพฺพตฺเตติ
 อภินิพฺพตฺเตติ เตน อจฺจุจติ ฌนํ ชเนตฺติ ฯ

[๔๘๗] วายมตฺติ ตตฺถ กตโม วายาโม โย เจตฺตโก
 วิริยารมฺโห ฯ เป ฯ ตมฺมาวายาโม วิริยตมฺโพชฺฌณฺโห มคฺคกฺกํ มคฺค-
 ปริยาปนฺนํ อยํ อจฺจุจติ วายาโม อิมินา วายาเมณ อูเปโต โหติ
 ฯ เป ฯ ตมนฺนาทโธ เตน อจฺจุจติ วายมตฺติ ฯ

[๔๘๘] วิริยํ อารภตฺติ ตตฺถ กตมํ วิริยํ โย เจตฺตโก
 วิริยารมฺโห ฯ เป ฯ ตมฺมาวายาโม วิริยตมฺโพชฺฌณฺโห มคฺคกฺกํ มคฺค-
 ปริยาปนฺนํ อิทํ อจฺจุจติ วิริยํ อิมํ วิริยํ อารภติ ตมารภติ
 อาเสวติ ภาเวติ พหุสฺสโรติ เตน อจฺจุจติ วิริยํ อารภตฺติ ฯ

[๔๘๙] จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตฺติ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ
 มโน มานสํ ฯ เป ฯ ตชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ อจฺจุจติ จิตฺตํ
 อิมํ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ตมฺปคฺคณฺหาติ อูปคฺคณฺมุเกติ ปจฺจุปคฺคณฺมุเกติ

เตน อจฺจุตํ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาตีติ ฯ

[๕๐๐] ปทหฺตฺติ คตฺถ กตมํ สัมมปฏฺธานํ โย เจตฺถิโก
 วิริยารมฺโห ๑ เป ๑ สัมมาวาจาโม วิริยสัมโพชฺฌณฺโค มกฺขกํ
 มกฺขปริยาปนฺนํ อิทํ อจฺจุตํ สัมมปฏฺธานํ อวเสธา รมฺมา
 สัมมปฏฺธานสฺมปฺยุตฺตา ฯ

[๕๐๑] คตฺถ กตมํ สัมมปฏฺธานํ อิทํ ภิกฺขุ ยตฺถิ สมฺเย
 โถกฺขตฺตํ ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อฺปฺสํปฺชฺช วิหริติ ทฺวฺชาปฺปิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ โย ตตฺถิ สมฺเย
 เจตฺถิโก วิริยารมฺโห ๑ เป ๑ สัมมาวาจาโม วิริยสัมโพชฺฌณฺโค มกฺขกํ
 มกฺขปริยาปนฺนํ อิทํ อจฺจุตํ สัมมปฏฺธานํ อวเสธา รมฺมา
 สัมมปฏฺธานสฺมปฺยุตฺตา ฯ

อภิธมฺมภาณนํ ๑

[๕๐๒] จตุตาโร สัมมปฏฺธานา อิทํ ภิกฺขุ อนฺุปฺปนฺนํ
 ปาปกาณํ อกฺุสฺสานํ รมฺมานํ อนฺุปฺปาทาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี
 วิริยํ อารภาติ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาติ ปทหฺติ อฺปฺปนฺนํ ปาปกาณํ
 อกฺุสฺสานํ รมฺมานํ ปหานาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภาติ
 จิตฺตํ ปกฺขณฺหาติ ปทหฺติ อนฺุปฺปนฺนํ กุสฺसानํ รมฺมานํ อฺปฺปาทาย
 ฌนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภาติ จิตฺตํ ปกฺขณฺหาติ ปทหฺติ
 อฺปฺปนฺนํ กุสฺसानํ รมฺมานํ จิตฺตยา อตฺมโมสํสา ภฺยฺโยภาวาย

เวปุลลกาย ภาวนาย ปาริปุริยา ฌนํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภตี
จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตี ปทหตี ฯ จตฺตุนํ สัมมปฺปชานนํ กติ กุสฺสตา
กติ อกุสฺสตา กติ อพฺยากตา ฯ เป ๑ กติ สรรณํ กติ อรรณํ ๑

[๕๐๓] กุสฺสตาเยว สฺยิยา สฺสํชาย เวทนาย สัมปยุตฺตา สฺยิยา
อตุกฺขมสฺสํชาย เวทนาย สัมปยุตฺตา วิปាកมฺมมฺมา อหุปาทินฺหา
อหุปาทินฺยา อตฺตํกิตฺติจฺจอตฺตํกิตฺติกา สฺยิยา สวิตฺตกฺกสํวิจจารา สฺยิยา
อวิตฺตกฺกสํวิจจารมคฺคา สฺยิยา อวิตฺตกฺกอวิจจารา สฺยิยา ปิตีสํหคฺคา สฺยิยา
สฺสํสํหคฺคา สฺยิยา อปฺเปกฺขาสํหคฺคา เหนวตฺตํสเนน ภาวนาย ปหาตพฺพา
เหนวตฺตํสเนน ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา อปฺจยคามิโน เสกฺขา
อปฺปมาณา อปฺปมาณารมฺมณา ปณฺเฑา สัมมคฺคตฺตนิยตา น
มคฺคตฺตารมฺมณา มคฺคเหตุกา สฺยิยา มคฺคตฺตาริปีติโน สฺยิยา น วตฺตพฺพา
มคฺคตฺตาริปีติโนติ สฺยิยา อปฺปปฺปนา สฺยิยา อหุปฺปปฺปนา น วตฺตพฺพา
อหุปฺปาทิโนติ สฺยิยา อตฺตํคา สฺยิยา อนาคฺคา สฺยิยา ปจฺจุปฺปปฺปนา
น วตฺตพฺพา อตฺตํตฺตารมฺมณาติปฺปํ อนาคฺตารมฺมณาติปฺปํ ปจฺจุปฺปปฺปนา
รมฺมณาติปฺปํ สฺยิยา อชฺฌมคฺคา สฺยิยา พหิทฺธา สฺยิยา อชฺฌมคฺคตฺตพหิทฺธา
พหิทฺธารมฺมณา อนิทฺตํสเนนอปฺปฏฺฐิยา ฯ

[๕๐๔] น เหตุ สเหตุกา เหตุสัมปยุตฺตา น วตฺตพฺพา
เหตุ เจว สเหตุกา จาตี สเหตุกา เจว น จ เหตุ น วตฺตพฺพา
เหตุ เจว เหตุสัมปยุตฺตา จาตี เหตุสัมปยุตฺตา เจว น จ เหตุ
น เหตุ สเหตุกา ๑ สปฺปจฺจุจยา สจฺจุตฺตา อนิทฺตํสเนน อปฺปฏฺฐิยา

อรูปา โลกุตฺตรา เกณจิ วิญญเญยา เกณจิ น วิญญเญยา ฯ
 โน อาตฺวา อนาตฺวา อาตฺววิปฺปยุตฺตา น วตฺตพฺพา อาตฺวา
 เจว ตาตฺวา จาติมี ตาตฺวา เจว โน จ อาตฺวาติมี น วตฺตพฺพา
 อาตฺวา เจว อาตฺวสมฺปยุตฺตา จาติมี อาตฺวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ
 อาตฺวาติมี อาตฺววิปฺปยุตฺตอนาตฺวา ฯ โน สลฺยโณชนา ฯ เป ฯ
 โน คณฺหา ฯ เป ฯ โน โธฆา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน
 นัฏฺฐา ฯ เป ฯ โน ปฺรามาธา ฯ เป ฯ ตารมฺมณา โน จิตฺตา
 เจตฺติกา จิตฺตสมฺปยุตฺตา จิตฺตตํมฺหา จิตฺตสมฺมุจฺจนา
 จิตฺตตมฺหาโน จิตฺตานุปริวตฺติโน จิตฺตตํมฺหาสมฺมุจฺจนา จิตฺต-
 ตํมฺหาสมฺมุจฺจนาตมฺหาโน จิตฺตตํมฺหาสมฺมุจฺจนาตมฺหาโน ปาหิรา
 นุปาทา อนุปาทินฺนา ฯ นุปาทานา ฯ เป ฯ โน กิเลสา ฯ เป ฯ
 น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา น ภาวนาย ปหาตพฺพา น ทสฺสเนน
 ปหาตพฺพเหตุกา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ตียา ตวิตฺตกา
 ตียา อวิตฺตกา ตียา ตวิจจรา ตียา อวิจจรา ตียา ตปฺปิตฺติกา
 ตียา ตปฺปิตฺติกา ตียา ปิตฺติสํหคฺตา ตียา น ปิตฺติสํหคฺตา ตียา
 ตฺฐสํหคฺตา ตียา น ตฺฐสํหคฺตา ตียา ตฺฐสํหคฺตา ตียา น
 ตฺฐสํหคฺตา น กามาจจรา น รูปาจจรา น อรูปาจจรา
 อปริยาปนฺนา นิยุยานิกา นียตา อนุตฺตฺรา อรณฺณาคิ ฯ

ปณฺหาปจฺจกั ฯ

สมมุติฐานวิภังโก ตมฺคฺโต ฯ

อิทธิปาทวิภังโก

[๕๐๕] จตุตาโร อิทธิปาทา อิธ ภิกขุ นนุทตมาธิปธานตังขาร-
 ตมมุนาคคํ อิทธิปาทํ ภาเวติ วิริยตมาธิปธานตังขารตมมุนาคคํ
 อิทธิปาทํ ภาเวติ จิตฺตตมาธิปธานตังขารตมมุนาคคํ อิทธิปาทํ
 ภาเวติ วมํตตมาธิปธานตังขารตมมุนาคคํ อิทธิปาทํ ภาเวติ ฯ

[๕๐๖] กถญฺจ ภิกขุ นนุทตมาธิปธานตังขารตมมุนาคคํ อิทธิปาทํ
 ภาเวติ ฯ นนุทญฺเจ ภิกขุ อธิปตํ กริตฺวา ตปติ ตมาชี ตปติ จิตฺตตตํ
 เขกฺกตํ อयํ อจฺจุติ นนุทตมาธิ ฯ โส อญฺปนฺนํ ปาปกาณํ
 อฏฺฐถานํ ฆมฺมานํ อญฺปนฺนํ นนุทํ ฆเนติ วายมติ วิริยํ ธารภาติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อญฺปนฺนํ ปาปกาณํ อฏฺฐถานํ ฆมฺมานํ
 ปหานาย นนุทํ ฆเนติ วายมติ วิริยํ ธารภาติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
 ปทฺหติ อญฺปนฺนํ อฏฺฐถานํ ฆมฺมานํ อญฺปนฺนํ นนุทํ ฆเนติ
 วายมติ วิริยํ ธารภาติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อญฺปนฺนํ
 อฏฺฐถานํ ฆมฺมานํ จิตฺตํ อตมฺโมตํ ภิโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย
 ปาริปรียา นนุทํ ฆเนติ วายมติ วิริยํ ธารภาติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
 ปทฺหติ อิมํ อจฺจุตํ ปธานตังขารํ ฯ อิติ อญฺญํ นนุทตมาธิ
 อิมํ ฯ ปธานตังขารํ ตเทกฺขณํ อภิสณฺณํ อภิสงฺกมํ อภิสงฺกมํ
 นนุทตมาธิปธานตังขารํ เสดวํ ตังขุํ คจฺฉติ ฯ

[๕๐๗] ตตฺถ กตโม นนุโท โย นนุโท นนุทํ กตา กตฺตุมฺยา
 กุสฺโส ฆมฺมจฺฉนุโท อยํ อจฺจุติ นนุโท ฯ ตตฺถ กตโม ตมาจิ

ยา จิตตุตต จิตติ สณฺณจิตติ อวฏฺฐจิตติ อวิสาหาโร อวิกฺกเขโป อวิสาหฺม-
 มาณสฺสตา สมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาธิพฺถํ สฺมฺมาสฺมาธิ อโย อฺจุจฺจติ
 สฺมาธิ ๑ คคฺคต กคฺคโม ปชานสงฺขารो โย เจตตีโก วิริยารมฺภโก
 นิฏฺกโก ปรมฺภโก อโยโยโม วายาโม อุตฺตสาโห อุตฺตโสฬสํ ทาโม จิตติ
 อตฺถิลิตปรมฺภกมฺตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺตจฺจรฺตา จฺรฺสฺมฺปคฺคาโห
 วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพฺถํ สฺมฺมาวายาโม อโย อฺจุจฺจติ ปชานสงฺขารो ๑
 อิตติ อิมินา ๑ ฉนฺนเทน อิมินา ๑ สฺมาชินฺทํ อิมินา ๑ ปชานสงฺขารเณ
 อฺเปโต โหติ สฺมฺเปโต อฺปาคโต สฺมฺปาคโต อฺปฺปนฺโน สฺมฺปฺปนฺโน
 สฺมฺนฺนาคโต เตน อฺจุจฺจติ ฉนฺทสฺมาธิปชานสงฺขารสฺมฺนฺนาคโตติ ๑

[๕๐๘] อิทธิจฺจติ ยา เคถํ รมฺมานํ อิทธิจฺจ สมิทฺธิ อธิชฺฌนา
 สมิชฺฌนา ทาโก ปฏิตาโก ปคฺคิ สฺมฺปคฺคิ สฺมฺนา สจฺจฉิกิริยา
 อฺปสฺมฺปทา ๑ อิทธิปาโทติ คคฺคาฏตตฺต เวทนาภฺชโน สจฺจนาภฺชโน
 สงฺขารภฺชโน วิญฺญาณภฺชโน ๑ อิทธิปาทํ ภาเวตฺติ เต รมฺเม
 ชาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ เตน อฺจุจฺจติ อิทธิปาทํ ภาเวตฺติ ๑

[๕๐๙] กถณฺจ ภิกฺขุ วิริยสฺมาธิปชานสงฺขารสฺมฺนฺนาคํ อิทธิปาทํ
 ภาเวติ ๑ วิริยญฺเจ ภิกฺขุ อธิปคํ กริตฺวา ตภฺติ สฺมาธิ ตภฺติ จิตตตฺต
 เขกคฺคํ อโย อฺจุจฺจติ วิริยสฺมาธิ ๑ โส อนฺุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ
 อกฺขตํ รมฺมานํ อนฺุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมฺมิ วิริยํ อารภฺติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อฺปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกฺขตํ รมฺมานํ
 ปหานาย ๑ เป ๑ อนฺุปฺปนฺนํ กฺขตํ รมฺมานํ อฺปฺปาทาย ๑ เป ๑

อุปฺปนฺนํ กุตฺตํ ฌมฺมานํ จิตฺติยา อตฺมฺโมตฺถาย ภฺยฺโยภาวาย
 เวปฺปฺตฺตํ ภาวํ ปรํปริยา ฌนฺทํ ฌเนติ วายมฺติ วิริยํ ฌารภฺติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺทติ อิมํ อจฺจุจฺติ ปธานตฺถวรา ๑ อิติ
 อญฺญํ วิริยตฺมาชิ อิมํ ๑ ปธานตฺถวรา ตทฺทกฺขณํ อภิสํญฺญหิตฺวา
 อภิสํญฺญิตฺวา วิริยตฺมาชิ ปธานตฺถวโรตฺถวํ ตฺถวํ คจฺฉนฺติ ๑

[๕๓๐] ตตฺถ กตฺมํ วิริยํ โย เจตฺสโก วิริยารมฺภโก ๑เป ๑
 ตมฺมาวายาโม อิทํ อจฺจุจฺติ วิริยํ ๑ ตตฺถ กตฺโม ตมาชิ ยา
 จิตฺตตฺถ จิตฺติ ตฺถจฺติ อจฺจุจฺติ อวิตฺถาโร อวิทฺธวโร อวิตฺถา-
 ฌมานตฺถา ตมฺโถ ตมาชิทฺถวํ ตมาชิพฺถํ ตมฺมาตฺมาชิ อญํ อจฺจุจฺติ
 ตมาชิ ๑ ตตฺถ กตฺโม ปธานตฺถวโร โย เจตฺสโก วิริยารมฺภโก
 ๑เป ๑ ตมฺมาวายาโม อญํ อจฺจุจฺติ ปธานตฺถวโร ๑ อิติ อิมินา
 ๑ วิริเยน อิมินา ๑ ตมาชินา อิมินา ๑ ปธานตฺถวเรน อญเปโต
 โหติ ๑เป ๑ ตมนฺนาคโต เตน อจฺจุจฺติ วิริยตฺมาชิ ปธานตฺถว-
 ตมนฺนาคโตติ ๑

[๕๓๑] อิทฺธํติ ยา เจตฺสํ ฌมฺมานํ อิทฺธิ ตมฺมฺธิ อิทฺธณฺนา
 ตมฺมฺธณฺนา ตาโร ปฏฺฐาโร ปคฺคิ ตมฺมฺคคฺคิ ฌตฺถนา ตจฺฉนฺตฺติริยา
 อญตมฺมฺปทา ๑ อิทฺธิปาโทติ ตตฺถจฺจุจฺติ เวทนาทฺถวโร ตมฺมฺท-
 ทฺถวโร ตจฺฉวาทฺถวโร วิทฺธวาทฺถวโร ๑ อิทฺธิปาทํ ภาเวตฺติ เต
 ฌมฺเม ฌาตฺวาติ ภาเวติ พหุตฺถวโรติ เตน อจฺจุจฺติ อิทฺธิปาทํ
 ภาเวตฺติ ๑

[๕๑๒] กถณฺจ ภิกฺขุ จิตฺตสฺมาธิปฺธานสงฺขารสฺมนฺนาทํ อิทธิปาที
 ภาเวติ ฯ จิตฺตญฺเจ ภิกฺขุ อธิปตํ ภริตฺวา ธมฺมํ ธมฺมํ
 จิตฺตสฺส เขกฺกตํ อโย อจฺจุติ จิตฺตสฺมาธิ ฯ โส อญฺปนฺนํ
 ปาปกาณํ อกฺกตํ ฆมฺมานํ อญฺปาทาย ฌนํ ฌเนติ ฌายมฺติ วิริยํ
 อารมฺมิ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหฺติ อญฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกฺกตํ
 ฆมฺมานํ ปาทาย ฯ เป ฯ อญฺปนฺนํ กฺกตํ ฆมฺมานํ อญฺปาทาย
 ฯ เป ฯ อญฺปนฺนํ กฺกตํ ฆมฺมานํ จิตฺตํ อสฺสโมธาย ภิชฺชโยภาวาย
 เวปฺปสฺสย ภาวณาย ปาริปรุยา ฌนํ ฌเนติ ฌายมฺติ วิริยํ อารมฺมิ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหฺติ อิมํ อจฺจุตฺติ ปธานสงฺขารํ ฯ อติ
 ธยญฺจ จิตฺตสฺมาธิ อิมํ ฯ ปธานสงฺขารํ คตฺเตกฺขณํ อภิสํญญ-
 หิตฺวา อภิสํญฺหิตฺวา จิตฺตสฺมาธิปธานสงฺขารํ เสงฺขยํ กจฺจุติ ฯ

[๕๑๓] คตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ฯ เป ฯ
 คตฺถ มโนวิญญานธาตุ อิทํ อจฺจุติ จิตฺตํ ฯ คตฺถ กตโม
 สฺมาธิ ยา จิตฺตสฺส จิตฺติ ฯ เป ฯ สฺมาธสฺมาธิ อโย อจฺจุติ
 สฺมาธิ ฯ คตฺถ กตโม ปธานสงฺขารํ โย เจตฺถโก วิริยารมฺภो
 ฯ เป ฯ สฺมาธวายาโม อโย อจฺจุติ ปธานสงฺขารํ ฯ อติ อิมินา
 ฯ จิตฺเตน อิมินา ฯ สฺมาธินา อิมินา ฯ ปธานสงฺขารเณ อุนฺเปโต
 โหติ ฯ เป ฯ สฺมนฺนาทโต เตน อจฺจุติ จิตฺตสฺมาธิปธานสงฺขารส-
 มฺมนฺนาทโตติ ฯ

[๕๑๔] อิทธิตฺติ ยา เจตํ ฆมฺมานํ อิทธิตํ สมิทธิตํ อธิคฺคณ

วิริยารมฺภโก ๑เป ๑ สมนฺวาทายาโม อัยฺมฺ อุกฺกุจฺติ ปธานสงฺขารโร ๑
 อิติ อิมาย ๑ จมฺมํธาย อิมินา ๑ สมารินา อิมินา ๑ ปธานสงฺ-
 ขาเรน อูปโต โหติ ๑เป ๑ สมนฺวาทโค เตนฺ อุกฺกุจฺติ จมฺมํธาส-
 มาริปธานสงฺขารสมนฺวาทโคติ ๑

[๕๑๗] อิทธิธฺติ ยา เคธํ รมฺมานํ อิทธิธฺติ สมิทธิธฺติ อิชฺฌณนา
 สมิชฺฌณนา ตาโก ปฏิตาโก ปตฺติธฺติ สมนฺปตฺติธฺติ มุสฺสนา สงฺกฺกิริยา
 อูปสมนฺปทา ๑ อิทธิปาโทติ ตถาภุตตฺต เวทนาภฺตฺตฺต สมนฺวาท-
 ฆนฺนโร สงฺขารภฺตฺตฺต วิณฺวณภฺตฺตฺต ๑ อิทธิปาทํ ภาเวตฺติ
 เตน รมฺเม อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺกโรติ เตน อุกฺกุจฺติ อิทธิปาทํ
 ภาเวตฺติ ๑

สํคฺคตฺตภาณีย์ ๑

[๕๑๘] จตุตฺตารอิทธิปาทา อิชฺ ภิภฺตฺต ฌนฺตฺตมาริปธาน-
 สงฺขารสมนฺวาทํ อิทธิปาทํ ภาเวติ วิริยสํมาริปธานสงฺขารสมนฺ-
 วาทํ อิทธิปาทํ ภาเวติ จิตฺตสํมาริปธานสงฺขารสมนฺวาทํ อิทธิปาทํ
 ภาเวติ จมฺมํธาสํมาริปธานสงฺขารสมนฺวาทํ อิทธิปาทํ ภาเวติ ๑

[๕๑๙] กถณฺจ ภิภฺตฺต ฌนฺตฺตมาริปธานสงฺขารสมนฺวาทํ อิทธิปาทํ
 ภาเวติ อิชฺ ภิภฺตฺต ยสฺมึ สมนฺเย โสภตฺตฺต ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ
 อปฺปจฺยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺจุจฺจ
 กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อูปสมนฺปชฺช วิหริติ ทฺตฺตฺตปฏฺธิ-
 ทนฺตฺตภาณีย์ คตฺตฺต สมนฺเย ฌนฺตฺตมาริปธานสงฺขารสมนฺวาทํ อิทธิ-

ปาที ภาเวติ ฯ

[๕๒๓] คตฺถ กตมํ วิริยํ โย เจตสีโก วิริยารมฺโห ฯ เป ฯ
 สมนฺวาวายาโม วิริยสฺมฺโพชฺฌนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อิทํ
 อจฺจุตฺติ วิริยํ ฯ คตฺถ กตโม สฺมาชิ ยา จิตฺตตฺถ จิตฺติ ฯ เป ฯ
 สมนฺวาสฺมาชิ สฺมาชิสฺมฺโพชฺฌนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อยํ
 อจฺจุตฺติ สฺมาชิ ฯ คตฺถ กตโม ปฺธานตฺถวโร โย เจตสีโก วิริยา-
 รมฺโห ฯ เป ฯ สมนฺวาวายาโม วิริยสฺมฺโพชฺฌนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคป-
 ริยาปนฺนํ อยํ อจฺจุตฺติ ปฺธานตฺถวโร ฯ อิติ อิมินา ฯ วิริเยน
 อิมินา ฯ สฺมาชิโน อิมินา ฯ ปฺธานตฺถวเรณ อฺเปโต โหติ ฯ เป ฯ
 สมนฺนาคโค เตน อจฺจุตฺติ วิริยสฺมาชิปฺธานตฺถวรสฺมนฺนาคโคติ ฯ

[๕๒๔] อิทฺฐิตฺติ ยา เตสํ ชมฺมานํ อิทฺฐิ สมิทฺฐิ อิชฺฐณฺนา
 สมิชฺฐณฺนา ตาโก ปฏฺฐาโก ปคฺคติ สมนฺปคฺคติ ผุสฺสนา ตฺถจฺฉิกริยา
 อฺปสฺมฺปทา ฯ อิทฺฐิปาโทติ ตถาภูตตฺถ ผุสฺโส ฯ เป ฯ ปคฺคตาโ
 อจฺจุตฺเตโป ฯ อิทฺฐิปาที ภาเวตฺติ เต ชมฺเม อวเสวติ ภาเวติ
 พหุตฺถโรติ เตน อจฺจุตฺติ อิทฺฐิปาที ภาเวตฺติ ฯ

[๕๒๕] กถญฺจ ภิกฺขุ จิตฺตสฺมาชิปฺธานตฺถวรสฺมนฺนาคํ อิทฺฐิ-
 ปาที ภาเวติ อิทฺ ภิกฺขุ ยตฺถมํ สมฺเย โถกฺกตฺวํ ฌานํ ภาเวติ
 นิยุยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคติยา
 วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺถว-
 ปฏฺฐิปาที ทนฺหาภินฺนํ คตฺถมํ สมฺเย จิตฺตสฺมาชิปฺธานตฺถวรสฺมนฺนาคํ

นาคคํ อิทธิปาที ภาวะติ ฯ

[๕๔๘] ตตฺถ กตฺมา จัมมํสา ยะ ปญฺญา ปชานนํ ฯ เปฯ อโมโห
 ชมฺมวิจโย สัมมาทิฏฺฐิ ชมฺมวิจยสฺมโพรณฺโงโค มคฺคกํ มคฺค-
 ปริยาปนฺนํ อโย อจฺจุจติ จัมมํสา ฯ ตตฺถ กตฺโม สฺมาธิ ยะ
 จิตฺตตฺถ จิตฺติ ฯ เปฯ สัมมาสฺมาธิ สฺมาธิสฺมโพรณฺโงโค มคฺคกํ
 มคฺคปริยาปนฺนํ อโย อจฺจุจติ สฺมาธิ ฯ ตตฺถ กตฺโม ปชานตฺถชาโร
 โย เจตฺถโก วิริยารมฺภโก ฯ เปฯ สัมมาวาจาโม วิริยสฺมโพรณฺโงโค
 มคฺคกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย อจฺจุจติ ปชานตฺถชาโร ฯ อิติ อิมาย
 ๙ จัมมํสาย อิมินา ๙ สฺมาธินา อิมินา ๙ ปชานตฺถชาเรน อูเปโต
 โหติ สัมเปโต อูปากโต สัมปากโต อูปปนฺโน สัมปนฺโน สมนฺนาคโต
 เทน อจฺจุจติ จัมมํสาสฺมาธิปชานตฺถชารสมนฺนาคโคติ ฯ

[๕๓๐] อิทธิตฺติ ยะ เคตํ ชมฺมานํ อิทธิ สมิทธิ อิชฺฌณนา
 สมิชฺฌณนา ตาโก ปฏิตาโก ปตฺติ สัมปตฺติ ฝุตฺตา สจฺฉนิกิริยา
 อูปสัมปทา ฯ อิทธิปาโทติ ตถาภูตตฺถ ฝุตฺตํ ฯ เปฯ ปคฺคาโ
 อวิกฺเขโป ฯ อิทธิปาที ภาวะตฺติ เต ชมฺเม อวเสวติ ภาวะติ
 พหุตฺถโรติ เทน อจฺจุจติ อิทธิปาที ภาวะตฺติ ฯ

[๕๓๑] จตุตฺถาโร อิทธิปาทา ฉนฺนทิทธิปาโท วิริยทิทธิปาโท
 จิตฺติทิทธิปาโท จัมมํทิทธิปาโท ฯ

[๕๓๒] ตตฺถ กตฺโม ฉนฺนทิทธิปาโท อิชฺ ภาทฺธ ยตฺถํ สมนฺเย
 โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาวะติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย

ปจฺมาย ภุมฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อปฺสํปชฺช วิหริติ ทฺวหาปฏฺธิทํ ทนฺธาภินฺนํ โย ตสฺมिํ สํเย
 ฌนฺโต ฌนฺตํกตา กตฺตกมฺยตา กุสฺโส ฌมฺมจฺจนฺโต อโย อจฺจุติ
 ฌนฺนิตฺตฺธิปาโท อวเสธํ ฌมฺมา ฌนฺนิตฺตฺธิปาทสํปยุตฺตา ๑

[๕๓๓] ตตฺถ กตโม วิริยฺตฺธิปาโท อิท ภิက္ขุ ยสฺมिํ สํเย
 โถกฺกตฺตํ ฌานํ ภาวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี ธิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺมาย ภุมฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อปฺสํปชฺช วิหริติ ทฺวหาปฏฺธิทํ ทนฺธาภินฺนํ โย ตสฺมिํ สํเย
 เจตฺตโก วิริยารมฺภโก ๑เป ๑ สํมฺมาวายาโม วิริยสํโพชฺฌนฺโต
 มคฺคกมฺ ฌคฺคปริยาปนฺนํ อโย อจฺจุติ วิริยฺตฺธิปาโท อวเสธํ
 ฌมฺมา วิริยฺตฺธิปาทสํปยุตฺตา ๑

[๕๓๔] ตตฺถ กตโม จิตฺตฺตฺธิปาโท อิท ภิက္ขุ ยสฺมิํ สํเย
 โถกฺกตฺตํ ฌานํ ภาวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี ธิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺมาย ภุมฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อปฺสํปชฺช วิหริติ ทฺวหาปฏฺธิทํ ทนฺธาภินฺนํ โย ตสฺมिํ สํเย
 จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ ตชฺชา มโนวินฺยณฺณธาตุ อโย อจฺจุติ
 จิตฺตฺตฺธิปาโท อวเสธํ ฌมฺมา จิตฺตฺตฺธิปาทสํปยุตฺตา ๑

[๕๓๕] ตตฺถ กตโม ฌมฺมตฺตฺธิปาโท อิท ภิက္ขุ ยสฺมิํ สํเย
 โถกฺกตฺตํ ฌานํ ภาวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี ธิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺมาย ภุมฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ

อุปสมฺบรช วิหริตี ทุกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺถํ ยา คตฺถมํ สมนฺเย
 ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชมฺมวិज्ञโย สมนฺมาทิจฺฉี ชมฺมวិज्ञ-
 สมนฺโพชฺฌนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคกปริยาปนฺนํ อยํ อจฺจุจติ จมฺมตฺติฏฺฐิปาทो
 อวเตธํ ชมฺมา จมฺมตฺติฏฺฐิปาทสมฺปยุตฺตา ฯ

อภิชนมฺภาชนํ ๑

[๕๓๖] จตุตาโร อิทธิปาทา อิธ ภิกฺขุ ฉนฺทสมฺมาธิปชาน-
 สงฺขารสมฺมุนาคตํ อิทธิปาทํ ภาเวติ วิริยสมฺมาธิ ... จิตฺตสมฺมาธิ ...
 จมฺมตฺตสมฺมาธิปชานสงฺขารสมฺมุนาคตํ อิทธิปาทํ ภาเวติ ฯ จตุณฺนํ
 อิทธิปาทานํ กติ กุสฺสตา กติ อกุสฺสตา กติ อพฺยากตา ฯ เป ฯ
 กติ สรรณํ กติ อรรณํ ฯ

[๕๓๗] กุสฺสตาเยว ตียา สุตฺตํ เวทนาย สมฺปยุตฺตา ตียา
 อตฺตชมฺมสุตฺตํ เวทนาย สมฺปยุตฺตา วิปាកชมฺมชมฺมา อานุปา-
 ทินฺนอานุปาทานิยา อสงฺกตฺติฏฺฐิอสงฺกตฺติเลตฺติกา ตียา สวิตฺตกุสฺสทวิจจรา
 ตียา อวิตฺตกุสฺสทวิจจรมคฺคา ตียา อวิตฺตกุสฺสทวิจจรา ตียา ปิตฺติสทฺทคคา
 ตียา สุตฺตสทฺทคคา ตียา อปฺเปกฺขาสทฺทคคา เนวทตฺตฺตเนนภาวณาย-
 ปฬาทพฺพํ เนวทตฺตฺตเนนภาวณายปฬาทพฺพเหตุกา อปจยคามินิ
 เสกฺขา อปฺปมาณา อปฺปมาณารมฺมณา ปณฺตคา สมนฺมคฺค-
 นิยตา น มคฺคการมฺมณา มคฺคเหตุกา น มคฺคคาริปปิตินิ ตียา
 อปฺปปฺปนา ตียา อปฺปปฺปนา น วคฺคพฺพํ อปฺปปาทินิ ตียา อตฺตคา
 ตียา อนาคตา ตียา ปจฺจุปฺปนา น วคฺคพฺพํ อตฺตการมฺมณา-

ติมี อเนกตารมมณาติมี ปัจจุปปนณารมมณาติมี สียา อชฺฌมคฺคา
 สียา พหิทฺธา สียา อชฺฌมคฺคพหิทฺธา พหิทฺธารมมณา อนิทฺตฺต-
 อปฺปฏิฆา ฯ

[๕๓๘] วีมฺตฺติฐิปาทิ เหตุ โดย อิฐิปาทา น เหตุ ฯ
 สเหตุกา เหตุสมฺปยุคฺคา ฯ วีมฺตฺติฐิปาทิ เหตุ เจว สเหตุโก ฯ
 โดย อิฐิปาทา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติ สเหตุกา
 เจว น ฯ เหตุ ฯ วีมฺตฺติฐิปาทิ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุคฺโค ฯ
 โดย อิฐิปาทา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุคฺคา จาติ
 เหตุสมฺปยุคฺคา เจว น ฯ เหตุ ฯ โดย อิฐิปาทา น เหตุ
 สเหตุกา วีมฺตฺติฐิปาทิ น วตฺตพฺโพ น เหตุ สเหตุโกติมี น
 เหตุ อเหตุโกติมี ฯ

[๕๓๘] สปัปฺปจฺยา สงฺขตา อนิทฺตฺตนา อปฺปฏิฆา อรูปา
 โถกฺกตฺตรา เกณจิ วิณฺณเยยฺยา เกณจิ น วิณฺณเยยฺยา ฯ โน ชาติวา
 อนาคตวา ชาติววิปฺปยุคฺคา น วตฺตพฺพา ชาติวา เจว ชาติวา
 จาติมี ชาติวา เจว โน ฯ ชาติวาติมี น วตฺตพฺพา ชาติวา
 เจว ชาติวสมฺปยุคฺคา จาติมี ชาติวสมฺปยุคฺคา เจว โน ฯ
 ชาติวาติมี ชาติววิปฺปยุคฺคอนาคตวา ฯ โน สญฺโญชนา ฯ เปฯ
 โน คนฺหา ฯ เปฯ โน โหชา ฯ เปฯ โน โยคา ฯ เปฯ โน
 นีวรณา ฯ เปฯ โน ปรามาสา ฯ เปฯ

[๕๔๐] สारมมณา ฯ โดย อิฐิปาทา โน จิตฺตา จิตฺติ-

ธิปาโท จิตฺตํ ๑ คโย อิทธิปาทา เจตสีกา จิตฺติทธิปาโท
 อเจตสีโก ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตสมฺปยุคฺตา จิตฺติทธิปาโท
 น วคฺคพฺโพ จิตฺเตน สมฺปยุคฺโคตฺติมี จิตฺเตน วิปฺปยุคฺโคตฺติมี ๑ คโย
 อิทธิปาทา จิตฺตตํญฺจํ จิตฺติทธิปาโท น วคฺคพฺโพ จิตฺเตน
 ตํญฺจโงตฺติมี จิตฺเตน วิตํญฺจโงตฺติมี ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตสมฺมูจํ
 จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺตสมฺมูจโน ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตสทฺทโน
 จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺตสทฺท ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตานุปริวคฺติโน
 จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺตานุปริวคฺติ ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตตํ
 ญฺจสมฺมูจํ จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺตตํญฺจสมฺมูจโน ๑ คโย
 อิทธิปาทา จิตฺตตํญฺจสมฺมูจํสทฺทโน จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺต
 ตํญฺจสมฺมูจํสทฺท ๑ คโย อิทธิปาทา จิตฺตตํญฺจสมฺมูจํ
 นุปริวคฺติโน จิตฺติทธิปาโท โน จิตฺตตํญฺจสมฺมูจํนุปริวคฺติ ๑
 คโย อิทธิปาทา พาหิรา จิตฺติทธิปาโท อชฺฌมคฺติโก ๑ นฺปาทา
 อนฺปาทินฺนา ๑

[๕๔๑] นฺปาทานา วเปว โน กิเเตสา วเปว น ทตฺถเนน
 ปหาตพฺพา น ภาวนาย ปหาตพฺพา น ทตฺถเนน ปหาตพฺพเหตุกา
 น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ตียา ตฺวิตฺถกา ตียา อวิตฺถกา
 ตียา ตฺวิจจรา ตียา อวิจจรา ตียา สบฺบัตฺติกา ตียา อสบฺบัตฺติกา
 ตียา มิตฺติสทฺทคา ตียา มิตฺติสทฺทคา ตียา ตฺจสทฺทคา ตียา น
 ตฺจสทฺทคา ตียา อปฺเปกฺขาสทฺทคา ตียา น อปฺเปกฺขาสทฺทคา น

กามาจจรา น รุปาจจรา น อรูปาจจรา อปริยาปนหา นิยุยา-
นิกา นิยดา อนุตตตรา อรรณาติ ฯ

ปณฺหาปฺจุณํ ฯ

อิทฺธิปาทวิภังโก สฺมตฺโต ฯ

โพชฺฌนฺตวิภังโก

[๕๔๒] สคฺต โพชฺฌนฺตา สติสฺมโพชฺฌนฺโต ฌมฺมวិยสฺม-
โพชฺฌนฺโต วิริยสฺมโพชฺฌนฺโต ปิฏฺธิสฺมโพชฺฌนฺโต ปสฺสทฺตฺติสฺมโพชฺ-
ฌนฺโต สมาริธฺมโพชฺฌนฺโต อฺนฺเตยฺยสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ

[๕๔๓] คตฺถ กตฺโม สติสฺมโพชฺฌนฺโต อธิ ภิกฺขุ สติมา
โหติ ปรมฺเณ สติเนปฺกฺเกณ สมนฺนาทโต จิรทฺตมฺปิ จิรภาติตมฺปิ
สรีตา อนุตฺตฺตฺริตา อโย อจฺจุตฺติ สติสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ โส คถาสฺสโต
วิหรนฺโต ทํ ฌมฺมํ ปณฺณาย วิจินฺติ ปวิจินฺติ ปวิจิมํสํ อปฺปชฺชติ
อโย อจฺจุตฺติ ฌมฺมวិยสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ คตฺถ ทํ ฌมฺมํ ปณฺณาย
วิจินฺโต ปวิจินฺโต ปวิจิมํสํ อปฺปชฺชโต อารทฺธํ โหติ วิริยํ อตฺตฺตฺตํ
อโย อจฺจุตฺติ วิริยสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ อารทฺธวิริยสฺส อฺนฺเตยฺยสฺส ปิฏ-
ธิรามีตา อโย อจฺจุตฺติ ปิฏฺธิสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ ปิฏฺธิมฺสสฺส กาโยปิ
ปสฺสทฺตฺตฺติ จิตฺตํ ปสฺสทฺตฺตฺติ อโย อจฺจุตฺติ ปสฺสทฺตฺติสฺมโพชฺฌนฺโต ฯ
ปสฺสทฺตฺตฺติทฺทสฺส สฺสฺสฺส จิตฺตํ สมาริยติ อโย อจฺจุตฺติ สมาริธฺม-

โพชฌนังโค ๑ ได้ ตกาสมาหิตํ จิตฺตํ ตาธกํ อชฺฌนเปกฺกชิตา โหติ
อภํ วุจฺจติ อฺเปกฺกชาตมฺโพชฌนังโค ๑

[๕๔๔] ศคฺคฺก โพชฌนังคา สติตมฺโพชฌนังโค ฌมฺมวិจยตมฺโพช-
ฌนังโค วิริยตมฺโพชฌนังโค มิตฺตตมฺโพชฌนังโค ปตฺตสํหริตมฺโพชฌนังโค
สมาธิตมฺโพชฌนังโค อฺเปกฺกชาตมฺโพชฌนังโค ๑

[๕๔๕] ศคฺคฺก กคโม สติตมฺโพชฌนังโค อคฺคฺกิ อชฺฌนคฺคฺกํ ฌมฺเมตฺถ
สฺติ อคฺคฺกิ พหิทฺฐา ฌมฺเมตฺถ สฺติ ๑ ยทมฺปี อชฺฌนคฺคฺกํ ฌมฺเมตฺถ
สฺติ คทมฺปี สติตมฺโพชฌนังโค อภิณฺณาย ตมฺโพชฌนัง นิพฺพณานาย
ตํวคฺคฺกติ ๑ ยทมฺปี พหิทฺฐา ฌมฺเมตฺถ สฺติ คทมฺปี สติตมฺโพชฌนังโค
อภิณฺณาย ตมฺโพชฌนัง นิพฺพณานาย ตํวคฺคฺกติ ๑

[๕๔๖] ศคฺคฺก กคโม ฌมฺมวิจยตมฺโพชฌนังโค อคฺคฺกิ อชฺฌนคฺคฺกํ
ฌมฺเมตฺถ ปวิจโย อคฺคฺกิ พหิทฺฐา ฌมฺเมตฺถ ปวิจโย ๑ ยทมฺปี
อชฺฌนคฺคฺกํ ฌมฺเมตฺถ ปวิจโย คทมฺปี ฌมฺมวิจยตมฺโพชฌนังโค อภิณฺ-
ณาย ตมฺโพชฌนัง นิพฺพณานาย ตํวคฺคฺกติ ๑ ยทมฺปี พหิทฺฐา ฌมฺเมตฺถ
ปวิจโย คทมฺปี ฌมฺมวิจยตมฺโพชฌนังโค อภิณฺณาย ตมฺโพชฌนัง
นิพฺพณานาย ตํวคฺคฺกติ ๑

[๕๔๗] ศคฺคฺก กคโม วิริยตมฺโพชฌนังโค อคฺคฺกิ กายิกํ วิริยํ
อคฺคฺกิ เจตสิกํ วิริยํ ๑ ยทมฺปี กายิกํ วิริยํ คทมฺปี วิริยตมฺโพชฌนังโค
อภิณฺณาย ตมฺโพชฌนัง นิพฺพณานาย ตํวคฺคฺกติ ๑ ยทมฺปี เจตสิกํ
วิริยํ คทมฺปี วิริยตมฺโพชฌนังโค อภิณฺณาย ตมฺโพชฌนัง นิพฺพณานาย

ตัวตติ ๑

[๕๔๘] ตตฺถ กตโม มิตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อตฺถิ สวิตกฺกสวิจารว
มิตฺติ อตฺถิ อวิตกฺกสวิจารว มิตฺติ ยทมฺปี สวิตกฺกสวิจารว มิตฺติ ตทมฺปี
มิตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑
ยทมฺปี อวิตกฺกสวิจารว มิตฺติ ตทมฺปี มิตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ
ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑

[๕๔๙] ตตฺถ กตโม ปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อตฺถิ กายปฺปตฺ-
ตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อตฺถิ จิตฺตปฺปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก ๑ ยทมฺปี กายปฺปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก
ตทมฺปี ปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑
ยทมฺปี จิตฺตปฺปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก ตทมฺปี ปตฺตํมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ
ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑

[๕๕๐] ตตฺถ กตโม สมาริสมฺโหชฺฌนํโก อตฺถิ สวิตกฺโก
สวิจาริ สมาริ อตฺถิ อวิตกฺโก อวิจาริ สมาริ ๑ ยทมฺปี สวิตกฺโก
สวิจาริ สมาริ ตทมฺปี สมาริสมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ
นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑ ยทมฺปี อวิตกฺโก อวิจาริ สมาริ ตทมฺปี
สมาริสมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑

[๕๕๑] ตตฺถ กตโม อฺเปกฺขาสมฺโหชฺฌนํโก อตฺถิ อชฺฌตฺตํ
มฺเมตฺตํ อฺเปกฺขา อตฺถิ พหิทฺธา มฺเมตฺตํ อฺเปกฺขา ๑ ยทมฺปี
อชฺฌตฺตํ มฺเมตฺตํ อฺเปกฺขา ตทมฺปี อฺเปกฺขาสมฺโหชฺฌนํโก อภินฺนํ
ยมฺ สมฺโหชฺฌนํ นิพฺพานํ ตัวตฺติ ๑ ยทมฺปี พหิทฺธา มฺเมตฺตํ อฺเปกฺขา

๗๓๖) อุกุเปกขาสัมโพชฌนุโค อภินวณาย สัมโพชฌนุ นิพพานาย
ตํวตฺตติ ๑

[๕๕๒] ตํวตฺต โพชฌนุภา สติสัมโพชฌนุโค ๑เป ๑ อุกุเปกขาสัมโพชฌนุโค ๑ คตฺต กตโม สติสัมโพชฌนุโค อธิ ภิกฺขุ สติสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสํ วิราคนิสฺสํ นิโรธนิสฺสํ ไวสฺสํคฺคปริณามํ รมฺมวิจยสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ วิริยสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ ปิฏฺฐสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ ปสฺสทฺธสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ สฺมาธิสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ อุกุเปกขาสัมโพชฌนุคํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสํ วิราคนิสฺสํ นิโรธนิสฺสํ ไวสฺสํคฺคปริณามํ ๑

ตํวตฺตมุนิภาณีย์ ๑

[๕๕๓] ตํวตฺต โพชฌนุภา สติสัมโพชฌนุโค ๑เป ๑ อุกุเปกขาสัมโพชฌนุโค ๑ คตฺต กตเม ตํวตฺต โพชฌนุภา อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺจุจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปตฺมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏฺฐิํ ทนฺธาภินวณํ คตฺมึ สฺมเย ตํวตฺต โพชฌนุภา โทหนฺติ สติสัมโพชฌนุโค ๑เป ๑ อุกุเปกขาสัมโพชฌนุโค ๑

[๕๕๔] คตฺต กตโม สติสัมโพชฌนุโค ยา สติ อนุสฺสํ ๑เป ๑ สฺมมฺวตฺติ สติสัมโพชฌนุโค มคฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย วุจฺจติ สติสัมโพชฌนุโค ๑

ณานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏีปทํ ทนฺธาทิณฺณํ ศตฺถัมมํ สัมเม
 ผลํโต โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ อิมํ ธมฺมา กุสฺสตา ศตฺถေว
 โถกฺกตฺตฺรตฺถํ กุสฺสตฺถํ ฌานตฺถํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏีปทํ ทนฺธาทิ
 ณฺณํ สํญฺญตํ ยา ศตฺถัมมํ สัมเม ตฺติ อนุตฺถตฺติ ฯ ๑ เป ฯ สัมมาตฺติ
 ตฺติสํโพชฌนังโก มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปนฺนํ อยํ วุจฺจติ ตฺติสํ
 โพชฌนังโก อวเตธํ ธมฺมา ตฺติสํโพชฌนังคตัมปยุตฺตา ฯ ๑ เป ฯ
 อวเตธํ ธมฺมา ธมฺมวิจยตัมโพชฌนังคตัมปยุตฺตา ฯ ๑ เป ฯ อวเตธํ
 ธมฺมา วิริยตัมโพชฌนังคตัมปยุตฺตา ฯ ๑ เป ฯ อวเตธํ ธมฺมา ปิตี
 ตัมโพชฌนังคตัมปยุตฺตา ฯ ๑ เป ฯ อวเตธํ ธมฺมา ปตฺตํทฺธิตัมโพช
 ฌนังคตัมปยุตฺตา ฯ ๑ เป ฯ อวเตธํ ธมฺมา สมาริธํโพชฌนังคตัมปยุ
 ตฺตา ฯ ศตฺถ กตโม อุปฺเภวาทัมโพชฌนังโก อิทํ ภิกฺขุ ยตฺถัมมํ สัมเม
 โถกฺกตฺตฺร ฌานํ ภาวติ นิยฺยานิกํ อปฺปจฺยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺจมา ย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ
 อุปตัมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏีปทํ ทนฺธาทิณฺณํ ศตฺถัมมํ สัมเม ผลํโต
 โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ อิมํ ธมฺมา กุสฺสตา ศตฺถေว โถกฺก
 ตฺรตฺถํ กุสฺสตฺถํ ฌานตฺถํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏีปทํ ทนฺธาทิ
 ณฺณํ สํญฺญตํ ยา ศตฺถัมมํ สัมเม อุปฺเภว อุปฺเภวนา อชฺฌนฺอุปฺเภวนา
 มชฺฌนฺตฺตา จิตฺตตฺถํ อุปฺเภวาทัมโพชฌนังโก อยํ วุจฺจติ อุปฺเภวาท

สมุโพชฌงโก อวเสสา ธมฺมา อูปะกัชาตมฺโพชฌงกสมฺปยุตฺตา ฯ
 อภิธรรมภาณีย์ ฯ

[๕๖๔] สกฺต โพชฌงกา สกฺตสมฺโพชฌงโก ธมฺมวิจยสมฺโพช-
 ฌงโก วิริยสมฺโพชฌงโก ปิติดสมฺโพชฌงโก ปตฺตทฺธิสมฺโพชฌงโก
 ตมาธิตมฺโพชฌงโก อูปะกัชาตมฺโพชฌงโก ฯ สกฺตุนัน โพชฌงกานํ
 กติ กุสฺตา กติ อกุสฺตา กติ อพฺยากตา ฯ เป ฯ กติ ธรรมา กติ
 ธรรมา ฯ

[๕๖๕] สียา กุสฺตา สียา อพฺยากตา ฯ ปิติดสมฺโพชฌงโก สฺชยาย
 เวทนาย สมฺปยุตฺโต ฉ โพชฌงกา สียา สฺชยาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา
 สียา อทฺถกฺขมสฺชยาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ฯ สียา- วิปากา สียา
 วิปากรมฺมธมฺมา ออนุปาทินฺนอนุปาทานิยา อตฺถกฺกิตฺติจฺจอตฺถกฺกิตฺติกา
 สียา สวิตกฺกตฺตวิจารว สียา อวิตกฺกตฺตวิจารมคฺคา สียา อวิตกฺก-
 ตฺตวิจารว ฯ ปิติดสมฺโพชฌงโก น ปิติดสฺสทกฺโต สฺชยสฺสทกฺโต น อูปะกัชา-
 ตสฺสทกฺโต ฉ โพชฌงกา สียา ปิติดสฺสทกฺตา สียา สฺชยสฺสทกฺตา สียา
 อูปะกัชาตสฺสทกฺตา ฯ เนวทตฺตสฺสเนนภาวณายปฺพาทพฺพา เนวทตฺตสฺสเน-
 นภาวณายปฺพาทพฺพเหตุกา สียา อปจยคามิโน สียา เนวอาจย-
 คามิโนนอปจยคามิโน สียา เสฏฺฐา สียา อเสฏฺฐา อปฺปมาณา
 อปฺปมาณารมฺมณา ปณฺเฑตา สียา สมฺมคฺคตฺตนิยตา สียา อนิยตา
 น มคฺคตฺตารมฺมณา สียา มคฺคตฺตเหตุกา สียา มคฺคตฺตชปฺติโน สียา
 น วตฺตพฺพา มคฺคตฺตเหตุกาติมี มคฺคตฺตชปฺติโนติมี สียา อปฺปนฺนา

ธียา อานุปปนนา ธียา อูปปาติโน ธียา อตฺตา ธียา อนาคตา
 ธียา ปจฺจุปปนนา น วุตตพฺพา อตฺตารมฺมณาคิณิ อนาคตารมฺม-
 ณาคิณิ ปจฺจุปปนนารมฺมณาคิณิ ธียา อชฺฌมคฺคา ธียา พหิทฺธา
 ธียา อชฺฌมคฺคพหิทฺธา พหิทฺธารมฺมณา อนิทฺตฺถนอปปปฏิฆา ฯ

[๕๖๖] ธมฺมวิจยธฺมโพชฌนังคิ เหตุ ฉ โพชฌนังคาน เหตุ ฯ
 สเหตุกา เหตุธฺมปยุตฺตา ฯ ธมฺมวิจยธฺมโพชฌนังคิ เหตุ เจว
 สเหตุโก จ ฉ โพชฌนังคาน วุตตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติ
 สเหตุกา เจว น จ เหตุ ฯ ธมฺมวิจยธฺมโพชฌนังคิ เหตุ เจว เหตุ-
 ธฺมปยุตฺโต จ ฉ โพชฌนังคาน วุตตพฺพา เหตุ เจว เหตุธฺมปยุตฺตา
 จาติ เหตุธฺมปยุตฺตา เจว น จ เหตุ ฯ ฉ โพชฌนังคาน เหตุ
 สเหตุกา ธมฺมวิจยธฺมโพชฌนังคิ น วุตตพฺโพ น เหตุ สเหตุโกติณิ
 น เหตุ อเหตุโกติณิ ฯ

[๕๖๗] สปปจฺจุยา สังฺฆตา อนิทฺตฺถนา อปปปฏิฆา อรูปา
 โถกุตฺตรว เกณจิ วิญญฺญุยา เกณจิ น วิญญฺญุยา ฯ โน ชาตฺวา
 ธนาตฺวา ชาตฺววิปฺปยุตฺตา น วุตตพฺพา ชาตฺวา เจว ตาตฺวา
 จาติณิ ตาตฺวา เจว โน จ ชาตฺวาติณิ น วุตตพฺพา ชาตฺวา เจว
 ชาตฺวธฺมปยุตฺตา จาติณิ ชาตฺวธฺมปยุตฺตา เจว โน จ ชาตฺวาติณิ
 ชาตฺววิปฺปยุตฺตธนาตฺวา ฯ โน สญฺโญชนา ฯ เป ฯ โน คณฺหา ฯ เป ฯ
 โน โอฆา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน นีวรณา ฯ เป ฯ โน ปรามาตฺา
 ฯ เป ฯ ตารมฺมณา โน จิตฺตา เจตติกา จิตฺตธฺมปยุตฺตา จิตฺต-

ตั้งขุจ่า จิตตัสสมุจจ่านา จิตตัสสหนุโน จิตตานุปริวคฺติโน จิตต-
 ตั้งขุจสสมุจจ่านา จิตตัสตั้งขุจสสมุจจ่านสหนุโน จิตตัสตั้งขุจสสมุจ-
 จ่านานุปริวคฺติโน พาหิรา นุปาทา อนุนาทินฺนา ฯ นุปาทานา
 ๑เป ฯ โน กิเลสา ๑เป ฯ

[๕๖๘] น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา น ภาวนาย ปหาตพฺพา น
 ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ตียา สวิ-
 ตกฺกา ตียา อวิตกฺกา ตียา สวิจารว ตียา อวิจารว ฯ
 มิตฺตัมโพชฌนฺโต อปมิตฺติโก ฉ โพชฌนฺตา ตียา สปมิตฺติกา ตียา
 อปมิตฺติกา ฯ มิตฺตัมโพชฌนฺโต น มิตฺตัสสหนฺโต ฉ โพชฌนฺตา ตียา
 มิตฺตัสสหนฺตา ตียา น มิตฺตัสสหนฺตา ฯ มิตฺตัมโพชฌนฺโต สฺวสฺสหนฺโต
 ฉ โพชฌนฺตา ตียา สฺวสฺสหนฺตา ตียา น สฺวสฺสหนฺตา ฯ มิตฺตัมโพช-
 ฌนฺโต น อูปะกฺขาสฺสหนฺโต ฉ โพชฌนฺตา ตียา อูปะกฺขาสฺสหนฺตา ตียา
 น อูปะกฺขาสฺสหนฺตา ฯ น กามาวจรา น รูปาวจรา น อรูปาวจรา
 อปริยาปนฺนา ตียา นิยุยานิกา ตียา อนิยุยานิกา ตียา นิยตา
 ตียา อนิยตา อนุกฺคฺตรา อรณฺดาติ ฯ

ปญฺหาปฺจุณํ ฯ

โพชฌนฺตวิภังโก สมนฺตโต ฯ

ມະຫາວິກາງໄທ

[๕๖๘] ขวีย โขจุงฺกโก มคฺโค เตยฺยถံทํ สมนาทิจฺจุ
 สมนาสังဂนฺโป สมนาวาจา สมนากมฺมุนโต สมนາชาติโว สมนာ-
 วายาโม สมนาตติ สมนาตนาธิ ฯ

[៥៧០] គតុត កត្តា ឥន្ទ្រាភិក្ខុ កុរុ ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ
 ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ
 ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ ឈាន កុរុឥន្ទ្រាភិក្ខុ ។

[๕๗๓] ตตฺถ กตโม สัมมาสังกပ္โป เนกขมฺมสังกပ္โป อพฺยา-
 ปาทสังกပ္โป อวิหิตาสังกပ္โป อหํ วุจฺจติ สัมมาสังกပ္โป ๑

[๕๗๒] ทตฺถ กตฺมา สมนฺวาจา มุตาจาทา เวรมณํ ปิสุณาย
 วาจาย เวรมณํ ผรุสํ วาจาย เวรมณํ สมนุปลทาปา เวรมณํ
 ธมฺมํ อจฺจุตํ สมนฺวาจา ฯ

•[๕๔๓] ตตฺถ กตโม สัมมากมมฺนโธ ปาณาติปาตา เวรมณํ
อทินฺนาทานา เวรมณํ กาเมสุ มิจฺฉาจาวา เวรมณํ อหํ อหฺมจติ
สัมมากมมฺนโธ ฯ

[๕๘๔] ตตฺถ กตโม สมนฺมาอาชีโว อธิ อริยสาวโก มิจฺฉาอาชีโว
 ปหาย สมนฺมาอาชีเวน ชีวิตํ กปฺเปติ ธมฺมํ วุจฺจติ สมนฺมาอาชีโว ฯ

[๕๗๕] ตตฺถ กตโม สุมฺมาวยาโม อิทฺถ ภิกขุ อานุப்புณฺณานํ
ปฺปาปกาณํ อกฺุสฺสกาณํ ญฺมฺมานํ อานุப்புปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมตฺติ

ฉริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อฺปฺปฺปนฺนํ ปาปกาณํ
 อกฺุสฺสํ ฆมฺมานํ ปหานาย ฌนฺทํ ฌเนติ วายมติ ฉริยํ อารภติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อฺปฺปฺปนฺนํ กุสฺสํ ฆมฺมานํ อฺปฺปาทาย
 ฌนฺทํ ฌเนติ วายมติ ฉริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ
 อฺปฺปฺปนฺนํ กุสฺสํ ฆมฺมานํ จิตฺตํ อสฺมฺโมสํ ภิโยภาวํ
 เวปฺปสฺสํ ภาวํ ปาริปรียา ฌนฺทํ ฌเนติ วายมติ ฉริยํ อารภติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อํ อจฺจุติ สํมาวาयाโม ฯ

[๕๗๖] ตตฺถ กตฺวา สํมาสํติ อธิ ภิกฺขุ กายํ กายานุสฺสํ
 วิหริติ อาคานํ สํปฺชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิษณฺาโทมนสฺสํ
 เวทนํ เวทนานุสฺสํ วิหริติ อาคานํ สํปฺชาโน สติมา วิเนยฺย
 โถเก อภิษณฺาโทมนสฺสํ จิตฺเต จิตฺตานุสฺสํ วิหริติ อาคานํ
 สํปฺชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิษณฺาโทมนสฺสํ ฆมฺเมสฺส
 ฆมฺมานุสฺสํ วิหริติ อาคานํ สํปฺชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก
 อภิษณฺาโทมนสฺสํ อํ อจฺจุติ สํมาสํติ ฯ

[๕๗๗] ตตฺถ กตฺวา สํมาสํมาธิ อธิ ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กามํ
 วิวิจฺจ อกฺุสฺสํ ฆมฺเมหิ สํวิตฺถํ สํวํ จิเวกฺขํ มิตฺติสฺสํ ปจฺมํ
 ฌนํ อฺปฺปสํปฺชช วิหริติ วิตฺถกฺกํ วิจฺจํ วูปสํมา อชฺฌตฺตํ
 สํปสํทํ เจตฺโส เอโกทิมํ อวิตฺถกฺกํ อวิจฺจํ สํมาธิ มิตฺติสฺสํ
 ทฺธิยํ ฌนํ อฺปฺปสํปฺชช วิหริติ มิตฺติยา ฯ วิราคา อฺปฺปสํปฺชช
 ฯ วิหริติ สโต ฯ สํปฺชาโน สฺสํ กายํ ปฏฺิธเวทติ ยนฺตํ

อริยา อัจฉริยวิติ อุปฺเพกฺขโก ตติมา ตฺตฺตวิหริติ ตติยํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช
 วิหริติ ตฺตฺตํ ๑ ปหานา ทฺตฺตํ ๑ ปหานา ปุพฺเพว โสมนตฺต-
 โทมนตฺตํ อตฺตํคมา อตฺตํมตฺตํ อุปฺเพกฺขาตติปาริตฺตํ จคฺคณํ
 ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช วิหริติ อโย อจฺจุจติ สฺมมาตฺมาธิ ๑

[๕๗๘] อริโย อฏฺฐังคิโก มคฺโค เสยฺยถักํ สฺมมาทิฏฺฐิ
 สฺมมาตฺตํกปโป สฺมมาวาจา สฺมมากมฺมมฺโต สฺมาอาชีโว สฺมา-
 วายาโม สฺมาตฺติ สฺมาตฺมาธิ ๑

[๕๗๙] ตตฺถ กตฺมา สฺมาทิฏฺฐิ อิทฺถ ภิกฺขุ สฺมาทิฏฺฐิ
 ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรธนิสฺสิตํ โฉสฺสคฺคปริณามิ
 ๑เป๑ สฺมาตฺตํกปโป ภาเวติ ๑เป๑ สฺมาวาจา ภาเวติ ๑เป๑
 สฺมากมฺมมฺโต ภาเวติ ๑เป๑ สฺมาอาชีโว ภาเวติ ๑เป๑ สฺมา-
 วายาโม ภาเวติ ๑เป๑ สฺมาตฺติ ภาเวติ ๑เป๑ สฺมาตฺมาธิ
 ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรธนิสฺสิตํ โฉสฺสคฺคปริณามิ ๑

ตฺตฺตคฺคภาษณีย์ ๑

[๕๘๐] อฏฺฐังคิโก มคฺโค สฺมาทิฏฺฐิ ๑เป๑ สฺมาตฺมาธิ ๑
 ตตฺถ กตฺโม อฏฺฐังคิโก มคฺโค อิทฺถ ภิกฺขุ ยตฺถมี สฺมเย โถกฺคตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปฺยคามิ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย
 ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป๑ ปชฺมํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช
 วิหริติ ทฺตฺตํปฏฺฐิตํ ทนฺธาภินฺนํ ตตฺถมี สฺมเย อฏฺฐังคิโก มคฺโค
 โหติ สฺมาทิฏฺฐิ ๑เป๑ สฺมาตฺมาธิ ๑

[๕๘๑] ตตฺถ กตมา สมนาทิฏฺฐิ ยะ ปณฺณา ปชานนํ
 ๑เป ๑ โสมโห ฌมฺมวึจโย สมนาทิฏฺฐิ ฌมฺมวึจยสฺมฺโพชฺฌนฺโค
 มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ อຍ် ဂုဇ္ဇတိ สมนาทิฏฺฐိ ๑

[๕๘๒] ตตฺถ กตโม สมนาสังဂပ္โป โย ตถฺโก วิตถฺโก
 สံဂပ္โป อပ္ပนา พฺยပ္ပนา เจตโส อภินิโรปนา สมนาสังဂပ္โป
 มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ อຍ် ဂုဇ္ဇတိ สมนาสังဂပ္โป ๑

[๕๘๓] ตตฺถ กตมา สมนาวาจา ยะ จตุหิ วัจฺจุจฺจุริเตหิ
 ฌารติ วัริติ ปฏฺฐิวัริติ เวรมณํ อภิรียา ฌกรณํ ฌนชฺฌนาปคฺติ
 เวธานตฺถิกฺกโม เสตฺถาโต สมนาวาจา มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ
 อຍ် ဂုဇ္ဇတိ สมนาวาจา ๑

[๕๘๔] ตตฺถ กตโม สมนากมฺมุนฺโต ยะ ตฺหิ กายจฺจุจฺจุริเตหิ
 ฌารติ วัริติ ปฏฺฐิวัริติ เวรมณํ อภิรียา ฌกรณํ ฌนชฺฌนาปคฺติ
 เวธานตฺถิกฺกโม เสตฺถาโต สมนากมฺมุนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ
 อຍ် ဂုဇ္ဇတိ สมนากมฺมุนฺโต ๑

[๕๘๕] ตตฺถ กตโม สมนာธာชีโว ยะ มิจฺฌาธာชีวา ฌารติ
 วัริติ ปฏฺฐิวัริติ เวรมณํ อภิรียา ฌกรณํ ฌนชฺฌนาปคฺติ เวธานตฺถิกฺกโม
 เสตฺถาโต สมนာธာชีโว มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ อຍ် ဂုဇ္ဇတိ
 สมนာธာชีโว ๑

[๕๘๖] ตตฺถ กตโม สมนาวายาโม โย เจตสိโก วัริยารม္မโก
 ๑เป ๑ สมนาวายาโม วัริยสฺมฺโพชฺฌนฺโค มคฺคกฺกํ มคฺคปรียาปฺนํ

อัยฺ อัจฺจติ สฺมฺมาวาชาโม ๑

[๕๘๗] ตตฺถ กตฺมา สฺมฺมาสํติ ๑ ยา สํติ อหุสํสํติ ๑ เป ๑
 สฺมฺมาสํติ สํติสฺมฺโพชฺฌนฺโก มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อัยฺ อัจฺจติ
 สฺมฺมาสํติ ๑

[๕๘๘] ตตฺถ กตฺโม สฺมฺมาสํมาธิ ๑ ยา จิตฺตสํสํ จิตฺติ ๑ เป ๑
 สฺมฺมาสํมาธิ สํมาธิสฺมฺโพชฺฌนฺโก มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อัยฺ
 อัจฺจติ สฺมฺมาสํมาธิ ๑

อัยฺ อัจฺจติ อฏฺฐังกฺโก มคฺโค อวเสธํ ชมฺมา อฏฺฐังกฺเกน
 มคฺเคน สฺมฺปยุตฺตา ๑

[๕๘๙] ปณฺจกฺโก มคฺโค สฺมฺมาทิฏฺฐิ สฺมฺมาตงฺกบฺโป สฺมฺมา-
 วาชาโม สฺมฺมาสํติ สฺมฺมาสํมาธิ ๑ ตตฺถ กตฺโม ปณฺจกฺโก มคฺโค
 อธิ ภิกฺขุ ยถัมํ สํเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ
 ทิฏฺฐิจฺจาคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปคฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ
 ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสํปชฺช จิหฺรติ ทฺวหาปฺฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 ตถัมํ สํเย ปณฺจกฺโก-มคฺโค โหติ สฺมฺมาทิฏฺฐิ สฺมฺมาตงฺกบฺโป
 สฺมฺมาวาชาโม สฺมฺมาสํติ สฺมฺมาสํมาธิ ๑ ตตฺถ กตฺมา สฺมฺมาทิฏฺฐิ
 ยา ปณฺณา ปชานนา ๑ เป ๑ อโมโห ชมฺมวิจฺโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ ชมฺม-
 วิจยสฺมฺโพชฺฌนฺโก มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อัยฺ อัจฺจติ สฺมฺมาทิฏฺฐิ ๑
 ตตฺถ กตฺโม สฺมฺมาตงฺกบฺโป โย ตกฺโก จิตฺกโก ตงฺกบฺโป ๑ เป ๑
 มคฺคํกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อัยฺ อัจฺจติ สฺมฺมาตงฺกบฺโป ๑ ตตฺถ

กตโม สัมมาวาชาโม โย เจตสีโก วิริยวรมโ ๑ เป ๑ สัมมา
วาชาโม วิริยสัมโพชฌนุโค มกฺขังกํ มกฺคปริยาปนฺนํ อยํ อุตฺตม
สัมมาวาชาโม ๑ ตตฺถ กตมา สัมมาสังฺกตติ ยถา สังฺกตติ อนุตฺตม
สัมมาสังฺกตติ สังฺกตสัมโพชฌนุโค มกฺขังกํ มกฺคปริยาปนฺนํ อยํ อุตฺตม
สัมมาสังฺกตติ ๑ ตตฺถ กตโม สัมมาตมมาธิ ยถา จิตฺตตฺถ จิตฺติ ๑ เป ๑
สัมมาตมมาธิ สัมมาตมสัมโพชฌนุโค มกฺขังกํ มกฺคปริยาปนฺนํ อยํ
อุตฺตม สัมมาตมมาธิ ๑ อยํ อุตฺตม ปญฺจกฺกโก มกฺโค อวเสธา
ธมฺมา ปญฺจกฺกเกน มกฺเคน สัมปยุตฺตา ๑

[illegible]

ปหานาย ปจมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจุเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจมี
ณานํ อุปตฺมปฺชช วิหริติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺทาทิณฺณํ ยา ตตฺถมี
ตมเย จิตฺตตฺถ จิตฺติ ๑เป ๑ ตมฺมาตฺมาธิ ตมฺมาตฺมโพชนฺนโค มคฺคกฺค
มคฺคปฺริยาปนฺนํ อยํ อจฺจุจติ ตมฺมาตฺมาธิ อวเตตฺตา ฐมฺมา
ตมฺมาตฺมาธินา ตมฺปยุตฺตา ๑

[๕๘๓] อฏฺฐงฺกฺโก มคฺโค ตมฺมาทิจฺจิ ๑เป ๑ ตมฺมาตฺมาธิ ๑
คตฺถ กตโม อฏฺฐงฺกฺโก มคฺโค อธิ ภาทฺฐ ยตฺถมี ตมเย โถกฺคตฺตร
ณานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ ทิจฺจุจิตฺตานํ ปหานาย ปจมาย
ภูมียา ปตฺติยา วิวิจุเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจมี ณาณํ อุปตฺมปฺชช
วิหริติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺทาทิณฺณํ ตตฺถมี ตมเย ฌตฺถโต โหติ ๑เป ๑
อวิจฺเจโป โหติ อิม ฐมฺมา กตฺถตา ตตฺถเตว โถกฺคตฺตรตฺถ กตฺถตฺถ
ณานตฺถ กตฺถตา ภาวิตฺถตา จิปากํ วิวิจุเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจมี
ณานํ อุปตฺมปฺชช วิหริติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺทาทิณฺณํ ตฺถนฺนํ ตตฺถมี
ตมเย อฏฺฐงฺกฺโก มคฺโค โหติ ตมฺมาทิจฺจิ ๑เป ๑ ตมฺมาตฺมาธิ
อยํ อจฺจุจติ อฏฺฐงฺกฺโก มคฺโค อวเตตฺตา ฐมฺมา อฏฺฐงฺกฺเกน
มคฺเคน ตมฺปยุตฺตา ๑

[๕๘๔] ปณฺจงฺกฺโก มคฺโค ตมฺมาทิจฺจิ ตมฺมาตฺมกฺกโป ตมฺมา-
วายาโม ตมฺมาตฺติ ตมฺมาตฺมาธิ ๑ คตฺถ กตโม ปณฺจงฺกฺโก มคฺโค
อธิ ภาทฺฐ ยตฺถมี ตมเย โถกฺคตฺตร ณาณํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ
ทิจฺจุจิตฺตานํ ปหานาย ปจมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจุเจว กาเมหิ

ตํกฺกปฺเปน ตํมฺปยุตฺตา ๑เป ๑ อวเสถา ฐมฺมา ตํมฺมาวายาเมน
 ตํมฺปยุตฺตา ๑เป ๑ อวเสถา ฐมฺมา ตํมฺมาตฺติยา ตํมฺปยุตฺตา ๑
 ตตฺถ กตโม ตํมฺมาตฺมาธิ อธิ ภิกฺขุ ยถํมี ตมฺเย โลกุตฺตร
 ฌานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปฺยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช
 วิหริติ ทฺวชฺชาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ตสฺมี ตมฺเย ฌตฺโต โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ อิมะ ฐมฺมา กุตฺตา ตสฺสเสว โลกุตฺตรตฺต
 กุตฺตตฺต ฌานตฺต กตฺตา ภาวิตฺตา วิปาทํ วิวิจฺเจว กามะหิ
 ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺวชฺชาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ
 สฺสญฺญตํ ยา ตสฺมี ตมฺเย จิตฺตตฺต จิตฺติ ตณฺจิจิตฺติ อวฺจฺจิจิตฺติ อวิธั-
 หาโร อวิกฺกเขโป อวิธัหาญฺมานตฺตา ตมฺโก ตมาธิทฺธิยํ ตมาธิพฺถํ
 ตํมฺมาตฺมาธิ ตมาธิตมฺโพชฺฌนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อปฺ
 ภูจฺจติ ตํมฺมาตฺมาธิ อวเสถา ฐมฺมา ตํมฺมาตฺมาธินา ตํมฺปยุตฺตา ๑

อภิชฺมฺมภาชนียํ ๑

[๕๔๔] อริโย อฏฺฐจฺงฺกโก มคฺโค เสยฺยถิํ ตํมฺมาทิจฺจิ
 ตํมฺมาตํกฺกปฺโป ตํมฺมาวจา ตํมฺมากมฺมมฺโค ตํมฺมาอาสีโว ตํมฺมาวา-
 ยามิ ตํมฺมาตฺติ ตํมฺมาตฺมาธิ ๑ อฏฺฐจฺนํ มคฺคกฺกานํ กติ กุตฺตา
 กติ อกุตฺตา กติ อพฺยากตา ๑เป ๑ กติ ตฺรณากติ อรณากติ ๑

[๕๔๕] ตียา กุตฺตา ตียา อพฺยากตา ๑ ตํมฺมาตํกฺกปฺโป ตฺถาย
 เวทนาย ตํมฺปยุตฺโต ตตฺถ มคฺคกฺกา ตียา ตฺถาย เวทนาย

สมุပ္ปยุตฺตา ตียา อทุกขมตฺตํชาย เวทนาย สมุပ္ปยุตฺตา ๑ ตียา
 วิปาทา ตียา วิปาทกรรมมมมา ออนุปาทินออนุปาทานียา อตฺถ-
 กิธฺตฺตํอตฺถกิธฺตํกิตฺตา ๑ สมุมาตฺตํกปโป อวิตกกถวิจารมตฺโต ตตฺต
 มกฺกุงกา ตียา ตวิตกกถวิจารว ตียา อวิตกกถวิจารมตฺตา ตียา
 อวิตกกถวิจารว ๑ สมุมาตฺตํกปโป มิตฺตํหคฺโค ตฺตํหคฺโค น อูปะ-
 ฆาตฺตํหคฺโค ตตฺต มกฺกุงกา ตียา มิตฺตํหคฺคา ตียา ตฺตํหคฺคา ตียา
 อูปะฆาตฺตํหคฺคา ๑ เภวตฺตํตฺตํเนนภาวณายปฬาทพฺพา เภวตฺตํตฺตํ-
 เนนภาวณายปฬาทพฺพเหตุกา ตียา อปจยคามิโน ตียา เภวอาจย-
 คามิโนอปจยคามิโน ตียา ตฺตํกฐา ตียา อตฺตํกฐา อปฺปมาณา
 อปฺปมาณารมฺมณา ปณฺตํ ตียา ตมฺมมตฺตนิยตา ตียา อนิยตา
 น มกฺกการมฺมณา ตียา มกฺกเหตุกา ตียา มกฺกการปติโน ตียา น
 วตฺตพฺพา มกฺกเหตุกาตมฺม มกฺกการปติโนตมฺม ตียา อปฺปปฺนนา ตียา
 ออนุปฺปนนา ตียา อปฺปปาทิโน ตียา อตฺตํ ตียา อนาคตา ตียา
 ปจฺจุปฺปนนา น วตฺตพฺพา อตฺตํการมฺมณาตมฺม อนาคตารมฺมณาตมฺม
 ปจฺจุปฺปนนารมฺมณาตมฺม ตียา อชฺฌมตฺตา ตียา พหิทฺฐา ตียา
 อชฺฌมตฺตพหิทฺฐา พหิทฺฐารมฺมณา อนิทฺตํตฺตํอปปปฏิฆา ๑

[๕๘๖] สมุมาทิจฺจํ เหตุ ตตฺต มกฺกุงกา น เหตุ ๑ ตเหตุกา
 เหตุสมุပ္ปยุตฺตา ๑ สมุมาทิจฺจํ เหตุ เจว ตเหตุกา ๑ ตตฺต
 มกฺกุงกา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว ตเหตุกา จาติ ตเหตุกา เจว
 น ๑ เหตุ ๑ สมุมาทิจฺจํ เหตุ เจว เหตุสมุပ္ปยุตฺตา ๑ ตตฺต

มคฺคกฺกา น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติ เหตุสมฺป-
ยุตฺตา เจว น จ เหตุ ๑ ตตฺต มคฺคกฺกา น เหตุ สเหตุกา
สมฺมาทิฏฺฐิ น วตฺตพฺพา น เหตุ สเหตุกาติมี น เหตุ อเหตุกาติมี ๑

[๕๘๘] สंपฺปญฺยา สังฺขา อนิทฺตํนา อปฺปฏฺฐา อรูปา
โถกฺกตฺรา เกณจิ วิญฺญेญฺยา เกณจิ น วิญฺญेญฺยา ๑ โน อาสฺวา
อนาสฺวา อาสฺววิปฺยุตฺตา น วตฺตพฺพา อาสฺวา เจว สาสฺวา
จาติมี สาสฺวา เจว โน จ อาสฺวาติมี น วตฺตพฺพา อาสฺวา
เจว อาสฺวสมฺปยุตฺตา จาติมี อาสฺวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสฺวาติมี
อาสฺววิปฺยุตฺตอนาสฺวา ๑ โน สณฺโณชฺชา ๑เป ๑ โน คณฺหา ๑เป ๑
โน โอชฺชา ๑เป ๑ โน โยคฺชา ๑เป ๑ โน นีวรฺณา ๑เป ๑ โน
ปรามาธฺชา ๑เป ๑ สारมฺมณา โน จิตฺตา เจตฺติกา จิตฺต-
สมฺปยุตฺตา จิตฺตตฺตํญฺชา จิตฺตสมฺมญฺจํนา จิตฺตสทฺทโน จิตฺตา-
นุปริวตฺติโน จิตฺตตฺตํญฺจสมฺมญฺจํนา จิตฺตตฺตํญฺจสมฺมญฺจํนสทฺทโน
จิตฺตตฺตํญฺจสมฺมญฺจํนานุปริวตฺติโน พาหิรา นุปาทา อนุปา-
ทินฺนา ๑ นุปาทานา ๑เป ๑ โน กิเลธฺชา ๑เป ๑

[๕๘๘] น ทตฺตํเนน ปหาตพฺพา น ภาวณาย ปหาตพฺพา น
ทตฺตํเนน ปหาตพฺพเหตุกา น ภาวณาย ปหาตพฺพเหตุกา ๑ สมฺมา-
สังฺกมฺโป อวิคฺคโก ตตฺต มคฺคกฺกา สฺยา สวิคฺคกฺกา สฺยา อวิคฺค-
กฺกา ๑ สมฺมาสังฺกมฺโป สฺวิจฺจาโร ตตฺต มคฺคกฺกา สฺยา สฺวิจฺจารา
สฺยา อวิจฺจารา ๑ สมฺมาสังฺกมฺโป สมนฺนํติโก ตตฺต มคฺคกฺกา

ธียา ตปฐิติกา ธียา ตปฐิติกา ฯ สมุมาตงฺกปโป ปฐิตฺตหคโต ตตฺต
 มคฺคกฺกา ธียา ปฐิตฺตหคตา ธียา น ปฐิตฺตหคตา ฯ สมุมาตงฺกปโป
 ตฺตฺตหคโต ตตฺต มคฺคกฺกา ธียา ตฺตฺตหคตา ธียา น ตฺตฺตหคตา ฯ
 สมุมาตงฺกปโป น อฺเปกฺขาสหคโต ตตฺต มคฺคกฺกา ธียา อฺเปกฺขา-
 สหคตา ธียา น อฺเปกฺขาสหคตา ฯ น กามาวจรา น รูปาวจรา
 น อรูปาวจรา อปรียาปนฺนา ธียา นียยานิกา ธียา อนียยานิกา
 ธียา นียตา ธียา อนียตา อนุตฺตฺรา อรณานิ ฯ

ปณฺหาปฺปจฺจํ ฯ

มคฺคกฺกิกฺโก ตมคฺคโต ฯ

ฉานวิภังโก

[๕๘๘] อธิ ภิกฺขุ ปาติโมกฺขธัมมวํโสโต วิหริติ อจฺจวโร
 ตมฺปนฺโน อณุมตฺเตตฺถ วชเชตฺถ ภาทตฺตํ ตมาทาย ติกฺขติ ติกฺขา-
 ปเทตฺถ อธิทฺธิเยตฺถ กุตฺตทฺวาโร โมชเน มตฺตมฺมํ ปุพฺพทตฺตาปรตฺตํ
 ทวริยานุโยคมนุญฺญโต ตตฺตจฺจํ เหนปฺกํ โพธิปฏิกานํ ชมฺมานํ
 ภาวณานุโยคมนุญฺญโต ฯ โส อภิกฺกนฺเต ปฏิกนฺเต ตมฺปชานการี
 โหติ อาโลกิเต วิโลกิเต ตมฺปชานการี โหติ ตมฺมิณฺชิเต ปถาวริเต
 ตมฺปชานการี โหติ สงฺฆาฐิปปตฺตจฺจวราธเน ตมฺปชานการี โหติ
 อธิเต ปิเต ทายิเต ตายิเต ตมฺปชานการี โหติ อจฺจวโรตฺตํวณฺม

สมุชฌานการี โหติ คเต จิตะ นิธิเนเน สุตตะ ชาคริตะ ภาติตะ
 คุณห์ภาเว สมุชฌานการี โหติ ๑ โส วิจิตุํ เสนาสนํ ภชติ
 อรณญํ รุกขมุตํ ปพพตํ กนฺทวํ ทิริคุหํ สุตํ วนปคฺคํ อพฺโปกาสํ
 ปถาตปฺปญฺชํ อปฺปสทฺทํ อปฺปนิคุโฆสํ วิชนวาทํ มนุสฺสํสราหเสยฺยํ
 ปฏิสตฺถานธารุํ ๑ โส อรณฺญคโค วา รุกขมุตคโค วา สุตฺตนา-
 คารคโค วา นิสํทติ ปตฺตงฺกํ อากุชิตฺวา อชฺชํ กายํ ปณฺธิชาย ปริมุขํ
 สติ อฺปฺปญฺสเปคฺคา ๑ โส อภิชฺฌนํ โถเก ปหาย วิคตฺวาภิชฺฌเนน
 เจตสา วิหริติ อภิชฺฌนํ จิตฺตํ ปริโสธเรติ พฺยาปาทปโทสํ ปหาย
 อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหริติ สํพฺพปณฺณภูคฺคิตานุกมฺปํ พฺยาปาทปโทสา
 จิตฺตํ ปริโสธเรติ ถันมิทฺทํ ปหาย วิคตถันมิทฺทํ วิหริติ อาโถกสญฺญํ
 สโต สมุชฌานํ ถันมิทฺทํ จิตฺตํ ปริโสธเรติ อทฺทจฺจุกฺกจฺจุจํ ปหาย
 อนทฺทจฺโต วิหริติ อชฺฌณคฺคํ อฺปฺปสํมุตฺตจิตฺโต อทฺทจฺจุกฺกจฺจุจํ จิตฺตํ
 ปริโสธเรติ วิจิกิञฺจํ ปหาย ติณฺณณวิจิกิञฺจํ วิหริติ อกถฺกถฺกํ
 กุสฺสเถสฺสํ ฐมฺเมสฺสํ วิจิกิञฺจํ จิตฺตํ ปริโสธเรติ ๑ โส อิมํ ปณฺญ
 นํวเรณ ปหาย เจตโส อฺปฺปกฺกเถสฺสํ ปณฺณํ ทพฺพตฺถกรเณ วิวิจฺเจว
 กามเหติ วิวิจฺจ อกฺุสเถติ ฐมฺเมเหติ สํวิคกฺกํ สํวิจาร์ วิเวกขํ มิตฺติสฺสํ
 ปจฺจํ ฉานํ อฺปฺปสมุชฌนํ วิหริติ วิคกฺกวิจารานํ อฺปฺปสํมา อชฺฌณคฺคํ
 สมุชฌานํ เจตโส เอโกทิกาวํ อจิตฺกํ อวิจาร์ สํมาธิขํ มิตฺติสฺสํ
 ทฺติยํ ฉานํ อฺปฺปสมุชฌนํ วิหริติ มิตฺติยา จ วิจารคา อฺปฺปเกชฺโช จ
 วิหริติ สโต จ สมุชฌานํ สุตฺตญฺจ กายเณ ปฏิสตฺถเวทติ ยนฺตํ อธิยา

นาเสฏโฐ ภิกขุ อคฺคโค ภิกขุ ภาทฺฐโร ภิกขุ มณฺโฑภิกขุ
 ธารโร ภิกขุ สมนฺตเคน สงฺฆเมณ ฌตฺติจตฺตเถน กมนฺเมณ อกฺขุเปณ
 ฌานารเหณ อุปสํปฺปนฺโนติ ภิกขุ ฯ

[๖๐๒] ปาติโมกฺขนฺติ ตํ ปตฺติจฺจา อาทิ จรณํ สณฺณโม
 ตํวโร มุขํ ปมฺมุขํ กุสฺสณํ ฌมฺมานํ สฺมาปตฺติยา ฯ ตํวโรติ กายิก
 อวฺตฺติกโม วาจสฺสโก อวฺตฺติกโม กายิกวาจสฺสโก อวฺตฺติกโม ฯ ตํวโรติ
 อิมินา ปาติโมกฺขตํวเรน อฺเปโต โหติ สมนฺเปโต อฺปาคโต สมนฺปาคโต
 อฺปฺปนฺโน สมนฺปฺปนฺโน สมนฺนาคโต เตน วุจฺจติ ปาติโมกฺขตํว-
 รํวโรติ ฯ

[๖๐๓] วิหฺรตฺติ อิริยติ วตฺตติ ปาเถติ ยเปติ ยาเปติ จรติ
 วิหฺรติ เตน วุจฺจติ วิหฺรตฺติ ฯ

[๖๐๔] อจฺจโรจฺจรสมนฺปฺปนฺโนติ อคฺคิ อจฺจโร อคฺคิ อนาจฺจโร ฯ
 ตตฺถ กตโม อนาจฺจโร กายิก วตฺติกโม วาจสฺสโก วตฺติกโม
 กายิกวาจสฺสโก วตฺติกโม อยํ วุจฺจติ อนาจฺจโร สพฺพมฺมี กุสฺสํถํ
 อนาจฺจโร อิชฺเชกฺขุจ เวฬุทาเนน วา ปคฺคทาเนน วา ปุပ္ผทาเนน
 วา ผตทาเนน วา สนิทานทาเนน วา ทนฺตกฏฐทาเนน วา ปาตฺตมฺยตาย
 วา มุคฺคตฺตฺตตาย วา ปาริภฺยตาย วา ชฺฆมฺเปตฺตนิเกณ วา อณฺณ-
 ฌรณฺณตฺตเรน พุทฺธปฏิกฺขุญฺเณ มิจฺฉาอาชฺเฌเน ชฺวีตํ กปฺเปติ อยํ
 วุจฺจติ อนาจฺจโร ฯ ตตฺถ กตโม อจฺจโร กายิก อวฺตฺติกโม
 วาจสฺสโก อวฺตฺติกโม กายิกวาจสฺสโก อวฺตฺติกโม อยํ วุจฺจติ

วุจฺจติ โคจโร ๑ อิติ อิมินา ๑ อจาเรน อิมินา ๑ โคจเรน อุเปโต
โหติ ๑ เป ๑ สมนฺนาคโค เตน วุจฺจติ อจาโรโคจรสฺมฺปนฺโนติ ๑

[๖๐๕] อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ฃยทสฺสํวํติ ตตฺถ กคเม อณฺมตฺตา
วชฺชา ยานิ ตานิ วชฺชานิ อปฺปมตฺตกานิ โอรมตฺตกานิ ทสฺसानิ
ทสฺสมฺมตฺตานิ สญฺญมกฺกณฺณยานิ สํวรกฺกณฺณยานิ จิตฺตูปปาทกฺกณฺณยานิ
มณฺธการปฏฺยทฺธานิ อิเม วุจฺจนฺติ อณฺมตฺตา วชฺชา อิเมสุ
อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ฃยทสฺสํวํ ๑ โหติ ฃยทสฺสํวํ ๑ อาทันนทสฺสํวํ
๑ นิสฺสํวณทสฺสํวํ ๑ เตน วุจฺจติ อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ฃยทสฺสํวํติ ๑

[๖๐๖] สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุติ ตตฺถ กคมา สิกฺขา
จตฺถสฺส สิกฺขา ภิกฺขุณฺ ภิกฺขุสฺสิกฺขา ภิกฺขุณฺ ภิกฺขุณฺสฺสิกฺขา อุปาสกานํ
อุปาสกสฺสิกฺขา อุปาสกานํ อุปาสกาสิกฺขา อีมา วุจฺจนฺติ สิกฺขาโย
อิมาสฺ สิกฺขาสุ สํพุเพน สํพุํ สํพุถา สํพุํ อสฺสํ นิสฺสํสํ สฺมาทาย
วตฺตติ เตน วุจฺจติ สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุติ ๑

[๖๐๗] อินฺทฺริเยสุ กุคฺคทฺทวารโรติ อตฺถิ อินฺทฺริเยสุ กุคฺคทฺทวารตา
อตฺถิ อินฺทฺริเยสุ อกุคฺคทฺทวารตา ๑ ตตฺถ กคมา อินฺทฺริเยสุ อกุคฺค-
ทฺทวารตา อีเชกฺจโจ จกฺขุณา ฐปํ ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคทาหํ โหติ
อนฺพุยฺยณฺชนคฺคาหํ ยคฺวาริกรณเมนํ จกฺขุณฺทฺริยํ อตฺถํวํ จิหรนฺตํ
อภิชฺฌนาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺุสตา ฆมฺมา อนฺวาสฺสํเวยฺยํ ตสฺส
สํวราย น ปฏฺยปชฺชติ น รกฺขติ จกฺขุณฺทฺริยํ จกฺขุณฺทฺริเย น สํวรํ
อาปชฺชติ สฺสํเตน สทฺทํ สุตฺวา ๑ เป ๑ ฆาเนน กนฺธิ ฆายิตฺวา

๑เป ๑ สีวหา ย รตฺ ตํ ยิตฺวา ๑เป ๑ กาเยน โฉฏฐพฺพํ สุตฺติตฺวา
 ๑เป ๑ มนสา ฌมฺมํ วิญญา ย นิมิตฺตคฺคฺคาหิ โหติ อานุพฺพณฺชนคฺคฺคาหิ
 ยตฺวา ชิกฺขณเมณํ มนินฺทฺริยํ อตฺตํ วิหรนฺตํ อภิขฺฌมาโทมนสฺสํ
 ปาปกา อกฺขตฺตา ฌมฺมา อนวาสตฺสเวยฺยํ ตตฺสํ ตํวรา ย น ปฏิปชฺชติ
 น รกฺขติ มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย น ตํวํ ชาปชฺชติ ย ฌเมตฺ
 ฌนํ อินฺทฺริยานํ อคฺคฺติ อโคปนา อวารกฺโข อตฺตํวโร อปํ อจฺจุติ
 อินฺทฺริเยตฺสํ อคฺคฺตทฺวารตา ๑ คคฺคฺถ กตมา อินฺทฺริเยตฺสํ อคฺคฺตทฺวารตา
 อธิเรกจฺโจ จกฺขณา รูปํ ทิตฺวา น นิมิตฺตคฺคฺคาหิ โหติ นานุพฺพณฺชนคฺคฺคาหิ
 ยตฺวา ชิกฺขณเมณํ จกฺขณทฺริยํ อตฺตํ วิหรนฺตํ อภิขฺฌมาโทมนสฺสํ
 ปาปกา อกฺขตฺตา ฌมฺมา อนวาสตฺสเวยฺยํ ตตฺสํ ตํวรา ย ปฏิปชฺชติ
 รกฺขติ จกฺขณทฺริยํ จกฺขณทฺริเย ตํวํ ชาปชฺชติ โสเตน ตทฺทํ
 ตฺตฺวา ๑เป ๑ ฆาเนน ฌนํ ฌายิตฺวา ๑เป ๑ สีวหา ย รตฺ ตํ ยิตฺวา
 ๑เป ๑ กาเยน โฉฏฐพฺพํ สุตฺติตฺวา ๑เป ๑ มนสา ฌมฺมํ วิญญา ย น
 นิมิตฺตคฺคฺคาหิ โหติ นานุพฺพณฺชนคฺคฺคาหิ ยตฺวา ชิกฺขณเมณํ มนินฺทฺริยํ
 ตํวํ วิหรนฺตํ อภิขฺฌมาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺขตฺตา ฌมฺมา อนวาสตฺส-
 เวยฺยํ ตตฺสํ ตํวรา ย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย ตํวํ
 ชาปชฺชติ ย ฌเมตฺ ฌนํ อินฺทฺริยานํ อคฺคฺติ โคปนา อวารกฺโข
 ตํวโร อปํ อจฺจุติ อินฺทฺริเยตฺสํ อคฺคฺตทฺวารตา ๑ อิมาย อินฺทฺริเยตฺสํ
 อคฺคฺตทฺวารตาย อูเปโต โหติ ๑เป ๑ ตมฺหฺนาคโต เตน อจฺจุติ
 อินฺทฺริเยตฺสํ อคฺคฺตทฺวารโรติ ๑

[๖๐๘] โภชนเน มตฺตตณฺณุตติ อตฺถิ โภชนเน มตฺตตณฺณุตตา อตฺถิ
 โภชนเน อมตฺตตณฺณุตตา ๑ ตตฺถ กตฺมา โภชนเน อมตฺตตณฺณุตตา อีเช-
 กจฺโจ อปฺปปฏิสงฺขา อโยนิโส อหารํ อหาเรติ ทวาย มทาย
 มณฺฑนนาย วิภฺงนนาย ยถา ตตฺถ สันตฺตจฺจุตฺตา อมตฺตตณฺณุตตา อปฺปปฏิ-
 สงฺขา โภชนเน อโยนิโส อจฺจุตฺติ โภชนเน อมตฺตตณฺณุตตา ๑ ตตฺถ กตฺมา
 โภชนเน มตฺตตณฺณุตตา อีเชกจฺโจ ปฏิสงฺขา โยนิโส อหารํ อหาเรติ
 เณว ทวาย น มทาย น มณฺฑนนาย น วิภฺงนนาย ยถาเทว อิมสฺส กายสฺส
 จิตฺติยา ยถาปนาย วิหิตฺตฺตปรตฺติยา พุทฺธมจฺริยานุคฺคหยา อิตฺติ ปุราณญฺจ
 เวทนี ปฏิหฺงขามิ นวญฺจ เวทนี น อปฺปปาเทสฺสํมมิมิ ยถุรา จ เม
 ภวิสฺสตีติ อทวชฺชตา จ ฆาตฺถ วิหารโร จาติ ยถา ตตฺถ สันตฺตจฺจุตฺตา
 มตฺตตณฺณุตตา ปฏิสงฺขา โภชนเน อโยนิโส อจฺจุตฺติ โภชนเน มตฺตตณฺณุตตา ๑
 อิมาย โภชนเน มตฺตตณฺณุตตาย อปฺเปโต โหติ ๑เป๑ สมนฺนาคโต
 เทน อจฺจุตฺติ โภชนเน มตฺตตณฺณุตติ ๑

[๖๐๙] กถญฺจ ภิกฺขุ ปุพฺพพรตฺตาปรรตฺตํ ชากริยานุโยคมนุญฺสโต
 โหติ อิทฺถ ภิกฺขุ ทิวสํ จงฺกเมน นิสฺสชฺชาย อาวรณฺเณหิ ชมฺมุเมหิ
 จิตฺตํ ปริโสธฺเตติ รตฺติยา ปจฺมํ ยามํ จงฺกเมน นิสฺสชฺชาย อาวรณฺเณหิ
 ชมฺมุเมหิ จิตฺตํ ปริโสธฺเตติ รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ ทกฺขิเณน ปตฺถสฺส
 สฺสเณยฺยํ กปฺเปติ ปาเทน ปาทํ อจฺจุจฺจาย สโต สมนฺนปชาโน
 อจฺจุจฺจานสฺสญฺญํ มนฺตีกิริตฺวา รตฺติยา ปจฺจิมํ ยามํ ปจฺจุจฺจาย
 จงฺกเมน นิสฺสชฺชาย อาวรณฺเณหิ ชมฺมุเมหิ จิตฺตํ ปริโสธฺเตติ เขวํ

ภิกขุ ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ ชาตฺรียานุโยคมนุยุตฺโต โหติ ฯ

[๖๓๐] ตํจฺจนฺติ โย เจตฺถโก วิริยารมฺภโก ฯเปฯ สมนฺมา-
วยาโม ฯ เนปฺกุกฺกนฺติ ยํ ปณฺณํ ปชานนํ ฯเปฯ อโมโห
ชมฺมวึจโย สมนฺมาทิวฺจํ ฯ

[๖๓๑] โพธิปฏิกิถานํ ชมฺมานํ ภาวนาโนโยคมนุยุตฺโตติ ตตฺถ
กตเม โพธิปฏิกิถา ชมฺมา สํสฺสํ โพชฺฌนํ ตํสํโพชฺฌนํ
ชมฺมวึจยํสํโพชฺฌนํ วิริยํสํโพชฺฌนํ ปิฏฺฐํสํโพชฺฌนํ ปสฺสํ-
สํโพชฺฌนํ สํมาสิสํโพชฺฌนํ อฺยฺเยกฺกสํโพชฺฌนํ อิม
วฺจุจฺจนฺติ โพธิปฏิกิถา ชมฺมา อิม โพธิปฏิกิถํ ชมฺเม อเวติ
ภาเวติ พหุตฺถโรติ เตน วฺจุจฺจติ โพธิปฏิกิถานํ ชมฺมานํ ภาวนา-
โนโยคมนุยุตฺโตติ ฯ

[๖๓๒] กถญฺจ ภิกขุ อภิกฺกนฺเต ปฏิกฺกนฺเต สมนฺปชานกาวํ โหติ
อาโลเกเต วิโลเกเต สมนฺปชานกาวํ โหติ สมนฺนิยฺเชเต ปสฺสเวเต
สมนฺปชานกาวํ โหติ สงฺฆาฏิปคฺคจฺจวฺรชารणे สมนฺปชานกาวํ โหติ
อถิเต ปิเต ขายิเต สํยิเต สมนฺปชานกาวํ โหติ อฺยฺยวฺรปสฺสํวํมฺเม
สมนฺปชานกาวํ โหติ กเต จิเต นิธิเน สุตฺเต ชาตฺริเต ภาตฺริเต
คฺคณฺหิภาเว สมนฺปชานกาวํ โหติ ฯ อีร ภิกขุ สโต สมนฺปชานํ อภิก-
กมฺติ สโต สมนฺปชานํ ปฏิกกมฺติ สโต สมนฺปชานํ อาโลเกติ
สโต สมนฺปชานํ วิโลเกติ สโต สมนฺปชานํ สมนฺนิยฺเชติ สโต
สมนฺปชานํ ปสฺสเวติ สโต สมนฺปชานกาวํ โหติ สงฺฆาฏิปคฺคจฺจว-

ชารณ สโต สมุชานการี โหติ อตีเต ปัตเต ขายิตะ ธายิตะ สโต
 สมุชานการี โหติ อชฺฐการปตฺถาวกมฺเม สโต สมุชานการี โหติ
 คเต จีเต นิสินฺเน สุตฺเต ชาคฺริเต ภาสีเต ตฺถนุหฺภาเว ๑ สโตติ
 คตฺถ กตฺมา สติ ยา สติ อนุสฺสติ ปญฺหิตฺติ สติ สรรณตา ชารณตา
 อปฺปิตาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สติอนุทฺริยํ สติพถํ สมฺมาสติ อยํ
 อชฺฐจติ สติ ๑ สมุชานาโหติ คตฺถ แตมํ สมุชชฌณํ ยา ปณฺญา
 ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย สตฺถกฺขณา อุตฺถกฺขณา
 ปจฺจุตฺถกฺขณา ปณฺทิจจํ โกสฺสธํ เนปฺพณํ เวภฺพยา จินฺตา อุตฺต-
 ริกฺขา ภฺรํ เมชา ปริณายิกา วิปตฺถนา สมุชชฌณํ ปโตโท ปณฺญา
 ปณฺณินทฺริยํ ปณฺญาพถํ ปณฺญาสคฺคํ ปณฺญาปาสาทิ ปณฺญา-
 ภาโตโก ปณฺญาโอภาโส ปณฺญาปชฺโชโต ปณฺญารคฺคํ อโมโห
 ชมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ อิทํ อชฺฐจติ สมุชชฌณํ ๑ อิติ อิมาย
 ๑ สติยา อิมินา ๑ สมุชชฌณเณ อุตฺเตโห โหติ ๑เป ๑ สม-
 นาสโต ๑ เขวํ ภิกฺขุ สโต สมุชานา อภิกฺกมฺติ สโต สมุชานา
 ปญฺญกฺกมฺติ สโต สมุชานา อาโรเกติ สโต สมุชานา วิโรเกติ
 สโต สมุชานา สมฺมิชฺเชติ สโต สมุชานา ปสาเวติ สโต
 สมุชานการี โหติ สงฺฆาฐิปตฺถจฺจวชารณ สโต สมุชานการี
 โหติ อตีเต ปัตเต ขายิตะ ธายิตะ สโต สมุชานการี โหติ อชฺฐการ-
 ปตฺถาวกมฺเม สโต สมุชานการี โหติ คเต จีเต นิสินฺเน สุตฺเต
 ชาคฺริเต ภาสีเต ตฺถนุหฺภาเว ๑

[๖๓๓] วิจิตฺตุนฺติ สมนฺติเก เจมฺปี เสนาสนํ โหติ คตฺตจฺ อนา-
 กิณฺณํ คหฺนุเจहि ปพฺพชฺเชติ เตน ตํ วิจิตฺตํ ฯ ทุเร เจมฺปี เสนาสนํ
 โหติ คตฺตจฺ อนากิณฺณํ คหฺนุเจहि ปพฺพชฺเชติ เตน ตํ วิจิตฺตํ ฯ

[๖๓๕] เสนาสนมฺหิ มนุญฺหิ เสนาสนํ ปิณฑํ เสนาสนํ ภิกฺขุ
 เสนาสนํ พิมฺพโพนํ เสนาสนํ จิหาริยํ เสนาสนํ ชกฺขมโยโคมฺหิ
 เสนาสนํ ปาธาโทมฺหิ เสนาสนํ อฏฺฐาณํ เสนาสนํ มาโตมฺหิ เสนาสนํ
 เถนํ เสนาสนํ กุหาณํ เสนาสนํ วุฏฺฐมฺหิ เสนาสนํ เวฬุคฺคฺมฺหิ
 เสนาสนํ ยตถ วา ปน ภิกฺขุ ปฏิกกมฺมํ สัพพะเมตํ เสนาสนํ ฯ

[๖๑๕] ราชคฤห์ อิมํ วิจิตฺตํ เสนาสนํ ราชสิ ฌมฺบุราชสิ เสวติ
นิเสวติ ตํเสวติ เตน วุจฺจติ ราชคฤห์ ฯ

[๒๒๖] อรรถกถา อรรถกถา อรรถกถา อรรถกถา อรรถกถา ๑

[๖๓๗] รุกขมุนฺหติ รุกขมุนฺหเยว รุกขมุนฺหํ ๑ ปพฺพโตเยว
 ปพฺพโต ๑ กนฺทรวาเยว กนฺทรวา ๑ คิริคุหาเยว คิริคุหา ๑
 สุตฺถาเนเยว สุตฺถาเน ๑ อพฺโลกาโสเยว อพฺโลกาโส ๑ ปตฺตาตปฺปญฺโฆเยว
 ปตฺตาตปฺปญฺโฆ ๑

[๖๓๘] วณปตฺถนุติ ทูรานเมตฺ เสนาสนานํ อธิวจนํ ฯ วณปตฺถนุติ
 วณสณฺฑทานเมตฺ เสนาสนานํ อธิวจนํ ฯ วณปตฺถนุติ ภิกฺขณทานเมตฺ
 เสนาสนานํ อธิวจนํ ฯ วณปตฺถนุติ สโตมทํสํทานเมตฺ เสนาสนานํ
 อธิวจนํ ฯ วณปตฺถนุติ ปริยญฺทานเมตฺ เสนาสนานํ อธิวจนํ ฯ
 วณปตฺถนุติ น มนุสฺสํสุงการานเมตฺ เสนาสนานํ อธิวจนํ ฯ วณปตฺถนุติ

ทรมิตมฺภวานเมตํ เสนาสนานํ อธิวณํ ฯ

[๖๑๘] อปฺปสทฺทหุติ สหฺคิเก เจปํ เสนาสนํ โหติ คณฺจ
อนากิณฺณํ คหฺนุเจหิ ปพฺพชิตฺติ เตน ตํ อปฺปสทฺทํ ฯ ทูเร เจปํ
เสนาสนํ โหติ คณฺจ อนากิณฺณํ คหฺนุเจหิ ปพฺพชิตฺติ เตน ตํ
อปฺปสทฺทํ ฯ

[๖๑๙] อปฺปนิคุโฆสฺสหฺคิ ยเทว ตํ อปฺปสทฺทํ ตเทว ตํ อปฺป-
นิคุโฆสํ ยเทว ตํ อปฺปนิคุโฆสํ ตเทว ตํ วิชนวาทํ ยเทว ตํ
วิชนวาทํ ตเทว ตํ มนุสฺสํ สราหเสยฺยํ ยเทว ตํ มนุสฺสํ สราหเสยฺยํ
ตเทว ตํ ปฏิสตฺถานสารูปํ ฯ

[๖๒๐] อรณฺณคโค วา รุกฺขมฺภคโค วา สฺสณฺณาคารคโค วาติ
อรณฺณคโค วา โหติ รุกฺขมฺภคโค วา สฺสณฺณาคารคโค วา ฯ

[๖๒๑] นิสฺสํหติ ปตฺตงฺกํ อภิชฺชิตฺวาติ นิสฺสินฺโน โหติ ปตฺตงฺกํ
อภิชฺชิตฺวา ฯ

[๖๒๒] อชฺฐํ กายํ ปณฺธิชยาติ อชฺฐโก โหติ กาโย จิโค
ปณฺธิโค ฯ

[๖๒๓] ปริมุขํ สติ อฺปฺปญฺจเปตฺตวาติ ตตฺถ กตมา สติ ยา สติ
อนุสฺสํ สติ ฯ เปฯ สมฺมา สติ อโย อจฺจุจติ สติ อโย สติ อฺปฺปญฺจิตา
โหติ อฺปฺปญฺจิตา นาสิกฺกุเต วา มุขนิมิตฺเต วา เตน อจฺจุจติ ปริมุขํ
สติ อฺปฺปญฺจเปตฺตวาติ ฯ

[๖๒๔] อภิชฺชณฺํ โถเก ปหาชยาติ ฯ ตตฺถ กตมา อภิชฺชณา โย

ราโค ธาราค ๑เป ๑ จิตฺตํ ธาราค อโย อจฺจติ อภิชฺฌมา ๑
 คตฺถ กตโม โถโก ปณฺญาปาทนชฺช โถโก อโย อจฺจติ โถโก ๑
 อโย อภิชฺฌมา อิมมฺหิ โถเก ธนฺตา โหติ ธมฺมา วุปฺปตฺตา อตฺถกฺกา
 อพฺพตฺถกฺกา อปฺปิตฺตา พฺยปฺปิตฺตา โสธิตฺตา วิโสธิตฺตา พฺยนฺตฺกฺกา
 เทน อจฺจติ อภิชฺฌนํ โถเก ปหายาติ ๑

[๖๒๖] วิคตฺตภิชฺฌเนน เจตฺถาติ คตฺถ กตมํ จิตฺตํ อโย จิตฺตํ
 มโน มานสํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญฺญาณชฺชา อิทํ อจฺจติ จิตฺตํ
 อิทํ จิตฺตํ วิคตฺตภิชฺฌนํ โหติ เทน อจฺจติ วิคตฺตภิชฺฌเนน เจตฺถาติ ๑

[๖๒๗] วิหเรตฺติ อิริยติ วตฺตติ ปาเตติ ยเปติ ยาเปติ จเรติ
 วิหเรติ เทน อจฺจติ วิหเรตฺติ ๑

[๖๒๘] อภิชฺฌนาย จิตฺตํ ปริโสเธตฺติ ๑ คตฺถ กตมา อภิชฺฌมา
 โย ราโค ธาราค ๑เป ๑ จิตฺตํ ธาราค อโย อจฺจติ อภิชฺฌมา ๑
 คตฺถ กตมํ จิตฺตํ อโย จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญ-
 ญาณชฺชา อิทํ อจฺจติ จิตฺตํ ๑ อิทํ จิตฺตํ อิมาย อภิชฺฌนาย
 โสเธติ วิโสเธติ ปริโสเธติ โมเจติ วิโมเจติ ปริโมเจติ เทน
 อจฺจติ อภิชฺฌนาย จิตฺตํ ปริโสเธตฺติ ๑

[๖๒๙] พฺยาปาทนโถสํ ปหายาติ อตฺถิ พฺยาปาทอ อตฺถิ
 ปโทโส ๑ คตฺถ กตโม พฺยาปาทอ โย จิตฺตํ ธามาโต ปฏฺฐาโต
 ปฏฺฐิํ ปฏฺฐิวิโรโห โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส
 สมฺปโทโส จิตฺตํ พฺยาปคฺคิ มโนปโทโส โกโห กุชฺฌเนนา กุชฺฌนิคฺคิ

โทโส ทุสนา ทุตฺติกตฺตํ พฺยาปคฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตฺตตฺตํ
 วิโรโธ ปฏฺวิโรโธ จณฺจิกกํ อสฺสุโรโป อนตฺตมมตา จิตฺตตฺตํ
 อโย อจุจฺติ พฺยาปาโท ๑ ตตฺถ กตโม ปโทโส โย พฺยาปาโท
 โส ปโทโส โย ปโทโส โส พฺยาปาโท ๑ อิติ อยญฺจ พฺยาปาโท
 อยญฺจ ปโทโส สมนฺดา โหนติ สมิตา วุปสฺสนฺดา อตฺถกฺกตา
 อพฺพกฺกตฺถกฺกตา อปฺปิตฺตา พฺยปฺปิตฺตา โสสิตฺตา วิโสสิตฺตา พฺยนฺตฺกตา
 เตน อจุจฺติ พฺยาปาทปโทสํ ปหายาติ ๑

[๖๓๐] อพฺยาปนฺนจิตฺโตติ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ
มโน มานสํ ฯ เป ฯ ตตฺถา มโนวิภวณฺณาชาตุ อิทํ อจฺจุจติ จิตฺตํ
อิทํ จิตฺตํ อพฺยาปนฺนํ โหติ เตน อจฺจุจติ อพฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ

[๖๓๑] วิหระตติ อธิริยติ ฯ เป ฯ วิหระติ เตน วุจฺจติ วิหระตติ ฯ

[๒๓๒] พยาปาบทปโทสา จิตฺตํ ปริโตเรตฺตํ อตฺถิ พยาปาโท.
 อตฺถิ ปโทโส ๑ ตตฺถ กตโม พยาปาโท โย จิตฺตตฺตํ อามาโค
 ปฏิมาคो ปฏิมํ ปฏิวีโรโร โกโป มโกโป สมนุโกโป โทโส
 ปโทโส สมนุโทโส จิตฺตตฺตํ พยาปคฺคิ มโนปโทโส โกโร กุชฺฌณา
 กุชฺฌมิตตฺตํ โทโส ทฺธนา ทฺธิตตฺตํ พยาปคฺคิ พยาปชฺชนา พยา-
 ปชฺชิตตฺตํ วิโรโร ปฏิวีโรโร จณฺหิตฺตํ อสุโรโป อนคฺคมนตา
 จิตฺตตฺตํ อโย อจฺจุจติ พยาปาโท ๑ ตตฺถ กตโม ปโทโส โย
 พยาปาโท โส ปโทโส โย ปโทโส โส พยาปาโท ๑ ตตฺถ
 กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานนฺ ๑ เปฯ คชฺชา มโนวิญญานธาตุ

อนุสัสติ ๑เป ๑ สมนาสติ อโย อรุจติ สติ ๑ คตฺถ กตมํ
 สมนฺชฌณํ ยา ปณฺณวา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวึจโย
 สมนฺททิจิ อิทํ อรุจติ สมนฺชฌณํ ๑ อิติ อิมาย ๑ สติยา
 อิมินา ๑ สมนฺชฌณเณ อุเปโต โหติ ๑เป ๑ สมนฺนาคโต เตน
 อรุจติ สโต สมนฺชฌาโนติ ๑

[๖๓๘] ถิ่นมัทธา จิตฺตํ ปรีโสเรตฺติ อตฺถิ ถิ่น อตฺถิ มัทธํ ๑
 คตฺถ กตมํ ถิ่น ยา จิตฺตํ อตฺถยตา ๑เป ๑ ถิ่นคตฺถ จิตฺตํ
 อิทํ อรุจติ ถิ่น ๑ คตฺถ กตมํ มัทธํ ยา กายํ อตฺถยตา
 ๑เป ๑ สมนฺชฌณํ อิทํ อรุจติ มัทธํ ๑ คตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ
 จิตฺตํ มโน มานสํ ๑เป ๑ คชชา มโนวิญญานธา อิทํ อรุจติ
 จิตฺตํ ๑ อิทํ จิตฺตํ อิมมฺหา ถิ่นมัทธา โสเรติ วิโสเรติ ปรีโสเรติ
 โมเจติ วิโมเจติ ปรีโมเจติ เตน อรุจติ ถิ่นมัทธา จิตฺตํ
 ปรีโสเรตฺติ ๑

[๖๓๙] อุตฺตรจฺจุกฺกจฺจุํ ปหายาติ อตฺถิ อุตฺตรจฺจุํ อตฺถิ
 กุกฺกจฺจุํ ๑ คตฺถ กตมํ อุตฺตรจฺจุํ ยํ จิตฺตํ อุตฺตรจฺจุํ อวฺปสโม
 เจตโส วิชฺเชโป ภาณคฺคํ จิตฺตํ อิทํ อรุจติ อุตฺตรจฺจุํ ๑
 คตฺถ กตมํ กุกฺกจฺจุํ อกปฺปิเย กปฺปิยสณฺณิตา กปฺปิเย อกปฺปิย-
 สณฺณิตา อวฺชเช อวฺชสณฺณิตา อวฺชเช อวฺชสณฺณิตา ยํ อวฺรปฺปี
 กุกฺกจฺจุํ กุกฺกจฺจุายนา กุกฺกจฺจุายิตคฺคํ เจตโส วิปฺปฏฺฐาโร มโน-
 วิเตโธ อิทํ อรุจติ กุกฺกจฺจุํ ๑ อิติ อิทณฺจ อุตฺตรจฺจุํ อิทณฺจ

กชชายนา กชชายิตคฺคํ วิมิตฺติ วิจิจฺจิสฺสา เทวพฺพทํ เทวชานปโก
 สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสฺสปฺปนา อปฺปริโยกาหนา ฅมฺภิ-
 คคฺคํ จิตฺตคฺคํ มโนวิเตโธ อโย อจฺจุจติ วิจิจฺจิสฺสา อโย วิจิจฺจิสฺสา
 สนนฺตา โหติ สมิคฺคา อฺวปฺสนฺตา อคฺคณฺคตา อพฺภคฺคณฺคตา อปฺปิตฺตา
 พฺยปฺปิตฺตา โสสฺสิตฺตา วิสฺสสฺสิตฺตา พฺยนฺตํคฺคา เตน อจฺจุจติ วิจิจฺจิสฺสํ
 ปหายาตี ฯ

[๖๔๔] ตินฺนฺวิจิจฺจิสฺสโณติ อิมํ วิจิจฺจิสฺสํ ตินฺนฺโน โหติ อฺตุ-
 ตินฺนฺโน นิคฺคตินฺนฺโน ปารคฺโค ปารมฺมณฺุปฺปคฺโค เตน อจฺจุจติ
 ตินฺนฺวิจิจฺจิสฺสโณติ ฯ

[๖๔๕] วิหรตฺติ อิริยติ ฯ เป ฯ วิหรติ เตน อจฺจุจติ วิหรตฺติ ฯ

[๖๔๖] อกฺกณฺกํ กุสฺเสสฺส ฅมฺเมสฺสุติ อิมาย วิจิจฺจิสฺสาย กุสฺเสสฺส
 ฅมฺเมสฺส น กชฺชติ น วิจิจฺจิสฺสติ อกฺกณฺกํ โหติ นิภกฺกณฺโก
 วิคตกฺกณฺโก เตน อจฺจุจติ อกฺกณฺกํ กุสฺเสสฺส ฅมฺเมสฺสุติ ฯ

[๖๔๗] วิจิจฺจิสฺสาย จิตฺตํ ปริโสเรตฺติ ฯ คคฺคก กตฺมา วิจิจฺจิสฺสา
 ยา กชฺชา กชฺชายนา กชฺชายิตคฺคํ ฯ เป ฯ ฅมฺภิคคฺคํ จิตฺตคฺคํ
 มโนวิเตโธ อโย อจฺจุจติ วิจิจฺจิสฺสา ฯ คคฺคก กตฺมํ จิตฺตํ ยํ
 จิตฺตํ มโน มานสํ ฯ เป ฯ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาคฺคํ อิทํ อจฺจุจติ
 จิตฺตํ ฯ อิทํ จิตฺตํ อิมาย วิจิจฺจิสฺสาย โสเรต วิโสเรติ ปริโสเรติ
 โมเจติ วิโมเจติ ปริโมเจติ เตน อจฺจุจติ วิจิจฺจิสฺสาย จิตฺตํ
 ปริโสเรตฺติ ฯ

[๖๔๘] อิมะ ปญฺจ นีวรณะ ปหายาติ อิมะ ปญฺจ นีวรณาสันตา โหนติ สมิตา อูปสันตา อตฺตงฺกตา อพฺภตฺตงฺกตา อปฺปิตฺตา พฺยปฺปิตฺตา โสธิตา วิโสธิตา พฺยนคฺคตา เตน อัจฺจุติ อิมะ ปญฺจ นีวรณะ ปหายาติ ฯ

[๖๔๙] เจตโส อูปกฺกิตฺเตติ อิมะ ปญฺจ นีวรณาสิจฺจตฺตสฺส อูปกฺกิตฺเตติ ฯ

[๖๕๐] ปญฺญา ย พุพฺพตฺถกรณติ อิมะ ปญฺหา นีวรณานิ อปฺปปฺปนา เจว ปญฺญา น อปฺปปฺปชฺชติ อปฺปปฺปนา จ ปญฺญานิ รุชฺชติ เตน อัจฺจุติ ปญฺญา ย พุพฺพตฺถกรณติ ฯ

[๖๕๑] วิวิจฺเจว กามะหิ วิวิจฺจ อกฺุสฺสเถหิ ชฺมมេหิติ ฯ ตตฺถ กตมะ กามา นฺนุโท กามิ ราโค กามิ นนฺทราโค กามิ สงฺกปฺโป กามิ ราโค กามิ สงฺกปฺปราโค กามิ อิมะ อัจฺจุตฺติ กามา ฯ ตตฺถ กตมะ อกฺุสฺสตา ชฺมมา กามจฺนฺนุโท พฺยาปาทิ ถัมมิทฺธํ อทฺธจฺจกฺกจฺจํ วิจิกิฉนา อิมะ อัจฺจุตฺติ อกฺุสฺสตา ชฺมมา ฯ อิติ อิมะหิ จ กามะหิ อิมะหิ จ อกฺุสฺสเถหิ ชฺมมะหิ วิจิกฺุโต โหติ เตน อัจฺจุติ วิวิจฺเจว กามะหิ วิวิจฺจ อกฺุสฺสเถหิ ชฺมมេหิติ ฯ

[๖๕๒] สฺวิตฺถกํ สฺวิจฺจารนฺติ อตฺถิ วิตฺถโก อตฺถิ วิจฺจโร ฯ ตตฺถ กตมโ วิตฺถโก โย ตถโก วิตฺถโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สฺมมาสงฺกปฺโป อยํ อัจฺจุติ วิตฺถโก ฯ ตตฺถ กตมโ วิจฺจโร โย จาโร วิจฺจโร อนุวิจฺจโร อปฺปวิจฺจโร

จิตตัสส ธนุสฺสธนฺตา ธนุเปกฺขนฺตา อโย อรุจติ วิจาโร ฯ อิติ
 อิมินา ฯ วิตกฺกเกณ อิมินา ฯ วิจาเรน อูเปโต โหติ ฯ เปฯ
 สมนฺนาทโต เตนฺ อรุจติ สฺวิตกฺกํ สฺวิจาร์นฺติ ฯ

[๖๕๓] วิเวกฺขนฺติ วิตกฺโก วิจาโร ปีติ สฺสํ จิตฺตัสส เอกกฺคตา
 เต อิมมฺหิ วิเวเก ชาตา โหณฺติ สฺสชาตา นิพฺพุตฺตา อภินิพฺพุตฺตา
 ปาตุญฺจตา เตนฺ อรุจติ วิเวกฺขนฺติ ฯ

[๖๕๔] ปีติสฺสฺสนฺติ อตฺถิ ปีติ อตฺถิ สฺสํ ฯ ตตฺถ กตฺมา
 ปีติ ยา ปีติ ปาโมชฺสํ อามอทฺตา ปโมทฺตา หาโส ปหาโส
 วิตฺติ โอทกฺโข อตฺตมฺนตา จิตฺตัสส อโย อรุจติ ปีติ ฯ ตตฺถ
 กตฺมํ สฺสํ ยํ เจตฺถิํ สํตํ เจตฺถิํ สฺสํ เจโตสฺมมฺสฺสํ สํตํ
 สฺสํ เวทฺยิํ เจโตสฺมมฺสฺสชา สํตา สฺชา เวทฺตา อิทํ อรุจติ
 สฺสํ ฯ อิทํ สฺสํ อิมาย ปีติยา สหคตํ โหติ สฺสชาตํ สฺสํ
 สฺมปยุทฺทํ เตนฺ อรุจติ ปีติสฺสฺสนฺติ ฯ

[๖๕๕] ปจฺมฺนฺติ กณฺณานุปฺพุทโต ปจฺมํ อิทํ ปจฺมํ สฺมา-
 ปชฺชตฺติ ปจฺมํ ฯ

[๖๕๖] ฉานนฺติ วิตกฺโก วิจาโร ปีติ สฺสํ จิตฺตัสส เอกกฺคตา ฯ

[๖๕๗] อูปสฺมปชฺชติ โย ปจฺมสฺสํ ฉานสฺสํ ตาโม ปฏฺฐิตาโม
 ปตฺติ สฺมปตฺติ ผุสฺสา สฺจฉิกิริยา อูปสฺมปทา ฯ

[๖๕๘] วิหฺรตฺติ อิริยติ ฯ เปฯ วิหฺรติ เตนฺ อรุจติ วิหฺรตฺติ ฯ

[๖๕๙] วิตกฺกวิจาร์ณํ อูปสฺมาติ อตฺถิ วิตกฺโก อตฺถิ วิจาโร ฯ

ตตฺถ กตโม วิตกฺโก โย ตกฺโก วิตกฺโก ๑ เป ๑ สมนฺมาสงฺกปโป
 อโย อฺจุจฺติ วิตกฺโก ๑ ตตฺถ กตโม วิจาโร โย จาโร วิจาโร
 อนฺวิจาโร อฺปวิจาโร จิตฺตตฺถ อนฺตฺนฺชนตา อนฺเปกฺชนตา อโย อฺจุจฺติ
 วิจาโร ๑ อิติ อโยจฺจ วิตกฺโก อโยจฺจ วิจาโร สฺนตา โหณฺติ สฺมิตา
 วุปรตฺนตา อตฺถตฺนตา อพฺภตฺถตฺนตา อปฺปิตา พฺยปฺปิตา ไสฺตติตา
 วิสฺตติตา พฺยนฺตฺกตา เตน อฺจุจฺติ วิตกฺกวิจารณํ วุปรตฺมาติ ๑

[๖๖๐] อชฺชณฺคตฺตฺนฺติ ยํ อชฺชณฺคตํ ปจฺจุจฺตํ ๑ สมนฺปตฺถาทฺนฺนฺติ
 ยา สทฺธรา สทฺทฺหนา โอภปฺปนา อภิปฺปตฺธาโท ๑

[๖๖๑] เจตโส เอโกทิกาวณฺติ ยา จิตฺตตฺถ จิตฺติ ๑ เป ๑
 สมนฺมาตฺมาริ ๑

[๖๖๒] อวิตกฺกํ อวิจารณฺติ อตฺถิ วิตกฺโก อตฺถิ วิจาโร ๑
 ตตฺถ กตโม วิตกฺโก โย ตกฺโก วิตกฺโก ๑ เป ๑ สมนฺมาสงฺกปโป
 อโย อฺจุจฺติ วิตกฺโก ๑ ตตฺถ กตโม วิจาโร โย จาโร วิจาโร
 อนฺวิจาโร อฺปวิจาโร จิตฺตตฺถ อนฺตฺนฺชนตา อนฺเปกฺชนตา อโย
 อฺจุจฺติ วิจาโร ๑ อิติ อโยจฺจ วิตกฺโก อโยจฺจ วิจาโร สฺนตา
 โหณฺติ สฺมิตา วุปรตฺนตา อตฺถตฺนตา อพฺภตฺถตฺนตา อปฺปิตา พฺยปฺปิตา
 ไสฺตติตา วิสฺตติตา พฺยนฺตฺกตา เตน อฺจุจฺติ อวิตกฺกํ อวิจารณฺติ ๑

[๖๖๓] สฺมาริชนฺติ สมนฺปตฺธาโท ปิตฺติ ตฺถ จิตฺตตฺถ เอกกฺกตา
 เต อิมฺมฺหิ สฺมาริชนฺติ ฐาตา โหณฺติ สฺนฐาตา นิพฺพตฺตา อภินิพฺ-
 พตฺตา ปาตฺฐตา เตน อฺจุจฺติ สฺมาริชนฺติ ๑

[๖๖๔] ปัตติสูตรนุติ อตฺถิ ปัตติ อตฺถิ สฺวํ ๑ คตฺถ กตฺมา
 ปัตติ ยา ปัตติ ปาโมชฺสํ ๑เป ๑ อตฺตมมตฺตา จิตฺตตฺถํ อยํ อจฺจุจติ
 ปัตติ ๑ คตฺถ กตฺมํ สฺวํ ยํ เจตตฺถํ ตํ ตํ ๑เป ๑ สฺวํ เวทนา
 อิทํ อจฺจุจติ สฺวํ ๑ อิทํ สฺวํ อิมาย ปัตติยา สหคตํ โหติ สหชาตํ
 ตํตฺถจํ สมนุยุคฺตํ เตน อจฺจุจติ ปัตติสูตรนุติ ๑

[๖๖๕] ทุติยนุติ คณนํอนุพุทฺโธ ทุติยํ อิทํ ทุติยํ สมา-
 ปชฺชตฺติ ทุติยํ ๑

[๖๖๖] ฉานนุติ สมนุปสาโท ปัตติ สฺวํ จิตฺตตฺถํ เอกกฺกตฺตา ๑

[๖๖๗] อุปตมฺปชฺชาติ โย ทุติยตฺถํ ฉานตฺถํ ตาโก ปฏฺฐิตาโก
 ปตฺติ สมนุปตฺติ ฝุตฺตนา ตจฺฉนิกิริยา อุปตมฺปทา ๑

[๖๖๘] วิหรตฺติ อิริยติ ๑เป ๑ วิหริติ เตน อจฺจุจติ วิหรตฺติ ๑

[๖๖๙] ปัตติยา จ วิราจติ คตฺถ กตฺมา ปัตติ ยา ปัตติ
 ปาโมชฺสํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทกฺขํ
 อตฺตมมตฺตา จิตฺตตฺถํ อยํ อจฺจุจติ ปัตติ อยํ ปัตติ สมนุตา โหติ
 สมิตา อุนตฺตนา อตฺตงฺกตฺตา อพฺภตฺตงฺกตฺตา อปฺปิตฺตา พฺยปฺปิตฺตา
 ใสตฺติตา วิใสตฺติตา พฺยนฺตฺตกตฺตา เตน อจฺจุจติ ปัตติยา จ วิราจติ ๑

[๖๗๐] อุนฺเปกฺขโกติ คตฺถ กตฺมา อุนฺเปกฺขา ยา อุนฺเปกฺขา
 อุนฺเปกฺขนา อชฺฌนฺเปกฺขนา มชฺฌนฺคตฺตา จิตฺตตฺถํ อยํ อจฺจุจติ อุนฺเปกฺขา
 อิมาย อุนฺเปกฺขาย อุนฺเปโต โหติ ๑เป ๑ สมนุนาคโต เตน อจฺจุจติ
 อุนฺเปกฺขโกติ ๑

[๖๗๓] วิหรัตติ อิริยติ ๑เป ๑ วิหรัติ เตน อรุจติ วิหรัตติ ๑

[๖๗๔] สโต ๑ สัมปชานนติ ๑ ศตฺถุ กตฺมา สติ ยา สติ
อนุสฺสติ ๑เป ๑ สัมมาสติ อโย อรุจติ สติ ๑ ศตฺถุ กตฺมา
สัมปชณฺณํ ยา ปณฺณนา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห ธรรมวิจโย
สัมมาทิฏฺฐิ อิทํ อรุจติ สัมปชณฺณํ ๑ อิติ อิมาย ๑ สติยา
อิมินา ๑ สัมปชณฺณเณ อุเปโต โหติ ๑เป ๑ สมนฺวาคโต เตน
อรุจติ สโต ๑ สัมปชานนติ ๑

[๖๗๕] สฺขณฺจ กาเยน ปฏิสฺสเวทตฺติ ๑ ศตฺถุ กตฺมา สฺขํ ยํ
เจตสิกํ สํคํ เจตสิกํ สฺขํ เจโตสฺมมฺสฺสํ สํคํ สฺขํ เวทียํ
เจโตสฺมมฺสฺสชา สํคชา สฺขชา เวทนา อิทํ อรุจติ สฺขํ ๑ ศตฺถุ
กตฺโม กาโย สณฺณวากฺขนฺโธ สงฺขารวฺขนฺโธ วิญฺญาณวฺขนฺโธ
อโย อรุจติ กาโย ๑ อิทํ สฺขํ อิมินา กาเยน ปฏิสฺสเวเทติ เตน
อรุจติ สฺขณฺจ กาเยน ปฏิสฺสเวเทติ ๑

[๖๗๖] ยนฺตํ อริยา อาริยวฺชนฺตฺติ ศตฺถุ กตฺมา อริยา อริยา
อรุจณฺติ พุทฺธา ๑ พุทฺธสํวกา ๑ เติ อิมํ อาริยวฺชนฺติ เทเสณฺติ
ปณฺณนาเปณฺติ ปญฺจเปณฺติ วิจฺจณฺติ วิภจฺจณฺติ อุตฺตารณฺโกโรณฺติ ปกาเสณฺติ
เตน อรุจติ ยนฺตํ อริยา อาริยวฺชนฺตฺติ ๑

[๖๗๗] อุเปกฺขโก สติมา สฺขวิหารีติ ๑ ศตฺถุ กตฺมา อุเปกฺขา
ยา อุเปกฺขา อุเปกฺขนา อชฺชณฺณเปกฺขนา มชฺชณฺณคฺคตา จิตฺตสฺส อโย
อรุจติ อุเปกฺขา ๑ ศตฺถุ กตฺมา สติ ยา สติ อนุสฺสติ ๑เป ๑

สมฺมาสฺสตี อโย วุจฺจติ สฺสตี ๑ ตตฺถ กตมํ สฺสํ ยํ เจตสิกํ
 สํวตฺตํ เจตสิกํ สฺสํ เจตฺตสมฺมุตฺตํ สํวตฺตํ สฺสํ เวทียํ เจตฺตสมฺมุตฺตํ
 สํวตฺตํ สฺสํ เวทนา อิทํ วุจฺจติ สฺสํ ๑ อิติ อิมาย ๑
 อูปะกัฏฺเฐ อิมาย ๑ สติยา อิมินา ๑ สฺสเนน สมฺนุนาโกติ อิริยติ
 วตฺตติ ปาเลติ ยเปติ ยาเปติ จรติ วิหริติ เตน วุจฺจติ อูปะกัฏฺโถ
 สติมา สฺสวิหริติ ๑

[๖๘๖] คติยนฺติ คณนานุပ္พุทฺโธ คติโย อิทํ คติโย สมา
 ปชฺชกฺกตี คติโย ๑

[๖๘๗] ฉานนฺติ อูปะกัฏฺเฐ สติ สมฺปชฺจณํ สฺสํ จิตฺตสฺส
 เอกกุกฺกตา ๑

[๖๘๘] อูปสมฺปชฺชชาติ โย คติยสฺส ฉานสฺส ตาโก ปฏฺฐิตาโก
 ปคฺคตี สมฺปคฺคตี สุตฺตา สจฺฉิกริยา อูปสมฺปทา ๑

[๖๘๙] วิหริตฺติ อิริยติ ๑ เป ๑ วิหริติ เตน วุจฺจติ วิหริตฺติ ๑

[๖๙๐] สฺสสฺส ๑ ปหานา ทฺวสฺส ๑ ปหานาติ อคฺคิ สฺสํ
 อคฺคิ ทฺวสฺส ๑ ตตฺถ กตมํ สฺสํ ยํ กายิกํ สํวตฺตํ กายิกํ สฺสํ
 กายสมฺมุตฺตํ สํวตฺตํ สฺสํ เวทียํ กายสมฺมุตฺตํ สํวตฺตํ สฺสํ
 เวทนา อิทํ วุจฺจติ สฺสํ ๑ ตตฺถ กตมํ ทฺวสฺสํ ยํ กายิกํ
 อสํวตฺตํ กายิกํ ทฺวสฺสํ กายสมฺมุตฺตํ อสํวตฺตํ สฺสํ เวทียํ กาย-
 สมฺมุตฺตํ อสํวตฺตํ ทฺวสฺสํ เวทนา อิทํ วุจฺจติ ทฺวสฺสํ ๑ อิติ
 อิทฺตํ สฺสํ อิทฺตํ ทฺวสฺสํ สมนฺตา โหนฺติ สมิตา วูปสมฺปทา อคฺคกุกฺกตา

อพภทฺตงฺกตา อปฺปิตา พฺยปฺปิตา โสธิตา วิโสธิตา พฺยนฺตีกตา
เตน อจฺจุจฺติ ตฺถตฺถ จ ปหานา ทฺถตฺถ จ ปหานาติ ฯ

[๖๘๓] ปุพฺพเพว โสมนตฺถโตมนตฺถานํ อตฺตงฺกมาติ อตฺติ
โสมนตฺถํ อตฺติ โทมนตฺถํ ฯ ตตฺถ กตมํ โสมนตฺถํ ยํ เจตสิกํ
ธํมฺมํ เจตสิกํ ตฺถ เจโตตฺถมตฺถตฺถํ ธํมฺมํ ตฺถ เวทียํ เจโตตฺถม-
ตฺถตฺถา ธํมฺมา ตฺถา เวทนา อิทํ อจฺจุจฺติ โสมนตฺถํ ฯ ตตฺถ
กตมํ โทมนตฺถํ ยํ เจตสิกํ อธํมฺมํ เจตสิกํ ทฺถตฺถ เจโตตฺถมตฺถตฺถํ
อธํมฺมํ ทฺถตฺถ เวทียํ เจโตตฺถมตฺถตฺถา อธํมฺมา ทฺถตฺถา เวทนา
อิทํ อจฺจุจฺติ โทมนตฺถํ ฯ อิติ อิทญฺจ โสมนตฺถํ อิทญฺจ โทมนตฺถํ
ปุพฺพเพว ธนฺตา โทณฺติ ธมฺมา อฺปฺปิตา อตฺตงฺกตา อพภทฺตงฺกตา
อปฺปิตา พฺยปฺปิตา โสธิตา วิโสธิตา พฺยนฺตีกตา เตน อจฺจุจฺติ
ปุพฺพเพว โสมนตฺถโตมนตฺถานํ อตฺตงฺกมาติ ฯ

[๖๘๔] อทฺถกฺขมตฺถนฺติ ยํ เจตสิกํ เณว ธํมฺมํ นาดํ
เจโตตฺถมตฺถตฺถํ อทฺถกฺขมตฺถํ เวทียํ เจโตตฺถมตฺถตฺถา อทฺถกฺขมตฺถา
เวทนา เตน อจฺจุจฺติ อทฺถกฺขมตฺถนฺติ ฯ

[๖๘๕] อฺปฺเปกฺขาสติปาริสํยุตฺติ ฯ ตตฺถ กตมา อฺปฺเปกฺขา ยา
อฺปฺเปกฺขา อฺปฺเปกฺขนา อชฺฌนฺนฺเปกฺขนา มชฺฌนฺนฺตฺตา จิตฺตตฺถํ อยํ
อจฺจุจฺติ อฺปฺเปกฺขา ฯ ตตฺถ กตมา สติ ยา สติ อนฺตฺตฺติ ฯ เป-
ธํมฺมาสติ อยํ อจฺจุจฺติ สติ ฯ อยํ สติ อิมาย อฺปฺเปกฺขาย วิจฺฉา
โหติ ปริสํยุตฺตา ปริโยทาทา เตน อจฺจุจฺติ อฺปฺเปกฺขาสติปาริสํยุตฺติ ฯ

[๖๘๔] จตุตถนุติ คณนานุพุพโต จตุตถํ อิทํ จตุตถํ
 สมาปฐยตีติ จตุตถํ ฯ

[๖๘๕] ฉานนุติ อุเปกฺขา สติ จิตฺตํ อเอกคฺคตา ฯ

[๖๘๖] อุปตมฺปฐยติ โย จตุตถํ ฉานตฺถํ ตาโม ปฐิตาโม
 ปคฺคิ สมฺปคฺคิ ฝุสฺสา สจฺฉนิกิริยา อุปตมฺปทา ฯ

[๖๘๗] วิหรตฺติ อิริยติ ฯ เปฯ วิหริติ เตน อจฺจุติ วิหรตฺติ ฯ

[๖๘๘] สพุพโส รุปสณฺณานํ สมตฺติกฺกมาติ คตฺถ กตมา
 รุปสณฺณาโย ยา รุปาจรสฺมาปคฺคิ สมาปนฺนตฺถํ วา อุปนฺนตฺถํ
 วา ทิฏฺฐสมฺมตฺตวิหริตฺถํ วา สณฺณา สณฺขานนา สณฺขานิตคฺคิ
 อีมา อจฺจุตฺติ รุปสณฺณาโย อีมา รุปสณฺณาโย อตฺติกฺกนุโต
 โหติ วัตฺติกฺกนุโต สมตฺติกฺกนุโต เตน อจฺจุติ สพุพโส รุปสณฺณานํ
 สมตฺติกฺกมาติ ฯ

[๖๘๙] ปฐิขสณฺณานํ อคฺคณฺกมาติ คตฺถ กตมา ปฐิขสณฺ-
 ณาโย รุปสณฺณา สทฺทสณฺณา คนฺธสณฺณา รสสณฺณา โสภณฺส-
 ณฺณา อีมา อจฺจุตฺติ ปฐิขสณฺณาโย อีมา ปฐิขสณฺณาโย
 สณฺดา โหณฺติ สมิตา อปฺปสณฺดา อคฺคณฺกตา อพฺภคฺคณฺกตา อปฺปปีตา
 พฺยบฺปปีตา โสธิตา วิโสธิตา พฺยบฺบิตกตา เตน อจฺจุติ ปฐิขสณฺ-
 ณานํ อคฺคณฺกมาติ ฯ

[๖๙๐] นานตฺตสณฺณานํ อมนสฺสการาติ คตฺถ กตมา นานตฺต-
 สณฺณาโย ยา อตฺมาปนฺนตฺถํ มโนชาคฺคสมฺมุติตฺถํ วา มโนวิญ-

ฌาณธาตุสมังคิธัส วา สัมมชา สัมมชานนา สัมมชานิตคตฺ อีมา
 อุกฺกุณฺณิ นานคฺคตฺตณฺญาโย อีมา นานคฺคตฺตณฺญาโย น มนสิโกโรติ
 เทน อุกฺกุณฺณิ นานคฺคตฺตณฺญานํ อมณสิการาติ ฯ

[๖๘๓] อนนฺโต อากาโสติ คตฺถ กตโม อากาโส โย
 อากาโส อากาสคคํ อฆํ อฆคคํ วิวโร วิวรคคํ อตฺมมฺมฺมฺจํ จตุหิ
 มหาภูเตหิ อयํ อุกฺกุณฺณิ อากาโส คตฺถํ อากาโส จิตฺตํ จเปติ
 สณฺจเปติ อนนฺตํ ฌรติ เตน อุกฺกุณฺณิ อนนฺโต อากาโสติ ฯ

[๖๘๔] อากาสาณญฺจายตนนฺติ อากาสาณญฺจายตนํ สมาปฺน-
 หนัสส วา อุปปฺนหนัสส วา ทิฏฺฐธมฺมตฺถวិหาริธัส วา จิตฺตเจต-
 ติกา ธมฺมา ฯ

[๖๘๕] อุปตฺมปฺชชาติ โย อากาสาณญฺจายตนธัส ตาโก
 ปฏิตาโก ปตฺติ สมฺปตฺติ สุตฺตา สจฺฉนิกริยา อุปตฺมปฺทา ฯ

[๖๘๖] วิหรัตฺติ อิริยติ ฯ เป ฯ วิหรัติ เตน อุกฺกุณฺณิ วิหรัตฺติ ฯ

[๖๘๗] สัพฺพโส อากาสาณญฺจายตนํ สมติกกฺกมฺมาติ อิมํ
 อากาสาณญฺจายตนํ อติกกฺกนฺโต โหติ วิตฺติกกฺกนฺโต สมติกกฺกนฺโต
 เตน อุกฺกุณฺณิ สัพฺพโส อากาสาณญฺจายตนํ สมติกกฺกมฺมาติ ฯ

[๖๘๘] อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ ตํเยว อากาโส วิญฺญาณน
 มฺมฺจํ มนสิโกโรติ อนนฺตํ ฌรติ เตน อุกฺกุณฺณิ อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ ฯ

[๖๘๙] วิญฺญาณญฺจายตนนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ สมาปฺนหนัสส
 วา อุปปฺนหนัสส วา ทิฏฺฐธมฺมตฺถวิหาริธัส วา จิตฺตเจตติกา ธมฺมา ฯ

[๖๘๘] อุปสัมปชชาติ โย วิญญาณญายตนตฺถ์ ตาโก
ปฏิตาโก ปตฺติ สัมปตฺติ ผุสฺสา ตฺถฺติกรียา อุปสัมปทา ฯ

[๖๘๘] วิหรตฺติ อิริยติ ฯ เป ฯ วิหริเต เตเน วุจฺจติ วิหรตฺติ ฯ

[๗๐๐] สัพพะโส วิญญาณญายตนํ สมตฺติกมฺมาติ อิมิ
วิญญาณญายตนํ อตฺติกมฺโม โหติ วตฺติกมฺโม สมตฺติกมฺโม เตเน
วุจฺจติ สัพพะโส วิญญาณญายตนํ สมตฺติกมฺมาติ ฯ

[๗๐๑] นตฺติ กิณฺจติ ตํเยว วิญญาณํ อภาเวติ วิภาเวติ
อนตรฐาเปติ นตฺติ กิณฺจติ ปตฺตติ เตเน วุจฺจติ นตฺติ กิณฺจติ ฯ

[๗๐๒] อากิณฺจญฺญาตนนฺติ อากิณฺจญฺญาตนํ สฺมาปฺนตฺถ์
วา อุปปฺนตฺถ์ วา ทิฏฺฐมฺมตฺถ์วิหริตฺถ์ วา จิตฺตเจตฺติกา มฺมา ฯ

[๗๐๓] อุปสัมปชชาติ โย อากิณฺจญฺญาตนตฺถ์ ตาโก
ปฏิตาโก ปตฺติ สัมปตฺติ ผุสฺสา ตฺถฺติกรียา อุปสัมปทา ฯ

[๗๐๔] วิหรตฺติ อิริยติ ฯ เป ฯ วิหริเต เตเน วุจฺจติ วิหรตฺติ ฯ

[๗๐๕] สัพพะโส อากิณฺจญฺญาตนํ สมตฺติกมฺมาติ อิมิ
อากิณฺจญฺญาตนํ อตฺติกมฺโม โหติ วตฺติกมฺโม สมตฺติกมฺโม เตเน
วุจฺจติ สัพพะโส อากิณฺจญฺญาตนํ สมตฺติกมฺมาติ ฯ

[๗๐๖] เนวสฺสณฺณํ สณฺณํ ตํเยว อากิณฺจญฺญาตนํ สนฺตโต
มนตฺติโกโรติ สฺวชาราวเสตฺถ์ สมาสฺสํ ภาเวติ เตเน วุจฺจติ เนว-
สฺสณฺณํ สณฺณํ ฯ

๑ อิมตฺถ์ นิทฺเทตฺถ์ อุกฺกเตโส มาคิกายํ น ทิสฺสติ ตตฺถ์มา อยํ
วา นิทฺเทโส อตฺติเรโก สียา โส วา อุกฺกเตโส อุกฺกโม ฯ

[๗๐๗] เหนวสนฺณานาสฺนฺนายนคฺคิ เหนวสนฺณานาสฺนฺนายนคฺคิ
 สฺมาปฺนฺนตฺถ วา อฺปฺปนฺนตฺถ วา ทิฏฺฐสมฺมตฺตวิหาริตฺถ วา
 จิตฺตเจตติกา วมฺมา ฯ

[๗๐๘] อฺปฺปตฺมปฺชฺชาติ โย เหนวสนฺณานาสฺนฺนายนคฺคิ ตาโก
 ปฏฺฐิตาโก ปคฺคิ ตมฺปคฺคิ มุตฺตนา ตจฺฉิกริยา อฺปฺปตฺมปฺทา ฯ

[๗๐๙] วิหรตฺติ อิริยติ วคฺคติ ปาเถติ ยเปติ ยาเปติ จรติ
 วิหรติ เทน อฺจุจติ วิหรตฺติ ฯ

ตฺถตฺตภาชนียํ ฯ

[๗๑๐] จตฺตาริ ฌานานิ ปจฺมํ ฌานํ ทฺธิยํ ฌานํ คฺคิยํ
 ฌานํ จตฺตถิ ฌานํ ฯ

[๗๑๑] ตคฺค กตมํ ปจฺมํ ฌานํ อิท ภาณฺชฺ ยตฺถมํ ตมเย
 รุปฺปปคฺคิยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ
 อฺปฺปตฺมปฺชฺช วิหรติ ปจฺจกฺกตฺถํ ตตฺถมํ ตมเย ปณฺจจฺจกฺกํ ฌานํ
 โหติ จิตฺกโก วิจาโร มิตฺติ ตฺถํ จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อฺจุจติ
 ปจฺมํ ฌานํ อวเตธํ วมฺมา ฌานตฺมปฺยคฺคตา ฯ

[๗๑๒] ตคฺค กตมํ ทฺธิยํ ฌานํ อิท ภาณฺชฺ ยตฺถมํ ตมเย
 รุปฺปปคฺคิยา มคฺคํ ภาเวติ จิตฺกโกวิจฺจารานิ อฺปฺปตฺมา ฯ เป ฯ ทฺธิยํ
 ฌานํ อฺปฺปตฺมปฺชฺช วิหรติ ปจฺจกฺกตฺถํ ตตฺถมํ ตมเย ทิวงฺกิกํ ฌานํ
 โหติ มิตฺติ ตฺถํ จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อฺจุจติ ทฺธิยํ ฌานํ
 อวเตธํ วมฺมา ฌานตฺมปฺยคฺคตา ฯ

[๗๓๓] ตตฺถ กตมํ ตติยํ ฌานํ อธิ ภิกขุ ยถัมมี สัมเม
 ৰূপপ্ৰত্যุต্থา มคฺคํ ภาเวติ ปীติยา ๑ วิราคตา ๑เป ๑ ตติยํ ฌานํ
 อุตฺถมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจกฺกิตฺถํ ตถัมมี สัมเม ทฺวจฺจิกํ ฌานํ โหติ
 ตุํ จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อจฺจุจติ ตติยํ ฌานํ อวเสธํ ฐมา
 ฌานตฺถมฺปยุคฺคา ๑

[๗๓๔] ตตฺถ กตมํ จตฺตมํ ฌานํ อธิ ภิกขุ ยถัมมี สัมเม
 ৰূপป্ৰত্যุต্থา มคฺคํ ภาเวติ ตฺถตฺถ ๑ ปหํ ๑เป ๑ จตฺตมํ
 ฌานํ อุตฺถมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจกฺกิตฺถํ ตถัมมี สัมเม ทฺวจฺจิกํ ฌานํ
 โหติ อฺเปกฺขา จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อจฺจุจติ จตฺตมํ ฌานํ
 อวเสธํ ฐมา ฌานตฺถมฺปยุคฺคา ๑

[๗๓๕] อธิ ภิกขุ ยถัมมี สัมเม ৰূปป্ৰত্যุต্থา มคฺคํ ภาเวติ
 วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺถมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจ-
 กฺกิตฺถํ ตถัมมี สัมเม ปญฺจจฺจิกํ ฌานํ โหติ วิคฺกโก วิจาโร
 ปีติ ตุํ จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อจฺจุจติ ปจฺมํ ฌานํ อวเสธํ
 ฐมา ฌานตฺถมฺปยุคฺคา ๑

[๗๓๖] อธิ ภิกขุ ยถัมมี สัมเม ৰূปป্ৰত্যุต্থา มคฺคํ ภาเวติ
 อวิคฺคกํ วิจารมคฺคํ วิเวกํ ปีติตฺถํ ทฺติยํ ฌานํ อุตฺถมฺปชฺช
 วิหริติ ปจฺจกฺกิตฺถํ ตถัมมี สัมเม จตฺตจฺจิกํ ฌานํ โหติ วิจาโร
 ปีติ ตุํ จิตฺตตฺถํ เอกคฺคตา อิทํ อจฺจุจติ ทฺติยํ ฌานํ อวเสธํ
 ฐมา ฌานตฺถมฺปยุคฺคา ๑

[๗๒๓] จตุตถาริ ฉานาณิ ปจฺมํ ฉานํ ทุคฺคิยํ ฉานํ คคฺคิยํ
ฉานํ จตุตฺถํ ฉานํ ฯ

[๗๒๔] ตตฺถ กตฺมํ ปจฺมํ ฉานํ อธิ ภิกฺขุ ยตฺถํ สํเย
โลกุตฺตํ ฉานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฉานํ
อูปตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตตฺถํ สํเย
ปณฺจกิกํ ฉานํ โหติ วิตกฺโก วิจาโร ปิตี สฺขํ จิตฺตสฺสํ เอกกฺคตา
อิทํ อจฺจุจติ ปจฺมํ ฉานํ อวเสธํ ฆมฺมา ฉานตมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๒๕] ตตฺถ กตฺมํ ทุคฺคิยํ ฉานํ อธิ ภิกฺขุ ยตฺถํ สํเย
โลกุตฺตํ ฉานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิตกฺกวิจฺจารานํ อูปตฺมา ฯ เป ฯ ทุคฺคิยํ
ฉานํ อูปตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตตฺถํ สํเย
คิวงฺคิกํ ฉานํ โหติ ปิตี สฺขํ จิตฺตสฺสํ เอกกฺคตา อิทํ อจฺจุจติ
ตุคฺคิยํ ฉานํ อวเสธํ ฆมฺมา ฉานตมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๒๖] ตตฺถ กตฺมํ คคฺคิยํ ฉานํ อธิ ภิกฺขุ ยตฺถํ สํเย
โลกุตฺตํ ฉานํ ภาเวติ นิยุยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
ปจฺมาย ภูมียา ปคฺคิยา ปิตียา จ วิราคา ฯ เป ฯ คคฺคิยํ ฉานํ
อูปตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตตฺถํ สํเย
ทฺวจฺจิกํ ฉานํ โหติ สฺขํ จิตฺตสฺสํ เอกกฺคตา อิทํ อจฺจุจติ
คคฺคิยํ ฉานํ อวเสธํ ฆมฺมา ฉานตมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๒๕] คตถ กตมํ จตุตถํ ฌานํ อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สัมมเย
 โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นียยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา ตฺถตฺถ จ ปหานา ๑เป ๑ จตุตถํ ฌานํ
 อุตฺตมปฺปชฺช วิหริติ ทฺถฐาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ คตฺมํ สัมมเย
 ทฺววจิกิํ ฌานํ โหติ อฺเปกฺขา จิตฺตตฺถ อฺเอกฺกตฺตา อิทํ อฺจฺจุจฺติ
 จตุตถํ ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา ฌานตฺมปฺปยฺยตฺตา ๑

[๗๒๖] อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สัมมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นียยานิกํ
 อปจยคามิํ ทิฏฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา
 วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมปฺปชฺช วิหริติ ทฺถฐา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ คตฺมํ สัมมเย ปณฺจจฺกิกิํ ฌานํ โหติ วิตฺกฺโก
 วิจาโร ปฺปติ ตฺถ จิตฺตตฺถ อฺเอกฺกตฺตา อิทํ อฺจฺจุจฺติ ปจฺมํ ฌานํ
 อวเสธํ ชมฺมา ฌานตฺมปฺปยฺยตฺตา ๑

[๗๒๗] อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สัมมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ
 นียยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา
 อวิตฺกฺกํ วิจารมคฺคํ วิเวกธํ ปฺปติตฺถํ ทฺติยํ ฌานํ อุตฺตมปฺปชฺช
 วิหริติ ทฺถฐาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ คตฺมํ สัมมเย จตุรฺจฺกิกิํ ฌานํ
 โหติ วิจาโร ปฺปติ ตฺถ จิตฺตตฺถ อฺเอกฺกตฺตา อิทํ อฺจฺจุจฺติ ทฺติยํ
 ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา ฌานตฺมปฺปยฺยตฺตา ๑

[๗๒๘] อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สัมมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ
 นียยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา

จิตทุกวจารานํ รูปธมา ฯ เป ฯ ตติยํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี
 ทุกฺขาปฺปิปทํ ทนฺหาภิณฺณํ คตฺถํ สมเย ทฺวํคิกํ ฉานํ โหตี
 ปิตี สฺขํ จิตฺตสฺสํ เอกคฺคตา อิทํ วุจฺจตี ตติยํ ฉานํ อวเสธํ
 ชมฺมา ฉานธมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๒๘] อิทํ ภิกฺขุ ยตฺถํ สมเย โลกคฺคตรํ ฉานํ ภาเวตี นิยุยานิกํ
 อปฺปจฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา
 ปิตียา ฯ วิราตา ฯ เป ฯ จตฺตถํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี ทุกฺขา-
 ปฺปิปทํ ทนฺหาภิณฺณํ คตฺถํ สมเย ทฺวํคิกํ ฉานํ โหตี สฺขํ
 จิตฺตสฺสํ เอกคฺคตา อิทํ วุจฺจตี จตฺตถํ ฉานํ อวเสธํ ชมฺมา
 ฉานธมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๓๐] อิทํ ภิกฺขุ ยตฺถํ สมเย โลกคฺคตรํ ฉานํ ภาเวตี นิยุยานิกํ
 อปฺปจฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา สฺขํ
 จ ปหานา ฯ เป ฯ ปญฺจํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี ทุกฺขาปฺปิปทํ
 ทนฺหาภิณฺณํ คตฺถํ สมเย ทฺวํคิกํ ฉานํ โหตี อฺเปกฺขา
 จิตฺตสฺสํ เอกคฺคตา อิทํ วุจฺจตี ปญฺจํ ฉานํ อวเสธํ ชมฺมา
 ฉานธมฺปยุตฺตา ฯ

[๗๓๑] จตฺตารี ฉานานิ ปจฺมํ ฉานํ ทฺติยํ ฉานํ ตติยํ
 ฉานํ จตฺตถํ ฉานํ ฯ

[๗๓๒] คตฺถํ กตฺมํ ปจฺมํ ฉานํ อิทํ ภิกฺขุ ยตฺถํ สมเย
 รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวตี วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฉานํ

อุปถัมภ์ปฐะ วิหริติ ปชังวักสันนํ ตถัมมิ สัมมเย ผลฺโส โหติ ฯ เปฯ
 อวิกฺเขโป โหติ อิมะ ชมฺมา กุสลา ตถฺสว รุปาวจรตฺถ
 กุสฺตตฺถ กมฺมตฺถ กตฺตทา อุปจิตฺตทา วิปากํ วิวิจฺเจว กามะหิ
 ฯ เปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปถัมภ์ปฐะ วิหริติ ปชังวักสันนํ ตถัมมิ สัมมเย
 ปญฺจกฺกํ ฌานํ โหติ วิตกฺโก วิจฺจาโร ปฺปติ สฺว จิตฺตตฺถ
 เอกกฺกตา อิทํ วุจฺจติ ปจฺมํ ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา ฌาน-
 สัมปยุตฺตทา ฯ ตตฺถ กตฺมํ ทฺติยํ ฌานํ อิท ภิက္ขุ ยถัมมิ สัมมเย
 รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจฺจารานํ วูปถมา ฯ เปฯ ทฺติยํ
 ฌานํ อุปถัมภ์ปฐะ วิหริติ ปชังวักสันนํ ตถัมมิ สัมมเย ผลฺโส โหติ
 ฯ เปฯ อวิกฺเขโป โหติ อิมะ ชมฺมา กุสลา ตถฺสว รุปาวจร-
 ตฺถ กุสฺตตฺถ กมฺมตฺถ กตฺตทา อุปจิตฺตทา วิปากํ วิตกฺกวิจฺจารานํ
 วูปถมา ฯ เปฯ ทฺติยํ ฌานํ ฯ เปฯ ตติยํ ฌานํ ฯ เปฯ จตุตฺถํ
 ฌานํ ฯ เปฯ ปจฺมํ ฌานํ ฯ เปฯ ปญฺจมํ ฌานํ อุปถัมภ์ปฐะ
 วิหริติ ปชังวักสันนํ ตถัมมิ สัมมเย ทฺวํจฺกํ ฌานํ โหติ อุปฺเปกฺขา
 จิตฺตตฺถ เอกกฺกตา อิทํ วุจฺจติ ปญฺจมํ ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา
 ฌานสัมปยุตฺตทา ฯ เปฯ อิท ภิက္ขุ ยถัมมิ สัมมเย อรฺรูปุปฺปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ สหฺพโส อภิณฺเญญฺณายตฺนํ สมฺมตฺติกฺกมฺม เหนวสฺสญฺญา-
 นาสฺสญฺญาตฺนสฺสญฺญาตฺนหคฺคํ สฺวตฺถ จ ปหานา ฯ เปฯ จตุตฺถํ
 ฌานํ อุปถัมภ์ปฐะ วิหริติ ตถัมมิ สัมมเย ผลฺโส โหติ ฯ เปฯ
 อวิกฺเขโป โหติ อิมะ ชมฺมา กุสลา ตถฺสว อรฺูปาวจรตฺถ

กุดตตฺถ กมฺมตฺถ กตฺตฺตา อฺปจิตฺตฺตา วิปาทํ ตฺพฺพโส อากิณฺณ-
จณฺณายตนํ ตมฺมติกุมฺม เนวตฺถณฺณานาตฺถณฺณายตนตฺถเนวตฺถนคฺคตํ ตฺถตฺถ
จ ปหานา ๑เป ๑ จตฺตฺถํ ฌานํ อฺปตฺมปฺชฺช วิหฺรติ ตฺถมฺมํ
ตมฺเย ทฺวงฺกิกํ ฌานํ โหติ อฺเปกฺขา จิตฺตตฺถ อฺกคฺคตา อิทํ
วฺจฺจติ จตฺตฺถํ ฌานํ อวเสธํ ฌมฺมา ฌานตฺมปฺยตฺตา ๑

[๗๓๓] จตฺตฺตริ ฌานานํ ปจฺมํ ฌานํ ทฺติยํ ฌานํ ตติยํ
ฌานํ จตฺตฺถํ ฌานํ ๑

[๗๓๔] ตตฺถ กตฺมํ ปจฺมํ ฌานํ อธิ ภิกฺขุ ยตฺมํ ตมฺเย
โตกฺกตฺตฺร ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
อฺปตฺมปฺชฺช วิหฺรติ ทฺถุชฺชาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺณํ ตฺถมฺมํ ตมฺเย
ตฺถโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ อิม ฌมฺมา กุดฺตา
ตฺถเสว โตกฺกตฺตฺรตฺถ กุดตฺถตฺถ ฌานตฺถ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปาทํ
วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมปฺชฺช วิหฺรติ ทฺถุชฺชา-
ปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺณํ ตฺถณฺตํ ตฺถมฺมํ ตมฺเย ปณฺจกฺกิกํ ฌานํ
โหติ วิตฺถโก วิจฺจาโร ปตฺติ ตฺถํ จิตฺตตฺถ อฺกคฺคตา อิทํ
วฺจฺจติ ปจฺมํ ฌานํ อวเสธํ ฌมฺมา ฌานตฺมปฺยตฺตา ๑ ตตฺถ
กตฺมํ ทฺติยํ ฌานํ อธิ ภิกฺขุ ยตฺมํ ตมฺเย โตกฺกตฺตฺร ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปตฺติยา วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ วฺปตฺมา ๑เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ อฺปตฺม-

ปชฺช วิหริติ ทกุขาปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺเฒํ ตถฺมํ สมฺเย ผลฺโส
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ อิมํ ชมฺมา กุสฺลา ตถฺเสว
 โถกุกฺคฺตธฺตํ กุสฺลธฺตํ ฌานธฺตํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปาทํ วิตฺกุก-
 วิจารณ์ํ อุปตฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตติยํ ฌานํ ๑ เป ๑
 จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อุปตฺมปชฺช
 วิหริติ ทกุขาปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺเฒํ สฺสญฺเจตํ ตถฺมํ สมฺเย ทฺวจฺจิกํ
 ฌานํ โหติ อุเปกฺขา จิตฺตธฺตํ เอกกฺคฺตา อิทํ อจฺจุจติ ปญฺจมํ
 ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา ฌานตฺมปยุตฺตา ๑

[๗๓๕] จตุตฺตาริ ฌานานิ ปจฺมํ ฌานํ ทฺติยํ ฌานํ ตติยํ
 ฌานํ จตุตฺถํ ฌานํ ๑

[๗๓๖] ตตฺถ กตฺมํ ปจฺมํ ฌานํ อิช ภิกฺขุ ยถฺมํ สมฺเย
 รุปาวจรํ ฌานํ ภาวเอติ ทิริยํ เหนว กุสฺลํ นากุสฺลํ น จ กมฺม-
 วิปาทํ ทิฏฺฐชฺมมธฺตฺตวิหริ วิวิจฺเจว กามเอติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปตฺมปชฺช วิหริติ ปจฺจกฺกตฺตํ ตถฺมํ สมฺเย ปญฺจจฺจิกํ ฌานํ
 โหติ วิตฺกุกโก วิจฺจาโร ปิฏฺติ ธฺตํ จิตฺตธฺตํ เอกกฺคฺตา อิทํ
 อจฺจุจติ ปจฺมํ ฌานํ อวเสธํ ชมฺมา ฌานตฺมปยุตฺตา ๑ ตตฺถ
 กตฺมํ ทฺติยํ ฌานํ อิช ภิกฺขุ ยถฺมํ สมฺเย รุปาวจรํ ฌานํ
 ภาวเอติ ทิริยํ เหนว กุสฺลํ นากุสฺลํ น จ กมฺมวิปาทํ ทิฏฺฐชฺมม-
 ธฺตฺตวิหริ วิตฺกุกกวิจารณ์ํ อุปตฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ตติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑

กตติ อพฺยาการตา ฯ เป ฯ กตติ สรรณา กตติ สรรณา ฯ

[๗๓๘] สติยา กุสลา สติยา อพฺยาการตา ฯ คัณฺธิ ฌานา เขตฺตูป-
 ปนฺนํ สฺสํ เวทนํ จเปตฺวา สฺสชาเย เวทนาย สมนฺยุตฺตา จตุตฺถํ
 ฌานํ เขตฺตูปปนฺนํ อตฺตกฺขมสฺสํ เวทนํ จเปตฺวา อตฺตกฺขมสฺสชาเย
 เวทนาย สมนฺยุตฺตํ ฯ สติยา วิปาคา สติยา วิปากรมฺมมฺมา สติยา
 เนววิปากรมฺมมฺมา สติยา อฺปาทินฺนฺปาทานิยา สติยา อฺนฺปาทิน-
 นฺนฺปาทานิยา สติยา อฺนฺปาทินฺนฺอฺนฺปาทานิยา สติยา อตฺตกฺกิตฺติจ-
 สตฺกิตฺเตตฺถา สติยา อตฺตกฺกิตฺติจสฺสจตฺตกฺกิตฺเตตฺถา ฯ ปจฺจํ ฌานํ เขตฺตูป-
 ปนฺเน วิตฺตกฺกวิจारे จเปตฺวา สวิตฺตกฺกสวิตฺตจํ คัณฺธิ ฌานา อวิตฺตก-
 กวิจารา ฯ เทว ฌานา เขตฺตูปปนฺนํ ปิตี จเปตฺวา ปิตีสฺสทฺทกา
 คัณฺธิ ฌานา เขตฺตูปปนฺนํ สฺสํ จเปตฺวา สฺสสฺสทฺทกา จตุตฺถํ ฌานํ
 เขตฺตูปปนฺนํ อฺเปกฺขํ จเปตฺวา อฺเปกฺขาสฺสทฺทกํ ฯ เนวตฺตสฺสเนน-
 ภาวนาย ปฺพาทพฺพา เนวตฺตสฺสเนน ภาวนาย ปฺพาทพฺพเหตุกา สติยา
 อาจยคามิโน สติยา อปจยคามิโน สติยา เนวอาจยคามิโน อปจย-
 คามิโน สติยา เสกฺขา สติยา อเสกฺขา สติยา เนวเสกฺขานา เสกฺขา
 สติยา มหคฺคตา สติยา อปฺปมาณา ฯ คัณฺธิ ฌานา น วตฺตพฺพา
 ปริตฺตารมฺมณาคิปี มหคฺคตารมฺมณาคิปี สติยา อปฺปมาณารมฺมณา
 สติยา น วตฺตพฺพา อปฺปมาณารมฺมณาคิ จตุตฺถํ ฌานํ สติยา
 ปริตฺตารมฺมณํ สติยา มหคฺคตารมฺมณํ สติยา อปฺปมาณารมฺมณํ
 สติยา น วตฺตพฺพํ ปริตฺตารมฺมณาคิปี มหคฺคตารมฺมณาคิปี อปฺปมา-

ณารมมณฺหิตี ๑ ตียา มชฺฌิมา ตียา ปณฺธตา ตียา สัมมตฺต-
 นียตา ตียา อนียตา ๑ คณฺนิ ฌานา น มตฺตการมมณา ตียา
 มตฺตเหตุกา ตียา มตฺตาทิปฺปโน ตียา น วตฺตพฺพ มตฺตเหตุกาตฺตียี
 มตฺตาทิปฺปโนตฺตียี จตฺตถุ ฌานํ ตียา มตฺตการมมณํ ตียา มตฺต-
 เหตุํ ตียา มตฺตาทิปฺปติ ตียา น วตฺตพฺพ มตฺตการมมณฺหิตี มตฺต-
 เหตุกฺหิตี มตฺตาทิปฺปตฺตียี ๑ ตียา อุปฺปนฺนา ตียา อนฺุปฺปนฺนา ตียา
 อุปฺปาทโน ตียา อคฺคตา ตียา อนาคตา ตียา ปจฺจุปฺปนฺนา ๑
 คณฺนิ ฌานา น วตฺตพฺพ อคฺคตารมมณาตฺตียี อนาคตารมมณาตฺตียี
 ปจฺจุปฺปนฺนารมมณาตฺตียี จตฺตถุ ฌานํ ตียา อคฺคตารมมณํ ตียา
 อนาคตารมมณํ ตียา ปจฺจุปฺปนฺนารมมณํ ตียา น วตฺตพฺพ อคฺคตา-
 รมมณฺหิตี อนาคตารมมณฺหิตี ปจฺจุปฺปนฺนารมมณฺหิตี ๑ ตียา
 อชฺฌตฺตา ตียา พหิทฺธา ตียา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ๑ คณฺนิ ฌานา
 พหิทฺธารมมณา จตฺตถุ ฌานํ ตียา อชฺฌตฺตารมมณํ ตียา
 พหิทฺธารมมณํ ตียา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมมณํ ตียา น วตฺตพฺพ
 อชฺฌตฺตารมมณฺหิตี พหิทฺธารมมณฺหิตี อชฺฌตฺตพหิทฺธารมมณ-
 หิตี ๑ อนิทฺถุสฺสนอปฺปฏฺฐา ๑

[๗๓๘] น เหตุ สเหตุกา เหตุสมฺปยุตฺตา น วตฺตพฺพ
 เหตุ เจว สเหตุกา จาคิ สเหตุกา เจว น จ เหตุ น วตฺตพฺพ
 เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาคิ เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตุ น
 เหตุ สเหตุกา ๑ สปปจฺจยา สจฺจตา อนิทฺถุสฺสนา อปฺปฏฺฐา

อรูปา ตียา โถกียา ตียา โถกุตฺตวรา เกณจิ วิญญะเยยุยา เกณจิ
 น วิญญะเยยุยา ฯ โน อาสวตา ตียา สาสวตา ตียา ธนาสวตา
 อาสววิปฺปยุตฺตา น วตฺตพฺพา อาสวตา เจว สาสวตา จาติ ตียา
 สาสวตา เจว โน ฯ อาสวตา ตียา น วตฺตพฺพา สาสวตา เจว
 โน ฯ อาสวตฺติ น วตฺตพฺพา อาสวตา เจว อาสวธมฺมยุตฺตา
 จาติมี อาสวธมฺมยุตฺตา เจว โน ฯ อาสวตฺติมี ตียา อาสว-
 วิปฺปยุตฺตาสวตา ตียา อาสววิปฺปยุตฺตธนาสวตา ฯ โน ธมฺมโณธนา
 ฯ เป ฯ โน คณฺหา ฯ เป ฯ โน โธฆา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน
 นีวรณา ฯ เป ฯ โน ปรามาสา ฯ เป ฯ สारम्मणा โน จิตฺตา
 เจตติกา จิตฺตธมฺมยุตฺตา จิตฺตธมฺมจฺจุจฺจา จิตฺตธมฺมจฺจุจฺจนา จิตฺต-
 สหฺกฺโข จิตฺตานุปริวตฺติโน จิตฺตธมฺมจฺจุจฺจนา จิตฺตธมฺมจ-
 สหฺกฺขานสหฺกฺโข จิตฺตธมฺมจฺจุจฺจนาอุปริวตฺติโน พาหิรา นุปาทา
 ตียา อูปาทินฺหา ตียา ธนูปาทินฺหา ฯ นุปาทานา ฯ เป ฯ โน
 กิเตสฺสา ฯ เป ฯ

[๘๕๐] น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา น ภาวนาย ปหาตพฺพา
 น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ฯ
 ปจฺมํ ฌานํ เขตฺตูปฺปนฺนํ วิตถกํ ชฺเปตฺวา สวิตถกํ คีณิ ฌานา
 อวิตถกา ฯ ปจฺมํ ฌานํ เขตฺตูปฺปนฺนํ วิจาร์ ชฺเปตฺวา สวิจาร์
 คีณิ ฌานา อวิจารา ฯ เทว ฌานา เขตฺตูปฺปนฺนํ มิตฺติ ชฺเปตฺวา
 สปัมิตฺติกา เทว ฌานา อปัมิตฺติกา ฯ เทว ฌานา เขตฺตูปฺปนฺนํ มิตฺติ

สเปตฺวา ปิณฑํหคฺคา เทว ฌานา น ปิณฑํหคฺคา ฯ คณิ ฌานา
 เอตฺตูปฺปนํ สฺสํ สเปตฺวา สฺสํหคฺคา จตฺตํ ฌานํ น สฺสํหคฺคา ฯ
 จตฺตํ ฌานํ เอตฺตูปฺปนํ อฺเปกฺขํ สเปตฺวา อฺเปกฺขาสํหคฺคา คณิ
 ฌานา น อฺเปกฺขาสํหคฺคา ฯ น กามาจฺจรา ตียา รุปฺปาจฺจรา
 ตียา น รุปฺปาจฺจรา ฯ คณิ ฌานา น อฺรุปฺปาจฺจรา จตฺตํ
 ฌานํ ตียา อฺรุปฺปาจฺจรํ ตียา น อฺรุปฺปาจฺจรํ ฯ ตียา ปรียาปฺนฺนา
 ตียา อปรียาปฺนฺนา ตียา นียฺยานิกา ตียา อนียฺยานิกา ตียา
 นียตา ตียา อนียตา ตียา สจฺจตฺตรา ตียา อนจฺจตฺตรา อรณฺดาติ ฯ

ปณฺหาปฺจฺจกํ ฯ

ฌานวิภังโก สํมตฺโต ฯ

อุปปมณฺณาวีรํโก

[๗๔๓] จตฺตํโส อุปปมณฺณาย ฯ อธิ ภิกฺขุ เมตฺตาสํหคฺเคน
 เจตฺสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺธิยํ ตถา คติยํ ตถา
 จตฺตํ อิติ อฺทฺธมฺโห ติริยํ สํพฺพิ สํพฺพิตฺตาย สํพฺพาวนฺตํ โลกํ
 เมตฺตาสํหคฺเคน เจตฺสา วิปฺเจน มหคฺคเคน อุปฺปมาเนน อเวเรน
 อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริติ ฯ กรณาสํหคฺเคน เจตฺสา เอกํ ทิสํ
 ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺธิยํ ตถา คติยํ ตถา จตฺตํ อิติ อฺทฺธมฺโห
 ติริยํ สํพฺพิ สํพฺพิตฺตาย สํพฺพาวนฺตํ โลกํ กรณาสํหคฺเคน เจตฺสา

วิปฺปเกณ มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา
 วิหริติ ๑ มุทิตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา
 ทฺธิยํ ตถา คตฺธิยํ ตถา จตุคฺคํ อิติ อุตฺตรมโห ติริยํ สํพฺพิ สํพ-
 พคฺคตตาย สํพฺพาวนฺตํ โสกํ มุทิตาสหคเตน เจตสา วิปฺปเกณ มหคฺคเตน
 อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริติ ๑ อูปฺเปกฺขา-
 สหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺธิยํ ตถา คตฺธิยํ
 ตถา จตุคฺคํ อิติ อุตฺตรมโห ติริยํ สํพฺพิ สํพฺพคฺคตตาย สํพฺพาวนฺตํ
 โสกํ อูปฺเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปฺปเกณ มหคฺคเตน อปฺปมาเนน
 อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริติ ๑

[๗๔๒] กถญฺจ ภิกฺขุ เมตฺตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา
 วิหริติ เสยฺยถาปํ นาม เอกํ ปุคฺคตํ ปิยํ มนาปํ ทิสฺวา เมตฺตายะยฺย
 เขวเมว สํพฺเพ สคฺคเต เมตฺตตาย ฌริติ ๑

[๗๔๓] ตตฺถ กตฺมา เมตฺตา ยถา สคฺคเตสุ เมตฺติ เมตฺตายนนา
 เมตฺตายิตฺตํ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ เมตฺตา ๑ ตตฺถ
 กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺหริ มโน มนายนํ
 มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโห คชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ
 อิทํ อจฺจุจติ จิตฺตํ ๑ อิทํ จิตฺตํ อิมาย เมตฺตตาย สหคตํ โหติ
 สหชาตํ สัสสฺสํ สมฺปยุตฺตํ เตน อจฺจุจติ เมตฺตาสหคเตน เจตสาติ ๑
 เอกํ ทิสฺนติ ปฺรตฺตนิมฺ ภา ทิสํ ปจฺฉนิมฺ ภา ทิสํ อุตฺตรํ ภา
 ทิสํ ทกฺขณํ ภา ทิสํ อุตฺตรํ ภา ฉโร ภา ติริยํ ภา วิทิสํ ภา ๑

ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมุจฺจิตฺวา ๑ วิหรตฺติ อิริยติ วตฺตติ ปาเตติ
 ยเปติ ยาเปติ จรติ วิหริติ เตน วุจฺจติ วิหรตฺติ ๑ ตถา ทฺธิยณฺติ
 ยถเว เอกํ ทิธํ ตถา ทฺธิยํ ทิธํ ตถา คติยํ ทิธํ ตถา จตฺตฺถํ ทิธํ
 ตถา อทุทฺธํ ตถา อโช ตถา ติริยํ ตถา วิทิตํ ๑ สํพฺพชิ สํพฺ-
 พตฺตคฺคาย สํพฺพาวนฺตํ โถกณฺติ สํพฺเพน สํพฺพิ สํพฺพถา สํพฺพิ
 อเสถํ นิธฺเสถํ ปรียาทาย วจนฺเมตํ สํพฺพชิ สํพฺพตฺตคฺคาย สํพฺพา-
 วนฺตํ โถกณฺติ ๑ เมตฺตาดสฺสคฺคเตน เจตฺถาติ ตตฺถ กตฺมา เมตฺตาทา
 ยา สตฺเตตฺถ เมคฺติ เมตฺตคฺคานา เมตฺตคฺคายิตฺตํ เมคฺคา เจโตวิมฺบฺตติ
 อยํ วุจฺจติ เมคฺคา ตตฺถ กตฺมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ
 ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตฺถ อิทํ วุจฺจติ จิตฺตํ อิทํ จิตฺตํ
 อิมาย เมตฺตคฺคาย สหคฺคํ โหติ สหชาตํ สํสํวฺจํ สมนฺปฺยุตฺตํ เตน
 วุจฺจติ เมตฺตาดสฺสคฺคเตน เจตฺถาติ ๑ วิปฺปฺเตนฺนาติ ยํ วิปฺปํ ตํ มหคฺคตํ
 ยํ มหคฺคตํ ตํ อปฺปมณฺณํ ยํ อปฺปมณฺณํ โส อเวโร โย อเวโร
 โส อพฺยาปฺขโณ ๑ ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมุจฺจิตฺวา ๑ วิหรตฺติ
 อิริยติ ๑เป ๑ วิหริติ เตน วุจฺจติ วิหรตฺติ ๑

[๗๔๔] กถณฺจ ภิกฺขุ ภรฺณาสหคฺคเตน เจตฺถา เอกํ ทิธํ ฌริตฺวา
 วิหริติ เสยฺยถาปํ นาม เอกํ ปุคฺคตํ ทฺถคฺคตํ ทฺฐุเปตํ ทิธฺวา
 ภรฺณาเยยฺย เอวเมว สํพฺเพ สตฺเต ภรฺณาย ฌริติ ๑

[๗๔๕] ตตฺถ กตฺมา ภรฺณา ยา สตฺเตตฺถ ภรฺณา ภรฺณายนา
 ภรฺณายิตฺตํ ภรฺณา เจโตวิมฺบฺตติ อยํ วุจฺจติ ภรฺณา ๑ ตตฺถ

กคัม จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานถํ ๑เป ๑ ศฺชฺชา มโนวิญญานธาตุ
 อิทํ วุจฺจติ จิตฺตํ ๑ อิทํ จิตฺตํ อิมาย กรุณาย สหคตํ โหติ
 สหชาตํ สํสํญฺจํ สํมปยุตฺตํ เตน วุจฺจติ กรุณาสหคเตน เจตธํมาติ ๑
 เขกํ ทิสฺสนฺติ ปฺรตฺตณฺมํ วา ทิสํ ปจฺจนฺมํ วา ทิสํ อุกฺคฺตวํ วา
 ทิสํ ทกฺขณฺมํ วา ทิสํ อุกฺกํ วา อโห วา ติริยํ วา วิทิสํ วา ๑
 ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมฺจุจิตฺวา ๑ วิหรตฺติ อิริยติ วตฺตติ
 ปาเลติ ยเปติ ยาเปติ จรติ วิหริติ เตน วุจฺจติ วิหรตฺติ ๑
 ตถา ทฺธิยฺนฺติ ยถา เขกํ ทิสํ ตถา ทฺธิยํ ทิสํ ตถา ตติยํ
 ทิสํ ตถา จตฺตํ ทิสํ ตถา อุกฺกํ ตถา อโห ตถา ติริยํ ตถา
 วิทิสํ ๑ สํพฺพชฺ สํพฺพตฺตตาย สํพฺพาวนฺตํ โลกนฺติ สํพฺเพน สํพฺ
 สํพฺพธา สํพฺพํ อเสถํ นิสเสถํ ปฺริยาทาย วจนเมตํ สํพฺพชฺ สํพ
 พตฺตตาย สํพฺพาวนฺตํ โลกนฺติ ๑ กรุณาสหคเตน เจตธํมาติ ตตฺถ
 กคมา กรุณา ยา สคฺเคตฺตํ กรุณา กรุณายนา กรุณายิตฺตํ
 กรุณา เจโตวิมฺมุติ อยํ วุจฺจติ กรุณา ตตฺถ กคัม จิตฺตํ
 ยํ จิตฺตํ มโน มานถํ ๑เป ๑ ศฺชฺชา มโนวิญญานธาตุ อิทํ
 วุจฺจติ จิตฺตํ อิทํ จิตฺตํ อิมาย กรุณาย สหคตํ โหติ สหชาตํ
 สํสํญฺจํ สํมปยุตฺตํ เตน วุจฺจติ กรุณาสหคเตน เจตธํมาติ ๑
 วิปฺเลนาติ ยํ วิปฺลํ ตํ มหคฺคตํ ยํ มหคฺคตํ ตํ อปฺปมาณํ
 ยํ อปฺปมาณํ โส อเวโร โย อเวโร โส อพฺยาปชฺโช ๑ ฌริตฺวาติ
 ฌริตฺวา อธิมฺจุจิตฺวา ๑ วิหรตฺติ อิริยติ ๑เป ๑ วิหริติ เตน

วุจฺจติ วิหรตฺติ ฯ

[๗๔๖] กถณฺจ ภิกฺขุ มุทิตาสหคเตน เจตธฺา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหรติ เตยฺยถามี นาม เอกํ ปุคฺคตํ มียํ มนํวํ ทิสฺวา มุทิตอ ชธฺสํ เขวเมว สฬฺเพ สตุเต มุทิตาย ฌริติ ฯ

[๗๔๗] ตตฺถ กตมา มุทิตา ย าสตุเตสุ มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตฺตํ มุทิตา เจโตวิมุตฺติ อปํ วุจฺจติ มุทิตา ฯ ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานตํ ฯ เป ฯ คชฺชา มโนวิญญาณชาตุ อิทํ วุจฺจติ จิตฺตํ ฯ อิทํ จิตฺตํ อิมาย มุทิตาย สหคตํ โหติ สหชาตํ สธฺฆุจํ สมฺปยุตฺตํ เตน วุจฺจติ มุทิตาสหคเตน เจตธฺาติ ฯ เอกํ ทิสฺนติ ปฺรตฺถิมํ วา ทิสํ ปจฺฉิมํ วา ทิสํ อุตฺตรํ วา ทิสํ ทกฺขิณํ วา ทิสํ อุตฺตํ วา อโช วา ติริยํ วา วิทิสํ วา ฯ ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมุจฺจติว ๑ วิหรตฺติ อิริยติ ฯ เป ฯ วิหรติ เตน วุจฺจติ วิหรตฺติ ฯ ตถา ทุตฺตยนฺติ ยถา เอกํ ทิสํ ตถา ทุตฺตยํ ทิสํ ตถา ตติยํ ทิสํ ตถา จตุตฺตํ ทิสํ ตถา อุตฺตํ ตถา อโช ตถา ติริยํ ตถา วิทิสํ ฯ สฬฺเพ สฬฺเพตฺตตฺตาย สฬฺพาวนฺตํ โลกนฺติ สฬฺเพน สฬฺพํ สฬฺพถา สฬฺพํ ชธฺสํ นิสฺสธฺสํ ปรียาทาย วณฺเมตํ สฬฺเพ สฬฺเพตฺตตฺตาย สฬฺพาวนฺตํ โลกนฺติ ฯ มุทิตาสหคเตน เจตธฺาติ ตตฺถ กตมา มุทิตา ย าสตุเตสุ มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตฺตํ มุทิตา เจโตวิมุตฺติ อปํ วุจฺจติ มุทิตา ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานตํ ฯ เป ฯ คชฺชา มโนวิญญาณชาตุ

อิทํ อัจฺจุติ จิตฺตํ อิทํ จิตฺตํ อิมาย มุทิตาย สหคตํ โหติ
 สหชาติ สันตฺถุจํ สัมปยุตฺตํ เตน อัจฺจุติ มุทิตาสหคเตน เจตธาคิ ๑
 วิปฺลเนนาติ ยํ วิปฺลํ ตํ มหคฺคตํ ยํ มหคฺคตํ ตํ อปฺปมาณํ
 ยํ อปฺปมาณํ โส อเวโร โย อเวโร โส อพฺยาปชฺโณ ๑
 ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมุจฺจิตฺวา ๑ วิหฺรตฺติ อิริยติ ๑ เป ๑ วิหฺรติ
 เตน อัจฺจุติ วิหฺรตฺติ ๑

[๗๔๘] กถญจ ภิกฺขุ อฺเปกฺขาสหคเตน เจตธาคิ เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา
 วิหฺรติ เสงฺยุถาปิ นาม เอกํ ปุคฺคตํ เหน มนابقํ น อมนابقํ
 ทิสฺวา อฺเปกฺขโก อตฺถํ เหวเมว สัพฺเพ สคฺเต อฺเปกฺขาย ฌริติ ๑

[๗๔๙] ตตฺถ กตมา อฺเปกฺขา ยถา สคฺเตสุ อฺเปกฺขา อฺเปกฺ-
 ขายนา อฺเปกฺขายิตคฺคํ อฺเปกฺขา เจโตวิมุคฺติ อัย อัจฺจุติ อฺเปกฺขา ๑
 ตตฺถ กตมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ มโน มานสํ ๑ เป ๑ ตชฺชา มโน-
 วิญฺญาณชาตุ อิทํ อัจฺจุติ จิตฺตํ ๑ อิทํ จิตฺตํ อิมาย อฺเปกฺขาย
 สหคตํ โหติ สหชาติ สันตฺถุจํ สัมปยุตฺตํ เตน อัจฺจุติ อฺเปกฺขา-
 สหคเตน เจตธาคิ ๑ เอกํ ทิสนฺติ ปุรตฺถิมํ วา ทิสํ ปจฺฉิมํ วา
 ทิสํ อุตฺตรํ วา ทิสํ ทฏฺฐินํ วา ทิสํ อุตฺตํ วา อโห วา ติริยํ วา
 วิทิสํ วา ๑ ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา อธิมุจฺจิตฺวา ๑ วิหฺรตฺติ อิริยติ
 ๑ เป ๑ วิหฺรติ เตน อัจฺจุติ วิหฺรตฺติ ๑ ตถา ทุคฺคิยนฺติ ยถา
 เอกํ ทิสํ ตถา ทุคฺคิยํ ทิสํ ตถา ตคฺคิยํ ทิสํ ตถา จคฺคฺคํ ทิสํ
 ตถา อุตฺตํ ตถา อโห ตถา ติริยํ ตถา วิทิสํ ๑ สัพฺพชฺชิ สพฺ-

พตฺตคตฺยา สํพฺพาวนฺตํ โถกนฺติ สํพฺเพน สํพฺพุํ สํพฺพกา สํพฺพุํ อเสถํ
 นิสฺเสถํ ปริยาทาย วจนฺเมตํ สํพฺพธิ สํพฺพพตฺตคตฺยา สํพฺพาวนฺตํ
 โถกนฺติ ฯ ๑ อฺปฺเปกฺขาสํหคฺเคน เจตธํมฺมา ตคฺคก กตฺมา อฺปฺเปกฺขา
 ยยา สํสฺสคฺคํ อฺปฺเปกฺขา อฺปฺเปกฺขายนา อฺปฺเปกฺขายิตคฺคํ อฺปฺเปกฺขา เจโต-
 วิมุตฺติ อโย อฺจุจฺจติ อฺปฺเปกฺขา ตคฺคก กตฺมํ จิตฺตํ ยํ จิตฺตํ
 มโน มานถํ ๑เป ๑ คชฺชา มโนวิญญานธาตุ อิทํ อฺจุจฺจติ จิตฺตํ
 อิทํ จิตฺตํ อิมาย อฺปฺเปกฺขาย สํหคํ โหติ สํหคํ สํสฺสจฺจํ สํมฺปยุตฺตํ
 เคน อฺจุจฺจติ อฺปฺเปกฺขาสํหคฺเคน เจตธํมฺมา ๑ วิปฺปฺเจตนาติ ยํ วิปฺปฺ-
 ตํ มหคฺคํ ยํ มหคฺคํ ตํ อปฺปมณฺเณ ยํ อปฺปมณฺเณ โส
 อเวโร โย อเวโร โส อพฺยาปชฺโช ๑ ฌริตฺวาติ ฌริตฺวา
 อธิมฺจุจฺจติ ๑ วิหริตฺติ อิริยติ ๑เป ๑ วิหริติ เคน อฺจุจฺจติ
 วิหริตฺติ ๑

อฺปฺปมณฺเณวาทิกงฺเก ๑

[๗๕๐] จตฺถุโส อปฺปมณฺเณวาทโย เมตฺตา กรุณา มุทิตา อฺปฺเปกฺขา ๑

[๗๕๑] ตคฺคก กตฺมา เมตฺตา อธิ ภิกฺขุ ยถัมมิ สํเย รุปฺป-
 ปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อฺปฺปมณฺเณ วิหริติ เมตฺตาสํหคํ ยยา สํสฺสจฺจํ สํเย เมตฺติ เมตฺตายนนา
 เมตฺตายิตคฺคํ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อฺจุจฺจติ เมตฺตา อเวเสธํ
 ฌมฺมา เมตฺตคตฺยา สํมฺปยุตฺตา ๑ ตคฺคก กตฺมา เมตฺตา อธิ ภิกฺขุ
 ยถัมมิ สํเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจจารานํ อฺปฺปมณฺเณ

๑เป ๑ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ เมตฺตาตฺถกตํ ยา ตถมํ
 สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย
 อจฺจุจฺติ เมตฺตา อวเสถา ฌมฺมา เมตฺตายน สัมปยุตฺตา ๑ ตตฺถ
 กตฺมา เมตฺตา อธิ ภิกฺขุ ยถมํ สัมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 ปิตฺติยา ๑ จิราภา ๑เป ๑ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ เมตฺตา-
 ตฺถกตํ ยา ตถมํ สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ เมตฺตา
 เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจฺติ เมตฺตา อวเสถา ฌมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยถมํ สัมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ เมตฺตา-
 ตฺถกตํ ยา ตถมํ สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ เมตฺตา
 เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจฺติ เมตฺตา อวเสถา ฌมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยถมํ สัมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อวิตกฺกํ วิจารมคฺคํ วิเวกขํ ปิตฺติสฺสํ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ
 เมตฺตาตฺถกตํ ยา ตถมํ สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ
 เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจฺติ เมตฺตา อวเสถา ฌมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยถมํ สัมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตกฺกวิจารานํ อูปตฺมา ๑เป ๑ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ
 เมตฺตาตฺถกตํ ยา ตถมํ สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ
 เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจฺติ เมตฺตา อวเสถา ฌมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยถมํ สัมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ

มิตฺติยา จ วิราคา ๑เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ อุปถัมภ์ชฺช วิหริติ เมตฺตา
 ศาสฺสทกฺกํ ยถา ตถัมมํ สัมเม เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตํ
 เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ เมตฺตา อวเสธํ ฌมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ๑

[๗๕๒] ตตฺถ กตฺมา ภรฺรณา อิทฺธิ ภิกฺขุ ยถัมมํ สัมเม รูปฺปปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปถัมภ์ชฺช
 วิหริติ ภรฺรณาสฺสทกฺกํ ยถา ตถัมมํ สัมเม ภรฺรณา ภรฺรณายนนา ภรฺรณา-
 ยิตฺตํ ภรฺรณา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ ภรฺรณา อวเสธํ ฌมฺมา
 ภรฺรณาย สัมปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตฺมา ภรฺรณา อิทฺธิ ภิกฺขุ ยถัมมํ
 สัมเม รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจฺจารานํ อวเสธํ ๑เป ๑
 ทฺติยํ ฌานํ อุปถัมภ์ชฺช วิหริติ ภรฺรณาสฺสทกฺกํ ยถา ตถัมมํ สัมเม
 ภรฺรณา ภรฺรณายนนา ภรฺรณายิตฺตํ ภรฺรณา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ
 ภรฺรณา อวเสธํ ฌมฺมา ภรฺรณาย สัมปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตฺมา
 ภรฺรณา อิทฺธิ ภิกฺขุ ยถัมมํ สัมเม รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 มิตฺติยา จ วิราคา ๑เป ๑ ตติยํ ฌานํ อุปถัมภ์ชฺช วิหริติ ภรฺรณา-
 สฺสทกฺกํ ยถา ตถัมมํ สัมเม ภรฺรณา ภรฺรณายนนา ภรฺรณายิตฺตํ ภรฺรณา
 เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ ภรฺรณา อวเสธํ ฌมฺมา ภรฺรณาย
 สัมปยุตฺตา ๑ อิทฺธิ ภิกฺขุ ยถัมมํ สัมเม รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปถัมภ์ชฺช วิหริติ ภรฺรณา-
 สฺสทกฺกํ ยถา ตถัมมํ สัมเม ภรฺรณา ภรฺรณายนนา ภรฺรณายิตฺตํ ภรฺรณา

เจโตวิมุตติ อโย อสุจติ ภรณา อวเสธา ฌมมา ภรณาย
 สัมปยุตฺตา ฯ อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สมเย รูปุปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อวิตกกํ วิจจรรคตํ วิเวกขํ ปิฏิตฺตํ ทฺธิยํ ฌานํ อูปตัมปชฺช
 วิหริติ ภรณาธหคฺคํ ยถา คตฺถัมมิ สมเย ภรณา ภรณายนา ภรณา-
 ยิตคฺคตํ ภรณา เจโตวิมุตติ อโย อสุจติ ภรณา อวเสธา ฌมมา
 ภรณาย สัมปยุตฺตา ฯ อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สมเย รูปุปปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ อิตกกํ วิจจรรณํ อูปตมา ฯ เป ฯ คตฺธิยํ ฌานํ อูปตัมปชฺช
 วิหริติ ภรณาธหคฺคํ ยถา คตฺถัมมิ สมเย ภรณา ภรณายนา ภรณา-
 ยิตคฺคตํ ภรณา เจโตวิมุตติ อโย อสุจติ ภรณา อวเสธา ฌมมา
 ภรณาย สัมปยุตฺตา ฯ อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สมเย รูปุปปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ ปิฏิตฺตยา ฯ วิจจรรณํ ฯ เป ฯ จตฺตตํ ฌานํ อูปตัมปชฺช
 วิหริติ ภรณาธหคฺคํ ยถา คตฺถัมมิ สมเย ภรณา ภรณายนา ภรณา-
 ยิตคฺคตํ ภรณา เจโตวิมุตติ อโย อสุจติ ภรณา อวเสธา ฌมมา
 ภรณาย สัมปยุตฺตา ฯ

[๗๕๓] คตฺถ กตฺมา มุทิตา อธิ ภิกขุ ยถัมมิ สมเย รูปุป-
 ปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ
 อูปตัมปชฺช วิหริติ มุทิตาธหคฺคํ ยถา คตฺถัมมิ สมเย มุทิตา มุทิตายนา
 มุทิตายิตคฺคตํ มุทิตา เจโตวิมุตติ อโย อสุจติ มุทิตา อวเสธา
 ฌมมา มุทิตาย สัมปยุตฺตา ฯ คตฺถ กตฺมา มุทิตา อธิ ภิกขุ
 ยถัมมิ สมเย รูปุปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อิตกกํ วิจจรรณํ อูปตมา

๑. เป ๑ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ มุทิตาสหคตํ ยา ตสฺมึ
 ตมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคตํ มุทิตา เจโตวิมุตติ อโย
 อจฺจุจติ มุทิตา อวเสธํ ฌมฺมา มุทิตาย ตมฺปยุคฺคา ๑ ตคฺค
 กตมา มุทิตา อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ ตมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 ปิตฺติยา ๑ วิราตา ๑. เป ๑ ตคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ มุทิตา-
 สหคตํ ยา ตสฺมึ ตมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคตํ มุทิตา
 เจโตวิมุตติ อโย อจฺจุจติ มุทิตา อวเสธํ ฌมฺมา มุทิตาย
 ตมฺปยุคฺคา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ ตมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑. เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ มุทิตา-
 สหคตํ ยา ตสฺมึ ตมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคตํ มุทิตา
 เจโตวิมุตติ อโย อจฺจุจติ มุทิตา อวเสธํ ฌมฺมา มุทิตาย ตมฺป-
 ยุคฺคา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ ตมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อวิตกฺกํ วิจารมคฺคํ วิเวกํ ปิตฺติชฺชํ ทุคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ
 มุทิตาสหคตํ ยา ตสฺมึ ตมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคตํ
 มุทิตา เจโตวิมุตติ อโย อจฺจุจติ มุทิตา อวเสธํ ฌมฺมา มุทิตาย
 ตมฺปยุคฺคา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ ตมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตกฺกวิจารานํ อุปตมา ๑. เป ๑ ตคิยํ ฌานํ อุปตัมปชฺช วิหริติ
 มุทิตาสหคตํ ยา ตสฺมึ ตมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคตํ
 มุทิตา เจโตวิมุตติ อโย อจฺจุจติ มุทิตา อวเสธํ ฌมฺมา มุทิตาย
 ตมฺปยุคฺคา ๑ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ ตมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ

ปฐิยา จ วิราคา ๑เป ๑ จตุตถิ์ ฉานิ์ อุปถัมปะชฐ วิหริติ มุทิตา-
สทกคิ์ ยา ตถัมมิ์ สัมเย มุทิตา มุทิตายนา มุทิตายิตตคิ์ มุทิตา
เจโตวิมุติ อัยิ์ อุกุจติ มุทิตา อวเสถา ฅมมา มุทิตาย
สัปปยคคตา ๑

[๗๕๔] ตตถ กตมา อุปะกขา อิช ภิภขุ ยถัมมิ์ สัมเย
รूपุปตติยา มคคิ์ ภาวะติ สัฏฐัถ ๑ ปหานา ๑เป ๑ จตุตถิ์
ฉานิ์ อุปถัมปะชฐ วิหริติ อุปะกขาสทกคิ์ ยา ตถัมมิ์ สัมเย อุปะกขา
อุปะกขายนา อุปะกขายิตตคิ์ อุปะกขา เจโตวิมุติ อัยิ์ อุกุจติ
อุปะกขา อวเสถา ฅมมา อุปะกขาย สัปปยคคตา ๑

[๗๕๕] จตถุโส อุปุปมณณาย เมตตะ กรณัา มุทิตา อุปะกขา ๑

[๗๕๖] ตตถ กตมา เมตตะ อิช ภิภขุ ยถัมมิ์ สัมเย รุปุป-
ตติยา มคคิ์ ภาวะติ วิวิจเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปชัม ฉานิ์
อุปถัมปะชฐ วิหริติ เมตตาสทกคิ์ ตถัมมิ์ สัมเย สตุโส โหติ ๑เป ๑
อวิภะโป โหติ อิมะ ฅมมา กุสธะ ตถุเสว รูปาวจธตุส กุสธตุส
กมมตุส กตคคตา อุปะจิตคคตา วิปาทิ์ วิวิจเจว กามะหิ ๑เป ๑
ปชัม ฉานิ์ อุปถัมปะชฐ วิหริติ เมตตาสทกคิ์ ยา ตถัมมิ์ สัมเย
เมตติ เมตตายนา เมตตายิตตคิ์ เมตตะ เจโตวิมุติ อัยิ์ อุกุจติ
เมตตะ อวเสถา ฅมมา เมตตาย สัปปยคคตา ๑ ตตถ กตมา
เมตตะ อิช ภิภขุ ยถัมมิ์ สัมเย รุปุปตติยา มคคิ์ ภาวะติ
จิตกุกิจารานิ์ วูปถมา ๑เป ๑ ทุติยิ์ ฉานิ์ อุปถัมปะชฐ วิหริติ

เมตฺตาสหคตํ ตถัมมิ สัมมเย ผตฺถโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 อิมเ ชมฺมา กุสฺสตา ตถฺสฺสว รูปาวจรตฺถํ กุสฺสตฺถํ กมฺมตฺถํ
 กตฺตฺตา อุปฺปิตฺตฺตา วิปากํ วิตถกฺกวิจารณ์ํ วุปฺสฺมา ๑เป ๑ ทฺธิยํ
 ฌานํ ๑เป ๑ คฺคิยํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑เป ๑ จตุตฺถํ
 ฌานํ อุปฺปตฺตมฺปชฺช วิหริติ เมตฺตาสหคตํ ยถา ตถัมมิ สัมมเย เมตฺติ
 เมตฺตายนฺนา เมตฺตายนฺนํ เมตฺตยา เจโตวิมฺบุตฺติ อโย อจฺจุจติ เมตฺตยา
 อวเสธํ ชมฺมา เมตฺตายน สัมมปยุตฺตา ๑

[๗๕๗] ตตฺถ กตฺมา กรุณา อิช ภิกฺขุ ยถัมมิ สัมมเย รูปฺรูป-
 ปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปฺปตฺตมฺปชฺช วิหริติ กรุณาสหคตํ ตถัมมิ สัมมเย ผตฺถโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ อิมเ ชมฺมา กุสฺสตา ตถฺสฺสว รูปาวจรตฺถํ
 กุสฺสตฺถํ กมฺมตฺถํ กตฺตฺตา อุปฺปิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ
 ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺปตฺตมฺปชฺช วิหริติ กรุณาสหคตํ ยถา ตถัมมิ
 สัมมเย กรุณา กรุณายนฺนา กรุณายนฺนํ กรุณาย เจโตวิมฺบุตฺติ อโย
 อจฺจุจติ กรุณา อวเสธํ ชมฺมา กรุณาย สัมมปยุตฺตา ๑ ตตฺถ
 กตฺมา กรุณา อิช ภิกฺขุ ยถัมมิ สัมมเย รูปฺรูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตถกฺกวิจารณ์ํ วุปฺสฺมา ๑เป ๑ ทฺธิยํ ฌานํ อุปฺปตฺตมฺปชฺช วิหริติ
 กรุณาสหคตํ ตถัมมิ สัมมเย ผตฺถโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 อิมเ ชมฺมา กุสฺสตา ตถฺสฺสว รูปาวจรตฺถํ กุสฺสตฺถํ กมฺมตฺถํ
 กตฺตฺตา อุปฺปิตฺตฺตา วิปากํ วิตถกฺกวิจารณ์ํ วุปฺสฺมา ๑เป ๑ ทฺธิยํ

ធានំ ។ បេ។ គតិយំ ធានំ ។ បេ។ ឦសំ ធានំ ។ បេ។ ឥតុត្ថំ
ធានំ ចុប្រស្រុត្ត វិហរិកំ ករុណាស្ថកតំ យា គតុំ ឥសេ ករុណា
ករុណាយនា ករុណាយិតតុតំ ករុណា ទេតិវិមុត្តិ ឲ្យំ ទុត្តិ ករុណា
ចរេត្តា ធម្មា ករុណាយ ឥស្សត្តា ។

[៧៥៨] គតុត កត្តា មុតិកា ឱ ភិក្ខុ យតុំ ឥសេ រូប្យប្រតិកិយា
មគ្គំ ភាវេតិ វិវិទុទេ កាមេតិ ។ បេ។ ឦសំ ធានំ ចុប្រស្រុត្ត វិហរិកំ
មុតិកាស្ថកតំ គតុំ ឥសេ ធម្មតំ តិ ។ បេ។ ឲ្យំ ឥសេ តិ
ឱ ធម្មា កតុត គតុតេ រូប្យប្រតិកិយា កតុតេ កតុតេ កតុតេ
ចុប្រតិកិយា វិហរិកំ វិវិទុទេ កាមេតិ ។ បេ។ ឦសំ ធានំ ចុប្រស្រុត្ត
វិហរិកំ មុតិកាស្ថកតំ យា គតុំ ឥសេ មុតិកា មុតិកាយនា មុតិកាយិតតុតំ
មុតិកា ទេតិវិមុត្តិ ឲ្យំ ទុត្តិ មុតិកា ចរេត្តា ធម្មា មុតិកាយ
ឥស្សត្តា ។ គតុត កត្តា មុតិកា ឱ ភិក្ខុ យតុំ ឥសេ
រូប្យប្រតិកិយា មគ្គំ ភាវេតិ វិចិត្តវិចារានំ ចុប្រស្រុត្ត ។ បេ។ តុតិយំ
ធានំ ចុប្រស្រុត្ត វិហរិកំ មុតិកាស្ថកតំ គតុំ ឥសេ ធម្មតំ តិ
។ បេ។ ឲ្យំ ឥសេ តិ ឱ ធម្មា កតុត គតុតេ រូប្យប្រតិកិយា
កតុតេ កតុតេ កតុតេ ចុប្រតិកិយា វិហរិកំ វិចិត្តវិចារានំ ចុប្រស្រុត្ត
។ បេ។ តុតិយំ ធានំ ។ បេ។ គតិយំ ធានំ ។ បេ។ ឦសំ ធានំ ។ បេ។
ឥតុត្ថំ ធានំ ចុប្រស្រុត្ត វិហរិកំ មុតិកាស្ថកតំ យា គតុំ ឥសេ
មុតិកា មុតិកាយនា មុតិកាយិតតុតំ មុតិកា ទេតិវិមុត្តិ ឲ្យំ ទុត្តិ
មុតិកា ចរេត្តា ធម្មា មុតិកាយ ឥស្សត្តា ។

[๗๕๕] ตตฺถ กตฺมา อูปฺเภวฺชา อิทฺท ภิกฺขุ ยถํมี สํเย
 ฐูปฺปคฺคิตฺยา มคฺคํ ภาวิตฺติ สฺวสฺสํ ๑ ปหํนา ๑เป ๑ จตฺตํ ฌานํ
 อูปฺสํมุปฺชฺช จิหฺรติ อูปฺเภวฺชาสฺสคฺคํ ตตฺมมี สํเย ฌตฺโต โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺกฺเขโป โหติ อิเม ธมฺมา กุสฺลตา ตตฺสเสว ฐูปาจรตฺตํ กุสฺลตฺตํ
 กมฺมตฺตํ กตฺตฺตา อูปฺจิตฺตฺตา วิปាកํ สฺวสฺสํ ๑ ปหํนา ๑เป ๑ จตฺตํ
 ฌานํ อูปฺสํมุปฺชฺช จิหฺรติ อูปฺเภวฺชาสฺสคฺคํ ยถา ตตฺมมี สํเย อูปฺเภวฺชา
 อูปฺเภวฺชานฺนา อูปฺเภวฺชานิคฺคํ อูปฺเภวฺชา เจโตวิมฺบุคฺคิ อโย อฺจุจฺจติ
 อูปฺเภวฺชา อวเสธํ ธมฺมา อูปฺเภวฺชานํ สํมุပ္ပตฺตฺตา ๑

[illegible]

[๘๖๓] ตตฺถ กตฺมา เมตฺตา อิทฺ ภิกฺขุ ยถัมมี สัมเย รุปาวจรั
 ฌานํ ภาเวติ ทิริยํ เหนว กุสฺสํ นากุสฺสํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐชฺชมฺ-
 มุตฺตวิหารี วิจิจุเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺมี ฌานํ อุลลสมฺปชฺช วิหริติ
 เมตฺตาตฺถหคฺคํ ยถา ตถัมมี สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตคฺคํ
 เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อฺจุจติ เมตฺตา อวเสธํ ชมฺมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ฯ ตตฺถ กตฺมา เมตฺตา อิทฺ ภิกฺขุ ยถัมมี สัมเย
 รุปาวจรั ฌานํ ภาเวติ ทิริยํ เหนว กุสฺสํ นากุสฺสํ น จ กมฺมวิปากํ
 ทิฏฺฐชฺชมฺมุตฺตวิหารี วิตฺกุกฺกวจารานํ อุลลสมา ฯ เป ฯ ทฺติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ
 ตฺติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ ปจฺมี ฌานํ ฯ เป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุลลสมฺปชฺช วิหริติ
 เมตฺตาตฺถหคฺคํ ยถา ตถัมมี สัมเย เมตฺติ เมตฺตายนนา เมตฺตายิตฺตคฺคํ

เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ เมตฺตา อวเสธํ ฐมา เมตฺตายน
 สัมปยุตฺตา ฯ ตตฺถ กตมา ภรฺตฺตา ฯ เป ฯ ตตฺถ กตมา มุทิตา ฯ เป ฯ
 ตตฺถ กตมา อูปะกฺขตา อิทฺถ ภิกฺขุ ยถัมมํ สัมเม รุปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ
 กิริยํ เหนว กุสฺสํ นากุสฺสํ น ฯ กมฺมวิปากํ ทิฏฐธมฺมตฺถวิหารํ สุตฺตํ
 ฯ ปหานา ฯ เป ฯ จตุคฺคํ ฌานํ อูปะสัมปชฺช วิหริติ อูปะกฺขาสหคตํ
 ยา ตถัมมํ สัมเม อูปะกฺขตา อูปะกฺขายนา อูปะกฺขายิตคฺคํ อูปะกฺขตา
 เจโตวิมุตฺติ อโย อจฺจุจติ อูปะกฺขตา อวเสธํ ฐมา อูปะกฺขาย
 สัมปยุตฺตา ฯ

อภิธรรมภาณนํ ฯ

[๗๖๒] จตฺถโส อปฺปมณฺณาโย ฯ อิทฺถ ภิกฺขุ เมตฺตาสหคเตน
 เจตธํ เอกํ ทิสํ สริตฺวา วิหริติ ตถา ทุคฺคิยํ ตถา ตคฺคิยํ ตถา
 จตุคฺคํ อิติ อุตฺตมโฆ ติริยํ สัพฺพชฺชิตฺตํ สัพฺพคฺคตตาย สัพฺพาวนฺตํ โลกํ
 เมตฺตาสหคเตน เจตธํ วิปฺปเสน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน
 อพฺยาปชฺฌเนน สริตฺวา วิหริติ ฯ ภรฺตฺตาสหคเตน เจตธํ เอกํ ทิสํ
 สริตฺวา วิหริติ ตถา ทุคฺคิยํ ตถา ตคฺคิยํ ตถา จตุคฺคํ อิติ อุตฺตมโฆ
 ติริยํ สัพฺพชฺชิตฺตํ สัพฺพคฺคตตาย สัพฺพาวนฺตํ โลกํ ภรฺตฺตาสหคเตน เจตธํ
 วิปฺปเสน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน สริตฺวา
 วิหริติ ฯ มุทิตาสหคเตน เจตธํ เอกํ ทิสํ สริตฺวา วิหริติ ตถา
 ทุคฺคิยํ ตถา ตคฺคิยํ ตถา จตุคฺคํ อิติ อุตฺตมโฆ ติริยํ สัพฺพชฺชิตฺตํ
 สัพฺพคฺคตตาย สัพฺพาวนฺตํ โลกํ มุทิตาสหคเตน เจตธํ วิปฺปเสน

มหฺกุกฺคเตน อุปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ผริตฺวา วิหริติ ฯ
 อฺเปกฺขาสํหคฺคเตน เจตธํ เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺติยํ
 ตถา คตฺติยํ ตถา จตุตฺถํ อิติ อํกุชฺฌมโห คิริยํ สํพฺพชฺชํ สํพฺพคฺคตฺตํ
 สํพฺพาวนฺตํ โลกํ อฺเปกฺขาสํหคฺคเตน เจตธํ วิปฺปฺเพน มหฺกุกฺคเตน
 อุปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ผริตฺวา วิหริติ ฯ จตุณฺหํ
 อุปฺปมณฺณานํ กติ กุสฺสตา กติ อกุสฺสตา กติ อพฺยาภคฺตา ฯ เป
 กติ สรรณํ กติ อรรณํ ฯ

[๘๖๓] สียา กุสฺสตา สียา อพฺยาภคฺตา ฯ คิธฺโส อุปฺปมณฺณาย
 สํชฺชาเย เวทนาย สํมฺปยุตฺตา อฺเปกฺखा อํกุชฺฌมสํชฺชาเย เวทนาย
 สํมฺปยุตฺตา ฯ สียา วิปกา สียา วิปการมฺมมฺมา สียา เนว-
 วิปากเนววิปการมฺมมฺมา สียา อฺปาทินุปาทานิยา สียา อนฺปาทินุ-
 ปาทานิยา อตฺถกฺกิตฺติจฺสงฺกิตฺเตติกา ฯ คิธฺโส อุปฺปมณฺณาย สียา
 สํวิตฺกกุสฺสํวิจารา สียา อํวิตฺกกุสฺสํวิจารมคฺตา สียา อํวิตฺกกุสฺสํวิจารา
 อฺเปกฺखा อํวิตฺกกุสฺสํวิจารา ฯ คิธฺโส อุปฺปมณฺณาย สียา มํคิธฺสํหคฺคา
 สียา สํชฺชํหคฺคา น อฺเปกฺขาสํหคฺคา สียา น วคฺคตฺตํพฺพา มํคิธฺสํหคฺคาติ
 อฺเปกฺखा อฺเปกฺขาสํหคฺคา ฯ เนวทสฺสํเนน นภาวนาย ปฺหาตฺตํพฺพา เนว-
 ทสฺสํเนน นภาวนาย ปฺหาตฺตํพฺเพหคฺคา สียา อาจยคามิโน สียา เนว-
 อาจยคามิโน นอฺปจยคามิโน เนวเสฏฺฐา นวเสฏฺฐา มหฺกุกฺคตา น
 วคฺคตฺตํพฺพา ปรีตฺตํการมฺมณาคิมี มหฺกุกฺคตํการมฺมณาคิมี อุปฺปมาณา-
 รมฺมณาคิมี มชฺฌนิมา อนิยตา น วคฺคตฺตํพฺพา มคฺคตํการมฺมณาคิมี

มคฺคเหตุกาติมี มคฺคาธิปติโนติมี ตียา อรูปปฺนนา ตียา อนรูปปฺนนา
 ตียา อรูปาทิโน ตียา อคฺคตา ตียา อนาคตา ตียา ปจฺจุรูปปฺนนา
 น วตฺตพฺพา อคฺคตารมฺมณาติมี อนาคตารมฺมณาติมี ปจฺจุรูปปฺนนา-
 รมฺมณาติมี ตียา อชฺฌมคฺคา ตียา พหิทฺฐา ตียา อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา
 พหิทฺฐารมฺมณา อนิทฺถสฺนอปปปฏิฆา ฯ

[๘๖๔] เมตฺตา เหตุ ติสฺโส อปฺปมณฺณาโย น เหตุ ฯ สเหตุกา
 เหตุสมฺปยุตฺตา ฯ เมตฺตา เหตุ เจว สเหตุกา ฯ ติสฺโส อปฺป-
 มณฺณาโย น วตฺตพฺพา เหตุ เจว สเหตุกา จาติ สเหตุกา เจว
 น ฯ เหตุ ฯ เมตฺตา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา ฯ ติสฺโส
 อปฺปมณฺณาโย น วตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติ เหตุ-
 สมฺปยุตฺตา เจว น ฯ เหตุ ฯ ติสฺโส อปฺปมณฺณาโย น เหตุ
 สเหตุกา เมตฺตา น วตฺตพฺพา น เหตุ สเหตุกาติมี น เหตุ
 อเหตุกาติมี ฯ

[๘๖๕] สปัปฺปจฺยา สงฺขตา อนิทฺถสฺนา อปปปฏิฆา อรูปา
 โลภียา เกณฺหิ วิญฺญेยฺยา เกณฺหิ น วิญฺญेยฺยา ฯ โน อาสฺวา
 สาสฺวา อาสฺววิปฺปยุตฺตา น วตฺตพฺพา อาสฺวา เจว สาสฺวา
 จาติ สาสฺวา เจว โน ฯ อาสฺวา น วตฺตพฺพา อาสฺวา เจว
 อาสฺวสมฺปยุตฺตา จาติมี อาสฺวสมฺปยุตฺตา เจว โน ฯ อาสฺวาติมี
 อาสฺววิปฺปยุตฺตาสาสฺวา ฯ โน สญฺโญชนา ฯ เป ฯ โน กฺฆฏา ฯ เป ฯ
 โน โอฆา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน นีวรณา ฯ เป ฯ โน

ปฺรามาถา ๑เป ๑ สํารมฺมณา โน จิตฺตา เจตตีกา จิตฺต-
 สมฺปยุคฺตา จิตฺตตํมฺมจํ จิตฺตตมฺมจํนา จิตฺตตมฺมโน จิตฺตา-
 นุปฺริวคฺติโน จิตฺตตํมฺมจํนา จิตฺตตํมฺมจํนาตมฺมโน
 จิตฺตตํมฺมจํนา นุปฺริวคฺติโน พาหิรา นุปาทา ตียา อุปา-
 ทินฺนา ตียา อนุปาทินฺนา ๑ นุปาทานา ๑เป ๑ โน กิเลสา ๑เป ๑

[๘๖๖] น ทสฺสเนน ปหาตพฺพหา น ภาวนาย ปหาตพฺพหา น
 ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ๑ คิสุโส
 อุปฺปมณฺณโย ตียา สวิตฺตกา ตียา อวิตฺตกา อุเปกฺขา อวิตฺตกา ๑
 คิสุโส อุปฺปมณฺณโย ตียา สวิจฺจรา ตียา อวิจฺจรา อุเปกฺขา
 อวิจฺจรา ๑ คิสุโส อุปฺปมณฺณโย ตียา สบฺบิติกา ตียา อสบฺบิติกา
 อุเปกฺขา อสบฺบิติกา ๑ คิสุโส อุปฺปมณฺณโย ตียา มิตฺติสฺสคฺคา
 ตียา น มิตฺติสฺสคฺคา อุเปกฺขา น มิตฺติสฺสคฺคา ๑ คิสุโส อุปฺปมณฺ-
 ãโย สฺสคฺคา อุเปกฺขา น สฺสคฺคา ๑ อุเปกฺขา อุเปก-
 ขาสฺสคฺคา คิสุโส อุปฺปมณฺณโย น อุเปกฺขาสฺสคฺคา ๑ น
 กามาวจฺจรา รูปาวจฺจรา น อรูปาวจฺจรา ปริยาปนฺนา อนิย-
 ยานิกา อนิยคา สํอุคฺคฺตรา อรณาคี ๑

ปญฺหาปฺจุถกั ๑

อุปฺปมณฺณวาทิกงฺโก สมนฺโต ๑

ศีลขุขาทวีกุโ

[๘๖๓] ปณฺญ สิกฺขาททานิ ปาณาติปาตา เวมณฺณี สิกฺขาททํ
อทินฺนาทานา เวมณฺณี สิกฺขาททํ กาเมสุ มิจฺฉาจารว เวมณฺณี
สิกฺขาททํ มุสาอาทา เวมณฺณี สิกฺขาททํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺชานา
เวมณฺณี สิกฺขาททํ ฯ

[๘๖๔] ตคฺค กตมํ ปาณาติปาตา เวมณฺณี สิกฺขาททํ ยถุมิ
ธมฺเย กามาจจวํ กุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปนนํ โหติ โสมนสฺสํสํหคํ ฌาน-
ธมฺมปยุตฺตํ ปาณาติปาตา วิรมนฺตสฺส ยถา ตถุมิ ธมฺเย ปาณา-
ติปาตา อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวมณฺณี อภิรียา อกรณํ อหฺม-
ณาปคฺติ เวดาณตฺถิกโกโม เสตฺตฺวาโค อิทํ อูจฺจติ ปาณาติปาตา
เวมณฺณี สิกฺขาททํ อวเสธํ ฆมฺมา เวมณฺณียา ธมฺมปยุตฺตา ฯ
ตคฺค กตมํ ปาณาติปาตา เวมณฺณี สิกฺขาททํ ยถุมิ ธมฺเย
กามาจจวํ กุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปนนํ โหติ โสมนสฺสํสํหคํ ฌานธมฺม-
ปยุตฺตํ ปาณาติปาตา วิรมนฺตสฺส ยถา ตถุมิ ธมฺเย เจตนา ธมฺมเจตนา
ธมฺมเจตยิตฺตํ อิทํ อูจฺจติ ปาณาติปาตา เวมณฺณี สิกฺขาททํ
อวเสธํ ฆมฺมา เจตนาธมฺมปยุตฺตา ฯ ตคฺค กตมํ ปาณาติปาตา
เวมณฺณี สิกฺขาททํ ยถุมิ ธมฺเย กามาจจวํ กุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปนนํ
โหติ โสมนสฺสํสํหคํ ฌานธมฺมปยุตฺตํ ปาณาติปาตา วิรมนฺตสฺส
ผลุโส ฯ เป ฯ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป อิทํ อูจฺจติ ปาณาติปาตา

เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑ ตตฺถ กตมํ ปาณาติปาตา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ
 ยสฺมึํ สมฺเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ
 ฌานสํปยุตฺตํ สํสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ
 ๑ เป ๑ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ สํสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ อปฺเปกฺก-
 ขาสฺสทกฺคํ ฌานสํปยุตฺตํ ๑ เป ๑ อปฺเปกฺกขาสฺสทกฺคํ ฌานสํปยุตฺตํ
 สํสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ อปฺเปกฺกขาสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ ๑ เป ๑ อปฺเปกฺก-
 ขาสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ สํสงฺฆาเรน ปาณาติปาตา วิรมนตฺตสฺส
 ยา ตสฺมึํ สมฺเย ปาณาติปาตา อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวมณํ
 อภิรียา อภรณํ อนชฺฌนาปคฺติ เวตาอนตฺติกกโม เตตฺตฺวาโต อิทํ
 อจฺจุจติ ปาณาติปาตา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ อวเสธํ ฌมฺมา เวมณนียา
 สํปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตมํ ปาณาติปาตา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ยสฺมึํ
 สมฺเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อปฺปนฺนํ โหติ อปฺเปกฺกขาสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺป-
 ยุตฺตํ สํสงฺฆาเรน ปาณาติปาตา วิรมนตฺตสฺส ยา ตสฺมึํ สมฺเย เจตนา
 สณฺเฑตนา สณฺเฑตยิตฺตํ อิทํ อจฺจุจติ ปาณาติปาตา เวมณํ
 ศีลฺกฺขาปทํ อวเสธํ ฌมฺมา เจตนาย สํปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตมํ
 ปาณาติปาตา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ยสฺมึํ สมฺเย กามาวจรํ กุสฺลํ
 จิตฺตํ อปฺปนฺนํ โหติ อปฺเปกฺกขาสฺสทกฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ สํสงฺฆาเรน
 ปาณาติปาตา วิรมนตฺตสฺส ฌตฺโต ๑ เป ๑ ปกฺกาโห อวิกฺกเขโป อิทํ
 อจฺจุจติ ปาณาติปาตา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑

[๗๖๘] ตตฺถ กตมํ อทินฺนาทานา เวมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑ เป ๑

กามะตุ มิจฺฉาจารา เวมณํ สิกฺขาปทํ ๑เป ๑ มุตาว่าทา เวมณํ
 สิกฺขาปทํ ๑เป ๑ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ สิกฺขาปทํ
 ยธฺมํ สมเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อุပ္ปन्नํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ
 ฌานตฺมปยุตฺตํ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา วิรมนฺตตฺตํ ยา ตธฺมํ
 สมเย ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา อารติ วิรติ ปฏิวิรติ เวมณํ
 อภิรียา อกรรมํ อนชฺฌนาปคฺติ เวตาอนคิกุกโม เตตฺตฺวาโต อิทํ
 อุกฺกุจฺติ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ สิกฺขาปทํ อวเตธฺา
 ฌมฺมา เวมณียา ตมฺปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตมํ ตฺราเมรยมชฺชปมา-
 ทฐาณา เวมณํ สิกฺขาปทํ ยธฺมํ สมเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ
 อุပ္ปन्नํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปยุตฺตํ ตฺราเมรยมชฺช-
 ปมาทฐาณา วิรมนฺตตฺตํ ยา ตธฺมํ สมเย เจตนา ตณฺณเจตนา
 ตณฺณเจตยิตฺตํ อิทํ อุกฺกุจฺติ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ
 สิกฺขาปทํ อวเตธฺา ฌมฺมา เจตนาย ตมฺปยุตฺตา ๑ ตตฺถ กตมํ
 ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ สิกฺขาปทํ ยธฺมํ สมเย
 กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อุပ္ปन्नํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปยุตฺตํ
 ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา วิรมนฺตตฺตํ ฌตฺโต ๑เป ๑ ปคฺคาโ
 อวิกฺเขโป อิทํ อุกฺกุจฺติ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ สิก-
 ขาปทํ ๑ ตตฺถ กตมํ ตฺราเมรยมชฺชปมาทฐาณา เวมณํ สิกฺขาปทํ
 ยธฺมํ สมเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อุပ္ปन्नํ โหติ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ
 ฌานตฺมปยุตฺตํ ตตฺตฺวาเรน ๑เป ๑ โสมนตฺตสฺสทกฺคํ ฌานตฺมปยุตฺตํ

๑ เป ๑ โสมนตฺตตฺตหคฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ ตตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ เป ๑ อฺเปกฺก-
 ชาติหคฺคํ ฌานตฺมปฺปยุตฺตํ ๑ เป ๑ อฺเปกฺกชาติหคฺคํ ฌานตฺมปฺปยุตฺตํ
 ตตฺตฺตฺตฺต ๑ เป ๑ อฺเปกฺกชาติหคฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ ๑ เป ๑ อฺเปกฺก-
 ชาติหคฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ ตตฺตฺตฺตฺต ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ
 วิรฺมมตฺตตฺต ยํ ตตฺตํ ตมฺเย ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ อารตฺติ
 วิรตฺติ ปฏฺติวิรตฺติ เวรมณํ อภิรียา อกรณํ อนชฺฌนาปฺตฺติ เวลาอน-
 ติกฺกโม เสตฺตฺตฺต ๑ อิทํ วุจฺจติ ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ เวรมณํ
 ศีลฺกฺขาปทํ ๑ อเวตฺตํ ๑ ฌมฺมา เวรมณียา ตมฺปฺปยุตฺตา ๑ ตตฺตฺต กตมํ
 ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ เวรมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑ ยตฺตํ ตมฺเย
 กามาวจฺจํ กตฺตํ จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺกชาติหคฺคํ ฌานวิปฺป-
 ยุตฺตํ ตตฺตฺตฺต ๑ ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ วิรฺมมตฺตตฺต ยํ
 ตตฺตํ ตมฺเย เจตนา ตมฺเจตนา ตมฺเจตยิตฺตํ ๑ อิทํ วุจฺจติ ฐฺราเมร-
 ยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ เวรมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑ อเวตฺตํ ๑ ฌมฺมา เจตนา
 ตมฺปฺปยุตฺตา ๑ ตตฺตฺต กตมํ ๑ ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ เวรมณํ
 ศีลฺกฺขาปทํ ๑ ยตฺตํ ตมฺเย กามาวจฺจํ กตฺตํ จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ โหติ
 อฺเปกฺกชาติหคฺคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ ตตฺตฺตฺต ๑ ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมา-
 ทญฺจํ วิรฺมมตฺตตฺต ๑ ๑ เป ๑ ปกฺคาโห อภิกฺกฺเขโป ๑ อิทํ
 วุจฺจติ ๑ ฐฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจํ เวรมณํ ศีลฺกฺขาปทํ ๑

[๗๗๐] ปญฺจ ศีลฺกฺขาปทานิ ปาณาติปาทา เวรมณํ ศีลฺกฺขาปทํ
 อทินฺนาทานา เวรมณํ ศีลฺกฺขาปทํ กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณํ

ยตฺถิ สํเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อูปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตสฺสหคํ
 ฅณฺณสํปยุตฺตํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ ฅนฺทาทิปปเตยฺยํ วิริยาธิปปเตยฺยํ
 จิตฺตาทิปปเตยฺยํ ฅมฺมํธาทิปปเตยฺยํ ฅนฺทาทิปปเตยฺยํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ
 วิริยาธิปปเตยฺยํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ จิตฺตาทิปปเตยฺยํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ
 ฅมฺมํธาทิปปเตยฺยํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ ปาณาติปาทา วิรมนฺตตฺตํ ฅตฺถิ
 ๑เป ๑ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป อิทํ อุจฺจติ ปาณาติปาทา เวมณฺ
 ศีลฺกฺขาปทํ ๑ ตตฺถ กตมํ ปาณาติปาทา เวมณฺ ศีลฺกฺขาปทํ ยตฺถิ
 สํเย กามาวจรํ กุสฺลํ จิตฺตํ อูปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตสฺสหคํ
 ฅณฺณสํปยุตฺตํ ตตฺถชาเรณ ๑เป ๑ โสมนตฺตสฺสหคํ ฅณฺณวิปยุตฺตํ
 ๑เป ๑ โสมนตฺตสฺสหคํ ฅณฺณวิปยุตฺตํ ตตฺถชาเรณ ๑เป ๑ อูปฺเพกฺ-
 ฆาตฺสหคํ ฅณฺณสํปยุตฺตํ ๑เป ๑ อูปฺเพกฺฆาตฺสหคํ ฅณฺณสํปยุตฺตํ
 ตตฺถชาเรณ ๑เป ๑ อูปฺเพกฺฆาตฺสหคํ ฅณฺณวิปยุตฺตํ ๑เป ๑ อูปฺเพกฺ-
 ฆาตฺสหคํ ฅณฺณวิปยุตฺตํ ตตฺถชาเรณ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ ฅนฺทาทิ-
 ธิปปเตยฺยํ วิริยาธิปปเตยฺยํ จิตฺตาทิปปเตยฺยํ ฅนฺทาทิปปเตยฺยํ หีนํ
 มชฺฌิมํ ปณฺณํ วิริยาธิปปเตยฺยํ หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ จิตฺตาทิปปเตยฺยํ
 หีนํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ ปาณาติปาทา วิรมนฺตตฺตํ ยา ตตฺถิ สํเย
 ปาณาติปาทา อารติ วิรติ ปฏฺธิวิรติ เวมณฺ อภิริยา อกรณํ
 ฅนฺทณฺทปคฺติ เวตาณตฺติกฺกโม ฅตฺถาโต อิทํ อุจฺจติ ปาณาติปาทา
 เวมณฺ ศีลฺกฺขาปทํ ฅวตฺถา ฅมฺมา เวมณฺนิยา สํปยุตฺตา ๑เป ๑
 ฅวตฺถา ฅมฺมา เจตนา ย สํปยุตฺตา ๑เป ๑ ฅตฺถ ๑เป ๑ ปคฺคาโห

อภิกุเซโป อิทํ อุกุจติ ปาณาติปาตา เวรมณํ สิกฺขาปทํ ฯ

[๗๗๒] ตตฺถ กตมํ อทินฺนาทานา เวรมณํ สิกฺขาปทํ ฯ เป ฯ
 กามะสุ มิจฺฉาจารา เวรมณํ สิกฺขาปทํ ฯ เป ฯ มุสาอาทา เวรมณํ
 สิกฺขาปทํ ฯ เป ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณํ สิกฺขาปทํ
 ยถัมมิ สมเย กามาจจํ กุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปมฺหํ โหติ โสมนสฺสสํหคฺคํ
 ฌานธมฺมปยุตฺตํ ทัฬหํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ฌริยาธิปเตยฺยํ
 จิตฺตาธิปเตยฺยํ ฌมฺมธาทิปเตยฺยํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ทัฬหํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ
 ฌริยาธิปเตยฺยํ ทัฬหํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ จิตฺตาธิปเตยฺยํ ทัฬหํ มชฺฌิมํ
 ปณฺณํ ฌมฺมธาทิปเตยฺยํ ทัฬหํ มชฺฌิมํ ปณฺณํ สุราเมรยมชฺชปมา-
 ทญฺจานา ฌิรมนุสฺสํ ยา ตถัมมิ สมเย สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
 ฌารติ ฌริติ ปญฺจิฌริติ เวรมณํ อภิรียา อกรณํ ฌนฺตฺวาปคฺติ
 ฌเถาณคฺติกุกโม ฌตฺตฺวาโต อิทํ อุกุจติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
 เวรมณํ สิกฺขาปทํ ฌวเสธํ ฌมฺมา เวรมณียา ธมฺมปยุตฺตา ฯ เป ฯ
 ฌวเสธํ ฌมฺมา ฌเถนาย ธมฺมปยุตฺตา ฯ เป ฯ ฌตฺตฺวาโต ฯ เป ฯ
 ปคฺคาโ อภิกุเซโป อิทํ อุกุจติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
 เวรมณํ สิกฺขาปทํ ฯ ตตฺถ กตมํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
 เวรมณํ สิกฺขาปทํ ยถัมมิ สมเย กามาจจํ กุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปมฺหํ
 โหติ โสมนสฺสสํหคฺคํ ฌานธมฺมปยุตฺตํ สํวชาเรน ฯ เป ฯ โสมน-
 สสํหคฺคํ ฌานวิปยุตฺตํ ฯ เป ฯ โสมนสฺสสํหคฺคํ ฌานวิปยุตฺตํ
 สํวชาเรน ฯ เป ฯ อปฺเปกฺขาธคฺคํ ฌานธมฺมปยุตฺตํ ฯ เป ฯ อปฺเปก-

ชาตหคฺคํ ฅาณธมฺมปยุตฺตํ สตฺถวาทน ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทฺทคฺคํ ฅาณ-
 วิปฺปยุตฺตํ ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทฺทคฺคํ ฅาณวิปฺปยุตฺตํ สตฺถวาทน หัน
 มชฺฌนิมฺมํ ปณฺตีตํ ฅนฺทาทิปเตยฺยํ วิริยาทิปเตยฺยํ จิตฺตาทิปเตยฺยํ
 ฅนฺทาทิปเตยฺยํ หัน มชฺฌนิมฺมํ ปณฺตีตํ วิริยาทิปเตยฺยํ หัน มชฺฌนิมฺมํ
 ปณฺตีตํ จิตฺตาทิปเตยฺยํ หัน มชฺฌนิมฺมํ ปณฺตีตํ สุรฺราเมรยมชฺชปมาทฺธุจฺฅานา
 วิรมนฺตสฺส ยว ตสฺมิมิ สมเย สุรฺราเมรยมชฺชปมาทฺธุจฺฅานา
 อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวรมณฺ์ อภิรียา อกรณฺ์ อนชฺฌณาปคฺติ
 เวลาอนนิกฺกโม เตคฺคฺชาโต อิทํ วุจฺจติ สุรฺราเมรยมชฺชปมาทฺธุจฺฅานา
 เวรมณฺ์ ศิฏฺฐาปทํ อวเสธํ ฅมฺมา เวรมณียา ธมฺมปยุตฺตา ๑เป ๑
 อวเสธํ ฅมฺมา เจตฺตนา ธมฺมปยุตฺตา ๑เป ๑ ผลฺโส ๑เป ๑ ปคฺคาโ
 อวิกฺกเขโป อิทํ วุจฺจติ สุรฺราเมรยมชฺชปมาทฺธุจฺฅานา เวรมณฺ์
 ศิฏฺฐาปทํ ๑

[๗๗๓] กตเม ฅมฺมา ศิฏฺฐา ยธฺมิมิ สมเย กามาจฺจวํ กุสฺลํ
 จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสทฺทคฺคํ ฅาณธมฺมปยุตฺตํ รูปารมฺมณฺ์
 วา ๑เป ๑ ฅมฺมารมฺมณฺ์ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมิมิ สมเย
 ผลฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ อิเม ฅมฺมา ศิฏฺฐา ๑
 กตเม ฅมฺมา ศิฏฺฐา ยธฺมิมิ สมเย กามาจฺจวํ กุสฺลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ
 โหติ โสมนสฺสสทฺทคฺคํ ฅาณธมฺมปยุตฺตํ สตฺถวาทน ๑เป ๑ โสมน-
 สทฺทคฺคํ ฅาณวิปฺปยุตฺตํ ๑เป ๑ โสมนสฺสสทฺทคฺคํ ฅาณวิปฺปยุตฺตํ
 สตฺถวาทน ๑เป ๑ อุเปกฺขาสทฺทคฺคํ ฅาณธมฺมปยุตฺตํ ๑เป ๑ อุเปก-

นภาวนายน ปหาตพฺพา แนวทตฺถเนน นภาวนายนปหาตพฺพเหตุกา
 ธารายคามินิ แนวเสถฺวานาเสถฺวา ปริคฺคา ปริคฺคารมมณฺา มชฺฌิมมา
 อนิยตา น วฏฺตพฺพา มคฺคารมมณฺาติมี มคฺคเหตุกาติมี มคฺคา-
 ธิปติโนติมี ตียา อุปฺปนฺหา ตียา อหฺมฺปฺปนฺหา น วฏฺตพฺพา อุปฺปาทิ-
 โนติ ตียา อตฺตา ตียา อนาคตา ตียา ปจฺจุปฺปนฺหา ปจฺจุปฺ-
 ปนฺหารมมณฺา ตียา อชฺฌมคฺคา ตียา พหิทฺธา ตียา อชฺฌมคฺค-
 พหิทฺธา พหิทฺธารมมณฺา อนิทตฺถนอปปฏฺฐิมา ฯ

[๗๗๖] น เหตุ ตฺเหตุกา เหตุสมฺปยุคฺคา น วฏฺตพฺพา เหตุ
 เจว ตฺเหตุกา จาติ ตฺเหตุกา เจว น จ เหตุ น วฏฺตพฺพา เหตุ
 เจว เหตุสมฺปยุคฺคา จาติ เหตุสมฺปยุคฺคา เจว น จ เหตุ น
 เหตุ ตฺเหตุกา ฯ สํปฺปจฺจยา ตฺงฺขตา อนิทตฺถนา อปปฏฺฐิมา
 อรูปา โลกียา เกณฺจิ วิณฺญเญยฺยา เกณฺจิ น วิณฺญเญยฺยา ฯ โน
 อาตฺวา ตฺาตฺวา อาตฺววิปฺยุคฺคา น วฏฺตพฺพา อาตฺวา เจว
 ตฺาตฺวา จาติ ตฺาตฺวา เจว โน จ อาตฺวา น วฏฺตพฺพา อาตฺวา
 เจว อาตฺวสมฺปยุคฺคา จาติมี อาตฺวสมฺปยุคฺคา เจว โน จ อาตฺวาติมี
 อาตฺววิปฺยุคฺคตฺาตฺวา ฯ โน สณฺโณชฺนา ฯ เป ฯ โน กนฺธา ฯ เป ฯ
 โน โธฆา ฯ เป ฯ โน โยคา ฯ เป ฯ โน นีวรณฺา ฯ เป ฯ โน ปรามาสา
 ฯ เป ฯ สํารมมณฺา โน จิตฺตา เจตฺติกา จิตฺตสมฺปยุคฺคา
 จิตฺตตฺังฆฺา จิตฺตสมฺมุจฺจนา จิตฺตสทฺทฺโน จิตฺตานุปฺริวคฺติโน
 จิตฺตตฺังฆฺจตฺมฺมุจฺจนา จิตฺตตฺังฆฺจตฺมฺมุจฺจนสทฺทฺโน จิตฺตตฺังฆฺ-

ตมฺหฺมฺชานานุปริวตฺติโน พหิรา นุปาทา อนฺปาตินฺหา ฯ นุปา-
 ทานา ฯ เป ฯ โน กิเลสา ฯ เป ฯ นทตฺตฺเนนปฺหาคพฺพา น ภาวนาย
 ปฺหาคพฺพา นทตฺตฺเนนปฺหาคพฺพเหตุกา น ภาวนาย ปฺหาคพฺพ-
 เหตุกา สฺวิตฺตฺกา สฺวิจารว ตฺยิยา สฺมฺมิตฺติกา ตฺยิยา อปฺมิตฺติกา ตฺยิยา
 มิตฺติสฺสทคฺคา ตฺยิยา น มิตฺติสฺสทคฺคา ตฺยิยา สฺมฺมิตฺติสฺสทคฺคา ตฺยิยา น สฺมฺมิตฺติสฺสทคฺคา
 ตฺยิยา อฺปฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ตฺยิยา น อฺปฺเปกฺขาสฺสทคฺคา กามาวจฺจว น
 รุปาวจฺจว น อรูปาวจฺจว ปฺริยาปนฺนา อนิยฺยานิกา อนิยฺยา
 สฺสอฺคฺคฺตฺว ธรรมาติ ฯ

ปณฺหาปฺจฺจนํ ฯ

สํกฺขาปทวิภังโก ตมฺคฺโค ฯ

ปฏฺฐิสํมฺภิตาวิภังโก

[๗๗๗] จตฺถโส ปฏฺฐิสํมฺภิตา อตฺถปฏฺฐิสํมฺภิตา ชมฺมปฏฺฐิสํมฺภิตา
 นิรุตฺติปฏฺฐิสํมฺภิตา ปฏฺฐิภาณปฏฺฐิสํมฺภิตา ฯ อตฺถธ ฌานํ อตฺถปฏฺฐิ-
 สํมฺภิตา ชมฺเม ฌานํ ชมฺมปฏฺฐิสํมฺภิตา ตตฺถ ชมฺมนิรุตฺตาทิธาเป
 ฌานํ นิรุตฺติปฏฺฐิสํมฺภิตา ฌาเนตฺถ ฌานํ ปฏฺฐิภาณปฏฺฐิสํมฺภิตา ฯ

[๗๗๘] จตฺถโส ปฏฺฐิสํมฺภิตา อตฺถปฏฺฐิสํมฺภิตา ชมฺมปฏฺฐิสํมฺภิตา
 นิรุตฺติปฏฺฐิสํมฺภิตา ปฏฺฐิภาณปฏฺฐิสํมฺภิตา ฯ ทฺถุช ฌานํ อตฺถปฏฺฐิ-
 สํมฺภิตา ทฺถุชตฺมฺมเย ฌานํ ชมฺมปฏฺฐิสํมฺภิตา ทฺถุชนิโรช ฌานํ

ฌานานิ ชานาติ อิมานิ ฌานานิ อิทมตฺตชฺชิตกานํติ ฌาเนตฺ
 ฌานํ ปฐฺภาณปฐฺมัมภิตา ฯ จตฺตํ ปฐฺมัมภิตา อตฺตปฐฺมัมภิตา
 ฌมฺมปฐฺมัมภิตา นีรุตฺติปฐฺมัมภิตา ปฐฺภาณปฐฺมัมภิตา ฯ กตเม
 ฌมฺมา กุสฺสตา ยตฺถํ ฌมฺเย โถกฺกตฺวํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ
 อปฺปจฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺฌมาย ภูมียา ปคฺคิยา วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปชฺฌํ ฌานํ อปฺปตฺมปชฺช วิหริติ ทฺวฺชฺชาปฺปิปทํ
 ทนฺทราภินฺนํ ตตฺถํ ฌมฺเย ฌตฺตํ โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ
 อิมเ ฌมฺมา กุสฺสตา อิมตฺสฺ ฌมฺเมตฺสฺ ฌานํ ฌมฺมปฐฺมัมภิตา
 เตตฺสฺ วิปាកเ ฌานํ อตฺตปฐฺมัมภิตา ยาย นีรุตฺติยา เตตฺสฺ ฌมฺมานํ
 ปณฺณตฺตํ โหติ ตตฺท ฌมฺมนีรุตฺตาทิกตาเป ฌานํ นีรุตฺติปฐฺมัมภิตา
 เยน ฌาเนน ตานิ ฌานานิ ชานาติ อิมานิ ฌานานิ อิทมตฺต-
 ชฺชิตกานํติ ฌาเนตฺ ฌานํ ปฐฺภาณปฐฺมัมภิตา ฯ

[๗๗๕] จตฺตํ ปฐฺมัมภิตา อตฺตปฐฺมัมภิตา ฌมฺมปฐฺมัมภิตา
 นีรุตฺติปฐฺมัมภิตา ปฐฺภาณปฐฺมัมภิตา ฯ กตเม ฌมฺมา อกุสฺสตา
 ยตฺถํ ฌมฺเย อกุสฺสํ จิตฺตํ อปฺปนฺนํ โหติ โสมนตฺตตฺตํทกตํ ทิฏฺฐิจิต-
 ตฺมปฺปยฺยตฺตํ ฐฺปารมฺมณํ วา ฯ เป ฯ ฌมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา
 ปนารพฺภ ตตฺถํ ฌมฺเย ฌตฺตํ โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ
 อิมเ ฌมฺมา อกุสฺสตา อิมตฺสฺ ฌมฺเมตฺสฺ ฌานํ ฌมฺมปฐฺมัมภิตา
 เตตฺสฺ วิปាកเ ฌานํ อตฺตปฐฺมัมภิตา ยาย นีรุตฺติยา เตตฺสฺ ฌมฺมานํ
 ปณฺณตฺตํ โหติ ตตฺท ฌมฺมนีรุตฺตาทิกตาเป ฌานํ นีรุตฺติปฐฺมัมภิตา

ปฐมัมภิตา ๑ กตเม ฐมา อพฺยาภคตา ยตฺถิ สมเย
 กามาวจรตฺถิ กุสฺสตฺถิ กมฺมตฺถิ กตคฺคตา อฺปจิตคฺคตา วิปากํ จกฺข-
 วิตฺตณฺณํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสทฺทคฺคํ ฐปารมฺมณํ ตตฺถิ สมเย
 ผตฺถิ โหติ เวทนา โหติ สณฺณนา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตตฺถิ เอกคฺคตา โหติ มนินฺทริยํ โหติ อฺเปกฺ-
 ขินฺทริยํ โหติ ชีวิตินฺทริยํ โหติ เย วา ปน ตตฺถิ สมเย อณฺเวย-
 อยติ ปฐิจจตฺถิ อวฺปิโน ฐมา อิม ฐมา อพฺยาภคตา
 อิมตฺถ ฐเมตฺถ ภาณํ อตฺถปฐมัมภิตา ยาย นีรุตฺตคฺคตา เตสํ ฐมานํ
 ปณฺณตฺติ โหติ คตฺถ ฐมฺมนีรุตฺตคฺคตาเป ภาณํ นีรุตฺตปฐมัมภิตา
 เยน ภาณณํ ตานิ ภาณานิ ฐานาติ อิมานิ ภาณานิ อิทมคฺค-
 ไซคกานฺตี ภาณณตฺถ ภาณํ ปฐมัมภิตา ๑ ตตฺถิ ปฐมัมภิตา
 อตฺถปฐมัมภิตา นีรุตฺตปฐมัมภิตา ปฐมัมภิตา ๑ กตเม
 ฐมา อพฺยาภคตา ยตฺถิ สมเย กามาวจรตฺถิ กุสฺสตฺถิ กมฺมตฺถิ
 กตคฺคตา อฺปจิตคฺคตา วิปากํ สตฺตวิตฺตณฺณํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺ-
 ขาสทฺทคฺคํ สทฺทปารมฺมณํ ๑เป ๑ ฐานวิตฺตณฺณํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺ-
 ขาสทฺทคฺคํ คณฺฐารมฺมณํ ๑เป ๑ ชีวิตินฺทริยณฺณํ อฺปฺปนฺนํ โหติ
 อฺเปกฺขาสทฺทคฺคํ ฐปารมฺมณํ ๑เป ๑ กายวิตฺตณฺณํ อฺปฺปนฺนํ โหติ
 สทฺทคฺคํ ฐปารมฺมณํ ตตฺถิ สมเย ผตฺถิ โหติ เวทนา
 โหติ สณฺณนา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ สทฺทํ โหติ จิตฺตตฺถิ
 เอกคฺคตา โหติ มนินฺทริยํ โหติ สทฺทินฺทริยํ โหติ ชีวิตินฺทริยํ

ยถัมมี สัมเย กามาจฺจธตฺถ กุตฺถธตฺถ กมฺมธตฺถ กคฺคตา อฺปจิตฺตฺตา
 วิปากา มโนวิญญานธาตุ อฺปฺปฺปนา โหติ โสมนธตฺถหคฺคา รุปา-
 รรมมฺณา วา ๑เป ๑ รุมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ
 คตฺถัมมี สัมเย ฌตฺถ โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา
 โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก โหติ วิจาโร โหติ มิตฺติ โหติ สฺสํ
 โหติ จิตฺตธตฺถ เอกคฺคตา โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ โสมนธตฺถินฺทฺริยํ
 โหติ ชฺวีตินฺทฺริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถัมมี สัมเย อณฺเฏปปี อตฺถิ
 ปฏิจฺจธตฺถมฺปฺปนา อรฺหํ โน รุมฺมา อิม รุมฺมา อพฺยากคา อิมสฺส
 รุมฺเมสฺส ฌาณํ อตฺถปฏิสัมภิตา ยาย นิริคฺคตฺติยา เตสํ รุมฺมานํ
 ปณฺณคฺคตฺติ โหติ คตฺถ รุมฺมนิริคฺคตฺติยาปเป ฌาณํ นิริคฺคตฺติปฏิสัมภิตา
 เยน ฌาเณน ตานํ ฌาณานํ ชานาติ อิมานํ ฌาณานํ อิทมคฺค-
 ไชตถานํ ฌาเณสฺส ฌาณํ ปฏิจฺจธตฺถปฏิสัมภิตา ๑ คตฺถธตฺถ ปฏิสัมภิตา
 อตฺถปฏิสัมภิตา นิริคฺคตฺติปฏิสัมภิตา ปฏิจฺจธตฺถปฏิสัมภิตา ๑ กตเม
 รุมฺมา อพฺยากคา ยถัมมี สัมเย กามาจฺจธตฺถ กุตฺถธตฺถ กมฺมธตฺถ
 กคฺคตา อฺปจิตฺตฺตา วิปากา มโนวิญญานธาตุ อฺปฺปฺปนา โหติ
 อฺปฺเปกฺขธตฺถหคฺคา รุปารมฺมณา วา ๑เป ๑ รุมฺมารมฺมณา วา ยํ
 ยํ วา ปนารพฺภ คตฺถัมมี สัมเย ฌตฺถ โหติ เวทนา โหติ สญฺญา
 โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก โหติ วิจาโร โหติ
 อฺปฺเปกฺขา โหติ จิตฺตธตฺถ เอกคฺคตา โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ อฺปฺเปก-
 ขินฺทฺริยํ โหติ ชฺวีตินฺทฺริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถัมมี สัมเย อณฺเฏปปี

คิธโส ปฐมัมภิตา อคตปฐมัมภิตา นีรุกติปฐมัมภิตา ปฐมัมภิตา
 ปฐมัมภิตา ๑ กตเม ชมมา อพยากตา ยธัมมํ สมเย รุปูปคต
 ติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปตมฺปชฺช
 วิหริติ ปจฺจกตฺติณํ คธมฺมํ สมเย ผตฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ อิมะ ชมมา กุสลา คธฺสว รุปาวจรตฺถํ กุสลตฺถํ กมฺมตฺถํ
 กตคฺคา อุปจิตคฺคา วิปากํ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปตมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจกตฺติณํ คธมฺมํ สมเย ผตฺโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ อิมะ ชมมา อพยากตา อิมะ ชมมา ฌานํ
 อคตปฐมัมภิตา ยาย นีรุกติยา คธํ ชมมานํ ปณฺณคฺติ โหติ
 คตฺร ชมมนีรุกตานิชาเป ฌานํ นีรุกติปฐมัมภิตา เยเน ฌาเนเน
 ตานิ ฌาณานิ ชานาติ อิมานิ ฌาณานิ อิทมฺตฺตฺตฺกานํ ฌาเนน
 ฌานํ ปฐมัมภิตา ๑ คิธโส ปฐมัมภิตา อคตปฐมัมภิตา
 นีรุกติปฐมัมภิตา ปฐมัมภิตา ๑ กตเม ชมมา อพยากตา
 ยธัมมํ สมเย อรูปูปคตติยา มคฺคํ ภาเวติ สัพพะโส อากิณฺณ
 ฌายคณํ สมตฺติกฺกมฺม เวนสณฺณานาณํ ฌายคณสณฺณานาณํ
 ๑ ปหานา ๑เป ๑ จคฺคํ ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ คธมฺมํ สมเย
 ผตฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ อิมะ ชมมา กุสลา คธฺสว
 อรูปาวจรตฺถํ กุสลตฺถํ กมฺมตฺถํ กตคฺคา อุปจิตคฺคา วิปากํ สัพพะโส
 อากิณฺณฌายคณํ สมตฺติกฺกมฺม เวนสณฺณานาณํ ฌายคณสณฺณานาณํ
 ๑ ปหานา ๑เป ๑ จคฺคํ ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ

อภัสสธัมมํ กัมมธัมมํ กตตุตา อปจิตตุตา วิปากํ จกขุวิญญาณํ
 อูปปนฺนํ โหติ อูปเภวาสหคํ รูปารมฺมณํ ๑เป ๑ ได้คฺวิญญาณํ
 อูปปนฺนํ โหติ อูปเภวาสหคํ สทฺถารมฺมณํ ๑เป ๑ ฆานวิญญาณํ
 อูปปนฺนํ โหติ อูปเภวาสหคํ คนฺธารมฺมณํ ๑เป ๑ ชิวหาวิญญาณํ
 อูปปนฺนํ โหติ อูปเภวาสหคํ รสธารมฺมณํ ๑เป ๑ กายวิญญาณํ
 อูปปนฺนํ โหติ อูปเภวาสหคํ โสณฺฑพฺพารมฺมณํ คตฺถมํ สมเย ผสฺสโธ
 โหติ เวทนา โหติ สลฺยา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ ทฺวชฺ
 โหติ จิตฺตธัมมํ เอกคฺคตา โหติ มนินฺทริยํ โหติ ทฺวชฺนทริยํ โหติ
 ชฺวีตินฺทริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ สมเย อณฺเวยปี อตฺถิ
 ปฏิจุจฺจมูปปนฺนา อรูปินฺ อมฺมา อิมํ อมฺมา อพฺยากตา อิมํ
 อมฺเมตฺถ ฌาณํ อตฺถปฏิสัมภิตา ยาย นิริตฺติยา เตธ อมฺมานํ
 ปณฺณตฺติ โหติ ตตฺถ อมฺมณิริตฺตาทิถาเป ฌาณํ นิริตฺติปฏิสัมภิตา
 เยน ฌาเณน ตานิ ฌาณานิ ฆาณาคิ อิมานิ ฌาณานิ อิทมตฺถ-
 โสธกานํติ ฌาเณตฺถ ฌาณํ ปฏิภาณปฏิสัมภิตา ๑ คิตฺถโธ ปฏิสัมภิตา
 อตฺถปฏิสัมภิตา นิริตฺติปฏิสัมภิตา ปฏิภาณปฏิสัมภิตา ๑ กตเม
 อมฺมา อพฺยากตา ยตฺถมํ สมเย อภัสสธัมมํ กัมมธัมมํ กตตุตา
 อปจิตตุตา วิปากา มโนธาคฺ อูปปนฺนา โหติ อูปเภวาสหคตา
 รูปารมฺมณา วา ๑เป ๑ โสณฺฑพฺพารมฺมณา วา ๑เป ๑ มโนวิญ-
 ญาณธาคฺ อูปปนฺนา โหติ อูปเภวาสหคตา รูปารมฺมณา วา ๑เป ๑
 อมฺมมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คตฺถมํ สมเย ผสฺสโธ

โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก
 โหติ วิจาโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตํ อหํคฺคา โหติ
 มนินฺทริยํ โหติ อฺเปกฺขินฺทริยํ โหติ ชฺชิตินฺทริยํ โหติ เย วา
 ปน คตฺถํ สมฺเย อณฺเณนํ อตฺถิ ปฏิจฺจุตฺตํปฺปนา อรฺหํ โหติ
 อิมํ ชฺชมา อพฺยากตา อิมํ ชฺชเมตฺตํ ฌานํ อตฺถปฺปติสํกฺขา
 ยาย นิสฺสํคฺคิยา เตสํ ชฺชมานํ ปณฺณตฺติ โหติ ตตฺร ชฺชมนิสฺสํคฺคา
 ภาตาเป ฌานํ นิสฺสํคฺคิยาปฺปติสํกฺขา เยน ฌาเนน ตานิ ฌานานิ
 ชานาติ อิมานิ ฌานานิ อิทมตฺตํโสทกานํติ ฌาเนตฺตํ ฌานํ
 ปฏิภาณปฺปติสํกฺขา ฯ

[๗๘๗] คิตฺตํ ปฺปติสํกฺขา อตฺถปฺปติสํกฺขา นิสฺสํคฺคิยา
 ปฏิภาณปฺปติสํกฺขา ฯ กตฺเม ชฺชมา อพฺยากตา ยตฺถํ สมฺเย
 มโนธาตฺวํ อฺปฺปนา โหติ กิริยา เหว กุตฺตา นากุตฺตา น จ กมฺม-
 วิปากา อฺเปกฺขาตฺถคฺคา รุปรามมฺณา วา ฯ เป ฯ โยจฺจุพฺพา-
 รามมฺณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภํ คตฺถํ สมฺเย คตฺถํ โหติ
 เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก
 โหติ วิจาโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตํ อหํคฺคา โหติ มนินฺทริยํ
 โหติ อฺเปกฺขินฺทริยํ โหติ ชฺชิตินฺทริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถํ สมฺเย
 อณฺเณนํ อตฺถิ ปฏิจฺจุตฺตํปฺปนา อรฺหํ โหติ อิมํ ชฺชมา
 อพฺยากตา อิมํ ชฺชเมตฺตํ ฌานํ อตฺถปฺปติสํกฺขา ยาย นิสฺสํคฺคิยา
 เตสํ ชฺชมานํ ปณฺณตฺติ โหติ ตตฺร ชฺชมนิสฺสํคฺคาภาตาเป ฌานํ

นิรุคฺติปฐมัมภิตา เยน ฌาณน ตานิ ฌาณานิ ชานาติ อิมานิ
 ฌาณานิ อิทมตฺถสัทธกานํติ ฌาณนํ ฌาณํ ปฏิภาณปฐมัมภิตา ฯ
 คิตุโส ปฐมัมภิตา อตฺถปฐมัมภิตา นิรุคฺติปฐมัมภิตา ปฏิภาณ-
 ปฐมัมภิตา ฯ กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยตฺถมํ สมฺเย มโน-
 วิญญานาชาตุ อูปฺปนฺนา โหติ กิริยา เหว กุสฺสา นากุสฺสา น จ
 กมฺมวิปากา โสมนสฺสสทฺทกา รุปารมฺมณา วา ฯเปฯ ชมฺมา-
 รมฺมณา วา ฯเปฯ มโนวิญญานาชาตุ อูปฺปนฺนา โหติ กิริยา
 เหว กุสฺสา นากุสฺสา น จ กมฺมวิปากา อูปฺเปกฺขาสทฺทกา รุปา-
 รมฺมณา วา ฯเปฯ ชมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ
 คตฺถมํ สมฺเย คตฺถโส โหติ เวทนา โหติ ตณฺหา โหติ เจตนา โหติ
 จิตฺตํ โหติ วิตถฺโก โหติ วิจาโร โหติ อูปฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺส
 เอกกฺกตา โหติ วิริยินฺทริยํ โหติ สฺมาธินฺทริยํ โหติ มนินฺทริยํ
 โหติ อูปฺเปกฺขินฺทริยํ โหติ ชีวิตินฺทริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ
 สมฺเย อณฺเวยํ อตฺถิ ปฏิจฺจตฺมมฺมูปฺปนฺนา อรฺหํมโน ชมฺมา อิมะ
 ชมฺมา อพฺยากตา อิมํ ฌมฺเมตฺถ ฌาณํ อตฺถปฐมัมภิตา ยาย
 นิรุคฺติยา คตฺถ ชมฺมานํ ปณฺณตฺติ โหติ คตฺถ ชมฺมนิรุคฺตาภิตาเป
 ฌาณํ นิรุคฺติปฐมัมภิตา เยน ฌาณน ตานิ ฌาณานิ ชานาติ
 อิมานิ ฌาณานิ อิทมตฺถสัทธกานํติ ฌาณนํ ฌาณํ ปฏิภาณปฐ-
 มัมภิตา ฯ คิตุโส ปฐมัมภิตา อตฺถปฐมัมภิตา นิรุคฺติปฐมัมภิตา
 ปฏิภาณปฐมัมภิตา ฯ กตฺถเม ชมฺมา อพฺยากตา ยตฺถมํ สมฺเย

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ตียา น วตฺตพฺพา อตฺตารมฺมณาติมี อนาค-
 คารมฺมณาติมี ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาติมี ฯ ตียา อชฺฌมคฺตา ตียา
 พหิทฺธา ตียา อชฺฌมคฺคพหิทฺธา ฯ นิริคฺคิปฏิสัมภิตา พหิทฺธารมฺมณา
 คิตุโส ปฏิสัมภิตา ตียา อชฺฌมคฺคารมฺมณา ตียา พหิทฺธารมฺมณา
 ตียา อชฺฌมคฺคพหิทฺธารมฺมณา ฯ อนิทฺตฺสเนอปปฏฺฐิยา ฯ

[๗๘๓] เหตุ สเหตุกา เหตุสมฺปยุคฺตา เหตุ เจว สเหตุกา จ
 เหตุ เจว เหตุสมฺปยุคฺตา จ น วตฺตพฺพา น เหตุ สเหตุกาติมี
 น เหตุ อเหตุกาติมี ฯ สปปจฺยา สงฺขตา อนิทฺตฺสเนา อปปฏฺฐิยา
 ขรฺุปา คิตุโส ปฏิสัมภิตา โถกียา อตฺตปฏิสัมภิตา ตียา
 โถกียา ตียา โถกฺคตฺรา เกณฺจิ วิณฺณฺณเยยฺยา เกณฺจิ น วิณฺ-
 ฌเยยฺยา ฯ

[๗๘๔] โน ชาติวา ฯ คิตุโส ปฏิสัมภิตา ชาติวา อตฺตปฏิ-
 สัมภิตา ตียา ชาติวา ตียา อนาคตวา ฯ ชาติววิปฺยุคฺตา ฯ คิตุโส
 ปฏิสัมภิตา น วตฺตพฺพา ชาติวา เจว ชาติวา จาคิ ชาติวา เจว
 โน จ ชาติวา อตฺตปฏิสัมภิตา น วตฺตพฺพา ชาติโว เจว
 ชาติวา จาคิ ตียา ชาติวา เจว โน จ ชาติโว ตียา น วตฺตพฺพา
 ชาติวา เจว โน จ ชาติโวติ ฯ น วตฺตพฺพา ชาติวา เจว
 ชาติวสมฺปยุคฺตา จาคิมิ ชาติวสมฺปยุคฺตา เจว โน จ ชาติวาติมี ฯ
 คิตุโส ปฏิสัมภิตา ชาติววิปฺยุคฺตชาติวา อตฺตปฏิสัมภิตา ตียา
 ชาติววิปฺยุคฺตชาติวา ตียา ชาติววิปฺยุคฺคอนาคตวา ฯ

ตอตุตตรา อตตุตฏฐตมฏฐทา ตืยา ตอตุตตรา ตืยา อตตุตตรา ๑
อรรณาตื ๑

ปญหาปจฺจกั
ปฏฐตมฏฐทาวิกงโก ตมคฺโค ๑

ฅาณวืกงโก

[๗๔๕] เอกวืเชน ฅาณวตฺต ๑ ปญจวืณญานา นเหตุ
อเหตุกา เหตุวืปฺปยตฺตา ตปฺปจฺจยา ตงฺขตา อรรูปา โลกืยา
ตาสฺวา ตณฺโณชนืยา คณฺณณืยา โอชนืยา โยคณืยา นัฏวณืยา
ปรามจฺจุสา อูปาทานืยา ตงฺกัเตตฺตืกา อพฺยาทตา ตารมฺมณฺนา อเจตฺตืกา
วืปากา อูปาทืนฺนุปาทานืยา อตงฺกัตติจฺจตงฺกัเตตฺตืกา นตวืตฺตกฺกตวืจารวื
นตวืตฺตกฺกตวืจรรมฺมตฺตา อวืตฺตกฺกตวืจารวื นตวืตฺตทคฺคา เนวทตฺตํเนน-
นภาวณาย ปทาตพฺพา เนวทตฺตํเนน นภาวณาย ปทาตพฺพเหตุกา เนว-
ธายคามืโน นอปปยคามืโน เนวเตกฺขานาเตกฺขา ปรีตฺตา กามาจฺจวรา
นรรูปาจฺจวรา นอรรูปาจฺจวรา ปรียาปนฺนา โนอปรียาปนฺนา อนืยตา
อนืยยานืกา อูปปนฺนามโนวืณญานวืณญณญยา อนืจฺจา ชรณืภุตา ๑
ปญจ วืณญานา อูปปนฺนทตฺตกา อูปปนฺนารมฺมณฺนา ปุเรชาตวตฺตกา
ปุเรชาตารมฺมณฺนา อตฺตคฺคตวตฺตกา พาทืรารมฺมณฺนา อตมฏฐท-
วตฺตกา อตมฏฐทนารมฺมณฺนา นานาทวตฺตกา นานารมฺมณฺนา น

ปณฺหา ธนาธฺวา ปณฺหา ธาธฺววิปฺยัคคฺธนาธฺวา ปณฺหา ธาธฺว-
 วิปฺยัคคฺคธนาธฺวา ปณฺหา สณฺโณชฌนียา ปณฺหา ธธฺณโณชฌนียา
 ปณฺหา สณฺโณชฌนวิปฺยัคคฺคธณฺโณชฌนียา ปณฺหา สณฺโณชฌนวิปฺยัคคฺ-
 คธณฺโณชฌนียา ปณฺหา คณฺณณียา ปณฺหา ธคณฺณณียา ปณฺหา
 คณฺณวิปฺยัคคฺคคณฺณณียา ปณฺหา คณฺณวิปฺยัคคฺคธคณฺณณียา ปณฺหา
 โธชฌนียา ปณฺหา ธโณชฌนียา ปณฺหา โธชฌนวิปฺยัคคฺคโธชฌนียา ปณฺหา
 โธชฌนวิปฺยัคคฺคธโณชฌนียา ปณฺหา โยคณียา ปณฺหา ธโยคณียา
 ปณฺหา โยควิปฺยัคคฺคโยคณียา ปณฺหา โยควิปฺยัคคฺคธโยคณียา
 ปณฺหา นีวรณียา ปณฺหา ธนีวรณียา ปณฺหา นีวรณวิปฺยัคคฺค-
 นีวรณียา ปณฺหา นีวรณวิปฺยัคคฺคธนีวรณียา ปณฺหา ปฺรามญฺจํ
 ปณฺหา ธปฺรามญฺจํ ปณฺหา ปฺรามาสฺวิปฺยัคคฺคปฺรามญฺจํ ปณฺหา
 ปฺรามาสฺวิปฺยัคคฺคธปฺรามญฺจํ ปณฺหา อฺปฺปาทินฺหา ปณฺหา ธนุ-
 ปฺปาทินฺหา ปณฺหา อฺปฺปาทานิยา ปณฺหา ธนุปฺปาทานิยา ปณฺหา
 อฺปฺปาทานวิปฺยัคคฺคอฺปฺปาทานิยา ปณฺหา อฺปฺปาทานวิปฺยัคคฺคธนุปฺปาทานิยา
 ปณฺหา สํกฺกิเลตฺติกา ปณฺหา ธสํกฺกิเลตฺติกา ปณฺหา กิเลตฺตวิปฺยัคคฺค-
 สํกฺกิเลตฺติกา ปณฺหา กิเลตฺตวิปฺยัคคฺคธสํกฺกิเลตฺติกา ปณฺหา สํกฺกิตฺกฺกา
 ปณฺหา ธสํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา สํกฺกิจารํ ปณฺหา ธสํกฺกิจารํ ปณฺหา
 สํกฺกิปฺปติกา ปณฺหา ธสํกฺกิปฺปติกา ปณฺหา มิตฺติสํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา น
 มิตฺติสํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา สํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา น สํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา
 อฺปฺเปกฺขาสํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา น อฺปฺเปกฺขาสํกฺกิตฺกฺกา ปณฺหา กามาวจฺรา

ปณฺหา อหุปฺปณฺหา ปณฺหา อหุปฺปาทินํ ปณฺหา อตฺตา ปณฺหา
 อหาคตา ปณฺหา ปจฺจุปฺปณฺหา ปณฺหา อตฺตารมฺมณา ปณฺหา
 อหาคตารมฺมณา ปณฺหา ปจฺจุปฺปณฺหารมฺมณา ปณฺหา อชฺฌตฺตา
 ปณฺหา พหิทฺธา ปณฺหา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ปณฺหา อชฺฌตฺตารมฺมณา
 ปณฺหา พหิทฺถารมฺมณา ปณฺหา อชฺฌตฺตพหิทฺถารมฺมณา ปณฺหา ฯ
 สํวิตฺถกฺกวิจจารา ปณฺหา อตฺถิ วิปากา อตฺถิ วิปากธมฺมธมฺมา
 อตฺถิ เหววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา อตฺถิ อหุปฺปาทินุปาทานิยา อตฺถิ
 อหุปฺปาทินุปาทานิยา อตฺถิ อหุปฺปาทินุอหุปฺปาทานิยา อตฺถิ มิตฺตสํหคฺคา
 อตฺถิ สํสํหคฺคา อตฺถิ อหุเปกฺขาสํหคฺคา อตฺถิ อาจยคามินิ อตฺถิ
 อปจยคามินิ อตฺถิ เหวอาจยคามินิอปจยคามินิ อตฺถิ เสกฺขา
 อตฺถิ อเสกฺขา อตฺถิ เหวเสกฺขานาเสกฺขา อตฺถิ ปริตฺตา อตฺถิ
 มหคฺคตา อตฺถิ อปฺปมาณา อตฺถิ ปริตฺตารมฺมณา อตฺถิ มหคฺคตา-
 รมฺมณา อตฺถิ อปฺปมาณารมฺมณา อตฺถิ มคฺคตารมฺมณา อตฺถิ
 มคฺคตเหตุกา อตฺถิ มคฺคตธิปฺปติ อตฺถิ อหุปฺปณฺหา อตฺถิ อหุปฺปณฺหา
 อตฺถิ อหุปฺปาทินํ อตฺถิ อตฺตา อตฺถิ อหาคตา อตฺถิ ปจฺจุปฺปณฺหา
 อตฺถิ อตฺตารมฺมณา อตฺถิ อหาคตารมฺมณา อตฺถิ ปจฺจุปฺปณฺหา-
 รมฺมณา อตฺถิ อชฺฌตฺตา อตฺถิ พหิทฺธา อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธา
 อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมณา อตฺถิ พหิทฺถารมฺมณา อตฺถิ อชฺฌตฺต-
 พหิทฺถารมฺมณา ฯ อวิตฺถกฺกวิจจารมคฺคา ปณฺหา อตฺถิ วิปากา
 อตฺถิ วิปากธมฺมธมฺมา อตฺถิ เหววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา อตฺถิ

อุปาทินฺนุปาทานิยา อตฺถิ อฺนุปาตินฺนุปาทานิยา อตฺถิ อฺนุปาตินฺนุ-
 อฺนุปาทานิยา อตฺถิ อายคามินิ อตฺถิ อปฺยคามินิ อตฺถิ เหว
 อายคามินิ นอปฺยคามินิ อตฺถิ เถกฺขา อตฺถิ อเถกฺขา อตฺถิ
 เหวเถกฺขานาเถกฺขา อตฺถิ อฺนุปฺนฺนา อตฺถิ อฺนุปฺนฺนา อตฺถิ
 อฺนุปฺาทินิ อตฺถิ อตฺตา อตฺถิ อนาคตา อตฺถิ ปจฺจุปฺนฺนา อตฺถิ
 อชฺฌตฺตา อตฺถิ พหิทฺธา อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธา ฯ อวิคฺคกฺกวิจฺจาวา
 ปญฺญา อตฺถิ วิปาคา อตฺถิ วิปากรมฺมมฺมา อตฺถิ เหว-
 วิปากนวิปากกรรมฺมมฺมา อตฺถิ อุปาทินฺนุปาทานิยา อตฺถิ อฺนุ-
 ปาทินฺนุปาทานิยา อตฺถิ อฺนุปาตินฺนอฺนุปาทานิยา อตฺถิ มิตฺถิธกฺคา
 อตฺถิ ธฺวธกฺคา อตฺถิ อฺนุเปกฺขาธกฺคา อตฺถิ อายคามินิ อตฺถิ
 อปฺยคามินิ อตฺถิ เหวอายคามินิ นอปฺยคามินิ อตฺถิ เถกฺขา
 อตฺถิ อเถกฺขา อตฺถิ เหวเถกฺขานาเถกฺขา อตฺถิ ปริคฺคตารมฺมณา
 อตฺถิ มหคฺคตารมฺมณา อตฺถิ อปฺปมาณารมฺมณา อตฺถิ มคฺคา-
 รมฺมณา อตฺถิ มคฺคเหตุกา อตฺถิ มคฺคาธิปฺตินิ อตฺถิ อฺนุปฺนฺนา
 อตฺถิ อฺนุปฺนฺนา อตฺถิ อฺนุปฺาทินิ อตฺถิ อตฺตา อตฺถิ อนาคตา
 อตฺถิ ปจฺจุปฺนฺนา อตฺถิ อตฺถารมฺมณา อตฺถิ อนาคตารมฺมณา
 อตฺถิ ปจฺจุปฺนฺนารมฺมณา อตฺถิ อชฺฌตฺตา อตฺถิ พหิทฺธา อตฺถิ
 อชฺฌตฺตพหิทฺธา อตฺถิ อชฺฌตฺตารมฺมณา อตฺถิ พหิทฺธารมฺมณา
 อตฺถิ อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา ฯ มิตฺถิธกฺคา ปญฺญา ธฺวธกฺคา
 ปญฺญา อตฺถิ วิปาคา อตฺถิ วิปากรมฺมมฺมา อตฺถิ เหว-

วืปาณวืปาณมมมมา อตถื อูปาทืนุปาทานืยา อตถื อนุปาทืนุ-
 นุปาทานืยา อตถื อนุปาทืนุอนุปาทานืยา อตถื สวืตถุทถุสวืจารว
 อตถื อวืตถุทถุจารมตถุตา อตถื อวืตถุทถุอวืจารว อตถื อาจยคามืน
 อตถื อปจยคามืน อตถื เนวอาจยคามืนนอปจยคามืน อตถื
 เสกขว อตถื อเสกขว อตถื เนวเสกขวานาเสกขว อตถื ปรืตถุตา
 อตถื มหคคตว อตถื อปุปมาณา อตถื ปรืตถุตารมมมณา อตถื
 มหคคตารมมมณา อตถื อปุปมานารมมมณา อตถื มคคตารมมมณา
 อตถื มคคตเหตุกา อตถื มคคตารปตืน อตถื อูปุปนุณา อตถื
 อนุอุปุปนุณา อตถื อูปุปาทืน อตถื อตืตว อตถื อนาคตว อตถื
 ปจจุอุปุปนุณา อตถื อตืตตารมมมณา อตถื อนาคตารมมมณา อตถื
 ปจจุอุปุปนุณารมมมณา อตถื อชฎณตถุตา อตถื พทืทฐว อตถื
 อชฎณตถุพทืทฐว อตถื อชฎณตถุตารมมมณา อตถื พทืทฐวามมมณา
 อตถื อชฎณตถุพทืทฐวามมมณา ๑ อูเปกขวสทททว ปณณว อตถื
 วืปาณว อตถื วืปาณมมมมมา อตถื เนววืปาณวืปาณมมมมมา
 อตถื อูปาทืนุปาทานืยา อตถื อนุปาทืนุปาทานืยา อตถื อนุ-
 ปาทืนุอนุปาทานืยา อตถื อาจยคามืน อตถื อปจยคามืน อตถื
 เนวอาจยคามืนนอปจยคามืน อตถื เสกขว อตถื อเสกขว อตถื
 เนวเสกขวานาเสกขว อตถื ปรืตถุตา อตถื มหคคตว อตถื อปุปมาณา
 อตถื ปรืตถุตารมมมณา อตถื มหคคตารมมมณา อตถื อปุปมาณา-
 รมมมณา อตถื มคคตารมมมณา อตถื มคคตเหตุกา อตถื มคคตารปตืน

ปฏิปทาย ฅานํ ชาติยา ฅานํ ๑เป ๑ ภาเว ฅานํ ๑เป ๑
 อูปาทาเน ฅานํ ๑เป ๑ คณุหยา ฅานํ ๑เป ๑ เวทนาย ฅานํ
 ๑เป ๑ ผสฺสเส ฅานํ ๑เป ๑ สฺพายตเน ฅานํ ๑เป ๑ นามรฺูเป
 ฅานํ ๑เป ๑ วิญญาเน ฅานํ ๑เป ๑ สงฺฆาเรสฺส ฅานํ สงฺฆารสฺส มุทเย
 ฅานํ สงฺฆารนิโรธเ ฅานํ สงฺฆารนิโรธคามินียา ปฏิปทาย ฅานํ
 เอวํ จตฺตพฺพิเชน ฅานนวตฺต ๑

[๗๘๘] ปญจวิเชน ฅานนวตฺต ปญจวิโก สมนฺาธมาธิ
 ปญจฅานนิโก สมนฺาธมาธิ เอวํ ปญจวิเชน ฅานนวตฺต ๑ ฉพฺพิเชน
 ฅานนวตฺต ฉสฺส อภิณฺาธํ ปญฺา เอวํ ฉพฺพิเชน ฅานนวตฺต ๑
 สฺสคฺตวิเชน ฅานนวตฺต สฺสคฺตสฺสคฺตริ ฅานนวตฺตนิ เอวํ สฺสคฺตวิเชน
 ฅานนวตฺต ๑ อฏฺฐวิเชน ฅานนวตฺต จตฺตํ มคฺคสฺส จตฺตํ ผเสสฺส
 ปญฺา เอวํ อฏฺฐวิเชน ฅานนวตฺต ๑ นววิเชน ฅานนวตฺต
 นวสฺส อนฺุพฺพพิหารสฺมาปคฺคสฺส ปญฺา เอวํ นววิเชน ฅานนวตฺต ๑

[๘๐๐] ทสฺสวิเชน ฅานนวตฺต ทสฺส คถาคคฺคสฺส คถาคคพฺทานิ
 เยหิ พเลหิ สมนฺานาคโต คถาคโต อาธมณฺจํ ปฏฺิขานาติ ปรีธาสฺ
 สฺสํหาทํ นทติ พฺรหฺมจกฺกํ ปวคฺเตติ ๑ กตมานิ ทสฺ ๑ อธิ คถาคโต
 ฅานนฺจ ฅานโต อฏฺฐฅานนฺจ อฏฺฐฅานโต ยถาภูทํ ปฺรานาติ ยมฺบิ
 คถาคโต ฅานนฺจ ฅานโต อฏฺฐฅานนฺจ อฏฺฐฅานโต ยถาภูทํ ปฺรานาติ
 อิทมฺบิ คถาคคฺคสฺส คถาคคพฺถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม คถาคโต
 อาธมณฺจํ ปฏฺิขานาติ ปรีธาสฺ สฺสํหาทํ นทติ พฺรหฺมจกฺกํ

ปวตุเตติ ๑ ปุณ ๑ ปรั ตถาคโต อตฺตทานาคตปจฺจุปปนฺณานํ กมฺม-
 สฺมาทานานํ จานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ
 ตถาคโต อตฺตทานาคตปจฺจุปปนฺณานํ กมฺมสฺมาทานานํ จานโส เหตุโส
 วิปากํ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปิ ตถาคคตฺตํ ตถาคคพฺถํ โหติ ยํ
 พถํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิชานาติ ปริธาสํ ตํหนาทํ
 นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตุเตติ ๑ ปุณ ๑ ปรั ตถาคโต สํพฺพุตฺตคามินี
 ปฏิปทํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ ตถาคโต สํพฺพุตฺตคามินี ปฏิปทํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปิ ตถาคคตฺตํ ตถาคคพฺถํ โหติ ยํ พถํ
 อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิชานาติ ปริธาสํ ตํหนาทํ นทติ
 พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตุเตติ ๑ ปุณ ๑ ปรั ตถาคโต อนเนธธาตุํ นานาธาตุํ
 โถกํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ ตถาคโต อนเนธธาตุํ นานาธาตุํ
 โถกํ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปิ ตถาคคตฺตํ ตถาคคพฺถํ โหติ ยํ
 พถํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิชานาติ ปริธาสํ ตํหนาทํ
 นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตุเตติ ๑ ปุณ ๑ ปรั ตถาคโต ตตฺตฺตานํ
 นานาธิมฺมุติกกํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ ตถาคโต ตตฺตฺตานํ นานาธิ-
 มฺมุติกกํ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปิ ตถาคคตฺตํ ตถาคคพฺถํ โหติ
 ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิชานาติ ปริธาสํ
 ตํหนาทํ นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตุเตติ ๑ ปุณ ๑ ปรั ตถาคโต ปรสฺต-
 ตฺตานํ ปรปฺปคฺคตฺตานํ อินฺทฺริยปโรปฺริยคฺคํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ
 ตถาคโต ปรสฺตฺตฺตานํ ปรปฺปคฺคตฺตานํ อินฺทฺริยปโรปฺริยคฺคํ ยถาภูตํ

ปชานาติ อิทมฺมึ ตถาคคตฺถํ ตถาคคพถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม
 ตถาคโค อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉานาติ ปริตฺถํ ตํหาทํ นทติ พุทฺธมฺ
 จกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ ปุณ ๑ ปวํ ตถาคโค ฌานวิโมกฺขธมฺมาธิตฺมาปคฺคํ
 ตํกฺกิเลตฺตํ โวทานํ อญฺญจํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺมึ ตถาคโค
 ฌานวิโมกฺขธมฺมาธิตฺมาปคฺคํ ตํกฺกิเลตฺตํ โวทานํ อญฺญจํ ยถาภูตํ
 ปชานาติ อิทมฺมึ ตถาคคตฺถํ ตถาคคพถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม
 ตถาคโค อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉานาติ ปริตฺถํ ตํหาทํ นทติ พุทฺธมฺ
 จกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ ปุณ ๑ ปวํ ตถาคโค ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ ยมฺมึ ตถาคโค ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ ยถาภูตํ ปชานาติ
 อิทมฺมึ ตถาคคตฺถํ ตถาคคพถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโค
 อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉานาติ ปริตฺถํ ตํหาทํ นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ
 ปุณ ๑ ปวํ ตถาคโค ตํคฺคานํ จุคฺคปฺปาทํ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺมึ
 ตถาคโค ตํคฺคานํ จุคฺคปฺปาทํ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺมึ ตถาคคตฺถํ
 ตถาคคพถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโค อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉา-
 นาติ ปริตฺถํ ตํหาทํ นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ ปุณ ๑ ปวํ
 ตถาคโค อารกฺขณฺจํ อญฺญ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺมึ ตถาคโค อารกฺขณ-
 ญํ ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺมึ ตถาคคตฺถํ ตถาคคพถํ โหติ ยํ
 พถํ อากมฺม ตถาคโค อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉานาติ ปริตฺถํ ตํหาทํ
 นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ อิมานิ ทถํ ตถาคคตฺถํ ตถาคคพถานิ
 เยหิ พถเอหิ ตมฺนุสาคโค ตถาคโค อารกฺขณฺจํ ปฏิจฺฉานาติ ปริตฺถํ

ตั้งหน้าทำ นทติ พุรหมจกั ปวตเตติ เอวံ ทตฺติเรน ฌาณวตฺตํ ๑
มาติกา ๑

[๘๐๓] ปณฺจวิญฺญาณํ น เหตุเมว อเหตุกเมว เหตุวิปฺปยุตฺต-
เมว ตํปฺปจฺจุยเมว ตํชฺชเมว อรูปเมว โลกียเมว ตํสํวเมว
ตํญฺโฆณียเมว กณฺฐณียเมว โฆณียเมว โยคณียเมว นีวรณียเมว
ปรามจฺจุยเมว อฺปาทานียเมว ตํกฺกิลตฺติกเมว อพฺยาคตเมว ตํารมฺมณ-
เมว อเจตตฺติกเมว วิปាកเมว อฺปาทินฺนุปาทานียเมว อตํกฺกิลตฺต-
ตํกฺกิลตฺติกเมว นตฺตฺวิตฺกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตเมว นอวิตฺกฺกตฺตฺตฺตเมว
อวิตฺกฺกตฺตฺตเมว นตฺตฺตฺตฺตเมว เนว ทตฺตฺตฺตเนน นภาวนายนปฺหา-
ตพฺพเมว เนวทตฺตฺตฺตเนน นภาวนายน ปฺหาคพฺพเหตุกเมว. เนวอาจยคามิ-
นอปจยคามิเมว เนวเตกฺขณํเตกฺขณเมว ปรีตเมว กามาวจรเมว
นรฺูปาวจรเมว นอรูปาวจรเมว ปรียาปฺนฺนเมว โนอปรียาปฺนฺนเมว
อนิยตเมว อนิยฺยานิกเมว อฺปฺปฺนฺนํ มโนวิญฺญาณวิญฺญฺยเมว
อนิรุจเมว ชรณิกเมว ๑

[๘๐๔] ปณฺจ วิญฺญาณา อฺปฺปฺนฺนวตฺตูกา อฺปฺปฺนฺนารมฺมณาคิ
อฺปฺปฺนฺนตฺตฺตํ วตฺตฺตฺตํ อฺปฺปฺนฺนเน อารมฺมณ อฺปฺปฺชฺชนฺติ ๑ ปฺเรชาต-
วตฺตูกา ปฺเรชาตารมฺมณาคิ ปฺเร ชาตตฺตํ วตฺตฺตํ ปฺเร ชาเต
อารมฺมณ อฺปฺปฺชฺชนฺติ ๑ อชฺฌตฺตฺตฺตวตฺตูกา พาทิรารมฺมณาคิ
ปณฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ วตฺตฺตฺตํ อชฺฌตฺตฺติกา อารมฺมณา พาทิรา ๑
อตฺตมฺภินฺนวตฺตูกา อตฺตมฺภินฺนารมฺมณาคิ อตฺตมฺภินฺนตฺตํ วตฺตฺตํ

น ปจฺจนโกติ ชีวหาวิญญานตฺถ โสจรวิตฺถิ กายวิญญานํ น
 ปจฺจนโกติ ฯ น ตมฺมนาหารา อฺปฺปชฺชนตฺติ ตมฺมนาหฺรตฺถตฺถ
 อฺปฺปชฺชนตฺติ ฯ น มนฺตีกาธา อฺปฺปชฺชนตฺติ มนฺตีกโรตฺถตฺถ
 อฺปฺปชฺชนตฺติ ฯ น อพฺโพทิกณฺณา อฺปฺปชฺชนตฺติ น ปฏิปาทิยา
 อฺปฺปชฺชนตฺติ ฯ น อปฺพุพฺ อจฺริมฺ อฺปฺปชฺชนตฺติ น เอกกฺขณฺ อฺปฺปชฺ-
 ชนตฺติ ฯ น อณฺณมณฺณตฺถ ตมฺมทฺตรา อฺปฺปชฺชนตฺติ จกฺขวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา โสตฺวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ โสตฺวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี จกฺขวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ จกฺขวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา ฆานวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ ฆานวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี จกฺขวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ จกฺขวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา ชีวหาวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ ชีวหาวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี จกฺขวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ จกฺขวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา กายวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ กายวิญญานตฺถ
 อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี จกฺขวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ โสตฺวิญญานตฺถ
 ฯ เป ฯ ฆานวิญญานตฺถ ฯ เป ฯ ชีวหาวิญญานตฺถ ฯ เป ฯ กาย-
 วิญญานตฺถ อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา จกฺขวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ จกฺข-
 วิญญานตฺถ อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี กายวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ
 กายวิญญานตฺถ อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา โสตฺวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ
 โสตฺวิญญานตฺถ อฺปฺปนฺตมฺมทฺตราภี กายวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ
 กายวิญญานตฺถ อฺปฺปนฺตมฺมทฺตรา ฆานวิญญานํ น อฺปฺปชฺชติ

ฌานวิญญาณสูตร อุปปนฺธมฺมหนุตฺราบี ภายวิญญาณํ น อุปปชฺชติ
 ภายวิญญาณสูตร อุปปนฺธมฺมหนุตฺรา ชิวหาวิญญาณํ น อุปปชฺชติ
 ชิวหาวิญญาณสูตร อุปปนฺธมฺมหนุตฺราบี ภายวิญญาณํ น อุปปชฺชติ ฯ
 ปญฺจ วิญญาณา อนาโภาติ ปญฺจนฺ วิญญาณานํ นตฺถิ
 อวชฺชนา วา อโภาโต วา สมนฺหาหาโร วา มนสิกาโร วา ฯ
 ปญฺจहि วิญญาณเหติ น กญฺจิ ธมฺมํ ปฏิวิชานาคฺติ ปญฺจहि
 วิญญาณเหติ น กญฺจิ ธมฺมํ ปฏิวิชานาติ ฯ อตฺตตฺตฺร อภินิปาต-
 มตฺตาคติ อตฺตตฺตฺร อปาถมตฺตฺวา ฯ ปญฺจนฺ วิญญาณานํ สมน-
 หุตฺราบี น กญฺจิ ธมฺมํ ปฏิวิชานาคฺติ ปญฺจนฺ วิญญาณานํ
 สมนหุตฺรา มโนชาตฺยาบี น กญฺจิ ธมฺมํ ปฏิวิชานาติ ฯ ปญฺจहि
 วิญญาณเหติ น กญฺจิ อิริยาปถํ กปฺเปตฺติ ปญฺจहि วิญญาณเหติ
 น กญฺจิ อิริยาปถํ กปฺเปติ คมฺหนํ วา ฌานํ วา นิธชฺชํ วา เสยฺยํ
 วา ฯ ปญฺจนฺ วิญญาณานํ สมนหุตฺราบี น กญฺจิ อิริยาปถํ
 กปฺเปตฺติ ปญฺจนฺ วิญญาณานํ สมนหุตฺรา มโนชาตฺยาบี น
 กญฺจิ อิริยาปถํ กปฺเปติ คมฺหนํ วา ฌานํ วา นิธชฺชํ วา เสยฺยํ
 วา ฯ ปญฺจहि วิญญาณเหติ น ภายกมฺมํ น จัจฺจกมฺมํ ปฏฺฐเปตฺติ
 ปญฺจहि วิญญาณเหติ น ภายกมฺมํ จัจฺจกมฺมํ ปฏฺฐเปติ ฯ ปญฺจนฺ
 วิญญาณานํ สมนหุตฺราบี น ภายกมฺมํ น จัจฺจกมฺมํ ปฏฺฐเปตฺติ
 ปญฺจนฺ วิญญาณานํ สมนหุตฺรา มโนชาตฺยาบี น ภายกมฺมํ
 จัจฺจกมฺมํ ปฏฺฐเปติ ฯ ปญฺจहि วิญญาณเหติ น กุสฺสตาคุสฺสํ ธมฺมํ

សមាគមគីតិ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ កុស្តាភុស្ត ធម្មំ សមាគមគីតិ ។
 បល្លាសិ វិល្លាសេនិ សមនុគរាមី អ កុស្តាភុស្ត ធម្មំ សមាគមគីតិ
 បល្លាសិ វិល្លាសេនិ សមនុគរា មនោគាតុយាមី អ កុស្តាភុស្ត
 ធម្មំ សមាគមគីតិ ។ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ សមាប្បធម្មិ អ បុណ្យាគីតិ
 បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ សមាប្បធម្មិ អ បុណ្យាគីតិ ។ បល្លាសិ
 វិល្លាសេនិ សមនុគរាមី អ សមាប្បធម្មិ អ បុណ្យាគីតិ បល្លាសិ
 វិល្លាសេនិ សមនុគរា មនោគាតុយាមី អ សមាប្បធម្មិ អ បុណ្យាគីតិ ។
 បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ ភវិ អ បុណ្យាគីតិ បល្លាសិ វិល្លា-
 សេនិ អ ភវិ អ បុណ្យាគីតិ ។ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ សមនុគរាមី
 អ ភវិ អ បុណ្យាគីតិ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ សមនុគរា មនោគា-
 តុយាមី អ ភវិ អ បុណ្យាគីតិ ។ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ សុប្បិ
 អ បុណ្យាគីតិ អ សុប្បិ បុណ្យាគីតិ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ អ សុប្បិ
 អ បុណ្យាគីតិ អ សុប្បិ បុណ្យាគីតិ ។ បល្លាសិ វិល្លាសេនិ សមនុ-
 គរាមី អ សុប្បិ អ បុណ្យាគីតិ អ សុប្បិ បុណ្យាគីតិ បល្លាសិ
 វិល្លាសេនិ សមនុគរា មនោគាតុយាមី អ សុប្បិ អ បុណ្យាគីតិ
 អ សុប្បិ បុណ្យាគីតិ ។

ខេវី មាតាភវត្ថុវិវាទិកា បល្លាសិ ។

ខេវី ខេវិវិចេន បាណាតុត្ថ ។

[៨០៣] គីតុ ភូមីតុ កុស្តាភុស្តាភេ បល្លាសិ តិកិយា បល្លាសិ
 ភវត្ថុ មគ្គេត្ថ ភវត្ថុ ដេត្ថ បល្លាសិ តិកុត្តរា បល្លាសិ ។ សុវុវា

วิปยุตฺตา ปณฺณา อวิตถุกา ปณฺณา ฯ วิจารมฺยุตฺตา ปณฺณา
 สฺวิจจรา ปณฺณา วิจจวิปยุตฺตา ปณฺณา อวิจจรา ปณฺณา ฯ
 ปิตฺถมฺยุตฺตา ปณฺณา สฺปิตฺถิกา ปณฺณา ปิตฺถวิปยุตฺตา ปณฺณา
 อปิตฺถิกา ปณฺณา ฯ ปิตฺถมฺยุตฺตา ปณฺณา ปิตฺถหคฺตา ปณฺณา
 ปิตฺถวิปยุตฺตา ปณฺณา น ปิตฺถหคฺตา ปณฺณา ฯ สฺสฺมมฺยุตฺตา
 ปณฺณา สฺสฺมหคฺตา ปณฺณา สฺสฺมวิปยุตฺตา ปณฺณา น สฺสฺมหคฺตา
 ปณฺณา ฯ อฺเปกฺขามฺยุตฺตา ปณฺณา อฺเปกฺขาสหคฺตา ปณฺณา
 อฺเปกฺขวิปยุตฺตา ปณฺณา น อฺเปกฺขาสหคฺตา ปณฺณา ฯ กามาวจร-
 กุสฺสตาพฺยาเกเต ปณฺณา กามาวจรา ปณฺณา รุปาวจรา ปณฺณา อรุ-
 ปาวจรา ปณฺณา อปรียาปนฺนา ปณฺณา น กามาวจรา ปณฺณา ฯ รุป-
 าวจรกุสฺสตาพฺยาเกเต ปณฺณา รุปาวจรา ปณฺณา กามาวจรา ปณฺณา
 อรุปาวจรา ปณฺณา อปรียาปนฺนา ปณฺณา น รุปาวจรา ปณฺณา ฯ
 อรุปาวจรกุสฺสตาพฺยาเกเต ปณฺณา อรุปาวจรา ปณฺณา กามาวจรา
 ปณฺณา รุปาวจรา ปณฺณา อปรียาปนฺนา ปณฺณา น อรุปาวจรา
 ปณฺณา ฯ ตีฬฺ ภูมฺมึฬฺ กุสฺสตาพฺยาเกเต ปณฺณา ปริยาปนฺนา ปณฺณา
 จตุสฺ มคฺเคสฺ จตุสฺ เณสฺ ปณฺณา อปรียาปนฺนา ปณฺณา ฯ จตุสฺ
 มคฺเคสฺ จตุสฺ เณสฺ ปณฺณา นียฺยานิกา ปณฺณา ตีฬฺ ภูมฺมึฬฺ กุสฺส-
 จตุสฺ ภูมฺมึฬฺ วิปาเก ตีฬฺ ภูมฺมึฬฺ กิริยาพฺยาเกเต ปณฺณา นียฺยานิกา
 ปณฺณา ฯ จตุสฺ มคฺเคสฺ ปณฺณา นียตา ปณฺณา ตีฬฺ ภูมฺมึฬฺ
 กุสฺสเต จตุสฺ ภูมฺมึฬฺ วิปาเก ตีฬฺ ภูมฺมึฬฺ กิริยาพฺยาเกเต ปณฺณา

ภาวนามยา ปณฺณว ๑

[๘๐๕] ตตฺถ กตมา ทานมยา ปณฺณว ทานํ อารพฺภ ทานา-
ธิกฺขณฺ ยถา อปฺปชฺชติ ปณฺณว ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห ฌมฺมวិจฺโย
สํมาทิฏฺฐิ อโย อจฺจุตฺติ ทานมยา ปณฺณว ๑ ตตฺถ กตมา
สํถมยา ปณฺณว สํถํ อารพฺภ สํถาธิกฺขณฺ ยถา อปฺปชฺชติ ปณฺณว
ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห ฌมฺมวิจฺโย สํมาทิฏฺฐิ อโย อจฺจุตฺติ
สํถมยา ปณฺณว ๑ สัพพามี สํมาปฺนฺนสฺส ปณฺณว ภาวนามยา
ปณฺณว ๑

[๘๐๖] ตตฺถ กตมา อธิสํถ ปณฺณว ปาติโมกฺขสํวรํ อุตฺตมํ
ยถา อปฺปชฺชติ ปณฺณว ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห ฌมฺมวิจฺโย สํมา-
ทิฏฺฐิ อโย อจฺจุตฺติ อธิสํถ ปณฺณว ๑ ตตฺถ กตมา อธิจิตฺเต
ปณฺณว ฐปฺปาวจรธฺฐปาวจรสํมาปตฺติ สํมาปชฺชนฺตสฺส ยถา อปฺป-
ชฺชติ ปณฺณว ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห ฌมฺมวิจฺโย สํมาทิฏฺฐิ
อโย อจฺจุตฺติ อธิจิตฺเต ปณฺณว ๑ ตตฺถ กตมา อธิปณฺณาย ปณฺณว
จตุสฺส มคฺเคสฺส จตุสฺส เณสฺส ปณฺณว อโย อจฺจุตฺติ อธิปณฺณาย
ปณฺณว ๑

[๘๐๗] ตตฺถ กตมํ อายโกสฺสํ อิมํ ฌมฺเม มนตฺติโรโต
อนุปฺปนฺนา เจว กุสฺสตา ฌมฺมา น อปฺปชฺชนฺติ อปฺปนฺนา ๑
อกุสฺสตา ฌมฺมา ปหฺยฺนฺติ อิมํ วา ปนิเม ฌมฺเม มนตฺติโรโต
อนุปฺปนฺนา เจว กุสฺสตา ฌมฺมา อปฺปชฺชนฺติ อปฺปนฺนา ๑ กุสฺสตา

ธมฺมา ภิกฺขุโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย ปาริบริยาย ตํวตฺตุนฺตํติ
 ยา ตตฺถ ปณฺณา ปชานนา ฯเปฯ อโมโห ธมฺมวิจโย ธมฺมาทิจฺฉิ
 อิทํ วุจฺจติ ธายโกตฺถตฺตํ ฯ ตตฺถ กตมํ อปายโกตฺถตฺตํ อิเม ธมฺเม
 มนฺตีกโรโต อหุပ္ปนฺนา เจว กุตฺตา ธมฺมา น อหุပ္ปชฺชนฺติ อหุပ္ปนฺนา
 จ กุตฺตา ธมฺมา นิรุชฺชนฺติ อิเม วา ปนิเม ธมฺเม มนฺตีกโรโต
 อหุပ္ปนฺนา เจว อกุตฺตา ธมฺมา อหุပ္ปชฺชนฺติ อหุပ္ปนฺนา จ อกุตฺตา
 ธมฺมา ภิกฺขุโยภาวาย เวปฺตุถาย ตํวตฺตุนฺตํติ ยา ตตฺถ ปณฺณา
 ปชานนา ฯเปฯ อโมโห ธมฺมวิจโย ธมฺมาทิจฺฉิ อิทํ วุจฺจติ
 อปายโกตฺถตฺตํ ฯ สัพฺพานํ ตตฺถปายา ปณฺณา อปายโกตฺถตฺตํ ฯ

[๘๐๘] จตุตฺถํ ฐมฺมํ วิปาท ปณฺณา วิปาทา ปณฺณา จตุตฺถํ
 ฐมฺมํ กุตฺเต ปณฺณา วิปาทธมฺมธมฺมา ปณฺณา ตํตฺถ ฐมฺมํ
 กิริยาพฺยาเกต ปณฺณา เหนววิปาทนวิปาทธมฺมธมฺมา ปณฺณา ฯ

[๘๐๙] ตํตฺถ ฐมฺมํ วิปาท ปณฺณา อปาทินฺนุปาทานิยา ปณฺณา
 ตํตฺถ ฐมฺมํ กุตฺเต ตํตฺถ ฐมฺมํ กิริยาพฺยาเกต ปณฺณา อหุปาติ-
 นุปาทานิยา ปณฺณา จตุตฺถํ มคฺเชตฺถ จตุตฺถํ เถตฺถ ปณฺณา อหุ-
 ปาทินฺนอหุปาทานิยา ปณฺณา ฯ

[๘๑๐] วิตกฺกวิจารธมฺมปยุตฺตา ปณฺณา ตํวิตกฺกตวิจารา ปณฺณา
 วิตกฺกวิปยุตฺตา วิจารธมฺมปยุตฺตา ปณฺณา อวิตกฺกวิจารมคฺคา ปณฺณา
 วิตกฺกวิจารวิปยุตฺตา ปณฺณา อวิตกฺกอวิจารา ปณฺณา ฯ

[๘๑๑] ปิตฺติธมฺมปยุตฺตา ปณฺณา ปิตฺติสทฺกคา ปณฺณา ตํ-

รวมมณฑล ปณณนา ๖

[๔๓๖] ตตฺถ กตมา มคฺคาารมฺมณา ปญฺญา อริยมคฺคํ อารพฺภ
 ยา อุปฺปชฺชติ ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห สมฺมวึจโย สฺมมา-
 ทิฏฺฐิ อโย อจฺจุจติ มคฺคาารมฺมณา ปญฺญา ฯ จตุสฺส มคฺเคสฺส
 ปญฺญา มคฺคเหตฺตกา ปญฺญา ฯ ตตฺถ กตมา มคฺคาาริปีตี ปญฺญา
 อริยมคฺคํ อริปีตี กิริตฺวา ยา อุปฺปชฺชติ ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ
 อโมโห สมฺมวึจโย สฺมมาทิฏฺฐิ อโย อจฺจุจติ มคฺคาาริปีตี ปญฺญา ฯ

[๔๓๗] จตุตฺถํ ภูมิตฺถํ วิปาเก ปญฺญา ติยา อุนฺนปฺนฺนา ติยา
อุนฺนปาทินิ น วตฺตพฺพา อุนฺนปฺนฺนาติ จตุตฺถํ ภูมิตฺถํ กุตฺเต คีตฺถํ
ภูมิตฺถํ กิริยาพฺยาเก ปญฺญา ติยา อุนฺนปฺนฺนา ติยา อุนฺนปฺนฺนา น
วตฺตพฺพา อุนฺนปาทินิ ๑

[๘๓๘] สัพพาว ปณฺญา ตียา ขัตตา ตียา ชนาคตา ตียา
ปัจจุปปนฺนา ฯ

[๘๓๘] ตตฺถ กตมา อตีตารมฺมณา ปญฺญา อตีเต รมฺเม
 อารพฺภ ยถา อูปปชฺชติ ปญฺญา ปชานนฯ ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย
 สัมมาทิฏฺฐิ อโย อจฺจุติ อตีตารมฺมณา ปญฺญา ๑ ตตฺถ กตมา
 ออนาคตารมฺมณา ปญฺญา ออนาคตเต รมฺเม อารพฺภ ยถา อูปปชฺชติ
 ปญฺญา ปชานนฯ ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สัมมาทิฏฺฐิ อโย
 อจฺจุติ ออนาคตารมฺมณา ปญฺญา ๑ ตตฺถ กตมา ปจฺจุปปนฺนารมฺมณา
 ปญฺญา ปจฺจุปปนฺเน รมฺเม อารพฺภ ยถา อูปปชฺชติ ปญฺญา

ปธานนา ๑เป ๑ อโมโห รมุมวิจโย สัมมาทิฏฐิ อโย อัจฉริ
ปัจจุปปนารมมณา ปณฺณ ๑

[๘๒๐] สัพพา ปณฺณ ตียา อชฺฌตฺตา ตียา พหิทฺธา ตียา
อชฺฌตฺตพหิทฺธา ๑

[๘๒๑] ตตฺถ กตฺมา อชฺฌตฺตารมมณา ปณฺณ อชฺฌตฺเต
รมฺเม อารพฺภ ยา อฺปฺปชฺชติ ปณฺณ ปธานนา ๑เป ๑ อโมโห
รมุมวิจโย สัมมาทิฏฐิ อโย อัจฉริ อชฺฌตฺตารมมณา ปณฺณ ๑
ตตฺถ กตฺมา พหิทฺธารมมณา ปณฺณ พหิทฺธา รมฺเม อารพฺภ ยา
อฺปฺปชฺชติ ปณฺณ ปธานนา ๑เป ๑ อโมโห รมุมวิจโย สัมมาทิฏฐิ
อโย อัจฉริ พหิทฺธารมมณา ปณฺณ ๑ ตตฺถ กตฺมา อชฺฌตฺต-
พหิทฺธารมมณา ปณฺณ อชฺฌตฺตพหิทฺธา รมฺเม อารพฺภ ยา
อฺปฺปชฺชติ ปณฺณ ปธานนา ๑เป ๑ อโมโห รมุมวิจโย สัมมาทิฏฐิ
อโย อัจฉริ อชฺฌตฺตพหิทฺธารมมณา ปณฺณ ๑

เอวํ ติวริเณ ฌานวตฺถ ๑

[๘๒๒] ตตฺถ กตฺมํ กมฺมตฺตํ ฌานํ อตฺถิ ทินฺนํ อตฺถิ
ยิฏฺฐํ อตฺถิ หุตํ อตฺถิ ตฺถกฺกตฺถกฺกานํ กมฺมานํ ผลวิปាកิ อตฺถิ
อโย โลโก อตฺถิ ปโร โลโก อตฺถิ มาตา อตฺถิ ปิตา อตฺถิ
ตฺตฺตา โอปปาทิกา อตฺถิ โลเก สมนพฺราหฺมณา สมนฺนตฺตา
สมนฺนาปฺปิปฺปนา เย อิมญฺส โลกํ ปรรณํ โลกํ สยํ อภินฺณนา
ตฺตฺตฺตฺตา ปเวทนต์ติ ยา เอวฺวปฺปา ปณฺณ ปธานนา ๑เป ๑

จตุตฺถ มคฺเคตฺถ ปณฺณว นีฬฺพิทาย เจว ปฏฺฐิเวธาย ฯ ๑ ๑ อวเสธํ
ปณฺณว เณว นีฬฺพิทาย โน ปฏฺฐิเวธาย ฯ

[๘๒๘] คคฺค กตฺมา หานภากินี ปณฺณว ปจฺมตฺตํ ฌานตฺตํ
ถาภี กามสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ หานภากินี ปณฺณว
คทฺทฺทฺมมฺตา ตฺติ สํนฺติฏฺฐจฺติ จิตฺติภากินี ปณฺณว อวิตกฺกสํหคฺคา
สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิเสธภากินี ปณฺณว นีฬฺพิทาสํหคฺคา
สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิราคุปสํญฺหิตา นีฬฺเพรภากินี ปณฺณว ฯ
ทุตฺติยตฺตํ ฌานตฺตํ ถาภี วิตกฺกสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจ-
รณฺติ หานภากินี ปณฺณว คทฺทฺทฺมมฺตา ตฺติ สํนฺติฏฺฐจฺติ จิตฺติภากินี
ปณฺณว อปฺเปกฺขาสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิเสธ-
ภากินี ปณฺณว นีฬฺพิทาสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ
วิราคุปสํญฺหิตา นีฬฺเพรภากินี ปณฺณว ฯ ตุตฺติยตฺตํ ฌานตฺตํ ถาภี
ปฺปิตฺสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ หานภากินี ปณฺณว คทฺทฺ-
ทฺมมฺตา ตฺติ สํนฺติฏฺฐจฺติ จิตฺติภากินี ปณฺณว อทฺทฺทฺมตฺตํสํหคฺคา
สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิเสธภากินี ปณฺณว นีฬฺพิทาสํหคฺคา
สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิราคุปสํญฺหิตา นีฬฺเพรภากินี ปณฺณว ฯ
จตุตฺตํ ฌานตฺตํ ถาภี สํสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ
หानภากินี ปณฺณว คทฺทฺทฺมมฺตา ตฺติ สํนฺติฏฺฐจฺติ จิตฺติภากินี ปณฺณว
อากาธํญายตนสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิเสธภากินี
ปณฺณว นีฬฺพิทาสํหคฺคา สํญญามนสํการว สํมูทาจฺรณฺติ วิราคุป-

បរិភោគបរិភោគភិកា ។ ចិមា ទត្ថុត្ថៃ បរិភោគភិកា ។

[៨៣០] គតុត កត្តា ទត្ថុត្ថៃ បរិភោគ តុក្កា បរិភោគ
 តុក្កាភិកា បរិភោគ តុក្កា បរិភោគ ឱប្បាភិកា បរិភោគ
 តុក្កា បរិភោគ តុក្កាភិកា បរិភោគ តុក្កា បរិភោគ ឱប្បាភិកា
 បរិភោគ ។ គតុត កត្តា តុក្កា បរិភោគ តុក្កាភិកា បរិភោគ
 ភិកា កតិរេន ឥមាធិ ឱប្បាភិកា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា
 តុក្កា ឬ ឱប្បាភិកា បរិភោគ បរិភោគ ។ បេ។ ឱមិហ ឱមិហ
 ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 គតុត កត្តា តុក្កា បរិភោគ ឱប្បាភិកា បរិភោគ ភិកា
 កតិរេន ឥមាធិ ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា
 ឱប្បាភិកា បរិភោគ បរិភោគ ។ បេ។ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 តុក្កា បរិភោគ តុក្កាភិកា បរិភោគ ភិកា កតិរេន ឥមាធិ
 ឱប្បាភិកា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា តុក្កា
 បរិភោគ បរិភោគ ។ បេ។ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 តុក្កា បរិភោគ តុក្កាភិកា បរិភោគ ។ គតុត កត្តា តុក្កា បរិភោគ
 ឱប្បាភិកា បរិភោគ ភិកា កតិរេន ឥមាធិ ឱប្បាភិកា
 ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា ឱប្បាភិកា
 ឱប្បាភិកា បរិភោគ បរិភោគ ។ បេ។ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ ឱមិហ
 តុក្កា បរិភោគ តុក្កាភិកា បរិភោគ ។ ចិមា ទត្ថុត្ថៃ បរិភោគ ។

รคามินิยา ปฏิปทายเปตัง ฅาณัง ๑ คคฤก กคณัง รรามรณ ฅาณัง
 รรามรณัง อารพุก ยะ อุนุปชชติ ปณณยา ปชานนหา ๑เป ๑ อโมโห
 รรุมมวิจโย สัมมมาทิฏฐิ อิทัง อุกุจติ รรามรณ ฅาณัง ๑ รรามา
 รรณสมุททยัง อารพุก ๑เป ๑ รรามรณนิโรธัง อารพุก ๑เป ๑
 รรามรณนิโรธคามินิ ปฏิปทัง อารพุก ยะ อุนุปชชติ ปณณยา
 ปชานนหา ๑เป ๑ อโมโห รรุมมวิจโย สัมมมาทิฏฐิ อิทัง อุกุจติ
 รรามรณนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ฅาณัง ๑ มคคคสมงคิธุส ฅาณัง
 รรคคิยาเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ กเวเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ อุนุปาทาเนเปตัง
 ฅาณัง ๑เป ๑ คคณุทหายเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ เวทนายเปตัง ฅาณัง
 ๑เป ๑ สธเสเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ สหายนคเนเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑
 นามารุเปเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ วิณณยาณเปตัง ฅาณัง ๑เป ๑ สงุขาร
 เรธูปेतัง ฅาณัง สงุขารสมุททยเปตัง ฅาณัง สงุขารนิโรธเปตัง ฅาณัง
 สงุขารนิโรธคามินิยา ปฏิปทายเปตัง ฅาณัง ๑ คคฤก กคณัง สงุขารเรธู
 ฅาณัง สงุขาร อารพุก ยะ อุนุปชชติ ปณณยา ปชานนหา ๑เป ๑
 อโมโห รรุมมวิจโย สัมมมาทิฏฐิ อิทัง อุกุจติ สงุขารเรธู ฅาณัง ๑
 สงุขารสมุททยัง อารพุก ๑เป ๑ สงุขารนิโรธัง อารพุก ๑เป ๑ สงุขาร
 นิโรธคามินิ ปฏิปทัง อารพุก ยะ อุนุปชชติ ปณณยา ปชานนหา
 ๑เป ๑ อโมโห รรุมมวิจโย สัมมมาทิฏฐิ อิทัง อุกุจติ สงุขารนิโรธ
 คามินิยา ปฏิปทาย ฅาณัง ๑

เฮว จคฤกพิเชน ฅาณนคฤก ๑

ປຽບວາ ດັກທາຄາມິຜເຕ ປຽບວາ ອນາຄາມິມຸເຕ ປຽບວາ ອນາຄາ-
ມິຜເຕ ປຽບວາ ອຣາຄຸຕມຸເຕ ປຽບວາ ອຣາຄຸຕຜເຕ ປຽບວາ ອີມາ
ຈຸຕຸຜຸ ມຸເຕຜຸ ຈຸຕຸຜຸ ຜເຕຜຸ ປຽບວາ ໑ ເວົ້າ ອົງຈີວິເນ ພາຣາວຸຕຸ ໑

[๘๓๘] ตตฺถ กตฺมา นวตฺตํ อหุပ္พุพฺพิหารตฺมาปคฺคิตํ ปณฺญา
 ปจฺมชฺชฌานตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา ทุคฺคิชฺชฌานตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา
 ตคฺคิชฺชฌานตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา จคฺคตฺถชฺชฌานตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา
 ธาการตฺถานญฺจายตฺนตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา วิญฺญานญฺจายตฺนตฺมา-
 ปคฺคิตยา ปณฺญา ธาภิญฺจญฺจายตฺนตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา เนวตฺถญฺจ-
 ฆาตญฺจายตฺนตฺมาปคฺคิตยา ปณฺญา ตญฺญาเวทียทฺธิโรธตฺมาปคฺคิตยา
 อญฺจจิตฺตํ ปจฺจุเวทญฺจนาถาณํ อิมํ นวตฺตํ อหุပ္พุพฺพิหารตฺมา-
 ปคฺคิตํ ปณฺญา ฯ เอวํ นววิธเณ ฌาณนวตฺตํ ฯ

[๘๓๘] ตตถ กคมํ ตถาคคตຸຖຸ ຈຳນນຸ ຈຳນໂຕ ອນຸຈຳນນຸ
 ອນຸຈຳນໂຕ ບູຖາກຸຕຸ ພານຸ ॥ ອືື ສຸຖາກໂຕ ອນຸຈຳນເມຕຸ ອນວກາໄສ
 ບຸ ທຶງຈິຣຸມປຸນໂນ ປຸຊຸໂຕ ກຸນຈິ ສຸງຂາວຸ ນິຈຸໂຕ ອຸປກຸເຍຍ
 ເຕຕຸ ຈຳນຸ ວິຊຸຊຕິຕິ ປຊານາຕິ ຈຳນນຸ ໒ ເຕຕຸ ວິຊຸຊຕິ ບຸ ປຸຊຸຂໂນ
 ກຸນຈິ ສຸງຂາວຸ ນິຈຸໂຕ ອຸປກຸເຍຍ ຈຳນເມຕຸ ວິຊຸຊຕິຕິ ປຊານາຕິ ॥
 ອນຸຈຳນເມຕຸ ອນວກາໄສ ບຸ ທຶງຈິຣຸມປຸນໂນ ປຸຊຸໂຕ ກຸນຈິ ສຸງຂາວຸ
 ສຸງໂຕ ອຸປກຸເຍຍ ເຕຕຸ ຈຳນຸ ວິຊຸຊຕິຕິ ປຊານາຕິ ຈຳນນຸ ໒
 ເຕຕຸ ວິຊຸຊຕິ ບຸ ປຸຊຸຂໂນ ກຸນຈິ ສຸງຂາວຸ ສຸງໂຕ ອຸປກຸເຍຍ
 ຈຳນເມຕຸ ວິຊຸຊຕິຕິ ປຊານາຕິ ॥ ອນຸຈຳນເມຕຸ ອນວກາໄສ ບຸ ທຶງຈິ-

สัมปยุโน ปุคฺคโต กณฺหิ รมํ อตฺตโต อปฺคจฺเจยฺย เนตฺ ฌานํ
 วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฌานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุณฺณฺสนิ กณฺหิ
 รมํ อตฺตโต อปฺคจฺเจยฺย ฌานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐาณ-
 เมตํ อนวกาโส ยํ ทิฏฺฐิสมฺปยุโน ปุคฺคโต มาตฺรํ ชีวิตา โวโรเปยฺย
 เนตฺ ฌานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฌานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุณฺณฺสนิ
 มาตฺรํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ฌานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐาณ-
 เมตํ อนวกาโส ยํ ทิฏฺฐิสมฺปยุโน ปุคฺคโต มิตฺรํ ชีวิตา โวโร-
 เปยฺย ฯ เป ฯ อรหํตํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ฯ เป ฯ ทฏฺฐเณ จิตฺเตน
 ตถาคตตฺถสฺส โถหิตํ อปฺปาทะยฺย ฯ เป ฯ สํฆิ ฆนิหะยฺย ฯ เป ฯ
 อณฺเฏ สคฺคาวํ อหุทิสะยฺย ฯ เป ฯ อฏฺฐมํ ภवं นิพฺพุตเตยฺย เนตฺ
 ฌานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฌานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุณฺณฺสนิ
 อฏฺฐมํ ภवं นิพฺพุตเตยฺย ฌานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐาณ-
 เมตํ อนวกาโส ยํ เอภิสฺสํสา โถกธาคฺคยา เทว อรหํโต สัมมา-
 สัมพุทฺธา อปฺพุพฺพํ อจฺริมํ อปฺปชฺชะยฺยํ เนตฺ ฌานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ
 ฌานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ เอภิสฺสํสา โถกธาคฺคยา เอโก อรหํ
 สัมมาสัมพุทฺโธ อปฺปชฺชะยฺย ฌานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐาณ-
 เมตํ อนวกาโส ยํ เอภิสฺสํสา โถกธาคฺคยา เทว ราชาโน จกฺกฉ-
 ตฺติโน อปฺพุพฺพํ อจฺริมํ อปฺปชฺชะยฺยํ เนตฺ ฌานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ
 ฌานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ เอภิสฺสํสา โถกธาคฺคยา เอโก ราชา
 จกฺกฉตฺติ อปฺปชฺชะยฺย ฌานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐาณเมตํ

อนวกาโส ยํ อิตถิ อรหํ อตฺถํ สมนฺมาสํพุทฺโธ เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ
 ปชานาติ จานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุริโส อรหํ อตฺถํ สมนฺมา-
 สํพุทฺโธ จานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อญฺจจานเมตํ อนวกาโส ยํ
 อิตถิ ราชา อตฺถํ จกฺกณฺณคฺติ เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จานญฺจ
 โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุริโส ราชา อตฺถํ จกฺกณฺณคฺติ จานเมตํ
 วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อญฺจจานเมตํ อนวกาโส ยํ อิตถิ สกฺกณฺณคฺ
 กเรยฺย มารคํ กเรยฺย พุทฺธมคฺคํ กเรยฺย เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ
 ปชานาติ จานญฺจ โห เอตํ วิชฺชติ ยํ ปุริโส สกฺกณฺณคฺ กเรยฺย
 มารคํ กเรยฺย พุทฺธมคฺคํ กเรยฺย จานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ
 อญฺจจานเมตํ อนวกาโส ยํ กายทฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ มนาโป
 วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จานญฺจ โห
 เอตํ วิชฺชติ ยํ กายทฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ มนาโป วิปาโก
 นิพฺพตฺเตยฺย จานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อญฺจจานเมตํ อนวกาโส
 ยํ วจฺจทฺถจฺจริตฺตํ ยํ มโนทฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ มนาโป
 วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จานญฺจ โห
 เอตํ วิชฺชติ ยํ วจฺจทฺถจฺจริตฺตํ ยํ มโนทฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ
 มนาโป วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย จานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ
 อญฺจจานเมตํ อนวกาโส ยํ กายตฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ มนาโป
 วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย เนตํ จานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จานญฺจ โห
 เอตํ วิชฺชติ ยํ กายตฺถจฺจริตฺตํ อญฺโง กนฺโถ มนาโป วิปาโก

นิพพุตเตยฺย จ्ञานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐจ্ঞานเมตํ อนวกาโส
 ยํ วจฺจํ จุตฺตํ ยํ มโนจฺจํ จุตฺตํ อนิฏฺโง อกฺโข โข มนฺนาโป
 วิปาทโก นิพพุตเตยฺย เนตํ จ्ञานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จ्ञานญฺจ โข
 เอตํ วิชฺชติ ยํ วจฺจํ จุตฺตํ ยํ มโนจฺจํ จุตฺตํ อนิฏฺโง อกฺโข โข มนฺนาโป
 วิปาทโก นิพพุตเตยฺย จ्ञานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐจ্ঞานเมตํ
 อนวกาโส ยํ กายทฺถจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ ตปฺปจฺจุยา กายตฺถ
 เกทา ปรี มรณา ตฺถกฺกํ ตฺถกฺกํ โลกํ อุปฺปชฺชเยยฺย เนตํ จ्ञานํ วิชฺชตฺติ
 ปชานาติ จ्ञานญฺจ โข เอตํ วิชฺชติ ยํ กายทฺถจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ
 ตปฺปจฺจุยา กายตฺถ เกทา ปรี มรณา อปายํ ทฺถกฺกํ วินิปาทํ
 นิรยํ อุปฺปชฺชเยยฺย จ्ञานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐจ্ঞานเมตํ
 อนวกาโส ยํ วจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ยํ มโนทฺถจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ
 ตปฺปจฺจุยา กายตฺถ เกทา ปรี มรณา ตฺถกฺกํ ตฺถกฺกํ โลกํ อุปฺปชฺช-
 เยยฺย เนตํ จ्ञานํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ จ्ञานญฺจ โข เอตํ วิชฺชติ
 ยํ วจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ยํ มโนทฺถจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ ตปฺปจฺจุยา
 กายตฺถ เกทา ปรี มรณา อปายํ ทฺถกฺกํ วินิปาทํ นิรยํ อุปฺปชฺชเยยฺย
 จ्ञานเมตํ วิชฺชตฺติ ปชานาติ ฯ อฏฺฐจ্ঞานเมตํ อนวกาโส ยํ กายตฺถ-
 จฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ ตปฺปจฺจุยา กายตฺถ เกทา ปรี มรณา
 อปายํ ทฺถกฺกํ วินิปาทํ นิรยํ อุปฺปชฺชเยยฺย เนตํ จ्ञานํ วิชฺชตฺติ
 ปชานาติ จ्ञานญฺจ โข เอตํ วิชฺชติ ยํ กายตฺถจฺจํ จุตฺตํ มงฺกํ ตณฺนิทานํ
 ตปฺปจฺจุยา กายตฺถ เกทา ปรี มรณา ตฺถกฺกํ ตฺถกฺกํ โลกํ อุปฺปชฺช-

[illegible]

[๔๕๐] ตตถ กตมํ ตถาคคตตํ อตีตทานาคตปจฺจุปปนฺณานํ กมฺม-
 สฺมาทานานํ ฐานโต เหตุโต วิปากํ ยถาภูตํ ฃาณํ ฯ อีธ ตถาคโค
 ปชานาติ อตฺถเกกฺขจฺจานิ ปาปกาणि กมฺมสฺมาทานานิ คคิตฺถมฺปคฺติ-
 ปฏฺิพาพฺพานิ น วิปจฺจนติ อตฺถเกกฺขจฺจานิ ปาปกาणि กมฺมสฺมาทานานิ
 อฺปฺริตฺถมฺปคฺติปฏฺิพาพฺพานิ น วิปจฺจนติ อตฺถเกกฺขจฺจานิ ปาปกาणि กมฺม-
 สฺมาทานานิ กถตฺถมฺปคฺติปฏฺิพาพฺพานิ น วิปจฺจนติ อตฺถเกกฺขจฺจานิ
 ปาปกาणि กมฺมสฺมาทานานิ ปโยคตฺถมฺปคฺติปฏฺิพาพฺพานิ น วิปจฺจนติ
 อตฺถเกกฺขจฺจานิ ปาปกาणि กมฺมสฺมาทานานิ คคิตฺถมฺปคฺติ อากมฺม วิปจฺจนติ
 อตฺถเกกฺขจฺจานิ ปาปกาणि กมฺมสฺมาทานานิ อฺปฺริตฺถมฺปคฺติ อากมฺม วิปจฺจนติ

ปชานาติ ๑ ยา ตตุถ ปณฺญา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย
 สฺมมาทิฏฺฐิ อิทํ ตถาคคตฺถ สัพพตฺถคามินี ปฏิปทํ ยถาภูทํ ฅาณํ ๑

[๔๕๒] ตตุถ กตมํ ตถาคคตฺถ อเนกธาตุํ นานาธาตุํ โถกํ
 ยถาภูทํ ฅาณํ ๑ อิทํ ตถาคโต ชนฺธนาณคฺคํ ปชานาติ อายตนาณคฺคํ
 ปชานาติ ธาตุนาณคฺคํ ปชานาติ อเนกธาตุํ นานาธาตุํ โถกํ
 ปชานาติ ๑ ยา ตตุถ ปณฺญา ปชานนา ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย
 สฺมมาทิฏฺฐิ อิทํ ตถาคคตฺถ อเนกธาตุํ นานาธาตุํ โถกํ ยถา-
 ภูทํ ฅาณํ ๑

[๔๕๓] ตตุถ กตมํ ตถาคคตฺถ สํคฺคานํ นานาธิมฺมุติคฺคํ ยถาภูทํ
 ฅาณํ ๑ อิทํ ตถาคโต ปชานาติ สํหฺติ สํคฺคา หีนาธิมฺมุติกา สํหฺติ
 สํคฺคา ปณฺธํธาธิมฺมุติกา หีนาธิมฺมุติกา สํคฺคา หีนาธิมฺมุติเก สํคฺเค
 เสวฺหฺติ ภาหฺนฺติ ปยิริปาสํหฺติ ปณฺธํธาธิมฺมุติกา สํคฺคา ปณฺธํธาธิมฺมุติเก
 สํคฺเค เสวฺหฺติ ภาหฺนฺติ ปยิริปาสํหฺติ อตฺตมมฺปิ อทฺทธานํ หีนาธิมฺมุติกา
 สํคฺคา หีนาธิมฺมุติเก สํคฺเค เสวฺหฺติ ภาหฺนฺติ ปยิริปาสํหฺติ ปณฺธํธาธิมฺมุติกา
 สํคฺคา ปณฺธํธาธิมฺมุติเก สํคฺเค เสวฺหฺติ ภาหฺนฺติ ปยิริปาสํหฺติ อนาถมมฺปิ
 อทฺทธานํ หีนาธิมฺมุติกา สํคฺคา หีนาธิมฺมุติเก สํคฺเค เสวฺหฺติ สํหฺติ ภาหฺนฺติ
 ปยิริปาสํหฺติ ปณฺธํธาธิมฺมุติกา สํคฺคา ปณฺธํธาธิมฺมุติเก สํคฺเค
 เสวฺหฺติ สํหฺติ ภาหฺนฺติ ปยิริปาสํหฺติ สํคฺคํ ๑ ยา ตตุถ ปณฺญา ปชานนา
 ๑เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สฺมมาทิฏฺฐิ อิทํ ตถาคคตฺถ สํคฺคานํ
 นานาธิมฺมุติคฺคํ ยถาภูทํ ฅาณํ ๑

อปฺปญฺญาภิสํชาโร อานนฺเตชาภิสํชาโร ปริตฺตกฺกมโก วา มหากฺกมโก
 วา อิทํ สํคฺคตํ จริตํ ๑ กตมา จ สํคฺคตํ อธิมฺมุติ สันนฺติ
 สํคฺคตา หิ นามิ มฺมุติกา สันนฺติ สํคฺคตา ปณฺฑิตามิ มฺมุติกา หิ นามิ มฺมุติกา
 สํคฺคตา หิ นามิ มฺมุติเก สํคฺคเต เสวฺนฺติ ภาชนฺติ ปยิริปาสันนฺติ ปณฺฑิตา-
 มิ มฺมุติกา สํคฺคตา ปณฺฑิตามิ มฺมุติเก สํคฺคเต เสวฺนฺติ ภาชนฺติ ปยิริปาสันนฺติ
 อตฺตคฺคมฺปิ อทฺทชานํ หิ นามิ มฺมุติกา สํคฺคตา หิ นามิ มฺมุติเก สํคฺคเต เสวฺนฺตํ
 ภาชนฺตํ ปยิริปาสันนฺตํ ปณฺฑิตามิ มฺมุติกา สํคฺคตา ปณฺฑิตามิ มฺมุติเก สํคฺคเต
 เสวฺนฺตํ ภาชนฺตํ ปยิริปาสันนฺตํ อเนกคฺคมฺปิ อทฺทชานํ หิ นามิ มฺมุติกา สํคฺคตา
 หิ นามิ มฺมุติเก สํคฺคเต เสวฺนฺตํ ภาชนฺตํ ปยิริปาสันนฺตํ ปณฺฑิตา-
 มิ มฺมุติกา สํคฺคตา ปณฺฑิตามิ มฺมุติเก สํคฺคเต เสวฺนฺตํ ภาชนฺตํ
 ปยิริปาสันนฺตํ อยํ สํคฺคตํ อธิมฺมุติ ๑ กตเม เต สํคฺคตา
 มหารชกฺขา ทธํ กิเลตฺตวตฺถุณี โถโก โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ-
 วิจิกิञฺฉา ถมํ ชฺชทฺธจฺจํ อหิริกํ อนินฺคตปฺปํ เยถํ สํคฺคตํ อิมานิ
 ทธํ กิเลตฺตวตฺถุณี อาเสวิตานิ ภาวิตานิ พหุตฺถกตานิ ชฺชุตฺถกตานิ
 อิเม เต สํคฺคตา มหารชกฺขา ๑ กตเม เต สํคฺคตา อปฺปปรชกฺขา
 เยถํ สํคฺคตํ อิมานิ ทธํ กิเลตฺตวตฺถุณี อนาเสวิตานิ อภาวิตานิ
 อพหุตฺถกตานิ อนชฺชุตฺถกตานิ อิเม เต สํคฺคตา อปฺปปรชกฺขา ๑ กตเม
 เต สํคฺคตา มุทฺธินุทฺธิยา ปณฺณจฺฉินุทฺธิยานิ สํทฺธินุทฺธิยํ วิริยฺนุทฺธิยํ
 สติณุทฺธิยํ สมาริณุทฺธิยํ ปณฺณณินุทฺธิยํ เยถํ สํคฺคตํ อิมานิ ปณฺณ-
 ญานานิ อนาเสวิตานิ อภาวิตานิ อพหุตฺถกตานิ อนชฺชุตฺถกตานิ อิเม

เต สตุตา มุทินทริยา ๑ กตเม เต สตุตา ติกุชิตทริยา เยถ
 สตุตานํ อิมานิ ปณฺณินทริยานิ อาเสวิตานิ ภาวิตานิ พหุสํกตานิ
 อุตฺตํทกตานิ อิมเ เต สตุตา ติกุชิตทริยา ๑ กตเม เต สตุตา
 ทฺวารการา เย เต สตุตา ปาปาสยา ปาปานุสยา ปาปจริตา
 ปาปานิมุคฺติกา มหารชฏา มุทินทริยา อิมเ เต สตุตา ทฺวารการา ๑
 กตเม เต สตุตา สฺวการา เย เต สตุตา กถฺยานาสยา กถฺยาน-
 จริตา กถฺยานานิมุคฺติกา อปฺพรชฏา ติกุชิตทริยา อิมเ เต สตุตา
 สฺวการา ๑ กตเม เต สตุตา ทฺวิณฺณปยา เย ๑ เต สตุตา
 ทฺวารการา เตว เต สตุตา ทฺวิณฺณปยา เย ๑ เต สตุตา สฺวการา
 เตว เต สตุตา สฺวิณฺณปยา ๑ กตเม เต สตุตา อภพฺพา เย
 เต สตุตา กมฺมาวเรณ สมนฺนาคตา กิเลสาवเรณ สมนฺนาคตา
 วิปាកาวเรณ สมนฺนาคตา อสฺสํทฺธา อจฺจนฺทิกา ทฺปฺปณฺณา อภพฺพา
 นิชามํ โอบุทมิคฺคํ กุสฺสํทฺธํ ฐมฺเมศฺสํ สมนฺนาคํ อิมเ เต สตุตา
 อภพฺพา ๑ กตเม เต สตุตา ภพฺพา เย เต สตุตา น กมฺมาวเรณ
 สมนฺนาคตา น กิเลสาवเรณ สมนฺนาคตา น วิปាកาวเรณ
 สมนฺนาคตา สฺทฺธา จฺจนฺทิกา ปณฺณณฺโต ภพฺพา นิชามํ โอบุทมิคฺคํ
 กุสฺสํทฺธํ ฐมฺเมศฺสํ สมนฺนาคํ อิมเ เต สตุตา ภพฺพาคิ ยา ตฺถ ปณฺณา
 ปชานนา ๑ เป ๑ อโมโห ฐมฺมวิจโย สมนฺนาคิฏฺฐิ อิทํ ตถาคตฺตํ
 ปรตฺตฺตานํ ปรปฺกตฺตานํ อินฺทริยปโรปฺริยตฺตํ ยถาภูตํ ฌานํ ๑

[๘๔๕] ตตฺถ กตมํ ตถาคตฺตํ ฌานวิโมกฺขสํมาธิสํมาปตฺตํ

อนนโต อากาโลติ อากาธานนุจายคณํ อุปตัมปชฺช วิหริติ อยํ
 จตุตฺถโก วิโมกฺโข สัพฺพโส อากาธานนุจายคณํ สํตติกุมฺมํ อนนตํ
 วิญฺญาณนุจายคณํ อุปตัมปชฺช วิหริติ อยํ ปญฺจโม วิโมกฺโข
 สัพฺพโส วิญฺญาณนุจายคณํ สํตติกุมฺมํ นตฺถิ กิณฺจติ อากิณฺ-
 จนุจายคณํ อุปตัมปชฺช วิหริติ อยํ ฉฺชโส วิโมกฺโข สัพฺพโส
 อากิณฺจนุจายคณํ สํตติกุมฺมํ เวนฺสณฺณานาถนุจายคณํ อุปตัมปชฺช
 วิหริติ อยํ สํตฺตโม วิโมกฺโข สัพฺพโส เวนฺสณฺณานาถนุจายคณํ
 สํตติกุมฺมํ สณฺณเวทยิตินิโรธํ อุปตัมปชฺช วิหริติ อยํ อฏฺฐโม
 วิโมกฺโข ๑ สํมาธึติ คโย สํมาธึ สํตติกุสฺสอิจาโร สํมาธึ
 อตฺตีกุสฺสอิจารมฺมโต สํมาธึ อตฺตีกุสฺสอิจาโร สํมาธึ ๑ สํมาปตฺตึติ
 นว อนุปฺพุทฺธิวิหารสํมาปตฺติโย ปจฺจมชฺชณานสํมาปตฺติ ทฺตฺติยชฺชณาน-
 สํมาปตฺติ ทฺตฺติยชฺชณานสํมาปตฺติ จตุตฺถชฺชณานสํมาปตฺติ อากาธา-
 นนุจายคณสํมาปตฺติ วิญฺญาณนุจายคณสํมาปตฺติ อากิณฺจนุจายคณ-
 สํมาปตฺติ เวนฺสณฺณานาถนุจายคณสํมาปตฺติ สณฺณเวทยิตินิโรธ-
 สํมาปตฺติ ๑ สํกฺกิเลตฺตํ หานภาคิโย รมฺโม ๑ โวทานนฺติ
 วิเลตฺตภาคิโย รมฺโม ๑ อฏฺฐชานนฺติ โวทานมฺมี อฏฺฐชานํ ตมฺหา
 ตมฺหา สํมาธิมฺหา อฏฺฐชานมฺมี อฏฺฐชานนฺติ ยา ตตฺถ ปญฺญา
 ปชานนา ๑ เป ๑ อโมโห รมฺมวิจโย สํมมาทิจฺจ ๑ อิทํ ตถาคตฺตํ
 ฌานวิโมกฺขสํมาปตฺติํ สํกฺกิเลตฺตํ โวทานํ อฏฺฐชานํ ยถาภูตํ ฌานํ ๑
 [๘๔๖] ตตฺถ กคฺมํ ตถาคตฺตํ ปุพฺพเพณิวดาณฺตํ ยถาภูตํ

ฌานํ ๑ อธิ ตถาคโต อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ เสงฺฆ-
 กิํ เอกมฺมี ชาติํ เทวํ ชาติโย คิสุโสมี ชาติโย จตฺ-
 โสมี ชาติโย ปญฺจมี ชาติโย ทสมี ชาติโย วัธมี ชาติโย
 คัสมี ชาติโย จตฺตาสมี ชาติโย ปญฺณาสมี ชาติโย ชาติ-
 สคมี ชาติสทฺธมี ชาติสคตฺธมี อเนกเมวํ สํวฏฺฏกปฺเป
 อเนกเมวํ วิวฏฺฏกปฺเป อเนกเมวํ สํวฏฺฏกวิวฏฺฏกปฺเป อมฺฤตาดี hevāma
 hevākoṭṭo hevāvaṇṇo hevāmaharo hevāsaṅkhaṇḍavāṇi hevāma-
 yuppiyāno so to so amaro amaro amaro amaro amaro amaro
 hevākoṭṭo hevāvaṇṇo hevāmaharo hevāsaṅkhaṇḍavāṇi hevāma-
 yuppiyāno so to so amaro amaro amaro amaro amaro amaro
 อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ ๑ ยา ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา
 ๑เป ๑ อโมโห สมฺมวชิโย สมนฺนาทิจิ ๑ อิทํ ตถาคตสฺส ปุพฺเพ-
 นิวาสานุสฺสเรติ ยถาภูตํ ฌานํ ๑

[๔๔๗] ตตฺถ กตมํ ตถาคตสฺส สํวฏฺฏกํ จตฺตปฺปาทํ ฌานํ ๑ อธิ
 ตถาคโต ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน อธิกฺกณฺตมานุสฺสเรน สํวฏฺฏกํ ปสฺสตี
 จมฺมาเน อปฺปชฺชจฺมามาเน ทิเน ปณฺเฑเต สํวฏฺฏกํ ทุพฺพณฺเฑเต สํวฏฺฏกํ
 ทุคฺคเต ยถากมฺมปฺปเต สํวฏฺฏกํ ปชานาติ อิมํ วต โภโกโต สํวฏฺฏกํ
 กายทฺวาริเตน สมนฺนาทิจิ วสฺสทฺวาริเตน สมนฺนาทิจิ มโนทฺวาริเตน
 สมนฺนาทิจิ อริยานํ อปฺปวาทกา มิจฺฉาทิจิภา มิจฺฉาทิจิกมฺม-
 สมนฺนาทิจิ เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺวคฺคํ วิณิปาทํ

นิริยํ อุปปนฺนา อิมํ วา ปน โภโกโต ตฺตฺตา กายสุจฺริเตน
 สมนฺนาคตา วจฺสุจฺริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจฺริเตน สมนฺนาคตา
 อริยานํ อนุปวาทกา สมนฺมาทิจฺจิกา สมนฺมาทิจฺจิกมฺมสฺมาทานา เค
 กายสุตฺถํ เกทา ปรมฺมรณํ สุคตํ สุคตํ โลกํ อุปปนฺนาติ อิติ
 ทิพฺเพน จกฺขฺนา วิสุทฺเธน อติกฺกณฺตมานุสฺสเกน ตฺตฺเต ปตฺตํติ จวฺมานे
 อุปปชฺชฺมานे ทิเณ ปณฺเฑเต สุวณฺณเณ ทุพฺพณฺณเณ สุคเต ทุคฺคเต
 ยถากมฺมุเปเต ตฺตฺเต ปชานาติ ฯ ยถา คตฺถ ปณฺเฑเต ปชานนา
 ฯเปฯ อโมโห ชมฺมวិज्ञโย สมนฺมาทิจฺจิกํ ฯ อิทํ คถาคคตฺตํ ตฺตฺตานํ
 จตุรฺรปาทํ ยถากตํ ฅานํ ฯ

[๘๔๘] คตฺถ กตมํ คถาคคตฺตํ ฅาตฺวานํ ชยํ ยถากตํ ฅานํ ฯ
 อิทํ คถาคโต ฅาตฺวานํ ชยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺเฑเตวิมุตฺตํ
 ทิจฺจเฬว ชมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ ฯ ยถา
 คตฺถ ปณฺเฑเต ปชานนา ฯเปฯ อโมโห ชมฺมวิज्ञโย สมนฺมาทิจฺจิกํ ฯ
 อิทํ คถาคคตฺตํ ฅาตฺวานํ ชยํ ยถากตํ ฅานนฺติ ฯ

ฅานวิภังโก สมฺมุโค ฯ

ขุทฺตกถาวิภังโก

[๘๔๙] ชาติมโท โคตุมโท อารกฺขมโท โยพฺพนมโท ชฺวีตมโท
 ตาภมโท สกฺกาภมโท ครุการมโท ปุเรกฺขารมโท ปรีวารมโท โภกมโท

อปรปฏิสนฺตาโร ฯ อินฺทริเยสํ อคฺคตทวารตา ฯ โภชเน อมคฺคตณฺฑตา
 ฯ มุฏฺฐตฺถจฺจนฺจ อตฺมปฺชฌณฺณจ ตีถวิปคฺคิ ฯ ทิฏฺฐิจิวิปคฺคิ ฯ
 อชฺชณฺฑคํ สณฺโณชฌณฺจ พหิทฺธา สณฺโณชฌณฺจ ฯ

[๘๕๓] ตัณฺนิ อกฺขตมฺมุตฺตานิ ตโย อกฺขตตวิตทฺกกา คิตุโส
 อกฺขตตณฺณมา คิตุโส อกฺขตตธาตโย ตัณฺนิ ทฺวารจริตฺตานิ ตโย
 อาตฺวา ตัณฺนิ สณฺโณชฌณฺนิ คิตุโส คณฺหา อปรานี คิตุโส
 คณฺหา อปรานี คิตุโส คณฺหา คิตุโส เอตฺนา คิตุโส วิชา
 ตัณฺนิ ภายานิ ตัณฺนิ ตมานิ ตัณฺนิ ติตฺถายตฺตานิ ตโย กิณฺณนา
 ตัณฺนิ อองฺคณานิ ตัณฺนิ มลฺลานิ ตัณฺนิ วิธฺมานิ อปรานี ตัณฺนิ
 วิธฺมานิ ตโย อคฺคํ ตโย กถาว่า อปรานี ตโย กถาว่า
 อตฺถสํวาททิจฺฉิ อคฺคตานุทิจฺฉิ มิจฺฉนาทิจฺฉิ อรติ วิเหตฺวา อมฺมมจฺริยา
 ไทวจตฺตคา ปาปมิตฺตคา นานคฺคตณฺณมา อุตฺตรจฺจํ โกตฺตชฺชํ ปมาโท
 อตฺตณฺฑจฺฉิคา อตฺมปฺชฌณฺณคา มหิจฺฉนฺตา อหิริกํ อโนตฺตปมฺปํ ปมาโท
 อนาทริยํ ไทวจตฺตคา ปาปมิตฺตคา อตฺตทฺธิยํ อวทณฺณคา โกตฺตชฺชํ
 อุตฺตรจฺจํ อตฺถวโร ทฺถสํวาทํ อริยานํ อทตฺตณฺณกมฺมตา สทฺธมฺมํ อตฺต-
 กมฺมตา อปรามจฺฉิตฺตคา มุฏฺฐตฺถจฺจํ อตฺมปฺชฌณฺณ เจตโส วิภูเชโป
 อโยนิโส มนสิการโร กุมฺมคฺคตเวทนา เจตโส ตันคฺคิ ฯ

[๘๕๔] จตฺตารो อาตฺวา จตฺตารो คณฺหา จตฺตารो โอฆา
 จตฺตารो โยคา จตฺตาริ อฺปาทานานิ จตฺตาริ คณฺหุปฺปาทา
 จตฺตาริ อคฺคิตฺตมานิ จตฺตาริ วิปริเยตฺวา จตฺตาริ อเนริยโฆหารา

อปรณีนี จตุตถาโร อนนริยโฆหารา จตุตถาริ ทุจจวิตานิ อปรณีนี
 จตุตถาริ ทุจจวิตานิ จตุตถาริ ภายานิ อปรณีนี จตุตถาริ ภายานิ
 อปรณีนี จตุตถาริ ภายานิ อปรณีนี จตุตถาริ ภายานิ จตตุโต
 ทิฏฐิจิโย ฯ

[๔๕๓] ปณฺโฆระมุกาภิกยานิ สณฺโฆระมุกาภิกยานิ ปณฺจทุมมุกาภิกยานิ
 สณฺโฆระมุกาภิกยานิ ปณฺจ มจฺจนฺตริยานิ ปณฺจ สจฺจกฺว ปณฺจ สจฺจกฺวา
 ปณฺจ เจตฺตจิตฺตา ปณฺจ เจตฺโต จินฺนพฺพชฺชา ปณฺจ นีวรณานิ
 ปณฺจ กมฺมมานิ ชานนฺตริยานิ ปณฺจ ทิฏฐิจิโย ปณฺจ เวรา
 ปณฺจ พยฺสงฺมา ปณฺจ อภฺยวฺชิตฺยา อาทันฺทวา ปณฺจ ภายานิ
 ปณฺจ ทิฏฐิจมฺมณิพฺพชานวาทา ฯ

[๔๕๔] น วิภังกมฺมทานิ น นนฺทราคา เคหตฺติตา ชมฺมา น
 วิโรจกฺกตฺตนิ น ตณฺหาภายา น อคารวา น ปริหานิยา
 ชมฺมา อปรณีนี น ปริหานิยา ชมฺมา น โสมนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 โทมนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต น อฺเปกฺขปฺปวิจจารา น เคหตฺติตานิ โสมนนฺตฺตฺต
 น เคหตฺติตานิ โทมนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต น เคหตฺติตา อฺเปกฺขวา น ทิฏฐิจิโย ฯ

[๔๕๕] สจฺจกฺว อนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต สจฺจกฺว ปริยฺยชฺชานานิ สจฺจกฺว สณฺโฆระมุกาภิกยานิ
 สจฺจกฺว สจฺจกฺว ชมฺมา สจฺจกฺว ทุจจวิตานิ สจฺจกฺว มานา สจฺจกฺว ทิฏฐิจิโย ฯ

[๔๕๖] อจฺจกฺว กิเลตฺตกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อจฺจกฺว กุตฺตฺตกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อจฺจกฺว โลก-
 ชมฺเมตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปฏิจฺฉาโต อจฺจกฺว อนนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อจฺจกฺว มิจฺจกฺกตฺตา
 อจฺจกฺว ปุริสโทตฺตา อจฺจกฺว สจฺจกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อจฺจกฺว เหนวตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

๑. ทหาร

[๔๕๗] นว อาษาทศคุณฺนิ นว ปริตฺมทานิ นว วิชา มานา
 นว ตณฺหา มุทกา ชมุมา นว อธิปริตฺตานิ นว มนุญฺญิตานิ นว
 ฌนิกิตานิ นว ปปฺปญฺจิตานิ นว ตังฆตานิ ฯ

[๔๔๔] ทตฺถ กิเลตฺตวตฺถุณิ ทตฺถ อาฆาตวตฺถุณิ ทตฺถ อภุตฺต-
กมฺมบงฺกา. ทตฺถ สมนฺโณชนานิ ทตฺถ มิจฺจุตฺตา ทตฺถวตฺถุภา มิจฺจาทิฏฺฐิ
ทตฺถวตฺถุภา อนุตฺตวตฺถุภาทิกา ทิฏฺฐิ ๑

[illegible]

มาศก ๑

[๘๖๐] ตตุถ กคโม ชาคิมโท ชาคี ปฏิจจุจ มโท มชชชนา
มชชชคตุตฺ มาโน มณณนา มณณิตคตุตฺ ชุณณนติ ชุณณนาโม
ชโย ตมปคคาโห เกตคณมุยตา จิตตุตตุตฺ ชยํ ชุจจติ ชาคิมโท ฯ

[๘๖๓] คคฺค กคโม โคตฺถมโท โคตฺตํ ปฏิจฺจฯ ๑เปฯ
ธโรคยํ ปฏิจฺจฯ ๑เปฯ โยพฺพนํ ปฏิจฺจฯ ๑เปฯ ฐิตํ ปฏิจฺจฯ

วุจฺจติ ปมาโท ๑

[๘๖๔] ตตฺถ กตโม กมฺโม โย กมฺโม กมฺภนา กมฺภิตตฺตํ
กตฺตพฺพิ อารุติ อฺชฺชิตฺตตา อมฺมุตฺตา อโย วุจฺจติ กมฺโม ๑

[๘๖๕] ตตฺถ กตโม ตารมฺโม โย ตารมฺโม ปฺปิตารมฺโม
ตารมฺภนา ปฺปิตารมฺภนา ปฺปิตารมฺภิตตฺตํ อโย วุจฺจติ ตารมฺโม ๑

[๘๖๖] ตตฺถ กตมา อติจฺจนฺตา อิตฺติวโรจฺจวโรจฺจปาทเตนาคณ-
นิตานปจฺจยเกสฺสชฺชปริกฺขารเหติ ปญฺจเหติ วา กามคฺคฺเคนเหติ อสฺสณฺณจฺจสฺส
ภิชฺชโยกมฺมุตฺตา ยา เหวรรูปา อิจฺฉา อิจฺฉาคตฺตํ อติจฺจนฺตา วาโค
ตารวาโค ๑เป ๑ จิตฺตสฺส ตารวาโค อโย วุจฺจติ อติจฺจนฺตา ๑

[๘๖๗] ตตฺถ กตมา มหิจฺจนฺตา อิตฺติวโรจฺจวโรจฺจปาทเตนาคณ-
นิตานปจฺจยเกสฺสชฺชปริกฺขารเหติ ปญฺจเหติ วา กามคฺคฺเคนเหติ อสฺสณฺณจฺจสฺส
ภิชฺชโยกมฺมุตฺตา ยา เหวรรูปา อิจฺฉา อิจฺฉาคตฺตํ มหิจฺจนฺตา วาโค
ตารวาโค ๑เป ๑ จิตฺตสฺส ตารวาโค อโย วุจฺจติ มหิจฺจนฺตา ๑

[๘๖๘] ตตฺถ กตมา ปาปิจฺจนฺตา อิตฺเทจฺจจฺจ อสฺสสทฺโธ สฺมาโน
สทฺโธติ มํ ชโน ชานาคฺคฺติ อิจฺฉนฺติ ทสฺสสทฺโธ สฺมาโน สทฺทวาติ มํ
ชโน ชานาคฺคฺติ อิจฺฉนฺติ อปฺปสทฺสทฺโธ สฺมาโน พทฺสสทฺสทฺโธติ มํ ชโน
ชานาคฺคฺติ อิจฺฉนฺติ สทฺทกณฺณการาโม สฺมาโน ปววิตฺตฺโธติ มํ ชโน
ชานาคฺคฺติ อิจฺฉนฺติ ทสฺสสทฺโธ สฺมาโน อารทฺธวโรจฺจโยติ มํ ชโน ชานาคฺคฺติ
อิจฺฉนฺติ มุจฺจสทฺสสทฺโธ สฺมาโน อปฺปจิตฺตสทฺสสทฺโธติ มํ ชโน ชานาคฺคฺติ
อิจฺฉนฺติ อสฺสมาหิโต สฺมาโน สฺมาหิโตติ มํ ชโน ชานาคฺคฺติ อิจฺฉนฺติ

ทุปรปญฺโญ ตมาโน ปณฺณวาทิ มํ ชโร หานาตุติ อิจฺฉนฺติ ขัณฺหาสโถ
 ตมาโน ขัณฺหาสโถวติ มํ ชโร หานาตุติ อิจฺฉนฺติ ยา เหวรฐปา
 อิจฺฉนา อิจฺฉนาคคํ ปามียันฺตนา วาโก ตาราวโก ฯเปฯ จิตฺตตฺถส
 ตาราวโก อຍံ ဂုဏ်တိ ပာမီရန္တနာ ။

[๘๖๘] ทดถุ กตมํ สິงฺกํ ยํ สິงฺกํ สິงฺการตา จตุรตา
จาศริยํ ปริกฺขตตา ปาปริกฺขติยํ อิทํ วุจฺเจติ สິงฺกํ ฯ

[๘๘๐] ตตฺถ กตมํ ตินฺนิตินํ ยํ ตินฺนิตินํ ตินฺนิตินายนา ตินฺนิตินายิตตตฺถํ โถลฺลปฺมํ โถลฺลปฺปายนา โถลฺลปฺปายิตตตฺถํ ปญฺจิกตา ตาธกมฺยตา อิทํ วุจฺจติ ตินฺนิตินํ ฯ

[๔๗๓] คตฺถ กตมํ จาปถุยํ จัรวรมณฺหนา ปตฺตมณฺหนา
 เสนาถนฺมณฺหนา อิมํสํ วา ปุตฺติยาถสํ พาหิราณํ วา ปริกฺขา-
 ราณํ มณฺหนา วิภฺงฺหา เกพฺหา ปรีเกพฺหา คีทฺธิกตา คีทฺธิกคฺคํ
 จปฺปตา จาปถุยํ อิทํ วุจฺจุติ จาปถุยํ ฯ

[๘๗๒] ตตฺถ กตมา ชธฺภาควุคฺติ มาตฺริ วา มิตฺริ วา
 เชฏฺเฐ วา ภาตฺริ วา ฌาจิเยธฺ วา อปฺปชฺฌมาเย วา พุทฺเฐ วา
 ตํวເຄဋ္ဌံ ဝာ ဝဏ္ဏဗကဏ္ဍကဋ္ဌံ နက္ခမ္ဘာမိဋ္ဌံ ဝိပုပ္ပါက္ခန္ဓာဟိတ
 ဝိပဉ္စနိဂံတတ ဝနာဘိယံ ဝနာဘတတ ဝနာဘဝတ ဝပုပ္ပါဒ္ဓံဝတ
 ဝပံ ဝုရုဒ္ဓိ ဝဓ္ဓာဝုဒ္ဓိ ၁

[๘๗๓] ตตฺถ กตมา ขรติ ปนฺเตสุ วา เต นาสึเนสุ อณฺเวยต-
รณฺเวยตเรสุ วา ขริกฺขุเตสุ ชฺชเมสุ ขรติ ขรติกา อนภิรติ อนภิรมนา

อฏฺกณฺจिता ปริตฺติตา อโย อฺจุจติ ชรติ ฯ

[๘๗๔] ตตฺถ กตฺมา ตฺนฺทิ ยา ตฺนฺทิ ตฺนฺทียนา ตฺนฺทิมนฺกตา
ชาตฺตโย ชาตฺตายนา ชาตฺตยิตฺตคฺคํ อโย อฺจุจติ ตฺนฺทิ ฯ

[๘๗๕] ตตฺถ กตฺมา วิชฺฌมฺภิกา ยา กายตฺตํ ฌมฺภานา วิชฺฌมฺภานา
ชานมฺภานา ฌินมฺภานา ฌมฺภนฺนนา ปณฺนนา พฺยาชยิกํ อโย อฺจุจติ
วิชฺฌมฺภิกา ฯ

[๘๗๖] ตตฺถ กตฺโม ภคฺคตฺมมฺโท ยา ภคฺคตฺตวิตฺตํ ภคฺคตฺตมฺจุจนา
ภคฺคตฺตกิตฺตมโถ ภคฺคตฺตปริพาโห กายทฺตฺตฺตํ อโย อฺจุจติ ภคฺคตฺตมฺมโถ ฯ

[๘๗๗] ตตฺถ กตฺมํ เจตฺโส ตฺนฺคฺคํ ยา จิตฺตตฺตํ อกฺกยฺยา
อกฺกมฺมณฺณตฺตา โอตฺตียนา ตฺตฺตฺตียนา ตฺนํ ตฺตียนา ตฺตยิตฺตคฺคํ ตฺนํ
ตฺตียนา ตฺตยิตฺตคฺคํ จิตฺตตฺตํ อิทํ อฺจุจติ เจตฺโส ตฺนฺคฺคํ ฯ

[๘๗๘] ตตฺถ กตฺมา กุหนา ตาภตฺตการฺตฺติโตกตฺตมฺนิตฺตฺติตฺตํ
ปามิํจตฺตํ อิจฺฉาปกตฺตํ ปจฺจุยฺยปฺปฺปิตฺตวณฺตฺตฺตาเตน วา ตํมฺนตฺต-
ชปฺปิตฺเตน วา อิริยาปตฺตํ วา อฏฺฐจฺปนา จฺปนา ตฺนฺจฺปนา ภากฺกฺกิกา
ภากฺกฺกียํ กุหนา กุหายนา กุหิตฺตคฺคํ อโย อฺจุจติ กุหนา ฯ

[๘๗๙] ตตฺถ กตฺมา ตปฺนา ตาภตฺตการฺตฺติโตกตฺตมฺนิตฺตฺติตฺตํ
ปามิํจตฺตํ อิจฺฉาปกตฺตํ ยา ปเรตํ ชาตปฺนา ตปฺนา ตฺตฺตปฺนา
อจฺจตปฺนา ตมฺจตปฺนา อุนฺนหนา ตมฺนฺนหนา อฏฺฐกาปนา ตมฺจกาปนา
อุนฺนปฺปียภาณิตา ปาตฺตมฺมุตา มุคฺคตฺตฺตปฺนา ปาริภฺบฺยตา อโย
อฺจุจติ ตปฺนา ฯ

[๘๘๔] ตตฺถ กถโม สทฺธิสํกฺขา มาโน อธิเรกฺกโง ชาตียา
 วา โคตฺเตน วา โกตปฺปุตฺติเยน วา จณฺณโปกฺขรตฺตาย วา ชเนน
 วา อชฺชณฺเนน วา กมฺมํมยตฺเตน วา สํปฺปายตฺเตน วา วิชฺชชฺช-
 จาเนน วา สํเตน วา ปฏฺฐิภาเนน วา อญฺญตรญฺเจตฺเตน จตฺตุนา
 มานํ ชปฺเปติ โย เอวํรูป มาโน มนฺตฺตนา มนฺตฺติตฺตํ อญฺญตฺติ
 อญฺญตฺตนาโม อสฺส สํมปฺปคฺคาโห เกตฺตุมฺมตฺตา จิตฺตสฺส อโย วุจฺจติ
 สทฺธิสํกฺขา มาโน ฯ

[๘๘๕] ตตฺถ กถโม ทินฺนสํกฺขา มาโน อธิเรกฺกโง ชาตียา
 วา โคตฺเตน วา โกตปฺปุตฺติเยน วา จณฺณโปกฺขรตฺตาย วา ชเนน
 วา อชฺชณฺเนน วา กมฺมํมยตฺเตน วา สํปฺปายตฺเตน วา วิชฺชชฺช-
 จาเนน วา สํเตน วา ปฏฺฐิภาเนน วา อญฺญตรญฺเจตฺเตน จตฺตุนา โยมาโน
 ชปฺเปติ โย เอวํรูป โยมาโน โยมนฺตฺตนา โยมนฺตฺติตฺตํ ทินฺนํ
 โอทินฺนํ โอทินฺนิตฺตํ อตฺตจฺเจตฺตา อตฺตจฺจณฺณํ อตฺตจฺจปริกฺกโว อโย
 วุจฺจติ ทินฺนสํกฺขา มาโน ฯ

[๘๘๖] ตตฺถ กถโม เสยฺยสฺส เสยฺยสํกฺขา มาโน อธิเร-
 กฺกโง เสยฺโย โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โกตปฺปุตฺติเยน วา
 จณฺณโปกฺขรตฺตาย วา ชเนน วา อชฺชณฺเนน วา กมฺมํมยตฺเตน วา
 สํปฺปายตฺเตน วา วิชฺชชฺช-
 จาเนน วา สํเตน วา ปฏฺฐิภาเนน วา
 อญฺญตรญฺเจตฺเตน จตฺตุนา ปเรหิ เสยฺโย อตฺตจฺจํ ททฺติ สํ
 นิสฺสํมย มานํ ชปฺเปติ โย เอวํรูป มาโน มนฺตฺตนา มนฺตฺติตฺตํ

อุนฺณคฺติ อุนฺณนาโม ชฺโซ สัมปยุคฺคาโห เกตุกมุขตา จิตฺตตฺตํ
 อยํ อุกฺกุจฺติ เสงฺฆยตฺตํ เสงฺฆโยหฺมตฺตํมาโน ๑

[๔๘๗] ตตฺถ กตโม เสงฺฆยตฺตํ สทฺธิสทฺทํมาโน อิทฺถกฺกุจฺ
 เสงฺฆโย โหติ ชาติยา วา โคตฺเตน วา โกตปฺปตฺติเยน วา วนฺณ-
 โปกฺขรตาย วา ชเนน วา อชฺชเนเนน วา กมุขายตเนน วา
 ติปฺปายตเนน วา วิชฺชชฺชาเนน วา ตฺตฺเตน วา ปฏฺฐิภาเนน วา
 อณฺเวยตรณฺณตเรน วตฺตุนา ปเรหิ สทฺธิสทฺทํ อตฺตํ ททฺธิ สทฺ
 นิสฺสํสา ย มานํ ชปฺเปติ โย เหวรฺโป มาโน มณฺเวยนา มณฺเวยตฺตํ
 อุนฺณคฺติ อุนฺณนาโม ชฺโซ สัมปยุคฺคาโห เกตุกมุขตา จิตฺตตฺตํ
 อยํ อุกฺกุจฺติ เสงฺฆยตฺตํ สทฺธิสทฺทํมาโน ๑

[๔๘๘] ตตฺถ กตโม เสงฺฆยตฺตํ ทฺธิสทฺทํมาโน อิทฺถกฺกุจฺ
 เสงฺฆโย โหติ ชาติยา วา โคตฺเตน วา โกตปฺปตฺติเยน วา วนฺณ-
 โปกฺขรตาย วา ชเนน วา อชฺชเนเนน วา กมุขายตเนน วา
 ติปฺปายตเนน วา วิชฺชชฺชาเนน วา ตฺตฺเตน วา ปฏฺฐิภาเนน วา
 อณฺเวยตรณฺณตเรน วตฺตุนา ปเรหิ ทฺธิสทฺทํ อตฺตํ ททฺธิ สทฺ
 นิสฺสํสา โอมานํ ชปฺเปติ โย เหวรฺโป โอมานो โอมณฺเวยนา
 โอมณฺเวยตฺตํ ทฺธิสทฺทํ โอทฺธิสทฺทํ โอทฺธิสทฺทํ อตฺตํ
 วนฺณา อตฺตํปริภาโว อยํ อุกฺกุจฺติ เสงฺฆยตฺตํ ทฺธิสทฺทํมาโน ๑

[๔๘๙] ตตฺถ กตโม สทฺธิสทฺทํ เสงฺฆโยหฺมตฺตํมาโน อิทฺถกฺกุจฺ
 สทฺธิสทฺทํ โหติ ชาติยา วา โคตฺเตน วา โกตปฺปตฺติเยน วา ๑เป ๑

อณฺดรณฺดรณฺดรณฺ วตฺตนา ปเรหิ เสยฺยํ อตฺตนาํ ทหติ โส ตํ
 นิสฺสํสา ย มานํ ชปะเปติ โย เขวรูปโป มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคตํ
 อุนฺณนติ อุนฺณนาโม อสฺส สํปะกฺคาโห เกตุกมฺบตา จิตฺตตฺตํ อยํ
 วุจฺจติ ตฺทิสฺสํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน ๑

[๘๘๐] ตตฺถ กตโม ตฺทิสฺสํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน อิทฺเธกฺกุโ
 ตฺทิสฺสํ โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โถตฺตปฺปติเยน วา ๑เป ๑
 อณฺดรณฺดรณฺดรณฺ วตฺตนา ปเรหิ ตฺทิสฺสํ อตฺตนาํ ทหติ โส ตํ
 นิสฺสํสา ย มานํ ชปะเปติ โย เขวรูปโป มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคตํ
 อุนฺณนติ อุนฺณนาโม อสฺส สํปะกฺคาโห เกตุกมฺบตา จิตฺตตฺตํ
 อยํ วุจฺจติ ตฺทิสฺสํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน ๑

[๘๘๑] ตตฺถ กตโม ตฺทิสฺสํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน อิทฺเธกฺกุโ
 ตฺทิสฺสํ โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โถตฺตปฺปติเยน วา ๑เป ๑
 อณฺดรณฺดรณฺดรณฺ วตฺตนา ปเรหิ หีนํ อตฺตนาํ ทหติ โส ตํ นิสฺสํสา
 โยมาโน ชปะเปติ โย เขวรูปโป โยมาโน โยมณฺณนา โยมณฺณนิคฺคตํ
 หีฬนา โยหีฬนา โยหีฬนิคฺคตํ อตฺตุนฺณนา อตฺตาวณฺณนา อตฺตปฺปริกฺโก
 อยํ วุจฺจติ ตฺทิสฺสํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน ๑

[๘๘๒] ตตฺถ กตโม หีนํเสยฺยโยหฺมตฺตํ มาโน อิทฺเธกฺกุโ
 หีนํ โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โถตฺตปฺปติเยน วา ๑เป ๑
 อณฺดรณฺดรณฺดรณฺ วตฺตนา ปเรหิ เสยฺยํ อตฺตนาํ ทหติ โส ตํ
 นิสฺสํสา ย มานํ ชปะเปติ โย เขวรูปโป มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคตํ

อุณฺณติ อุณฺณาโม อโห สมฺปคุตาโห เกตุกมฺยุตา จิตฺตํ อโย
อุจฺจติ หีนํ สโยหํสมฺมํติ มาโน ๑

[๔๘๓] ตตฺถ กตฺโม หีนํ สโยหํสมฺมํติ มาโน อโหจฺจ
หีนํ โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โกตฺตปฺปติเยน วา ๑ เป ๑
อณฺนตฺตณฺนตฺตณฺน วตฺตนา ปเรหิ สํหิตํ อตฺตนา ทหติ โส ตํ
นิสฺสํยา มาโน อโยเปติ โย เอวํ โป มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคํ
อุณฺณติ อุณฺณาโม อโห สมฺปคุตาโห เกตุกมฺยุตา จิตฺตํ
อโย อุจฺจติ หีนํ สโยหํสมฺมํติ มาโน ๑

[๔๘๔] ตตฺถ กตฺโม หีนํ หีนํสมฺมํติ มาโน อโหจฺจ
หีนํ โหติ ชาตียา วา โคตฺเตน วา โกตฺตปฺปติเยน วา ๑ เป ๑
อณฺนตฺตณฺนตฺตณฺน วตฺตนา ปเรหิ หีนํ อตฺตนา ทหติ โส ตํ นิสฺสํยา
โอมานํ อโยเปติ โย เอวํ โป โอมานํ โอมณฺณนา โอมณฺณนิคฺคํ
หีนํ โอหีนํ โอหีนนิคฺคํ อตฺตณฺนา อตฺตาวณฺนา อตฺตปรีกฺวา
อโย อุจฺจติ หีนํ หีนํสมฺมํติ มาโน ๑

[๔๘๕] ตตฺถ กตฺโม มาโน โย มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคํ
อุณฺณติ อุณฺณาโม อโห สมฺปคุตาโห เกตุกมฺยุตา จิตฺตํ
อโย อุจฺจติ มาโน ๑

[๔๘๖] ตตฺถ กตฺโม อติมานํ อโหจฺจ ชาตียา วา โคตฺ-
เตน วา โกตฺตปฺปติเยน วา ๑ เป ๑ อณฺนตฺตณฺนตฺตณฺน วตฺตนา ปเร
อติมณฺณนิคฺคํ โย เอวํ โป มาโน มณฺณนา มณฺณนิคฺคํ อุณฺณติ

อุนฺณานิโม รโห สัมปคุตาโห เกตุกมุขตา จิตฺตตฺตํ อโย อรุจติ
อติมานิ ฯ

[๔๘๗] ตตฺถ กตโม มานาติมานิ อิทฺเธกฺโข ชาตียา วา
โคตฺเตน วา โกตฺตปฺปุตฺติเยน วา ฯ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
ปฺพพฺภกํ ปเรหิ สทฺธิํ อตฺตานํ ททฺธิ อปรกํ อตฺตานํ เสยฺยํ
ททฺธิ ปเรหิ ทฺธิํ น ททฺธิ โย เอวฺวโป มานิ มนฺณนา มนฺณนิ-
ตฺตํ อุนฺณนฺติ อุนฺณานิโม รโห สัมปคุตาโห เกตุกมุขตา จิตฺตตฺตํ
อโย อรุจติ มานาติมานิ ฯ

[๔๘๘] ตตฺถ กตโม โอมานิ อิทฺเธกฺโข ชาตียา วา โคตฺเตน
วา โกตฺตปฺปุตฺติเยน วา วนฺณโปกฺขรตฺตาย วา ธเนน วา อชฺฌเนน
วา กมฺมายตฺแทน วา สิปฺปายตฺแทน วา วิชฺชชฺฌาเนน วา สุตฺเตน
วา ปฏฺฐิกานเนน วา อณฺเวยตรณฺตเรณ วตฺถุนา โอมานํ ชฺชเปติ
โย เอวฺวโป โอมานิ โอมนฺณนา โอมนฺณนิตฺตํ ทิพฺพนา โอทิพฺพนา
โอทิพฺพิตฺตํ อตฺตุนฺณนา อตฺตาวนฺณนา อตฺตปฺปริภาโว อโย อรุจติ
โอมานิ ฯ

[๔๘๙] ตตฺถ กตโม อติมานิ อปฺปคุเต ปคฺคตฺตณฺณิตา อกเต
กตตฺตณฺณิตา อนนฺนิกเต อนนฺนิกตตฺตณฺณิตา อตฺตจฺฉิกเต สจฺฉิกตตฺตณฺณิตา
โย เอวฺวโป มานิ มนฺณนา มนฺณนิตฺตํ อุนฺณนฺติ อุนฺณานิโม
รโห สัมปคุตาโห เกตุกมุขตา จิตฺตตฺตํ อโย อรุจติ อติมานิ ฯ

[๔๙๐] ตตฺถ กตโม อตฺถิมานิ รุเป อตฺถิมํติ มานิ อตฺถิมํติ

ฉนโท อตัมมิตี ฉนุสโย เวทนาย ๑เป ๑ สณฺณาย ๑เป ๑ สงฺขา-
เรตฺ ๑เป ๑ วิญฺญาเน อตัมมิตี มาโน อตัมมิตี ฉนโท อตัมมิตี
ฉนุสโย โย เอวรูป- มาโน มณฺณนา มณฺณิตตฺตํ อุนฺณนติ
อุนฺณนาโม ๑โซ สมนฺปคฺคาโห เกตฺกมฺยตา จิตฺตตฺตํ อຍ် อฺจุจติ
อตัมมิตีมาโน ๑

[๔๐๓] ตตฺถ กตโม มิจฺฉามานो อีเธกํจฺจ ปาปเกน วา
กมฺมายตฺแทน ปาปเกน วา สิปฺปายตฺแทน ปาปเกน วา วิชฺชชฺ-
ชาเนน ปาปเกน วา สฺเตน ปาปเกน วา ปญฺธิภาเนน ปาปเกน
วา สฺเตน ปาปเกน วา วเตน ปาปเกน วา สฺตํพฺพเตน ปาปํกาย
วา ทิฏฺฐิจิยา อณฺเวยตรณฺเวยตรเนน วตฺตุนา มานํ ๑ปเปติ โย เอว-
รูป- มาโน มณฺณนา มณฺณิตตฺตํ อุนฺณนติ อุนฺณนาโม ๑โซ
สมนฺปคฺคาโห เกตฺกมฺยตา จิตฺตตฺตํ อຍ် อฺจุจติ มิจฺฉามานो ๑

[๔๐๔] ตตฺถ กตโม ฅาติวิตฺกโก ฅาตเก อารพฺภ เกหสฺสโต
ตฺกโก วิตฺกโก ๑เป ๑ มิจฺฉาสงฺกปโป อຍ် อฺจุจติ ฅาติวิตฺกโก ๑

[๔๐๕] ตตฺถ กตโม ๑นปทวิตฺกโก ๑นปทํ อารพฺภ เกหสฺสโต
ตฺกโก วิตฺกโก ๑เป ๑ มิจฺฉาสงฺกปโป อຍ် อฺจุจติ ๑นปทวิตฺกโก ๑

[๔๐๖] ตตฺถ กตโม อมรวิตฺกโก ๑กุกฺกราริการิยาปฺปญฺธิสฺสยฺกฺกโต
วา ทิฏฺฐิจิตฺตปฺปญฺธิสฺสยฺกฺกโต วา เกหสฺสโต ตฺกโก วิตฺกโก ๑เป ๑
มิจฺฉาสงฺกปโป อຍ် อฺจุจติ อมรวิตฺกโก ๑

[๔๐๗] ตตฺถ กตโม ปราณุทฺยตาปฺปญฺธิสฺสยฺกฺกโต วิตฺกโก อีเธกํจฺจ

คิหิธัณฺโณ วิหริติ สหณฺหิ สหโธกั ธฺวึเตสุ ธฺวึโต ทฺวึเตสุ
ทฺวึโต อฺปฺปนฺเนสุ กิจฺจกรณฺเณสุ อคฺคณาอ โยคํ อปฺปชฺชติ โย
คคฺคฺก เกหสิโต คคฺคฺโก วิคคฺคฺโก ๑เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อยํ อฺจุจฺจติ
ปรานฺนุทฺตยาปฺปฐิธํยฺยโต วิคคฺคฺโก ๑

[๘๐๖] คคฺคฺก กถโม ตาภสํกการสโธกปฐิธํยฺยโต วิคคฺคฺโก
ตาภสํกการสโธกํ อารพฺพ เกหสิโต คคฺคฺโก วิคคฺคฺโก ๑เป ๑ มิจฺฉาสํ-
กปฺโป อยํ อฺจุจฺจติ ตาภสํกการสโธกปฐิธํยฺยโต วิคคฺคฺโก ๑

[๘๐๗] คคฺคฺก กถโม อนวณฺณคฺคฺติปฐิธํยฺยโต วิคคฺคฺโก อีเรกฺกฺจ
ชาตียา วา โยคฺคฺเคน วา โกลปฺคฺคฺติเยน วา วณฺณโปกฺขรตฺตาย วา
ชเนน วา อชฺชเนน วา กมฺมํยคฺคฺเนน วา สิปฺปํยคฺคฺเนน วา
วิชฺชชฺชาเนน วา สํคฺเคน วา ปฏิกฺกาเนน วา อนฺณคฺคฺตฺตวณฺณคฺคฺตฺตวณฺณ
คคฺคฺกนา มา มํ ปเร อวชฺชานํสฺสติ โย คคฺคฺก เกหสิโต คคฺคฺโก
วิคคฺคฺโก ๑เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อยํ อฺจุจฺจติ อนวณฺณคฺคฺติปฐิธํยฺยโต
วิคคฺคฺโก ๑

เอกกํ ๑

[๘๐๘] คคฺคฺก กถโม โกโธ โย โกโธ กุชฺฌณา กุชฺฌนิคคฺคฺ
โทโส ทฺฐณา ทฺฐนิคคฺคฺคํ พฺยาปคฺคฺติ พฺยาปชฺชณา พฺยาปชฺชนิคคฺคฺ
วิโรโธ ปฏिवิโรโธ จณฺชิกฺกํ อสฺสโรโป อนคฺคตฺตมฺมตา จิตฺตตฺตํ อยํ
อฺจุจฺจติ โกโธ ๑ คคฺคฺก กถโม อฺปฺปนาโห ปุพฺพกาดํ โกโธ อปรกาดํ
อฺปฺปนาโห โย เขวฺวโร อฺปฺปนาโห อฺปฺปนาโห อฺปฺปนาโห อฺปฺปนาโห อยํ
อฺจุจฺจติ

ตโต โหติ ปริตโต ยํ ตตฺถ ตถํ ตถตา ตาเถยฺยํ กถฺวหตา
กถฺวพฺยํ ปริกฺขตตา ปาริกฺขตยํ อิทํ อุกฺกุจฺติ ตาเถยฺยํ ฯ

[๘๓๒] ตตฺถ กตฺมา อวิชฺชา ยํ อญฺเฌนํ อทตฺตํ ๑ เปฯ
อวิชฺชาตฺถํ โมโห อทตฺตมฺมํ อยํ อุกฺกุจฺติ อวิชฺชา ฯ ตตฺถ
กตฺมา ภวตฺตนา โย ภเวสฺส ภวตฺตนาโต ภวราโค ภวณฺเฑ ภวตฺตนา
ภวตฺตเนโห ภวปรีชาโห ภวมฺมจฺจนา ภวตฺตนาโต อยํ อุกฺกุจฺติ ภวตฺตนา ฯ

[๘๓๓] ตตฺถ กตฺมา ภวทฺธิจฺฉิ ภวตฺตติ อตฺตา จ โลโก
จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเยตฺตคาโห อยํ
อุกฺกุจฺติ ภวทฺธิจฺฉิ ฯ ตตฺถ กตฺมา วิภวทฺธิจฺฉิ น ภวตฺตติ อตฺตา
จ โลโก จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเยตฺตคาโห
อยํ อุกฺกุจฺติ วิภวทฺธิจฺฉิ ฯ

[๘๓๔] ตตฺถ กตฺมา ตตฺตตฺตทฺธิจฺฉิ ตตฺตตฺโต อตฺตา จ โลโก
จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเยตฺตคาโห อยํ
อุกฺกุจฺติ ตตฺตตฺตทฺธิจฺฉิ ฯ ตตฺถ กตฺมา อุกฺกุจฺตทฺธิจฺฉิ อุกฺกุจฺตทฺธิจฺฉิตํ
อตฺตา จ โลโก จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเย-
ตฺตคาโห อยํ อุกฺกุจฺติ อุกฺกุจฺตทฺธิจฺฉิ ฯ

[๘๓๕] ตตฺถ กตฺมา อนตฺตา ทฺธิจฺฉิ อนตฺตา อตฺตา จ โลโก
จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเยตฺตคาโห อยํ
อุกฺกุจฺติ อนตฺตา ทฺธิจฺฉิ ฯ ตตฺถ กตฺมา อนนตฺตา ทฺธิจฺฉิ อนนตฺตา
อตฺตา จ โลโก จาทิ ยา เอวรฺรปา ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑ เปฯ วิปริเย-

อมททโว ยยา อมทตฺตา อมททวตา กฏฺหิยํ ฆารุติยํ กฏฺหพตา
กถินตา อชฺชจิตฺตคตา อมทตฺตา อยํ อัจฺจุติ อมททโว ฯ

[๔๒๐] ตตฺถ กตฺมา อฏฺฐนฺติ ยยา อฏฺฐนฺติ อฏฺฐมนฺตา อนฺนิ-
วาสนฺตา จณฺทิกกํ อตุโรโป อนตฺตมฺนฺตา จิตฺตตฺตํ อยํ อัจฺจุติ
อฏฺฐนฺติ ฯ ตตฺถ กตฺมํ อโลธรจํ กายิกโก วตฺติกโก วจสฺสโก
วตฺติกโก กายิกวจสฺสโก วตฺติกโก อิทํ อัจฺจุติ อโลธรจํ สພพฺมํ
ทตฺตํ อโลธรจํ ฯ

[๔๒๑] ตตฺถ กตฺมํ อธํชฺชํ ยยา ธา วาจา อญฺจกา
กฏฺธสา ปรรฆฺกา ปรรฆิยฺชนํ โกธธมฺนฺตา อธมฺมธํวตฺตนิกา
ตถารมฺมํ วาจํ ภาสิตา โหติ ยยา ตตฺถ อธฺนฺทวาทา อธฺชิลวาทา
ผรุตฺตวาทา อิทํ อัจฺจุติ อธํชฺชํ ฯ ตตฺถ กตฺโม อปฺปปฏิสฺส-
ณารो เทว ปฏิสฺสณารวา อามิสฺสปฏิสฺสณารो จ มฺมมฺปฏิสฺสณารो จ
อิเธกฺกุโจ อปฺปปฏิสฺสณารโก โหติ อามิสฺสปฏิสฺสณารเณ วา มฺมมฺปฏิ-
สฺสณารเณ วา อยํ อัจฺจุติ อปฺปปฏิสฺสณารो ฯ

[๔๒๒] ตตฺถ กตฺมา อิทฺทริเยสฺส อคฺคตฺทวารตา อิเธกฺกุโจ
จกฺขฺนา รมฺมํ ทิสฺวา นิमितฺตคฺคทาํ โหติ อนุพฺพณฺชนคฺคทาํ ยตฺวา-
ธิกรณเมณํ จกฺขฺนฺทริยํ อตฺถกํ วิหรนฺคํ อภิชฺฌนาโทมนสฺสา ปาปกา
อกุสฺสา มฺมมา อนฺวาทสฺสเวยฺยํ ตตฺตํ สํวราย น ปฏิปชฺชติ น รกฺขติ
จกฺขฺนฺทริยํ จกฺขฺนฺทริเย น สํวรํ อปชฺชติ โสเตน สทฺทํ สฺสคฺวา
ฯ เปฯ ฆาเนน . คนฺธี ฆายิตฺวา ฯ เปฯ ชิวฺหาเย รตฺตํ สํยิตฺวา

วิปริเยตฺตคาโห อยํ อรุจติ ทิฏฺฐิจิวิปคฺติ สัพพามี มิจฺฉาทิฏฺฐิ
ทิฏฺฐิจิวิปคฺติ ฯ

[๔๒๕] ตตฺถ กตมํ อชฺฌตฺตํ สลฺยโลชนํ ปณฺโงรมุภาคิยานิ
สลฺยโลชนานิ อชฺฌตฺตํ สลฺยโลชนํ ฯ ปณฺจทุสมุภาคิยานิ สลฺยโล-
ชนานิ พหิทฺธา สลฺยโลชนํ ฯ

ทุกํ ฯ

[๔๒๖] ตตฺถ กตมานิ คัณฺฐิ อกฺขตฺตมฺหานิ โถโก โทโส โมโห ฯ
ตตฺถ กตโม โถโก โย วาโค สวารโค อุนฺนโย อุนฺนโร
นฺนุทํ นฺนุทวารโค จิตฺตตฺตํ สวารโค อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺโชนฺตํ
เคโห ปติเคโห สฺสโค ปงฺโก เชชา มายา ชนิกา สลฺยชนํ
สัพฺพินํ ชาตํ สรีรา วิสฺสคฺคิกา ตฺตํ วิสฺสวา อายูหํ ทุคฺคิยา
ปณฺธิ ภวเนตฺติ วนํ วนโก สลฺยโว สีนโห อเปกฺขา ปฏฺฐิพฺพ
อาสา อาตํสา อาตํสิตฺตํ ฐปาสา สทฺธาสา คณฺฐาสา รตํสา
โฆฏฺฐพฺพาสา ตาภาสา ธนาสา ปุคฺคาสา ชีวิตาสา ชปฺปา ปชปฺปา
อภิชปฺปา ชปฺปา ชปฺปนา ชปฺปิตคฺคิ โถลฺลปฺม โถลฺลปฺปายนา โถลฺลปฺ-
ปายิตคฺคิ ปุณฺณจิกตา สาทฺธมฺมยา อธมฺมวาโค วิสฺสมโถโก นิกนฺติ
นิกามนา ปคฺคณา มัทธา สลฺยปคฺคณา กามตฺตนา ภวตฺตนา
ภวตฺตนา รูปตฺตนา อรูปตฺตนา นีโรชตฺตนา รูปตฺตนา สทฺธ-
ตฺตนา คณฺฐตฺตนา รตํตฺตนา โฆฏฺฐพฺพตฺตนา ธมฺมตฺตนา โอโฆ
โยโค คณฺโถ อุปาทานํ อาวรณํ นีวรณํ ฉาหํ พนฺธนํ อุป-

[๘๒๗] ตตฺถ กตฺเม ตโย อภุสฺสวิตฺตฺตา กามวิตฺตฺโก พฺยา-
 ปาทวิตฺตฺโก วิหิตฺตาวิตฺตฺโก ฯ ตตฺถ กตฺโม กามวิตฺตฺโก กาม-
 ปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส ตฺตฺโก วิตฺตฺโก ฯ เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อຍံ อจฺจุตฺติ
 กามวิตฺตฺโก ฯ ตตฺถ กตฺโม พฺยาปาทวิตฺตฺโก พฺยาปาทปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส
 ตฺตฺโก วิตฺตฺโก ฯ เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อຍံ อจฺจุตฺติ พฺยาปาท-
 วิตฺตฺโก ฯ ตตฺถ กตฺโม วิหิตฺตาวิตฺตฺโก วิหิตฺตาวปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส ตฺตฺโก
 วิตฺตฺโก ฯ เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อຍံ อจฺจุตฺติ วิหิตฺตาวิตฺตฺโก ฯ
 อิมํ ตโย อภุสฺสวิตฺตฺตา ฯ

[๘๒๘] ตตฺถ กตฺมา ติสฺโส อภุสฺสสํญฺญา กามสํญฺญา
 พฺยาปาทสํญฺญา วิหิตฺตาสํญฺญา ฯ ตตฺถ กตฺมา กามสํญฺญา กามปรน-
 ธิสฺสยฺยฺสฺส สํญฺญา สํญฺชานฺนา สํญฺชานิตฺตํ อຍံ อจฺจุตฺติ กามสํญฺญา ฯ
 ตตฺถ กตฺมา พฺยาปาทสํญฺญา พฺยาปาทปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส สํญฺญา สํญฺชาน-
 นา สํญฺชานิตฺตํ อຍံ อจฺจุตฺติ พฺยาปาทสํญฺญา ฯ ตตฺถ กตฺมา
 วิหิตฺตาสํญฺญา วิหิตฺตาวปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส สํญฺญา สํญฺชานฺนา สํญฺชานิตฺตํ
 อຍံ อจฺจุตฺติ วิหิตฺตาสํญฺญา ฯ อิมํ ติสฺโส อภุสฺสสํญฺญา ฯ

[๘๒๙] ตตฺถ กตฺมา ติสฺโส อภุสฺสธมฺมโย กามธมฺมโย พฺยา-
 ปาทธมฺมโย วิหิตฺตาดมฺมโย ฯ ตตฺถ กตฺมา กามธมฺมโย กามวิตฺตฺโก
 กามธมฺมโย พฺยาปาทวิตฺตฺโก พฺยาปาทธมฺมโย ฯ วิหิตฺตาวิตฺตฺโก วิหิตฺตา-
 ธมฺมโย ฯ ตตฺถ กตฺโม กามวิตฺตฺโก กามปรนฺธิสฺสยฺยฺสฺส ตฺตฺโก วิตฺตฺโก
 ฯ เป ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป อຍံ อจฺจุตฺติ กามวิตฺตฺโก ฯ ตตฺถ กตฺโม

បុយាបាវិចកុកោ បុយាបាវិច្ឆិយ្យុតុតោ គកុកោ វិចកុកោ ។ បេ។
 មិទ្ធាន្តរុប្បោ ឲ្យ ទុទ្ទតិ បុយាបាវិចកុកោ ។ គកុកោ កតិម
 វិច្ឆិយ្យុតុតោ វិច្ឆិយ្យុតុតោ គកុកោ វិចកុកោ ។ បេ។ មិទ្ធា
 ន្តរុប្បោ ឲ្យ ទុទ្ទតិ វិច្ឆិយ្យុតុតោ ។ ឱ ឆា គិស្តោ ឧក្កត្តតាគុយ ។

[៨៣០] គកុកោ កតិមា គីណិ តុទ្ទតិកា កាយតុទ្ទតិកា វិច្ឆិយ្យុ
 តុទ្ទតិកា មនោតុទ្ទតិកា ។ គកុកោ កតិម កាយតុទ្ទតិកា ឧបាសិកា
 ឧបិសម្ព័ន្ធពក កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ ទុទ្ទតិ កាយតុទ្ទតិកា ។
 គកុកោ កតិម វិច្ឆិយ្យុតុតោ មុត្តាវាហោ មីត្តនាវាហោ ឆុត្តាវាហោ
 ឆុត្តាវាហោ ឲ្យ ទុទ្ទតិ វិច្ឆិយ្យុតុតោ ។ គកុកោ កតិម មនោតុទ្ទតិកា
 ឧបិសម្ព័ន្ធពក បុយាបាវិច មិទ្ធាន្តរុប្បោ ឲ្យ ទុទ្ទតិ មនោតុទ្ទតិកា ។
 គកុកោ កតិម កាយតុទ្ទតិកា ឧក្កត្ត កាយកម្ម កាយតុទ្ទតិកា ។ ឧក្កត្ត
 វិច្ឆិយ្យុតុតោ វិច្ឆិយ្យុតុតោ ។ ឧក្កត្ត មនោកម្ម មនោតុទ្ទតិកា ។ គកុកោ
 កតិម ឧក្កត្ត កាយកម្ម ឧក្កត្ត កាយឆុត្ត ឧក្កត្ត កាយកម្ម ។
 ឧក្កត្ត វិច្ឆិយ្យុតុតោ ឧក្កត្ត វិច្ឆិយ្យុតុតោ ។ ឧក្កត្ត មនោឆុត្ត ឧក្កត្ត
 មនោកម្ម ។ ឱ ឆា គីណិ តុទ្ទតិកា ។

[៨៣១] គកុកោ កតិម គីណិ ឆាវា កាយតុទ្ទតិកា កាយតុទ្ទតិកា
 ឧបិសម្ព័ន្ធពក ។ គកុកោ កតិម កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ កាយតុទ្ទតិ កាយតុទ្ទតិកា
 ។ បេ។ កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ ទុទ្ទតិ កាយតុទ្ទតិកា ។ គកុកោ កតិម
 កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ កាយតុទ្ទតិ កាយតុទ្ទតិកា ។ បេ។ កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ
 កាយតុទ្ទតិ កាយតុទ្ទតិកា ។ គកុកោ កតិម កាយតុទ្ទតិកា ឲ្យ កាយតុទ្ទតិ
 កាយតុទ្ទតិកា ។ បេ។

อวิชชาตฺถํ โมโห อภุสฺสํ อหํ อหํ อวิชชาตฺถํ ๑ อิม
คโย ชาตฺวา ๑

[๘๓๒] ตตฺถ กตฺมานิ ตํณิ สณฺโณชฺชานนํ สกฺกาเยทฺธิจฺฉิ วิจิกิञฺฉนํ
ตํพฺพตฺตปฺปราคํ ๑ ตตฺถ กตฺมา สกฺกาเยทฺธิจฺฉิ อิทฺธ อตฺตํตฺวา
ปฺปญฺชโน อริยานํ อตฺตํตฺวา อริยธมฺมตฺตํ อโกวิทฺธ อริยธมฺเม
อวิณฺโณ สปรปฺปิตฺตํ อตฺตํตฺวา สปรปฺปิตฺตธมฺมตฺตํ อโกวิทฺธ สปรปฺปิตฺ-
ธมฺเม อวิณฺโณ รุปํ อตฺตํตฺวา สมนุสฺสํตํ รุปวณฺโณ วา อตฺตํ
อตฺตนิ วา รุปํ รุปตฺตํ วา อตฺตํตฺวา เวทนี ๑เป ๑ สณฺณ
๑เป ๑ สงฺขารํ ๑เป ๑ วิญฺญานํ อตฺตํตฺวา สมนุสฺสํตํ วิญฺญาน-
วณฺโณ วา อตฺตํตฺวา อตฺตนิ วา วิญฺญานํ วิญฺญานตฺตํ วา อตฺตํ
ยา เหวรฺรปํ ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ ๑เป ๑ วิปริเยตฺตคาโร อหํ อหํ
สกฺกาเยทฺธิจฺฉิ ๑ ตตฺถ กตฺมา วิจิกิञฺฉนํ สกฺกํ กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ
ธมฺเม กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ สงฺฆํ กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ สิกฺขาย กงฺขติ วิ-
จิกิञฺฉนํ ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ ปุพฺพ-
ตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ อิทฺธปฺปญฺชตาปฺปญฺชตฺตํตฺวา ธมฺเมตฺตํ
กงฺขติ วิจิกิञฺฉนํ ยา เหวรฺรปํ กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตฺตํ ๑เป ๑
กมฺภิตฺตํ จิตฺตตฺตํ มโนวิตฺเตอ อหํ อหํ วิจิกิञฺฉนํ ๑ ตตฺถ กตฺมา
ตํพฺพตฺตปฺปราคํ อิทฺธ พหิตฺตา สมนุสฺสํตํตฺวา ตํณิ สกฺกาเย
อวณฺโณ สกฺกาเยตฺตํตฺวา อิทฺธ ยา เหวรฺรปํ ทฺธิจฺฉิ ทฺธิจฺฉิตํ
๑เป ๑ วิปริเยตฺตคาโร อหํ อหํ ตํพฺพตฺตปฺปราคํ ๑ อิมานิ

คณิ สยโชนานิ ฯ

[illegible]

[๘๓๕] ตตฺถ กตฺมา อปรายี ทิสฺโส ตณฺหา กามตณฺหา
 รูปตณฺหา อรูปตณฺหา ฯ ตตฺถ กตฺมา กามตณฺหา กามชาตุ-
 ปหฺนิตฺตํ รวโค ตํราโค ฯ เปฯ จิตฺตํ ตํราโค อหํ อหฺมจติ
 กามตณฺหา ฯ ตตฺถ กตฺมา รูปตณฺหา รูปชาตุปหฺนิตฺตํ รวโค
 ตํราโค ฯ เปฯ จิตฺตํ ตํราโค อหํ อหฺมจติ รูปตณฺหา ฯ
 ตตฺถ กตฺมา อรูปตณฺหา อรูปชาตุปหฺนิตฺตํ รวโค ตํราโค
 ฯ เปฯ จิตฺตํ ตํราโค อหํ อหฺมจติ อรูปตณฺหา ฯ อิมํ
 ทิสฺโส ตณฺหา ฯ

[๘๓๕] ตตฺถ กตมา อปรายี คิตุโส คณหา รูปคณหา
 อรูปคณหา นิโรธคณหา ๑ ตตฺถ กตมา รูปคณหา รูปธาตุปฐิตยฺคฺโค
 ราโค ธาราค ๑ เป ๑ จิตฺตตฺถ ธาราค อยํ อจฺจุติ รูปคณหา ๑
 ตตฺถ กตมา อรูปคณหา อรูปธาตุปฐิตยฺคฺโค ราโค ธาราค
 ๑ เป ๑ จิตฺตตฺถ ธาราค อยํ อจฺจุติ อรูปคณหา ๑ ตตฺถ
 กตมา นิโรธคณหา อจฺจุตฺตทิจฺฉิตฺตคโค ราโค ธาราค ๑ เป ๑
 จิตฺตตฺถ ธาราค อยํ อจฺจุติ นิโรธคณหา ๑ อีมา คิตุโส คณหา ๑

[๘๓๖] ตตฺถ กตมา คิตุโส เอธนา กามเธนา ภเวธนา
 พุทฺหมจฺริเยธนา ๑ ตตฺถ กตมา กามเธนา โย กามเฐ กามจฺจนฺโท
 ๑ เป ๑ กามชฺโชธนา อยํ อจฺจุติ กามเธนา ๑ ตตฺถ กตมา
 ภเวธนา โย ภเวฐ ภวจฺจนฺโท ๑ เป ๑ ภวชฺโชธนา อยํ อจฺจุติ
 ภเวธนา ๑ ตตฺถ กตมา พุทฺหมจฺริเยธนา ตฺถตฺถโค โลโกติ จา
 อตฺถตฺถโค โลโกติ จา ๑ เป ๑ เนว โหติ น น โหติ ตถาคโค
 ปรมฺมจฺริเยธนา จา ยา เอวรูปา ทิจฺฉิ ทิจฺฉิตฺต ๑ เป ๑ วิปริเยตฺตคคาโห
 อยํ อจฺจุติ พุทฺหมจฺริเยธนา ๑ ตตฺถ กตมา กามเธนา กามราโค
 ตเทกฺกชฺชํ อกฺกตํ กายกมฺมํ จจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อยํ อจฺจุติ
 กามเธนา ๑ ตตฺถ กตมา ภเวธนา ภวราโค ตเทกฺกชฺชํ อกฺกตํ
 กายกมฺมํ จจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อยํ อจฺจุติ ภเวธนา ๑ อนฺนคฺคคาหิกา
 ทิจฺฉิ ตเทกฺกชฺชํ อกฺกตํ กายกมฺมํ จจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อยํ อจฺจุติ
 พุทฺหมจฺริเยธนา ๑ อีมา คิตุโส เอธนา ๑

[๘๓๗] ตตฺถ กตฺมา คิตุโส วิชา เตยฺโยหฺมตฺตมํติ วิชา
ตฺทิสฺสอหฺมตฺตมํติ วิชา ทึนฺนอหฺมตฺตมํติ วิชา อิมํ คิตุโส วิชา ฯ

[๘๓๘] ตตฺถ กตฺมานิ ตัณฺนิ ภายานิ ชาตฺตํ ฆราวํ มรณํ ๑
ตตฺถ กตฺมํ ชาตฺตํ ชาติํ ปฏิจฺจํ ภาเย ภายานํ อภิสํสํ โถมํโส
เจตฺโส อุตฺตราโส อิทํ อจฺจุตฺติ ชาตฺตํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ ฆราวํ
ฆวํ ปฏิจฺจํ ภาเย ภายานํ อภิสํสํ โถมํโส เจตฺโส อุตฺตราโส
อิทํ อจฺจุตฺติ ฆราวํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ มรณํ มรณํ ปฏิจฺจํ ภาเย
ภายานํ อภิสํสํ โถมํโส เจตฺโส อุตฺตราโส อิทํ อจฺจุตฺติ
มรณํ ๑ อิมานิ ตัณฺนิ ภายานิ ฯ

[๘๓๙] ตตฺถ กตฺมานิ ตัณฺนิ ตฺมานิ อคฺคํ อทฺธานํ อารพฺภ
กขฺติ วิจิกฺขุณฺตี นามจฺจุตฺติ น สํปตฺตํติ อทฺธานํ
อารพฺภ กขฺติ วิจิกฺขุณฺตี นามจฺจุตฺติ น สํปตฺตํติ ปจฺจุปฺปนํ
อทฺธานํ อารพฺภ กขฺติ วิจิกฺขุณฺตี นามจฺจุตฺติ น สํปตฺตํติ อิมานิ
ตัณฺนิ ตฺมานิ ฯ

[๘๔๐] ตตฺถ กตฺมานิ ตัณฺนิ ติตฺถายตฺตานํ อีเรกฺโข สมนํ
วา พฺราหฺมณํ วา เหววํวาทิ โหติ เหววํวาทิ ยงฺกิลฺลํ ปุริสํปฺปคฺคโต
ปฏิสํเวเทติ สฺสํ วา ทฺถํ วา อทฺถมฺสฺสํ วา สพฺพนํ ปุพฺเพ
กตฺเตตฺติ อิทํ ปเนกฺโข สมนํ วา พฺราหฺมณํ วา เหววํวาทิ
โหติ เหววํวาทิ ยงฺกิลฺลํ ปุริสํปฺปคฺคโต ปฏิสํเวเทติ สฺสํ วา ทฺถํ
วา อทฺถมฺสฺสํ วา สพฺพนํ อิตฺตํนิมฺมานํเตตฺติ อิทํ ปเนกฺโข

สมโน วา พุราหุมนโน วา เขวฉาที โหติ เขวฉิฏฐิ ยงฺกิญฺจา ยํ
 ปุริตฺตํ ปุคฺคโต ปฏฺฐิเวเทติ สฺสํ วา ทฺวํ วา อทฺทฺวํ สฺสํ วา สํพฺพนํ
 อเหตุอปปจฺจยาติ อิมานิ ตํนิ ติกฺกถายคณานิ ฯ

[๘๔๙] ตตฺถ กตเม ตโย กิญฺจนา ราโค กิญฺจนํ โทโส
 กิญฺจนํ โมโห กิญฺจนํ อิมะ ตโย กิญฺจนา ฯ

[๘๕๐] ตตฺถ กตมานิ ตํนิ องฺกณานิ ราโค องฺกณํ โทโส
 องฺกณํ โมโห องฺกณํ อิมานิ ตํนิ องฺกณานิ ฯ

[๘๕๑] ตตฺถ กตมานิ ตํนิ มถานิ ราโค มถํ โทโส มถํ
 โมโห มถํ อิมานิ ตํนิ มถานิ ฯ

[๘๕๒] ตตฺถ กตมานิ ตํนิ วิธฺมานิ ราโค วิธฺมํ โทโส
 วิธฺมํ โมโห วิธฺมํ อิมานิ ตํนิ วิธฺมานิ ฯ

[๘๕๓] ตตฺถ กตมานิ อปรานีปี ตํนิ วิธฺมานิ กายวิธฺมํ
 วจฺวิธฺมํ มโนวิธฺมํ อิมานิ ตํนิ วิธฺมานิ ฯ

[๘๕๔] ตตฺถ กตเม ตโย อคฺคํ รากคฺคิ โทศคฺคิ โมหคฺคิ
 อิมะ ตโย อคฺคํ ฯ

[๘๕๕] ตตฺถ กตเม ตโย กถาชา รากกถาโว โทศกถาโว
 โมหกถาโว อิมะ ตโย กถาชา ฯ

[๘๕๖] ตตฺถ กตเม อปรเวปี ตโย กถาชา กายกถาโว
 วจฺกถาโว มโนกถาโว อิมะ ตโย กถาชา ฯ

[๘๕๗] ตตฺถ กตมา อตฺถาตทวิฏฐิ อีเชกฺกุโจ สมโน วา

วิหังษา หิสังสา วิหิสังสา โรธังสา วิโรธังสา ปรรูปฆาโต อัย
 อัจจุตติ วิหังสา ฯ ตตฺถ กตมา อธมฺมจริยา กาเยน อธมฺมจริยา
 วิธมฺมจริยา วาจาเยน อธมฺมจริยา วิธมฺมจริยา มนสา อธมฺมจริยา
 วิธมฺมจริยา อัย อัจจุตติ อธมฺมจริยา ฯ

[๘๕๓] ตตฺถ กตมา โทวจตุตฺถตา สหสมฺมิเก อัจจุตฺตมาเน
 โทวจตุตฺถายํ โทวจตุตฺถิยํ โทวจตุตฺถตา วิปฺปปฏิภูตกาหิตา วิปฺปจฺจนี-
 กถาตตา อนาทรียํ อนาทรตา อคารวตา อปฺปปฏิตฺถวตา อัย
 อัจจุตติ โทวจตุตฺถตา ฯ ตตฺถ กตมา ปาปมิตฺตตตา เย เต ปฺปคฺคตตา
 อตฺตตฺถา ทตฺตตฺถา อปฺปตฺตตฺถา มจฺจุตฺตโน ทปฺปตฺตตฺถา ยา เต
 เสวนา นิเสวนา ตํเสวนา ภชนา สมฺภชนา ภคฺคิติ สมฺภคฺคิติ
 ตํสํปวตฺตตตา อัย อัจจุตติ ปาปมิตฺตตตา ฯ ตตฺถ กตมา นานตฺต-
 ตตฺถตฺถา กามตฺถตฺถา พฺยาปาทตฺถตฺถา วิหิสังตฺถตฺถา อัย อัจจุตติ
 นานตฺตตฺถตฺถา สัพฺพพาริ อกฺขตฺถตฺถตฺถา นานตฺตตฺถตฺถา ฯ

[๘๕๔] ตตฺถ กตมํ อุตฺตจฺจุจํ ยํ จิตฺตตฺตํ อุตฺตจฺจุจํ อวฺวตฺตโม
 เจตโส วิภูเชโป ภนฺตคฺคํ จิตฺตตฺตํ อิทํ อัจจุตติ อุตฺตจฺจุจํ ฯ ตตฺถ
 กตมํ โกตฺตจฺจุจํ กายทฺตจฺจุจริเต วา วจฺตจฺจุจริเต วา มโนทฺตจฺจุจริเต
 วา ปญฺจตฺตจฺจุจ วา กามคฺคตฺตจฺจุจ จิตฺตตฺตจฺจุจ วโรตฺตจฺจุจโค วโรตฺตจฺจุจกานุปฺปทานํ
 กุตฺตตฺถา วา สมฺมมานํ ภาวนาเยน อตฺตกฺกจฺจุจกิริยตา อตฺตคฺคจฺจุจกิริยตา
 อนนฺนจิตฺตจฺจุจกิริยตา โอตฺตจฺจุจคฺคิตา นิภิตฺตจฺจุจคฺคิตา นิภิตฺตจฺจุจคฺคิตา อนา-
 เสวนา อภาวนา อพฺพหฺตฺตกมฺมํ อนนฺนจฺจุจจํ อนนฺนโยโค ปมาโท อิทํ

อภุสฺสตา ฐมฺมา อหฺวาธัสฺสเวยฺยํ ฐสฺสํ ฐวฺรา ย น ปฏิปฺชฺชติ น
 รกฺขติ มนินฺทริยํ มนินฺทริเย น ฐวํ ฐาปฺชฺชติ อยํ ฐุจฺจุติ
 ฐสฺสวโร ๑ ตตฺถ กตมํ ฐสฺสํ ฐยํ กายิกโก วัติฏฺกโม วาจสฺสิกโก
 วัติฏฺกโม กายิกวาจสฺสิกโก วัติฏฺกโม อิทํ ฐุจฺจุติ ฐสฺสํ ฐยํ ๑

[๘๕๘] ตตฺถ กตมา อริยานํ อทฺธสฺสณฺณมฺยุตา ตตฺถ กตเม
 อริยา อริยา ฐุจฺจุติ พุทฺธา ๑ พุทฺธธาวกา ๑ ยา อิมํ
 อริยานํ อทฺธสฺสณฺณมฺยุตา อทฺธสฺสณฺณมฺยุตา ฐสฺสเมตฺตมฺยุตา ฐสฺสมาคฺค-
 ตมฺยุตา อยํ ฐุจฺจุติ อริยานํ อทฺธสฺสณฺณมฺยุตา ๑ ตตฺถ กตมา
 ฐทฺธมฺมํ ฐสฺสํ ฐมฺยุตา ตตฺถ กตโม ฐทฺธมฺโม จตฺตวโร ฐติ-
 ปญฺจานา จตฺตวโร ฐมฺมปฺปจานา จตฺตวโร อิทฺธิปาธา ปญฺจินฺท-
 ริยานิ ปญฺจ พถานิ ฐตฺถ โพชฺฌนฺตา อริโย อญฺจํ ฐิกโก มคฺโค
 อยํ ฐุจฺจุติ ฐทฺธมฺโม ยา อิมํ ฐสฺสํ ฐทฺธมฺมสฺสํ ฐสฺสํ ฐมฺยุตา
 ฐสฺสํ ฐณฺณมฺยุตา ฐนฺนุคฺคเหตุกมฺยุตา ฐชาเรตฺตมฺยุตา อยํ ฐุจฺจุติ
 ฐทฺธมฺมํ ฐสฺสํ ฐมฺยุตา ๑ ตตฺถ กตมา ฐปารมฺภจิตฺตตา ตตฺถ
 กตโม ฐปารมฺภโก โย ฐปารมฺภโก อญฺปารมฺภโก ฐปารมฺภนา
 อญฺปารมฺภนา อญฺปารมฺภิตฺตํ ฐญฺญา ฐวญฺญา ปรีกฺโข รหฺส-
 เวสฺสิดา อยํ ฐุจฺจุติ ฐปารมฺภจิตฺตตา ๑

[๘๕๙] ตตฺถ กตมํ มุญฺหสฺสํ ฐา ฐสฺสํ ฐนฺนํ ฐป-
 ฐสฺสํ ฐสฺสํ ฐสฺสณฺณตา ฐสฺสณฺณตา ฐสฺสณฺณตา ฐสฺสณฺณตา
 อิทํ ฐุจฺจุติ มุญฺหสฺสํ ๑ ตตฺถ กตมํ ฐสฺสํ ฐสฺสณฺณํ ยํ ฐญฺญา

กามจุณฺโถ ๑เป ๑ กามชฺโฆณฺธํ อํ อัจฺจุติ กามาตฺโถ ๑
 ตตฺถ กตโม ภวาทฺโถ โย ภเวสฺส ภวจุณฺโถ ๑เป ๑ ภวชฺโฆณฺธํ
 อํ อัจฺจุติ ภวาทฺโถ ๑ ตตฺถ กตโม ทิฏฺฐาตฺโถ สตฺถโต โลโกติ
 วา ๑เป ๑ เณว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมมฺรณาติ วา
 ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ๑เป ๑ วิปริเยตฺถคาโห อํ อัจฺจุติ
 ทิฏฺฐาตฺโถ สัพฺพามิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐาตฺโถ ๑ ตตฺถ กตโม
 อวิชฺชาตฺโถ ทุกฺเช อญฺเณวณํ ๑เป ๑ อวิชฺชาตฺถํ โมโห อกฺุตฺถมฺมํ
 อํ อัจฺจุติ อวิชฺชาตฺโถ ๑ อิมเ จตุตฺตาริ อาสว ๑

[๘๖๒] ตตฺถ กตเม จตุตฺตาริ คนฺธา อภิชฺชมา กายคนฺโถ
 พฺยาปาทิ กายคนฺโถ สัตฺถพฺพตฺปราคาสฺมา กายคนฺโถ อิทฺธจฺจาภิ-
 นิเวสฺส กายคนฺโถ ๑ ตตฺถ กตโม อภิชฺชมา กายคนฺโถ โย ราโค
 ตาราคิ ๑เป ๑ อภิชฺชมา โลภิ อกฺุตฺถมฺมํ อํ อัจฺจุติ อภิชฺชมา
 กายคนฺโถ ๑ ตตฺถ กตโม พฺยาปาทิ กายคนฺโถ อนตฺถํ เม
 อจฺจริติ ๑เป ๑ จณฺชิตฺถํ อตฺถโรโป อนตฺถมฺมตา จิตฺตตฺถํ อํ
 อัจฺจุติ พฺยาปาทิ กายคนฺโถ ๑ ตตฺถ กตโม สัตฺถพฺพตฺปราคาสฺมา
 กายคนฺโถ อิตฺถ พหิทฺฐา สมนพฺพรทฺมณฺณํ สัตฺถนํ สุตฺถิ วเตน
 สุตฺถิ สัตฺถพฺพเตน สุตฺถิ ติ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ๑เป ๑
 วิปริเยตฺถคาโห อํ อัจฺจุติ สัตฺถพฺพตฺปราคาสฺมา กายคนฺโถ ๑ ตตฺถ
 กตโม อิทฺธจฺจาภินิเวสฺส กายคนฺโถ สตฺถโต โลโก อิทฺถเมว สจฺจํ
 โมฆมณฺณนฺติ วา สตฺถโต โลโก อิทฺถเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ

อตุตานํ อตุตฺถิ วา รูปํ รูปสฺมิมิ วา อตุตานํ เวทนํ ๑เป ๑
 สณฺณํ ๑เป ๑ สงฺขารํ ๑เป ๑ วิญฺญาณํ อตุตฺโต สมนุสฺสํติ
 วิญฺญาณวณฺตํ วา อตุตานํ อตุตฺถิ วา วิญฺญาณํ วิญฺญาณสฺมิมิ
 วา อตุตานํ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคํ ๑เป ๑ วิปริเยสฺสคฺคาโห
 อิทํ อจฺจุตฺติ อตุตฺตวาทฺฐปาทานํ อิมานิ จตุตฺตาริ อุปาทานานิ ๑

[๔๖๔] ตตฺถ กตฺเม จตุตฺตาริ ตณฺहुปฺปาทา จีวรเหตุ วา
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ ปิณฺหาปาทเหตุ วา
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เสนาสนเหตุ วา ภิกฺขุโน
 ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ อติภวาทเหตุ วา ภิกฺขุโน
 ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ อิมํ จตุตฺตาริ ตณฺहुปฺปาทา ๑

[๔๖๕] ตตฺถ กตฺมานิ จตุตฺตาริ อคฺคิตฺตมานิ ฉนฺทาคคํ คจฺจนฺติ
 โทสาคคํ คจฺจนฺติ โมหาคคํ คจฺจนฺติ ภยาคคํ คจฺจนฺติ ยา เอวรูปา
 อคฺคิ อคฺคิตฺตมนํ ฉนฺทคฺตมนํ วคฺคคฺตมนํ วาริตฺตมนํ อิมานิ จตุตฺตาริ
 อคฺคิตฺตมานิ ๑

[๔๖๖] ตตฺถ กตฺเม จตุตฺตาริ วิปริเยสฺสา อนิรุเจ นิรุจฺจนฺติ
 สณฺญาวิปริเยสฺส จิตฺตวิปริเยสฺส ทิฏฺฐิวิปริเยสฺส ทุกฺเข สฺสฺจนฺติ
 สณฺญาวิปริเยสฺส จิตฺตวิปริเยสฺส ทิฏฺฐิวิปริเยสฺส อนตฺตนิ อตฺตาคิ
 สณฺญาวิปริเยสฺส จิตฺตวิปริเยสฺส ทิฏฺฐิวิปริเยสฺส อสฺสฺส สฺสฺจนฺติ
 สณฺญาวิปริเยสฺส จิตฺตวิปริเยสฺส ทิฏฺฐิวิปริเยสฺส อิมํ จตุตฺตาริ
 วิปริเยสฺสา ๑

นารัมมจุจติ น สัมปตฺตทติ ชมฺเม กงฺขติ วิจิกิञฺจติ นารัมมจุจติ
 น สัมปตฺตทติ สํฆเ กงฺขติ วิจิกิञฺจติ นารัมมจุจติ น สัมปตฺตทติ
 สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกิञฺจติ นารัมมจุจติ น สัมปตฺตทติ สํพรหฺมจาริํ
 กุप्ปิต โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต ชิตฺธาโต อิมเ ปญฺจ
 เจโตชิตฺตา ฯ

[๘๘๒] ตตฺถ กตฺเม ปญฺจ เจตโส วินิพนฺธา กาเม อวิต-
 ตราโค โหติ อวิกตจฺจนฺโท อวิกตเปโม อวิกตบีปาโส อวิกตปริพาโห
 อวิกตคโณหฺ กายเ อวิตตราโค โหติ อวิกตจฺจนฺโท อวิกตเปโม
 อวิกตบีปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตคโณหฺ รุเป อวิตตราโค โหติ
 อวิกตจฺจนฺโท อวิกตเปโม อวิกตบีปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตคโณหฺ
 ยาวทตฺถํ อทฺทวาทฺทกํ ญฺชฺชิตฺวา เถยฺยสฺสํ ปตฺตสฺสํ มิตฺทสฺสํ
 อนุยฺยโต วิหริติ อญฺญตฺรํ เทวกายํ ปณฺธิชย พฺรหฺมจริยํ จรติ
 อิมินาหํ ตึเถน วา จเถน วา ตเปน วา พฺรหฺมจริเยน วา เทโว
 วา ภวิสฺสํมิตฺถ เทวญฺญตโร วาติ อิมเ ปญฺจ เจตโส วินิพนฺธา ฯ

[๘๘๓] ตตฺถ กตฺมานิ ปญฺจ นีวณฺยานิ กามจฺจนฺทนีวณฺ
 พฺยาปาทนีวณฺ ถินมิตฺทนีวณฺ อุตฺทจฺจกุกฺกุจฺจนีวณฺ วิจิกิञฺจา-
 นีวณฺ อิมานิ ปญฺจ นีวณฺยานิ ฯ

[๘๘๔] ตตฺถ กตฺมานิ ปญฺจ กมฺมานิ อานนฺตริกานิ มาตา
 ชีวิตา โวโรบีตา โหติ บีตา ชีวิตา โวโรบีโต โหติ อรหา
 ชีวิตา โวโรบีโต โหติ ทฺวฺชฺเชน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาทิตํ

โหติ ตังเฆ ภินฺโน โหติ อิมานิ ปญฺจ กมฺมานิ อานนฺตริกานิ ฯ

[๔๔๕] ตตฺถ กตมา ปญฺจ ทิฏฺฐิจโย สณฺเฑ อตฺตา โหติ
 อโรโค ปรมมฺรณาคิ อิตฺถเตถ อภิวทฺหติ อสณฺเฑ อตฺตา โหติ
 อโรโค ปรมมฺรณาคิ อิตฺถเตถ อภิวทฺหติ เหนวสณฺเฑนํสณฺเฑ
 อตฺตา โหติ อโรโค ปรมมฺรณาคิ อิตฺถเตถ อภิวทฺหติ สโต
 วา ปน สตฺตตฺตํ อจฺเจทํ วินาสํ วิภवं ปญฺญาเปหติ ทิฏฺฐจรมฺ-
 นิพฺพานํ วา ปนเนถ อภิวทฺหติ อีมา ปญฺจ ทิฏฺฐิจโย ฯ

[๔๔๖] ตตฺถ กตเม ปญฺจ เวรา ปาณาติปาโค อทินฺนาทานํ
 กาเมสุมิจฺจจาโร มุสาจาโท สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจํ อิมे
 ปญฺจ เวรา ฯ

[๔๔๗] ตตฺถ กตเม ปญฺจ พฺยสฺสนา ฅาติพฺยสฺสนํ โภคพฺยสฺสนํ
 โรคพฺยสฺสนํ สัสทพฺยสฺสนํ ทิฏฺฐิจพฺยสฺสนํ อิมे ปญฺจ พฺยสฺสนา ฯ

[๔๔๘] ตตฺถ กตเม ปญฺจ อภฺขนฺติยา อาทึนฺวา พฺหุโน
 ชนตฺตํ อปฺปมฺมีย โหติ อมฺหาโป เวรพฺหุโต โหติ อชฺชพฺหุโต
 สมฺมุโหฺห กาทํ กโรติ กายตฺตํ เกทา ปรมมฺรณา อปายํ ทฺทุกฺคํ
 วิณีปาคํ นิรยํ อฺปปชฺชติ อิมे ปญฺจ อภฺขนฺติยา อาทึนฺวา ฯ

[๔๔๙] ตตฺถ กตมานิ ปญฺจ ภายานิ อาชฺชวกฺกยํ อตฺถิโลกกฺกยํ
 ปริตฺตารชฺชกฺกยํ มรณกฺกยํ ทฺทุกฺคกฺกยํ อิมานิ ปญฺจ ภายานิ ฯ

[๔๕๐] ตตฺถ กตเม ปญฺจ ทิฏฺฐจรมฺนิพฺพานวาทา ฯ อีเธกฺกํ
 สมนฺโน วา พฺราหฺมณฺโน วา เอวํวาทิ โหติ เอวํทิฏฺฐิ ยโต ไช

โก อัย อตุตา ปญฺหิ กามคฺเชนฺทิ สมนฺปิโต สมนฺคิฏฺโต ปริจาเรติ
 เขตุตาวตา ๒ โภ อัย อตุตา ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต โหตฺติ
 อิตฺถเก ๔โต ๔ตฺตตฺต ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานํ ปญฺญาเปนฺติ ๑
 ตมณฺโณ เอมมาห อตฺถิ ๒ โภ เอโส อตุตา ยํ คฺวํ วเทส
 เนโส นตฺถิ วทามิ โน จ ๒ โภ อัย อตุตา เขตุตาวตา
 ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต โหติ ตํ ทิสฺส เหตุ กามา ทิ
 โภ อนิจฺจา ทุกฺขา วิปริณามธฺมา เตสํ วิปริณามณฺณภาวาว
 อฺปฺปชฺชนฺติ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺส
 อตุตา วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปสฺมํ ฌานํ อฺปฺปมฺปชฺช วิหริ
 เขตุตาวตา ๒ โภ อัย อตุตา ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต โหตฺติ
 อิตฺถเก ๔โต ๔ตฺตตฺต ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานํ ปญฺญาเปนฺติ ๑
 ตมณฺโณ เอมมาห อตฺถิ ๒ โภ เอโส อตุตา ยํ คฺวํ วเทส
 เนโส นตฺถิ วทามิ โน จ ๒ โภ อัย อตุตา เขตุตาวตา
 ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต โหติ ตํ ทิสฺส เหตุ ยเทว คตฺถ
 วิตฺถกิตฺติ วิจาริตฺติ เอเตน เอตํ โสฬาริกํ อภฺชายติ ยโต ๒ โภ
 อัย อตุตา วิตฺถกิตฺติวิจารานํ อฺปฺปตฺมา ๑เป ๑ ทฺธิยํ ฌานํ อฺปฺปมฺปชฺช
 วิหริ เขตุตาวตา ๒ โภ อัย อตุตา ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต
 โหตฺติ อิตฺถเก ๔โต ๔ตฺตตฺต ปรมทิจฺจรมฺมนิพฺพานํ ปญฺญาเปนฺติ ๑
 ตมณฺโณ เอมมาห อตฺถิ ๒ โภ เอโส อตุตา ยํ คฺวํ วเทส
 เนโส นตฺถิ วทามิ โน จ ๒ โภ อัย อตุตา เขตุตาวตา

ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานปฺปตฺโต โหติ ตํ ถิธฺตํ เหตุ ยเทว ตตฺถ
 มิตฺติคํ เจตฺโธ อุมฺพิตฺตํ เอตฺถ เอตํ โยพาริกํ อกฺขายติ ยโต
 โห โภ อยํ อตฺตา มิตฺติยา จ วิราตา ๑เป ๑ คติยํ ฌานํ อปฺสํปฺช
 วิหริติ เขตฺตาวตฺตา โห โภ อยํ อตฺตา ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานปฺปตฺโต
 โหติติ อิตฺถเก ๘โต ๘ตฺถตฺถ ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานํ ปญฺญาเปเนติ ๑
 ตมณฺเอย เอตฺถมาห อตฺถิ โห โภ เอธํ อตฺตา ยํ ตวํ วเทสิ
 เนธํ นตฺถิ วทามิ โน จ โห โภ อยํ อตฺตา เขตฺตาวตฺตา
 ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานปฺปตฺโต โหติ ตํ ถิธฺตํ เหตุ ยเทว ตตฺถ
 ตฺถ เจตฺโธ อาโณโค เอตฺถ เอตํ โยพาริกํ อกฺขายติ ยโต โห
 โภ อยํ อตฺตา ตฺถตฺถ จ ปหานา ๑เป ๑ จตฺถติ ฌานํ อปฺสํปฺช
 วิหริติ เขตฺตาวตฺตา โห โภ อยํ อตฺตา ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานปฺปตฺโต
 โหติติ อิตฺถเก ๘โต ๘ตฺถตฺถ ปรมทิจฺจสมฺมุณีพฺพานํ ปญฺญาเปเนติ ๑
 อิมํ ปญฺจ ทิจฺจสมฺมุณีพฺพานวาทา ๑

ปญฺจกํ ๑

[๘๘๑] ตตฺถ กตฺมานิ ๓ วิจาทมฺมฺตานิ โกโธ มกฺโข อิตฺถํ
 ตาเถยฺยํ ปาบีจฺจตฺตา ตมฺทิจฺจปฺรามาสฺติคา อิมานิ ๓ วิจาทมฺมฺตานิ ๑

[๘๘๒] ตตฺถ กตฺเม ๓ ฉนฺทราตา เคหฺลิตฺตา รมฺมา มนฺนํเกตุํ
 รุเปตุํ เคหฺลิตฺโต ราโค ตวราโค ๑เป ๑ จิตฺตตฺถ ตวราโค มนฺนํเกตุํ
 ตมฺทเหตุ ๑เป ๑ มนฺนํเกตุํ คณฺเธตุ ๑เป ๑ มนฺนํเกตุํ รุเตตุ
 ๑เป ๑ มนฺนํเกตุํ โฉนฺทพฺเพตุ ๑เป ๑ มนฺนํเกตุํ รมฺเมตุ เคหฺลิตฺโต

ราโค ตาราคา ๑เป ๑ จิตตุตตฺถ ตาราคา อิม น กนฺทราคา
เคหติคา ฐมา ๑

[๔๘๓] ตตฺถ กตมานิ น วิโรจวตฺถุณี อมณานิเกตุ รูปุตฺ
จิตตุตตฺถ อามาคา ปฏิฆาคา ๑เป ๑ จณฺทิกุกํ อตุโรโป อมตฺตมณฺทา
จิตตุตตฺถ อมณานิเกตุ สทฺเทตุ ๑เป ๑ อมณานิเกตุ คณฺเธตุ ๑เป ๑
อมณานิเกตุ รตฺเตตุ ๑เป ๑ อมณานิเกตุ โฉฏฺฐพฺพตฺเตตุ ๑เป ๑ อมณานิเกตุ
ธมฺเมตุ จิตตุตตฺถ อามาคา ปฏิฆาคา ๑เป ๑ จณฺทิกุกํ อตุโรโป
อมตฺตมณฺทา จิตตุตตฺถ อิมานิ น วิโรจวตฺถุณี ๑

[๔๘๔] ตตฺถ กตเม น คณฺหากายา รูปคณฺหา สทฺทคณฺหา
คณฺชคณฺหา รตฺตคณฺหา โฉฏฺฐพฺพคณฺหา ฐมฺมคณฺหา อิม น
คณฺหากายา ๑

[๔๘๕] ตตฺถ กตเม น อคารวา สคฺคฺริ อคารโว วิหฺรติ
อปฺปปฏิตฺโต ฐมฺเม ๑เป ๑ สจฺเจ ๑เป ๑ สกฺขาเย ๑เป ๑ อปฺปมาเท
๑เป ๑ ปฏิสฺสณฺหาเร อคารโว วิหฺรติ อปฺปปฏิตฺโต อิม น อคารวา ๑

[๔๘๖] ตตฺถ กตเม น ปรีหานิยา ฐมา กมฺมารามตา ภตฺตํ-
รามตา นิทฺดารามตา สงฺกณฺณการามตา ตํสฺสการามตา ปปฺปญฺจารามตา
อิม น ปรีหานิยา ฐมา ๑

[๔๘๗] ตตฺถ กตเม อปฺเปว น ปรีหานิยา ฐมา กมฺมารามตา
ภตฺตํรามตา นิทฺดารามตา สงฺกณฺณการามตา โทวจตฺตํคา ปาปมิตฺตคา
อิม น ปรีหานิยา ฐมา ๑

มฺหุจฺจตฺตํ โหติ ทฺวํปณฺณํ โหติ อิมํ ตตฺตํ อตฺตมฺมา ๑

[๓๐๐๘] ตตฺตํ กตฺตมํ ตตฺตํ ทฺวํจฺจิตฺตํ ปาณาติปาโต
อทินฺนาทานํ กาเมสุมฺมิจฺฉาจาโร มุสาอาโห ปิสุณฺวาจา ฌรฺสา
วาจา สมนฺตฺตํปณฺณํ อิมํ ตตฺตํ ทฺวํจฺจิตฺตํ ๑

[๓๐๐๙] ตตฺตํ กตฺตมํ ตตฺตํ มานา มาโน อติมาโน มานา-
ติมาโน โอมานโน อธิมาโน อตฺตมิมานโน มิจฺฉามานโน อิมํ ตตฺตํ
มานา ๑

[๓๐๑๐] ตตฺตํ กตฺตมํ ตตฺตํ ทฺวํจฺจิตฺตํ ๑ อิมํจฺจิตฺตํ สมนฺโน วา
พฺราหฺมณโน วา เหววาทํ โหติ เหววาทฺจฺจิตฺตํ ยโต ไซ โภ อโย
อตฺตมํ รุฬํ จาตุสมฺมหารกฺขิตฺตํ มาตาเปตฺกสมฺมวโจ กายตฺตํ เกทา
อฺจุตฺตํ จินตฺตํ น โหติ ปรมฺมมรณา เหววาทฺจฺจิตฺตํ ไซ โภ
อโย อตฺตมํ สมนฺมา สมนฺจฺจิตฺตํ โหติ อติเตจฺจิตฺตํ ตโต ตตฺตํ
อฺจุตฺตํ จินตฺตํ วิภัง วิภัง ปณฺณปาเนตฺตํ ๑ ตมณฺณโน เหววาท อตฺต-
มํ ไซ โภ เหววาท อตฺตมํ ยํ ตฺวํ จเทสฺส เนตฺตํ นตฺตํ จทามิ
โน ๑ ไซ โภ อโย อตฺตมํ เหววาทฺจฺจิตฺตํ สมนฺมา สมนฺจฺจิตฺตํ โหติ
อตฺตมํ ไซ โภ อโย อตฺตมํ ทฺวํจฺจิตฺตํ รุฬํ กามาจฺจโร กพฺพิกา-
ราหารกฺขิตฺตํ ตํ ตฺวํ น ชานาตี น ปตฺตํ ตมํ ชานามิ
ปตฺตํ ไซ โภ อโย อตฺตมํ ยโต กายตฺตํ เกทา อฺจุตฺตํ
จินตฺตํ น โหติ ปรมฺมมรณา เหววาทฺจฺจิตฺตํ ไซ โภ อโย อตฺตมํ
สมนฺมา สมนฺจฺจิตฺตํ โหติ อติเตจฺจิตฺตํ ตโต ตตฺตํ อฺจุตฺตํ จินตฺตํ

วิภังค์ ปณฺณาเปหฺติ ฯ คมณฺโณ เหวมาห อตฺถิ โห โภ เอโส
 อตฺตา ยํ ตํ วเทสึ เนโส นตฺถิตฺติ วทามิ โน จ โห โภ
 อยํ อตฺตา เอตฺตาวตฺตา สฺมมา สฺมฺจุณฺโณ โหติ อตฺถิ โห โภ
 อณฺโณ อตฺตา ทิพฺโพ รุปฺปี มโนมฺโย สัพฺพวงฺคปจฺจํกํ อหฺนินฺทริโย
 ตํ ตํ น ชานาสึ น ปสฺสสึ คมทํ ชานามิ ปสฺสํมิมิ โส
 โห โภ อตฺตา ยโต กายสฺส เกทา อฺจุณฺชชฺติ วิณฺสฺสติ น โหติ
 ปรมฺมรณฺนา เอตฺตาวตฺตา โห โภ อยํ อตฺตา สฺมมา สฺมฺจุณฺโณ
 โหตฺติ อิตฺถเก ๕ โส สตฺตสฺส อฺจุณฺทํ วิณฺสํ วิภังค์ ปณฺณา-
 เปหฺติ ฯ คมณฺโณ เหวมาห อตฺถิ โห โภ เอโส อตฺตา ยํ
 ตํ วเทสึ เนโส นตฺถิตฺติ วทามิ โน จ โห โภ อยํ อตฺตา
 เอตฺตาวตฺตา สฺมมา สฺมฺจุณฺโณ โหติ อตฺถิ โห โภ อณฺโณ
 อตฺตา สัพฺพโส รุปฺตณฺณํ สํคิกฺกมา ปฏิฆสฺสณฺณํ อตฺตงฺกมา
 นานตฺตสฺสณฺณํ อมนสฺสการา อณฺโณ อากาโสติ อากาสํณฺจาย-
 ตณฺหโต ตํ ตํ น ชานาสึ น ปสฺสสึ คมทํ ชานามิ ปสฺสํมิมิ
 โส โห โภ อตฺตา ยโต กายสฺส เกทา อฺจุณฺชชฺติ วิณฺสฺสติ น
 โหติ ปรมฺมรณฺนา เอตฺตาวตฺตา โห โภ อยํ อตฺตา สฺมมา
 สฺมฺจุณฺโณ โหตฺติ อิตฺถเก ๕ โส สตฺตสฺส อฺจุณฺทํ วิณฺสํ วิภังค์
 ปณฺณาเปหฺติ ฯ คมณฺโณ เหวมาห อตฺถิ โห โภ เอโส อตฺตา
 ยํ ตํ วเทสึ เนโส นตฺถิตฺติ วทามิ โน จ โห โภ อยํ
 อตฺตา เอตฺตาวตฺตา สฺมมา สฺมฺจุณฺโณ โหติ อตฺถิ โห โภ

ភិក្ខុនា មគ្គិក កតិ តតិ តត្ថ ចេវ តតិ ចត្ថ តៃ មគ្គិក
 ចករាតិ មគ្គិក តៃ បុរ មេ គុណុតត្ថ កាយិ ពិណ្ឌុត អនុភាត
 ធម្មតាមតិ តៃ ធម្មតាម ធម្ម ធម្មិយំ ចារភាតិ ចប្បត្ថតត្ថ ធម្មតិយា
 ចន្ទិកតត្ថ ចន្ទិកមាយ ចត្ថុតត្ថ តត្ថិកិរិយាយ ចិត្ត តត្ថុតត្ថ តត្ថុត-
 តត្ថុត ។ បុរ ។ បរិ ភិក្ខុ កាមំ វា ធម្មំ វា ធម្មតាយ ធម្មតៃ ធម្ម
 តភាតិ តត្ថុត វា បត្ថតត្ថ វា តត្ថុត យាវតត្ថ បារិប្បិ
 តត្ថ ចេវ តតិ ចត្ថ តៃ កាមំ វា ធម្មំ វា ធម្មតាយ ធម្មតៃ
 ធម្មតត្ថ តត្ថុត វា បត្ថតត្ថ វា តត្ថុត យាវតត្ថ បារិប្បិ
 តត្ថ មេ កាយិ ពិណ្ឌុត ចករាមធម្ម អនុភាត ធម្មតាមតិ តៃ
 ធម្មតាម ធម្ម ធម្មិយំ ចារភាតិ ចប្បត្ថតត្ថ ធម្មតិយា ចន្ទិកតត្ថ ចន្ទិកមាយ
 ចត្ថុតតត្ថ តត្ថិកិរិយាយ ចិត្ត បុរ តត្ថុតតត្ថ ។ បុរ ។
 បរិ ភិក្ខុ កាមំ វា ធម្មំ វា ធម្មតាយ ធម្មតៃ តភាតិ តត្ថុត
 វា បត្ថតត្ថ វា តត្ថុត យាវតត្ថ បារិប្បិ តត្ថ ចេវ តតិ
 ចត្ថ តៃ កាមំ វា ធម្មំ វា ធម្មតាយ ធម្មតៃ ចត្ថុត តត្ថុត
 វា បត្ថតត្ថ វា តត្ថុត យាវតត្ថ បារិប្បិ តត្ថ មេ កាយិ
 គរុត ចករាមធម្ម ធម្មតាមតិ ធម្ម អនុភាត ធម្មតាមតិ តៃ
 ធម្មតាម ធម្ម ធម្មិយំ ចារភាតិ ចប្បត្ថតត្ថ ធម្មតិយា ចន្ទិកតត្ថ ចន្ទិកមាយ
 ចត្ថុតតត្ថ តត្ថិកិរិយាយ ចិត្ត ធម្ម តត្ថុតតត្ថ ។ បុរ ។ បរិ
 ភិក្ខុនោ ចុប្បនុត តតិ ចប្បនុតតតិ ចាវាតៃ តត្ថ ចេវ
 តតិ ចុប្បនុត តៃ មេ ចប្ប ចប្បនុតតតិ ចាវាតៃ ចត្ថិ កប្ប

ตฺตโม ปุริสโธโส ๑ ปุณ ๑ ปรั ภิฏฐ ภิฏฐุ อปคฺติยา โจเทนฺติ
 โส ภิฏฐ ภิฏฐฺหิ อปคฺติยา โจทยมาโน เหวมาห กิณฺนุโธ ตุมฺเห
 อายตฺมโนโต อคิพาพฺหํ มยิ พฺยาจฺฉา อิทานาหํ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หํนายาวตฺติตฺตํมํติ โส สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หํนายาวตฺติตฺตวา เหวมาห
 อิทานิ โธ ตุมฺเห อายตฺมโนโต อคฺตมฺหา โหถาติ อยํ อฏฺฐโม
 ปุริสโธโส อิมเ อฏฺฐ ปุริสโธสา ๑

[๓๐๓๘] ตฺตถ กตเม อฏฺฐ อตฺตญฺญิฉาทา รุปฺปี อตฺตา โหติ
 อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญาเปเนติ อรูปฺปี อตฺตา
 โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญาเปเนติ รุปฺปี ๑
 อรูปฺปี ๑ อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญาเปเนติ
 เหว รุปฺปี นารูปฺปี อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ
 ปณฺญาเปเนติ อนนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ
 นํ ปณฺญาเปเนติ อนนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ
 อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญาเปเนติ อนนฺตวา ๑ อนนฺตวา ๑ อตฺตา
 โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญาเปเนติ เหวอนนฺตวา
 นานนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ อตฺตญฺญีตํ นํ ปณฺญา-
 เปเนติ อิมเ อฏฺฐ อตฺตญฺญิฉาทา ๑

[๓๐๓๘] ตฺตถ กตเม อฏฺฐ เหวตฺตญฺญิฉาทญฺญิฉาทา รุปฺปี
 อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ เหวตฺตญฺญิฉาทญฺญีตํ นํ ปณฺญา-
 เปเนติ อรูปฺปี อตฺตา โหติ อโรโค ปรมฺมรณานิ เหวตฺตญฺญิฉา-

ตณฺณํ นํ ปณฺณาเปนฺติ รุปํ จ อรูปํ จ อตฺตา โหติ อโรโค
 ปรมุรณาคี เหนวตณฺณํ นํ ปณฺณาเปนฺติ เหนว รุปํ นารุปํ
 อตฺตา โหติ อโรโค ปรมุรณาคี เหนวตณฺณํ นํ ปณฺณา-
 เปนฺติ อนนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมุรณาคี เหนวตณฺณํ
 นํ ปณฺณาเปนฺติ อนนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมุรณาคี
 เหนวตณฺณํ นํ ปณฺณาเปนฺติ อนนฺตวา จ อนนฺตวา จ
 อตฺตา โหติ อโรโค ปรมุรณาคี เหนวตณฺณํ นํ ปณฺณา-
 เปนฺติ เหนวตณฺณํ นานนฺตวา อตฺตา โหติ อโรโค ปรมุรณาคี
 เหนวตณฺณํ นํ ปณฺณาเปนฺติ อิมํ อจฺจุ เหนวตณฺณํ
 ตณฺณนิวาหา ๑

อจฺจุํ ๑

[๓๐๒๐] ตตฺถ กตฺมานิ นว อาฆาตวตฺถุณิ อนคฺคํ เม อจฺจํ
 อาฆาโต ชาติ อนคฺคํ เม จรตฺติ อาฆาโต ชาติ อนคฺคํ เม
 จริตฺตํ อาฆาโต ชาติ นียตฺตํ เม มนาปตฺตํ อนคฺคํ อจฺ
 อนคฺคํ จริ อนคฺคํ จริตฺตํ อาฆาโต ชาติ อปฺนียตฺตํ เม
 มนาปตฺตํ อคฺคํ อจฺจํ อคฺคํ จริ อคฺคํ จริตฺตํ อาฆาโต
 ชาติ อิมานิ นว อาฆาตวตฺถุณิ ๑

[๓๐๒๑] ตตฺถ กตฺมานิ นว ปุริตฺมตฺตานิ โกโธ มกฺโข อิตฺถํ
 มจฺจุณิ มายา ตํเภยฺยํ มุตาตฺวาโท ปาปํ จา มิจฺจาทิฏฺฐิ อิมานิ
 นว ปุริตฺมตฺตานิ ๑

[๓๐๒๒] ตตฺถ กตเม นววิชา มานา เสยฺยตฺถ เสยฺโยหมตฺ-
มฺมิตี มาโน เสยฺยตฺถ ตฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน เสยฺยตฺถ ทฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี
มานุ ตฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน ตฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี
มานุ ตฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน ทฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน
ทฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน ทฺทิสฺสอหมตฺมฺมิตี มาโน อิเม
นววิชา มานา ฯ

[๓๐๒๓] ตตฺถ กตเม นว คณฺหามุตฺตา ชมฺมา คณฺหํ ปฏิจฺจุ
ปริยตฺตนา ปริยตฺตํ ปฏิจฺจุ ตาโก ตาภํ ปฏิจฺจุ วิณฺญายิ วิณฺญยํ
ปฏิจฺจุ ฉนฺทราโค ฉนฺทราคํ ปฏิจฺจุ อชฺโฌตฺตํ อชฺโฌตฺตํ
ปฏิจฺจุ ปริคฺคฺโข ปริคฺคฺหํ ปฏิจฺจุ มจฺฉริยํ มจฺฉริยํ ปฏิจฺจุ
อวรกฺโข อวรกฺขาธิกรณํ ทณฺฑาทานํ ตตฺถาทานํ กตฺโถ วิคฺคฺโข
วิจฺจาทิ ตุวํตฺวํ เปตฺตญฺจํ มุตฺตวาโท อเนเก ปาปกา อกฺกุตฺตา ชมฺมา
ตฺมภวตฺติ อิเม นว คณฺหามุตฺตา ชมฺมา ฯ

[๓๐๒๔] ตตฺถ กตมานิ นว อธิชฺชิตานิ อตฺถมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ
อหมตฺมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ อยมหมตฺมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี
อธิชฺชิตเมตฺ ฐปฺปี ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ อฐปฺปี ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี
อธิชฺชิตเมตฺ สณฺณํ ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ สณฺณํ ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี
อธิชฺชิตเมตฺ สณฺณํ ภวิสฺสอหมตฺมฺมิตี อธิชฺชิตเมตฺ อิมานิ นว อธิชฺชิตานิ ฯ

[๓๐๒๕] ตตฺถ กตมานิ นว มณฺณิตานิ นว ฌนฺทิตานิ นว
ปปฺปญฺจิตฺตานิ นว ตังฺฆตฺตานิ อตฺถมฺมิตี ตังฺฆตฺตเมตฺ อหมตฺมฺมิตี

สังขตเมตํ อยมหมตฺตํ สังขตเมตํ ภวิสฺสํ สังขตเมตํ ฐปฺปี
ภวิสฺสํ สังขตเมตํ ฐปฺปี ภวิสฺสํ สังขตเมตํ สณฺณํ ภวิสฺสํ
สังขตเมตํ สณฺณํ ภวิสฺสํ สังขตเมตํ เหนวสณฺณํ สณฺณํ
ภวิสฺสํ สังขตเมตํ อิมานิ นว สังขตานิ ฯ

นวกํ ฯ

[๓๐๒๖] ตตฺถ กตมานิ ทสฺส กิเลตฺตวตฺถุ นิโธโก โทโส โมโห
มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิฉฺชา ตํ อุกฺกมฺมํ อหิริกํ อนินฺตปฺปํ อิมานิ
ทสฺส กิเลตฺตวตฺถุ ฯ

[๓๐๒๗] ตตฺถ กตมานิ ทสฺส อาฆาตวตฺถุ อนตฺถํ เม อจฺรํ
อาฆาโต ชายติ อนตฺถํ เม จรตฺติ อาฆาโต ชายติ อนตฺถํ เม
จริตฺตํ อาฆาโต ชายติ นียตฺตํ เม มนฺนาปตฺตํ อนตฺถํ อจริ
อนตฺถํ จริ อนตฺถํ จริตฺตํ อาฆาโต ชายติ อปฺปียตฺตํ เม
อมนฺนาปตฺตํ อนตฺถํ อจริ อนตฺถํ จริ อนตฺถํ จริตฺตํ อาฆาโต
ชายติ อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติ อิมานิ ทสฺส อาฆา-
ตวตฺถุ ฯ

[๓๐๒๘] ตตฺถ กตเม ทสฺส อกฺุตฺตกมฺมปภา ปาณาติปาทो
อทินฺนาทานํ กาเมตฺตมิจฺฉาจาโร มุตาจาทอ นียตฺตวาจา ฆรุตฺตา
วาจา สมฺมปฺปตฺตาโป อภิชฺฌา พยาปาทอ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อิมานิ ทสฺส
อกฺุตฺตกมฺมปภา ฯ

[๓๐๒๙] ตตฺถ กตมานิ ทสฺส สณฺโณชานานิ กามราคสณฺโณชานํ

[๓๐๓๓] ตตฺถ กตฺมานิ อฏฺฐารสฺส ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺติกถฺสํ
 อฺปาทาย ๑ อสฺมํติ โหติ อิตฺถสฺมํติ โหติ เขวสฺมํติ โหติ อณฺณ-
 ณาสมํติ โหติ ภวิสฺสํติ โหติ อิตฺถํ ภวิสฺสํติ โหติ เขวํ ภวิสฺสํติ
 โหติ อณฺณณา ภวิสฺสํติ โหติ อสฺมํติ โหติ ตํภสฺมํติ โหติ
 สฺยํติ โหติ อิตฺถํ สฺยํติ โหติ เขวํ สฺยํติ โหติ อณฺณณา
 สฺยํติ โหติ อปาทํ สฺยํติ โหติ อปาทํ อิตฺถํ สฺยํติ โหติ
 อปาทํ เขวํ สฺยํติ โหติ อปาทํ อณฺณณา สฺยํติ โหติ ๑

[๓๐๓๔] กถญฺจ อสฺมํติ โหติ กถญฺจ ฐมํ อนวการํ ภริตวา
 รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารํ วิญฺญาณํ อสฺมํติ ญนํ ปฏฺธิภาติ
 อสฺมํติ มานํ ปฏฺธิภาติ อสฺมํติ ทิฏฺฐิํ ปฏฺธิภาติ ตสฺมํ สติ อิมานิ
 ปปฺปญฺจิตานิ โทณฺติ อิตฺถสฺมํติ วา เขวสฺมํติ วา อณฺณณาสมํติ วา ๑

[๓๐๓๕] กถญฺจ อิตฺถสฺมํติ โหติ ขตฺติโยสฺมํติ วา พฺราหฺม-
 ฌณสฺมํติ วา เวสฺสสฺมํติ วา สฺสทฺโทสฺมํติ วา คหฺนุจฺสํติ วา
 ปพฺพชฺชิตสฺมํติ วา เทโวสฺมํติ วา มนุสฺสสฺมํติ วา รุปฺปสฺมํติ
 วา อรูปฺปสฺมํติ วา สณฺณสฺมํติ วา อสณฺณสฺมํติ วา เภวสณฺณ-
 ณาสณฺณสฺมํติ วา เขวํ อิตฺถสฺมํติ โหติ ๑

[๓๐๓๖] กถญฺจ เขวสฺมํติ โหติ ปวํ ปุคฺคตํ อฺปนิธาย
 ยถา โส ขตฺติโย ตถาหํ ขตฺติโยสฺมํติ วา ยถา โส พฺราหฺมฌณ
 ตถาหํ พฺราหฺมฌณสฺมํติ วา ยถา โส เวสฺสสฺมํติ ตถาหํ เวสฺสสฺมํติ
 วา ยถา โส สฺสทฺโท ตถาหํ สฺสทฺโทสฺมํติ วา ยถา โส คหฺนุจฺ

ตถาหํ คหฏฐโสธมฺมํติ วา ยถา โส ปพฺพชฺชิตฺตํ ตถาหํ ปพฺพชฺชิตฺตํ
 ตมฺมํติ วา ยถา โส เทโว ตถาหํ เทโวธมฺมํติ วา ยถา โส
 มนุสฺสํติ ตถาหํ มนุสฺสํธมฺมํติ วา ยถา โส ฐปฺปํ ตถาหํ ฐปฺปํธมฺมํติ
 วา ยถา โส อรหํ ตถาหํ อรหํธมฺมํติ วา ยถา โส สกฺขมฺมํ
 ตถาหํ สกฺขมฺมํธมฺมํติ วา ยถา โส อสคฺขมฺมํ ตถาหํ อสคฺขมฺมํธมฺมํติ
 วา ยถา โส เวนฺดสคฺขมฺมํธมฺมํติ ตถาหํ เวนฺดสคฺขมฺมํธมฺมํธมฺมํติ
 วา เขวํ เหวธมฺมํติ โหติ ฯ

[๓๐๓๘] กถณฺนํ อณฺณธมฺมํติ โหติ ปวํ ปุคฺคํ อุนิชา
 ยถา โส อคฺคิโย นาทํ ตถา อคฺคิโยธมฺมํติ วา ยถา โส พุราหุมน
 นาทํ ตถา พุราหุมนธมฺมํติ วา ยถา โส เวสฺสํ นาทํ ตถา
 เวสฺสํธมฺมํติ วา ยถา โส สกฺกํ นาทํ ตถา สกฺกํธมฺมํติ วา
 ยถา โส คหฏฐโส นาทํ ตถา คหฏฐโสธมฺมํติ วา ยถา โส
 ปพฺพชฺชิตฺตํ นาทํ ตถา ปพฺพชฺชิตฺตํธมฺมํติ วา ยถา โส เทโว นาทํ
 ตถา เทโวธมฺมํติ วา ยถา โส มนุสฺสํ นาทํ ตถา มนุสฺสํธมฺมํติ
 วา ยถา โส ฐปฺปํ นาทํ ตถา ฐปฺปํธมฺมํติ วา ยถา โส อรหํ
 นาทํ ตถา อรหํธมฺมํติ วา ยถา โส สกฺขมฺมํ นาทํ ตถา สกฺขมฺมํธมฺมํติ
 วา ยถา โส อสคฺขมฺมํ นาทํ ตถา อสคฺขมฺมํธมฺมํติ วา ยถา โส
 เวนฺดสคฺขมฺมํธมฺมํติ นาทํ ตถา เวนฺดสคฺขมฺมํธมฺมํธมฺมํติ วา เขวํ
 อณฺณธมฺมํติ โหติ ฯ

[๓๐๓๘] กถณฺนํ ภวิสฺสํติ โหติ กถณฺนํ ฆมฺมํ อฆวการํ

ករិកុទា រូបំ វេពនំ ឥណ្ឌំ ឥន្ទុវារេ វិណ្ឌុបោណំ ភវិស្តុស្តុភិ ធនុភំ
 បរិធិតភាពិ ភវិស្តុស្តុភិ មាណំ បរិធិតភាពិ ភវិស្តុស្តុភិ ពិធិតុំ បរិធិតភាពិ
 គតុំ ឥតិ ចិរាណិ បបណ្ឌិតាណិ តៃណុភិ ចិត្តុំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ខេវំ
 ភវិស្តុស្តុភិ ទា ចណ្ឌុណា ភវិស្តុស្តុភិ ទា ។

[៣០៣៩] កតណ្ហុ ចិត្តុំ ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ ឧត្តិយោ ភវិស្តុស្តុភិ
 ទា បុរាអុណ ភវិស្តុស្តុភិ ទា វេស្តុស្តុ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ឥតុតៃ
 ភវិស្តុស្តុភិ ទា កត្តុតៃ ភវិស្តុស្តុភិ ទា បុរុស្តុតៃ ភវិស្តុស្តុភិ ទា
 តៃវិ ភវិស្តុស្តុភិ ទា មនុស្តុស្តុ ភវិស្តុស្តុភិ ទា រូបំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា
 ចរូបំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ឥណ្ឌំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ចឥណ្ឌំ ភវិស្តុស្តុភិ
 ទា វេស្តុឥណ្ឌំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ខេវំ ចិត្តុំ ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ ។

[៣០៤០] កតណ្ហុ ខេវំ ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ បរំ បុគ្គុតំ ចុប្បិធាយ
 យតា តៃ ឧត្តិយោ តតា ឧត្តិយោ ភវិស្តុស្តុភិ ទា យតា តៃ
 បុរាអុណ តតា បុរាអុណ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ។ បេ។ យតា តៃ
 វេស្តុឥណ្ឌំ តតា វេស្តុឥណ្ឌំ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ខេវំ
 ខេវំ ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ ។

[៣០៤១] កតណ្ហុ ចណ្ឌុណា ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ បរំ បុគ្គុតំ
 ចុប្បិធាយ យតា តៃ ឧត្តិយោ មាណំ តតា ឧត្តិយោ ភវិស្តុស្តុភិ ទា
 យតា តៃ បុរាអុណ មាណំ តតា បុរាអុណ ភវិស្តុស្តុភិ ទា ។ បេ។
 យតា តៃ វេស្តុឥណ្ឌំ មាណំ តតា វេស្តុឥណ្ឌំ
 ភវិស្តុស្តុភិ ទា ខេវំ ចណ្ឌុណា ភវិស្តុស្តុភិ តៃភិ ។

[๓๐๔๖] กถญฺจ อตฺตมํติ โหติ กถญฺจ ฌมฺมํ อนวการํ
กริตฺวา รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารํ วิญฺญาณํ นิจุจฺจตฺตมํ ชฺวโจตฺตมํ
ตฺตตฺตโตตฺตมํ อภิปริณามฌมโมตฺตมํติ เขวํ อตฺตมํติ โหติ ฯ

[๓๐๔๗] กถญฺจ ตํตฺตมํติ โหติ กถญฺจ ฌมฺมํ อนวการํ
กริตฺวา รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารํ วิญฺญาณํ อฺจุจฺจตฺตมํ วิณฺตฺตตฺต-
ตํมํ น ภวิตฺตํมํติ เขวํ ตํตฺตมํติ โหติ ฯ

[๓๐๔๘] กถญฺจ สยฺยหฺตฺติ โหติ กถญฺจ ฌมฺมํ อนวการํ กริตฺวา
รูปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารํ วิญฺญาณํ สยฺยหฺตฺติ ฌนฺทํ ปฏฺธิภคิ
สยฺยหฺตฺติ มานํ ปฏฺธิภคิ สยฺยหฺตฺติ ทฺวิจฺจํ ปฏฺธิภคิ ตตฺตมํ ตติ อิมานิ
ปปฺปญฺจิตานิ โหหนฺติ อิตฺถํ สยฺยหฺตฺติ วา เขวํ สยฺยหฺตฺติ วา อณฺเฏณ
สยฺยหฺตฺติ วา ฯ

[๓๐๔๙] กถญฺจ อิตฺถํ สยฺยหฺตฺติ โหติ ขตฺติโย สยฺยหฺตฺติ วา
พฺรหฺมโน สยฺยหฺตฺติ วา เวสฺสโส สยฺยหฺตฺติ วา สุตฺโต สยฺยหฺตฺติ วา
คหฺนุโส สยฺยหฺตฺติ วา ปพฺพชฺชิตฺติ สยฺยหฺตฺติ วา เทโว สยฺยหฺตฺติ วา
มฺหุสฺสโส สยฺยหฺตฺติ วา รุปํ สยฺยหฺตฺติ วา อรูปํ สยฺยหฺตฺติ วา สณฺณํ
สยฺยหฺตฺติ วา อสณฺณํ สยฺยหฺตฺติ วา เหนวสณฺณํมาสณฺณํ สยฺยหฺตฺติ วา
เขวํ อิตฺถํ สยฺยหฺตฺติ โหติ ฯ

[๓๐๕๐] กถญฺจ เขวํ สยฺยหฺตฺติ โหติ ปวํ ปุคฺคํ อฺปนฺนชย
ยถา โส ขตฺติโย ตถาหํ ขตฺติโย สยฺยหฺตฺติ วา ยถา โส พฺรหฺมโน
ตถาหํ พฺรหฺมโน สยฺยหฺตฺติ วา ฯเปฯ ยถา โส เหนวสณฺณํมา-

สณฺเฑ ทถาหํ เหวสณฺเฑนํหาสณฺเฑนํ สยฺหุติ วา เหวํ เหวํ สยฺหุติ โหติ ฯ

[๓๐๔๗] กถญฺจ อญฺเฌน สยฺหุติ โหติ ปรํ ปุคฺคํ อุนิธาย
ยถา โส ฆคฺคิโย นาทํ ตถา ฆคฺคิโย สยฺหุติ วา ยถา โส
พฺราหฺมโณ นาทํ ตถา พฺราหฺมโณ สยฺหุติ วา ฯเปฯ ยถา โส
เหวสณฺเฑนํหาสณฺเฑนํ นาทํ ตถา เหวสณฺเฑนํหาสณฺเฑนํ สยฺหุติ วา เหวํ
อญฺเฌน สยฺหุติ โหติ ฯ

[๓๐๔๘] กถญฺจ อปาทํ สยฺหุติ โหติ กญฺจิ รมํ อนวการํ
กริตฺวา รูปี เวทนํ สณฺเฑนํ สงฺขารे วิณฺณฺณํ อปาทํ สยฺหุติ
ณฺหํ ปฏิภนํ อปาทํ สยฺหุติ มานํ ปฏิภนํ อปาทํ สยฺหุติ ทิฏฺฐิ
ปฏิภนํ คตฺถํ สติ อิมานิ ปปฺปญฺจทานิ โหณฺติ อปาทํ อิตฺถํ
สยฺหุติ วา อปาทํ เหวํ สยฺหุติ วา อปาทํ อญฺเฌน สยฺหุติ วา ฯ

[๓๐๔๙] กถญฺจ อปาทํ อิตฺถํ สยฺหุติ โหติ อปาทํ ฆคฺคิโย
สยฺหุติ วา อปาทํ พฺราหฺมโณ สยฺหุติ วา อปาทํ เวสฺโส สยฺหุติ
วา อปาทํ สฺสทฺโท สยฺหุติ วา อปาทํ คหฺนุโส สยฺหุติ วา อปาทํ
ปพฺพชฺชิตํ สยฺหุติ วา อปาทํ เทโว สยฺหุติ วา อปาทํ มนุสฺโส
สยฺหุติ วา อปาทํ รูปี สยฺหุติ วา อปาทํ อรูปี สยฺหุติ วา
อปาทํ สณฺเฑนํ สยฺหุติ วา อปาทํ อสณฺเฑนํ สยฺหุติ วา อปาทํ
เหวสณฺเฑนํหาสณฺเฑนํ สยฺหุติ วา เหวํ อปาทํ อิตฺถํ สยฺหุติ โหติ ฯ

[๓๐๕๐] กถญฺจ อปาทํ เหวํ สยฺหุติ โหติ ปรํ ปุคฺคํ อุนิธาย
ยถา โส ฆคฺคิโย อปาทํ ตถา ฆคฺคิโย สยฺหุติ วา ยถา โส

พฺรหฺมาโณ อปาหิ ตถา พฺรหฺมาโณ สยฺหุติ วา ฯ ๑ เป ฯ ยถา โธ
 เวนฺตณฺเณนาตฺถณฺเณ อปาหิ ตถา เวนฺตณฺเณนาตฺถณฺเณ สยฺหุติ วา เหว
 อปาหิ เหว สยฺหุติ โหติ ฯ

[๑๐๕๓] กถญฺจ อปาหิ อณฺเณนา สยฺหุติ โหติ ปฺรํ ปุคฺคตํ
 อฺปนฺนํ ยถา โธ ขคฺคิโย อปาหิ น ตถา ขคฺคิโย สยฺหุติ วา
 ยถา โธ พฺรหฺมาโณ อปาหิ น ตถา พฺรหฺมาโณ สยฺหุติ วา ฯ ๑ เป ฯ
 ยถา โธ เวนฺตณฺเณนาตฺถณฺเณ อปาหิ น ตถา เวนฺตณฺเณนาตฺถณฺเณ
 สยฺหุติ วา เหว อปาหิ อณฺเณนา สยฺหุติ โหติ ฯ

อิมานิ อฏฺฐจารตฺถ ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺถกัณฺโฑ อฺปาทาย ฯ

[๑๐๕๔] ตคฺคก กตฺมานิ อฏฺฐจารตฺถ ตณฺหาวิจฺจิตานิ พาหิรุตฺตํ
 อฺปาทาย ฯ อิมินา อตฺถมฺมํ โหติ อิมินา อิตฺถตฺถมฺมํ โหติ อิมินา
 เหวตฺถมฺมํ โหติ อิมินา อณฺเณนาตฺถมฺมํ โหติ อิมินา ภวิตฺถตฺถมฺมํ โหติ
 อิมินา อิตฺถ ภวิตฺถตฺถมฺมํ โหติ อิมินา เหว ภวิตฺถตฺถมฺมํ โหติ อิมินา
 อณฺเณนา ภวิตฺถตฺถมฺมํ โหติ อิมินา อตฺถมฺมํ โหติ อิมินา ตาตฺถมฺมํ
 โหติ อิมินา สยฺหุติ โหติ อิมินา อิตฺถ สยฺหุติ โหติ อิมินา
 เหว สยฺหุติ โหติ อิมินา อณฺเณนา สยฺหุติ โหติ อิมินา อปาหิ
 สยฺหุติ โหติ อิมินา อปาหิ อิตฺถ สยฺหุติ โหติ อิมินา อปาหิ
 เหว สยฺหุติ โหติ อิมินา อปาหิ อณฺเณนา สยฺหุติ โหติ ฯ

[๑๐๕๕] กถญฺจ อิมินา อตฺถมฺมํ โหติ กถญฺจ ฆมฺมํ อวการํ
 กริยฺวา ฐมฺมํ เวทนํ ตณฺเณ สงฺขาเร วิญฺญาณํ อิมินา อตฺถมฺมํ ฌนํ

ปฏิตถกตฺติ อิมินา อตฺถมัตถิ มานํ ปฏิตถกตฺติ อิมินา อตฺถมัตถิ ทิฏฺฐํ
 ปฏิตถกตฺติ ตตฺถมัตถิ อิมินา ปปญฺจิตถกตฺติ โทณฺทิตฺติ อิมินา อิตฺถกตฺถมัตถิ
 วา อิมินา เอวตฺถมัตถิ วา อิมินา อตฺถกตฺถมัตถิ วา ฯ

[๓๐๕๕] กถญฺญ อิมินา อิตฺถกตฺถมัตถิ โทณฺทิตฺติ อิมินา ชตฺติโยตฺถมัตถิ
 วา อิมินา พุราหุมนโณตฺถมัตถิ วา อิมินา เวสฺสโณตฺถมัตถิ วา อิมินา
 สุกฺโกตฺถมัตถิ วา อิมินา คหฺนุจโณตฺถมัตถิ วา อิมินา ปพฺพชฺชโณตฺถมัตถิ
 วา อิมินา เทวโณตฺถมัตถิ วา อิมินา มนุสฺสโณตฺถมัตถิ วา อิมินา
 รุปฺปโณตฺถมัตถิ วา อิมินา อรุปฺปโณตฺถมัตถิ วา อิมินา สทฺถกตฺถมัตถิ วา
 อิมินา อตฺถกตฺถมัตถิ วา อิมินา เวนฺทกตฺถมัตถิ วา เอวํ
 อิมินา อิตฺถกตฺถมัตถิ โทณฺทิตฺติ ฯ

[๓๐๕๖] กถญฺญ อิมินา เอวตฺถมัตถิ โทณฺทิตฺติ ปวํ ปุคฺคกตฺติ อุนฺนิธาย
 ยถา โส ชตฺติโย อิมินา ตถาหํ ชตฺติโยตฺถมัตถิ วา ยถา โส
 พุราหุมนโณ อิมินา ตถาหํ พุราหุมนโณตฺถมัตถิ วา ฯ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 เวนฺทกตฺถมัตถิ อิมินา ตถาหํ เวนฺทกตฺถมัตถิ วา เอวํ
 อิมินา เอวตฺถมัตถิ โทณฺทิตฺติ ฯ

[๓๐๕๗] กถญฺญ อิมินา อตฺถกตฺถมัตถิ โทณฺทิตฺติ ปวํ ปุคฺคกตฺติ
 อุนฺนิธาย ยถา โส ชตฺติโย อิมินา นาทํ ตถา ชตฺติโยตฺถมัตถิ วา
 ยถา โส พุราหุมนโณ อิมินา นาทํ ตถา พุราหุมนโณตฺถมัตถิ วา ฯ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 เวนฺทกตฺถมัตถิ อิมินา นาทํ ตถา เวนฺทกตฺถมัตถิ วา เอวํ อิมินา อตฺถกตฺถมัตถิ
 โทณฺทิตฺติ ฯ

[๓๐๕๗] กถญจ อิมินา ภวิสฺสณฺติ โหติ กถญจ ฌมฺมํ อวการี
 กริตฺวา รุปํ เวทนํ ตณฺณํ สงฺขารํ วิญฺญานํ อิมินา ภวิสฺสณฺติ
 ฌนํ ปฏฺธิกตํ อิมินา ภวิสฺสณฺติ มานํ ปฏฺธิกตํ อิมินา ภวิสฺสณฺติ
 ทิฏฺฐิํ ปฏฺธิกตํ คตฺถมํ ตตฺถ อิมานิ ปปฺปญฺจิตานิ โหณฺติ อิมินา
 อิตฺถํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา เขวํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา อณฺเฏน
 ภวิสฺสณฺติ วา ฯ

[๓๐๕๘] กถญจ อิมินา อิตฺถํ ภวิสฺสณฺติ โหติ อิมินา ขตฺติโย
 ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา พฺราหฺมโณ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา เวสฺสํ
 ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา สํสํภวํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา คหฺนุโ
 ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา ปพฺพชฺชิตํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา เทโว
 ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา มนุสฺสํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา รุปํ ภวิสฺสณฺติ
 วา อิมินา อรูปํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา ตณฺณํ ภวิสฺสณฺติ วา
 อิมินา อตฺถณฺณํ ภวิสฺสณฺติ วา อิมินา เณวตฺถณฺณํ ฌณฺณํ ภวิสฺสณฺติ
 วา เขวํ อิมินา อิตฺถํ ภวิสฺสณฺติ โหติ ฯ

[๓๐๕๙] กถญจ อิมินา เขวํ ภวิสฺสณฺติ โหติ ปวํ ปุคฺคตํ
 อุนฺนิธาย ยถา โส ขตฺติโย อิมินา ตถาหํ ขตฺติโย ภวิสฺสณฺติ วา
 ยถา โส พฺราหฺมโณ อิมินา ตถาหํ พฺราหฺมโณ ภวิสฺสณฺติ วา
 ฯเปฯ ยถา โส เณวตฺถณฺณํ ฌณฺณํ อิมินา ตถาหํ เณวตฺถณฺณํ ฌณฺณํ
 ภวิสฺสณฺติ วา เขวํ อิมินา เขวํ ภวิสฺสณฺติ โหติ ฯ

[๓๐๖๐] กถญจ อิมินา อณฺเฏน ภวิสฺสณฺติ โหติ ปวํ ปุคฺคตํ

อุปนิชาย ยถา โส ขตุติโย อิมินา นาทิ ตถา ขตุติโย ภวิสฺสณฺหิ วา
 ยถา โส พุราหฺมโน อิมินา นาทิ ตถา พุราหฺมโน ภวิสฺสณฺหิ วา
 ๑ เปฯ ยถา โส เภวสณฺณินาสณฺณิ อิมินา นาทิ ตถา เภวสณฺณิ-
 นาสณฺณิ ภวิสฺสณฺหิ วา เหว อิมินา อณฺณกา ภวิสฺสณฺหิ โหติ ๑

[๓๐๖๓] กถญฯ อิมินา อสฺสํมํติ โหติ กถญฯ มมุํ อวการี
 กริตฺวา รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารे วิญฺญาณํ อิมินา นิจฺโจสฺมิ อฺวสฺมิ
 สฺสํสํสํมํติ อวิปริณามสมฺโมสฺมํติ เหว อิมินา อสฺสํมํติ โหติ ๑

[๓๐๖๔] กถญฯ อิมินา สํตสฺมํติ โหติ กถญฯ มมุํ อวการี
 กริตฺวา รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารे วิญฺญาณํ อิมินา อฺจุฉิขฺฐิสฺสํมิ
 วิณฺสฺสํสํมิ น ภวิสฺสํมํติ เหว อิมินา สํตสฺมํติ โหติ ๑

[๓๐๖๕] กถญฯ อิมินา สฺยณฺหิ โหติ กถญฯ มมุํ อวการี
 กริตฺวา รุปํ เวทนํ สณฺณํ สงฺขารे วิญฺญาณํ อิมินา สฺยณฺหิ ฉนฺทํ
 ปฏฺยตฺถิ อิมินา สฺยณฺหิ มานํ ปฏฺยตฺถิ อิมินา สฺยณฺหิ ทิฏฺฐิํ ปฏฺยตฺถิ
 ตสฺมํ สติ อิมานิ ปปญฺจิตานิ โหณฺติ อิมินา อิตถํ สฺยณฺหิ วา
 อิมินา เหว สฺยณฺหิ วา อิมินา อณฺณกา สฺยณฺหิ วา ๑

[๓๐๖๖] กถญฯ อิมินา อิตถํ สฺยณฺหิ โหติ อิมินา ขตุติโย
 สฺยณฺหิ วา อิมินา พุราหฺมโน สฺยณฺหิ วา อิมินา เวสฺโส สฺยณฺหิ
 วา อิมินา สฺสํสํสํ สฺยณฺหิ วา อิมินา คหฺนุโส สฺยณฺหิ วา อิมินา
 ปพฺพชฺชิตอ สฺยณฺหิ วา อิมินา เทโว สฺยณฺหิ วา อิมินา มนุสฺสโส
 สฺยณฺหิ วา อิมินา รุปํ สฺยณฺหิ วา อิมินา อรฺหํ สฺยณฺหิ วา

อิมินา สณฺณํ สยฺหํ วา อิมินา สณฺณํ สยฺหํ วา อิมินา
 เวนฺสณฺณํ สยฺหํ วา เอวํ อิมินา อิตฺถํ สยฺหํ โหติ ฯ

[๓๐๖๕] กถญฺจ อิมินา เอวํ สยฺหํ โหติ ปรํ ปุคฺคํ
 อุปนิชาย ยถา โส จตฺตโย อิมินา ตถา จตฺตโย สยฺหํ วา
 ยถา โส พุราหฺมโน อิมินา ตถา พุราหฺมโน สยฺหํ วา ฯเปฯ
 ยถา โส เวนฺสณฺณํ สยฺหํ อิมินา ตถา เวนฺสณฺณํ สยฺหํ
 วา เอวํ อิมินา เอวํ สยฺหํ โหติ ฯ

[๓๐๖๖] กถญฺจ อิมินา อณฺณกา สยฺหํ โหติ ปรํ ปุคฺคํ
 อุปนิชาย ยถา โส จตฺตโย อิมินา นาทํ ตถา จตฺตโย สยฺหํ
 วา ยถา โส พุราหฺมโน อิมินา นาทํ ตถา พุราหฺมโน สยฺหํ
 วา ฯเปฯ ยถา โส เวนฺสณฺณํ สยฺหํ อิมินา นาทํ ตถา เวน-
 สณฺณํ สยฺหํ วา เอวํ อิมินา อณฺณกา สยฺหํ โหติ ฯ

[๓๐๖๗] กถญฺจ อิมินา อปาหํ สยฺหํ โหติ กถญฺจ ชมฺมํ
 อจฺจวํ ภิคฺคํ รูปํ เวทนี สณฺณํ สงฺฆาเร วิชฺฌานํ อิมินา
 อปาหํ สยฺหํ ญฺหํ ปฏฺฐกฺติ อิมินา อปาหํ สยฺหํ มานํ ปฏฺฐกฺติ
 อิมินา อปาหํ สยฺหํ ทิฏฺฐิํ ปฏฺฐกฺติ คตฺถิํ สติ อิมินา ปปฺปจฺจํ
 โหติ อิมินา อปาหํ อิตฺถํ สยฺหํ วา อิมินา อปาหํ เอวํ สยฺหํ
 วา อิมินา อปาหํ อณฺณกา สยฺหํ วา ฯ

[๓๐๖๘] กถญฺจ อิมินา อปาหํ อิตฺถํ สยฺหํ โหติ อิมินา
 อปาหํ จตฺตโย สยฺหํ วา อิมินา อปาหํ พุราหฺมโน สยฺหํ วา

อิมินา อปาทัง เวสุธัส สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง สุทโท สัตถุติ
 วา อิมินา อปาทัง คหฐุโส สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง ปพพชิตो
 สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง เทโว สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง
 มนุสโส สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง ฐปปี สัตถุติ วา อิมินา
 อปาทัง อฐปปี สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง สณฺณัง สัตถุติ วา
 อิมินา อปาทัง อสณฺณัง สัตถุติ วา อิมินา อปาทัง เวนสณฺณังนาสณฺณัง
 สัตถุติ วา เหว อิมินา อปาทัง อิตถัง สัตถุติ โหติ ฯ

[๓๐๖๘] กถญฺจ อิมินา อปาทัง เหว สัตถุติ โหติ ปรั ปุคฺคถัง
 อุนิชาเย ยถา โส ชฺชติโย อิมินา อปาทัง ตถา ชฺชติโย สัตถุติ วา
 ยถา โส พฺราหฺมโณ อิมินา อปาทัง ตถา พฺราหฺมโณ สัตถุติ วา ฯเปฯ
 ยถา โส เวนสณฺณังนาสณฺณัง อิมินา อปาทัง ตถา เวนสณฺณังนาสณฺณัง
 สัตถุติ วา เหว อิมินา อปาทัง เหว สัตถุติ โหติ ฯ

[๓๐๗๐] กถญฺจ อิมินา อปาทัง อญฺญภา สัตถุติ โหติ ปรั
 ปุคฺคถัง อุนิชาเย ยถา โส ชฺชติโย อิมินา อปาทัง น ตถา
 ชฺชติโย สัตถุติ วา ยถา โส พฺราหฺมโณ อิมินา อปาทัง น
 ตถา พฺราหฺมโณ สัตถุติ วา ฯเปฯ ยถา โส เวนสณฺณังนาสณฺณัง
 อิมินา อปาทัง น ตถา เวนสณฺณังนาสณฺณัง สัตถุติ วา เหว
 อิมินา อปาทัง อญฺญภา สัตถุติ โหติ ฯ

อิมานิ อญฺจารธ คณฺหาวิจฺจิตานิ พาทิสฺส อฺปาทาย ฯ

[๓๐๗๓] อิมานิ อญฺจารธ คณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺชตฺติกถัสส อฺปาทาย ฯ

อิมานิ อฏฺฐารสํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ พหิรุตฺตํ อุปาทาย คเทกขณํ
 อภิสํญฺญหิตฺวา อภิสังขมิตฺวา นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ โหนฺติ ฯ
 อิติ เอวรูปานิ อตฺตานิ นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ อนาคตานิ นตฺตํ
 ตณฺหาวิจฺจิตานิ ปจฺจุปปนฺณานิ นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ คเทกขณํ
 อภิสํญฺญหิตฺวา อภิสังขมิตฺวา อฏฺฐสํ ตณฺหาวิจฺจิตํ โหติ ฯ

[๓๐๗๕] ตตฺถ กตมานิ ทฺวาสฺสจฺฉิทฺธิจฺฉิตตานิ พฺรหฺมชาเต
 เวຍยากรเณ วุตฺตานิ ภกฺวตา จตฺตาริ สุตฺตวาทา จตฺตาริ
 เอกุจฺจสฺสุตฺติกา จตฺตาริ อนุตฺตานุตฺติกา จตฺตาริ อมฺราวิกฺเขปิกา
 เทว อธิจฺจสมฺปฺปนฺนิกา โสฬสํ สณฺณเวียทา อฏฺฐํ สตฺถเวียทา
 อฏฺฐํ เณวสณฺณเวียทา สตฺถํ อฏฺฐเวียทา ปณฺจํ ทฺวิฏฺฐํ
 นิพฺพานวาทา อิมานิ ทฺวาสฺสจฺฉิทฺธิจฺฉิตตานิ พฺรหฺมชาเต เวຍยากรเณ
 วุตฺตานิ ภกฺวตานิ ฯ

ขุทฺตทกฺกตฺตวิภังโก สมนฺตโต ฯ

ธมฺมททยวิภังโก

[๓๐๗๖] กติ ขนฺธชา กติ อายตฺตานิ กติ ชาติโย กติ
 สจฺจานิ กติ อินฺทฺริยานิ กติ เหตุ กติ อาหารา กติ ผสฺสํ
 กติ เวทนา กติ สณฺญา กติ เจตนา กติ จิตฺตานิ ฯ

[๓๐๗๗] ปณฺจกฺขณฺชา ทฺวาทสํอายตฺตานิ อฏฺฐารสํ ชาติโย

จตุตถาริ ธัมมจกานิ พาวธัตถินทริยานิ นว เหตุ จตุตถาโร อาหารา
 สกต ผัสสา สกต เวทนา สกต สัมปภา สกต เจตนา
 สกต จิตฺตานิ ฯ

[๓๐๗๕] ตตฺถ กตเม ปญฺจกฺขณธา รูปกฺขณโธ เวทนากฺขณโธ
 สัมปหากฺขณโธ สังขารกฺขณโธ วิญฺญาณกฺขณโธ อิมะ อุกฺกนฺติ
 ปญฺจกฺขณธา ฯ

[๓๐๗๖] ตตฺถ กตมานิ ทฺวาทธายคณานิ จกฺขายคณํ รูปายคณํ
 โสธายคณํ สทฺทายคณํ ฆานายคณํ กฺขนฺธายคณํ ชิวฺหายคณํ รธายคณํ
 กายายคณํ โสฏฺสงฺกฺขพฺพายคณํ มนฺธายคณํ ธมฺมมฺธายคณํ อิมานิ อุกฺกนฺติ
 ทฺวาทธายคณานิ ฯ

[๓๐๗๗] ตตฺถ กตมา ธฺวญฺจารธ ชาติโย จกฺขุชาติ รูปชาติ
 จกฺขุวิญฺญาณชาติ โสธชาติ สทฺทชาติ โสธวิญฺญาณชาติ ฆานชาติ
 กฺขนฺธชาติ ฆานวิญฺญาณชาติ ชิวฺหาชาติ รธชาติ ชิวฺหาวิญฺญาณชาติ
 กายชาติ โสฏฺสงฺกฺขพฺพชาติ กายวิญฺญาณชาติ มโนชาติ ธมฺมชาติ
 มโนวิญฺญาณชาติ อิมะ อุกฺกนฺติ ธฺวญฺจารธ ชาติโย ฯ

[๓๐๗๘] ตตฺถ กตมานิ จตุตถาริ ธัมมจกานิ ทฺกฺกนฺตธฺมจํ สํมุทฺยธฺมจํ
 มกฺกนฺตธฺมจํ นิโรธธฺมจํ อิมานิ อุกฺกนฺติ จตุตถาริ ธัมมจกานิ ฯ

[๓๐๗๙] ตตฺถ กตมานิ พาวธัตถินทริยานิ จกฺขุทฺทริยํ โสธินทฺทริยํ
 ฆานินทฺทริยํ ชิวฺหินทฺทริยํ กายินทฺทริยํ มนินทฺทริยํ อิตฺถินทฺทริยํ ปฺริตฺถินทฺทริยํ
 ชิวฺตฺถินทฺทริยํ สจฺจินทฺทริยํ ทฺกฺกนฺตทฺทริยํ โสมนฺตทฺทริยํ โทมนฺตทฺทริยํ

อุเปกฺขินฺทริยํ ตฺถุณฺทริยํ วิริยินฺทริยํ ตฺดินฺทริยํ ตฺมาจฺินฺทริยํ
 ปญฺณินฺทริยํ อนนฺดปคฺคณฺณตฺถํ ตฺมฺดินฺทริยํ อญฺณินฺทริยํ อญฺญาตาวิน-
 ทริยํ อิมานิ อฺจุจฺจนฺติ พาวธฺตฺดินฺทริยานิ ฯ

[๓๐๘๐] ตตฺถ กตเม นว เหตุํ ตโย กุสฺสเหตุํ ตโย
 อกุสฺสเหตุํ ตโย อพฺยาगतเหตุํ ฯ ตตฺถ กตเม ตโย กุสฺสเหตุํ
 อโลโก กุสฺสเหตุํ อโทโส กุสฺสเหตุํ อโมโห กุสฺสเหตุํ อิม
 ตโย กุสฺสเหตุํ ฯ ตตฺถ กตเม ตโย อกุสฺสเหตุํ โลโก อกุสฺสเหตุํ
 โทโส อกุสฺสเหตุํ โมโห อกุสฺสเหตุํ อิม ตโย อกุสฺสเหตุํ ฯ
 ตตฺถ กตเม ตโย อพฺยาगतเหตุํ กุสฺสทณฺ ฺวา ขมฺมานํ วิปากโค
 กิริยาพฺยาเกตฺสํ ฺวา ขมฺเมตฺสํ อโลโก อโทโส อโมโห อิม
 ตโย อพฺยาगतเหตุํ ฯ อิม อฺจุจฺจนฺติ นว เหตุํ ฯ

[๓๐๘๑] ตตฺถ กตเม จตฺตคาโร อารารํ กพฺเพกาโร อารารํ
 ผตฺตํ อารารํ มโนสณฺเจตนาหารํ วิญฺญาณาหารํ อิม อฺจุจฺจนฺติ
 จตฺตคาโร อารารํ ฯ

[๓๐๘๒] ตตฺถ กตเม ตตฺถ ผตฺตา จกฺขุสฺสํ ผตฺตํ ตฺตสฺส-
 ผตฺตํ ขานสฺสํ ผตฺตํ ชิวหาสฺสํ ผตฺตํ กายสฺสํ ผตฺตํ มโนราจฺุสฺส-
 ผตฺตํ มโนวิญฺญาณราชฺุสฺสํ ผตฺตํ อิม อฺจุจฺจนฺติ ตตฺถ ผตฺตา ฯ

[๓๐๘๓] ตตฺถ กตมา ตตฺถ เวทนา จกฺขุสฺสํ ผตฺตํ เวทนา
 ตฺตสฺสํ ผตฺตํ เวทนา ขานสฺสํ ผตฺตํ เวทนา ชิวหาสฺสํ ผตฺตํ
 เวทนา กายสฺสํ ผตฺตํ เวทนา มโนราชฺุสฺสํ ผตฺตํ เวทนา มโน-

รูปายคณํ ๑เป ๑ มนายคณํ รมุมายคณํ อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กามชา-
 ตฺยยา ทฺวาทสยคณานิ ๑ ศตฺถ กตฺมา กามชาตฺยยา อฏฺฐารสํ
 ชาตฺโย จกฺขุชาตฺย รูปชาตฺย จกฺขุวิญฺญาณชาตฺย ๑เป ๑ มโนชาตฺย
 รมุมาชาตฺย มโนวิญฺญาณชาตฺย อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กามชาตฺยยา อฏฺฐารสํ
 ชาตฺโย ๑ ศตฺถ กตฺมานิ กามชาตฺยยา คีณิ ๕ จฺจํ ๑ ทฺวตฺสจฺจํ
 สํมูหยตฺสจฺจํ มกฺขตฺสจฺจํ อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กามชาตฺยยา คีณิ ๕ จฺจํ ๑
 ศตฺถ กตฺมานิ กามชาตฺยยา พาวตฺตคินฺทริยานิ จกฺขุทฺทริยํ ๑เป ๑
 อณฺุณาตาวินฺทริยํ อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กามชาตฺยยา พาวตฺตคินฺทริยานิ ๑
 ศตฺถ กตฺเม กามชาตฺยยา นว เหตุํ ตโย กุตฺสทเหตุํ ตโย อกุตฺสทเหตุํ
 ตโย อพฺยุยากตเหตุํ อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กามชาตฺยยา นว เหตุํ ๑ ศตฺถ
 กตฺเม กามชาตฺยยา จตฺตวโร อารวรา กพฺพิทวโร อารวโร ๘ตฺส-
 ทวโร มโนสณฺุเจตนาทวโร วิญฺญาณาทวโร อิมานิ อุกุจฺจนฺติ กาม-
 ชาตฺยยา จตฺตวโร อารวรา ๑ ศตฺถ กตฺเม กามชาตฺยยา ๕ตฺต
 ๘ตฺสท จกฺขุสํม๘ตฺสโต ๑เป ๑ มโนวิญฺญาณชาตฺยสํม๘ตฺสโต อิมานิ
 อุกุจฺจนฺติ กามชาตฺยยา ๕ตฺต ๘ตฺสท ๑ ศตฺถ กตฺมา กามชาตฺยยา
 ๕ตฺต เวทนา ๕ตฺต สณฺุณา ๕ตฺต เจตนา ๕ตฺต จิตฺตานิ
 จกฺขุวิญฺญาณํ ๑เป ๑ มโนชาตฺย มโนวิญฺญาณชาตฺย อิมานิ อุกุจฺจนฺติ
 กามชาตฺยยา ๕ตฺต จิตฺตานิ ๑

[๓๐๘๘] รูปชาตฺยยา กติ ฆนุชา ๑เป ๑ กติ จิตฺตานิ ๑
 รูปชาตฺยยา ปณฺุจกฺขุฆนุชา ๓ อายคณานิ นว ชาตฺโย คีณิ

กตเม คโย อพฺยาภคเหตุ กุสฺสณํ วา รหมณํ วิปาคโต กิริยา-
 พฺยาภคเหตุ วา รหมเณสุ อโถโก อโถโส อโมโห อิม คโย
 อพฺยาภคเหตุ ฯ อิม อฺจุจฺจนฺติ รุปรชํคฺยา อจฺจุ เหตุ ฯ คตฺถ
 กตเม รุปรชํคฺยา คโย อหารา ผลฺลํคฺหาโร มโนสญฺเจตนาหโร
 วิญฺญานาหโร อิม อฺจุจฺจนฺติ รุปรชํคฺยา คโย อหารา ฯ
 คตฺถ กตเม รุปรชํคฺยา จตฺตารो ผลฺลํคฺหา จกฺขุสฺสผลฺลํคฺโส สฺสคฺค-
 ผลฺลํคฺโส มโนรชํคฺสผลฺลํคฺโส มโนวิญฺญานรชํคฺสผลฺลํคฺโส อิม อฺจุจฺจนฺติ
 รุปรชํคฺยา จตฺตารो ผลฺลํคฺหา ฯ คตฺถ กตมา รุปรชํคฺยา จตฺถํคฺโส
 เวทนา จตฺถํคฺโส สญฺญา จตฺถํคฺโส เจตนา จตฺตาริ จิตฺตานิ
 จกฺขุวิญฺญาณํ สฺสคฺควิญฺญาณํ มโนรชํคฺ มโนวิญฺญานรชํคฺ อิมานิ
 อฺจุจฺจนฺติ รุปรชํคฺยา จตฺตาริ จิตฺตานิ ฯ

[๓๐๘๘] อรุปรชํคฺยา กติ ฆนฺธา ฯ เป ฯ กติ จิตฺตานิ ฯ
 อรุปรชํคฺยา จตฺตาริ ฆนฺธา เทว อายตฺตานิ เทว ชาติโย
 คฺคณิ สจฺจจฺจนิ เอกาทสฺสทฺธิรียานิ อจฺจุ เหตุ คโย อหารา
 เอโก ผลฺลํคฺโส เอกา เวทนา เอกา สญฺญา เอกา เจตนา
 เอกํ จิตฺตํ ฯ คตฺถ กตเม อรุปรชํคฺยา จตฺตาริ ฆนฺธา เวทนา-
 ฆนฺโส สญฺญากฺฆนฺโส สจฺจจฺจกฺฆนฺโส วิญฺญานกฺฆนฺโส อิม อฺจุจฺจนฺติ
 อรุปรชํคฺยา จตฺตาริ ฆนฺธา ฯ คตฺถ กตมานิ อรุปรชํคฺยา เทว
 อายตฺตานิ มนายนฺ ฆมฺมายนฺ อิมานิ อฺจุจฺจนฺติ อรุปรชํคฺยา
 เทว อายตฺตานิ ฯ คตฺถ กตมา อรุปรชํคฺยา เทว ชาติโย มโน-

ฐนุโธ ธงฺขารกฺขณุโธ วิญญาณกฺขณุโธ อิมเ อจฺจุณฺติ อปรียา-
 ปนฺเน จตฺตาโร ฐนฺธา ๑ ตตฺถ กตฺมานิ อปรียาปนฺเน เทว
 อายตฺตานิ มฺหาคยํ ฐมฺมายคณํ อิมานิ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน
 เทว อายตฺตานิ ๑ ตตฺถ กตฺมานิ อปรียาปนฺเน เทว ธาตุโย
 มโนวิญญาธาคฺ ฐมฺมธาคฺ อิมเ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน เทว
 ธาตุโย ๑ ตตฺถ กตฺมานิ อปรียาปนฺเน เทว ๘จฺจานิ มคฺค๘จฺจ
 นิโรธ๘จฺจ อิมานิ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน เทว ๘จฺจานิ ๑ ตตฺถ
 กตฺมานิ อปรียาปนฺเน ทฺวาทสฺสทฺธิยานิ มนฺธิทฺธิยํ ฐิตินฺทฺธิยํ
 ๓๘มณฺธสฺสทฺธิยํ อฺเปกฺขินฺทฺธิยํ สทฺธินฺทฺธิยํ วิริยินฺทฺธิยํ สตินฺทฺธิยํ
 ๘มาธินฺทฺธิยํ ปณฺณินฺทฺธิยํ อนนฺดคณฺด๘สํคินฺทฺธิยํ อณฺณินฺทฺธิยํ
 อณฺณาคาวินฺทฺธิยํ อิมานิ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน ทฺวาทสฺสทฺธิยานิ ๑
 ตตฺถ กตฺเม อปรียาปนฺเน ๘ เหตุํ คโย กุสฺสเหตุํ คโย อพฺยากค-
 เหตุํ ๑ ตตฺถ กตฺเม คโย กุสฺสเหตุํ อโลโก กุสฺสเหตุํ อโทโส
 กุสฺสเหตุํ อโมโห กุสฺสเหตุํ อิมเ คโย กุสฺสเหตุํ ๑ ตตฺถ กตฺเม
 คโย อพฺยากคเหตุํ กุสฺสธํ ฐมฺมานํ วิปากโต อโลโก อโทโส
 อโมโห อิมเ คโย อพฺยากคเหตุํ ๑ อิมเ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน
 ๘ เหตุํ ๑ ตตฺถ กตฺเม อปรียาปนฺเน คโย อาหารา ๘สฺสํหาโร
 มโนสณฺเจตนาหาโร วิญญาณาหาโร อิมเ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน
 คโย อาหารา ๑ ตตฺถ กตฺโม อปรียาปนฺเน เอโก ๘สฺสํ
 มโนวิญญาณธาคฺ ๘มฺสฺสํ ๐ยํ อจฺจุณฺติ อปรียาปนฺเน เอโก ๘สฺสํ ๑

ตตฺถ กตฺมา อปฺปิยาปนฺเน เอกา เวทนา เอกา สณฺญา เอกา
เจตนา เอกํ จิตฺตํ มโนวิญญานธาตุ อิทํ อุกฺกุจฺติ อปฺปิยา-
ปนฺเน เอกํ จิตฺตํ ฯ

[๓๐๘๓] ปญฺจนํ ฆนฺธานํ กติ กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา กติ น
กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ เป ฯ สํสฺสฺสนํ จิตฺตํ กติ กามธาค-
คฺคฺปริยาปนฺนา กติ น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ รูปฆนฺโธ กามธาค-
คฺคฺปริยาปนฺโน จตฺตาริ ฆนฺธา ตียา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ตียา น
กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ ทตฺตายนฺนา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา เทว
ชายนฺนา ตียา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ
โสฬส ธาคฺคฺโย กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา เทว ธาคฺคฺโย ตียา กามธาค-
คฺคฺปริยาปนฺนา ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ สํมุกฺขสํสฺสํ กามธาคฺคฺปริยา-
ปนฺนํ เทว สํสฺสํ น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ทุกฺขสํสฺสํ ตียา
กามธาคฺคฺปริยาปนฺนํ ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนํ ฯ ทตฺตนิทฺธิยา
กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ตตฺตนิทฺธิยา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา นินฺทิตฺธิยา
ตียา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ ตโย
อภิสํสฺสํ กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา น เหนฺน ตียา กามธาคฺคฺปริยา-
ปนฺนํ ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ กพฺพิกาโร อหาโร
กามธาคฺคฺปริยาปนฺโน ตโย อหารา ตียา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา
ตียา น กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา ฯ น สตฺถา กามธาคฺคฺปริยาปนฺนา

มโนวิญญานชาตฺตมฺมุตฺโต ตียา กามชาตฺตปริยาปนฺโน ตียา น
 กามชาตฺตปริยาปนฺโน ฯ ๑ ฉ เวทนา ฉ ตณฺหา ฉ เจตนา
 ฉ จิตฺตา กามชาตฺตปริยาปนฺนา มโนวิญญานชาตฺต ตียา กามชาตฺ-
 ตปริยาปนฺนา ตียา น กามชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ

[๓๐๘๒] ปญฺจนํ ฆนฺธานํ กติ รุปชาตฺตปริยาปนฺนา กติ น
 รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ เป ฯ ๑ ตฺตฺตฺตํ จิตฺตํ กติ รุปชาตฺตปริยา-
 ปนฺนา กติ น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ รุปกฺขมฺโห น รุปชาตฺตปริยา-
 ปนฺโน จตฺตวาโร ฆนฺตา ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ตียา น รุปชาตฺ-
 ตปริยาปนฺนา ฯ ทสฺยตฺตนา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา เทว อายตนา
 ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ตียา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ โสฬส
 ชาตฺตโย น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา เทว ชาตฺตโย ตียา รุปชาตฺตปริยา-
 ปนฺนา ตียา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ คณิ สจฺจา น รุปชาตฺ-
 ตปริยาปนฺนา ทุกฺขสจฺจํ ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนํ ตียา น รุปชาตฺ-
 ตปริยาปนฺนํ ฯ เทรสฺสิทฺธิยา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา นินฺนทฺธิยา
 ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ตียา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ ติโย
 อกฺุสฺสเหตุ น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฉ เหตุ ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนา
 ตียา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร น รุปชาตฺตปริยา-
 ปนฺโน ติโย อาหารา ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺนา ตียา น รุปชาตฺ-
 ตปริยาปนฺนา ฯ ฉ ผสฺสุตา น รุปชาตฺตปริยาปนฺนา มโนวิญญาน-
 ชาตฺตมฺมุตฺโต ตียา รุปชาตฺตปริยาปนฺโน ตียา น รุปชาตฺตปริยาปนฺโน ฯ

น เวทนา น สัมมุตตา น เจตนา น จิตฺตา น รูปชาติ-
ปริยาปนฺนา มโนวิญญานธาตุ ตียา รูปชาติปริยาปนฺนา ตียา
น รูปชาติปริยาปนฺนา ฯ

[๓๐๘๓] ปญฺจํ ฐาเน กติ อรูปชาติปริยาปนฺนา กติ น
อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ เป ๑ สกฺคํ จิตฺตํ กติ อรูปชาติปริ-
ยาปนฺนา กติ น อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ รูปกฺคํ น อรูป-
ชาติปริยาปนฺโน จิตฺตํ ฐาเน ตียา อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา
น อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ ทสฺยคฺคํ น อรูปชาติปริยาปนฺนา
เทว อายคฺคํ ตียา อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา น อรูปชาติปริ-
ยาปนฺนา ฯ โสฬส ชาติโย น อรูปชาติปริยาปนฺนา เทว ชาติโย
ตียา อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา น อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ คณิ
สจฺจํ น อรูปชาติปริยาปนฺนา กุฏฐสจฺจํ ตียา อรูปชาติปริยา-
ปนฺนํ ตียา น อรูปชาติปริยาปนฺนํ ฯ จุกฺคํ น อรูปชาติปริ-
ยาปนฺนา อญฺจิกนฺตํ ตียา อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา น
อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ ตโย อกฺคํ น อรูปชาติปริยาปนฺนา
น เหนวฺ ตียา อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา น อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ
กัมมคฺคํ อหโร น อรูปชาติปริยาปนฺโน ตโย อหโร ตียา
อรูปชาติปริยาปนฺนา ตียา น อรูปชาติปริยาปนฺนา ฯ น สกฺคํ
น อรูปชาติปริยาปนฺนา มโนวิญญานธาตุสสจฺจํ ตียา อรูป-
ชาติปริยาปนฺโน ตียา น อรูปชาติปริยาปนฺโน ฯ น เวทนา น

ตณฺเฎน ฌ เจตนา ฌ จิตฺตานิ อรูปชาตฺตปริยาปนฺนา มโนวิญ-
ญาณชาตฺตํ สียา อรูปชาตฺตปริยาปนฺนา สียา น อรูปชาตฺตปริยาปนฺนา ฯ

[๓๐๘๕] ปณฺจณฺเฑ ชนฺธานํ กติ ปริยาปนฺนา กติ อปริยาปนฺนา
๑ เป ๑ ตตฺตณฺเฑ จิตฺตานิ กติ ปริยาปนฺนา กติ อปริยาปนฺนา ๑
รูปกุชฺฌโร ปริยาปนฺโน จตฺตวาโร ชนฺธา สียา ปริยาปนฺนา สียา
อปริยาปนฺนา ๑ ทถายตนา ปริยาปนฺนา เทว อายตนา สียา
ปริยาปนฺนา สียา อปริยาปนฺนา ๑ โสฬส ชาตฺตโย ปริยาปนฺนา
เทว ชาตฺตโย สียา ปริยาปนฺนา สียา อปริยาปนฺนา ๑ เทว ตจฺจา
ปริยาปนฺนา เทว ตจฺจา อปริยาปนฺนา ๑ ทตฺตทฺริยา ปริยาปนฺนา
ตตฺตทฺริยา อปริยาปนฺนา นวทฺทฺริยา สียา ปริยาปนฺนา สียา
อปริยาปนฺนา ๑ คโย อกุตฺตเหตุ ปริยาปนฺนา ฌ เหตุ สียา
ปริยาปนฺนา สียา อปริยาปนฺนา ๑ กัปปิกาวโร อาหาโร ปริยา-
ปนฺโน คโย อาหารา สียา ปริยาปนฺนา สียา อปริยาปนฺนา ๑
ฌ ผสฺสตา ปริยาปนฺนา มโนวิญญาณชาตฺตสมฺผสฺสโต สียา ปริยา-
ปนฺโน สียา อปริยาปนฺโน ๑ ฌ เวทนา ฌ ตณฺเฎน ฌ เจตนา
ฌ จิตฺตา ปริยาปนฺนา มโนวิญญาณชาตฺตํ สียา ปริยาปนฺนา
สียา อปริยาปนฺนา ๑

[๓๐๘๕] กามชาตฺตยา อุปปตฺติกุชฺเณ กติ ชนฺธา ปาตฺตภวนฺติ
๑ เป ๑ กติ จิตฺตานิ ปาตฺตภวนฺติ ๑ กามชาตฺตยา อุปปตฺติกุชฺเณ

ชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ สัพฺเพถ อิมํ ปณฺจกฺขณฺธา ปาตุภวณฺติ ฯ
 กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ กตฺถํ เขกาทถายคณานิ ปาตุภวณฺติ
 กามาวจรานํ เทวานํ ปชฺหมกปฺปิกานํ มนุสฺสํ อโปปาติกานํ เปตํ
 โอปปาทิกานํ อสุรํ โอปปาทิกานํ ติรจฺจนคตํ เนรียกานํ
 ปริปฺปณฺณายคณานํ อุปฺปตฺติกุชฺเณ เขกาทถายคณานิ ปาตุภวณฺติ จกฺ-
 ขายคณํ รูปายคณํ โสตายคณํ ฆานายคณํ คณฺธายคณํ ชิวฺหายคณํ
 รสํายคณํ กายายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ มนํายคณํ รมฺมํายคณํ
 กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ เอเตถ อิมานิ เขกาทถายคณานิ ปาตุ-
 ภวณฺติ ฯ กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ กตฺถํ ทถายคณานิ ปาตุภวณฺติ
 โอปปาทิกานํ เปตํ โอปปาทิกานํ อสุรํ โอปปาทิกานํ ติรจฺ-
 จนคตํ เนรียกานํ ชจฺจุทฺธานํ อุปฺปตฺติกุชฺเณ ทถายคณานิ ปาตุ-
 ภวณฺติ รูปายคณํ โสตายคณํ ฆานายคณํ คณฺธายคณํ ชิวฺหายคณํ
 รสํายคณํ กายายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ มนํายคณํ รมฺมํายคณํ
 กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ เอเตถ อิมานิ ทถายคณานิ ปาตุ-
 ภวณฺติ ฯ กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ กตฺถํ อปรานิ ทถายคณานิ
 ปาตุภวณฺติ โอปปาทิกานํ เปตํ โอปปาทิกานํ อสุรํ โอป-
 ปาทิกานํ ติรจฺจนคตํ เนรียกานํ ชจฺจุทฺธานํ อุปฺปตฺติกุชฺเณ
 ทถายคณานิ ปาตุภวณฺติ จกฺขายคณํ รูปายคณํ ฆานายคณํ
 คณฺธายคณํ ชิวฺหายคณํ รสํายคณํ กายายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ
 มนํายคณํ รมฺมํายคณํ กามชาติยา อุปฺปตฺติกุชฺเณ เอเตถ อิมานิ

เหนียวกัน ขลุณฺหณํ อุปปตฺติกฺขณํ ทถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ
 รูปชาตุ โสคชาตุ ฆานชาตุ คณฺหชาตุ ชิวหาชาตุ รตฺชาตุ
 กายชาตุ โสฏฺฐัพฺพชาตุ มโนวิญฺญาณชาตุ ขมฺมชาตุ กามชาตุยา
 อุปปตฺติกฺขณํ เอเตถํ อีมา ทถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ ฯ กามชาตุยา
 อุปปตฺติกฺขณํ กตฺถํ อปรํ ทถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ โอบปาติกานํ
 เปตานํ โอบปาติกานํ อตฺธานํ โอบปาติกานํ ตีรจฺฉานคตฺตานํ เหนียวกัน
 ขลุณฺหณํ อุปปตฺติกฺขณํ ทถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ จกฺขุชาตุ
 รูปชาตุ ฆานชาตุ คณฺหชาตุ ชิวหาชาตุ รตฺชาตุ กายชาตุ
 โสฏฺฐัพฺพชาตุ มโนวิญฺญาณชาตุ ขมฺมชาตุ กามชาตุยา อุปปตฺติ-
 กฺขณํ เอเตถํ อีมา ทถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ ฯ กามชาตุยา
 อุปปตฺติกฺขณํ กตฺถํ นว ชาตุโย ปาตุภวนฺติ โอบปาติกานํ เปตานํ
 โอบปาติกานํ อตฺธานํ โอบปาติกานํ ตีรจฺฉานคตฺตานํ เหนียวกัน
 ขลุณฺหณํ อุปปตฺติกฺขณํ นว ชาตุโย ปาตุภวนฺติ รูปชาตุ
 ฆานชาตุ คณฺหชาตุ ชิวหาชาตุ รตฺชาตุ กายชาตุ โสฏฺฐัพฺพชาตุ
 มโนวิญฺญาณชาตุ ขมฺมชาตุ กามชาตุยา อุปปตฺติกฺขณํ เอเตถํ
 อีมา นว ชาตุโย ปาตุภวนฺติ ฯ กามชาตุยา อุปปตฺติกฺขณํ กตฺถํ
 ตตฺถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ คพฺภเสยฺยกานํ ตตฺถานํ อุปปตฺติกฺขณํ
 ตตฺถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ รูปชาตุ คณฺหชาตุ รตฺชาตุ กายชาตุ
 โสฏฺฐัพฺพชาตุ มโนวิญฺญาณชาตุ ขมฺมชาตุ กามชาตุยา อุปปตฺติ-
 กฺขณํ เอเตถํ อีมา ตตฺถ ชาตุโย ปาตุภวนฺติ ฯ กามชาตุยา

อุปปตฺติกฺขณ สฬเพธํ กตมํ เอกํ สจฺจํ ปาตุภวติ ทฺวชฺสจฺจํ
 กามชาตฺยา อุปปตฺติกฺขณ สฬเพธํ อิทํ เอกํ สจฺจํ ปาตุภวติ ฯ
 กามชาตฺยา อุปปตฺติกฺขณ กตฺถํ จุทฺตสันฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ กามา-
 วจฺจานํ เทวานํ สเหตุกานํ ฌานธมฺมปยุตฺตานํ อุปปตฺติกฺขณ จุทฺต-
 สันฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ จกฺขณฺทริยํ โสณฺทริยํ ฆานินฺทริยํ ชิว-
 หินฺทริยํ กายินฺทริยํ มนินฺทริยํ อิตฺถินฺทริยํ วา ปฺริตฺถินฺทริยํ วา
 ชีวิตฺถินฺทริยํ โสมนสฺสฺสันฺทริยํ วา อูเปกฺขินฺทริยํ วา สทฺธินฺทริยํ
 วิริยินฺทริยํ สติณฺทริยํ สมาชฺชินฺทริยํ ปณฺณินฺทริยํ กามชาตฺยา
 อุปปตฺติกฺขณ เอเคธํ อิมานิ จุทฺตสันฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ ฯ กาม-
 ชาตฺยา อุปปตฺติกฺขณ กตฺถํ เทรตฺถินฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ กามา-
 วจฺจานํ เทวานํ สเหตุกานํ ฌานวิปฺปยุตฺตานํ อุปปตฺติกฺขณ เทรตฺถิน-
 ทริยานิ ปาตุภวณฺติ จกฺขณฺทริยํ โสณฺทริยํ ฆานินฺทริยํ ชิวหินฺทริยํ
 กายินฺทริยํ มนินฺทริยํ อิตฺถินฺทริยํ วา ปฺริตฺถินฺทริยํ วา ชีวิตฺถินฺทริยํ
 โสมนสฺสฺสันฺทริยํ วา อูเปกฺขินฺทริยํ วา สทฺธินฺทริยํ วิริยินฺทริยํ
 สติณฺทริยํ สมาชฺชินฺทริยํ กามชาตฺยา อุปปตฺติกฺขณ เอเคธํ อิมานิ
 เทรตฺถินฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาตฺยา อุปปตฺติกฺขณ กตฺถํ
 อปรานิ เทรตฺถินฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ ปจฺจมกปฺปิกานํ มนุสฺสธานํ
 สเหตุกานํ ฌานธมฺมปยุตฺตานํ อุปปตฺติกฺขณ เทรตฺถินฺทริยานิ ปาตุภ-
 วณฺติ จกฺขณฺทริยํ โสณฺทริยํ ฆานินฺทริยํ ชิวหินฺทริยํ กายินฺทริยํ
 มนินฺทริยํ ชีวิตฺถินฺทริยํ โสมนสฺสฺสันฺทริยํ วา อูเปกฺขินฺทริยํ วา

สทฺธิณฺทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สมาริณฺทริยํ ปญฺณิณฺทริยํ กาม-
 ชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ เอตฺเต อิมานิ เตรสฺสีณฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ ฯ
 กามชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ กตฺถํ ทฺวาทสีณฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ
 ปจฺมกปฺปิกานํ มนุสฺสํ สเหตุกานํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ อุปฺปตฺติกฺขณฺ
 ทฺวาทสีณฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ จกฺขณฺทริยํ โสติณฺทริยํ ฆานิณฺทริยํ
 ชีวติณฺทริยํ กายิณฺทริยํ มนินฺทริยํ ชีวติณฺทริยํ โสมนสฺสฺสีณฺทริยํ
 วา อุปฺเปกฺขิณฺทริยํ วา สทฺธิณฺทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สมาริ-
 ณฺทริยํ กามชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ เอตฺเต อิมานิ ทฺวาทสีณฺทริยานิ
 ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ กตฺถํ ทสีณฺทริยานิ
 ปาตุภวณฺติ คพฺภเสยฺยกานํ สตฺตํ สเหตุกานํ ฌานสํมฺปยุตฺตํ
 อุปฺปตฺติกฺขณฺ ทสีณฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ กายิณฺทริยํ มนินฺทริยํ
 อิตฺติณฺทริยํ วา ปฺริสฺสีณฺทริยํ วา ชีวติณฺทริยํ โสมนสฺสฺสีณฺทริยํ วา
 อุปฺเปกฺขิณฺทริยํ วา สทฺธิณฺทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สมาริณฺทริยํ
 ปญฺณิณฺทริยํ กามชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ เอตฺเต อิมานิ ทสีณฺทริยานิ
 ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาติยา อุปฺปตฺติกฺขณฺ กตฺถํ นวินฺทริยานิ ปาตุภ-
 วณฺติ คพฺภเสยฺยกานํ สตฺตํ สเหตุกานํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ อุปฺปตฺ-
 ติกฺขณฺ นวินฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ กายิณฺทริยํ มนินฺทริยํ อิตฺติณฺทริยํ
 วา ปฺริสฺสีณฺทริยํ วา ชีวติณฺทริยํ โสมนสฺสฺสีณฺทริยํ วา อุปฺเปกฺขิณฺทริยํ
 วา สทฺธิณฺทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สมาริณฺทริยํ กามชาติยา
 อุปฺปตฺติกฺขณฺ เอตฺเต อิมานิ นวินฺทริยานิ ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาติยา

อุปปตฺติกฺขณេ กตฺถํ อปรานี นวินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ โอบปาทิกานํ
 เปตานํ โอบปาทิกานํ อตฺถํ ปรานํ โอบปาทิกานํ ติรจฺจนคฺคานํ เหนยิกานํ
 ปริปฺปณฺณายคฺคานํ อุปปตฺติกฺขณេ นวินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ จกฺ-
 ขฺณทฺริยํ ใต้ตฺนทฺริยํ ฆานินทฺริยํ ชิวฺตฺนทฺริยํ กายินทฺริยํ มนินทฺริยํ
 อิตฺถินทฺริยํ วา ปฺริตฺธิทฺริยํ วา ชิวฺตฺนทฺริยํ อฺเปกฺขินทฺริยํ กาม-
 ชาติฺยา อุปปตฺติกฺขณេ เอเตถํ อิมานี นวินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ ฯ
 กามชาติฺยา อุปปตฺติกฺขณេ กตฺถํ อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ โอบ-
 ปาทิกานํ เปตานํ โอบปาทิกานํ อตฺถํ ปรานํ โอบปาทิกานํ ติรจฺจนคฺคานํ
 เหนยิกานํ ฐจฺจนฺธานํ อุปปตฺติกฺขณេ อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ
 ใต้ตฺนทฺริยํ ฆานินทฺริยํ ชิวฺตฺนทฺริยํ กายินทฺริยํ มนินทฺริยํ อิตฺถินทฺริยํ
 วา ปฺริตฺธิทฺริยํ วา ชิวฺตฺนทฺริยํ อฺเปกฺขินทฺริยํ กามชาติฺยา
 อุปปตฺติกฺขณេ เอเตถํ อิมานี อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาติฺยา
 อุปปตฺติกฺขณេ กตฺถํ อปรานี อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ โอบ-
 ปาทิกานํ เปตานํ โอบปาทิกานํ อตฺถํ ปรานํ โอบปาทิกานํ ติรจฺจนคฺคานํ
 เหนยิกานํ ฐจฺจนฺธานํ อุปปตฺติกฺขณេ อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ
 จกฺขณทฺริยํ ฆานินทฺริยํ ชิวฺตฺนทฺริยํ กายินทฺริยํ มนินทฺริยํ อิตฺถินทฺริยํ
 วา ปฺริตฺธิทฺริยํ วา ชิวฺตฺนทฺริยํ อฺเปกฺขินทฺริยํ กามชาติฺยา อุปป-
 ตฺติกฺขณេ เอเตถํ อิมานี อฏฺฐจฺินทฺริยานี ปาตุภวณฺติ ฯ กามชาติฺยา
 อุปปตฺติกฺขณេ กตฺถํ ตฺตฺนทฺริยานี ปาตุภวณฺติ โอบปาทิกานํ
 เปตานํ โอบปาทิกานํ อตฺถํ ปรานํ โอบปาทิกานํ ติรจฺจนคฺคานํ เหนยิกานํ

ชจุจณฺหพริราณํ อุปฺปตฺติกฺขณํ สํวตฺตนิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ฌานินิทฺธิยํ
 ชฺวตฺตนิทฺธิยํ กายินิทฺธิยํ มนินิทฺธิยํ อิตฺถินิทฺธิยํ วา ปุริสฺสินิทฺธิยํ วา
 ชฺวตฺตนิทฺธิยํ อุกฺกมฺมณินิทฺธิยํ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ เอเตเต
 อิมานิ สํวตฺตนิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ
 กตฺถํ ปรณฺจินิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ คพฺภสํยยุทฺถกานํ สํวตฺตนิทฺธิยานิ
 กานํ ๔เปตฺวา นมฺมํกานํ อุปฺปตฺติกฺขณํ ปรณฺจินิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ
 กายินิทฺธิยํ มนินิทฺธิยํ อิตฺถินิทฺธิยํ วา ปุริสฺสินิทฺธิยํ วา ชฺวตฺตนิทฺธิยํ
 อุกฺกมฺมณินิทฺธิยํ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ เอเตเต อิมานิ ปรณ-
 จินิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ กตฺถํ จตฺตาริ-
 นิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ คพฺภสํยยุทฺถกานํ ๔เหตุกานํ นมฺมํกานํ อุป-
 ปตฺติกฺขณํ จตฺตารินิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ กายินิทฺธิยํ มนินิทฺธิยํ
 ชฺวตฺตนิทฺธิยํ อุกฺกมฺมณินิทฺธิยํ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ เอเตเต
 อิมานิ จตฺตารินิทฺธิยานิ ปาตุภวณฺติ ๑ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ
 กตฺถํ ๓ โย เหตุ ปาตุภวณฺติ ๑ กามาวจรานํ เทวานํ ปจฺจกมฺมกานํ
 มนุสฺสํกานํ คพฺภสํยยุทฺถกานํ สํวตฺตนิทฺธิยานิ ๔เหตุกานํ ๑ ฌานนํมฺมปฺยตฺต-
 กานํ อุปฺปตฺติกฺขณํ ๓ โย เหตุ ปาตุภวณฺติ ๑ อโถโก วิปាកเหตุ อโถโส
 วิปាកเหตุ อโมโห วิปាកเหตุ ๑ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ เอเตเต
 อิมานิ ๓ โย เหตุ ปาตุภวณฺติ ๑ กามชาตฺตยา อุปฺปตฺติกฺขณํ กตฺถํ
 เทว เทว ปาตุภวณฺติ ๑ กามาวจรานํ เทวานํ ปจฺจกมฺมกานํ มนุส-
 สํกานํ คพฺภสํยยุทฺถกานํ สํวตฺตนิทฺธิยานิ ๔เหตุกานํ ๑ ฌานนํมฺมปฺยตฺต-
 กานํ อุปฺปตฺติกฺขณํ

คิฏฺฐเณ เทว เหตุ ปาตุภวนฺติ อโถโก วิปากเหตุ อโถโส
 วิปากเหตุ กามชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ เอเตสํ อิม เทว เหตุ
 ปาตุภวนฺติ ๑ อวเสถํ สํตฺตํ อเหตุกา ปาตุภวนฺติ ๑ กามชาตุยา
 อุปปตฺติคิฏฺฐเณ สฬฺหเสถ กตเม จตุตฺตโร อหารา ปาตุภวนฺติ
 กฬฺหิกาโร อหารโร สฬฺหสํหารโร มโนสญฺเจตนาหารโร วิญญาณาหารโร
 กามชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ สฬฺหเสถ อิม จตุตฺตโร อหารา ปาตุภ-
 วณฺติ ๑ กามชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ สฬฺหเสถ กตโม เอโก สฬฺโส
 ปาตุภวติ มโนวิญญาณชาตุสํสฬฺโส กามชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ
 สฬฺหเสถ อโย เอโก สฬฺโส ปาตุภวติ ๑ กามชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ
 สฬฺหเสถ กตมา เอกา เวทนา เอกา สญฺญา เอกา เจตนา
 เอกํ จิตฺตํ ปาตุภวติ มโนวิญญาณชาตุ กามชาตุยา อุปปตฺ-
 ติฏฺฐเณ สฬฺหเสถ อิทํ เอกํ จิตฺตํ ปาตุภวติ ๑

[๑๐๘๗] รูปชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ กติ ขนฺธา ปาตุภวนฺติ
 ๑ เป ๑ กติ จิตฺตานิ ปาตุภวนฺติ ๑ รูปชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ
 สเปตฺวา สสญฺสสํตฺตํ เทวานํ ปณฺจขณฺธา ปาตุภวนฺติ ปณฺ-
 จายคณานิ ปาตุภวนฺติ ปณฺจ ชาติโย ปาตุภวนฺติ เอกํ สจฺจํ
 ปาตุภวติ ทตฺตนิหฺริยานิ ปาตุภวนฺติ คโย เหตุ ปาตุภวนฺติ คโย
 อหารา ปาตุภวนฺติ เอโก สฬฺโส ปาตุภวติ เอกา เวทนา
 เอกา สญฺญา เอกา เจตนา เอกํ จิตฺตํ ปาตุภวติ ๑

[๑๐๘๘] รูปชาตุยา อุปปตฺติคิฏฺฐเณ กตเม ปณฺจขณฺธา ปาตุ-

ภวนฺติ รูปภวนฺโห เวทนาภวนฺโห สณฺเฑนาภวนฺโห สงฺขารภวนฺโห
 วิญฺเฒาณภวนฺโห รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิมเ ปณฺจกัณฺฐชา
 ปาตุภวนฺติ ฯ รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตมานิ ปณฺจายตนา
 ปาตุภวนฺติ จกฺขายตน์ รูปายตน์ โสตาายตน์ มนายตน์ รหมฺมายตน์
 รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิมานิ ปณฺจายตนา ปาตุภวนฺติ ฯ
 รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตมา ปณฺจ ธาตุโย ปาตุภวนฺติ จกฺข-
 ธาตุ รูปธาตุ โสตาธาตุ มโนวิญฺเฒาณธาตุ รหมฺมธาตุ รูปธาตุยา
 อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิมานิ ปณฺจ ธาตุโย ปาตุภวนฺติ ฯ รูปธาตุยา
 อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตมํ เอกํ สจฺจํ ปาตุภวติ ทฺถกฺขสจฺจํ รูปธาตุยา
 อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิทํ เอกํ สจฺจํ ปาตุภวติ ฯ รูปธาตุยา อุปฺปตฺ-
 ตฺติภฺทฺธเน กตมานิ ทสฺสินทฺธิรียานิ ปาตุภวนฺติ จกฺขทฺธิรียํ โสตาทฺธิรียํ
 มนทฺธิรียํ ฐวีตฺธิรียํ โสมนสฺสทฺธิรียํ วา อุกฺเคทฺธิรียํ วา
 สทฺธิรียํ วิริยทฺธิรียํ สทฺธิรียํ สมาทฺธิรียํ ปณฺณทฺธิรียํ รูป-
 ธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิมานิ ทสฺสินทฺธิรียานิ ปาตุภวนฺติ ฯ รูปธาตุยา
 อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตเม ตโย เหตุ ปาตุภวนฺติ อโถโก วิปากเหตุ
 อโถโส วิปากเหตุ อโมโห วิปากเหตุ รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน
 อิมเ ตโย เหตุ ปาตุภวนฺติ ฯ รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตเม
 ตโย อาหารา ปาตุภวนฺติ ผสฺสธํหาโร มโนสณฺเฑเจตนาหาโร วิญฺเฒา-
 นาหาโร รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน อิมเ ตโย อาหารา ปาตุ-
 ภวนฺติ ฯ รูปธาตุยา อุปฺปตฺติภฺทฺธเน กตโม เอกโก ผสฺสโส ปาตุภวติ

มโนวิญญานชาตุมุสโส ฐปฐาตยา อฐปฐติกฐเน อัย เถโก
มโสโส ปาตุมวติ ๑ ฐปฐาตยา อฐปฐติกฐเน กตมา เถกา
เวทนา เถกา สณฐา เถกา เจตนา เถกั จิตฺตํ ปาตุมวติ
มโนวิญญานชาตุมุสโส ฐปฐาตยา อฐปฐติกฐเน อิทํ เถกั จิตฺตํ
ปาตุมวติ ๑

[๓๐๘๘] อสณฐสตุคานํ เทวานํ อฐปฐติกฐเน กติ ฐนฐา
ปาตุมวติ ๑ เป๑ กติ จิตฺตานิ ปาตุมวติ ๑ อสณฐสตุคานํ
เทวานํ อฐปฐติกฐเน เถโก ฐนฐิ ปาตุมวติ ฐปฐนฐิ ๑ เทว
อายคณานิ ปาตุมวติ ฐปายคณํ ฐมมายคณํ ๑ เทว ฐาตโย
ปาตุมวติ ฐปฐาต ฐมฐาต ๑ เถกั สจฺจํ ปาตุมวติ ฐกฐ-
สจฺจํ ๑ เถกั นฐริยํ ปาตุมวติ ฐปฐวิคินฐริยํ ๑ อสณฐสตุคา
เทวา อเหตุกา อนาหารา อมโสโสกา อเวทนกา อสณฐกา อเจตนา
อจิตฺตกา ปาตุมวติ ๑

[๓๐๙๐] อฐปฐาตยา อฐปฐติกฐเน กติ ฐนฐา ๑ เป๑ กติ
จิตฺตานิ ปาตุมวติ ๑ อฐปฐาตยา อฐปฐติกฐเน จตฺตาริ ฐนฐา
ปาตุมวติ เทว อายคณานิ ปาตุมวติ เทว ฐาตโย ปาตุมวติ
เอกํ สจฺจํ ปาตุมวติ อญฺจินฐริยานิ ปาตุมวติ คโย เทว
ปาตุมวติ คโย อนาหารา ปาตุมวติ เถโก มโสโส ปาตุมวติ
เอกา เวทนา เถกา สณฐา เถกา เจตนา เถกั จิตฺตํ
ปาตุมวติ ๑

[๓๓๐๓] อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตเม จตุตฺตาริ ชนฺธา
 ปาตุภวณฺติ เวทนาภวณฺโห สณฺเฑนาภวณฺโห สงฺขารภวณฺโห วิญฺเฌ-
 ณภวณฺโห อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे อิมเ จตุตฺตาริ ชนฺธา
 ปาตุภวณฺติ ๑ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตมานิ เทว อายตนา
 ปาตุภวณฺติ มนายนํ รมฺมายนํ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे
 อิมานิ เทว อายตนา ปาตุภวณฺติ ๑ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे
 กตมา เทว ธาตุโย ปาตุภวณฺติ มโนวิญฺเฌณธาตุ รมฺมธาตุ
 อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे อิมานิ เทว ธาตุโย ปาตุภวณฺติ ๑
 อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตมํ เอกํ สํจํ ปาตุภวณฺติ ๑
 สํจํ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे อิทํ เอกํ สํจํ ปาตุภวณฺติ ๑
 อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตมานิ อญฺฺจินฺทฺรียานิ ปาตุภวณฺติ
 มนินฺทฺรียํ ชฺวิตฺตินฺทฺรียํ อฺเปกฺขินฺทฺรียํ สํทฺธินฺทฺรียํ วิริยินฺทฺรียํ สติณฺทฺรียํ
 สฺมาธิณฺทฺรียํ ปญฺณินฺทฺรียํ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे อิมานิ
 อญฺฺจินฺทฺรียานิ ปาตุภวณฺติ ๑ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตเม ตโย
 เหตุ ปาตุภวณฺติ อโถโก วิปាកเหตุ อโถโส วิปាកเหตุ อโมโห
 วิปាកเหตุ อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे อิมเ ตโย เหตุ ปาตุภวณฺติ ๑
 อรูปธาตุยา อุปปตฺติกฺขणे กตเม ตโย ออาหารา ปาตุภวณฺติ
 ผสฺสํสาหาโร มโนสณฺเฑเจตนาหาโร วิญฺเฌณนาหาโร อรูปธาตุยา
 อุปปตฺติกฺขणे อิมเ ตโย ออาหารา ปาตุภวณฺติ ๑ อรูปธาตุยา
 อุปปตฺติกฺขणे กตโม เอกํ ผสฺสํ ปาตุภวณฺติ มโนวิญฺเฌณธาตุ-

ธมฺมธฺโส อรูปฐาตุยา อูปปตฺติกฺขเณ อยํ เอลโก ฌตฺโส ปาตุภวติ ฯ
 อรูปฐาตุยา อูปปตฺติกฺขเณ กตมา เอกา เวทนา เอกา ตณฺหา
 เอกา เจตนา เอกํ จิตฺตํ ปาตุภวติ มโนวិญญานาณฐาตุ อรูปฐาตุยา
 อูปปตฺติกฺขเณ อิทํ เอกํ จิตฺตํ ปาตุภวติ ฯ

[๓๓๐๒] กามาวจรา ฌมฺมา น กามาวจรา ฌมฺมา รุปาวจรา
 ฌมฺมา น รุปาวจรา ฌมฺมา อรูปาวจรา ฌมฺมา น อรูปาวจรา
 ฌมฺมา ปริยาปนฺนา ฌมฺมา อปริยาปนฺนา ฌมฺมา ฯ

[๓๓๐๓] กตเม ฌมฺมา กามาวจรา เหฏฺฐโต ขวฺจฺฉินฺนํ
 ปริยฺหตํ กริตฺวา อูปริโต ปฺรนิมฺมิตฺตธตฺตํ เทเว อนฺโต กริตฺวา
 ยํ เขตฺถมฺมี อนฺตเร เขตฺถาวจรา เขตฺถ ปริยาปนฺนา ฆนฺชฐาตุ-
 ฌายตนา รุปํ เวทนา ตณฺหา สงฺขารว วิญญานํ อิมํ ฌมฺมา
 กามาวจรา ฯ กตเม ฌมฺมา น กามาวจรา รุปาวจรา อรูปาวจรา
 อปริยาปนฺนา อิมํ ฌมฺมา น กามาวจรา ฯ กตเม ฌมฺมา
 รุปาวจรา เหฏฺฐโต พุรฺหมโถกํ ปริยฺหตํ กริตฺวา อูปริโต อกนิฏฺเฐ
 เทเว อนฺโต กริตฺวา ยํ เขตฺถมฺมี อนฺตเร เขตฺถาวจรา เขตฺถ
 ปริยาปนฺนา ตมาปนฺนตฺถ วา อูปปนฺนตฺถ วา ทิฏฺฐฌมฺมตฺถวิหริตฺถ
 วา จิตฺตเจตตีกา ฌมฺมา อิมํ ฌมฺมา รุปาวจรา ฯ กตเม ฌมฺมา
 น รุปาวจรา กามาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา อิมํ ฌมฺมา
 น รุปาวจรา ฯ กตเม ฌมฺมา อรูปาวจรา เหฏฺฐโต อากาสา-

๑๓๐๕]. สมุททยวิภังเก อุปปาทกมฺมธายูปปมาณวาโร ๕๖๗

นญฺจายตฺตฺนุสฺสเท เทเว ปริยฺหคฺติ กริตฺตฺวา อุปฺปิตฺโต เหนวสฺสญฺยานา-
สฺสญฺยานตฺตฺนุสฺสเท เทเว อนฺนฺโต กริตฺตฺวา ยํ เขตฺตํมี อนฺนฺตเร เขตฺตฺวา-
วจฺรา เขตฺตฺถ ปริยาปนฺนา สฺมาปนฺนสฺส
ทิจฺจสฺสมฺมตฺต
อฺรฺปาวจฺรา ๑ กตฺเม สฺมฺมา น อฺรฺปาวจฺรา กามาจฺรา รฺปาวจฺรา
อฺปริยาปนฺนา อิมํ สฺมฺมา น อฺรฺปาวจฺรา ๑ กตฺเม สฺมฺมา
ปริยาปนฺนา สํสฺสา กุสฺสากุสฺสตาพฺยากตา สฺมฺมา กามาจฺรา
รฺปาวจฺรา อฺรฺปาวจฺรา รฺปฺกฺขฺนฺโห เวทฺนากฺขฺนฺโห สฺสญฺยานกฺขฺนฺโห
สํสฺซารกฺขฺนฺโห วิญฺญาณกฺขฺนฺโห อิมํ สฺมฺมา ปริยาปนฺนา ๑ กตฺเม
สฺมฺมา อฺปริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคณฺณนิ ๑ อตฺตฺตฺตา ๑
ธาคฺคฺ อิมํ สฺมฺมา อฺปริยาปนฺนา ๑

[๑๓๐๕] เทวาคิ ตโย เทวา สฺมฺมตฺติเทวา อุปฺปตฺติเทวา
วิสฺส
๑ สฺมฺมตฺติเทวา นาม ราชานํ เทวียํ กุมารํ ๑ อุปฺปตฺ-
ติเทวา นาม จาคฺคฺมฺมหาราชิกํ เทเว อุปาทาย ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
๑ วิสฺส
๑ อรฺหฺนฺโต อฺรฺหฺนฺติ ๑

[๑๓๐๕] ทานํ ทตฺตฺวา สํถิ สฺมาทฺธิทตฺตฺวา อุปฺปตฺตกมฺมํ กตฺตฺวา
กตฺตฺถ อุปฺปชฺชฺนฺติ ๑ ทานํ ทตฺตฺวา สํถิ สฺมาทฺธิทตฺตฺวา อุปฺปตฺตกมฺมํ
กตฺตฺวา อฺปฺเปกฺกฺเจ ขตฺติยมฺหาธํมฺมานํ สหฺพฺยตฺติ อุปฺปชฺชฺนฺติ อฺปฺเป-
กฺกฺเจ พฺรหฺมณฺณมฺหาธํมฺมานํ สหฺพฺยตฺติ อุปฺปชฺชฺนฺติ อฺปฺเปกฺกฺเจ

คหปติมหาตาดานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ อุปฺเปกฺกฺเจ จาตุมฺมหา-
 ราชิกานํ เทวานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ อุปฺเปกฺกฺเจ ดาวตฺตํ
 เทวานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ อุปฺเปกฺกฺเจ ยามานํ เทวานํ สหพยุคํ
 อุปปชฺชนฺติ อุปฺเปกฺกฺเจ ตฺถิตานํ เทวานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ
 อุปฺเปกฺกฺเจ นิมนฺตํ เทวานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ อุปฺเปกฺกฺเจ
 ปรมิมนฺตํ เทวานํ สหพยุคํ อุปปชฺชนฺติ ฯ

[๓๓๖] มนุสฺสํ กิตฺตํ อายุสฺสํ วสฺสํ อปฺปํ วา
 ภิโย วา ฯ จาตุมฺหาราชิกานํ เทวานํ กิตฺตํ อายุสฺสํ
 ยานิ มานุสฺสํ ปณฺณาสวสฺสํ จาตุมฺหาราชิกานํ เทวานํ
 เอโส เอโก รตฺติณฺทิวํ คาย รตฺติยา ติสฺสวสฺสํ มาโส เตน
 มาเสนํ ทฺวาทสวสฺสํ สวสฺสํ เตน สวสฺสํ ทิพฺพานิ ปณฺจ
 วสฺสํ จาตุมฺหาราชิกานํ เทวานํ อายุสฺสํ มนุสฺสํ
 คณฺณาย กิตฺตํ โหติ นวตฺตํ สวสฺสํ ดาวตฺตํ เทวานํ
 กิตฺตํ อายุสฺสํ ยํ มานุสฺสํ วสฺสํ ดาวตฺตํ เทวานํ
 เอโส เอโก รตฺติณฺทิวํ คาย รตฺติยา ติสฺสวสฺสํ มาโส เตน
 มาเสนํ ทฺวาทสวสฺสํ สวสฺสํ เตน สวสฺสํ ทิพฺพํ สวสฺส-
 สวสฺสํ ดาวตฺตํ เทวานํ อายุสฺสํ มนุสฺสํ คณฺณาย กิตฺตํ
 โหติ ติสฺสํ ๑ วสฺสํ สวสฺสํ สวสฺสํ สวสฺสํ สวสฺสํ ยามานํ
 เทวานํ กิตฺตํ อายุสฺสํ ยานิ มานุสฺสํ เทวํ สวสฺสํ
 ยามานํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺติณฺทิวํ คาย รตฺติยา ติสฺสวสฺสํ

มาโส เตน มาเสณ ทฺวาทสฺมาสีโย ลํวจุณโร เตน ลํวจุณเรน
 ทิพฺพานิ เทว วุตฺตสฺสทฺสฺสํ ยามานํ เทวานํ ชಾಯุปฺปมาณํ มนุสฺสํ
 คณนํ ยํ กิตฺตํ โหติ จุทฺท ๑ วุตฺตโกฏฺฐิโย จตุตฺถสฺสญฺจ
 วุตฺตสฺสทฺสฺสํ ๑ ตฺถิตานํ เทวานํ กิตฺตํ ชಾಯุปฺปมาณํ ยานิ
 มานุสฺสํ จตุตฺถวุตฺตํ ตฺถิตานํ เทวานํ เอโส เอโก
 รตฺติทฺธิโว ตาย รตฺติยา ติสฺสํ รตฺติโย มาโส เตน มาเสณ ทฺวาท-
 สฺมาสีโย ลํวจุณโร เตน ลํวจุณเรน ทิพฺพานิ จตุตฺถวุตฺตํ
 ตฺถิตานํ เทวานํ ชಾಯุปฺปมาณํ มนุสฺสํ คณนํ กิตฺตํ โหติ
 สฺสคฺคปณฺณวตฺตโกฏฺฐิโย สฺสจฺฉิณฺญ วุตฺตสฺสทฺสฺสํ ๑ นิมฺมานรตฺนํ
 เทวานํ กิตฺตํ ชಾಯุปฺปมาณํ ยานิ มานุสฺสํ อฏฺฐ วุตฺตํ
 นิมฺมานรตฺนํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺติทฺธิโว ตาย รตฺติยา
 ติสฺสํ รตฺติโย มาโส เตน มาเสณ ทฺวาทสฺมาสีโย ลํวจุณโร เตน
 ลํวจุณเรน ทิพฺพานิ อฏฺฐ วุตฺตสฺสทฺสฺสํ นิมฺมานรตฺนํ เทวานํ
 ชಾಯุปฺปมาณํ มนุสฺสํ คณนํ กิตฺตํ โหติ เทว วุตฺตโกฏฺฐิ-
 สฺสํ ติสฺสญฺจ วุตฺตโกฏฺฐิโย จตุตฺถสฺสญฺจ วุตฺตสฺสทฺสฺสํ ๑
 ปรนิมฺมิตฺตวตฺตํ เทวานํ กิตฺตํ ชಾಯุปฺปมาณํ ยานิ มานุสฺสํ
 สฺสวตฺตํ วุตฺตํ ปรนิมฺมิตฺตวตฺตํ เทวานํ เอโส เอโก รตฺติ-
 ทฺธิโว ตาย รตฺติยา ติสฺสํ รตฺติโย มาโส เตน มาเสณ ทฺวาท-
 สฺมาสีโย ลํวจุณโร เตน ลํวจุณเรน ทิพฺพานิ สฺสวตฺตํ
 ปรนิมฺมิตฺตวตฺตํ เทวานํ ชಾಯุปฺปมาณํ มนุสฺสํ คณนํ

กิตฺตํ โหติ นว จ วุตฺตโกฏฐิตานิ เขถวັณฺณํ วุตฺตโกฏฺโถ
 ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

ฉปฺปี เต กามาจจรา	สพฺพกามสํหิทธิโน
สพฺพเพสํ เอกสงฺฆาโค	ชายุ ภาวติ กิตฺตโก
ทฺวาทสโกฏฐิตํ เสด	ชยฺหวิธํ โภจฺจโย
ปณฺณาสํสคฺคสํสคฺคํ	วตฺตคฺคเคน ปภาสิตาติ ๑

[๓๓๐๗] ปจฺมํ ฌานํ ปริคฺคํ ภาเวตฺวา กตฺถ อุปปชฺชนฺติ
 ปจฺมํ ฌานํ ปริคฺคํ ภาเวตฺวา พุทฺธมฺปาริฉชฺชานํ เทวํ สหฺพยํ
 อุปปชฺชนฺติ เสด กิตฺตํ ชายุปฺปมาณํ กปฺปตฺตํ คติโย จตฺตโก
 ภาโค ๑ ปจฺมํ ฌานํ มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา กตฺถ อุปปชฺชนฺติ ปจฺมํ
 ฌานํ มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา พุทฺธมฺปาริฉชฺชานํ เทวํ สหฺพยํ อุปปชฺ-
 ชนฺติ เสด กิตฺตํ ชายุปฺปมาณํ อุปคฺคกปฺโป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 ปณฺณํ ภาเวตฺวา กตฺถ อุปปชฺชนฺติ ปจฺมํ ฌานํ ปณฺณํ ภาเวตฺวา
 มหาพุทฺธมฺปาริฉชฺชานํ เทวํ สหฺพยํ อุปปชฺชนฺติ เสด กิตฺตํ ชายุ-
 ปฺปมาณํ เขโก กปฺโป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ปริคฺคํ ภาเวตฺวา กตฺถ
 อุปปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ ปริคฺคํ ภาเวตฺวา ปริคฺคตาณํ เทวํ
 สหฺพยํ อุปปชฺชนฺติ เสด กิตฺตํ ชายุปฺปมาณํ เทว กปฺปา ๑
 ทฺติยํ ฌานํ มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา กตฺถ อุปปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ
 มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา อุปปมาณาณํ เทวํ สหฺพยํ อุปปชฺชนฺติ
 เสด กิตฺตํ ชายุปฺปมาณํ จตฺตาวโร กปฺปา ๑ ทฺติยํ ฌานํ

ปณฺตี ภาเวตฺวา กตฺถ อุปฺปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ ปณฺตี ภาเวตฺวา
 อภิสํสฺราณํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ เตธํ กิตฺตํ ชાયุปฺ-
 ปมาณํ อชฺชํ กปฺปา ๑ ทฺติยํ ฌานํ ปริตฺตํ ภาเวตฺวา กตฺถ
 อุปฺปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ ปริตฺตํ ภาเวตฺวา ปริตฺตสํสฺราณํ เทวํ
 สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ เตธํ กิตฺตํ ชાયุปฺปมาณํ โสฬสํ กปฺปา ๑
 ทฺติยํ ฌานํ มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา กตฺถ อุปฺปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ
 มชฺฌิมํ ภาเวตฺวา อปฺปมาณสํสฺราณํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ
 เตธํ กิตฺตํ ชાયุปฺปมาณํ ทฺวคฺคิธํ กปฺปา ๑ ทฺติยํ ฌานํ
 ปณฺตี ภาเวตฺวา กตฺถ อุปฺปชฺชนฺติ ทฺติยํ ฌานํ ปณฺตี ภาเวตฺวา
 สํภิกฺกิทฺธานํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ เตธํ กิตฺตํ ชાયุปฺปมาณํ
 จตุสฺสํ กปฺปา ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ภาเวตฺวา อารมฺมณฺณานคฺคตฺตา
 มนสิการานานคฺคตฺตา ฌนฺทนานคฺคตฺตา ปณฺนิจฺฌานานคฺคตฺตา อธิโมกฺขนา-
 นคฺคตฺตา อภินิหารานานคฺคตฺตา ปญฺญานานคฺคตฺตา อปฺเปกฺขเจ อสํญ-
 สํสฺราณํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ เวทฺปถสํสฺราณํ
 เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ อวิหํ เทวํ สหฺพยํ
 อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ อคปฺปํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ
 อปฺเปกฺขเจ สํสฺสํสํสฺราณํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ
 สํสฺสํสํสฺราณํ เทวํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ อภินิฏฺฐาณํ เทวํ
 สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ อากาสาณญฺจายตนฺนปฺคานํ เทวํ
 สหฺพยํ อุปฺปชฺชนฺติ อปฺเปกฺขเจ วิญฺญาณญฺจายตนฺนปฺคานํ เทวํ

ภาวยิตฺตวา ตํจํ มกฺคํ

นิพฺพานนคฺคคามินํ

ตํพฺพาตฺเว ปริณฺเวยยา

ปริณิพฺพุตฺติ อนาตฺวาติ ฯ

[๓๓๐๘] ปญฺจนํ ฆนฺธานํ กติ อภินิเวชฺยา กติ ปริณิเวชฺยา
 กติ ปหาตพฺพา กติ ภาเวตพฺพา กติ ตํจฺฉิกาทพฺพา กติ น ปหา-
 ตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตํจฺฉิกาทพฺพา ฯ เปฯ ตตฺถนํ จิตฺตานํ
 กติ อภินิเวชฺยา กติ ปริณิเวชฺยา กติ ปหาตพฺพา กติ ภาเว-
 ตพฺพา กติ ตํจฺฉิกาทพฺพา กติ น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา น
 ตํจฺฉิกาทพฺพา ฯ รุปกฺขนฺโธ อภินิเวชฺโย ปริณิเวชฺโย น ปหา-
 ตพฺโพน ภาเวตพฺโพน ตํจฺฉิกาทพฺโพน จตฺตาโร ฆนฺธา อภินิเวชฺยา
 ปริณิเวชฺยา ตียา ปหาตพฺพา ตียา ภาเวตพฺพา ตียา ตํจฺฉิกา-
 ตพฺพา ตียา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตํจฺฉิกาทพฺพา ฯ
 ทสฺยตนา อภินิเวชฺยา ปริณิเวชฺยา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา
 น ตํจฺฉิกาทพฺพา เทว อายตนา อภินิเวชฺยา ปริณิเวชฺยา ตียา
 ปหาตพฺพา ตียา ภาเวตพฺพา ตียา ตํจฺฉิกาทพฺพา ตียา น ปหา-
 ตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตํจฺฉิกาทพฺพา ฯ ไสฺยสฺส ธาตุโย อภินิเวชฺยา
 ปริณิเวชฺยา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตํจฺฉิกาทพฺพา
 เทว ธาตุโย อภินิเวชฺยา ปริณิเวชฺยา ตียา ปหาตพฺพา ตียา
 ภาเวตพฺพา ตียา ตํจฺฉิกาทพฺพา ตียา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา
 น ตํจฺฉิกาทพฺพา ฯ สมฺมทฺยตํจํ อภินิเวชฺยํ ปริณิเวชฺยํ ปหาตพฺ-

น ภาเวตพฺพํ น ตฺถนิกาตพฺพํ มคฺคตฺถจํ อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ
 น ปหาตพฺพํ ภาเวตพฺพํ น ตฺถนิกาตพฺพํ นโรธตฺถจํ อภิณฺเณยฺยํ
 ปริณฺเณยฺยํ น ปหาตพฺพํ ภาเวตพฺพํ ตฺถนิกาตพฺพํ ทฺถจํ
 อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ ตียา ปหาตพฺพํ น ภาเวตพฺพํ น ตฺถนิ-
 กาตพฺพํ ตียา น ปหาตพฺพํ ๑ นวินฺทริยา อภิณฺเณยฺยา ปริณฺเณยฺยา
 น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตฺถนิกาตพฺพา โทมนตฺถินฺทริยํ
 อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ ปหาตพฺพํ น ภาเวตพฺพํ น ตฺถนิกาตพฺพํ
 อนฺนตฺถนิทฺถจํ ตมฺนิทฺถจํ อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ น ปหาตพฺพํ
 ภาเวตพฺพํ น ตฺถนิกาตพฺพํ อนฺนินฺทริยํ อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ
 น ปหาตพฺพํ ตียา ภาเวตพฺพํ ตียา ตฺถนิกาตพฺพํ อนฺนตฺถินฺทริยํ
 อภิณฺเณยฺยํ ปริณฺเณยฺยํ น ปหาตพฺพํ น ภาเวตพฺพํ ตฺถนิกาตพฺพํ
 ตมฺนิทฺถจํ อภิณฺเณยฺยา ปริณฺเณยฺยา น ปหาตพฺพา ตียา ภาเว-
 ตพฺพา ตียา ตฺถนิกาตพฺพา ตียา น ภาเวตพฺพา น ตฺถนิกาตพฺพา
 น อินฺทริยา อภิณฺเณยฺยา ปริณฺเณยฺยา ตียา ปหาตพฺพา ตียา
 ภาเวตพฺพา ตียา ตฺถนิกาตพฺพา ตียา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา
 น ตฺถนิกาตพฺพา ๑ ตโย อกฺุตฺตเหตุ อภิณฺเณยฺยา ปริณฺเณยฺยา
 ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา น ตฺถนิกาตพฺพา ตโย กุตฺตเหตุ
 อภิณฺเณยฺยา ปริณฺเณยฺยา น ปหาตพฺพา ตียา ภาเวตพฺพา น
 ตฺถนิกาตพฺพา ตียา น ภาเวตพฺพา ตโย อพฺยาภตฺตเหตุ อภิณฺ-
 เณยฺยา ปริณฺเณยฺยา น ปหาตพฺพา น ภาเวตพฺพา ตียา ตฺถนิ-

กาศพุพพา ตียา น สัจฉิกาศพุพพา ๑ กพพิการโร อาหาโร อภินุ-
 เณยุโย ปริณูเณยุโย น ปหาตพุโพ น ภาเวตพุโพ น สัจฉิกาศพุโพ
 คโย อาหารา อภินุเณยุยา ปริณูเณยุยา ตียา ปหาตพุพพา ตียา
 ภาเวตพุพพา ตียา สัจฉิกาศพุพพา ตียา น ปหาตพุพพา น ภาเวตพุพพา
 น สัจฉิกาศพุพพา ๑ ฉ ผตฺถา อภินุเณยุยา ปริณูเณยุยา น
 ปหาตพุพพา น ภาเวตพุพพา น สัจฉิกาศพุพพา มโนวิญญานธาตุ-
 สมฺมตฺถสฺส อภินุเณยุโย ปริณูเณยุโย ตียา ปหาตพุโพ ตียา ภาเวตพุโพ
 ตียา สัจฉิกาศพุโพ ตียา น ปหาตพุโพ น ภาเวตพุโพ น สัจฉิ-
 กาศพุโพ ๑ ฉ เวทนา ฉ สณฺญา ฉ เจตนา ฉ จิตฺตา
 อภินุเณยุยา ปริณูเณยุยา น ปหาตพุพพา น ภาเวตพุพพา น สัจฉิ-
 กาศพุพพา มโนวิญญานธาตุ อภินุเณยุยา ปริณูเณยุยา ตียา
 ปหาตพุพพา ตียา ภาเวตพุพพา ตียา สัจฉิกาศพุพพา ตียา น ปหาตพุพพา
 น ภาเวตพุพพา น สัจฉิกาศพุพพา ๑

[๓๓๐๘] ปญฺจนฺตํ ชนฺตํ กติ ตํารมฺมณา กติ อนารมฺมณา
 ๑ เป ๑ สคฺคตฺตํ จิตฺตํ กติ ตํารมฺมณา กติ อนารมฺมณา ๑
 รุปรุกฺขญฺโช อนารมฺมโณ จตฺตาริ ชนฺตา ตํารมฺมณา ๑ ทสฺยตนา
 อนารมฺมณา มนายตํ ตํารมฺมณํ ชมฺมายตํ ตียา ตํารมฺมณํ
 ตียา อนารมฺมณํ ๑ ทสฺส ธาตุโย อนารมฺมณา สคฺคตฺ ธาตุโย
 ตํารมฺมณา ชมฺมชาตุ ตียา ตํารมฺมณา ตียา อนารมฺมณา ๑

ปญฺจินทริยา อณารมฺมณารมฺมณา นวินทริยา ตียา ตารมฺมณา-
 รมฺมณา ตียา อณารมฺมณารมฺมณา ชฺชิตินทริยํ ตียา ตารมฺมณา-
 รมฺมณํ ตียา อณารมฺมณารมฺมณํ ตียา อณารมฺมณํ ๑ นว เหตุ
 ตียา ตารมฺมณารมฺมณา ตียา อณารมฺมณารมฺมณา ๑ กพฺพิการโ
 ธาหาโร อณารมฺมโณ ตโย ธาหารา ตียา ตารมฺมณารมฺมณา
 ตียา อณารมฺมณารมฺมณา ๑ ฉ ผสฺสธา อณารมฺมณารมฺมณา
 มโนวิญญาณชาตฺตมฺมสฺสโต ตียา ตารมฺมณารมฺมโณ ตียา อณา-
 รมฺมณารมฺมโณ ๑ ฉ เวทนา ฉ สญฺญา ฉ เจตนา ฉ
 จิตฺตา อณารมฺมณารมฺมณา มโนวิญญาณชาตฺตํ ตียา ตารมฺมณา-
 รมฺมณา ตียา อณารมฺมณารมฺมณา ๑

[๓๓๓] ปญฺจนํ ชนฺชานํ กติ ทิฏฐา กติ สุตฺตา กติ มุตฺตา กติ
 วิญญาตา กติ น ทิฏฐา น สุตฺตา น มุตฺตา น วิญญาตา ๑เป ๑
 สกฺกตฺตํ จิตฺตํ กติ ทิฏฐา กติ สุตฺตา กติ มุตฺตา กติ วิญญาตา
 กติ น ทิฏฐา น สุตฺตา น มุตฺตา น วิญญาตา ๑ รูปกฺขณฺโห ตียา
 ทิฏฺโฐ ตียา สุตฺโต ตียา มุตฺโต ตียา น ทิฏฺโฐ น สุตฺโต น
 มุตฺโต วิญญาโต จตฺตารโ ชนฺชา น ทิฏฐา น สุตฺตา น มุตฺตา
 วิญญาตา ๑ รุปายตฺตํ ทิฏฺฐํ น สุตฺตํ น มุตฺตํ วิญญาตํ สกฺกตฺตํ
 น ทิฏฺฐํ สุตฺตํ น มุตฺตํ วิญญาตํ คนฺชายตฺตํ รตฺตํ น โสจฺจพฺพายตฺตํ
 น ทิฏฺฐํ น สุตฺตํ มุตฺตํ วิญญาตํ สกฺกตฺตํ น ทิฏฐา น สุตฺตา

ทสันทริยา อพฺยาภาตา โทมนสฺสสันทริยํ อภุสฺสํ อนนฺตวนคณฺวสฺส-
 สามีตฺตสันทริยํ กุสฺสํ จตุตตารินฺทริยา สียา กุสฺสตา สียา อพฺยาภาตา
 น อินฺทริยา สียา กุสฺสตา สียา อภุสฺสตา สียา อพฺยาภาตา ฯ โดย
 อภุสฺสเหตุ อภุสฺสตา โดย กุสฺสเหตุ กุสฺสตา โดย อพฺยาภาตเหตุ
 อพฺยาภาตา ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร อพฺยาภาโต โดย อาหารา
 สียา กุสฺสตา สียา อภุสฺสตา สียา อพฺยาภาตา ฯ น ผสฺสตา อพฺยาภาตา
 มโนวิญญฺณาณชาตฺตมฺผสฺสโต สียา กุสฺสโต สียา อภุสฺสโต สียา
 อพฺยาภาโต ฯ น เวทนา น สณฺญา น เจตนา น จิตฺตา
 อพฺยาภาตา มโนวิญญฺณาณชาตฺต สียา กุสฺสตา สียา อภุสฺสตา สียา
 อพฺยาภาตา ฯ

[๓๓๓] ปญฺจนํ ขนฺธานํ กติ สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา
 กติ ทฺกุชฺชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา กติ อทฺกุชฺชมสฺสุชาย เวทนาย
 สมนฺปยุตฺตา ฯ เปฯ สत्ตฺตฺตฺตํ จิตฺตํ กติ สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา
 กติ ทฺกุชฺชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา กติ อทฺกุชฺชมสฺสุชาย เวทนาย
 สมนฺปยุตฺตา ฯ เทว ขนฺธา น วตฺตพฺพา สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาติมี
 ทฺกุชฺชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาติมี อทฺกุชฺชมสฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาติมี
 โดย ขนฺธา สียา สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา สียา ทฺกุชฺชาย เวทนาย
 สมนฺปยุตฺตา สียา อทฺกุชฺชมสฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตา ฯ ทถายคณา
 น วตฺตพฺพา สฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาติมี ทฺกุชฺชาย เวทนาย
 สมนฺปยุตฺตาติมี อทฺกุชฺชมสฺสุชาย เวทนาย สมนฺปยุตฺตาติมี มนายนํ

สียา ตุขาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ
 สียา อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตํ รมฺมายคณํ สียา ตุขาย
 เวทนาย สัมปยุตฺตํ สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตํ สียา
 อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตํ สียา น วคฺตพฺพํ ตุขาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตคฺคณํ ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ อทุกฺขมตฺตํ
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ ๑ ทสฺ ชาติโย น วคฺตพฺพา ตุขาย
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ อทุกฺขมตฺตํ
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ ปณฺจ ชาติโย อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย
 สัมปยุตฺตคฺคณํ กายวิญญาณชาติโย สียา ตุขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ
 สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ มโนวิญญาณชาติโย สียา ตุขาย
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา
 อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ รมฺมชาติโย สียา ตุขาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา อทุกฺขมตฺตํ
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ น วคฺตพฺพา ตุขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ
 ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ
 คณํ ๑ เทว ตจฺจา สียา ตุขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา
 อทุกฺขมตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ นิโรธตจฺจา น วคฺตพฺพํ ตุขาย
 เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ อทุกฺขม-
 ตฺตํ เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ ทุกฺขตจฺจา สียา ตุขาย เวทนาย
 สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา ทุกฺขาย เวทนาย สัมปยุตฺตคฺคณํ สียา อทุกฺขมตฺตํ

เวทนาย สมุปยุตฺต สียา น วตฺตพฺพํ สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตนฺติมี
 ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺตนฺติมี อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตน-
 ติมี ฯ ทฺวาทธินทฺริยา น วตฺตพฺพา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตาคิมี
 ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺตาคิมี อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตาคิมี
 ณ อินทฺริยา สียา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา สียา อทฺกฺขมธฺธาย
 เวทนาย สมุปยุตฺตา ตินินทฺริยา สียา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา
 สียา ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺตา สียา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย
 สมุปยุตฺตา ฐฺวิตินทฺริยํ สียา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตํ สียา
 ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺตํ สียา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตํ
 สียา น วตฺตพฺพํ สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตนฺติมี ทฺกฺขาย เวทนาย
 สมุปยุตฺตนฺติมี อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตนฺติมี ฯ โทโส
 อกฺธตฺเตทฺท ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺโต ตฺตฺตฺเตทฺท สียา สุธาย
 เวทนาย สมุปยุตฺตา สียา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา
 โมโห อกฺธตฺเตทฺท สียา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺโต สียา ทฺกฺขาย
 เวทนาย สมุปยุตฺโต สียา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺโต ฯ
 กพฺพิการโ อหาโร น วตฺตพฺโพนํ สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺโตติมี
 ทฺกฺขาย เวทนาย สมุปยุตฺโตติมี อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺโตติมี
 คโย อหารา สียา สุธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา สียา ทฺกฺขาย
 เวทนาย สมุปยุตฺตา สียา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา ฯ
 ปญฺจ ผตฺถา อทฺกฺขมธฺธาย เวทนาย สมุปยุตฺตา กายสมฺมตฺถโส

เหตุ ๔ รุจา วิปากมมมมมา นิโรธ๔ รุจํ เนววิปาก นวิปากมมมมมม
 ทุฏฐ๔ รุจํ สียา วิปากํ สียา วิปากมมมมมม สียา เนววิปาก นวิปาก-
 มมมมมม ๑ ศตฺติณฺทริยา เนววิปาก นวิปากมมมมมมา ตัณฺนิทฺริยา
 วิปากา ทฺวิณฺทริยา วิปากมมมมมมา อณฺณินฺทริยํ สียา วิปากํ
 สียา วิปากมมมมมม นวิณฺทริยา สียา วิปากา สียา วิปากมมม-
 มมมา สียา เนววิปาก นวิปากมมมมมมา ๑ ๓ เหตุ วิปากมมมมมมา
 ๓ โดย อพฺยาภตเหตุ สียา วิปากา สียา เนววิปาก นวิปากมมมมมมา ๑
 กพฺเพกาโร อาหาโร เนววิปาก นวิปากมมมมมโม ๓ โดย อาหารา สียา
 วิปากา สียา วิปากมมมมมมา สียา เนววิปาก นวิปากมมมมมมา ๑
 ปญฺจ ๘ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ สียา วิปากํ สียา
 เนววิปาก นวิปากมมมมมโม มโนวิญฺญาณธาตุ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ สียา วิปากํ
 สียา วิปากมมมมมโม สียา เนววิปาก นวิปากมมมมมโม ๑ ปญฺจ
 เจตนา ปญฺจ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ ๔ เจตนา ปญฺจ จิตฺตา วิปากา
 มโนธาตุ สียา วิปากา สียา เนววิปาก นวิปากมมมมมมา มโน-
 วิญฺญาณธาตุ สียา วิปากา สียา วิปากมมมมมมา สียา เนว-
 วิปาก นวิปากมมมมมมา ๑

[๓๓๕] ปญฺชนํ ๓ ๓ ๓ ๓ กติ อฺปาทินฺนุปาทานียา กติ อฺนุปาทิน-
 ๓ ๓ ๓ ๓ กติ อฺนุปาทินฺนุปาทานียา ๑ เป ๑ ศตฺตุนํ จิตฺตํ
 กติ อฺปาทินฺนุปาทานียา กติ อฺนุปาทินฺนุปาทานียา กติ อฺนุปาทิน-
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๑ รุฏฐนฺโร สียา อฺปาทินฺนุปาทานียา สียา อฺนุปาทิน-

นุปาทานิโย จตุตถาโร ฐนฐา ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา
 อนุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุอนุปาทานิยา ๑ ปรญจายตนา
 อุปาตินุปาทานิยา สทฺททายคณิ อนุปาตินุปาทานิโย จตุตถาราย
 ยตนา ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา เทว
 ชาติยนา ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา ตียา
 อนุปาตินุอนุปาทานิยา ๑ ทสฺ ชาติโย อุปาตินุปาทานิยา สทฺท-
 ชาติ อุปาตินุปาทานิยา ปรญจ ชาติโย ตียา อุปาตินุปา-
 ทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา เทว ชาติโย ตียา อุปาติ-
 นุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุอนุปา-
 ทานิยา ๑ สมนุทยตฺตจํ อนุปาตินุปาทานิโย เทว ตฺตจจ อนุปา-
 ทินุอนุปาทานิยา ทุกฺขตฺตจํ ตียา อุปาตินุปาทานิโย ตียา อนุปา-
 ทินุปาทานิโย ๑ นวินุทฺตริยา อุปาตินุปาทานิยา โทมนตฺตินุทฺตริย
 อนุปาตินุปาทานิโย ตฺตินุทฺตริยา อนุปาตินุอนุปาทานิยา นวินุ-
 ทฺตริยา ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา ตียา
 อนุปาตินุอนุปาทานิยา ๑ คโย อกฺขตฺตเหตุ อนุปาตินุปาทานิยา
 คโย กฺขตฺตเหตุ ตียา อนุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุอนุปา-
 ทานิยา คโย อพฺยากตฺตเหตุ ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปา-
 ทินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุอนุปาทานิยา ๑ กพฺพิกาโร อาทาโร
 ตียา อุปาตินุปาทานิโย ตียา อนุปาตินุปาทานิโย คโย อาหารา
 ตียา อุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปาตินุปาทานิยา ตียา อนุปา-

สัจจาวรา มโนวิญญานาณชาตุ สียา สัจจกุกสัจจาวรา สียา สัจจกุก-
 วิจารณ์มคฺคา สียา สัจจกุกสัจจาวรา ฯ

[๓๓๓๗] ปณฺณํ ฆนฺธํ กติ รุปา กติ อรุปา ฯ เป ฯ สคฺคณฺ
 จิตฺตํ กติ รุปา กติ อรุปา ฯ รุปกฺกฺโข รุปํ จตฺตาร
 ฆนฺธา อรุปา ฯ ทสฺยตนา รุปา มนยคฺคํ อรุปํ รหมมยคฺคํ
 สียา รุปํ สียา อรุปํ ฯ ทสฺ ชาติโย รุปา สคฺค ชาติโย อรุปา
 รหมมชาตุ สียา รุปา สียา อรุปา ฯ ตัณฺหิ สจฺจา อรุปา ทฺกฺขสจฺจํ
 สียา รุปํ สียา อรุปํ ฯ สคฺคินฺทริยา รุปา จุทฺทินฺทริยา อรุปา
 สคฺคินฺทริยํ สียา รุปํ สียา อรุปํ ฯ นว เหตุ อรุปา ฯ กพฺพิการ
 อาหาโร รุปํ คโย อาหารา อรุปา ฯ สคฺค ฝสฺสา อรุปา ฯ
 สคฺค เวทนา สคฺค สณฺหา สคฺค เจตนา สคฺค จิตฺตา อรุปา ฯ

[๓๓๓๘] ปณฺณํ ฆนฺธํ กติ โลกียา กติ โลกุตฺตรา ฯ เป ฯ
 สคฺคณฺ จิตฺตํ กติ โลกียา กติ โลกุตฺตรา ฯ รุปกฺกฺโข
 โลกียอ จตฺตาร ฆนฺธา สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ
 ทสฺยตนา โลกียา เทว ชาตินา สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ
 สสฺส ชาติโย โลกียา . เทว ชาติโย สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ
 เทว สจฺจา โลกียา เทว สจฺจา โลกุตฺตรา ฯ ทคฺคินฺทริยา โลกียา
 ตัณฺหินฺทริยา โลกุตฺตรา นวินฺทริยา สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ
 คโย อกฺุสฺสเหตุ โลกียา น เหตุ สียา โลกียา สียา โลกุตฺตรา ฯ
 กพฺพิการ อาหาโร โลกียา คโย อาหารา สียา โลกียา สียา

โตกุตตรา ๑ น ฆตฺถา โถกียา. มโนวิญญาณชาตฺตมฺสโต สียา
 โถกียอ สียา โถกุตฺตโร ๑ น เวทนา น ตณฺหา น เจตนา
 น จิตฺตา โถกียา มโนวิญญาณชาตฺต สียา โถกียา สียา
 โถกุตฺตราติ ๑

อภิญญา เทวธามมฺมนา ทิฏฺฐา กุตฺตเวทนา
 วิปากา ๑ อูปาทินฺนา วิตกฺกฺรฺป โถกียาติ
 รมฺมททยเวทีโก สมนฺตโต ๑
 เวทีกฺกฺรฺปกรณํ นิฏฺฐิตํ ๑

ปทภาษณียานุกโม

ชกต	๘๘๘	ชกตมุตปจาย	๔๓๖
ชกตงกถ	๕๘๘, ๖๔๖	ชกตตณนา	๘๕๓
ชกตมุต เทว	๓๓๐๓, ๓๓๐๗	ชกตตเหตุ	๓๐๘๐
ชกนต	๖, ๓๕๕, ๘๓๘	ชโกวิท	๘๓๒, ๘๕๘, ๘๖๓
ชกนบีย	๖๓๘	ชกโกตถ	๖๐๔
ชกนบียตณนา	๖๓๘	ชกโกตถนา	๘๘๓
ชกมมต	๓๐๓๓	ชกมุต	๘๕๐
ชกมมตนา	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐	ชกมมตนา	๘๒๐
ชกมม	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘	ชกมมต	๘๘๐
ชกตยต	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐	ชกมมต	๘๖๘
ชกต	๘๓๐	ชกต	๘๖๕
ชกตปฐต	๘๓๔	ชกตคค	๘๖๕
ชกต	๘๓๐	ชกตคค	๘๖๕
ชกต	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘	ชกตคค	๘๖๐
ชกต	๖๐๓	ชกตคค	๘๖๐
ชกต	๕๕, ๘๕	ชกตคค	๘๖๐
ชกต จิต	๒๘๓, ๗๘๕	ชกตคค	๘๖๐
ชกตมุต	๘๓๒	ชกตคค	๘๖๐

อโคจร	๖๐๔	อชชาติ	๓, ๘, ๑๕, ๒๓, ๒๗
อโคปนา	๘๒๒	อชฺฌมคฺค	๔, ๔๕, ๘๕, ๑๑๕, ๔๓๒
อภุค	๖๐๓		๖๔๓, ๗๘๗, ๘๕๐ นแกวถิ
อภุคหิตคฺค	๘๑๐, ๘๕๖	อชฺฌมคฺคพหิทฺฐ	๔๕, ๘๕ นแกวถิ
อภุคภิช	๘๗๒	อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา	๔๓๔, ๔๔๓
อภุคิณฺดาป	๑๑๗		๔๔๗, ๔๕๓
อฆ	๑๑๘, ๖๘๓	อชฺฌมคฺคพหิทฺฐา-	
อฆคค	๑๑๘, ๖๘๓	รฺมฺมณ	๔๕, ๘๕ นแกวถิ
อญฺกณ	๘๔๒	อชฺฌมคฺคา-	
อญฺกมญฺจนาหฺตาริ วา	๑๑๘	รฺมฺมณ	๔๕, ๘๕, ๗๘๗ นแกวถิ
อจิ	๘๒๖, ๑๐๒๐, ๑๐๒๗	อชฺฌมคฺคิก	๘๓, ๑๑๕, ๘๕๘ นแกวถิ
อจิริม	๗๘๕, ๘๐๒, ๘๓๘	อชฺฌมคฺคิกวคฺคก	๗๘๕, ๘๐๒
อจิติกการ	๘๕๕	อชฺฌมคฺค	๖๐๓
อจิคฺคก	๖	อชฺฌมคฺคก	๕๖๐, ๖๗๐
อจิตฺตก	๑๐๘๘	อชฺฌมคฺคก	๕๔๓
อจิรวุจฺจิต	๑๐๑๓	อชฺฌม	๘๘๓ นแกวถิ
อเจตณ	๑๐๘๘	อชฺฌมคฺค	๘๒๖, ๑๐๒๓
อเจตณิก	๘๓, ๗๘๕, ๘๐๓ นแกวถิ	อชฺฌมคฺคา	๑๐๓๗, ๑๐๕๖ นแกวถิ
อจุจาดฺวา	๘๑๓	อชฺฌมคฺค	๗๘๕, ๘๐๒
อจุณฺทิก	๘๔๔	อชฺฌม	๒๔๗

ปทภาษณียานุกูโม

๕๘๓

อณฺณนาณ	๒๕๖, ๘๓๒, ๘๒๖, ๘๕๘	อณฺณ	๓, ๔๕, ๘๕, ๘๐๐, ๘๓๖
อณฺณนาท	๒๔๓		๘๔๓, ๘๕๘, ๘๓๘ นเภาล
อณฺณนาทาวินทวีย	๒๓๖	อณฺณนาทาวินทวีย	๔๕, ๘๕
	๒๔๓, ๓๐๗๘		๗๘๗, ๘๓๘ นเภาล
อณฺณนาทาวิน	๒๔๓	อณฺณ	๘๓๘, ๘๓๓, ๘๔๘, ๘๖๐
อณฺณนาทวีย	๒๓๖, ๒๔๓, ๓๐๗๘		๘๖๖, ๓๐๐๔, ๓๐๓๓, ๓๐๓๘
อณฺณ	๖๓๔	อณฺณนาทวีย	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๓, ๘๘๔
อณฺณนาท	๘๗๘, ๘๐๘	อณฺณนาท	๓๐๓๗
อณฺณนาท	๘๐๐, ๘๓๘, ๓๐๒๗	อณฺณนาท	๕๕๗, ๖๕๔
อณฺณนาท	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	อณฺณนาท	๘๖๓
อณฺณนาท	๓๓๕, ๔๓๒	อณฺณนาท	๘๕๓, ๘๔๘
อณฺณนาท	๖๓๔	อณฺณนาท	๘๗๔
อณฺณนาท	๕๘๘, ๖๐๕	อณฺณนาท	๘๘๕, ๘๘๘
อณฺณนาท	๘๒๓		๘๘๓, ๘๘๔
อณฺณนาท	๓๓๐๗	อณฺณนาท	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๓, ๘๘๔
อณฺณนาท	๖๘๘, ๖๘๕	อณฺณ	๗๗๗, ๘๒๘
อณฺณนาท	๘๔๗		๘๒๖, ๓๐๒๐, ๓๐๒๗
อณฺณนาท	๘๔๘, ๘๖๗	อณฺณนาท	๓๕๕, ๖๐๔
อณฺณนาท	๓๐๓๗	อณฺณนาท	๓, ๔๔๐, ๖๒๕
อณฺณนาท	๘๔๘, ๘๖๖, ๓๐๓๑		๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓

อตุณฺณกม	๕๘๘, ๖๘๓, ๖๘๘	อธารณตา	๘๒๓, ๘๕๘
อตุณฺณิกก	๓๓๐๗	อธาวเรตุกมฺยตา	๘๕๘
อตุณฺณชาปิกา ปณฺญา	๗๘๖, ๘๐๓	อธิกวณ	๓๐๒๓
อตุณฺณโรคก	๗๘๔	อธิกุตฺถ	๘๗๓, ๘๕๐
อตุณฺณปฏิตฺตมฺยิกา	๗๗๗, ๗๘๘, ๘๒๘	อธิกคตฺตณฺณิตา	๘๘๘
อทญฺจุกมฺยตา	๘๕๘	อธิกม	๓๐๓๓
อทตฺตณฺณกมฺยตา	๘๕๓, ๘๕๘	อธิกิตฺเต ปณฺญา	๗๘๗, ๘๐๖
อทตฺตารวี	๘๓๒, ๘๔๘	อธิกุตฺตมฺยปฺปนฺน	๘๗๕
อทญฺจุ	๒๔๓, ๘๖๗, ๓๐๓๕	อธิกุตฺตมฺยปฺปนฺณิก	๓๐๗๒
อทินฺนนาทาน	๓๖๖, ๕๗๓, ๗๖๗, ๘๓๐	อธิปณฺณาย ปณฺญา	๗๘๗, ๘๐๖
	๘๖๘, ๘๘๖, ๓๐๐๘, ๓๐๒๘	อธิปติ	๕๐๖
อทฺถกฺขมตฺต	๓๒๓, ๓๖๓, ๔๔๓	อธิมคฺค วาต	๓๓๘
	๕๘๘, ๖๘๒, ๘๔๐	อธิมาน	๘๔๘, ๓๐๓๐
อทฺถกฺขมตฺตตฺตคค	๘๒๘	อธิมุจฺจนา	๓๔๘, ๓๕๗, ๓๕๘
อทฺตนา	๓๕๘	อธิมุจฺจิตฺวา	๗๔๓
อทฺตคคค	๓๕๘	อธิมุคฺค	๘๔๕
อโทส	๓๕๘, ๓๐๘๐	อธิมุคฺคิ	๘๔๔
อทฺธา	๘๓๖, ๘๔๓, ๘๓๘	อธิมอกฺข	๓๔๗, ๓๕๓
อธมฺมจริยา	๘๕๓, ๘๕๐		๓๕๖, ๓๕๘, ๓๓๐๗
อธมฺมวาก	๘๒๖	อธิมอกฺขปจฺจย	๓๕๘, ๔๐๑

ปทภาษณียานุกถโม

๕๘๓

อชิวาน	๖๓๘	อนนุโณมิก	๖๐๔
.อชิต์เต ปณญา	๗๘๗, ๘๐๖	อนนุตตติ	๘๒๓
อโธ	๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔, ๗๔๓	อนนุต	๕๘๘, ๖๘๓, ๖๘๖
อโธคม วาต	๓๓๘	อนนุตวา	๘๔๔, ๘๔๕, ๓๐๓๘, ๓๐๓๒
อโธภาค	๓๓๘	อนนุตวาทิจิ	๘๕๐
อนชฎาปคฺติ	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘	อนนิจญา	๓๕๘
อนนฺตคณฺต-		อนนินิพฺพคฺต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
ถามคฺนฺทริย	๒๓๖, ๒๔๓, ๓๐๗๘	อนนิริติ	๘๗๓, ๘๕๐
อนนฺจฺจิกิริยตา	๘๖๓	อนนิริมนา	๘๗๓, ๘๕๐
	๘๕๒, ๘๕๔, ๘๕๖	อนนวาริ	๓๐๓๔, ๓๐๓๘
อนนฺต	๘๖๐, ๘๖๖, ๓๐๐๔		๓๐๔๒, ๓๐๔๘
อนนฺตมฺน	๘๘๓	อนนวารถ	๘๓๘
อนนฺตมฺนตา	๓๒๒, ๓๕๓, ๖๒๘	อนนชฺชตา	๖๐๘
	๖๓๒, ๘๐๘, ๘๒๖, ๘๘๓	อนนฺตคฺติ	๘๖๓
อนนฺต	๘๒๖, ๓๐๒๐, ๓๐๒๗	อนนฺตคฺติปฏฺธิยฺคฺต	๘๔๘
อนนฺตคาม	๓๕๔, ๖๐๔	อนนฺตคฺติมท	๘๔๘
อนนฺต	๘๘๘, ๓๐๓๓	อนนฺตภาต	๖
อนนฺตฺจํ	๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๔, ๘๕๖	อนนากิณฺณ	๖๓๓
อนนฺตวาทนตา	๘๒๐	อนนาค	๓, ๔๕, ๘๕, ๘๐๐
อนนฺโยค	๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๔, ๘๕๖		๘๓๖, ๘๔๓, ๘๕๘, ๘๓๘

อนาคคารมฺมณ	๔๕, ๘๕	นเกวลี	อนาถว	๔๖, ๘๘, ๗๘๖, ๘๐๓
อนาคามิผล	๘๓๗			๘๔๘, ๓๓๐๗ นเกวลี
อนาคามิมคฺค	๘๓๗	อนาถเวทนา		๘๖๓, ๘๕๒
อนาจาร	๖๐๔	อนาถเวทิต		๘๔๔
อนาชฺชว	๘๕๐	อนาหาร		๓๐๘๘
อนาชฺชวตา	๘๓๘	อนิภฺชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต		๒๔๐
อนาทรตา	๘๗๒, ๘๓๘, ๘๕๓			๔๘๖, ๕๐๗
อนาทรีย	๘๕๓, ๘๗๒, ๘๓๘, ๘๕๔	อนิภฺชิตฺตฺตฺตฺตฺต		๒๔๐, ๘๘๖, ๕๐๗
อนาทา	๘๕๕	อนิจุ		๓๓, ๘๘, ๗๘๕, ๘๐๓
อนาทายนา	๘๕๕			๘๐๔, ๘๖๐, ๘๖๖, ๘๘๐
อนาทายิตฺตฺต	๘๕๕	อนิจุจตา		๓๐๓, ๓๓๘
อนาโภค	๗๘๕, ๘๐๒	อนิฏฺฐ		๖, ๓๕๔, ๘๓๘
อนารกฺข	๘๒๒	อนิทฺถ์ถน		๘๕, ๘๗
อนารมฺมณ	๘๕, ๘๓, ๓๓๐๘			๓๐๐, ๓๓๐ นเกวลี
	๓๓๓๐ นเกวลี	อนิพฺพตฺต		๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อนารมฺมณารมฺมณ	๓๓๓๐	อนิยต	๔๕, ๘๖, ๗๘๕, ๗๘๖	นเกวลี
อนาถย	๓๖๐	อนิยฺยานิก		๔๖, ๘๖
อนาถฐฺฐนา	๘๖๐			๗๘๕, ๗๘๖ นเกวลี
อนาถิกมฺม	๘๓๓	อนิฉฺฉนีย	๔๖, ๘๓, ๗๘๖	นเกวลี
อนาถนฺน	๗	อนุกฺคเหตฺกมฺมฺมฺม		๘๕๘

ปทภาษณยานุกถโม

๕๘๕

อนุนุณวาท	๖	อนุนุปาท	๔๔๘. ๖๕๔
อนุนุจติ	๓. ๘. ๑๕. ๒๓. ๒๗		๔๔๓. ๕๐๒. ๕๐๖
อนุนุตวร	๔๖. ๘๖. ๔๔๕	อนุนุปัยภานิตา	๔๗๘
	๗๘๖. ๘๒๕ นกวล	อนุนุพยุณชนกุกาห	๖๐๗
อนุนุตทานักมม	๘๓๓		๘๒๒. ๘๕๗
อนุนุทชโต	๕๘๘. ๖๓๘	อนุนุยูก	๘๘๒
อนุนุย	๒๘๘. ๘๒๖	อนุนุโรช	๒๘๘. ๘๒๖
อนุนุปกุกฏจ	๗	อนุนุโตมิก	๘๐๔. ๘๔๔
อนุนุปติ	๘๔๔	อนุนุจิจาร	๖๕๒
อนุนุปจาทก	๘๔๗	อนุนุตย	๘๔๔. ๘๐๐. ๘๒๖. ๓๐๐๕
อนุนุปตฺตนา	๔๓๕. ๔๕๒	อนุนุตฺตชนตา	๖๕๒
อนุนุปตฺต	๓๖๘. ๔๓๕. ๔๕๒	อนุนุตฺตมฺทนา	๘๐๘
อนุนุปาทนีย	๔๕. ๔๖	อนุนุเตติ	๘๔๔
	๘๕. ๘๕ นกวล	อนุนุตฺตติ	๒๔๐. ๔๕๘. ๖๓๒. ๘๕๘
อนุนุปาทินน	๔๕. ๘๓. ๗๘๖ นกวล	อนุนุตฺตทก	๘๔๔
อนุนุเปกฺชนตา	๖๕๒	อนุนุตฺตริ	๘๔๖
อนุนุปฺทาม	๘๖๓. ๘๕๒. ๘๕๔. ๘๕๖	อนุนุตฺตริตา	๕๔๓
อนุนุปฺพน	๓. ๔๕. ๘๕	อนุนุปารมฺภ	๘๕๘
	๔๔๘. ๔๗๘ นกวล	อนุนุปารมฺภนา	๘๕๘
อนุนุปฺพนุชนา	๘๐๘	อนุนุปารมฺภิตก	๘๕๘

อนนทชาตุ	๘๐๐, ๘๔๒	อนฺโตตโมโรช	๖๓๓
อนนทจิต	๘๔๖	อนฺโตโตก	๗๔๘, ๒๖๘
อนนทกัศ	๓๕๕, ๖๔๓	อนฺวเย ฌาณ	๗๘๘, ๘๒๕
อนนทปฺปนา	๘๕๖	อนฺวาทตฺตเวยฺย	๖๐๗, ๘๒๒, ๘๕๗
อนนทนิย	๔๖, ๗๘๖, ๘๐๓	อปรย	๗๘๘, ๘๒๖
อนนทตฺตปฺป	๘๔๔	อปรยคามิ	๔๕, ๘๕, ๓๗๐ นแกวถ
	๘๕๐, ๘๕๔, ๓๐๒๖	อปรฺยจิต	๖๒๔
อนนทตฺตปฺป	๓๐๐๘	อปรนามติ	๓๐๓๗
อนนทปนาฏ	๖๐๔	อปรกต	๘๗๕
อนนท	๓๓๕, ๔๓๒, ๘๔๔, ๓๓๐๓	อปรกาท	๘๘๗, ๘๐๘
อนนทคฺคณ	๓๓๕, ๔๓๒, ๘๔๔, ๓๓๐๓	อปรนฺต	๘๓๖, ๘๒๖, ๘๓๕
อนนทคฺคณทิกาทิ ฏิกฺขิ	๘๓๖	อปรนฺตาทิ ฏิกฺขิ	๘๕๐, ๘๓๖
อนนท	๓๓๐๓	อปรามฏฺช	๔๖, ๘๒, ๗๘๖ นแกวถ
อนนทธราน	๓๔๘, ๒๖๗, ๓๐๓, ๓๓๘	อปรวิฏ	๖
อนนทธรานเปติ	๗๐๓	อปริยาปฺนุน	๔๖, ๘๖, ๗๘๖
อนนทตฺติกฺข ฏิกฺข	๓๓๖		๗๘๘, ๓๐๘๐, ๓๐๘๔
อนนทวา	๘๔๔, ๘๔๕, ๓๐๓๘, ๓๐๓๒	อปริโยคานา	๓๕๕, ๖๔๓
อนนทวาฏิกฺขิ	๘๕๐	อปาตฺต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อนนทานนฺติก	๖๐๗๒	อปาย	๘๓๘, ๘๔๗, ๘๘๘
อนนฺโตปฺริโตก	๓๔๘, ๒๖๘	อปายโกตฺต	๗๘๗, ๘๐๗

อพหุตั้งมม	๘๖๓	อภิกถนุก	๕๘๘, ๖๓๒
อพโพธิณณ	๗๘๕, ๘๐๒	อภินรป	๘๒๖
อพภตตตต	๓, ๔๔๐, ๖๒๕	อภินร	๓๖๘, ๔๓๓, ๕๘๘, ๖๒๕
	๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓		๘๒๒, ๘๒๖, ๘๓๐, ๘๕๗, ๘๖๒, ๙๐๒๘
อพภตตมม	๗๘๓	อภินร	๕๔๕, ๘๐๓
อพโพกาธ	๕๘๘, ๖๓๗		๘๒๗, ๘๔๘, ๘๒๔, ๙๐๓๓
อพยตต	๒๐๓๗	อภินร	๙๓๐๘
อพยगत	๔๔, ๘๕, ๗๘๕ นกวล	อภินร	๗๘๕, ๘๐๒
อพยปรช	๓๕๘	อภินร	๓, ๖๕๓, ๖๖๓, ๗๘๐
อพยปรช	๗๔๓	อภินร	๓๔๖, ๒๖๖, ๓๐๒, ๓๓๘
อพยปรน	๖๓๐	อภินร	๔๖๗, ๔๘๕
อพยปรนจิต	๕๘๘, ๖๓๐	อภินร	๓๒๒, ๕๘๒, ๖๕๒
อพยปรน	๓๕๘	อภินร	๓๓๒
อพยปรนชาต	๓๒๒	อภินร	๓๓๐๗
อพยปรนปฐิตยต	๓๒๒	อภินร	๒๔๐, ๓๕๘, ๖๖๐, ๘๕๖
อพยปรนตงกป	๓๖๔, ๕๗๓	อภินร	๘๘๕ นกวล
อภพ	๘๔๔	อภินร	๒, ๘๕๘ นกวล
อภาวนา	๘๖๓, ๘๕๒	อภินร	๒, ๘๕๘ นกวล
อภาวิต	๘๔๔	อภินร	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อภาวิต	๗๐๓	อภินร	๓๕๕

ปทภาษนียานุกโม

๕๘๘

อมตฺตณฺณตา	๖๐๘, ๖๕๐, ๘๒๒	อโยนิโส	๖๐๘, ๘๒๒
อมทฺทว	๘๕๐	อโยนิโสมนตฺการ	๘๕๐, ๘๖๐
อมทฺทวตา	๘๓๘	อวช วาต	๓๓๘
อมนตฺการา	๕๘๘, ๖๘๐, ๗๘๕, ๘๐๒	อวณฺณ	๕๘๘, ๖๓๖
อมนาป	๖, ๓๕๕, ๗๔๘	อวณฺณกต	๕๘๘, ๖๒๓
	๘๓๘, ๘๒๖, ๘๘๘, ๓๐๒๖	อวณ	๔๖, ๘๖ นกวลี
อมนานีก	๘๘๓, ๓๐๐๒	อวตฺติ	๘๔๘, ๘๕๓, ๘๗๓, ๘๕๐
อมรจิตฺต	๘๔๘	อวตฺติกา	๘๗๓, ๘๕๐
อมราวจิตฺต	๓๐๗๒	อวทฺตฺตผล	๘๓๓, ๘๓๗
อมหคฺคต	๔๔๕, ๘๒๕	อวทฺตฺตมคฺค	๘๓๗
อมิตฺตํภาว	๓๕๕	อวทฺต	๘๐๓, ๘๓๘, ๘๘๔, ๓๐๐๔
อมตฺ	๘๖๗-๓๐๓๕	อวทฺติ ๖๗๔, ๘๓๔, ๘๔๗, ๘๕๓, ๘๓๒	
อมตฺร	๘๘๒	อวทฺตมม	๘๓๒, ๘๔๘, ๘๖๓
อมตฺตา	๘๖๔, ๘๓๘	อวทฺตาวก	๕๗๔
อโมห	๒๔๐, ๓๕๘, ๖๓๒, ๓๐๘๐	อวรูป	๗๘๕, ๘๐๓
อช	๓๓๕	อวรูปตณฺหา	๘๒๖, ๘๓๔
อชต	๓๐๓๔	อวรูปชาต	๓๐๘๘, ๓๐๐๐
อชมตฺตมิต	๓๐๒๔	อวรูปชาตฺตปฺปิตฺตํ	๘๓๔
อโยคกฺกเชมกาม	๓๕๕, ๖๐๔	อวรูปชาตฺตปฺปิยาปณฺนา	๓๐๓๘
อโยคนีย	๔๖, ๗๘๖, ๘๐๓ นกวลี	อวรูปภาว	๒๖๕

อรุปราก	๘๗๗	อวฏฐิติ	๒๔๐, ๕๐๗
อรุปตณฺณิ	๘๔๕	อวณฺณหาริกา	๘๘๓
อรุปาวจร	๔๖, ๘๖, ๗๘๖	อวตฺตเปติ	๔๓๒, ๔๔๓, ๔๔๕, ๔๔๘
	๗๘๘, ๓๓๐๓ นแกวถิ	อวทณฺณตา	๘๕๓, ๘๕๖
อรุปํ	๓๐๓๘, ๓๐๒, ๔, ๓๐๓๕, ๓๐๕๔	อวิภูเขป	๒๔๐, ๕๐๗, ๗๖๘
อรุปฺปตฺติ	๓๖๘, ๓๗๘, ๔๐๗	อวิคตฺตณฺนุท	๘๘๒
	๔๓๔, ๗๒๐, ๗๘๔	อวิคตฺตณฺนุ	๘๘๒
อโรก	๘๘๕, ๓๐๓๘	อวิคตฺตปริพาห	๘๘๒
อตฺตํ	๓๐๓๓	อวิคตฺตมีปาด	๘๘๒
อตาภ	๓๐๓๔	อวิคตฺตเปม	๘๘๒
อตุพฺภนา	๓๕๘	อวิจาว	๔๕, ๘๖, ๕๘๘
อตุพฺภิตฺต	๓๕๘		๖๖๒, ๗๘๖ นแกวถิ
อโถภ	๓๕๘, ๓๐๘๐	อวิฐฐา	๒๕๖, ๘๔๔
อวการิ	๓๐๕๓, ๓๐๕๗		๘๕๐, ๘๗๗ นแกวถิ
	๓๐๖๓, ๓๐๖๗	อวิฐฐาธาตุ	๓๒๓
อชานํตี	๘๐๗	อวิฐฐานุตฺย	๘๔๔, ๓๐๐๕
อชฐ	๖๓๘	อวิฐฐาปฺจุย	๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖
อชฐธณฺณิตา	๖๓๘		๒๘๐, ๔๐๐, ๘๓๖
อชณฺณา	๘๕๘	อวิฐฐาปริยฺยฺจํ	๓๐๐๖
อชณฺณาท	๖	อวิฐฐาถฺกั	๘๓๒ นแกวถิ

ปทภาษณยานุกกโม

๖๐๓

อวชชาตญโชน	๓๐๐๗, ๕๐๒๘	อวิหิตาปฏิตยัคค	๓๒๒
อวิชชาตมฺปยุคต	๒๘๒	อวิหิตาสงกนฺป	๓๖๔, ๕๗๓
อวิชชาตว	๘๖๓	อวิจิณฺรย	๓๓๐๓
อวิชชาเหตุก	๒๗๘	อวิคฺรเว	๘๘๒
อวิณฺญาต	๘๖๗, ๓๐๓๕	อวิคฺคกม	๖๐๒, ๖๐๔
อวิคฺคก	๔๖, ๘๕, ๕๘๘	อวิคฺคตม	๓๕๗, ๖๓๗, ๘๕๒, ๘๕๘
	๖๖๒, ๗๘๕ นแกวลิ	อเวทณก	๓๐๘๘
อวิคฺคกวิจิตร	๘๔๕	อเวร	๗๔๓, ๗๔๓
อวิคฺคกวิจิตรมคฺค	๘๔๕	อติ	๓๐๔๒, ๓๐๖๓
อวิคฺคกตฺทกต	๘๒๘	อติ	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อวิคฺค	๒๔๓	อติกกฺกจฺจกิริยตา	๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๖
อวิคฺค	๗	อติชฺชเวจฺจตา	๘๒๓
อวิคฺค	๘๓๒, ๘๔๘	อติชฺชเวจฺจ	๔๕, ๔๖, ๘๕
อวิปริณามชฺชม	๓๐๐๔		๘๕, ๗๘๕ นแกวลิ
	๓๐๔๒, ๓๐๖๓	อติชฺชเวจฺจ	๔๕, ๔๖, ๘๕
อวิคฺค	๔๔๕, ๘๒๕		๘๕, ๗๘๖ นแกวลิ
อวิคฺคหฺมมานตฺตา	๒๔๐, ๕๐๗	อติชฺช	๓๐๐, ๓๓๐, ๓๓๐๓
อวิคฺคหฺม	๒๔๐, ๕๐๗	อติชฺช	๓๕๕
อวิคฺค เทว	๓๓๐๗	อติชฺช	๒๔๓, ๘๘๘, ๓๐๓๓
อวิคฺคชาต	๓๒๒	อติชฺช	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗

อสนฺณก	๓๐๘๘	อสนฺมาจิตฺตวคฺคตนิท	๘๒๓
อสนฺณกตฺต	๓๐๘๗, ๓๐๘๘, ๓๐๘๗	อสนฺมาหิต	๔๔๕, ๘๒๕, ๘๖๘
อสนฺณภาว	๒๖๕	อสนฺมฺชฺชิต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อสนฺณนิวาท	๓๐๗๒	อสนฺมฺปฺปนฺน	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อสนฺณิ	๓๐๓๘, ๓๐๒๔	อสนฺเมตฺตมฺยตา	๘๕๘
	๓๐๓๕, ๓๐๕๔	อสนฺโมชาน	๓๕๕
อสนฺณโณชนีย	๔๖, ๘๘, ๗๘๖	อสนฺมฺปฺชฺชว	๘๕๐, ๘๕๓, ๘๕๘
อสนฺณทวารวาท	๘๒๓	อสนฺมฺปฺชฺชวตฺตา	๘๕๓
อสนฺติ	๓๐๓๗	อสนฺมฺชฺช	๓๓๘, ๖๘๓
อสนฺททหนา	๘๕๖	อสนฺมฺภินฺนทฺต	๗๘๕, ๘๐๒
อสนฺท	๓๐๐๘	อสนฺมฺภินฺนารมฺมณ	๗๘๕, ๘๐๒
อสนฺทฺธิย	๘๕๖	อสนฺมฺมฺตฺตา	๒๔๐, ๖๓๒
อสนฺต	๔๔๘	อสนฺมฺโมต	๓๖๘, ๔๖๕, ๔๘๓, ๕๐๖
อสนฺตฺติก	๗	อสนฺยํกต	๘๗๕
อสนฺตฺตฺช	๘๖๗	อสนฺรณตฺตา	๘๒๓, ๘๕๘
อสนฺตฺตฺชิตฺตา	๖๐๘, ๘๒๒, ๘๕๓	อสนฺตฺถิน	๕๔๓
อสนฺทากตฺต	๘๔๘, ๘๗๒	อสนฺตฺว	๘๕๓, ๘๕๗
อสนฺมฺนฺนาหาร	๘๘๕, ๘๐๒	อสนฺตฺต	๘๒๒, ๘๕๗
อสนฺมาทฺตมฺยตา	๘๕๘	อสนฺตฺต	๘๔๔, ๓๐๓๒
อสนฺมาทฺม	๓๕๕	อสนฺตฺต	๘๕๐

ปทภาษณียานุกถโม

๖๐๓

อธาค	๓๒๓, ๓๕๓, ๒๓๘, ๒๗๐	อโธรจ	๘๕๐
อธาคจกิริยา	๘๖๓, ๘๕๒	อธุส	๘๓๘
	๘๕๔, ๘๕๖	อธุสติ	๘๒๓, ๘๕๘
อธาครูป	๘๔๔	อธุสทฐ๖๐๔, ๘๔๔, ๘๖๘, ๘๓๘, ๘๕๖	
อธารชชนา	๓๕๘	อธุสทฐิย	๘๕๓
อธารชชิตคฺค	๓๕๘	อธุสวณกมฺยตา	๘๕๘
อธาราก	๔๕๘	อธุสาททวิจฺจ	๘๕๓, ๘๔๘
อธิต	๓๓๗, ๓๓๘, ๕๘๘, ๖๓๒	อธุสาด	๓๓๘
อธิตถปรกฺกมฺตา	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗	อธุส	๓๓๖, ๔๓๒
อธิตโลกภย	๘๘๘	อธุสฺสฺวา	๘๓๒, ๘๔๘, ๘๖๓
อธิตฺถ	๘๕๕	อธุมิमान	๘๔๘, ๓๐๓๐
อธฺจ	๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	อธุมิตฺติ	๘๔๘, ๓๐๒๔
อธฺค	๘๖๗, ๓๐๓๕		๓๐๓๔, ๓๐๔๒, ๓๐๕๓
อธฺภ	๘๖๐, ๘๖๖	อหมธฺมิตฺติ	๓๐๒๔
อธฺร	๓๐๘๖	อหิตกาม	๓๕๔, ๖๐๔
อธฺโรป	๓๒๒, ๓๕๓, ๖๒๘, ๘๐๘, ๘๒๖	อหิริก	๘๔๔, ๘๕๐, ๓๐๐๘, ๓๐๒๖
อธฺกฏ	๔๕, ๘๕, ๖๐๓ นกาวล	อหิณฺนุทฺธิย	๓๐๓๓
อธฺส	๗๔๓	อหิพฺพิ	๖
อธฺสววิราคณิโรช	๓๖๐	อเหตฺก	๔๔, ๘๖, ๗๘๕
อโธคฺคกมฺยตา	๘๕๓, ๘๕๘		๘๔๐, ๓๐๘๖, ๓๐๘๘

อาภาถ	๓๓๘, ๕๘๘, ๖๘๓, ๖๘๖	อาชวภกย	๘๘๘
อาภาถคต	๓๓๘, ๖๘๓	อาตปโป	๔๓๗, ๕๕๕
อาภาถานญายตน	๖๘๒, ๘๒๘	อาตัมปี	๓๖๘, ๔๓๓, ๔๓๗, ๕๕๕
	๘๓๘, ๘๕๕	อาทาย	๖๐๐
อาภาถานญายตนูปก	๓๐๓๓	อาทันทตฺตํ	๖๐๕
	๓๓๐๓, ๓๓๐๗	อาเทว	๓๕๐, ๒๖๘
อาภิณญายตน	๓๖๘, ๗๐๒	อาเทวนา	๓๕๐, ๒๖๘
	๗๒๐, ๗๘๕, ๘๒๘, ๘๓๘, ๘๕๕	อาเทวคตฺต	๓๕๐, ๒๖๘
อาภิณญายตนูปก	๓๐๓๓	อาณมนา	๘๗๕
	๓๓๐๗	อาเนฐาภิตฺตฺตาร๒๕๗, ๒๖๕, ๘๕๕	
อาคมุม	๘๐๐, ๘๕๐	อาป	๓๓๖
อาฆาต	๓๒๒, ๓๕๓, ๖๒๘, ๘๒๖, ๘๘๓	อาปชฺชติ	๕๕๓, ๘๐๕, ๘๒๒
	๓๐๒๐, ๓๐๒๗	อาปตฺติ	๓๐๓๗
อาจย	๗๘๘, ๘๒๖	อาปนฺน	๓๐๓๗
อาจยคามิ	๕๕, ๘๕ นกวล	อาปาทมคฺต	๘๐๒
อาจยคามิน	ปญฺญา ๗๘๗, ๘๓๒	อาโปคต	๓๓๖
อาจริย	๘๗๒	อาโปชาตุ	๓๓๖, ๓๓๘
อาจรร	๖๐๕	อาพาธ	๓๐๓๓
อาจรรโกจรรตฺมฺปนฺน	๕๘๘, ๖๐๕	อาภตฺตฺร เทว	๓๓๐๗
อาภิณฺนติ	๖๗๕	อาภิณฺนติ	๕๘๘, ๖๒๒

ปทภาษณียานุกถโม

๖๐๕

อาโภก	๘๐๒, ๘๖๐, ๘๘๐	อาโรคฺย	๘๖๓
อาमित	๘๘๒	อาโรคฺยมท	๘๔๘
อาमितปฏิสันุการ	๘๒๓	อาโรห	๘๖๓
อาโมทนา	๕๕๗, ๖๕๔	อาโรหมท	๘๔๘
อายโกตถุต	๗๘๗, ๘๐๗	อาตปนา	๘๗๘
อายตน	๓๔๖	อาตถายนา	๘๗๔
อายตนพนาทศ	๘๔๒	อาตถายิตคฺค	๘๗๔
อายคิ	๔๔๘, ๘๓๔	อาตถุย	๘๗๔
อายาส	๓๕๓, ๒๗๒	อาโลก	๖๓๕
อายาสิตคฺค	๓๕๓, ๒๗๒	อาโลกพรรณตา	๘๓๓
อายุ	๓๔๗, ๒๓๘, ๒๖๗, ๓๓๐๖	อาโลกถณฺณิ	๖๓๕
อายุปฺปมาณ	๓๓๐๖	อาโลกิต	๕๘๘, ๖๓๒
อายุตฺถุยา	๓๓๐๗	อาวชฺชนา	๘๐๒, ๘๖๐
อายุหนิ	๘๒๖	อาวชฺชภย	๘๗๓
อาวกฺข	๓๐๒๓	อาวรณ	๘๒๖
อาวคิ	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘	อาวรณิย	๖๐๘
อาวทฺธ	๕๔๓	อาวาสมฺจฺจนฺนีย	๘๓๐, ๘๕๖, ๘๗๘
อาวทฺธวิริย	๕๔๓, ๘๖๘	อาตฺถน	๗
อาวภคิ	๔๖๕, ๔๖๘, ๕๐๖, ๓๐๓๓	อาตฺถปฺปนา	๓๕๕, ๖๔๓
อาวพฺพณ	๘๐๒, ๘๓๓, ๓๓๐๗	อาตฺถภณฺจนา	๘๐๑

ชาตย	๘๔๔	ชิตวิตร	๘๖๗, ๘๕๓
ชาตว	๔๖, ๘๘, ๘๓๕, ๘๔๘	ชิตวิภาวภูเหตุ	๘๖๔
	๘๓๓ นกาวลี	ชิตวิตุตต	๗๘๓
ชาตววิปยุตต	๔๖, ๘๘ นกาวลี	ชิตวุ	๘๘๕, ๓๐๓๓, ๓๐๓๕, ๓๐๕๔
ชาตวสมยุตต	๔๖, ๘๘ นกาวลี	ชิตวุหนาม	๓๐๓๗
ชาต่า	๘๒๖	ชิตวุถาถป	๒๓๘
ชาตีสนา	๘๒๖	ชิตวุตต	๒๓๘
ชาตีสิตต	๘๒๖	ชิตวุทวิริย	๒๓๖, ๒๓๘, ๓๐๗๘
ชาตวิติ	๔๓๒, ๔๖๘, ๕๐๘, ๖๓๓	ชิตวุ	๘๓๘
ชาตวิติ	๘๔๔	ชิตวุตต	๒๓๘
ชาตวิติ	๘๘๓	ชิตวุตต	๒๓๘
ชาตวิติ	๖๐๘, ๘๒๒	ชิตวุภาว	๒๓๘
ชาตวิติ	๖๐๘, ๘๒๒	ชิตวุตต	๒๓๘
ชิตวุติ	๘๖๘, ๘๓๓	ชิตวุจาณิเวต	๘๖๒
ชิตวุติ ๓๕๖, ๘๖๗, ๘๓๓, ๘๒๖, ๘๕๓		ชิตวุจุยดา	๘๔๔, ๘๓๒
ชิตวุตต	๘๖๗, ๘๖๘, ๘๕๓	ชิตวุ	๕๐๘, ๕๒๓, ๘๖๓
ชิตวุตต	๘๗๘-๘๘๒	ชิตวุปาท	๕๐๕, ๕๓๘, ๕๒๓, ๘๕๘
ชิตวุตต	๕๐๘, ๕๒๓	ชิตวุตต	๘๔๘
ชิตวุตต	๓๐๒๔	ชิตวุตต	๘๓๕
ชิตวุ	๖, ๓๕๕, ๘๓๘	ชิตวุ	๖๐๐

ปทภาษณยานุกกโม

๖๐๗

อินทขัต	๖๓๖	อุรุเนททิฏฐิ	๘๕๐, ๘๔๘
อินทคฤ	๓๓๗	อุรุเนททิฏฐิจิตฺตคต	๘๓๓
อินทุริย	๓๔๗, ๕๘๘, ๖๐๗, ๘๕๐	อุรุเนทจาท	๓๐๗๒
อินทุริยปโรปรียคต	๘๐๐, ๘๔๔	อุฐ	๕๘๘, ๖๒๓
อิริยติ	๔๓๖, ๖๐๓, ๖๗๕	อุฐก	๖๒๓
อิริยนา	๒๓๘	อุฐจิตฺตกา	๘๖๔, ๘๓๘
อิริยาปถ	๘๐๒, ๘๖๓, ๘๗๘	อุญญา	๘๕๘
อิริยาปถมท	๘๔๘	อุญญาต	๖
อิติวาทปฏิวาท	๖๐๔	อุฏฺฐาณตฺตมฺภา	๖๐๘
อิติตฺถนิมฺมานเหตุ	๘๔๐	อุฏฺฐาเปติ	๔๖๗, ๔๘๕
อิติตฺถา	๘๕๐, ๘๘๓, ๓๐๒๓, ๓๐๒๘	อุฏฺฐจิต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
อิติตฺถายนา	๘๓๐	อุญฺญติ ๘๖๐, ๘๘๖, ๘๘๒	นเกวลิ
อิติตฺถายิตคต	๘๓๐	อุญฺญนาม	๘๘๓, ๘๘๘, ๘๘๕
อุกุกณฺจิต	๘๗๓, ๘๕๐	อุญฺห วาต	๓๓๘
อุกุกาปนา	๘๗๘	อุตุตฺร	๓๓๘, ๗๔๓
อุกุกิต	๓๓๐๗	อุตุตฺติณฺณ	๖๔๔
อุกฺเขปนา	๘๘๓	อุตุตฺตานิกโรนฺติ	๖๗๔
อุจฺจารปตฺตํวากมฺม	๕๘๘, ๖๓๒	อุตุวาท	๘๓๘
อุจฺจนิชฺชติ	๓๐๓๓	อุทกภย	๘๗๒
อุจฺเจท	๘๘๕, ๓๐๓๓	อุทปาทิ	๘๔๖

อุทรวาทก	๘๘๒	อุปคฤมมเกติ	๔๗๐, ๔๘๘
อุทริย	๓๓๕, ๔๓๒	อุปธิวิปคฺติ	๘๔๐
อุทาน	๗๘๓	อุปธิธมฺปคฺติ	๘๔๐
อุทฺทิตฺเตยฺย	๘๓๘	อุปนหนา	๘๐๘
อุทฺธิ	๔๓๒, ๗๔๓	อุปนาท	๘๕๐, ๘๐๘
อุทฺทงฺกม วาท	๓๓๘	อุปนาทิตคฺต	๘๐๘
อุทฺทฐา	๔๔๘, ๕๘๘, ๖๓๘, ๘๕๓	อุปนิธาย	๓๐๓๖, ๓๐๔๐
	๘๗๗, ๘๘๓, ๓๐๓๒, ๓๐๒๖		๓๐๔๖, ๓๐๕๐, ๓๐๕๕
อุทฺทฐาธมฺปยุคฺต	๓๕๖, ๗๘๕	อุปปคฺติภวณ	๓๐๔๔
อุทฺทมโ	๗๔๓	อุปปคฺติเทว	๓๓๕๘
อุณฺหน	๘๗๘	อุปปคฺติภว	๒๖๕
อุปคฤช	๗	อุปปนฺน	๔๓๕, ๕๐๗
อุปคฺกิตถ	๕๘๘, ๖๔๘, ๘๒๖		๖๐๒, ๔๖๘, ๓๓๐๓
อุปคฺคฺเขยฺย	๘๓๘	อุปปริกฺษา	๖๓๒
อุปจย	๓๐๘	อุปปริกฺษิม	๘๓๓
อุปคิตคฺต	๓๗๒, ๔๐๘, ๔๓๖, ๗๘๖	อุปคฤณ	๖๓๒
อุปจเนท	๓๔๘, ๒๖๗	อุปวาทก	๘๔๗
อุปฐณาย	๘๗๒	อุปวิจฺจติ	๘๘๘
อุปฐจฺจิตตฺติ	๘๖๘	อุปวิจฺจ	๖๕๒
อุปทฺทกปฺป	๓๓๐๗	อุปธมฺปฐ	๕๘๘, ๖๕๗, ๗๐๘

ปทภาษณียานุกถโม

๖๐๘

อุปลมฺพทา	๕๐๘, ๕๒๓, ๖๕๗, ๖๗๘	อุปายาถิตฺตฺ	๓๕๓, ๒๗๒
อุปลมฺพนฺ	๖๐๓	อุปารมฺภ	๘๕๘
อุปลมฺพรตี	๔๓๒, ๔๔๓, ๔๔๕, ๔๔๘	อุปารมฺภจิตฺตฺ	๘๕๓, ๘๕๘
อุปาทต	๔๓๕, ๔๖๘, ๕๐๗, ๖๐๒	อุปารมฺภนา	๘๕๘
อุปาทา	๘๓, ๓๖๘	อุปาตก	๖๐๔, ๖๐๖
อุปาทาน	๘๔, ๒๕๕, ๓๐๐	อุปาติกา	๖๐๔, ๖๐๖
	๗๘๒, ๗๘๘, ๘๒๖	อุเปกฺขก	๕๘๘, ๖๗๐, ๖๗๕, ๗๔๘
อุปาทานกฺขณฺ	๔๔๐, ๔๕๗	อุเปกฺขจฺฉานิก	๓๐๐๓
อุปาทานปจฺจุย	๒๕๕, ๒๗๔	อุเปกฺขจฺฉานีย	๓๐๐๐
	๒๘๖, ๒๘๐	อุเปกฺขนา	๕๖๐, ๖๗๐
อุปาทานวิปฺปยุตฺ	๔๖, ๘๔, ๓๖๘	อุเปกฺขนา	๕๕๓, ๕๖๐, ๖๗๓
อุปาทานตมฺปยุตฺ	๔๖, ๘๔, ๓๖๘		๖๗๕, ๖๘๕, ๗๓๔, ๗๓๘, ๗๔๘
อุปาทานีย	๔๕, ๘๔, ๗๘๕, ๓๖๘	อุเปกฺขธาตฺ	๓๒๓
อุปาทาย	๘๕๘	อุเปกฺขยาณา	๗๔๘, ๗๕๔
อุปาทินฺ	๔, ๔๕, ๘๓, ๓๓๕	อุเปกฺขายิตฺตฺ	๗๔๘, ๗๕๔
	๗๘๖, ๓๓๓๕, ๓๖๘	อุเปกฺขาวินฺปยุตฺ	๘๐๓
อุปาทินฺปาทานีย	๗๘๕, ๗๘๗	อุเปกฺขชาติปาริตฺตฺ	๕๘๘, ๖๘๓
อุปายโกธฺตฺ	๗๘๗, ๘๐๗	อุเปกฺขชาติมฺปยุตฺ	๘๐๓
อุปายาถ	๓๔๕, ๓๕๓	อุเปกฺขชาติมฺโพชฺฌนฺ	๔๔๘, ๕๔๒
	๒๕๕, ๒๗๒, ๘๘๐		๕๕๓, ๕๖๐

อุเปกฐาต์หคค	๖๕, ๘๖, ๓๔๘	อุตุยนา	๘๓๐
๗๔๓, ๗๕๘ ๗๘๖, ๘๒๘	นกวาท	อุตุยา	๘๓๐
อุเปกฐินทวิย	๒๓๖, ๓๐๗๘	อุตุยิตคคค	๘๓๐
อุเปค	๔๓๕, ๔๕๒	อุตุยิตคคค	๘๔๔
๔๖๘, ๔๘๖, ๕๐๗, ๖๐๒		อุตุยิตคคค	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗
อุโปตถกมม	๓๓๐๕	อุตุยิตคคค	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗
อุโปปนุ	๓, ๔๕, ๘๕, ๓๕๘	อุตุมา	๓๓๗
๗๘๗, ๘๐๕, ๓๐๓๓	นกวาท	อุตุมาคค	๓๓๗
อุโปปนุคคค	๗๘๕, ๘๐๒	อุตุมาคค	๘๗๓
อุโปปนุคคคค	๗๘๕, ๘๐๒	อุตุมาคค	๗๘๓
อุโปปนุคคคคค	๓๓๘	อุตุมาคค	๘๐๒
อุโปปา	๔๔๘, ๔๖๕, ๕๐๖	อุตุมาคค	๕๐๖, ๖๕๓
อุโปปา	๘๘๔	อุตุมาคค	๗๓๓ นกวาท
อุโปปา	๔๕, ๘๕	นกวาท	๓๐๗๒
อุโปปา	๘๓๘	อุตุมาคค	๒๖๕
อุโปปา	๘๘๐	อุตุมาคค	๓๓๐๖
อุตุยาม	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗	อุตุมาคค	๕๘๘, ๖๖๓
อุตุตปนา	๘๗๘	อุตุมาคค	๘๓๔
อุตุม	๓๓๗	อุตุมาคค	๘๒๖
อุตุมคค	๓๓๗	อุตุมาคค	๘๘๒

ปทภาษัณยานุกโม

๖๓๓

เขตดาวดา	๘๘๐, ๓๐๓๓	โศคตบปฏิบัติ	๘๓๗, ๘๕๔
เขตดาวจร	๓๐๓	โศคตบปฏิบัติพ	๘๓๗, ๘๕๔
เขว	๓๐๓, ๓๐๓๖, ๓๐๕๒	โศทคย	๕๕๗, ๖๕๔
เขวโคคต	๘๔๖	โศนาห	๖๓๓
เขวทิฏฐิ	๘๔๐, ๘๔๘, ๘๘๐, ๓๐๓๓	โศปปาคิก	๓๐๓๓, ๓๐๘๖
เขวนาม	๘๔๖	โศปานภุต	๖๐๔
เขวมอาหาร	๘๔๖	โศภาส	๘๘๐
เขวมายุปริยนต	๘๔๖	โศภาสกมม	๘๘๐
เขวฉนุณ	๘๔๖	โสมณพนา	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๓, ๘๘๔
เขวฉาที่	๘๔๐, ๘๔๘, ๘๘๐, ๓๐๓๓	โสมาน	๘๔๘, ๘๘๕, ๓๐๓๐
เขวสุขทุขปฏิสัเวที	๘๔๖	โสมมคต	๖๐๕
เขสนา	๘๘๒, ๘๓๖	โธต้นนุคตติตา	๘๖๓, ๘๕๒
โศกปนา	๒๔๐, ๓๕๘, ๖๖๐		๘๕๔, ๘๕๖
โศกนุติ	๓๔๖, ๒๖๖	โธถยนา	๖๓๓, ๘๗๘, ๘๖๐
โธม	๘๓, ๘๒๖ นเกวถิ	โธหิพนา	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๓, ๘๘๔
โธมนิย	๔๖, ๗๘๕, ๗๘๖	โธหิพคต	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๓, ๘๘๔
โธมวิปยุคต	๔๖	โธพาริก	๕, ๘๘๐
โธมสมยุคต	๔๖	กกุถา	๘๒๓
โธมณนิคต	๘๘๕, ๘๘๘	กกุช	๓๓๕
	๘๘๓, ๘๘๔	กกุชตา	๘๓๓, ๘๓๘

กฏขพตฺต	๓๓๕	กถา	๓๐๓๗
กฏขฬภาว	๓๓๕	กถินตา	๘๓๘
กฏขฬิย	๘๖๔, ๘๓๓, ๘๓๘	กทริย	๘๓๐, ๘๕๖
กฏขติ	๘๓๒, ๘๘๓	กนฺต	๖, ๓๕๕, ๘๓๘
กฏขธา	๓๕๕, ๖๔๓, ๘๓๒	กนฺตร	๕๘๘, ๖๓๗
กฏขายนา	๓๕๕, ๖๔๓, ๘๓๒	กนฺป	๓๐๓๓, ๓๓๐๗
กฏขายิตตฺต	๓๕๕, ๖๔๓, ๘๓๒	กนฺปีย	๖๓๘
กฏกณฺจกตา	๘๓๐, ๘๕๖	กนฺปียตฺตณฺนิตา	๖๓๘
กฏจ	๓๓๕	กนฺเปติ	๕๗๔, ๖๐๔, ๗๘๕
กฏจฺกฺติ	๓๓๗	กพฺพิการ อาหาร	๓๐๘๓
กฏจตฺตณฺนิยตฺตนาป	๓๓๗	กพฺพิการาหารภกฺข	๓๐๓๓
กณฺณจฺฉิตฺต	๓๓๘	กมฺม	๓๐๓๓
กต	๓๐๓๓	กมฺมภา	๒๖๕
กตตฺตา	๓๗๒, ๔๐๘, ๔๓๖, ๗๘๖	กมฺมวิปาก	๓๘๖
กตตฺตณฺนิตา	๘๘๘	กมฺมตฺตมาทาน	๘๐๐, ๘๕๐
กตเหตุ	๘๕๐	กมฺมตฺตกตา	๗๘๘, ๘๐๔, ๘๒๒
กติ (อิห์ เทกฺซฺติ)		กมฺมายตน	๘๐๔, ๘๘๓, ๘๘๘
กตฺตพฺพ	๓๐๓๓	กมฺมารามตา	๘๘๖
กตฺตกมฺยา	๔๖๗, ๕๐๗, ๕๓๒	กมฺมาวรรณ	๘๔๔
กถา	๓๓๕	กวิตฺติ	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔

ปทภาษณียานุฤกโม

๖๑๓

กรรณ	๓๒๒, ๗๔๕, ๗๕๒	กามตณฺหา	๓๕๘, ๘๒๖
กรรณายนา	๓๒๒, ๗๔๕, ๗๕๒	กามชาตุ	๓๒๒, ๘๒๘, ๓๐๘๗
กรรณายิตตุต	๓๒๒, ๗๔๕, ๗๕๒		๓๐๘๕
กรรณายเยยุ	๗๔๕	กามชาตุปฏิตฺยตุต	๘๓๓
กรรณาสทกค	๗๔๓, ๗๔๔, ๗๕๗	กามชาตุปริยาปนฺน	๓๐๘๓
กรเรยุ	๘๓๘	กามปฏิตฺยตุต	๓๒๒, ๘๒๗
กถ	๓๐๒๓	กามภว	๒๖๕
กถฺยณ	๘๔๐, ๓๐๐๔	กามวรา	๘๓๖, ๓๐๐๕-๓๐๐๗
กถฺยณจริต	๘๔๔		๓๐๒๘
กถฺยณาริมุคฺติ	๘๔๔	กามวราคานุสย	๘๔๔
กถฺยณาสย	๘๔๔	กามรูปคิ	๓๓๐๗
กถาว	๘๔๗, ๘๔๘	กามวิตกฺก	๘๒๗
กถิร	๘๓๐	กามตณฺญา	๘๒๘, ๘๕๓
กเพวร	๓๔๘, ๒๖๗	กามตทกค	๘๒๘
กาม	๓๖๖, ๕๘๘, ๖๕๓, ๘๔๘, ๘๘๒	กามาวจร	๔๖, ๘๖, ๗๘๕, ๓๐๓๓
	๓๐๓๗		๓๓๐๓, ๓๓๐๖
กามคฺณ	๘๖๓, ๘๖๗, ๘๕๒	กามาวจรกุตฺต	๗๘๘
กามจฺจนฺท	๔๔๘, ๖๕๓, ๘๗๖	กามาวจร เทว	๓๐๘๖
	๘๘๓	กามาวจรา ปณฺญา	๗๘๖, ๗๘๘
กามชฺโณธาน	๘๖๓, ๘๖๒	กามาตฺว	๘๓๖

กามุปาทาน	๒๖๔, ๘๖๓	กายตมมุตต	๓๒๓, ๒๓๘
กามัตถนา	๘๓๖		๓๐๘๓ นกาวถ
กาย ๘๘, ๑๕๘, ๔๓๓, ๕๔๓, ๖๒๓		กายตุมจวิต	๘๓๘, ๘๔๗
๘๗๕, ๘๒๓, ๑๐๓๓ นกาวถ		กายตุมจวิตตมจ	๘๓๘
กายกมม ๔๖๖, ๔๗๒, ๗๘๕, ๘๓๐		กายานุปต	๔๓๒, ๔๕๘, ๔๖๒
๘๓๖		กายายตน	๓๐๐, ๓๐๗๖
กายกถาว	๘๔๘	กายิก ๓๒๓, ๒๓๘, ๘๒๐, ๘๕๗	
กายกนถ	๘๖๒	กายินทวิย	๒๓๖, ๓๐๗๘
กายทุมจวิต ๘๓๘, ๘๔๗, ๘๖๓		กาถ	๘๘๘
๘๕๒, ๘๕๔		กาถกิริยา	๑๔๘, ๒๖๗
กายทุมจวิตตมจ	๘๓๘	กาถตมปคฺติ	๘๔๐
กายทุมจจถ	๘๗๖	กาถวิปคฺติ	๘๔๐
กายชาตุ	๓๐๗๗	กาถวปฺปชฺโชต	๖๐๔
กายนุปตตุม	๕๔๘	กาพ วาต	๓๓๘
กายวิญญาน ๑๕๘, ๓๗๗, ๓๐๘๖		กิริยากรณีย	๘๐๕
กายวิญญานชาตุ	๓๐๗๗	กิริณ	๘๓๐
กายวิตม	๘๔๕	กิริณ	๘๔๓
กายตุมจวาร	๒๕๗	กิตฺตก	๑๓๐๖
กายตมฺเจนา ๒๕๗, ๘๓๐		กิริยา	๓๘๖, ๗๘๘
กายตมมุตต	๑๕๘, ๑๖๓, ๑๐๘๒	กิริยาพฺยาगत	๓๐๘๐

ปทภาษ่นัยานุกโม

๖๓๕

กิดนุท	๓๐๓๓	กุดต	๔๔, ๔๕, ๔๖๕, ๔๗๘ นเกวล
กิดต	๔๕, ๔๖๖, ๔๗๒ นเกวล	กุดต จิตต	๓๕๘, ๔๐๐, ๗๖๘, ๗๘๔
กิดตวิปยุต	๔๖, ๔๕ นเกวล	กุดตมุตปุจย	๓๕๘, ๔๐๘
กิดตมุตปุจย	๔๖, ๔๕ นเกวล	กุดตเหตุ	๓๐๘๐
กิดตาวรณ	๔๔๔	กุดตา เจตนา	๒๕๗
กิตมก	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	กุดต	๔๖๘, ๓๐๐๘
กุกกุจ	๔๔๘, ๕๘๘, ๖๓๘, ๖๔๒	กุดตวต	๓๐๓๓
	๘๘๓	กุกกา	๔๔๘, ๔๗๘
กุกกุจายนา	๖๓๘	กุกายนา	๔๗๘
กุกกุจายิตต	๖๓๘	กุกิตต	๔๗๘
กุกุณตย วาต	๓๓๘	กุกุมยตา	๔๖๐, ๔๘๓, ๔๘๖
กุกุณนา	๓๒๒, ๖๒๘, ๘๐๘	กูกต	๒๕๕, ๒๗๓, ๓๐๓, ๓๔๐, ๓๗๓
กุกุณิตต	๓๒๒, ๖๒๒, ๘๒๖	กูก	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
กุกุณิต	๘๓๘	กูกมต	๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
กุกิต	๘๘๓	กูกนา	๔๗๓
กุกมาร	๓๓๐๔	กูกุชตย วาต	๓๓๘
กุกุณิต	๘๗๓	กูก	๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๕๐, ๘๐๘
กุกุมต	๓๓๒, ๘๕๐		๘๒๖, ๘๘๓, ๓๐๒๓
กุกุมตเตวนา	๘๕๓, ๘๖๐	กูกตามต	๘๒๓
กูกมจก	๘๓๐, ๘๕๖, ๘๖๘	กูก	๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖, ๓๐๓๗

โกถปุตฺตย	๘๘๓, ๘๘๔, ๘๘๘	ฐีณาถว	๘๖๘
โกถฐฐ	๘๕๓, ๘๕๒, ๘๕๖	ฐี	๓๓๖
โกถถถ	๖๓๒	เวฬ	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
ทณฺฑิชา	๓๔๗, ๒๖๗	คณนา	๓๓๐๖
ทตฺตย	๓๐๓๕, ๓๐๕๔	คณนาอนุพุพ	๖๕๕, ๖๖๕, ๖๗๖
ทตฺตยมหาถาถ	๓๓๐๕		๖๘๔
ทณฺฑิ	๖๐๐, ๘๐๔, ๘๔๔	กต	๕๘๘, ๖๓๒, ๓๐๓๓
ทณฺฐ	๖๔๖	กตวิปตฺติ	๘๔๐
ทณฺฐชาตฺถายตน	๓๓๐๓	กตติมฺปตฺติ	๘๔๐
ทณฺฐนาถต	๘๔๒	คณตพพ	๓๐๓๓
ทณฺฐวถ	๓๓๖	คณถ	๘๒๖
ทย ๓๐๓, ๓๓๘, ๘๐๐, ๘๓๕, ๘๔๘		คณณนย	๗๘๕, ๗๘๖, ๘๐๓
ทยธมฺม	๘๓๖	คณฐ	๘๘, ๓๕๕, ๘๒๒, ๘๘๘
ทวิกต	๓๓๕	คณฐตณฺหา	๓๕๘, ๓๖๓, ๘๒๖, ๘๘๔
ทวฺกฺวาท	๓๓๘	คณฐชาต	๓๐๗๗
ทายติ	๓๓๗, ๓๓๘, ๕๘๘, ๖๓๒	คณฐวิจาร	๓๕๘, ๓๖๓
ทปนา	๘๘๓	คณฐวิตกฺก	๓๕๘, ๓๖๓
ทปฺป	๘๓๐, ๘๔๕	คณฐตณฺเจตนา	๓๕๘, ๓๖๓
ทปฺปภาณินฺดา	๘๓๐	คณฐตณฺดา	๓๕๘, ๓๖๓, ๖๘๘
ทิตฺธาต	๘๘๓	คณฐายตน	๓๐๐, ๓๐๗๖

ปทภาษณยานุกกโม

๖๓๗

คณฐารมมณ	๒๙๓, ๔๓๘, ๗๘๕	กิตฺถนปจฺจย	๘๖๗, ๘๕๓
คณฐาธา	๘๒๖	กิหิธัตถุค	๖๐๔
คพฺภเตยฺยก ตฺตฺต	๓๐๘๖	กิหิธัตถุจ	๘๐๕
คมน	๘๐๒	กฺขตฺตทวาร	๕๘๘, ๖๐๗
ครหณนา	๘๘๓	กฺขตฺตทวารตา	๖๐๗
ครุก	๓๐๓๓	คฺุหนา	๘๓๓
ครุการ	๘๖๓, ๘๓๐	คฺุหา	๖๓๔
ครุการมท	๘๔๘	เคช	๘๒๖
ครุญฺจานิก	๘๗๒	เคยฺย	๗๘๓
คเวญฺจ	๘๘๒	เคตณฺณ	๓๐๓๓
คเวธฺนา	๘๘๒	เคหติต	๘๘๒, ๓๐๐๓
คหฺจ	๖๓๓, ๓๐๓๕, ๓๐๕๔	โคจร	๖๐๔
คหฺปติมหาตาท	๓๓๐๕	โคจรวิธย	๗๘๕, ๘๓๒
คาถา	๗๘๓	โคตฺต	๘๖๓, ๘๘๓, ๘๘๗
คาม	๓๐๓๓	โคตฺตมท	๘๔๘, ๘๖๓
คาห	๓๖๒	โคมยคฺติ	๓๓๗
คิหฺธิกตา	๘๗๓	ฆาน	๘๘, ๓๕๘, ๘๒๒, ๘๘๘
คิหฺธิกตฺต	๘๗๓	ฆานธาตฺ	๓๐๗๗
คิริคฺุ	๕๘๘, ๖๓๗	ฆานวิญฺญาณ	๓๕๘, ๓๗๗, ๔๓๓
คิตาน	๓๐๓๓		๗๘๖, ๓๐๘๖

งานวิวัฒนาการชาติ	๓๐๗๗	จิตวิทยาการภว	๒๖๕
งานต้นมรดก	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๒	จิตตคฤค	๖๓๔, ๖๓๘
งานต้นมรดก	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๓	จิตตคฤค	๘๗๓
งานนายคน	๓๐๐, ๓๐๗๖	จิตต	๘๔๔
งานนิพนธ์	๒๓๖, ๓๐๗๘	จิตต	๗๘๕, ๘๐๒
จิตตคฤค	๘๓๘	จิตต	๓๔๘, ๒๖๗
จิตตนายคน	๓๐๐, ๓๐๗๖	จิตต	๘๔๗
จิตต ๘๘, ๓๕๘, ๓๖๓, ๘๔๗, ๘๘๘		จิตต	๓๖๐
จิตตชาติ	๓๐๗๗	จิตตมณฑล	๓๐๓๓
จิตตนิพนธ์	๒๓๗, ๘๒๒, ๓๐๗๘	จิตตมณฑล	๓๓๐๔
จิตตวิวัฒนาการ	๓๕๘, ๓๗๒, ๗๘๖	จิตต	๘๖๘
	๓๐๘๖	จิตต	๘๔๘, ๘๗๓
จิตตวิวัฒนาการชาติ	๓๐๘๗	จิตต	๖๕๒
จิตตต้นมรดก	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๒	จิตต	๖
จิตตต้นมรดก	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๓	จิตต (อิทธิ เบญจรัตน์)	
จิตต	๖๐๘	จิตตเจตสิก	๖๘๒, ๗๐๗, ๓๓๐๓
จิตต	๓๒๒, ๖๒๘, ๘๐๘, ๘๒๖	จิตต	๓๐๘
จิตต	๖๘๔	จิตตบัญญัติ	๕๔๓
จิตตธรรม	๘๓๘	จิตตวิปริย	๘๖๖
จิตต	๘๖๘	จิตตวิปริย	๘๓ นกแก้ว

ปทภาษณยานุกกโม

๖๓๘

จิตฺตวิถ์ตฺตฺต	๘๓	นกวถ	จิตฺตมณฺฑนา	๘๗๓
จิตฺตตฺตฺต	๒๕๗		จิตฺตมณฺฑ	๘๖๔
จิตฺตตฺต	๕๓๒		จิตฺต	๘๔๖
จิตฺตตฺตตฺต	๕๓๒		จิตฺต	๓๔๘, ๒๖๗
จิตฺตตฺตมณฺฑ	๘๓, ๓๐๘	นกวถ	จิตฺตตฺต	๘๐๐, ๘๓๕, ๘๔๗
จิตฺตตฺตมณฺฑ	๘๓	นกวถ	จิตฺต	๓๒๒, ๓๔๘, ๒๖๘
จิตฺตตฺตตฺต	๘๓	นกวถ	จิตฺต	๒๕๘, ๒๘๓, ๗๖๘
จิตฺตตฺต	๘๓	นกวถ	จิตฺต	๘๓, ๓๒๓ นกวถ
จิตฺตตฺต	๓๐๘		จิตฺตตฺต	๘๓๓
จิตฺตตฺต	๗๗๓		จิตฺตตฺต	๓๒๒, ๗๔๓, ๗๕๓, ๘๔๘
จิตฺตตฺต	๘๓	นกวถ	จิตฺตตฺต	๖๕๔
จิตฺตตฺต	๔๔๕, ๔๕๘, ๔๖๒		จิตฺตตฺต	๓๒๓, ๒๘๘
จิตฺตตฺต	๕๓๓, ๕๓๔		จิตฺต	๓๐๓๗
จิตฺตตฺต	๗๘๘		จิตฺต	๓๐๓๗
จิตฺตตฺต	๖๐๕		จิตฺต	๘๗๒
จิตฺต	๖๓๒		จิตฺต	๒๗๔ นกวถ
จิตฺตมณฺฑ	๗๘๗, ๘๐๔		จิตฺต	๓๖๘, ๓๐๓๔ นกวถ
จิตฺต	๕๔๓		จิตฺต	๘๖๕
จิตฺต	๕๔๓		จิตฺต	๖๕๓, ๓๐๒๓
จิตฺต	๘๖๗, ๘๕๓		จิตฺต	๕๐๖

ฉนุทตมาธิปธานตงฺขาร	๕๐๖	ชปฺเปติ	๘๘๓, ๘๘๓
ฉนุทาทติ	๘๖๕	ชมฺภนา	๘๗๕
ฉนุทาทิปเตยฺย	๗๗๓	ชรา ๓๔๕, ๓๔๗, ๒๖๗, ๓๐๓, ๓๓๘	
ฉนุทิก	๘๔๔	ชราธมฺม	๓๕๖
ฉนุทิกุธิปาท	๕๓๓, ๕๓๒	ชราภย	๘๗๓, ๘๓๘
ฉนุทักคทา ๔๖๗, ๔๘๕, ๕๐๗, ๕๒๐		ชราภิกฺขุ	๓๓, ๗๘๕, ๘๐๓
ฉนุทิตตฺต	๘๓๘	ชราภรณ ๒๖๗, ๓๐๓, ๗๘๓, ๘๓๖	
ฉาทน	๘๒๖	ชราภรณนิโรธ ๗๘๓, ๗๘๘, ๘๓๒	
ฉาทนา	๘๓๓	ชราภรณนิโรธคามินี ๗๘๓, ๗๘๘	
ชงฺฆเปตฺตนิค	๖๐๕	ชราภรณโมกฺข	๓๓๐๗
ชจุจฺจนฺ	๓๐๘๖	ชราภรณตมฺภย ๗๘๓, ๗๘๘, ๘๓๒	
ชจุจฺจนฺรพฺพิร	๓๐๘๖	ชราภริต	๕๘๘, ๖๓๒
ชจุจฺพฺพิร	๓๐๘๖	ชราภริยานุโยคมนุญฺจฺต ๕๘๘, ๖๐๘	
ชณฺเณว	๘๓๓	ชราต ๓, ๖๕๓, ๖๖๓, ๗๘๐, ๓๐๐๔	
ชนฺนปทวิตฺตก	๘๔๘	ชราตก	๗๘๓
ชนิกา	๘๒๖	ชราตฺรฺป	๓๓๕
ชเนติ ๔๖๕, ๔๖๗, ๔๘๗, ๕๐๖		ชราติ ๓๔๖, ๒๕๕, ๓๐๒, ๗๘๒	
ชปฺปนา	๘๒๖	๗๘๘, ๘๔๖, ๘๖๐, ๘๘๓	
ชปฺปา	๘๒๖	ชราติปฺจฺย ๒๕๕, ๒๗๔, ๘๓๖	
ชปฺปิตตฺต	๘๒๖	ชราติภย ๘๓๘, ๘๗๓	

ปทธานันยานุกโม

๖๒๑

ชาติมท	๘๔๘, ๘๖๐	ฐิฏ	๘๔๔, ๓๐๓๒
ชาติตค	๘๔๖	ฐิฏค	๒๓๘, ๕๗๔, ๖๐๔, ๘๓๘, ๘๖๓
ชาติตคตคตค	๘๔๖		๘๘๔
ชาติตคตค	๘๔๖	ฐิฏคตค	๘๔๘
ชานาค	๘๖๘	ฐิฏคตคตค	๘๖๖
ชานคตคตคตคตคตค	๗๘๖, ๘๐๓	ฐิฏคตคตคตค	๓๔๘, ๒๓๖, ๓๐๗๘
ชานค	๘๖๖	ฐิฏคตค	๘๗๒
ชานค	๘๖๖	ณาน	๕๘๘, ๖๕๖, ๘๐๐, ๘๔๕
ฐิฏคตคตค	๘๔๘, ๘๘๒		๓๓๐๗ นกาว
ฐิฏคตค	๘๓๘	ณานคตค	๘๔๘
ฐิฏคตค	๘๘๘, ๓๕๘, ๘๖๒	ณานค	๘๔๕
ฐิฏคตคตค	๓๐๗๗	ณานคตคตคตคตคตค	๖๐๓
ฐิฏคตคตค	๓๐๐, ๓๐๗๖	ณาน	๓๖๓, ๗๗๗, ๗๘๘ นกาว
ฐิฏคตคตคตคตคตค	๓๕๘, ๓๗๗, ๔๓๓	ณานคตคตคตคตคตค	๓๖๐, ๔๐๕, ๗๖๘
	๗๘๖, ๓๐๘๖		๗๘๔, ๓๐๘๖
ฐิฏคตคตคตคตคตคตค	๓๐๗๗	ณานคตคตคตคตคตค	๓๕๘, ๔๐๐, ๗๖๘
ฐิฏคตคตคตคตค	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๒		๗๘๔, ๓๐๘๖
ฐิฏคตคตคตคตคตคตค	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๒	ณาน	๒๔๓, ๘๒๕
ฐิฏคตคตคตค	๒๓๖, ๓๐๗๘	ณานคตคตคตค	๓๔๘, ๒๔๘, ๘๘๗
ฐิฏคตค	๓๔๗, ๒๖๗, ๓๐๓, ๓๓๘	ณานคตคตคตค	๘๔๘

ฅาติเตาโตหิต	๓๕๕	คณหาวิจิตร	๘๕๘
ฅปนา	๘๗๘, ๘๐๘	คณหาตมุต	๘๒๖
ฅเปติ	๖๘๓	คณหาตมปยุต	๒๘๒
ฅาน	๘๐๐, ๘๐๒, ๘๓๘	คณหาเหตุ	๒๗๘
ฅานโต	๘๐๐, ๘๔๐	คตีย	๖๗๖
ฅานารท	๖๐๓	คตียชฅาน	๘๓๘
ฅิต	๕๘๘, ๖๓๒, ๔๒๓	คตฺรคตฺรานิหิต	๓๕๘
ฅิติ	๓๖๘, ๒๓๘, ๒๔๐, ๔๖๕, ๔๘๓	คถา	๗๔๓
	๔๘๖, ๕๐๗, ๖๐๘	คถาคค.	๘๐๐, ๘๓๘, ๘๘๔
ฅิตินาคินิ ปณฺณ	๗๘๘, ๘๒๘	คถาคโต ปรมมรณา	๘๔๔, ๘๖๓
คก	๓๒๒, ๕๘๒, ๖๕๒		๓๐๓๒
ค	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	คถารูปี	๘๒๓
คปริยนุ	๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	คถาต	๕๔๓
คจรต	๓๓๖	คถาตมาหิต	๕๔๓
คณหา	๓๕๘, ๒๖๓, ๒๘๘, ๗๘๘	คทมิคคค	๓๔๘, ๓๕๗, ๓๕๘
	๘๓๓, ๘๖๔, ๓๐๒๓	คทมิคคค	๘๒๘
คณหาคคค	๘๒๖	คทปริ	๓๓๐๔
คณหาชา	๘๒๖	คทกชฅ	๒, ๘๕๘
คณหานิ	๘๒๖	คทกชฅ	๘๔๔, ๘๓๖
คณหาปจฺจย๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖, ๒๘๐		คท	๘๔๘, ๘๗๔

ปทภาษนียานุกกโม

๖๒๓

คณฺหิมนคตา	๘๗๔	คิปฺ	๓๓๕
คณฺหิยนา	๘๗๔	คิรฺจฺฉานคต	๓๐๘๖
คณฺหิทาน	๘๓๘	คิรฺจฺฉานคามินี	๘๔๓
คป	๘๘๒	คิริยํ	๗๔๓, ๗๔๓
คปฺปจฺจย	๘๓๘	คฺฉนฺทํภาว	๕๘๘, ๖๓๓
คํถวณฺณวาท	๓๓๘	คฺฉนฺทํภุค	๓๐๓๗
คาวคฺคํ เทว	๓๓๐๕, ๓๓๐๖	คฺฉนฺทํ	๓๐๒๓
คาวคฺคํชายูกา	๓๓๐๗	คฺฉนฺทํ เทว	๓๓๐๕, ๓๓๐๖
คิกฺขณฺทริย	๘๔๔	คฺช	๓๓๗
คิณ	๓๓๕	คฺชคต	๓๓๗
คิณคฺคิ	๓๓๗	คฺชชาตฺ	๓๓๗
คิณคฺคินิยคฺคตาป	๓๓๗	คฺช	๓๓๖
คิณฺณ	๖๔๔	คฺมก	๘๔๘, ๘๖๔
คิณฺณวิจฺจิกฺขณ	๕๘๘, ๖๔๔	คฺมกนา	๘๖๔
คิตุถายตน	๓๐๐, ๓๓๒, ๓๓๖	คฺมกคิตุ	๓๓๘, ๓๕๕, ๖๔๓, ๘๖๔
คิตุถิย	๖๐๔	คฺม	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗
คิตุถิยคฺคาวก	๖๐๔	คฺม	๖๓๓, ๘๔๔, ๘๗๗
คินฺคิน	๘๔๘, ๘๗๐	คฺมคิ	๔๔๘, ๕๘๘, ๖๕๓, ๘๘๓
คินฺคินายนา	๘๗๐	คฺม	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐
คินฺคินายคิตุ	๘๗๐	คฺมคิ	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐

อุตุตถุมารโคจร	๖๐๔	ทัญช ๒๔๓, ๘๒๕, ๘๔๘, ๘๖๗, ๓๓๓๓
อุตฺตคฺคิ	๓๓๗	ทัญชมฺมุณิพฺพาน ๘๘๕
เอก	๘๗๕, ๓๐๐๔	ทัญชมฺมุณิพฺพานวาท ๓๐๗๒
โลก	๘๓๓	ทัญชมฺมุณฺตฺวิหาร ๓๘๘, ๗๘๗
ทกฺขิณ	๓๓๘, ๖๐๘, ๗๔๓	ทัญชมฺมุณฺตฺวิหารี ๖๘๘, ๗๐๗
ทณฺฑ	๘๕๐	๓๓๐๓
ทณฺฑาทย	๘๗๔	ทัญจานุตฺย ๘๔๔, ๓๐๐๕
ทณฺฑาทาน	๓๐๒๓	ทัญจาดว ๘๖๓
ทธี	๓๓๖	ทัญจี ๓๓๒, ๖๐๐, ๘๐๔, ๘๔๔
ทณฺฑ	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	๘๗๕, ๓๐๓๒, ๓๐๓๔ นเถวถิ
ทณฺฑกฏฐทาน	๖๐๔	ทัญจิกนฺตาร ๓๓๒
ทณฺฑ	๘๓๐, ๘๔๕	ทัญจิกต ๓๓๒, ๓๗๐, ๘๕๘, ๘๖๓
ทณฺฑาภินฺน	๓๗๐, ๘๓๐ นเถวถิ	ทัญจิกตปฺปิตฺตํ ๘๐๔
ทว	๖๐๘, ๘๒๒	ทัญจิกตวิปฺปยุตฺต ๗๘๕
ทวาท	๘๔๔	ทัญจิกตตมฺปยุตฺต ๒๘๓, ๗๘๕
ทตฺถน	๔๕, ๘๗ นเถวถิ	ทัญจิกหน ๓๓๓
ททิต	๘๘๖, ๘๘๘, ๘๘๐-๘๘๓	ทัญจิกพฺยตฺน ๓๔๘, ๒๖๘, ๘๘๗
ททฺทิกมฺม	๘๐๘	ทัญจิกวิปฺปติ ๘๕๐
ทาน	๓๓๐๕	ทัญจิกวิปริเยต ๘๖๖
ทานมย	๒๕๗, ๗๘๗, ๘๐๕	ทัญจิกวิปฺปนฺทิต ๓๓๒

ปทภาษณียานุกุโม

๖๒๕

ทิฏฐิจิตฺตกาณฺธิ	๓๓๒	ทุกฺขนิทาน	๘๒๖
ทิฏฐิจิตฺตํ	๘๗๘	ทุกฺขนิโรธ	๑๖๐, ๑๗๔
ทิฏฐิจิตฺตโณชน	๓๓๒		๒๕๖, ๕๗๐ นกวลี
ทิฏฐิจิตฺตมฺปนฺน	๘๓๘	ทุกฺขนิโรธคามินี	๑๖๒, ๑๗๕
ทิฏฐิจิตฺตํ	๘๘๐		๒๕๖, ๕๗๐ นกวลี
ทิฏฐุปาทาน	๒๖๔, ๘๖๓	ทุกฺขนุปฺภว	๘๒๖
ทินฺน	๘๔๘, ๑๐๓๓	ทุกฺขมฺฤต	๘๒๖
ทิกฺข	๑๐๓๓, ๑๓๐๖	ทุกฺขมฺฤต	๑๕๘, ๑๗๒
ทิกฺขพฺพกฺข	๘๓๓, ๘๔๗		๒๕๖, ๕๗๐ นกวลี
ทิวต	๖๐๘	ทุกฺขมฺฤต	๑๐๗๘
ทิต	๗๔๓, ๗๔๓	ทุกฺขาปฏิปทา	๓๗๐, ๔๕๘
ทิตฺตํ	๑๐๐๔		๘๓๐ นกวลี
ทุกฺกฏ	๑๐๓๓	ทุกฺขิต	๘๐๕
ทุกฺกฏการิการิปฏิยํ	๘๐๔	ทุกฺขินทฺริย	๒๑๖, ๓๐๗๘
ทุกฺก	๘๘, ๑๒๓, ๑๔๕, ๒๓๘	ทุกฺก	๗๔๔, ๘๔๗
	๒๕๕, ๔๔๓, ๕๗๐, ๕๘๘, ๗๘๘	ทุกฺก	๘๓๘, ๘๔๗, ๘๘๘, ๑๓๐๗
	๘๔๐, ๘๖๖, ๘๘๐, ๑๐๓๔ นกวลี	ทุกฺก	๘๗๔, ๘๘๘
ทุกฺก	๒๕๕, ๒๗๓, ๓๐๓, ๓๔๐	ทุกฺก	๘๓๘, ๘๘๔
ทุกฺก	๑๔๘, ๒๖๘	ทุกฺก	๖๖๕
ทุกฺก	๑๒๓	ทุกฺก	๘๓๘

ทุติยา	๘๒๖	โทมนต์ตัญจนีย	๘๘๘
ทุปฺปญฺญ	๘๔๔, ๘๖๘, ๘๕๓, ๓๐๐๘	โทมนต์ธราตุ	๓๒๓
ทุพฺพณฺณ	๘๔๗	โทมนต์ตทกต	๓๕๒, ๗๘๕
ทุพฺพต	๓๐๓๓	โทมนต์ตัญญิ	๒๓๖, ๓๐๗๘
ทฺฐมฺภว	๖๓๘	โทวจตฺตา	๘๕๐, ๘๕๕, ๘๘๗
ทฺฐเปต	๗๔๔	โทวจตฺตาย	๘๓๘, ๘๕๓
ทฺฐตฺถ	๘๖๘, ๘๕๓, ๘๕๕	โทวจตฺตีย	๘๓๘, ๘๕๓
ทฺฐตฺถย	๖๐๔, ๘๕๓, ๘๒๐, ๘๕๗	โทต	๓๒๒, ๔๖๖, ๘๔๔, ๘๐๘
ทฺฐ	๗, ๖๓๓, ๖๓๘	๘๔๓-๔, ๘๔๘, ๓๐๓๗, ๓๐๘๐	
ทฺฐินฺนป	๘๔๔	โทตถาว	๘๔๗
ทฺฐนา	๓๒๒, ๖๓๒, ๘๐๘	โทตถย	๓๐๐, ๓๓๐
ทฺฐิตตฺต	๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖	โทตตฺติ	๘๔๖
เทว	๘๘๒, ๓๐๓๕, ๓๐๐๔	โทตตฺต	๘๗๘
เทวกาย	๘๘๒	โทตตฺต	๘๘๐
เทวณฺนต	๘๘๒	โทตตฺติ	๘๖๕
เทวโลกคามินิ	๘๔๓	เทวธปต	๓๕๕, ๖๔๓
เทว	๓๐๐๓	เทวพฺพ	๓๕๕, ๖๔๓
เทวณฺติ	๖๗๔	ทช	๘๖๐, ๘๘๓, ๘๘๖, ๘๘๖
โทมนต์	๓๔๕, ๓๔๘, ๓๕๒, ๒๕๕	ทณฺณตฺตนิยตฺตป	๓๓๗
๔๓๓, ๕๘๘, ๘๒๒, ๘๕๗, ๘๘๐		ทน	๘๘๓, ๘๘๘

ปทภาษณยานุกถโม

๖๒๗

ธนาธำ	๘๒๖	ธมฺมานุปตฺตํ	๔๔๘, ๔๕๘, ๔๖๒
ธมฺม (อิทฺ ฃกฺขุณฺณิ)		ธมฺมายนฺ	๓๐๐, ๓๐๗๖
ธมฺมจฺจนฺต	๔๖๗, ๔๘๕	ธมฺมายนฺปริยาปนฺ	๓๐๐, ๓๓๐
	๕๐๗, ๕๒๐, ๕๓๒	ธมฺมามมฺมณ	๒๘๑, ๓๕๘
ธมฺมจฺจนฺตริย	๘๓๐, ๘๕๖, ๘๗๘		๔๐๐, ๗๖๘, ๗๘๔
ธมฺมจฺจิตฺตทาน	๘๓๖	ธาคู	๘๒๖
ธมฺมคณฺหา	๓๕๘, ๓๖๓, ๘๒๖, ๘๘๔	ธาคูนานคฺค	๘๔๒
ธมฺมธาคู	๓๒๒, ๓๐๗๗	ธารณฺตา	๒๔๐, ๖๓๒
ธมฺมนิขฺฌณานกฺขณฺติ	๘๐๔	ธิตฺติ	๒๔๐, ๕๐๗
ธมฺมนิรฺรุตฺตาทิถาป	๗๗๗, ๘๒๘	ธิตฺ	๓๓๐๗
ธมฺมปฏฺฐิสมฺมการ	๘๒๓	ธฺรตฺมฺมปฺคฺคาห	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗
ธมฺมปฏฺฐิสมฺมกิทา	๗๗๗, ๘๒๘	ธฺร	๓๐๐๔, ๓๐๔๒, ๓๐๖๓
ธมฺมวิจย	๒๔๐, ๖๓๒	นธ	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌณฺค	๒๔๓	นคฺคิ	๘๔๘, ๓๐๓๓
	๔๔๘, ๕๔๒	นคฺคิ กิณฺณิ	๕๘๘, ๗๐๓
ธมฺมวิจยาร	๓๕๘, ๓๖๓	นคฺคิ	๘๐๐
ธมฺมวิคฺคก	๓๕๘, ๓๖๓	นคฺคิราคธํคค	๓๕๘
ธมฺมวินย	๖๐๐	นคฺคิ	๒๘๘, ๘๒๖
ธมฺมตฺถเจตนา	๓๕๘, ๓๖๓	นคฺคิราค	๒๘๘, ๘๒๖
ธมฺมตฺถณฺนา	๓๕๘, ๓๖๓	นคฺคิ	๓๐๘๖

นาม	๖๐๘	นามเหตุ	๒๗๘, ๒๗๘, ๓๗๘
นามัต	๓๓๖	นาตฺถุณฺท	๓๓๘
นามารุ	๓๓๕, ๘๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	นาตฺถุณฺท	๖๒๔
นามามุจฺจติ	๘๘๓	นิกติ	๘๓๓
นามนุคฺคตา	๓๓๐๗	นิกนฺติ	๘๒๖
นามนุคฺคตฺตฺตฺต	๕๘๘, ๖๘๐	นิกามนา	๘๒๖
	๘๕๓, ๘๕๓	นิกามตํ	๘๓๓
นามปฺปการ	๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	นิกุกถฺก	๖๔๖
นามาธาตุ	๘๐๐, ๘๔๒	นิกุม	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๘๗
นามามุคฺคิกตา	๘๐๐, ๘๔๓	นิกุคฺคตฺตฺตฺต	๘๖๓, ๘๕๒
นามารมฺมณ	๘๕๕, ๘๐๒		๘๕๔, ๘๕๖
นามาวุฏฺก	๗๕๕, ๘๐๒	นิกุคฺคตฺตฺต	๘๖๓, ๘๕๕, ๘๕๔
นาม	๒๕๕, ๒๕๕, ๓๓๓	นิกุเขป	๓๔๘, ๒๖๗
นามปจฺจย	๒๗๘, ๒๗๕, ๒๘๖, ๖๘๗	นิกม	๓๐๓๓
	๒๘๐, ๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐, ๔๐๒	นิกุ	๘๓๘, ๘๖๐, ๘๖๖
นามรูป	๒๕๕, ๒๕๕, ๗๘๒, ๗๘๘		๓๐๐๔, ๓๐๔๒, ๓๓๐๗
นามรูปจฺจย	๓๕๕, ๒๗๖	นิกุจฺจย	๘๐๘
	๓๘๘, ๔๐๓	นิกุจฺจยกมฺม	๘๐๘
นามรูปเหตุ	๒๘๐, ๒๘๓	นิกุคฺคิณฺ	๖๔๔
นามตฺตฺตฺต	๒๘๒, ๓๗๕	นิกุทราวมตา	๘๘๖

ปทภาษณียานุกฎโม

๖๒๘

นิบุทา	๓๐๓๔	นิยาม	๘๔๔
นิปก	๓๓๐๗	นิยุยานิก	๔๖, ๘๖, ๓๗๐
นิปฺณ	๓๓๐๗		๗๘๖ นแกวลี
นิปฺเปตฺติกา	๘๔๘, ๘๘๓	นิริย	๘๓๘, ๘๔๗, ๘๘๘
นิพฺพุตฺต	๓, ๖๕๓, ๖๖๓, ๗๘๐	นิริยคามินี	๘๔๓
นิพฺพุตฺติ	๓๐๒, ๓๓๘	นิรามิต	๔๔๓, ๕๔๓, ๘๓๔
นิพฺพุตฺเตติ	๔๖๗, ๔๘๕	นิรুক্তิ	๗๘๔
นิพฺพุตฺเตยฺย	๘๓๘	นิรুক্তิปฏิตมฺภิกา	๗๗๗, ๘๒๘
นิพฺพาน	๕๔๕	นิรุตฺต	๓, ๘, ๑๕, ๒๓, ๕๗
นิพฺพานโนครคามิ	๓๓๐๗	นิโรธคณฺหา	๘๒๖
นิพฺพิทา	๗๘๘, ๘๒๗	นิโรธมฺม	๘๓๖
นิพฺพิทาสฺสคต	๘๒๘	นิโรธนิตฺติต	๕๕๒, ๕๗๐
นิพฺเพเจติ	๓๐๓๗	นิโรธธฺมฺ	๓๐๗๘
นิพฺเพชภาคินี ปญฺญา	๗๘๘, ๘๒๘	นิตฺตฺ	๘๐๒
นิมิตฺต	๔๓๒, ๔๔๓, ๔๔๕, ๔๔๘, ๘๘๐	นิตฺตฺน	๕๘๘, ๖๑๒
นิมิตฺตกมฺม	๘๘๐	นิตฺตฺ	๕๘๘, ๖๒๒
นิมิตฺตคฺคาหิ	๖๐๗, ๘๒๒, ๘๕๗	นิตฺตฺ	๖๑๕
นิมฺมานรตฺติ เทว	๓๓๐๕, ๓๓๐๖	นิตฺตฺนา	๘๓๘, ๕๕๓, ๘๖๐
นิยก	๔, ๓๐, ๑๖, ๒๒, ๒๘	นิตฺตฺรณทตฺตฺ	๖๐๕
นิยต	๔๖, ๘๖, ๗๘๖ นแกวลี	นิตฺตฺ	๗๔๓

นักรณ ๘๓, ๕๘๘, ๖๔๘, ๘๒๖, ๘๘๓	แนวตณฺณนาตณฺณ	๗๐๖, ๘๘๕
นักรณวิปฺปยุตฺต ๔๖, ๘๓ นกวลํ		๓๐๒๔, ๓๐๓๕
นักรณตมฺปยุตฺต ๔๖, ๘๓, นกวลํ	ปกาสติ	๓๓๐๖
นักรณีย ๔๖, ๘๓, ๗๘๕	ปกาสณฺติ	๖๗๔
๘๐๓ นกวลํ	ปิโกป	๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖
เนกฺขมฺมชาตุ ๓๒๒	ปกฺขวาท	๓๓๘
เนกฺขมฺมปฏิตฺยยุตฺต ๓๒๒	ปกฺคณฺหาติ	๔๖๕, ๔๗๐, ๔๘๓
เนกฺขมฺมตฺถกฺกปฺป ๓๖๔, ๕๗๓		๔๘๘, ๕๐๒, ๕๐๖
เนปฺกถ ๕๘๘	ปกฺคาห	๗๖๘
เนปฺญณ ๖๓๒	ปงฺก	๘๒๖
เนมิคฺคิกฺกตา ๘๔๘, ๘๘๐	ปจฺทายิกา	๖๓๓
เนรียก ๓๐๘๖	ปจฺจกฺขาย	๓๐๓๗
แนวตณฺณนาตณฺณนาภว ๒๖๕	ปจฺจกฺต	๔, ๖๔๓, ๘๓๔
แนวตณฺณนาตณฺณนายคณ ๗๐๗	ปจฺจกฺกโมติ	๓๐๐๔
๘๒๘, ๘๓๘, ๘๔๕	ปจฺจกฺกโกณฺติ	๗๘๕, ๘๐๒
แนวตณฺณนาตณฺณนายคณตณฺณา-	ปจฺจย	๘๓๘
ตฺทกค ๓๖๘ นกวลํ	ปจฺจยปฺปฺติเตวณตฺถวาท	๘๗๘
แนวตณฺณนาตณฺณนา-	ปจฺจเวกฺขณานาณ	๘๓๓, ๘๓๘
ยคณฺปค ๓๐๓๓, ๓๐๓๓, ๓๐๓๗	ปจฺจเวกฺขณานิมิคฺค	๘๓๓
แนวตณฺณนาตณฺณนาวิวาท ๓๐๗๒	ปจฺจปฺกฺคณฺมเกติ	๔๗๐, ๔๘๘

ປທກາຊຸນຢາຸກຸກໂມ

໒໓໑

ປຈຸຈຸປດກຸຊຸນາ	໒໓໒	ປລຸລາປະໂຫຼດ	໒໓໒
ປຈຸຈຸປປຸນ	໓. ໔໕. ໔໕. ໔໐໐	ປລຸລາປາຜ້າທ	໒໓໒
	໔໔໐. ໔໕໔. ໔໓໔	ປລຸລາປະນຸຕິ	໒໔໔. ໓໐໓໑
ປຈຸຈຸປປຸນຊຸ	໔໓໔	ປລຸລາພດ	໒໓໒
ປຈຸຈຸປປຸນາຣມຸມຸນ	໔໕	ປລຸລາທຸພຸຖັກຣຸນ	໕໔໔. ໒໕໐
	໔໕ ນເກວີ	ປລຸລາຣຕນ	໒໓໒
ປຈຸເຈຕິ	໔໔໕	ປລຸລາວິມຸຕິ	໔໔໔
ປຈຸຊິມ	໓໑໔. ໔໔໓	ປລຸລາຊັຕຸກ	໒໓໔
ປຈຸປປາ	໔໒໒	ປລຸລາປະກຸຣິຍ	໒໓໒. ໒໓໒
ປຈຸປປາ	໒໔໐. ໒໓໒		໔໔໔. ໓໐໔໔
ປຈຸປປາຕິ	໔໐໐. ໔໓໔	ປລຸລາກຸຊຸດ	໕໔໔. ໒໓໒
ປຈຸປປາກຸກ	໒໒໕	ປລຸລາກຸກ	໓໓໒
ປຈຸປປາ	໔໓໔. ໔໓໐	ປລຸລາ	໓໓໒. ໓໕໒. ໒໒໔
ປຈຸປປາທາຸກຸກຸກ	໓໔໕. ໓໔໔		໔໒໒. ໓໐໐໕. ໓໐໒໔
ປຈຸປປາຕິ	໔໔໔	ປລຸລາຕິ	໕໔໔. ໒໔໔
ປຈຸປປາ	໔໔໔. ໔໒໔	ປລຸລາຕິປຸກຸກ	໓໕໒. ໔໔໕
ປຈຸປປາ	໒໔໐. ໒໓໒	ປລຸລາຕິ	໓໓໒. ໓໕໓. ໒໒໔
	໔໓໐. ໔໓໔. ໓໓໐໔		໒໓໒. ໔໒໒. ໔໔໓. ໓໐໓໔
ປຈຸປປາໂລກ	໒໓໒	ປລຸລາຕິ	໔໔໔
ປຈຸປປາໂອກາດ	໒໓໒	ປລຸລາຕິ	໓໐໓໔

ปฏิจจุ	๘๖๐, ๘๖๓	ปฏิตาภ	๓๔๖, ๒๖๖, ๕๐๘
ปฏิจจุตมุปฺปนฺน	๘๔๔, ๘๓๒		๕๒๓, ๖๕๗, ๖๗๘
ปฏิจฺฉาทนเหตุ	๘๓๓	ปฏิจฺฉุชฺชติ	๘๒๗
ปฏิจฺฉานาติ	๘๐๐	ปฏิจฺฉินฺต	๔๔๐, ๔๕๗
ปฏิจฺฉญา	๖๐๓	ปฏิจฺฉริ	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘
ปฏินิยฺตํคฺค	๓๖๐	ปฏิจฺฉโร	๓๕๒, ๖๓๒
ปฏินิยฺตํชฺชคฺค	๖๓๔, ๖๓๘		๘๐๘, ๘๒๖, ๓๐๓๔
ปฏิปชฺชติ	๘๒๒	ปฏิจฺฉเว	๗๘๘, ๘๒๗
ปฏิปทา ๒๕๖, ๕๗๐, ๘๓๐, ๘๔๓		ปฏิตังชา	๖๐๘
ปฏิปฺปตฺตํทฺธิ	๕๕๘	ปฏิตนฺตาร	๘๘๕
ปฏิปฺปตฺตํทฺธิตฺต	๘๓๔	ปฏิตตฺตตามตฺตารุ	๕๘๘, ๖๒๐
ปฏิปฺปตฺตํมฺภนา	๕๕๘	ปฏิตตฺตเทติ	๘๔๐
ปฏิปฺปตฺตํมฺภิตคฺค	๕๕๘	ปฏิตตฺตมฺภ	๘๖๕
ปฏิปฺปตฺตํ	๓๐๓๗	ปฏิตตฺตมฺภนา	๘๖๕
ปฏิปฺปตฺตํ	๘๒๖	ปฏิตตฺตมฺภิตคฺค	๘๖๕
ปฏิจฺฉุชฺชติ	๗๘๕, ๘๐๒	ปฏิตตฺตติ	๒๔๐, ๖๓๒
ปฏิจฺฉาณ	๓๖๓, ๘๘๓-๘๘๘	ปฏิจฺฉเปนฺติ	๖๗๔, ๗๘๕, ๘๐๒
ปฏิจฺฉาณปฏิตตฺตมฺภิตา	๗๗๗, ๘๒๘	ปฏิจฺฉ ๖๕๕, ๗๓๓, ๗๔๕, ๗๒๒, ๗๒๖	
ปฏิจฺฉาณมท	๘๔๘	ปฏิจฺฉมกปฏิจฺฉ มนุสฺส	๓๐๘๖
ปฏิจฺฉทฺธิ	๘๔๔	ปฏิจฺฉชฺชนา	๘๓๘

ปทภาษณียานุกถโม

๓๓๓

ปจิมตมมุนาหาร	๓๓๐	ปคฺคตตณฺณิกา	๔๘๘
ปจฺจกตฺติณ	๓๖๖, ๗๓๓	ปคฺคตฺรต	๓๓๖
ปจฺจวชฺชาตุ	๓๓๕	ปคฺคฺติ	๓๗๐, ๕๐๘, ๕๒๓
ปณมฺนา	๔๗๕		๖๕๗, ๖๗๘, ๓๐๓๓
ปณฺนิทฺทิตฺติ	๘๓๓	ปคฺคฺตนา	๘๒๖
ปณฺนิธาย	๕๘๘, ๖๒๓, ๘๗๒	ปททิตฺติ	๔๖๕, ๔๗๓, ๕๐๖
ปณฺนิธิ	๘๒๖, ๓๓๐๗	ปทิสฺส	๓๒๒, ๖๒๘, ๘๒๖
ปณฺนิทิต	๖๒๓	ปธาน	๔๗๓
ปณฺนิต	๖, ๔๕, ๘๕, ๘๓๔	ปธานตฺตงฺวาร	๕๐๖, ๕๐๗, ๕๒๐
	๘๔๗, ๓๐๓๓, ๓๓๐๗	ปณฺนิต	๘๗๓, ๘๕๐
ปณฺนิตมต	๖	ปปญฺจารามตา	๘๘๒
ปณฺนิตตมฺมต	๖	ปปญฺจจิต	๓๐๓๔, ๓๐๓๘
ปณฺนิตาธิมฺมตฺติก	๘๔๓		๓๐๔๔, ๓๐๔๘, ๓๐๕๓
ปณฺนทกโกจร	๖๐๔	ปปฺปมาต	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
ปณฺนท	๓๒๕, ๓๗๐, ๒๘๔, ๗๔๓	ปพฺพชิต	๖๓๓, ๓๐๓๕
ปณฺนทิจฺจุ	๖๓๒	ปพฺพต	๓๓๕, ๕๘๘, ๖๓๗
ปโตท	๖๓๒	ปมฐฺชนา	๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๔
ปคฺค	๒๔๓, ๘๒๕	ปมฐฺชิตคฺค	๘๕๒, ๘๕๔, ๘๖๓
ปคฺคฺตทาน	๖๐๔	ปมาท	๘๔๘, ๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๖
ปคฺคตมณฺณนา	๘๗๓	ปโมทนา	๕๕๗, ๖๕๔

ปยิรุปาตติ	๖๐๔, ๘๔๓	ปรามาต	๘๒, ๓๑๒	นเกวล
ปโยควิปคฺติ	๘๔๐	ปรามาตวิปยุคฺต	๔๖, ๘๒	นเกวล
ปโยคตมฺปคฺติ	๘๔๐	ปรามาตตมฺปยุคฺต	๔๖, ๘๒	นเกวล
ปรกฏก	๘๒๓	ปริกถา		๘๘๐
ปรกต	๘๗๕	ปริเกพนา		๘๗๓
ปรกฺกม	๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗	ปริกฺขตคา		๘๖๘, ๘๓๓
ปรกฺกมฺติ	๘๓๓	ปริกฺขาร		๘๗๓
ปรจิตฺต	๘๓๓, ๘๓๕	ปริคฺคฺหนา		๘๓๓
ปรนิมฺมิตฺตวตฺตคฺติ	เทว ๓๑๐๓	ปริคฺคฺท		๓๐๒๓
	๓๓๐๕, ๓๓๐๖	ปริจารเวติ		๘๘๐
ปรปฺกคฺต	๘๐๐, ๘๒๕, ๘๔๔	ปริจฺจุ		๗๘๘, ๘๒๕
ปรม	๕๔๓	ปริจฺจนาทนา		๘๓๓
ปรมทิจฺจุชฺชมฺมณิพฺพาน	๘๘๐	ปริชฺฌายนา		๓๔๘, ๒๖๘
ปรตภา	๘๓๐	ปริญฺญา		๓๓๐๗
ปรตฺตคฺต	๘๐๐, ๘๒๕, ๘๔๔	ปริญฺญะย		๓๓๐๘
ปรานุทฺยตาปฺฏิติยฺคฺต	๘๔๘, ๘๐๕	ปริณาม		๓๓๗
ปรานุทฺยาทภย	๘๗๔	ปริณายิกา		๖๓๒
ปราริถฺชฺชนี	๘๒๓	ปริณาห		๘๖๓
ปรามฏฺช	๔๖, ๘๒, ๗๘๕	ปริณาหฺมท		๘๔๘
	๘๐๓ นเกวล	ปริตติตา		๘๗๓, ๘๕๐

ปทภาษณยานุกถโม		๖๓๕
ปริตต	๔๕, ๘๕, ๓๓๗, ๗๘๕	ปริยาทาย ๗๔๓
	๘๓๔, ๘๓๓, ๓๓๐๗	ปริยาปน ๔๖, ๘๖, ๗๘๕
ปริตตมุก	๘๔๔	๘๐๓, ๓๐๘๔, ๓๓๐๓
ปริตตตฤ เทว	๓๓๐๗	ปริยฺยฺชาน ๘๒๖, ๓๐๐๖
ปริตตาท เทว	๓๓๐๗	ปริยฺยฺจี ๘๘๒
ปริตตารมฺมณ	๔๕, ๘๕, ๗๘๗, ๘๓๓	ปริยฺยฺธนา ๘๘๒, ๓๐๒๓
ปริเทว	๓๔๕, ๒๕๕, ๒๖๘, ๘๘๐	ปริโยคาพฺห ๘๒๕
ปริเทวนา	๓๕๐, ๒๖๘	ปริโยทาท ๖๓๕, ๖๘๓
ปริเทวิตต	๓๕๐, ๒๖๘	ปริวาร ๘๖๓
ปรินาท	๖๓๓	ปริวารมท ๘๔๘
ปริปาก	๓๔๗, ๒๖๗	ปริวํส ๕๔๓
ปริบฺบิฏฺฐิมนฺตีกตา	๘๘๓	ปริส ๘๐๐
ปริปฺปณฺณายตน	๓๐๘๖	ปริสท ๘๓๓
ปริภว	๘๕๘	ปริสทปฺปนา ๓๕๕, ๖๔๓
ปริภาสท	๖๐๔	ปริสทารชฺชภย ๘๘๘
ปริภุต	๖	ปริสทฺท ๖๓๕, ๖๘๓
ปริภท	๓๐๓, ๓๓๘	ปริสโธเรติ ๕๘๘, ๖๒๘, ๖๓๒
ปริมุข	๕๘๘, ๖๒๔	๖๓๗, ๖๔๒, ๖๔๗
ปริโมเจติ	๖๒๘	ปริหรณา ๘๓๓
ปริยณฺต	๖๓๘, ๓๓๐๓	ปรุปฺพาท ๓๒๒, ๘๕๐

ปถาป	๓๕๐. ๒๖๘	ปฐัถติ	๗๐๓. ๘๔๗
ปถาตปญฺช	๕๘๘. ๖๓๗	ปฐัถทุชกาย	๕๔๓
ปถาถ	๘๕๐. ๘๐๘	ปฐัถทุช	๕๕๘
ปถาถายนา	๘๐๘	ปฐัถทุชิตมโพรณงุค	๔๔๘. ๕๔๒
ปถาถายิตตุค	๘๐๘		๕๔๘. ๕๕๘
ปถาถาหาร	๘๐๘	ปฐัถมฤคิ	๕๔๓
ปรีเคช	๘๒๖	ปฐัถมฤณา	๕๕๘
ปฤถงก	๕๘๘. ๖๒๒	ปฐัถตฺถ	๘๗๒
ปวคฺเตติ	๘๐๐	ปฐัถาถ	๓๓๘
ปวหา	๓๓๕	ปหาตพฺพ	๔๕. ๘๖. ๓๓๐๘
ปวิจย	๒๔๐. ๕๔๖. ๖๓๒	ปหาตพฺพเหตุก	๔๕. ๔๖. ๘๕
ปวิจินติ	๕๔๓		๘๖ มเกวลี
ปวิวิทฺตุค	๘๖๘	ปหาน	๓๔๘. ๔๖๕. ๖๖๓. ๖๘๐
ปเวเทนฺติ	๘๒๔. ๓๐๓๓	ปหาย	๕๘๘. ๖๒๕. ๖๔๘
ปถฺนุณ	๖๐๔	ปหาถ	๕๕๗. ๖๕๔
ปถฺตา	๓๐๓๔	ปทฺนคฺค	๖๓๔. ๖๓๘
ปถาท	๓๕๘. ๓๕๘. ๔๐๐	ปทฺนปฏินิธฺตฺถจฺจคฺค	๖๓๔. ๖๓๘
ปถาทปจฺจย	๓๕๘. ๔๐๐	ปาฏิปุคฺคติก	๔. ๓๐. ๓๖. ๒๒. ๒๘
ปถาวิต	๕๘๘. ๖๓๒	ปาณนาทิปาท	๓๖๖. ๕๗๓. ๗๖๗. ๘๓๐
ปฐัถ	๖๐๘		๘๖๘. ๘๗๒. ๓๐๐๘. ๓๐๒๘

พจนานุกรม

๖๓๗

ปาน	๕๕๐	ปานทุย	๘๔๔
ปานทุย	๕๕๕	ปานทุย	๘๔๔
ปานทุย	๖๐๒	ปานทุย	๘๐๓
ปานทุย	๕๕๕	ปานทุย	๘๔๔-๘๔๕
	๖๐๒, ๘๐๖	ปานทุย	๘๔๔, ๘๖๔, ๘๘๓
ปานทุย	๖๐๕, ๘๗๕	ปานทุย	๘๐๕๓
ปานทุย	๘๐๓๗	ปานทุย	๕๕๗, ๖๕๕
ปานทุย	๘๐๕๕	ปานทุย	๖๕๕
ปานทุย	๘๕๖, ๘๗๓, ๘๘๕	ปานทุย	๖๕๕
ปานทุย	๓, ๖๕๓, ๖๖๓, ๗๘๐	ปานทุย	๘๖๔, ๘๘๓
ปาน	๖๐๕	ปานทุย	๘๖๔, ๘๖๕, ๕๐๖
ปาน	๕๕๖, ๕๕๓, ๕๕๕	ปานทุย	๘๐๗, ๘๖๓, ๘๐๓๓
ปานทุย	๖๐๕	ปานทุย	๘๔๔, ๘๖๓
ปาน	๕๖๖, ๕๐๖, ๘๕๐	ปานทุย	๘๗๕, ๘๗๕
	๘๐๓, ๘๕๗, ๘๐๐๕, ๘๐๒๓	ปานทุย	๘๓๔
ปานทุย	๕๕๓	ปานทุย	๘๔๗, ๘๖๗
ปานทุย	๘๔๔	ปานทุย	๕๓๖, ๖๐๓, ๖๗๕
ปาน	๘๘๓	ปานทุย	๖๐๐
ปานทุย	๘๕๐, ๘๕๕, ๘๕๓, ๘๘๗	ปานทุย	๘๐๕
ปานทุย	๘๔๔	ปานทุย	๖๕๕

มีนุท	๓๐๓๓	มีตคค	๘๘๐
มีนุทปาท	๘๖๗, ๘๕๓	มีตคณค	๘๓๓
มีนุทปาทเหตุ	๘๖๔	มีตคณ	๕๔๓
มีนุทปาทิกค	๘๖๓	มีตคณปยุค	๘๐๓
มีนุทปาทิกมท	๘๔๘	มีตคณปยุค	๘๐๓
มีตา ๓๕๕, ๘๓๘, ๘๗๒, ๘๘๔, ๓๐๓๓		มีตคณโพชฌนค	๔๔๘, ๕๔๒, ๕๔๘
มีตุค ๓๑๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔			๕๕๒, ๕๕๗, ๕๖๓
มีตคณวิธคามิน	๘๔๓	มีตคณค	๕๕, ๘๖
มีย ๓๔๕, ๓๕๕, ๗๔๒, ๗๔๖			๗๘๖, ๗๘๗, ๘๒๘
	๘๒๖, ๓๐๒๐, ๓๐๒๗	มีตคณ	๕๘๘, ๖๕๔, ๖๖๔
มียรูป ๓๕๘, ๓๖๓, ๘๔๔		มีตคณจิตา	๘๗๐, ๘๒๖
มีตาปนค	๘๒๓, ๘๕๘	มีตคณค	๓๓๐๗
มีตคณ ๓๖๕, ๕๗๒, ๘๓๐		มีตคณภิตังขาร	๒๕๗, ๒๖๕, ๘๔๔
	๘๗๐, ๓๐๐๘, ๓๐๒๘	มีตคณตา	๘๒๖
มีทก ๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔		มีตคณชน	๘๓๘, ๘๓๒, ๘๔๘, ๘๖๓
มีทนา ๘๒๖		มีตคณทาน	๖๐๔
มีจ ๖๓๔		มีตคณมรต	๓๓๖
มีต ๓๓๗, ๓๓๘, ๕๘๘, ๖๓๒		มีตคณพ	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
มีค ๖๕๓, ๖๖๘, ๗๓๓		มีตคณพกาต	๘๘๗, ๘๐๘
	๕๔๓, ๕๔๘, ๕๕๗	มีตคณพนค	๘๓๖, ๘๒๖, ๘๓๒

ปทภาษณยานุกถโม

๖๓๘

ปุพฺพพหฺตานุทิจฺฉิ	๘๕๐. ๘๑๖	ปุเรกฺขารมท	๘๔๘
ปุพฺพพหฺตานุทิต	๘๒๖. ๘๓๒	ปุเรชาตวตฺตฤก	๗๘๕. ๘๐๒
ปุพฺพพหฺตานุทิตฺต	๕๘๘. ๖๐๘	ปุเรชาตารมฺมณ	๗๘๕. ๘๐๒
ปุพฺพเพณิวดา	๘๔๖	ปุร	๔๓๒. ๔๓๓. ๔๓๔
ปุพฺพเพณิวดาหฺตฺตติ	๘๐๐. ๘๔๖	ปุชฺฌา	๘๑๐
ปุพฺพเพณิวดาหฺตฺตติ-		ปุตฺติกาย	๘๗๓
ณาน	๘๓๕	เปกฺข	๘๐๔
ปุรฺตฺตม	๓๓๘. ๗๔๓	เปต	๓๐๘๖
ปุราณ	๖๐๘	เปตฺตฺตม	๓๐๒๓
ปุริส	๘๓๘	โปโนพฺภวิกา ตณฺหา	๓๕๘
ปุริสํกฺกต	๒๓๘	ผริตติ	๖๘๓. ๗๔๒
ปุริสํกฺก	๒๓๗	ผริตฺตวา	๗๔๓
ปุริสํกฺก	๓๐๓๗	ผริต	๓๖๕. ๕๗๒. ๘๓๐
ปุริสํกฺก	๒๓๘		๘๗๐. ๓๐๐๘. ๓๐๒๘
ปุริสํกฺก	๘๔๐	ผริตฺตวาจตา	๘๒๓
ปุริสํกฺก	๒๓๘	ผต	๗๘๘
ปุริสํกฺก	๒๓๘	ผตทาน	๖๐๔
ปุริสํกฺก	๒๓๘	ผตวต	๓๓๖
ปุริสํกฺก	๒๓๖. ๓๓๘. ๓๐๗๘	ผตวิปาก	๓๐๓๓
ปุเรกฺขาร	๘๖๓	ผตตมฺก	๗๘๘. ๗๒๒

ผตฺต	๒๕๘, ๒๖๓, ๒๘๗	โผฏฐัพพวิจาร์	๓๕๘, ๓๖๓
	๗๖๘, ๗๘๒, ๗๘๘	โผฏฐัพพวิกตฺก	๓๕๘, ๓๖๓
ผตฺตปจฺจย	๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖	โผฏฐัพพตฺตญฺเจตนา	๓๕๘, ๓๖๓
	๒๘๐, ๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐	โผฏฐัพพตฺตญฺญา	๓๕๘, ๓๖๓, ๖๘๘
ผตฺตตมฺปยุตฺต	๒๘๒, ๓๗๕	โผฏฐัพพายตน	๓๐๐, ๓๐๗๖
ผตฺตเหตุก	๒๗๘, ๓๗๔	โผฏฐัพพารมฺมณ	๒๘๓, ๓๗๗, ๗๘๕
ผตฺตอาหาร	๓๐๘๓	โผฏฐัพพธา	๘๒๖
ผาณิต	๓๓๖	พนฺชน	๘๒๖
ผารุถีย	๘๖๔, ๘๓๘	พนฺชนตฺต	๓๓๖
ผาตุ	๖๐๘	พถ	๘๐๐, ๘๕๘
ผาตุกาม	๓๕๕, ๖๐๔	พหิทฺธิ	๔๕, ๕๕, ๖๕, ๗๕, ๘๕
มุฏฺฐ	๓๔๘, ๒๖๘	พหิทฺธิชา	๔, ๓๓๕
มุถฺนา	๒๘๗, ๓๓๓, ๕๐๘		๔๓๓, ๘๕๐, ๓๐๓๗
	๕๒๓, ๖๕๗, ๖๗๘	พหิทฺธิขารมฺมณ	๔๕, ๘๕ นกาวถิ
มุถฺติควา	๘๒๒	พหุ ชน	๘๘๘
โผฏฐัพพ	๘๘, ๓๕๘, ๓๖๓	พหุตฺถกต	๘๔๔
	๘๒๒, ๘๕๗, ๘๘๒-๓๐๐๓	พหุตฺถกมฺม	๘๕๒, ๘๕๔, ๘๕๖
โผฏฐัพพตฺตญา	๓๕๘, ๓๖๓	พหุตฺถกโรติ	๔๓๒, ๔๖๘, ๔๘๗
	๘๒๖, ๘๘๔		๕๐๘, ๕๒๓, ๖๓๓
โผฏฐัพพชาตุ	๓๐๗๗	พหุตฺถตฺต	๘๖๘

ปทภาษนียานุกถโม

๖๔๓

พาด	๓๐๓๗	พฺยาปชฺชนา	๓๒๒, ๖๒๘
พาหาวิฏฺเฐป	๓๐๓๗		๖๓๒, ๘๐๘, ๘๒๖
พาหิร ๘๓, ๓๓๕, ๘๕๘ นกวลี		พฺยาปชฺชิตฺตฺ	๓๒๒, ๖๒๘
พาหิรารมฺมณ	๗๘๕, ๘๐๒		๖๓๒, ๘๐๘, ๘๒๖
พินฺโพน	๖๓๔	พฺยาปคฺติ	๓๒๒, ๖๒๘
พฺพุช ๘๗๒, ๘๕๖, ๘๕๘			๖๓๒, ๘๐๘, ๘๒๖
พฺพุชปฏิกฺกุช	๖๐๔	พฺยาปาท ๔๔๘, ๖๒๘, ๖๓๒, ๖๕๓	
พฺพุชธาวก	๘๕๘	๘๓๐, ๘๖๒, ๘๗๖, ๘๘๓, ๓๐๒๘	
โพชฺฌนฺก	๘๕๘	พฺยาปาทชาตุ	๓๒๒, ๘๒๘
โพธิปฏิก	๕๘๘, ๖๓๓	พฺยาปาทปฏิตฺตฺ	๓๒๒, ๘๒๗
พฺยฺนตฺกต	๔๔๐, ๖๒๕, ๖๕๘	พฺยาปาทปโทส	๒๒๘, ๕๘๘
	๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓	พฺยาปาทวิตฺตฺ	๘๒๗
พฺยฺปฺปนา	๓๒๒, ๕๘๒, ๖๕๒	พฺยาปาทสณฺญา	๘๒๘, ๘๕๓
พฺยฺปฺปิต	๔๔๐, ๖๒๕, ๖๕๘	พฺรหฺมจกฺก	๘๐๐
	๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓	พฺรหฺมจฺริย	๖๐๐, ๘๘๒
พฺยฺถน	๓๔๘, ๒๖๘	พฺรหฺมจฺริยานุคฺคห	๖๐๘
พฺยาณฺฏ	๓๐๓๗	พฺรหฺมจฺริยธฺนา	๘๓๖
พฺยาริสมฺม	๓๕๖	พฺรหฺมชาต	๘๕๘, ๓๐๗๒
พฺยาริภย	๘๗๓	พฺรหฺมคฺต	๘๓๘
พฺยาริภย	๘๗๕	พฺรหฺมปาริตฺตฺ เทว	๓๓๐๗

พฺรหฺมปุโรหิต เทว	๓๓๐๗	ภยทตฺต้าว	๕๘๘, ๖๐๕
พฺรหฺมโลก	๓๓๐๓	ภยากติ	๘๖๕
พฺรหฺมณ	๘๔๐, ๘๔๘	ภยานก	๘๓๘
	๘๘๐, ๓๐๓๓, ๓๐๓๕	ภว	๒๕๕, ๒๖๕, ๓๐๓, ๓๓๗
พฺรหฺมณมหาตต	๓๓๐๕		๗๘๒, ๗๘๘, ๘๓๒, ๓๓๐๗
ภควา	๓๐๗๒	ภวคามิกมฺม	๒๖๕
ภคินี	๓๕๕	ภวคฺค	๓๓๐๗
ภชาติ	๕๘๘, ๖๐๔, ๖๓๕, ๘๔๓	ภวจุณนุท	๘๓๒, ๘๖๓
ภชนา	๘๓๘, ๘๕๓, ๘๕๕, ๘๖๐	ภวชฺโณธาน	๘๓๒, ๘๖๓
ภณติ	๓๐๓๗	ภวตณฺหา	๓๕๘, ๘๕๐, ๘๒๖
ภณิต	๓๐๓๗	ภวทิจฺจ	๘๕๐
ภตฺตกิตมถ	๘๗๖	ภวทิจฺจสินฺธิตฺติ	๘๔๔
ภตฺตปริพาห	๘๗๖	ภวทิจฺจสํหคต	๘๓๓
ภตฺตมฺจุณา	๘๗๖	ภวนนฺท	๘๓๒
ภตฺตมฺมมท	๘๔๘, ๘๗๖	ภวเนคฺติ	๘๒๖
ภตฺติ	๘๓๘, ๘๕๓, ๘๕๕, ๘๖๐	ภวปจฺจุย	๒๕๕, ๒๗๔
ภทร	๖๐๓		๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐
ภนฺตคฺค	๓๕๗, ๖๓๘, ๘๕๒	ภวปริพาห	๘๓๒
ภพฺพ	๘๔๔	ภวมฺจุณา	๘๓๒
ภย	๘๓๘, ๘๓๘, ๘๗๓-๘๗๔, ๘๘๘	ภวฺรภา	๘๓๒, ๘๓๖, ๓๐๒๘

ปทภาษัณยานุกุโม

๖๔๓

ภวรากปริญฺชาน	๓๐๐๖	ภาเวติ	๔๓๒, ๔๖๘, ๕๐๘, ๖๓๓
ภวรากตณฺเณชน	๓๐๐๗	ภาตติ	๘๓๓
ภวรากานุสย	๘๔๔, ๓๐๐๕	ภาตติ	๕๘๘, ๖๓๒, ๘๒๓
ภวตึเนท	๘๓๒	ภิกฺขุก	๖๐๓
ภวตฺว	๘๖๓	ภิกฺขุติ	๖๐๓
ภวตฺตฺนฺติ	๓๐๒๔, ๓๐๓๘, ๓๐๕๗	ภิกฺขุชาวริย	๖๐๓
ภเวตฺนา	๘๓๖	ภิกฺขุ	๖๐๓, ๖๐๔, ๖๐๖
ภตฺตารามตา	๘๘๖		๘๖๔, ๓๐๓๓, ๓๐๓๗
ภตฺตมาตฺตนิยตฺตนาป	๓๓๗	ภิกฺขุณฺ	๖๐๔, ๖๐๖
ภากุฏิกา	๘๗๘	ภิกฺขุณฺโคจร	๖๐๔
ภากุฏिय	๘๗๘	ภินฺทติ	๖๐๓
ภาก	๓๓๐๗	ภินฺทเยย	๘๓๘
ภากา	๓๕๕, ๘๗๒	ภินฺน	๘๘๔
ภากนา	๔๕, ๘๖, ๓๖๘, ๔๖๕	ภินฺนคฺต	๖๐๓
	๔๘๓, ๕๐๖, ๘๐๗ นกวล	ภินฺนปคฺตชรร	๖๐๓
ภากนानุโยคมนุยคฺต	๕๘๘, ๖๓๓	ภियโย	๓๓๐๖
ภากนาปาริปฺริ	๔๔๘	ภियโยกมฺยตา	๘๖๗, ๘๕๓
ภากนามย	๒๕๗, ๗๘๗, ๘๐๔, ๘๐๕	ภियโยภาว	๓๖๘, ๔๖๕
ภากิต	๘๔๔		๔๘๓, ๕๐๖, ๘๐๗
ภากเวตฺพุพ	๓๓๐๘	ภตฺตณก	๖๓๘

ภิติ	๖๓๔	มกุคปริยาปนุน	๒๔๓. ๔๘๖. ๕๘๓
ภุตตาวั	๘๗๖	มกุคผล	๓๓๐๓
ภุมม อุกก	๓๓๖	มกุคมุตุตม	๓๓๐๗
ภุต ๓. ๘. ๓๕. ๒๓. ๒๗. ๗๘๐		มกุคตจจุ	๓๐๗๘
ภุมิ ๓๓๕. ๓๗๐ นกาวล		มกุคการมมณ	๔๕. ๘๕. ๗๘๗
ภู ๖๓๒		มกุคตมจุก	๘๓๒. ๗๘๘
ภท ๓๔๘. ๒๖๗. ๓๐๓. ๓๓๘. ๓๐๓๓		มจจุ	๓๔๘. ๒๖๗
ภตชฺชปริกขาร	๘๖๗. ๘๕๓	มจุนรายนา	๘๓๐. ๘๕๖
ภอ ๘๘๐. ๓๐๓๓		มจุนรายิตตุต	๘๓๐. ๘๕๖
ภอก ๘๖๓		มจุนริย ๘๕๐. ๓๐๒๓. ๓๐๒๓. ๓๐๒๘	
ภอกพยุถน ๓๔๘. ๒๖๘. ๘๘๗		มจุนริ ๘๕๓. ๘๕๕	
ภอกมท ๘๔๘		มจุนเร	๘๓๐. ๘๕๖
ภอชน ๕๘๘. ๖๐๘. ๘๕๐. ๓๐๓๓		มชฺชนา ๘๖๐. ๘๖๓. ๘๖๒	
ภอนโต ๘๔๗		มชฺชิตตุต ๘๖๐. ๘๖๓. ๘๖๒	
มกฐ ๘๕๐. ๘๐๘. ๘๘๓. ๓๐๒๓		มชฺชตตุตตา ๕๖๐. ๖๗๐	
มกฐิยนา ๘๐๘		มชฺชณิม ๔๕. ๘๕. ๗๗๓. ๓๓๐๗	
มกฐิตตุต ๘๐๘		มณจุ	๖๓๔
มกุค ๓๖๖. ๗๘๘. ๘๔๓		มณฺณนา ๘๖๐. ๘๘๓-๘๘๖	
๘๕๘. ๓๐๓๓. ๓๓๐๓. ๓๓๐๗		มณฺณิตตุต ๘๖๐. ๘๘๓-๘๘๖	
มกุคจุก ๓๗๘. ๔๕๘. ๕๒๐. ๕๘๔		มณฺณเว ๓๐๓๓	

ปทภาษณยานุกถโม

๖๔๕

มณิ	๓๓๕	มณุตตูปจาร	๖๓๘
มณุต	๖๐๓	มโนกมม ๔๖๖, ๔๗๒, ๔๓๐, ๔๓๖	
มณุตนา	๖๐๘, ๔๗๓, ๔๒๒	มโนกถาว	๔๔๘
มตฺตณฺฏตา	๖๐๘	มโนทฺฐจฺริตฺ ๘๓๘, ๘๔๗, ๘๖๓, ๘๕๒	
มตฺตณฺฏ	๕๔๘, ๖๐๘	มโนทฺฐจฺริตฺตมฺกํ	๘๓๘
มท ๖๐๘, ๔๔๘, ๔๖๐-๔๖๒, ๔๒๒		มโนธาทู	๓๓๐, ๓๗๘, ๓๘๖
มฐ	๓๓๖	๔๐๒, ๓๐๗๗, ๓๐๘๖	
มน ๘๘, ๓๓๐, ๓๕๘		มโนธาทูตมฺกํ	๖๘๐
๒๘๔, ๗๔๓, ๘๕๗, ๘๘๘		มโนธาทูตมฺกตฺ	๓๐๘๒
มนตฺถการ ๒๕๘, ๔๐๒, ๘๖๐, ๓๓๐๗		มโนธาทูตมฺกตฺช	๓๐๘๓
มนตฺถการปฏฺพทฺช	๖๐๕	มโนปโทต ๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖	
มนาป ๖, ๓๕๕, ๗๔๒, ๘๓๘, ๘๒๖		มโนมย	๓๐๓๓
มนาปิก ๘๘๒, ๓๐๐๓		มโนวิญฺญาณ	๓๕๘, ๓๖๓
มนายตน ๓๐๐, ๓๕๕		มโนวิญฺญาณธาทู	๓๓๐, ๒๘๔
๒๘๔, ๗๔๓, ๓๐๗๖		๓๘๓, ๗๔๓	
มนินฺทฺริย ๓๒๕, ๒๓๖, ๒๘๔		มโนวิญฺญาณธาทูตมฺกํ	๖๘๐
๗๔๓, ๘๕๗, ๓๐๗๘		มโนวิญฺญาณธาทู-	
มนุตฺต ๓๐๓๕, ๓๐๕๔, ๓๓๐๖		ตมฺกตฺ	๓๐๘๒, ๓๐๘๓
มนุตฺตรวาทเตยฺยก ๕๘๘, ๖๒๐		มโนวิญฺญาณวิญฺญาย ๗๘๕, ๘๐๓	
มนุตฺตโลกคามินิ ๘๔๓		มโนวิทฺช ๓๕๕, ๖๓๘, ๖๔๓, ๘๓๒	

มโนวิธัม	๘๔๕	มทิจูตตะ	๘๔๘, ๘๖๗, ๘๕๓	
มโนตณฺเฑตตะนา	๒๕๗, ๘๓๐	มเหตํ	๓๓๐๗	
มโนตณฺเฑตตะนาหาร	๓๐๘๓	มาตา	๓๕๕, ๘๓๘	
มโนตมฺมุตฺต	๓๕๘, ๓๖๓		๘๗๒, ๘๘๔, ๓๐๓๓	
มโนตมฺมุตฺตช	๓๕๘, ๓๖๓	มาตาเบตฺติกตมฺมว		
มโนตฺตจฺริต	๘๓๘, ๘๔๗	มาน	๘๔๔, ๘๔๘, ๘๖๐, ๘๘๓-๘๘๖	
มโนตฺตจฺริตตมฺมกํ	๘๓๘		๘๗๗, ๓๐๓๐, ๓๐๓๒, ๓๐๓๔	
มรณ	๓๔๕, ๓๔๘, ๒๖๗, ๓๐๓, ๓๓๘	มานน	๘๓๐	
มรณชมฺม	๓๕๖	มานปริยฺยชาน	๓๐๐๖	
มรณภย	๘๓๘, ๘๗๓, ๘๘๘	มานตํ	๓๒๕, ๓๓๐	
มถ	๘๔๓		๒๘๔, ๓๓๐, ๗๔๓	
มัต	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	มานตํจุก	๘๗๘	
มัตโตหิต	๓๓๘	มานตณฺโณชฺชน	๓๐๐๗, ๓๐๒๘	
มตํารกตฺถ	๓๓๕	มานตํตฺถ	๘๘๐	
มทกฺกต	๔๕, ๘๕, ๔๔๕, ๗๔๓, ๘๒๕	มานาติมาน	๘๔๘, ๓๐๓๐	
มทกฺกตารมฺมณ	๔๕, ๘๕	นถวถิ	มานานุตฺถ	๘๔๔, ๓๐๐๕
มหาพฺรหฺม เทว	๓๓๐๗	มานุตฺถ	๓๓๐๖	
มหาภุท	๒๕๘, ๖๘๓	มายา	๘๕๐, ๘๒๖, ๓๐๒๓	
มหาภุทก	๘๔๔	มายาจิตา	๘๓๓	
มหาธชฺช	๘๔๔	มารคต	๘๓๘	

ປາກກະໂນຍ່ານຸກຸໂມ

໒໔໗

ມາຣປາດ	໒໒໒	ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໐, ໓໐໓໒, ໓໐໓໐
ມາຣພຸດິດ	໒໒໒	ມີຈຸດວິມຸດຸທິ	໓໐໓໐
ມາຣວິດຍ	໒໒໒	ມີຈຸດວັດຖຸປຸປ	໓໒໒, ໒໐໒, ໓໐໓໒
ມາດ	໒໓໔	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໒໐, ໓໐໓໒
ມາດ	໓໐໐໒	ມີຈຸດວັດຖຸມາຢື	໒໒໐, ໓໐໓໐
ມາດຈິດ	໓໐໓໓	ມີຈຸດ	໓໕໕
ມີຈຸດຕຸດ	໓໓໒	ມີຈຸດ	໒໓໓
ມີຈຸດຕຸດນິຍົມ	໔໕, ໔໕ ມາດຕິ	ມີຈຸດ ຕຸດ	໒໒໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໓໒໒, ໕໒໔, ໒໐໔	ມີຈຸດວັດຖຸ	໓໕໔
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໐, ໓໐໓໒, ໓໐໓໐	ມີຈຸດວາຍາມ	໓໓໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໓໒໕, ໕໒໓, ໒໒໒	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໒໒
	໒໒໐, ໒໒໒, ໓໐໐໒	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໒໒, ໒໒໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໓໐໓໐	ມີຈຸດ	໒໒໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໕໓, ໒໕໒	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໕໐, ໒໕໓, ໒໕໒
	໒໕໒, ໓໐໒໓, ໓໐໒໒	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໒໒, ໓໐໐໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໒	ມີຈຸດ	໒໒໒, ໓໐໒໕, ໓໓໓໓
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໒	ມີຈຸດ	໒໒໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໓໓໒	ມີຈຸດ	໓໓໒, ໔໓໒, ໔໓໓, ໔໓໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໒, ໓໐໓໐	ມີຈຸດວັດຖຸ	໒໒໒, ໒໒໒
ມີຈຸດວາຍາມ	໒໒໐, ໓໐໓໒, ໓໐໓໐	ມີຈຸດ	໓໓໒

มุกฺติ	๓๖๐	โมฆ	๘๖๒
มุกฺติ	๗๔๖	โมเจติ	๖๒๘
มุกฺติตา	๗๔๗, ๗๕๓	โมห	๔๖๖, ๘๔๓-๘๔๔
มุกฺติตาณฺหคต	๗๕๘		๘๕๓, ๘๖๓, ๓๐๒๖, ๓๐๘๐
มุกฺติตายนา	๗๔๗, ๗๕๓	โมหกถาว	๘๔๗
มุกฺติตายิตฺต	๗๔๗, ๗๕๓	โมหกฺขย	๓๐๐, ๓๓๐
มุกฺติตาณฺหคต	๗๔๓, ๗๔๖	โมหคฺคิ	๘๔๖
มุกฺทินทฺริย	๘๔๔	โมหตฺถ	๘๗๘
มุกฺตาวา	๓๖๕, ๕๗๒, ๗๖๗, ๘๖๘	โมหตฺถ	๘๘๐
	๘๘๖, ๓๐๒๓, ๓๐๒๓, ๓๐๒๘	โมหาคติ	๘๖๕
มฺรต	๓๓๖	ยกน	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
เมธา	๖๓๒	ยโต โห	๘๘๐, ๓๐๓๓
เมท	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	ยถากมฺมุปค	๘๔๗
เมตฺตา	๓๒๒, ๗๔๒, ๗๔๓, ๗๕๓	ยถาภุ	๘๐๐, ๘๓๘
เมตฺตายนนา	๓๒๒, ๗๔๓, ๗๕๓	ยตุวาทิกรณ	๖๐๗, ๘๒๒, ๘๕๗
เมตฺตายิตฺต	๓๒๒, ๗๔๓, ๗๕๓	ยปนา	๒๓๘
เมตฺตายเยย	๗๔๒	ยเปติ	๔๓๖, ๖๐๓, ๖๗๕, ๗๔๓
เมตฺตาณฺหคต	๗๔๓, ๗๔๒	ยถ	๘๖๓, ๓๐๓๔
	๗๕๓, ๗๕๖	ยถมท	๘๔๘
เมตฺติ	๓๒๒, ๗๔๓, ๗๕๓	ยาคฺรา	๖๐๘

ปทภาษณยานุกถโม

๖๔๘

ยาถาวถวตฺถวิภาวนา	๗๘๕, ๘๐๒	รตุตถญฺญต	๘๖๓
ยาปนา	๒๓๘, ๖๐๘	รตุตถญฺญมท	๘๔๘
ยาเปติ	๔๕๓, ๖๒๗, ๗๐๕, ๗๔๓	รตุติ	๖๐๘
ยาม	๖๐๘	รตุตฺตินฺทิก	๓๓๐๖
ยาม เทว	๓๓๐๕, ๓๓๐๖	รณฺชกเวตฺติตา	๘๕๘
ยาวทตฺต	๓๐๓๓	รต	๘๘, ๓๕๘, ๘๒๒
ยฺยฺช	๘๔๘, ๘๖๓, ๓๐๓๓		๘๘๒, ๘๘๓, ๘๘๘-๓๐๐๓
ยฺยฺชฺคาห	๘๐๘	รตฺตคณฺหา	๓๖๓; ๘๒๖, ๘๘๔
โยค	๘๓, ๘๐๕, ๘๒๖ นกวล	รตฺตชาตุ	๓๐๗๗
โยคกฺเขมกาม	๓๕๕, ๖๐๔	รตฺตวิจาร	๓๕๘, ๓๖๓
โยคณิย	๔๖, ๗๘๕, ๘๐๓	รตฺตวิตกก	๓๕๘, ๓๖๓
โยควิปฺปยุตฺต	๔๖	รตฺตญฺเจตนา	๓๕๘, ๓๖๓
โยควิหิต	๘๐๔	รตฺตญฺญา	๓๕๘, ๓๖๓, ๖๘๘
โยคตฺมฺปยุตฺต	๔๖	รตฺตายน	๓๐๐, ๓๐๗๖
โยนิโต	๖๐๘	รตฺตารมฺมณ	๒๘๓, ๓๗๗
โยพฺพน	๘๖๓		๔๓๓, ๔๓๘, ๗๘๖
โยพฺพนมท	๘๔๘	รตฺตาด้า	๘๒๖
รกุชฺติ	๘๒๒	ราก	๒๘๘, ๓๓๕, ๖๕๓, ๘๖๗
รชค	๓๓๕		๘๒๖, ๘๔๓-๘๔๔, ๘๕๓, ๘๘๒
รชฺช	๘๕๐	รากกถาว	๘๔๗

รากกฤษย	๓๐๐, ๓๓๐	รูปราก	๘๗๗
รากคฤ	๘๔๖	รูปวา	๘๓๒, ๘๔๘
รากต่งค	๘๗๘	รูปวิจาร	๓๕๘, ๓๖๓
รากต่งค	๘๘๐	รูปวิตก	๓๕๘, ๓๖๓
ราช	๖๐๔, ๘๓๘, ๓๓๐๔	รูปตัญเจตนา	๓๕๘, ๓๖๓
ราชภย	๘๗๒	รูปตัญญา	๓๕๘, ๓๖๓
ราชมหามคฺต	๖๐๔		๕๘๘, ๖๘๘, ๖๘๘
รุกขมุต	๕๘๘, ๖๓๔, ๖๓๗	รูปายตน	๓๐๐, ๓๐๗๖
รุกขมุตคค	๕๘๘, ๖๒๓	รูปารมมณ	๒๘๓, ๓๕๘, ๓๗๒
รฺจิ	๘๐๔, ๖๐๐		๔๐๐, ๗๖๘, ๗๘๔
รูป	๘๘, ๓๐๐, ๓๕๘, ๒๕๘	รูปาวจร	๔๖, ๘๖, ๗๘๖, ๘๒๔, ๓๓๐๓
	๘๐๐, ๘๔๘, ๘๕๗, ๘๘๒	รูปาวจรตมาปคฺติ	๖๘๘
	๘๘๒, ๘๘๘, ๓๓๐๓, ๓๓๓๗	รูปาธา	๘๒๖
รูปกฤษนฺช ๒, ๓๓-๔๓, ๓๐๗๕, ๓๓๐๓		รูปิ	๘๔๕, ๓๐๓๓, ๓๐๓๘
รูปคณฺหา	๓๕๘, ๘๒๖, ๘๓๔, ๘๘๔		๓๐๒๔, ๓๐๓๕ นกาวล
รูปฐาค	๓๐๗๗, ๓๐๘๘, ๓๐๘๗	รูปปคฺติ	๓๖๖, ๓๘๗, ๔๐๖
รูปฐาคฐรูปฐาคปฏิตยฺคฺต	๘๓๓		๔๓๓, ๗๓๓, ๗๕๓, ๗๘๔
รูปฐาคปฏิตยฺคฺต	๘๓๔	โรคพยุตณ	๓๔๘, ๒๖๘, ๘๘๗
รูปฐาคปริยาปนฺน	๓๐๘๒	โรตนา	๓๒๒, ๘๕๐
รูปภ	๒๖๕	ธคา	๘๒๖

ปทภาษณยานุกถโม

๖๕๓

ถุช	๘๘๒	โลก	๓๕๘, ๓๖๘, ๔๓๓, ๖๒๕
ถปนา	๘๔๘, ๘๗๘		๘๐๐, ๘๔๒, ๘๓๓, ๘๔๘, ๑๐๓๓
ถตีกา	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	โลกชาตุ	.๘๓๘
ถหุส	๖๐๕	โลกิย	๔๖, ๘๗, ๗๘๕, ๘๐๓, ๑๑๓๘
ถหุสุมุต	๖๐๕	โลกุตฺตร	๔๖, ๘๗, ๗๘๖ นกาวล
ถาภ	๕๐๘, ๕๒๓, ๖๕๗, ๖๗๘, ๘๔๘	โลกุตฺตร ฌาน	๓๗๐, ๔๕๘, ๔๘๔
	๘๖๓, ๘๗๘-๘๘๒, ๑๐๓๔, ๑๐๒๓		๕๒๒, ๕๕๓, ๕๘๐, ๗๒๒
ถาภมจฺฉริย	๘๓๐, ๘๕๖, ๘๗๘	โลก	๔๖๖, ๔๗๒, ๘๔๔
ถาภมท	๘๔๘		๑๐๓๒, ๑๐๒๖, ๑๐๘๐
ถาภาสา	๘๒๖	โลก	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
ถาถป	๓๕๐, ๒๖๘	โลกหังส	๘๓๘
ถาถปนา	๓๕๐, ๒๖๘	โลกุบุป	๘๗๐, ๘๒๖
ถาถปิตฺต	๓๕๐, ๒๖๘	โลกุบุปายนา	๘๗๐, ๘๒๖
ถัน	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐	โลกุบุปายิตฺต	๘๗๐, ๘๒๖
ถันตฺต	๘๔๘, ๘๕๓, ๘๗๗, ๘๖๐	โลก	๓๓๕
ถันยนา	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐	โลกิต	๓๓๖, ๔๓๒-๔๓๔, ๘๓๘, ๘๘๔
ถันตฺต	๖๓๓, ๘๗๗, ๘๖๐	โลกิตฺต	๓๓๕
ถุช	๓๐๓๓	วฏฏ	๓๓๕, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
ถุช	๘๕๐	วฏฏกมณ	๘๖๕
ถัน	๖๓๔	วฏฏตา	๘๓๘

วักกมม	๔๖๖, ๗๘๕, ๘๐๓, ๘๓๖	วคฺคตฺติ	๔๓๖, ๖๐๓, ๖๒๗, ๖๗๕, ๗๐๘
วักกธาว	๘๔๘	วคฺคตฺตนา	๒๓๘
วักกฺกฺจฺจวิต	๘๓๘, ๘๔๗, ๘๖๓	วคฺคฺก	๘๐๒, ๘๘๓-๘๘๓
	๘๕๕, ๘๕๕	วท	๓๐๐๔
วักกฺกฺจฺจวิตตมฺกฺก	๘๓๘	วณ	๘๒๖
วักกฺกฺจฺจว	๕๕๗	วณณ	๘๒๖
วักกฺกฺจฺจวเจตนา	๒๕๗, ๘๓๐	วณปฺตฺก	๕๘๘, ๖๓๘
วักกฺก	๘๔๕	วณตฺตฺก	๖๓๘
วักกฺกฺจฺจว	๘๓๘, ๘๔๗	วณฺตฺก	๖๓๘, ๖๓๘
วักกฺกฺจฺจวตมฺกฺก	๘๓๘	วณฺท	๘๓๐
วชฺช	๕๘๘, ๖๐๕, ๖๓๘	วณฺทนา	๘๘๓
วชฺชทตฺตว	๖๐๕	วย	๓๐๓, ๓๓๘
วชฺชพฺพ	๘๘๘	วยทมฺม	๘๓๖
วชฺชตฺตว	๖๓๘	วตฺตฺก	๓๔๗, ๒๖๗
วณฺจนา	๘๓๓	วตฺตา	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔
วณฺณ	๘๖๓	วตฺตฺก	๓๓๐๖
วณฺณนิกฺก	๘๘๓-๘๘๘	วตฺต	๘๒๐, ๘๕๗
วณฺณนิกฺก	๘๓๐, ๘๕๖, ๘๗๘	วตฺตา	๓๕๐, ๒๖๘, ๕๗๒
วณฺณนิก	๘๔๘	วตฺต	๘๖๘, ๓๐๓๕
วท	๘๐๓, ๘๓๒, ๘๖๒, ๘๘๒	วต	๓๓๘

ปทภาษณยานุกถโม

๖๕๓

วามยมติ	๔๖๕, ๔๖๘, ๔๘๖, ๕๐๖	วิจิทิจุณา	๓๕๕, ๔๔๘, ๕๘๘, ๖๕๓
วามยาม	๒๔๐, ๔๖๘, ๔๘๖, ๕๐๗		๘๔๔, ๘๓๒, ๘๗๖, ๓๐๒๖
วาโยคต	๓๓๘	วิจิทิจุณานวัณ	๘๗๓
วาโยชาตุ	๓๓๘	วิจิทิจุณานุตย	๘๔๔, ๓๐๐๕
วาริคมม	๘๖๕	วิจิทิจุณาปริยญฺชาน	๓๐๐๖
วิภัรณา	๘๓๓	วิจิทิจุณาตมโณชน	๓๐๐๗, ๓๐๒๘
วิภุชิตฺต	๔๔๕, ๘๒๕	วิจิทิจุณาตมปยุตฺต	๓๕๔, ๗๘๕
วิกุเขป	๓๕๗, ๖๓๘, ๘๕๒, ๘๕๘	วิจิณติ	๕๔๓
วิกต	๓, ๘, ๓๕, ๒๐, ๒๗	วิชนวาท	๕๘๘, ๖๒๐
วิกตตถถุณ	๖๔๖	วิชนมฺภนา	๘๗๕
วิกตถถมิทฺฐ	๖๓๔	วิชนมฺภิกา	๘๔๘, ๘๗๕
วิกตทาวิชฺฐม เจต	๕๘๘, ๖๒๖	วิชฺฐญฺชาน	๘๐๔, ๘๘๓-๘๘๘
วิกุทฺท	๓๐๒๓	วิชฺฐติ	๘๓๘
วิจย	๒๔๐, ๖๓๒	วิณฺณวณ	๓๒๕, ๒๕๘, ๒๘๔, ๖๘๖
วิจยว	๖๕๒, ๖๕๓, ๗๓๓, ๗๓๕, ๗๓๖		๗๘๘, ๘๐๐, ๘๔๘, ๓๐๓๔, ๓๐๐๓
วิจยวตฺต	๔๕, ๘๕ นกวลี	วิณฺณวณกฺขณฺฐ	๒๖, ๗๔ นกวลี
วิจยวปฺปยุตฺต	๘๐๓	วิณฺณวณญฺจายตม	๖๘๗, ๘๒๘
วิจยวตมฺปยุตฺต	๘๐๓		๘๓๘, ๘๔๕
วิจยวติ	๘๘๐	วิณฺณวณญฺจายตมฺปค	๓๐๓๓
วิจิทิจุณติ	๘๓๒, ๘๘๓		๓๐๐๗

วิญญานชาตุ	๓๒๑	วิชวาโคจร	๖๐๔
วิญญานปัจจุย	๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖	วิธา	๕๓๗
	๒๘๐, ๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐	วิฐปนวาท	๓๓๘
วิญญานวา	๕๓๒, ๕๔๕	วินมมนา	๘๗๕
วิญญานตมฺปยุคฺต	๒๘๒, ๓๗๕	วินย	๖๐๐
วิญญานเหตุก	๒๗๘, ๓๗๔	วินตฺตติ	๓๐๓๓
วิญญานาหาร	๓๐๘๓	วินาถ	๕๘๕, ๓๐๓๓
วิญญาต	๕๖๗, ๓๐๓๕, ๓๓๓๓	วินิจฺฉย	๓๐๒๓
วิญญาข	๕๒๒	วินิปาต	๘๓๘, ๘๔๗, ๘๘๘
วิญเญย	๔๖, ๘๗ นกวลี	วินิต	๔๔๐, ๔๕๗
วิตกก	๓๒๒, ๕๘๒, ๖๕๒, ๖๕๓	วิเนยฺย	๔๔๐, ๔๕๗
	๗๓๓, ๗๓๕, ๘๒๗, ๓๓๓๖	วิปจฺจติ	๘๔๐
วิตกกุจิจาร	๕๘๘, ๖๕๘, ๘๘๐	วิปจฺจิกถาตตา	๘๗๒, ๘๓๘, ๘๕๓
วิตกกตมฺปยุคฺต	๘๐๓	วิปตฺติ	๘๔๐, ๘๔๕
วิตกกวิปยุคฺต	๘๐๓	วิปตฺติปฏิพาหุ	๘๔๐
วิตกกตหคต	๘๒๘	วิปริณต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
วิตกฺกิต	๘๘๐	วิปริณามนฺตภาว	๘๘๐
วิตฺติ	๕๕๗, ๖๕๔	วิปริณามชฺม	๘๘, ๘๘๐
วิทิต	๒๔๓, ๘๒๕	วิปริยต	๘๖๖
วิทิต	๗๔๓	วิปริยตฺตฺกาท	๓๐๐, ๘๓๓, ๘๔๘

ปทภาษนียานุกถโม

๖๕๕

วิปัสสนา	๖๓๒	วิภูตนา	๖๐๘, ๘๗๓, ๘๒๒
วิปาก ๔๕, ๘๕, ๓๗๒, ๗๘๔, ๗๘๕		วิโมเจติ	๖๒๘
๘๐๘, ๘๓๘, ๘๔๐, ๓๐๐๔, ๓๐๘๐		วิรติ	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘
วิปากขมฺมขมฺม ๔๕, ๘๕ นกวลั		วิราค	๕๘๘, ๖๕๘, ๖๖๘
วิปากเหตุ ๓๐๘๖		วิราคขมฺม	๘๓๖
วิปากาจรณ ๘๔๔		วิราคนิสฺสิต	๕๕๒, ๕๗๘
วิปุล ๗๔๓, ๗๔๓, ๘๓๓		วิรากุปฺตญฺหิตา	๘๒๘
วิปฺปฏิกุฎทาหิตา ๘๗๒, ๘๓๘, ๘๕๓		วิริย ๓๖๘, ๒๔๐, ๔๖๕, ๔๘๓	
วิปฺปฐิตาร ๖๓๘		๕๐๒ นกวลั	
วิปฺปโยค ๓๔๕, ๓๕๕		วิริยพต ๒๔๐, ๔๘๖, ๕๐๗	
วิปฺปถาป ๓๕๐, ๒๖๘		วิริยตฺมาธิ ๕๐๘	
วิมติ ๓๕๕, ๖๔๓		วิริยตฺมาธิปฺพานตฺงฺขาร ๕๐๘	
วิมฺมุต ๔๔๕, ๘๒๕		วิริยตฺมโพรณฺจก ๔๔๘, ๔๘๖	
วิโมกฺข ๘๐๐, ๘๔๕		๕๒๐, ๕๔๒, ๕๕๒, ๕๖๓	
วิฆนฺติ ๖๗๔		วิริยาธิปเตยฺย ๗๗๓	
วิภว ๘๘๕, ๓๐๓๓		วิริยารมฺภ ๒๔๐, ๔๖๘, ๔๘๖, ๕๐๗	
วิภวตฺตนา ๓๕๘, ๘๒๖		วิริยธิปาท ๕๓๓, ๕๓๓	
วิภวทฺธิ ๘๕๐		วิริยนุทฺธิ ๒๓๖, ๒๔๐, ๔๘๖	
วิภวทฺธิจิตฺตนิสฺสิต ๘๔๔		๕๐๗, ๘๔๔, ๓๐๗๘	
วิภาเวติ ๗๐๓		วิโรธ ๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๐๘, ๘๖๖	

วิโรธนา	๓๒๒, ๘๕๐	วิสุทธิตทว	๓๓๐๔
วิโลภิต	๕๘๘, ๖๓๒	วิเสธภากินี ปณฺญา	๗๘๘, ๘๒๘
วิณฺญ	๖๓๕, ๖๘๓	วิโสธิต	๔๔๐, ๔๕๗, ๖๒๕
วิณฺญฏกปุป	๘๔๖		๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓
วิวร	๓๓๘, ๖๘๓	วิหริติ	๔๓๖, ๔๕๓, ๕๘๘, ๖๐๓
วิวรกต	๓๓๘, ๖๘๓		๖๒๗, ๖๗๕, ๗๐๘, ๗๔๓
วิวรนฺติ	๖๗๔	วิหาร	๖๐๘, ๖๓๔
วิวาท	๓๐๒๓	วิหิตฺตนา	๓๒๒, ๘๕๐
วิวาทฏฺฐาน	๘๐๘	วิหิตฺตนาตุ	๓๒๒, ๘๒๘
วิวิจฺจุ	๕๘๘, ๖๕๓	วิหิตฺตนาปฏิยฺยฺกต	๓๒๒, ๘๒๗
วิวิจฺจก	๕๘๘, ๖๓๓, ๖๕๓	วิหิตฺตนาจิตฺก	๘๒๗
วิเวก	๖๕๓	วิหิตฺตนาณฺญา	๘๒๘, ๘๕๓
วิเวกช	๕๘๘, ๖๕๓	วิหิตฺตนาปฺรติ	๖๐๘
วิเวกนิสฺสิต	๕๕๒, ๕๗๘	วิหิตฺตนา	๓๒๒, ๘๕๐
วิธฺญา	๘๒๖	วิเทเชติ	๘๕๐
วิธฺตฺติกา	๘๒๖	วิเทธํ	๘๕๓, ๘๕๐
วิธม	๘๔๔	วิเทธติ	๓๐๓๗
วิธมจฺริยา	๘๕๐	วิตฺโทส	๔๔๕, ๘๒๕
วิธมโลภ	๘๒๖	วิตฺโมห	๔๔๕, ๘๒๕
วิสุทฺธ	๘๔๗	วิตราก	๔๔๕, ๘๒๕, ๘๒๗

ปทภาษณยานุกโม

๖๕๗

วิติกุณม	๖๐๔, ๘๒๐, ๘๕๗	เวทนาปจยุ	๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖
วิติกุณนุ	๖๘๘, ๖๘๕		๒๘๐, ๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐
วิมัตถา	๕๓๕, ๕๓๖, ๕๒๘	เวทนาตมปยุคต	๒๘๒
วิมัตถาธิปเตย	๗๗๓	เวทนาเทคก	๒๗๘
วิมัตถาตมาธิ	๕๓๕	เวทนิค	๓๒๓, ๓๕๓, ๒๓๘, ๒๗๐
วิมัตถาตมาธิปชาน-			๒๘๘, ๓๓๔, ๓๕๘, ๖๕๔
ตงขาร	๕๓๕	เวทนุ	๗๘๓
วิมัตถาธิปาท	๕๓๓, ๕๓๕	เวทย	๓๐๐๔
วจุจมาน	๘๓๘	เวปยุ	๓๖๘, ๔๖๕, ๔๘๓, ๕๐๖, ๘๐๗
วจุชาติ	๗๘๕, ๘๐๒, ๘๔๕	เวทพยา	๖๓๒
วจุชาน	๘๐๐, ๘๔๕	เวทยากรณ	๗๘๓, ๘๕๘, ๓๐๗๒
วจุจิต	๓๐๓๓	เวทพทุ	๘๘๘
วจุตม	๔๔๐, ๔๕๗, ๖๒๕, ๖๔๓	เวทมน	๓๖๕, ๓๗๘
	๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓		๕๗๒, ๕๘๓, ๗๖๘
วจุตมตจิตต	๕๘๘, ๖๔๓	เวทมวาท	๓๓๘
วจุตม	๕๘๘, ๖๕๘	เวทอนตคิกม	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘
เวทนา	๓๒๓, ๒๓๘, ๓๓๔, ๔๔๓, ๖๐๘	เวทิจ	๘๓๐, ๘๒๖, ๘๕๖
	๗๘๘, ๘๐๐, ๓๓๐๓, ๓๐๓๔	เวทียาโคจร	๖๐๔
เวทนาทวนุ	๘, ๔๔	เวทิต	๓๐๓๕, ๓๐๓๘
เวทนาทวนุ	๔๔๓, ๔๕๘, ๔๖๒		๓๐๔๕, ๓๐๔๘, ๓๐๕๔

เวฬุผล	เทว	๓๓๐๗	ตฤการมท	๘๔๘
เวฬุคุมพ		๖๓๔	ตฤชรา	๓๓๕
เวฬุทาน		๖๐๔	ตฤค โถก	๘๓๘, ๘๔๗
เวฬุริย		๓๓๕	ตฤกปฏ	๓๒๒, ๕๘๒, ๖๕๓, ๖๕๔
โฆจุฉาพนา		๘๓๓	ตฤกปฏติ	๘๓๓
โฆทาน		๘๐๐, ๘๔๕	ตฤกปฏราค	๖๕๓
โฆโรบีต		๘๘๔	ตฤการคฤ	๓๓๗
โฆโรเปยฺย		๘๓๘	ตฤกิตฺธิช	๔๕, ๔๖
โฆตฺตฤค	๘๖๓, ๘๕๒, ๘๕๔, ๘๕๖			๘๕, ๘๕ นกวล
โฆตฺตฤคปริณาม	๕๕๒, ๕๗๐	ตฤกิตฺถ		๘๐๐, ๘๔๕
ตฤคตฺร	๔๖, ๘๖, ๔๔๕	ตฤกิตฺถิก		๔๕, ๘๕
	๗๘๖, ๘๒๕ นกวล			๗๘๕, ๘๐๓ นกวล
ตฤทฺเทต	๘๔๖	ตฤท		๓๓๕
ตฤทาคามิผล	๘๓๗	ตฤทค	๘๗, ๗๘๕, ๘๐๓	นกวล
ตฤทาคามิมค	๘๓๗	ตฤทว	๒๕๗, ๒๘๓, ๗๘๒, ๗๘๘	
ตฤทิกคฤ	๓๓๗		๘๓๘, ๘๐๐, ๘๔๘, ๓๐๓๔, ๓๓๐๓	
ตฤทคฤ	๘๓๘	ตฤทวคฤนุช	๒๐, ๖๔, ๓๐๐, ๓๓๐	
ตฤทวทิตฺธิ	๘๓๒, ๘๔๘, ๘๗๖		๒๘๕, ๓๐๓, ๓๓๓, ๔๖๖	
ตฤทว	๘๔๘, ๘๖๓		๕๐๘, ๕๕๘, ๖๗๓, ๓๐๗๕, ๓๓๐๓	
	๘๗๘-๘๘๒, ๘๓๐	ตฤทวนิโรช	๗๘๒, ๗๘๘, ๘๓๓	

ปทภาษณียานุกโม

๖๕๘

ตั้งขารนิโรธคามินิ	๗๘๒	ตั้งฆาฏิปตฺตจํวารณ	๕๘๘.๖๑๒
	๗๘๘, ๘๓๒	ตั้งจุ	๘๒๗, ๘๖๒, ๘๗๕, ๑๐๐๔
ตั้งขารปจฺจย	๒๕๕, ๒๗๔, ๒๘๖	ตั้งจุวิปฺปฏิฏต	๘๖๐
	๒๘๐, ๓๕๘, ๓๗๒, ๔๐๐	ตั้งจุจฺจนุโถมิก	๗๘๘, ๘๐๔, ๘๒๒
ตั้งขารตมฺภย	๗๘๒, ๗๘๘, ๘๓๒	ตั้งจุณิกต	๒๔๓
ตั้งขารตมฺภยตฺต	๒๘๒, ๓๗๕	ตั้งจุณิกตตณฺณิตา	๘๘๘
ตั้งขารเหตุก	๒๗๘, ๓๗๔	ตั้งจุณิกตฺวา	๘๒๔
ตั้งขาราวเตตฺตมาปฺตฺติ	๗๐๖	ตั้งจุณิกตพฺพ	๓๑๐๘
ตั้งขฺยตฺต	๓๔๕, ๓๕๗, ๔๔๕, ๘๒๕	ตั้งจุณิกิริยา	๒๔๓, ๕๐๘, ๕๒๓
ตั้งขฺยปนา	๘๘๓		๖๕๗, ๖๗๘, ๑๐๓๓
ตั้งขฺยยา	๕๐๖	ตั้งขฺยณฺ	๓๑๕
ตั้งขฺย	๘๒๖	ตั้งขฺยเจตนา	๒๘๓, ๓๒๘, ๓๗๓
ตั้งขฺยนิการาม	๘๖๘	ตั้งขฺยเจตยิตฺต	๒๘๓, ๓๕๘, ๗๖๘
ตั้งขฺยนิการามตา	๘๘๖	ตั้งขฺยชนิ	๘๒๖
ตั้งขฺยติ	๓๕๔, ๒๗๓	ตั้งขฺยชนิ	๔๖๗, ๔๘๕
	๓๐๓, ๓๔๐, ๓๗๓	ตั้งขฺยชาต	๓, ๖๕๓, ๖๖๓, ๗๘๐
ตั้งขฺยทิต	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗	ตั้งขฺยชาติ	๒๖๖, ๓๐๒, ๓๓๘, ๓๔๖
ตั้งขฺย	๖๐๓, ๘๓๘, ๘๓๒	ตั้งขฺยชานนา	๖๓๕, ๖๘๘, ๘๒๘
	๘๕๖, ๘๘๔, ๘๘๕, ๑๐๓๗	ตั้งขฺยชานิตฺต	๖๓๕, ๖๘๘, ๘๒๘
ตั้งขฺยมชฺชณ	๑๐๓๗	ตั้งขฺยมกฺกณฺณ	๖๐๕

ตัญญา	๒๕๘, ๒๓๕, ๒๘๘, ๘๐๐ ๘๒๖, ๘๔๘, ๓๐๓๔, ๓๑๐๓	ตัก	๒๔๐, ๔๕๘, ๕๔๕, ๕๘๘ ๖๓๒, ๖๗๗, ๖๘๕, ๘๒๘
ตัญญาภุชช	๓๔, ๕๔, ๓๐๐ นกวล	ตักเนปฏก	๕๔๓
ตัญญาภว	๒๖๕	ตักนทุริย	๒๓๖, ๒๔๐
ตัญญามนตการ	๘๒๘		๖๓๒, ๘๔๔, ๓๐๗๘
ตัญญาวิปริยต	๘๖๖	ตักปฏุจัน	๔๕๘, ๔๖๒, ๘๕๘
ตัญญาเวทยิตนิโรธ	๘๓๘, ๘๔๕	ตักปฏุจันตมฺปยุต	๔๕๘
ตัญญิวาท	๓๐๗๒	ตักพิถ	๒๔๐, ๖๓๒
ตัญญี	๘๘๕, ๓๐๒๔, ๓๐๓๕ นกวล	ตักิมา	๓๖๘, ๔๓๓, ๔๓๔, ๔๓๘, ๔๔๓
ตัญโญชน	๘๘, ๘๕๐, ๓๐๐๗ นกวล		๔๕๖, ๔๖๒, ๕๔๓, ๕๘๘, ๖๗๕
ตัญโญชนวิปฺปยุต	๔๖, ๘๘ นกวล	ตักิตมฺโพชฺฌนุค	๔๔๘, ๘๕๘, ๕๔๓
ตัญโญชนตมฺปยุต	๔๖, ๘๘ นกวล		๕๔๕, ๕๕๒, ๕๕๔, ๕๖๓
ตัญโญชนีย	๔๖, ๘๘ ๗๘๕, ๘๐๓ นกวล	ตักุตนิกาย	๓๔๖, ๒๖๖
		ตักุต	๘๕๐
ตเนชฺฌนา	๘๗๘, ๘๐๘	ตักุตถวาท	๓๓๘
ตเนชฺฌเปติ	๖๘๓	ตักุตถา	๘๓๘, ๘๓๒, ๘๘๓, ๘๘๕
ตเนชฺฌาน	๘๖๓	ตักุตถาทาน	๓๐๕๓
ตเนชฺฌานมท	๘๔๘	ตักุตถาถน	๖๐๐
ตเนชฺฌิติ	๒๔๐, ๕๐๗	ตัก	๘๓๓
ตัก	๖๐๘, ๖๓๒, ๖๓๖, ๘๓๔, ๘๘๐	ตักตา	๘๓๓

ปทภาษนียานุกโม

๖๖๓

ตทต	๘๔๘, ๘๘๔	ตทฐาพท	๒๔๐
	๘๘๘-๘๘๙, ๘๙๗, ๙๐๒๒	ตทฐินุทริย	๒๓๖, ๒๔๐, ๘๔๔, ๙๐๗๘
ตทท	๔๔๕, ๘๒๕	ตททตต้น	๘๕, ๘๗ นกาวล
ตทท	๘๘, ๙๕๘, ๘๒๒	ตทท	๔๔๐, ๔๔๘, ๖๒๕, ๖๔๓
	๘๕๗, ๘๘๒, ๘๘๘-๙๐๐๓		๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๑, ๘๓๔
ตททคณหา	๙๖๓, ๘๒๖, ๘๘๔	ตทท	๘๔๓
ตททฐาตุ	๙๐๗๗	ตททิก	๗: ๙๓, ๙๘, ๒๕, ๓๑, ๖๓๓
ตททวิจาว	๙๕๘, ๙๖๓	ตททวิจติ	๘๒๘
ตททวิคก	๙๕๘, ๙๖๓	ตททวิจติ	๖๐๘
ตททตมเจตนา	๙๕๘, ๙๖๓	ตทท	๘๒๖
ตททตมญา	๙๕๘, ๙๖๓, ๖๘๘	ตททวิจิปรามาตีตา	๘๘๓
ตททหติ	๘๕๖	ตททมนนา	๘๗๕
ตททหนา	๒๔๐, ๙๕๘, ๖๖๐	ตททตติ	๘๔๔, ๘๗๘-๘๘๒
ตททายตน	๙๐๐, ๙๐๗๖	ตททวิจย	๘๗, ๗๘๕, ๘๐๓ นกาวล
ตททารมมณ	๒๘๓, ๓๗๗	ตททวิจ	๘๕, ๘๗ นกาวล
	๔๓๓, ๗๘๕	ตทท	๙๙๖
ตททธา	๘๒๖	ตททตติ	๔๖, ๘๖, ๗๘๖ นกาวล
ตทท	๖๐๔, ๘๔๔, ๘๖๘	ตททวิจ	๘๓๒, ๘๔๘
ตททมม	๘๕๓, ๘๕๘	ตททวิจตมม	๘๓๒, ๘๔๘
ตทท	๒๔๐, ๙๕๘, ๖๖๐	ตทท	๗๔๒, ๗๔๔

ศัพท์พิกามศัพท์	๓๓๐๖	ศัพท์นุภาค	๓๔๘, ๔๓๕, ๔๕๒
ศัพท์พจนานุกรม	๓๐๓๓		๔๖๘, ๔๘๖, ๕๐๗, ๕๔๓
ศัพท์พจนานุกรม	๗๔๓, ๗๔๓	ศัพท์นุภาห	๘๐๒, ๘๖๐
ศัพท์พจนานุกรม	๘๐๐, ๘๔๓	ศัพท์นุภาห	๘๘๐
ศัพท์พจนานุกรม	๗๔๓	ศัพท์นุภาห	๓๕๔, ๒๗๓
ศัพท์พจนานุกรม	๗๔๓, ๗๔๓		๓๐๓, ๓๔๐, ๓๗๓
ศัพท์พจนานุกรม	๕๘๘	ศัพท์นุภาห	๕๘๘, ๖๐๖
ศัพท์พจนานุกรม	๗๔๓, ๗๔๓	ศัพท์นุภาห	๗๔๕, ๘๐๒
ศัพท์พจนานุกรม	๓๓๐๗	ศัพท์นุภาห	๕๐๗, ๕๕๐
ศัพท์พจนานุกรม	๖๐๓		๘๐๐, ๘๓๐, ๘๔๕
ศัพท์พจนานุกรม	๘๘๐	ศัพท์นุภาห	๘๔๕
ศัพท์พจนานุกรม	๖๐๓	ศัพท์นุภาห	๕๘๘, ๖๖๓
ศัพท์พจนานุกรม	๘๔๐, ๘๔๘, ๘๘๐, ๓๐๓๓	ศัพท์นุภาห	๒๓๖, ๒๔๐
ศัพท์พจนานุกรม	๘๖๒, ๓๐๓๓		๕๐๗, ๘๔๔, ๓๐๗๘
ศัพท์พจนานุกรม	๖๘๘, ๖๘๕	ศัพท์นุภาห	๒๔๐, ๕๐๗
ศัพท์พจนานุกรม	๕๘๘, ๖๘๘	ศัพท์นุภาห	๕๔๓
	๖๘๕, ๗๐๐, ๗๐๕	ศัพท์นุภาห	๔๔๘, ๕๒๐
ศัพท์พจนานุกรม	๒๔๐, ๕๐๗		๕๔๒, ๕๕๐, ๕๕๘
ศัพท์พจนานุกรม	๗๔๕, ๘๐๒	ศัพท์นุภาห	๘๔๕, ๘๖๘
ศัพท์พจนานุกรม	๘๓๒, ๘๔๘, ๘๖๓	ศัพท์นุภาห	๗๔๕, ๘๐๒, ๘๔๕

ปทภาษนียานุกถโม

๖๖๓

ตมาปคฺติ	๘๐๐, ๘๐๓, ๘๔๕, ๘๕๔	ตมฺปาคท	๔๕๒, ๔๗๖, ๖๐๒
ตมาปคฺติกฺต	๘๔๕	ตมฺเปตํ	๔๓๕, ๔๕๒ นกาวถิ
ตมาปฺน	๘๐๔, ๓๓๐๓	ตมฺปฺน	๓, ๘, ๓๕, ๒๓, ๒๗
ตมารภคิ	๔๖๘, ๔๘๗	ตมฺตฺน	๘๗๘
ตมาหิต	๔๔๕, ๘๒๕, ๘๖๘	ตโมธาน	๓๕๔, ๒๗๓
ตมิชฺฌนา	๕๐๘, ๕๒๓		๓๐๓, ๓๔๐, ๓๗๓
ตมิต	๔๔๐, ๖๒๕, ๖๔๓	ตโมท	๔๔๕, ๘๒๕
	๖๕๘, ๖๖๒, ๖๖๘, ๖๘๓	ตมฺปโกป	๓๒๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖
ตมิทฺธิ	๕๐๘, ๕๒๓	ตมฺปคฺคณฺหาติ	๔๗๐, ๔๘๘
ตมฺกฺกาปนา	๘๗๘	ตมฺปคฺคาท	๘๖๐, ๘๘๓-๘๘๖
ตมฺกฺเชปนา	๘๘๓	ตมฺปชฌณ	๔๓๘, ๔๕๕
ตมฺจฺฉินฺ	๓๐๓๓		๖๓๒, ๖๗๒, ๖๗๗
ตมฺจฺชาเปติ	๔๖๗, ๔๘๕	ตมฺปชาน	๓๖๘, ๔๓๓, ๔๓๘, ๔๕๕
ตมฺจฺจิต	๓, ๘, ๓๕, ๒๔, ๕๗		๖๐๘, ๖๓๒, ๖๓๖, ๖๗๒
ตมฺทฺย	๒๕๒, ๒๗๓	ตมฺปชานการิ	๕๘๘, ๖๓๒
	๓๐๓, ๓๔๐, ๓๗๓	ตมฺปคฺค	๓๓๐๗
ตมฺทฺยตฺจ	๓๐๗๘	ตมฺปคฺติ	๕๐๘, ๕๒๓, ๖๕๗
ตมฺทฺจรณฺ	๘๒๘		๖๗๘, ๘๔๐, ๘๕๕
ตมฺนฺนนา	๘๗๘	ตมฺปคฺติ ปฏิจฺจาทุท	๘๔๐
ตมฺปฺน	๔๓๕, ๔๖๘, ๕๐๗	ตมฺปคฺตนา	๘๒๖

สัมปโทศ	๑๕๒, ๖๒๘, ๖๓๒, ๘๒๖	สัมมคติเทว	๑๓๐๔
สัมปยุตฺต	๖๕๔, ๖๖๔, ๗๕๓	สัมมคฺต	๘๔๔
สัมปโยค	๑๔๕, ๑๕๔	สัมมคฺตนิยต	๔๕, ๘๕ นกาวล
สัมปจฺจกตา	๘๑๘, ๘๕๓	สัมมปฺปจฺจาน	๔๘๘, ๕๐๓, ๘๕๘
	๘๕๕, ๘๖๐	สัมมา	๑๐๓๓
สัมปสาท	๖๖๓	สัมมาธฺยว	๑๖๒, ๑๖๗, ๑๘๐
สัมปสาทณ	๕๘๘, ๕๖๐		๕๗๔, ๕๗๘, ๕๘๕
สัมปถัฏฺฐิ	๘๘๓	สัมมากมฺมมฺนุช	๑๖๖, ๑๗๘, ๕๖๘
สัมปาปนา	๘๘๓		๕๗๓, ๕๘๔, ๕๘๔
สัมมปฺปตฺตป	๑๖๕, ๕๗๒, ๘๓๐	สัมมาทิฏฺฐิ	๑๖๓, ๑๗๖, ๒๔๐
	๘๗๐, ๑๐๐๘, ๑๐๒๘		๕๗๐, ๕๘๓, ๕๘๘, ๖๑๒
สัมมุตฺตนา	๒๘๗, ๓๓๓	สัมมาทิฏฺฐิจิก	๘๔๗
สัมมุตฺตคฺค	๒๘๗, ๓๓๓	สัมมาทิฏฺฐิจิกมฺมตฺมาทณ	๘๔๗
สัมโพช	๕๔๕	สัมมาปฏฺฐิปนฺน	๑๐๓๓
สัมภษติ	๖๑๕	สัมมาวาจา	๑๖๒, ๑๖๕
สัมภษนา	๘๑๘, ๘๕๓, ๘๖๓		๑๗๘, ๕๗๒, ๕๘๓
สัมภคฺติ	๘๑๘, ๘๕๓, ๘๖๐	สัมมาวាយาม	๑๖๘, ๑๘๓, ๔๖๘
สัมภวณฺติ	๑๐๒๓		๔๘๖, ๕๐๗, ๕๗๕, ๕๗๘
สัมมคฺค	๑๐๓๓	สัมมาตฺถกฺกปฺป	๑๒๒, ๑๖๔, ๑๗๗
สัมมคติฌาน	๗๘๘, ๘๒๕		๕๖๘, ๕๗๓, ๕๘๒, ๖๕๒

ปทภาษณยานุกถโม

๖๖๕

ตมฺมาตติ	๓๖๘. ๒๔๐	ตํวฺฆฏกปฺป	๘๔๖
	๔๕๘. ๕๘๗. ๖๓๒	ตํวฺคฺคตติ	๕๔๕
ตมฺมาตฺมาธิ	๓๗๐. ๒๔๐	ตํว	๖๐๒. ๘'๒๒. ๘๕๗
	๕๗๗. ๕๘๘. ๕๘๘	ตํวกรณฺเญ	๖๐๕
ตมฺมาตมฺพุทฺฐ	๘๓๘	ตํวิจาร ๔๕. ๘๖. ๖๕๒. ๗๘๖	นเกวลํ
ตมฺมิณฺชิต	๕๘๘. ๖๓๒	ตํวิตกฺก ๔๕. ๘๖. ๖๕๒. ๗๘๖	นเกวลํ
ตมฺมุตฺนตา	๘๓๓. ๘๕๘	ตํวิตกฺกตํวิจาร	๗๘๗. ๘๓๐. ๘๔๕
ตมฺมุทฺท	๘๘๘	ตํวฺค	๖๐๒
ตยํกต	๘๗๕	ตํววคฺคตติ	๔๓๒. ๔๔๓. ๔๔๕. ๔๔๘
ตวฺช วาต	๓๓๘	ตํวาการ	๘๔๔
ตวฺณ	๔๖. ๘๖	นเกวลํ	ตํตํคฺคการามตา
			๘๘๖
ตวฺณตา	๒๔๐. ๖๓๒	ตํตํชวาร์	๓๔๗. ๓๖๐. ๔๐๕
ตวฺราท	๔๔๕. ๘๒๕		๗๖๘. ๗๘๔. ๗๘๕
ตวฺริตา	๕๔๓. ๘๒๖	ตํตํชวาร์นิคฺคยฺหวารีตวต	๘๓๔
ตวฺร์	๘๔๔. ๓๐๓๒	ตํตํชฺ	๖๐๔. ๖๕๔. ๖๖๔
ตโตมฺหํส	๖๓๘	ตํตํย	๓๕๕. ๖๔๓
ตตฺตกฺขณา	๖๓๒	ตํตํวติ	๖๓๕
ตตฺตปนา	๘๗๘	ตํตํวนา	๘๓๘. ๘๕๓. ๘๖๐
ตตฺตยฺนา	๖๓๓. ๘๗๗. ๘๖๐	ตํตํต	๘๔๔. ๘๖๓. ๓๐๐๔
ตํวฺจฺน	๓๓๔๖		๓๐๓๒. ๓๐๔๒. ๓๐๖๓

ตตตตติฏฐิ	๘๕๐, ๘๔๘	ตถาเกยฺย	๘๕๐, ๘๔๓, ๓๐๒๓
ตตตตตวาท	๓๐๗๒	ตถาฐก	๕๔๓
ตตทคต	๖๕๕, ๖๖๕	ตถาฐกมฺยตา	๘๗๐, ๘๒๖
ตตทชาต	๖๕๕, ๖๖๕, ๗๔๓	ตถาปคฺติ	๘๓๗
ตตทมฺมิก	๘๓๘, ๘๕๓	ตถาปคฺติก	๓๐๓๗
ตตทมนฺท์	๘๐๕	ตถามนฺตชปฺปา	๘๘๐
ตตทพฺยตา	๓๓๐๕	ตถามนฺตชปฺปิต	๘๗๘
ตตทโสถิ	๘๐๕	ตถามิถ	๔๔๓
ตตทานิ	๓๔๗, ๒๖๗, ๓๐๓, ๓๓๘	ตถายิต	๓๓๗, ๓๓๘, ๕๘๘, ๖๓๒
ตตเทตฺถก	๔๔, ๘๖, ๓๐๘๖ นกวลิ	ตถายิตฺวา	๘๒๒
ตตพายตน	๒๕๕, ๒๖๐	ตถาร	๖๐๓
	๒๗๗, ๒๘๒, ๒๘๘	ตถารมฺภ	๘๔๘, ๘๖๕
ตตพายตนปจฺจุย	๒๕๕, ๒๗๗, ๒๘๘	ตถารมฺภนา	๘๖๕
ตตพายตนตมฺปยุตฺต	๒๘๕	ตถารมฺภณ	๘๓, ๗๘๕, ๓๓๐๘ นกวลิ
ตตพายตนเทตฺถก	๒๘๓	ตถารมฺภณารมฺภณ	๓๓๓๐
ตตการ	๘๔๖	ตถาราก	๒๘๘, ๓๓๕, ๘๖๗
ตตาค	๓๒๓, ๒๓๘, ๒๘๘, ๓๓๔		๘๒๖, ๘๕๓, ๘๘๒, ๓๐๓๔
	๓๕๘, ๖๕๕, ๓๐๔๓, ๓๐๖๒	ตถาวก	๘๗๒
ตตาดจฺจ	๕๘๘, ๖๓๐	ตถาว	๗๘๕, ๘๐๓, ๓๓๐๓
ตตาดรฺป	๓๕๘, ๓๖๓, ๘๔๔	ตถิกฺขติ	๕๘๘, ๖๐๖

ปทภาษณยานุกโม

๖๖๗

ติฏฐา	๖๐๖, ๗๗๓, ๘๓๒	ตีตพุทธปรามาต	๘๓๒, ๘๖๒
	๘๘๓, ๘๘๕, ๓๐๓๗		๘๗๖, ๓๐๒๘
ติฏฐาปท	๕๘๘, ๖๐๖, ๗๖๗	ตีตพุทธปราทาน	๒๖๔, ๘๖๓
ติฏฐ	๘๔๘, ๘๖๘	ตีตพุทธม	๓๔๘, ๒๖๘, ๘๘๗
ติฏฐการตา	๘๖๘	ตีตมท	๘๔๘
ตีฆานิภา	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	ตีตมย	๒๕๗, ๗๘๗, ๘๐๕
ตีนานทาน	๖๐๔	ตีตวิปคฺติ	๘๕๐
ตีเนห	๘๒๖	ตีตตํวร	๖๐๔
ตีปฺป	๘๖๓	ตีต	๓๓๕
ตีปฺปมท	๘๔๘	ตีตนาท	๘๐๐
ตีปฺปายตน	๘๐๔, ๘๘๓, ๘๘๘	ตีตเตยฺย	๖๐๘
ตีพฺพิ	๘๒๖	ตีตฏทกฺกฏ	๓๐๓๓
ตียนฺติ	๓๐๔๔, ๓๐๔๘	ตีต ๓๒๓, ๒๘๘, ๔๔๓, ๖๕๓, ๖๕๖	
	๓๐๖๓, ๓๐๖๗	๖๖๓, ๖๗๓, ๖๗๗, ๖๘๐, ๗๔๓, ๘๓๘	
ตียา (อิหํ เภยฺยชฺชํ)		๘๔๐, ๘๖๐, ๘๖๖, ๘๘๐, ๓๐๓๔	
ตีตา	๓๓๕	ตีตทกฺก	๘๗๕
ตีโตก	๘๔๘, ๘๗๘, ๘๘๒	ตีตทาท	๓๒๓
ตีต วาต	๓๓๘	ตีตมรณตา	๘๓๓
ตีต ๘๖๓, ๘๓๒, ๘๖๒, ๘๘๒, ๓๐๐๕		ตีตวิปาก	๘๓๔
ตีตพุทธ	๘๐๓, ๘๓๒, ๘๖๒	ตีตวิปฺปคฺต	๘๐๓

ຄຸງວິຫາ	໕໔໔. ໒໖໕	ຄຸງຄຸ້ງ ເທວ	໑໑໐໖
ຄຸງຄຸ້ງປະຍຸຕ	໔໐໓	ຄຸງຄຸ້ງ	໑໒໓໕, ໑໐໓໔
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໒, ໔໕, ໓໖໖		໑໐໔໕, ໑໐໔໖, ໑໐໕໔
	໖໖໖, ໔໐໓, ໔໒໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໑໓໖, ໑໖໖, ໑໖໖
ຄຸງຄຸ້ງປະຍາ	໔໓໐	ຄຸງຄຸ້ງຈິດ	໒໖໔
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໕	ຄຸງຄຸ້ງຄວາມ	໑໑໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໓໓໖, ໓໓໖, ໑໐໖໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໖໖໕, ໔໐໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໕໔໓	ຄຸງຄຸ້ງ	໒໓໓
ຄຸງຄຸ້ງ	໕, ໑໑, ໑໖, ໓໓, ໓໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໒໓໓
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໖໖໕, ໔໐໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໓໖, ໔໔໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໕, ໑໐໐, ໑໖໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໑໑໐໖	ຄຸງຄຸ້ງ ເທວ	໑໑໐໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໓໖໖	ຄຸງຄຸ້ງມະນຸດປະມານ	໖໖໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໕໔໖, ໒໖໑		໖໖໖, ໑໖໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໖໑, ໔໖໓-໔໖໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໑໑໖
	໑໖໖, ໑໐໑໕, ໑໑໑໑	ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໔໔໔
ຄຸງຄຸ້ງ ປະຍາ	໖໖໖, ໔໐໔	ຄຸງຄຸ້ງ	໕໔໖, ໒໑໖
ຄຸງຄຸ້ງ	໕໔໖, ໒໑໖, ໖໖໖, ໑໖໖	ຄຸງຄຸ້ງ	໑໖໖
ຄຸງຄຸ້ງ ເທວ	໑໑໐໖	ຄຸງຄຸ້ງ ໔໕, ໔໕, ໒໐໑, ໖໖໖ ມະນຸດ	

ปทภาษนียานุกโม

๖๖๘

เด็ควาต	๓๗๘, ๕๘๓, ๗๖๘	โตตวิญญาณ	๓๖๓, ๓๗๗, ๓๐๘๖
เด็ท	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	โตตวิญญาณชาตุ	๓๐๗๗
เด็นาถน	๖๓๔, ๘๖๗	โตตตมฺมุตฺต	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๒
	๘๕๐, ๘๕๓, ๘๗๓	โตตตมฺมุตฺตช	๓๕๘, ๓๖๓, ๓๐๘๓
เด็นาถนมนุทนา	๘๗๓	โตตตปคฺคิมคฺค	๘๓๗
เด็นาถนเทตุ	๘๖๔	โตตตปคฺคิมถ	๘๓๗
เด็มฺห	๓๓๖, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔	โตตตายน	๓๐๐, ๓๐๗๖
เด็ยฺย	๘๐๒, ๘๔๘, ๘๘๓, ๘๘๗, ๓๐๒๒	โตตตินทฺริย	๒๓๖, ๓๐๗๘
เด็ยฺยตฺต	๘๘๒	โตตเตติ	๖๒๘
เด็วติ	๖๐๔, ๖๓๕, ๘๔๓	โตตปฺป	๖๓๓
เด็วนา	๘๓๘, ๘๕๓, ๘๕๕, ๘๖๖	โตตมฺมุตฺต	๕๘๘, ๖๘๓
โตก	๓๔๕, ๓๔๘, ๒๕๕, ๒๖๘, ๘๘๐	โตตมฺมุตฺตจฺฉานีย	๘๘๘
โตกปริเทวทฺทฺชโทมฺมุตฺตฺปา-		โตตมฺมุตฺตชาตุ	๓๒๓
ยาถรฺมม	๓๕๖	โตตมฺมุตฺตทคฺค	๒๘๓, ๓๕๘, ๓๘๓
โตกตฺต	๓๔๘, ๒๖๘		๔๐๐, ๗๖๘, ๗๘๔, ๗๘๕
โตกนา	๓๔๘, ๒๖๘	โตตมฺมุตฺตินทฺริย	๒๓๖, ๓๐๗๘
โตกิตคฺค	๓๔๘, ๒๖๘	โตตติ	๔๔๐, ๖๕๕ นเกวถิ
โตก	๘๘, ๓๕๘, ๘๒๒, ๘๕๗, ๘๘๘	เด็นท	๓๓๖
โตกชาตุ	๓๐๗๗	เด็นทคค	๓๓๖
โตกชาตุวิตฺตฺติ	๘๓๕	ททย	๓๓๕, ๓๒๕, ๓๓๐, ๒๘๔, ๗๔๓

หนุท	๓๐๓๓	หีนานิมุคฺคิก	๘๔๓
หวนภาคินี ปณฺญา	๗๘๔, ๘๒๘	หิพฺพา	๘๘๕, ๘๘๘, ๘๘๙, ๘๘๙
หาถ	๕๕๗, ๖๕๔	หิพฺพ	๖
หิตกาม	๓๕๕, ๖๐๔	หุค	๓๐๓๓
หริยติ	๘๓๗, ๘๕๔	เหจฺนา	๓๒๒, ๘๕๐
หริยติพฺพ	๘๓๗, ๘๕๔	เหตุ ๔๖, ๘๖, ๗๗๘, ๘๓๘	นเกวถิ
หัตถนา	๓๒๒, ๘๕๐	เหตุผต	๗๗๘
ห็น	๖, ๔๕, ๘๕, ๗๗๓, ๘๔๗	เหตุวิปฺยุคฺค	๔๖, ๘๖, ๘๗๕
	๘๔๘, ๘๘๕, ๘๓๗, ๓๐๓๗, ๓๐๒๒		๘๐๓ นเกวถิ
ห็นมค	๖	เหตุตมฺยุคฺค	๔๖, ๘๖ นเกวถิ
ห็นตมฺมค	๖	เหตุโต	๘๐๐, ๘๔๐

อนุมปโปเกโท

เอกกั		เอกกั	
อติจตุตา	๘๔๘. ๘๖๖	กุกหนา	๘๔๘. ๘๗๘
อติมาโน	๘๔๘. ๘๘๖	ทนูโช	๓๐๘๘
อริมาโน	๘๔๘. ๘๘๘	ครุการมโท	๘๔๘. ๘๖๓
อนวณตติปฏิตัมยัตติวิกโก		โคตุมโท	๘๔๘. ๘๖๓
	๘๔๘. ๘๐๗	จาปถุยั	๘๔๘. ๘๗๓
อนวณตติมโท	๘๔๘. ๘๖๓	จิตติ	๓๐๘๘. ๓๐๘๐
อมรวิตกโก	๘๔๘. ๘๐๔		๓๐๘๖. ๓๐๘๘. ๓. ๓๐๓
อรวติ	๘๔๘. ๘๗๓	เจตนา	๓๐๘๘. ๓๐๘๐
อธภาควุติ	๘๔๘. ๘๗๒		๓๐๘๖. ๓๐๘๘. ๓. ๓๐๓
อธัมมาโน	๘๔๘. ๘๐๐	เจตโตถันตติ	๘๔๘. ๘๗๗
อาโรคฺยมโท	๘๔๘. ๘๖๓	ชนปทวิกโก	๘๔๘. ๘๐๓
อาโรหมโท	๘๔๘. ๘๖๓	ชาติมโท	๘๔๘. ๘๖๐
อิทฺธิมโท	๘๔๘. ๘๖๓	ชีวิตมโท	๘๔๘. ๘๖๓
อินฺทริยั	๓๐๘๘	ณามมโท	๘๔๘. ๘๖๓
อิริยาปถมโท	๘๔๘. ๘๖๓	ณานวตฺถุ	๗๘๕. ๘๐๓. ๘๐๒
โธมาโน	๘๔๘. ๘๘๘	ณานวตฺถุณุกั	๗๘๘. ๘๓๕

เขกกั	เขกกั
ฅาณวตฺตชฏกั	๗๘๘, ๘๓๗ ฅตฺไธ ๓๐๘๘, ๓๐๘๐
ฅาณวตฺตทวกั	๗๘๘, ๘๓๘ ๓๐๘'๖, ๓๐๘'๘, ๓๓๐๓
ฅาณวตฺตทตฺกั	๘๐๐, ๘๓๘ ภาตฺตตมฺมโท ๘๔๘, ๘๖๖
ฅาติวิตฺตโก	๘๔๘, ๘๐๒ โภทมโท ๘๔๘, ๘๖๓
ฅนฺทิ	๘๔๘, ๘๗๔ มโท ๘๔๘, ๘๖๒
ฅินฺตฺติณิ	๘๔๘, ๘๗๐ มหิฏฺฐตา ๘๔๘, ๘๖๗
ฅมฺ โภ	๘๔๘, ๘๖๔ มาโน ๘๔๘, ๘๘๕
ฅปฺเปตฺติกา	๘๔๘, ๘๘๓ มานาติมาโน ๘๔๘, ๘๘๗
ฅมิตฺติกา	๘๔๘, ๘๘๐ มิจฺฐามาโน ๘๔๘, ๘๐๓
ปฏฺฐิภาณมโท	๘๔๘, ๘๖๓ ยตฺมโท ๘๔๘, ๘๖๓
ปมาโท	๘๔๘, ๘๖๓ โยพพณมโท ๘๔๘, ๘๖๓
ปฺราหฺมยตาปฏฺฐิตฺตฺต-	รตฺตตฺตมฺมโท ๘๔๘, ๘๖๓
วิตฺตโก	๘๔๘, ๘๐๕ รุปรุทฺตมฺมโท ๓๓
ปฺริณาทมโท	๘๔๘, ๘๖๓ ทปนา ๘๔๘, ๘๗๘
ปฺริวารมโท	๘๔๘, ๘๖๓ ตาภมโท ๘๔๘, ๘๖๓
ปามีฏฺฐตา	๘๔๘, ๘๖๘ ตาภตฺตภาวตฺติโลกปฏฺฐิ-
ปาริปฺรโมโท	๘๔๘, ๘๖๓ ตฺยตฺตตฺตวิตฺตโก ๘๔๘, ๘๐๖
ปิตฺตฺตปาทิกมโท	๘๔๘, ๘๖๓ ตาภณ ตาภิตฺติตฺตนา ๘๔๘, ๘๘๒
ปฺุเรฏฺฐารมโท	๘๔๘, ๘๖๓ จณฺณมโท ๘๔๘, ๘๖๓

รวมมูลปภท

๖๗๓

เอกก		เอกก	
วิษณุภิกขา	๘๔๘, ๘๗๕	เสยฺยมาโน	๘๔๘, ๘๘๓
วิณฺณวณฺณกฺขฺนุโ	๗๕, ๗๘, ๗๙		๘๘๖, ๘๘๘, ๘๘๙
เวทนา	๓๐๘๘, ๓๐๙๐	หีนมาโน	๘๔๘, ๘๘๕
	๓๐๘๖, ๓๐๘๘, ๓๐๙๓		๘๘๘, ๘๘๙, ๘๘๙
เวทนาภฺกฺขฺนุโ	๕๕, ๕๘, ๕๘	ทุก	
ตฺถการมโท	๘๔๘, ๘๖๓	อภฺตฺตเหตุ	๓๐๘๘
ตฺถวาทกฺขฺนุโ	๖๕, ๖๘, ๖๘	อภฺตฺตติ อโธรจํ	๘๕๐, ๘๖๐
ตฺจํ	๓๐๘๖, ๓๐๘๘, ๓๐๘๘, ๓๐๙๓	อภฺตฺตทวารตา อมฺ-	
ตฺถวณ	๓๐๘๘, ๓๐๙๐	ตฺถวณตา	๘๕๐, ๘๖๒
	๓๐๘๖, ๓๐๘๘, ๓๐๙๓	อภฺตฺตชาบิ ก ขาบีตฺถวณฺณ ๗๘๖	
ตฺถวณภฺกฺขฺนุโ	๕๕, ๕๘		๘๐๓
ตฺถจํณมโท	๘๔๘, ๘๖๓	อนาฐฺวโ อมฺทฺทโ	๘๕๐, ๘๖๘
ตฺถิตฺมาโน	๘๔๘, ๘๘๕	อนฺตฺวาทิจฺจ อนฺตฺวาทิจฺจ	๘๕๐
	๘๘๗, ๘๘๐, ๘๘๓		๘๖๕
ตฺถารมฺโ	๘๔๘, ๘๖๕	อริยา	๖๗๕, ๘๕๘
ตฺถิ	๘๔๘, ๘๖๘	อฐฺปาจฺจณอฐฺปาจฺจ-	
ตฺถปฺปมโท	๘๔๘, ๘๖๓	ปณฺณ	๗๘๖, ๘๐๓
ตฺถมโท	๘๔๘, ๘๖๓	อวิฐฺชาภวตฺถหา	๘๕๐, ๘๖๒
ตฺถมโท	๘๔๘, ๘๖๓		

ทุก		ทุก	
อรรถาธิบายอุปปฏิสนธิภาโร	๘๕๐	คณฺณนิยาณคณฺณนิยปญฺญา	๗๙๖
	๘๒๓		๘๐๓
อิทธิกัมมโนคตฺตปฏี	๘๕๐, ๘๓๗	ชีวิตินุทฺธิยัม	๒๓๗
อากาธชาตฺตทวฺยัม	๓๓๘	ฉานํ ทฺวํจฺจิกํ	๗๓๓, ๗๓๔, ๗๓๕
อาโปชาตฺตทวฺยัม	๓๓๖		๗๓๘, ๗๓๙, ๗๔๐, ๗๔๑, ๗๔๒, ๗๔๓, ๗๔๔
อายนคณานิ	๓๐๘๘, ๓๐๘๙	ฉานนฺนคตฺตทวฺยภา	๗๙๘
	๓๐๘๘, ๓๓๐๓		๘๓๓, ๘๓๔
อิตฺถํ มจฺจนิยัม	๘๕๐, ๘๓๐	เตโชชาตฺตทวฺยัม	๓๓๗
อุปาทานิยานุปาทานิยปญฺญา		โทวจฺจตฺถตา ปาปมิตฺตตา	
	๗๙๖, ๘๐๓		๘๕๐, ๘๓๗
อุปาทินุยานุปาทินุยปญฺญา	๗๙๖	ธาตฺตโย	๓๐๘๘, ๓๐๘๙
	๘๐๓		๓๐๘๘, ๓๓๐๓
อุเปกฺขาสทฺทคตฺตทวฺยภา-		นิยตานิยตปญฺญา	๗๙๖, ๘๐๓
สทฺทคตปญฺญา	๗๙๖, ๘๐๓	นิยฺยานิกานิยฺยานิก-	
โชนนิยาโนชนนิยปญฺญา	๗๙๖	ปญฺญา	๗๙๖, ๘๐๓
	๘๐๓	นํวณฺณิยานํวณฺณิยปญฺญา	๗๙๖
กามาจฺจรณกามาจฺจ-			๘๐๓
รณฺญา	๗๙๖, ๘๐๓	ปจฺจชาตฺตทวฺยัม	๓๓๕
โกโช อุปนาโห	๘๕๐, ๘๐๘		

စမ္မပုပ္ပေတိ

၁၈၆

တုဂံ		တုဂံ	
ပရမတ္ထနာပရမတ္ထန-		တိဂိယတိဂုက္ခ-	
ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈	ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈
ပရိယာပနုပရိယာပနု-		ဘာယိဇာနုဘုယိ	၈၈၈
ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈	ဘိဏ္ဍာနုဘုနု	၈၈, ၈၁, ၈၂, ၈၃
ပဏ္ဍိတကတ ပဏ္ဍိတကတ-		ဘိဏ္ဍဏေယျဘိဏ္ဍဏေယျ-	
ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈	ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈
ပုပ္ဖပုပ္ဖာပရမ-		ဘေဏ္ဍာနုဘု	၈၈, ၈၁, ၈၂, ၈၃, ၈၄
တနုတိဂု	၈၈၀, ၈၈၁	တိဂုက္ခာနုတိဂု-	
ဂါ	၈၈၆	ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈
ဂါတိဂု ဂါတိဂု	၈၈၀ ၈၈၈	တိဂုဇေတိဂါတိဂုဇေတိဂ-	
မဂ္ဂါ ပဏ္ဍာ	၈၈၀, ၈၀၈	ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈
မာယာ တာဏေယျ	၈၈၀, ၈၈၈	တိဂုဘာနုဘု	၈၈, ၈၁, ၈၂, ၈၃
မုတ္တနုတိဂု တိဂုပဏ္ဍာ	၈၈၀, ၈၈၈	တိဂုဘာ	၈၀၈၀
ယိတိဂုယိတိဂု-		တိဂုဘာနုဘု	၈၈, ၈၁, ၈၂, ၈၃
ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈	တိဂုဇေတိဂါ	၈၈၀, ၈၈၆
ပုပ္ဖနုဘု	၈၈	တိဂုဇေတိဂါတိဂုဇေ-	
ပုပ္ဖာဘုပုပ္ဖာဘု-		တိဂုဇေတိဂါ	၈၈၁, ၈၀၈
ပဏ္ဍာ	၈၈၁, ၈၀၈	တိဂုဇေတိဂါ	၈၈၁, ၈၀၈

จุตุกกั		จุตุกกั	
ข้าหารา	๓๐๘๓, ๓๐๘๗, ๓๐๘๖	คณหาพานจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒
อิทธิปาทา	๕๐๕, ๕๓๘, ๕๓๓, ๕๓๖	คณหุปปาทา	๘๖๔
อิทธิรียานิ	๓๐๘๖	ทิจฺจโย	๘๗๕
อุปาทานฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒	ทุฏฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๓
อุปาทานานิ	๘๖๓	ทุฏจิริตานิ	๘๖๘, ๘๗๐
โอฆา	๘๖๓	รวมฉาณจุตุกกั	๗๘๖, ๘๒๕
กมุตตตคฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๒๒	นามรูปฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒
กามาจรวปญฺชา-		นิพพิทา ปฏิเวธปญฺชา-	
จุตุกกั	๗๘๘, ๘๒๔	จุตุกกั	๗๘๘, ๘๒๗
กมุตา	๓๐๘๘, ๓๐๘๐, ๓๐๙๐	ปฏิปทา	๓๘๐
กมุตา	๘๖๒	ปฏิตมฺภิทา	๗๗๗ ๑ เป ๗๘๕
จิตฺตานิ	๓๐๘๘		๗๘๘, ๗๘๘, ๘๒๘
เจตนา	๓๐๘๘	ปริเยตฺตา	๘๖๖
ธรรมฉาณฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒	มตฺตา	๓๐๘๘
ชาติฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒	มตฺตฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒
ฉานํ จตุรฺจิกิ	๗๓๖, ๗๒๗	ภยานิ	๘๗๓ ๑ เป ๘๗๔
ฉานานิ	๗๓๐, ๗๒๓, ๗๓๓	ภวฉาณจุตุกกั	๗๘๘, ๘๓๒
	๗๓๓, ๗๓๕, ๗๓๗, ๘๔๕	ภากินิปญฺชาจุตุกกั	๗๘๘, ๘๒๘
ฉานํ	๘๔๕	โยคา	๘๖๓

รวมมูลเหตุ

๖๗๘

เหตุ		ผล	
รูปกฐนุโ	๓๖	อินทริยานิ	๘๔๔, ๓๐๘๖
วิญญาณเหตุ	๗๘๘, ๘๓๒	อุทฺธมฺภากิยตฺตฺวโณชฺณานิ	๘๗๗
วิญญาณกฐนุโ	๗๔	อุปาทานกฐนุชา	๓๕๗
เวทนา	๓๐๘๘	โธรมฺภากิยตฺตฺวโณชฺณานิ	๘๗๖
เวทนากฐนุโ	๔๔	ฐนุชา	๓, ๓๒, ๘๔, ๓๐๗๕
เวทนาญาณเหตุ	๗๘๘, ๘๓๒	๓๐๘๗, ๓๐๘๘, ๓๐๘๙, ๓๐๘๘	
สังขารกฐนุโ	๖๔	เจโตวิณิพฺพนุชา	๘๗๒
สังขารญาณเหตุ	๗๘๘, ๘๓๒	เจโตธิตา	๘๗๓
ตฺถจฺจานิ	๓๗๓, ๓๐๗๘	ณานิ ปณฺจจฺจิกิ	๗๓๓, ๗๓๕
ตฺถญา	๓๐๘๘		๗๒๒, ๗๒๖
ตฺถญาณกฐนุโ	๕๔	ญาณวตฺถุ	๗๘๘, ๘๓๓, ๘๓๔
ตฺติปฏฺฐจฺจนา ๔๓๓, ๔๕๘, ๔๖๐, ๔๖๒		ทฺธิฐมฺมณิพฺพานวาทา	๘๘๐
ตฺมมูลปฺปชานา ๔๖๕, ๔๘๓, ๕๐๒		ทฺธิฐจฺจโย	๘๘๕
ตฺพายตฺตญาณเหตุ	๗๘๘, ๘๓๒	ฐาตุโย	๓๐๘๘
ตฺถิฐา	๖๐๖	นํวณานิ	๕๘๘, ๘๘๓
		พฺยตฺถนา	๘๘๗
ปณฺจกิ		ภยานิ	๘๘๘
อภฺยตฺถนา อากฺกณว	๘๘๘	มกฺโก ปณฺจจฺจิกิ	๒๐๔, ๕๘๘
อานนฺตริกกมฺมานิ	๘๘๔		๕๘๐, ๕๘๒, ๕๘๓
อายตฺตนา	๓๐๘๘		

รหมมปโปเกโท

๖๘๓

ตคตก		ตคตก	
อนุตยา	๘๔๔, ๓๐๐๕	ตณณา	๓๐๘๔, ๓๐๘๗
ขุททกทตตคตคก	๘๕๕, ๓๐๐๕	ตณณากุขนโธ	๕๕, ๖๐
ขุททกทตตคตคก	๘๕๘, ๓๐๒๖	ตตทตมมา	๓๐๐๘
จิตตานิ	๓๐๘๖, ๓๐๘๗	ตายตทานิ	๓๐๘๖
เจตนา	๓๐๘๕, ๓๐๘๗	ตนิทตยานิ	๓๐๘๖
ทิจจโย	๓๐๓๓	ตณโณชนานิ	๓๐๐๗
ทจจตตานิ	๓๐๐๘	ตจจก	
ตคโย	๓๐๘๖	ตนิยโฆหารา	๓๐๓๕
ตริยจจทานิ	๓๐๐๖	ตตณณินจาทา	๓๐๓๘
ตตต	๓๐๘๒, ๓๐๘๗	ตนิทตยานิ	๓๐๘๖, ๓๐๓๓
โพชนจคา	๕๔๒, ๕๔๔	กิตตตตตต	๓๐๓๒
	๕๕๓, ๕๖๔, ๖๓๓	กตตตตตต	๓๐๓๓
มามา	๓๐๓๐	ขุททกทตตตจจกา	๘๕๖, ๓๐๓๒
ตจจจจจ	๓๘	เนตตตตตตตตตตตต	๓๐๓๘
ตจจจจจจจจ	๗๔, ๘๐	มคโค ตจจจจจจจ	๓๖๒, ๕๖๘
ตจจจจจจจจ	๘๓๖		๕๗๘, ๕๘๐, ๕๘๓, ๕๘๔
เวทนา	๓๐๘๓, ๓๐๘๗	มคคตตตตตต	๗๘๘, ๘๓๗
เวทนามจจจจ	๕๔, ๕๐	มิจจจจจ	๓๐๓๖
ตจจจจจจจจ	๖๔, ๗๐	ตจจจจจ	๓๐๓๗

อฏฐกัม		นวกัม	
รูปกฺขณฺโ	๔๐	ปฺปญฺจิตานิ	๓๐๒๕
โลกขมฺมา	๓๐๓๔	ปฺริสฺมตฺตานิ	๓๐๒๓
วิญฺญาณกฺขณฺโ	๗๔	ผนฺทิตานิ	๓๐๒๕
วิโมกฺขา	๘๔๕	มณฺณิตานิ	๓๐๒๕
เวทนาภกฺขณฺโ	๔๔	มานา	๓๐๒๒
สังขารกฺขณฺโ	๖๔	รูปกฺขณฺโ	๔๓
สณฺณากฺขณฺโ	๕๔	วิญฺญาณกฺขณฺโ	๗๔
เหตุ	๓๐๘๘, ๓๐๘๘	เวทนาภกฺขณฺโ	๔๔
นวกัม		สังขตฺตานิ	๓๐๒๕
อนุปฺพุทฺติวิหารสฺมาปฺตฺติโย	๘๔๕	สังขารกฺขณฺโ	๖๔
อนุปฺพุทฺติวิหารสฺมา-		สณฺณากฺขณฺโ	๕๔
ปฺตฺติปญฺญา	๗๘๘, ๘๓๘	เหตุ	๓๐๘๐, ๓๐๘๗
ธาวาตวตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๐๒๐	ทตฺกัม	
ธายตฺตานิ	๓๐๘๖	อภฺยตฺตมฺมปฺถา	๓๐๒๘
อิณฺธิตฺตานิ	๓๐๒๔	อนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๐๒๕
อินฺทฺริยานิ	๓๐๘๖	ทตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๐๓๒
ชฺชทฺทวตฺตฺตฺตฺตฺ	๘๕๗, ๓๐๒๐	ธาวาตวตฺตฺตฺตฺ	๓๐๒๗
ตณฺหาตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๐๒๓	ธายตฺตานิ	๓๐๘๖
ชาตฺตฺตฺ	๓๐๘๘, ๓๐๘๖	อินฺทฺริยานิ	๓๐๘๖, ๓๐๘๘

สมุดแปลบท

๖๘๓

บท		บท	
กิตติคุณ	๘๔๔. ๓๐๒๖	อานนต	๘๘. ๘๘. ๓๐๓
คณาณ	๘๐๐. ๘๓๘		๓๐๗๖. ๓๐๘๗
	๑๒๑ ๘๔๘	อินท	๓๐๘๐. ๓๐๘๖
ราช	๓๐๘๖	เทว	
มณฑ	๓๐๓๐	อินท	๓๐๘๖
มณฑ	๓๐๓๓	สุท	
รูป	๔๒	อินท	๓๐๘๘. ๓๐๘๖
วิณ	๗๔	สุท	๘๕๔. ๘๘๓
เวท	๔๔	ปน	
สง	๖๔	สุท	๘๕๓. ๘๗๖
ต	๕๔	ต	
ม	๓๐๒๘	สุท	๘๕๒. ๘๖๓
เอก		อ	
อาน	๓๐๘๖	สุท	๘๕๐. ๘๐๘
อิน	๓๐๘๘	ราช	๓๐๔ ๑๒๑ ๓๒๓. ๓๒๔
ณ	๗๘๘. ๘๓๖		๓๓๓. ๓๐๗๗. ๓๐๘๗
ราช	๓๐๘๖	เอก	
รูป	๔๓	ณ	๗๘๘. ๘๒๒

พาว์ตติ		ตฤตฤตตฤ	
อินทริยานิ	๒๓๖, ๒๔๒, ๓๐๗๘, ๓๐๘๗	ตฤตฤตฤ	๘๕๘
วิณญาณฤตฤ	๘๓	ทฤตฤตฤ	
เวทนาฤตฤ	๕๓	ทฤตฤตฤ	๓๐๗๒
ตฤตฤตฤ	๗๓	ตฤตฤตฤ	
ตฤตฤตฤ	๖๓	ตฤตฤตฤ	๘๕๘, ๘๖๐
ตฤ		ตฤตฤตฤ	
วิณญาณฤตฤ	๘๒	ตฤตฤตฤ	๘๕๕, ๘๐๓, ๘๓๒
เวทนาฤตฤ	๕๒	ตฤตฤตฤ	
ตฤตฤตฤ	๗๒	ตฤตฤตฤ	๘๕๗, ๘๐๔
ตฤตฤตฤ	๖๒	ตฤตฤตฤ	
ตฤตฤตฤ		ตฤตฤตฤ	
ตฤตฤตฤ	๘๕๓, ๘๒๖	ตฤตฤตฤ	๓๐๕๓
ตฤตฤตฤ	๘๕๖, ๘๐๓	ตฤตฤตฤ	๑. ๑. ๓๐๗๒

